

Me emitto quisqs medicinalem prudentiam adipisci plene desyderas. Auerois sum Colliget: qui quotq; philosophorum post Aristostelem secundus non fuit: Colliget autem Codicem nulli medicinalis artis libro concedere facile intelliges: si me legeris: hoc si effici es: perleges scio: atq; etiam releges. Comoditas ac fructus id erit ex me tibi: quod integrā medicine scientiam paruo uolumine clausam habebis: ac omnes rationabiles contradictiones: quas antiquis medicis philosophia potest opponere: Lucri uero: quod cū multo etiam auro emendus perquirebar: quos penes fueram: nollebant me uenum dare. Laurentij porro ualentiensis in subris et sociorum impressorum diligentia atq; opera: e tenebris in presentia ad lucē progredior: et pauco ere uenalis sum: quod pauculum (si sapies) otius numerabis: ne rursus forsitam eam in tenebras: et me tenere non possis.

Incipit liber de medicina aueroys qui dicitur coliget &c.

Quando uentilata fuit super me uoluntas per nobil preceptum ex parte nobilis domini au/delach sempse a mirel momini d marochorum consilio suorum phorum auosait & auenchalit: & precepit mihi compilare vnum librum in quo contineretur tota scientia medicinalis in arabico affirmaret & iudicaret intentiones priorum auctorum que earum essent retinende & que dimittende: tunc declinaui uirtutes meas ad suum preceptum: & augmentaui eas ad suum seruitium: & compilaui istum librum vniuersalem: & uocaui nomen suum coliget: eo quod incepi in eo ordinem doctrine a rebus vniuersalibus: & ab illis procedam quousque deueniam ad particularia sicut fit in doctrina trium specierum compositionum: secundum quod est declaratum supra primo phisicorum: ita feci in isto libro quod ego primo consideraui comprehendere vniuersales regulas huius scientie: & postea intendi ire ab illis ad membra sua: & ad partes suas in vno alio libro quem componam si placebit deo: ideo uocaui ipsum coliget Adhuc elegi in ordine huius libri alium ordinem quam elegerint alij auctores in suis libris: & iste est ille ordo qui est magis conueniens in doctrina huius scientie. Et scias quod aliquis non poterit stare super finem huius libri: nec intelligere maiorem partem eius nisi ille qui legerit tantum in loica quod ipse possit adminus cognoscere modos trium demostrationum. Ad hoc necesse est quod ipse sit de illis qui usi fuerint aliud scire in radicibus naturalium scientiarum. Et si non erit de aliquibus istorum non solum erit priuatus a certitudine intentionis huius libri & ab utilitate eius: sed eueniet ei ab eo magnum nocumentum: eo quod eum abhominabitur & despiciet. Et quando abhominabitur istum. scias quod abhomiabitur ueritatem huius scientie. Et diuisi eum in septem partes: & qualibet eius partem posui pro vno libro. Et non expectes a me quod ego diuidam partes suas ad numerum calidorum: neque quod approperet vnicuique rei casum per se: Quia in illa re uanagloriati sunt sapientes hyspanie andaluxij: & maior pars preteritorum auctorum: Sed pater philosophie non uanagloriatus fuit in faciendo hoc in maiori parte librorum suorum. Et forte quod induxit eos ad faciendum hec fuit debilitas discretiue scolarium. Sed ille qui habebit uirtutem discretiuam sanam cognoscet in vnoquoque libro diferentias rerum primas & secundas: & diuidet vnam rem ab alia secundum quod uidebitur ei: magis conueniens in ora legendi: & qui uoluerit diuidere eos ad paruuas partes uel ad capitula faciat & nominet ea sicut vult.

Capitulum de distinctione librorum.

Primus liber tractat de anotomia: & non multiplicabo in eo: eo quod non promitto dicere rem nouam que non sit dicta per alios auctores: quod promitto facere in alijs libris: quia in eis renouabo uerba que non fecierunt antiqui medici & qui ante me transierunt: & probabuntur a radicibus scienciarum naturalium. Secundus liber nominatur liber sanitatis: in isto difinietur sanitas uera difinitione: & narrabit complexionem & complexiones omnium membrorum consimilium & officialium: & narrabit omnes operationes eorum. Et per quam uiam habent agere eorum operationes: & pati suas passiones. Et narrabit omnes species sanitatis cuiuslibet membri per omnes causas quatuor. Et narrabit omnes species uirtutum corporis humani & quid sint & quot sint: & situm earum secundum sententiam a R. & G. breuiter Et in isto loco cadet memoria disputationis super duo spermata quod eorum est pars embrionis: & quod non: & cuius loco ipsa stat embrioni an per materiam an per formam Et narrabit de uirtute primi motoris qui est in corpore motu uoluntario: quid est & ubi est situs eius an in neruo an in lacerto Et narrabit de motu pectoris quod pulmonis & diuisionem que cecidit inter auctores priores super sententiam G. & remanebit dubia. Et narrabit breuiter naturam aeris temperati. Et de natura quatuor temporum

De Anatomia

anni: z qualis temperantia est illa que dr̃ in uere.. Tertius liber dr̃ liber egritudinum: z ibi diffinietur egritudo: z narrat species egritudinum simplicium.. Et mẽbra cõsilia z officialia: z ponit in vno quoqz eoꝝ omnes quatuor cãs vl̃es: z ẽt de pticularibus. Et postea narrat omẽs spẽs egritudinũ ꝯpositaꝝ que sunt in mẽbris. Et ponit cãs eaꝝ ₰m istã eandẽ uiã pdictã: Et narrat oĩa accñtia que supueniunt sup eoꝝ opationes in dimutõne aut in debilitate. Et ponit cãs istaꝝ reꝝ.plixe. z in isto loco cadit difinitio doloris: z que sunt cẽ ei⁹ z quot: z hic addim⁹ uerba sup sñiam. G. in hoc multum necessaria. Et narrat oĩa accñtia sensuũ z uirtutũ: z ponit cãs ₰z sñiam a R̸ Quart⁹ liber noĩat̃ liber signoꝝ: z narrat omẽs signoꝝ spẽs significantium. s. sanitatem cuiuslibz membri per se in m̃bris ꝯsil̃ibus z officialib⁹ ex pte opõnum eoꝝ. Et narrat super oẽs spẽs signoꝝ significantium sup oẽs egñes cuiuslz mẽbri per se. Et signa accñtiuz eorum ex pte opõum ipoꝝ ₰m sñiam a R̸. Et hic cadit difinitio sig̃. Et narrat signa dominij cuiuslz humoris in corpore hominis ₰m complexionem .ppriam naturalem tali corpori. z narrat signa cuiuslz egritudinis z cuiuslz accñtis que superuẽit corpori ex cã acris circundantis ₰m dcm. y. Et narrat uiã signoꝝ significantiũ sup egñes magnas ex pte puaꝝ anticipantiũ: aut ex pte accñtium. z narrat signa significantia sup sanitatem z sup egñem vl̃em z pticl̃ez ex pte pulsus z urine. z nãrat signa significãtia sup egritudines que continent totuz cõpus sicut febris z similia: z dat cãs earuz z incipit a febre diei. z narrat omnes modos crisis z ueros z falsos bonos z malos. z tempora eaꝝ z cãs earum esse z dies eaꝝ eẽ z earum priuationis Et hic redditur cã qr̃ medici dicunt ꝙ si ẽt ueniat crisis in diebus conuersionis ipa est uera aput eos: dummodo ueniat i die cretico conuenienti illi egritudini. z hic cadit inqsitio si stelle sunt cẽ in opõnibus corporũ inferiorum aut non: z si sunt cã utrum sit cã .ppinqua uel remota. Adhuc inquirit̃ si astronomina ẽ necessaria scie mediciaꝝ an non. Et narrat signa crisiuz ex pte rei

exeũtis a corpore: aut ab eo ꝙ vr̃ ab opõibus corporis egri. Et narrat signa significantia sup q̃libz egritudinẽ m̃broꝝ interioꝝ. Et narrat signa sig̃antia sup egritudinẽ ex pte rei exeuntis a corpore ex situ accñtali z naturali. Et ponit dr̃as que sũt inter fluxũ q accit per egñez mãlẽ que supueniat vni mẽbro aut pl̃s q̃z vni: z fluxũ qui accit p egñẽ vl̃em q̃ supuenerit mẽbris Et narrat opionẽ plurimoꝝ qui transibãt de vna medicina ad aliã in medicatõe alicui⁹ egritudis: Et qr̃ .pbãt diuersas medicinas sup eandẽ egñem. z hic exẽplificabo exẽpla ꝯuenientia: z sñiabo sup sñiam cui⁹ ẽ. Et narrat oĩa signa p que certificatur nobis in egritudine cuiuslz m̃bri: que eaꝝ est mãl̃ z que non: z ista res est ml̃tũ ꝺclaranda: eo ꝙ ẽ multũ neccia ad cognoscendũ medico. Quintus liber noĩat̃ liber mediaꝝ z ciboꝝ. In pmis difiniet̃ qd est cibus: z quid est medicina ₰m sñiã a R̸ z. G. z narrabo nãm cuiuslz istoꝝ: z eoꝝ ul̃ẽ opõnẽ in corpore humano z ẽt pticl̃arẽ. z p quẽ modum operant̃ in corpore: z numeꝝ suaꝝ pñcipalium uirtutũ. z que ipsaꝝ opat̃ per se z que p accñs. z que uirtus eaꝝ est a.ppata solũ vni m̃bro: z q̃ pl̃s q̃z vni: z que sunt illa mẽbra. Et narrat quas operationes ipsa facit ex pte qualitatis: z quas ex pte mẽ. z quas ex pte fõme specifice. z ponit cãm istoꝝ ₰m sententiam a R̸. Et narrat quõ dnr̃ cibus z medicina tpanti z distemperati ₰m a R̸. Et narrat que uia est magis uera in cognitõe eoꝝ: an uia simili z ꝺmrõnis: an uia experimenti z si solum vnum sufficit in arte: aut si ambo sunt neccia. Et narrat longo ₰mone oẽs utilitates ꝯpõnis z ueritatez ei⁹: z medicina illaꝝ regulaꝝ incedunt ₰m sñiaz antiquoꝝ. Et frangã uerba Jacobi alkindi qui se uoluit ostendere sicut .pfetã quãdo locutus fuit in gradibus compõnis. Et declarabo uerba. G. in hoc io qz sunt multũ ꝯfusa hic. Sextus liber noĩat̃ liber ꝯseruationis sanitatis. In pmis ꝺclarat uerba. G. in regimie illius qui hz temperatam complexionem. Et postea nãrat species complexionaliũ al̃. uniuersalium pmas z ₰as que inueniuntur i indiuiduis Et dabo cãm qr̃ inuenitur ꝙ in faciendo

ↄueniens ñ eueniet q̄sitū.ſ.ꝙ nos alñ rege
mus vno ꝛ eodē regīe in eos tp̄ꝛ: ꝛ i vna
etate ꝛ i eodez climate duo corpora que
erunt ābo coīa in p̄dicꝭ reb⁹ in eoꝝ ꝑpatō
ne māli super eandē ꝑpatōem tēpantie:ꝛ
erit istud regimen ꝓportionatū ꝛ ↄueniēs
ꝑpationi q̄ inuenit in ābob⁹ eoꝝ:ꝛ cū hoc
toto ñ eueniet quesitū equaliter:ſꝫ in vno
ↄplebitur ꝛ in alio deficiet. Et similiter i
uenient⁹ corpa q̄ regunt ↄrio regīe ↄueni
entie ꝑpatōis eoꝝ:ꝛ sanitas est ↄpleta in
eis ꝛ diminunt. Et hic frangā uerba dn̄tiū
ꝙ illi q regunt ſm p̄ceptū.G. hn̄t longam
uitā penit⁹. Et narrat iuuamtū aeris ꝛ ei⁹
nocuītū ſm diuersitatē ↄplxonū. ꝛ iuuamē
tū exercitij ꝛ ſpēꝝ suaꝝ ſm ꝙ ↄuēit vnicui
q̄ mēbro. ꝛ iuuamtū balnei ꝛ ſpēꝝ suaꝝ. ꝛ
iuuamtū somni ꝛ uigilie ꝛ nocumētū suum
Et narrat ↄseruationē ſanitatꝭ in vna qua
q̄ ſpē ↄplexonū ſanitatꝭ que est pn̄s eis.
Et incipit in regīe illi⁹ qui hꝫ tēpatā ↄple
xionē cui⁹ mala ↄplexio est in fieri. ꝛ iste ſ
mo similat multū p̄mo h⁹ libri: ſꝫ ponunt i
eo uerba noua bona ꝛ utilia. Et nārat re
gimē male ꝑpatōis manifeste. ſ. plus labo
ris qui euenit p̄m ex se: ñ p accn̄s nisi pp
egritudinē anticipātez:ꝛ p cām dr̄am que
est inter hoc regimē ꝛ regimen laboris q
est anticipat⁹ ab egritudine uel ab accn̄ti
manifesto. ꝛ hic ꝓcedā in regīe ackcitōīs
maloꝝ humoꝝ facte a corpore ad vnū mē
brum aut ad plura: aut intus: aut ex̄: q̄ de
cā ip̄m sit tēpatū ad mala apata. Postea
loquar breuiter in ↄseruatione corpōis ꝛ
defensione ei⁹ a corruptōe aeris. Sep
tim⁹ liber noiat liber medicatōis egritudi
nū: ꝛ narrat medicatōem ꝛ remotōem ac
cidentiū: ꝛ iste est ordo suus. In p̄mis nar
rat uias medicatōis egritudinū que ſupue
niunt mēbris ↄsimilib⁹ siue sint māles siū
ñ māles. Adhuc narrat medicatōem egri
tudinū que sunt in m̄bris officialib⁹ p andē
uiā qua narrauit in consimilib⁹: ꝛ facit lō
gū sermonē de hoc. Et intrat sermonem
tractatus remotōnis malicie ↄplexionis
mālis ꝛ inmālis. ꝛ tractat⁹ multaꝝ dr̄arū
que posui in regīe ꝛ medicatōe male com
plexionis iuuenis ꝛ male complexiōis se
nis qñ elongati sunt a suis gradibus nāli
bus quō debeat reduci ad ip̄os cum gra
dibus ↄrietatis. Et quot sunt gradus ↄri
etatis ꝓprii vnicuiq̄ ip̄oꝝ: ꝛ in hoc loco i
telliget reꝓbatio sup hoc q̄d dicit. G. in
hoc. ꝛ narrat mōs graduū ↄrietatis cum
nos faciem⁹ regim̄ ꝓpum i vno quoq̄ mē
bro cā reducendi ip̄m ad ꝓpriā suā tēpāti
am qñ ab ea exiēit: ꝛ ēt hic reꝓbabit sn̄ia
G. in hoc manifeste. Et narrat mōs euō
nis p flobotomiā ꝛ farmaciā ſm corp⁹ egrū
ſ. ꝙ corp⁹ ē eis ↄueniēs ꝛ q̄d nō. ꝛ ꝙ tp̄s
ꝛ que etas. Et ꝙ ē ↄtinens solū vnū ꝛ ꝙ
ābob⁹. ꝛ ꝙ est ꝑuatū ābob⁹. ꝛ alias dr̄as
siles istis. Et hic etiā maīfestabit regnū
ꝑgnātiū. ꝛ mōi acctōis opposite. ꝛ itentō
h⁹ sermonis erit multū nobilis. Et narrat
vias medicatōis ꝛ i oībus febrib⁹ acutꝭ ꝛ
putridis breuit. Et narrat vias medica
tōis male ↄplexiōis materiales supuemētꝭ
alicui mēbro ex mala materia accn̄te ad ip
sum. Et intendo i hoc sermone inmedica
tōe omniū specieꝝ apostmatū. que generā
tur in mēbris interiorib⁹. ꝛ exteriorib⁹. ꝛ i
qua nos debemus flōmare sibi ꝛ in qua ñ
ꝛ in qua nos debem⁹ repcutere ꝛ i qua ñ
ꝛ quibus repcusiuis. ꝛ in qua materia. ꝛ
in quo tempore egritudinis. ꝛ narrat me
dicationem egritudinuz dissolutionis con
tinuitatis inter ꝛ ex̄ ex cā interiori: ꝛ ex cā
exteriori: ꝛ oīum vulneꝝ ꝛ percussionum
ꝛ cadit in hoc loco medicatio eg̃num pul
monis ꝛ fixuraꝝ uenarum ꝛ arteriaruz ꝛ
apostmatū neruoꝝ ꝛ eg̃nū disiccatōnis.

Incipit p̄mus liber de anotomia. Ca
pitulū p̄mū de diffitiōe medicine ꝛ distōe.

Intentio mea in hoc tracta
tu est tradere in arte medi
cine sūmas sufficientes p ui
am breuē ut sit ianua ꝛ itro
itus desiderantibus pfici in
partib⁹ artis: ꝛ ut sit memoria oīb⁹ qui q̄
siuerunt ipsam ꝛ sciuerunt cognitionē eius
Et studebim⁹ loqui in pluribus uerba cō
cordantia ueritati q̄uis ↄſient opinionib⁹
antiquoꝝ auctoꝝ istius artis Et dicim⁹
ꝙ ars medicie ē ars opatiua exiēs ex pri
cipijs ueris: in qua querit conseruatio sa
nitatis corporis humani ꝛ remotō sue eg̃
tudinis scd̄ꝫ ꝙ possibile fuerit in quolibet

cõpore:ꝙ ẽ qꝛ finis artis istiꝰ ñ ẽ ad sanã
dũ oiõ:sꝫ ad faciendum illud qđ põt fieri
ꝛ in q̃ntitate ꝯuenienti ꝛ tp̃re conuenienti:
ꝛ postea expectari dꝫ finis sicut est in ar/
te nautaꝝ:ꝛ in regie exercituũ Et quia
artes pratice inq̃ꝫtuꝫ sũt artes ꝯtinẽt tria
p̃mũ est scire loca suoꝝ sbo:ꝝ.ᵽm ẽ scire fi
nem quesituꝫ ad adducendũ ip̃m in locis
sbi. Tertiũ est scire instrã cũ quibus ua
leamꝰ ducere finem illuꝫ in locum illiꝰ sbi.
Jõ ex necitate ars medicine p̃mo disa est
in istas tres partes. Jn p̃ma pte que est
ad sciendđ loca sbi faciemꝰ scire m̃bꝛa ex q
bus ꝯpositũ est corpꝰ humanum:simplicia
ꝛ ꝯposita:ꝛ humores ꝛ sp̃es. Et qꝛ finis
hic p̃intenti ꝛ q̃siti sunt due sp̃es.s. ꝯſuar̃
sanitatẽ ꝛ remouere egritudinẽ est adhuc
ista ps diuisa in.2.ptes.una est in qua faci
emus scire quid est sanitas in oĩbus rebꝰ
substentantibus ip̃am:ꝛ sunt quatuor cau
se.s. mã efficiens formalis ꝛ finalis: ꝛ in
omnibus eam conseq̃ꝫtibus. altera est in
q̃ faciemus scire quid est egritudo in oibꝰ
suis cãis ꝛ eã ꝯñtibꝰ. Et qꝛ non est suffici
ens scire quid est sanitas :ꝛ quid est egri
tudo ad ꝯseruanduꝫ unum ꝛ ad remouẽ/
dum aliud:disa est adhuc ista in duas ali
as ptes. Jn una faciemus scire qualit̃ sa
nitas ꝯseruat̃:ꝛ ĩ altera qualiter egritudo
remoueat̃. Et qꝛ nec sanitas nec eg̃do
sunt per se note Jõ in p̃ma obuiatiõe fu
it necesse nobis cognoscere signa que sũt
signa sanitatis ꝛ egritudis.ꝛ iõ ista pars
adhuc est una partiũ istius artis. g̊ disa ẽ
scia i ptes. 7.magnas. Jn p̃ma quidẽ nar
rabimus m̃bra hois sup que testificat sen
sus.s.siplicia ꝛ ꝯposita ꝛ hũores ꝛ sp̃s.
Jn ꝭa faciemꝰ scire sanitatẽ ꝛ suas sp̃es ꝛ
ꝯñia. Jn tertia eg̃nes ꝛ suas sp̃es ꝛ acci
dentia sua. Jn quarta significatões signifi
cantes sup sanitatẽ ꝛ egritudinẽ. Jn quin
ta instrã que sunt cibi ꝛ medicine. Jn sex/
ta uiã ꝯseruationis sanitatis. Jn septima
igeniũ remotõis egritudinũ. Et intẽdimꝰ
hoc hic õdinare ᵽm istã disionẽ eo qđ hec
diuisio est ei subiecta. Et qꝛ una reꝝ quas
artes speculatẽ recipiunt ab alijs est loca
ꝛ p̃ncipia: siue sint illa loca sbi a p̃ncipiis
notis p se:siue sint a rebus quarum decla
ratio fit ab alia arte. oꝫ nos cognoscer̃ in

p̃mis artes a qbꝰ r̃cip̃ hec ars pl̃imũ suoꝝ
p̃ncipioꝝ:deinde redibimꝰ ad loq̃ꝫduꝫ de
qualibet supradictaꝝ ptium. Et dicaꝫꝰ
ꝙ aliquid hꝰ artis est speculatiuũ ꝛ illud
eius est scia nãlis:ꝛ aliquid eius est prati
cale:ꝛ ps pralical̃ est ars medicinaꝝ ex p
imental̃:ꝛ ẽt illiꝰ est ars anotomie. Sꝫ the
orica uel pl̃iũ est accepta a cãis sanitatis
ꝛ egritudis:ꝛ maxime a cãis remotis si/
cut sunt el̃a ꝛ sil̃ia. Et ab arte medicine
expimentali disces cognoscer̃ uirtutes pl̃
riũ medicinarum: Quod est qꝛ res quam
ꝯp̃hendimꝰ per uiam expimentalẽ est pau
ca ualde ꝯperatõe eius quod necessariuꝫ
est nobis in hoc. Sꝫ uia artis medicinalis
rõcinatã est ad dandđ cãs reꝝ quas nobis
inuenit ars medicinalis expimental̃. Et
hec ars ab arte anotomie recipit multas
partium sui sbi. Et qꝛ artifex artis inq̃ꝫtũ
est artifex illius artis ñ põt cognoscere p̃n
cipia r̃cepta i illa arte q̃ꝫuis sciat illa nescit
n.ea nisi inq̃ꝫtum est artifex alterius artis
iõ oꝫ eum recipere illa p̃ncipia artis sue
ab illo loco in quo sũt magis nota. Et ma
xime p̃ncipia quoꝝ omnes partes sciri nõ
pñt ᵽm certitudinẽ sic est expiẽtia medicia
rum. Et iõ de parte huius artis dixit.y.
ꝙ uita hois ẽ breuis:qñ dixit uita breuis
ars uero longa. Quia pars que est p uiaꝫ
experimentalem non est in ipsa breuitas.
ꝛ ita est in hoc nr̃o tp̃r in pluribus mẽbris
que aparent per uiaꝫ anotomie:eo ꝙ hec
ars iam est ãmissa Et debes scire ꝙ ar
tifex scie naturalis coicat medico:eo ꝙ cõ
pus humanũ est una ptium locoꝝ sbi nãl̃
Sꝫ diuersificantur ad inuicẽ i hoc: qꝛ iste
considerat sanitatẽ ꝛ egritudinẽ inq̃ꝫtum
sunt entia naturalia:ꝛ medicus considẽat
ea inq̃ꝫtum apetit ꝯſuare unuꝫ ꝛ rẽouere
aliđ. Et iõ necessariũ ẽ medico postq̃ꝫ sci
uerit sũmas que aggregate sunt in hac ar
te studium longum:ꝛ postea poterit in ip̃a
inuenire accñtia in materijs que sunt ipos
sibilia scribi. Et medicus qñ fuerit solicitꝰ
in operationibus istiꝰ artis erunt firmata
in ip̃o principia expimentalia per que po
terit inuenire in matẽijs illas sũmas:sicut
est in artibus mechanicis ꝛ cogitatis. Et
ã ꝭ ap̃pat hanc artem inter artes mecha
nicas i uirtute. Et ex hoc manifestũ ꝙ res

dicta in diffinitõne medicine que ē cognitõ sanitatis ꝛ egritudis ꝛ reꝝ ꝓportionata/rum eis ꝙ ñ est diffinitõ uera: eo ꝙ dimisit in ea drãz p quã cognoscit diferñ̄ specula tionē artificis hꝰ artis a speculatõe artifi/cis nālis scie. Et adhoc ñ attendas ei ꝺ quo dixerunt ꝙ ñ est sanitas nec egritudo qm̄ ñ est inter nocumentū opõnum sensibi lium ꝛ in nocum̄tum earundē medium: nec est uariatio nisi ꝭm plus ꝛ minus: ꝛ ñ est medium inter duo ꝯria: ita ꝙ sit aliquod il loꝝ i parte absqꝫ parte in qua est aliꝺ: nec in tp̄ꝛ absqꝫ tp̄ꝛ in quo est aliud: ꝛ ē mani/festū ꝭm ꝙ dictū ē in scia speculatiua. Et postq̄ꝫ narrauimꝰ intentõem istius artis ꝛ partes suas: ꝛ uiam speculationis in ipsa necesse ē nobis sup vnãq̄ꝫqꝫ partem eius

Incipit de anotomia membꝛoꝛum.

Articule que testificat super ea sesu in coꝛpoꝛe humano sunt sp̄es due: vna est mēbꝛoꝝ ꝯsiliū. Uerbi grã hec est diffinitio istius pticule: ꝛ diffinitio totiꝰ istiꝰ est diffinitio vna: sicut sunt ossa ꝛ caro: eo ꝙ q̄libet ps carnis ꝺ necessitate est caro queliꝫ ps ossis est os. Et ꝭa est m̄bꝛoꝝ cõpositoꝝ quoꝝ ptes ñ assilant ptibus sicut manus que ꝯposita est ex cãne ꝛ osse mu sculo coꝛda. Et m̄bꝛa simplicia sunt: ossa: ꝛ musculi ꝛ coꝛde: ꝛ nerui: ꝛ ligamēta: ꝛ caro: ꝛ assungia: seu pinguedo: ꝛ cutis: ꝛ uilli: ꝛ sanguis: ꝛ fl'a: ꝛ ml'a: ꝛ col'a: ꝛ sp̄s: ꝛ iste est uapoꝛ perceptꝰ in coꝛde ꝛ in cerebꝛo. Et nos incipimus nunc in re/moꝛatione membꝛoꝝ ꝯsiliū seu simplici um. Et postea in rememoꝛatõe ꝯpositoꝝ

Capitulū p̄mū de ossibꝰ capitꝭ. Rca.

Ossa capitis absqꝫ dentibus sunt ossa. 23. sex quoꝝ appata craneo: ꝛ loca in quibus coniunguntur ossa in craneo uocata sunt in lingua arabica. asoan. ꝛ ossa. 9. in mandibul' superioꝛibus ꝛ in auribus: ꝛ duo in mandibul' inferioꝛibus: ꝛ vnum ꝙ noiatur gethet: ꝛ hoc ē os ꝙ ē sub craneo ꝙ didit inter ip̄m ꝛ supioꝛes man dibulas. Et oia hec ossa ꝯiungunt simꝉ ꝯ iunctione seãtili que noiat in arabico ꝺra rasi: p̄ter duo ossa inferioꝛis mandibule: que coniunguntur coniunctõe nodathali.

De dentibus. Rca.

Dentes sunt i vna quaqꝫ mandibl'a 16. quoꝝ duo añrioꝛes noiati sunt duales: ꝛ in arabico noiantur thomã. Et duo alij ex utroqꝫ latere superiõi ꝛ inferioꝛi noiant quadriuales: ꝛ in arabico rabi athan. Et duo superioꝛes ꝛ inferioꝛes ex vtroqꝫ latere dicuntur caniculares. Et qnqꝫ ex vtroqꝫ latere. s. ꝺxtero ꝛ sinistro nominantur molares. Sꝫ aliquibꝰ de numēo molarium deficit vnus: ꝛ sunt tm̄ quatuoꝛ ꝛ radices molarium supioꝛis mandibule sūt tres ꝛ aliquibꝰ quatuoꝛ: ꝛ radices molarium mandibule inferioꝛis sunt due: ꝛ vna quaqꝫ radix alioꝝ dentium ē cuiuslibet vna. ğ iã inueniemꝰ ꝙ ossa capitis sūt ossa 55. Et ꝯiunguntur i capite aput foꝛam̄ qꝺ ē in ip̄o in posterioꝛi pte spondilis colli: ꝛ sunt spondilia. 7. ꝛ sunt psoꝛata ex vtroqꝫ latere: ꝛ spondilia nuce coniungunt cum ip̄is: ꝛ sunt. 17. ꝛ dr̄ de. 12. ip̄oꝝ. que sunt spondilia anterioꝛis pectoꝛis: eo ꝙ ibi finitur eoꝝ terminus: ꝛ quinqꝫ istoꝛum sunt spondilia nominata in lingua greca adinisos. ꝛ in arabico alkthan. ğ inuentum ē ꝙ numerus oīum spondiliū craneo a capite usqꝫ ad os noiatum hait sunt spondilia. 24. Sꝫ aliqui sunt qui hñt vnum plus hoc est. xxv. ꝛ aliqui sunt qui hñt vnum minus. s. xxiij. Et huic spondili inferioꝛi cõ/iungitur os noiatū hagit: ꝛ istud ꝯpositūꝫ ē ex pticulis tribꝰ que sunt sil'a spondilibꝰ ꝛ in hoc adhuc ꝯiungit. s. i osse hagit i in/feriõi parte ip̄ius os noiatum cauda. Et ip̄m ꝯpositum ē ex tribꝰ pecijs siū partibꝰ Et tertia ps istius est uera cauda ꝛ ē quasi os cartillaginosum. Et hec oia spondi/lia coniunguntur coniunctione nodatali: p̄ter spondilia duo colli p̄ma: Sꝫ spondile p̄m ꝙ ꝯiungit cum ip̄o ligat duabꝰ ade ptionibus uel additamētis exeuntibꝰ a craneo: ꝛ intrant in duobus foꝛamibus spondilis p̄mi. Et ꝯiungunt ex utroqꝫ lateř ossis spondilis hagit ossa duo ex utroqꝫ latere. vnnm: ꝛ in ip̄is ē planta cosse que in arabico noiatur athaluoꝛat. ꝛ ibi pendēt testiculi. ꝛ hec sūt oia ossa ptis posteꝛioꝛis

Sed ossa anteriora uel interiora ex in ferioꝝ parte occipii sunt ossa duo in arabico nominata charcobatan. Et ossa spatulatarꝝ: ꝛ ossa pectoꝛis: ꝛ ossa manuū: ꝛ ossa umbilicaliū: que noiata sunt in arabico henina: ꝛ ossa pedum. Sꝫ tharthoa ē os gibosum exterius ꝛ ꝯcauum interius: cuiꝰ unum ex duobus suis capitibus iungiꝛ cū humero ꝛ cuꝫ capite brachii noiati basebt ꝛ alia extremitas ꝯiungitur in latitudinē pectoris in loco foraminis colli: ꝛ iō qꝛ spatula est posita. s. dorsum est ampla ꝛ in ipa coniunctum est caput ꝙ est cartilaginosuꝫ ꝛ q̄to plus appinquaꝛ tharcoe tanto magis rectum daꝛ: ꝛ est in ipo concauitas q̄dā in quā sub intrat caput brachij noiati asebt. Sed ossa pectoris cōposita sunt ex ossibus quatuor: ꝛ in extremitatibus inferioribus sunt cartillagines. Ossa uero costarum sunt. 12. in unoquoqꝫ latere gibositates quoꝝ longiores sunt medie. ꝛ ex istis sunt. 7. coste quaꝝ extremitas uniuscuiusqꝫ ꝯiungiꝛ posteriꝰ in spondilibꝰ nucbe: ꝛ in anteriori in ossibus pectoris cum capitibus cartinoginosis. ꝛ. 5. istaꝝ n̄ ꝯiunguntur pectori ꝛ nominātur coste posteriōes ꝛ iō qñ p̄muntꝛ cedūt p̄ssioni: ꝛ i pte iferiori pectoris n̄ ē aliqđ os n̄ solū os ūbilicale ꝙ moraꝛ inferius. Ossa manus sunt. 30. ossa. s. os brachij noiati asetbt. ꝛ istud est unum exterius gibosum. interius uero concauum. ꝛ hꝫ caput unum ꝙ in concauitate spatule intrat. ꝛ alia extremitas ipsius intrat in marpec. ꝛ hꝫ nisi spondile unum simile rode ꝙ in arabico nominatur bachā ꝛ in isto subintrat extremitas ossis noiati in arabico zenad superiō. Et ossa zenad sūt duo. lōgitudo quoꝝ ē amarpec usqꝫ ad os nominatum rascebt. sed unuꝫ iploꝝ ē paruum ꝛ uocatur zenad superior. ꝛ aliud ē magnum ꝛ noiaꝛ zenad inferior. Et hñt ista in duabus suis extremitatibꝰ ex pte rascete aditōes edificatas ꝛ ꝯpositas ex ipsis ꝛ inter rascet. ꝛ ipsa est nodꝰ Et rascet ꝯpositum est ex ossibus octo ordinatis in duobus ordinibus. ꝛ hec ossa sunt fortia absqꝫ medulla. ꝛ sunt curuata curnatura. ut adueniat sue ꝯiunctōi p̄lcritudo forme ad formā rascethoꝝ. Et ex quatuō ex istis ossibꝰ uel istoꝝ ossuū ꝯpositū est zenad manus ꝛ tales eum uocant mestal manus. ꝛ ipm ꝯiungiꝛ radici rascete ligaturis fortibꝰ

Quinqꝫ aūt digiti manꝰ hñt ossa. xv. q̄libꝫ digitꝰ. iij. ꝛ noianꝛ i arabico alsolemi abt: quoꝝ semp: unus cōiungiꝛ alteriꝰ pti. Et ipa ꝯiunguntur ossibus solabt per uiā ligaturaꝝ fortium: ꝛ os p̄mum policis cōiungitur extremitati zenabc superioris ligatura ampla ꝯueniens motui. Sed ossa pedis sunt ossa. xxix. p̄ncipiuꝫ ipoꝝ est os testiculoꝝ: ꝛ est os exteriꝰ gibosū: interius concauum: ꝛ hꝫ extremitatē unā rotondantē se in suo ascensu: ꝛ noiaꝛ pomū granatuꝫ testiculoꝝ. Et alia est extremitas inferioris partis que intrat in foramen zenad inferioris siue maioris duoꝝ zenatuum cruris Et duoꝝ ipoꝝ zenatuum longitudo est a genu usqꝫ ad os calcanei: maior uero iporum genabt inferior: ꝛ minor zenabt supior: ꝛ extremitates duoꝝ zenatuum tangit sꝫ calcaneum ꝛ ibi in pede nascuntur nodatria: ꝛ curuatura ossis testiculoꝝ in cossa flectiꝛ seu curuaꝛ in pte posteriōi: ꝛ in curuatura alteriꝰ ossis foramis zenad maiōis est ligatura genu: ꝛ. s. eadē ligatura ē os critulare ꝛ est rotondum: ꝛ est in ipa cartilaginitas ꝛ noiaꝛ oculus genu: ꝛ coniungitur in calcaneo iteriori os noiatū alzochi ꝛ in inferiori pte est os calcanei. ꝛ in istis duobus ossibus ꝯiungiꝛ rascebt. ꝛ ipm est ꝯpositū ex tribꝰ ossibꝰ ꝛ fabricatū ꝛ edificatū est edificatōne sibi ꝯuenīēti: ꝛ postea coniungitur huic seibabt pedis. ꝛ ipsum compositu ꝫ est quinqꝫ ossibꝰ. Et postea sequuntur ossa digitorum que nominantur. somiabt ꝛ sꝫ unicuiqꝫ digito. 3. p̄t pollicem qui non habet nisi duo ossa Ergo inuētum est secundum sensuꝫ. G. ꝙ ossa hominis uel hominum sunt. 348. absqꝫ ossibus paruis que replent spacia iūcturarum que nominantur in arabico scirsunaia. ꝛ absqꝫ osse epiglotis ꝙ nominatur in arabico alaniabt. ꝛ absqꝫ osse cartillaginoso ꝙ dicūt aliqui anotomizatores ꝙ est in corde. Et nos non abreuiamus loqui super compositionis formam istorum ossuum partem p ti. nisi propter hoc ꝙ ymaginataꝫ in istis per uiam estimationis est breuis ꝛ parua compositōne earum rerum existentium in ipsis.

De anotõia uenaꝝ pl'satilium.

Vene sensibiles sunt duarum specierum .s. pulsatiles ⁊ non pulsatiles. Sed pulsatiles composite sunt ex duabus tunicis preter vnaꝫ: ⁊ vnaquaqꝫ est similis alteri nisi ꝙ contestura interioris tunice tendit in latitudinem: ⁊ iste sunt fortiores: ⁊ contextura exterioris tunice tendit in longitudinem: Et iste uene apparẽt per uiam sensus ꝙ exeunt a corde: nisi qa exiunt a concauitate sinistra eo ꝙ ꝓpter ꝓpinquitatem concauitatis dextre epati necesse est ut sit studiosuꝫ cor ut attrahat nutrimentum ab eodem .s. ab epate. Et ille que exeunt a concauitate sinistra sunt artarie due: vna quarum est minor altera ⁊ habet vnuam tunicam tantum: ⁊ illa est subtilior .s. maiori arteriarum habentium tunicas duas: ⁊ minor habens vnam tantum: habet eam tãtum eo ut sit leuis ⁊ mollis ad extendendum ⁊ adunandum se: ⁊ ad attrahendum aerem. ⁊ ad expellendũ fumum uaporosuꝫ. ⁊ est amplior ut adueniat ab ipso ad pulmonem sanguis subtil' uaporosus ꝓpinquus digestioni ad perficiendum se. eo ꝙ id quod nutrit pulmonẽ est cor. ⁊ qꝛ stat ꝓpe ip̃m fert uel p̃stat ei calorem digestiuum ⁊ suauem. Et ad hoc magis ꝙ membrum pulsans in ipso ẽ mẽbrum leue ⁊ uocatur in arabico scerint. ⁊ nõ curatur ut noceat ei. ⁊ uena ista intrat pulmonem ⁊ diuisa est in ipso diuisione iã dicta. ⁊ uocatur artaria tauridi. Sed alia est maior magnitudinis maioris ualde alterius. Et nominatur in lingua arabica. alabor. Et quando hec uena ascendit ramificantur ab ipsa duo rami minor istorum tendit ad concauitatem dextram duarum concauitatum cordis: maior autẽ circulatur circa cor: ⁊ postea subintrat in ip̃o ⁊ diuiditur in eodem. Et illud quod remanet post ramificationes istorum duorum ramorum diuiditur in partes duas: maiõ earum d̃scendit uersus inferiorem parteꝫ corporis. ⁊ minor in superiri corporis: ⁊ pars que tendit in superiori parte corporis: diuidit' ab eaď cũ ascendit in lateribus duob' in ramos tãgentes mẽbra existentia ex opposito eorundem: ⁊ quando erit uersus ascellam exit ab eodem ramus vnus cum uena que non pulsat tendens usqꝫ ad manum. Et in diuisione eiusdem p'ia didit' ab eoď ⁊ iũgunt' ab eoď rãi ꝓui in lacerto exteriori: ⁊ interiori brachij nominati ascet: ⁊ cum hoc sunt ꝓfundati ⁊ sepulti. Et quando iungitur ad latus marpech ascendit superius modicum ⁊ eius pulsatio apparet in hoc loco in pluribus corporibus: ⁊ uadit de subtus ascellis: ⁊ tangit eam donec descendit aliquantulum a marpech. Et postea profundatur ꝓfũditate: ⁊ ramificantnr ab eodem rami ad modum capillorum: ⁊ ipsi coniunguntur i lacertis brachij nominati cahat donec occupent locum magnuꝫ brachij. Et postea diuiditur in duas partes quarum vna tendit ad rascerech uadens usqꝫ ad zenach superius: Et hec est uena que palpatur a medicis. Et alia tendit adhuc usqꝫ ad rascet ⁊ uadit usqꝫ ad zenabt inferius ⁊ hec est minor istarum. Et hec diuiditur in palma manus: ⁊ aliquibus apparent pulsationes in superficie palme manus. Et quã do hec particula superior iungitur in loco transitus diuiditur in duas partes alias. una quarum transit uenam ꝓfũdatam que nominatur in arabico gedehg. ⁊ ascendit superius donec intret in craneo: ⁊ coniunguntur ab eodem in suo itinere. Rami intrantes in membrorum profunditatibus existentibus ibidem. Et quando intrat craneum diuiditur ibi in multas diuisiones ⁊ tunc edificatur ab eisdem res nominata tela que extenditur supra cerebrum. Et postqꝫ est diuisa coadunatur ⁊ profundatur: ⁊ tandẽ exeunt ab hac tela uene due equales in magnitudine sicut erant ante diuisionem: ⁊ conueniunt ad corpus cerebri ⁊ diuiduntur in ipso: sed una istarum est minor: ascendit supra superficiem faciei ⁊ capitis: ⁊ partitur sup membra ibi existentia; ⁊ aliquibus apparent pulsatões in hac parte post aures ⁊ in temporibus Sed pulsatio apparet prope istas duas

uēās: ꝛ pulſatio ꝑticule que ē apud uenaꝫ ꝓfundatā: ꝛ nominatur hec rama arterie ſomni. Sed particula germinata a coꝛ de ad inferioꝛa coꝛpoꝛis tendit ꝑmo per uiam rectā donec appodietur ſupꝛa mar pec quintum eo ꝙ locus ſue oppoſitionis eſt ex oppoſito loco capitis coꝛdis ꝛ ibi/ dem exiſtit pulmo abſqꝫ appodiatione. Demum equitant ſupꝛa ſpondilia nuche: deſcendendo ad inferioꝛa ꝛ ramificantur rami ab eodem a lateribus utroꝛqꝫ ſpō dilium dextri ꝛ ſiniſtri: ꝛ coniungūtur mē/ bꝛis exiſtentibus ex oppoſito eoꝛumdem Et ramus ꝑmus qui ramificatur ab ipſo eſt ramus ueniens ad pulmoneꝫ. Et poſt ipſum ueniunt rami uenientes ad lacertuꝫ exiſtentem intus in coſtis. Et poſt ipm ue niunt rami ad dyafragma. Et poſt ueni/ unt rami ad ſtomachum epati ꝛ spleni: ꝛ mirach: ꝛ inteſtinis: ꝛ renibus: ꝛ uulue: ꝛ teſticulis: ꝛ ueſice ꝛ uirge. Et exeunt ab ipſis rami iungentes lacertos exeuntes ex oppoſito iſtoꝛum duoꝛuꝫ locoꝛum. Et quando ueniunt ad terminum ſiue ad finem ſpondilium diuiduntur i partes du as: ꝛ quelibet iſtarum tendit uerſus vnuꝫ ex pedibus per ramos duos magnos ex parte dextra ꝛ ſiniſtra: ꝛ diuiduntur in ip/ ſis diuiſione uenarum niſi quia pꝛofundā tur ꝛ eoꝛum pulſationes ſunt in lateribus duorum emūtoꝛioꝛum qꝫ in arabico nomi nant oꝛbitan. Et in latere calcanei ſub duobus oſſibus nominati calcagines ꝛ ſu pꝛa doꝛſum pedum ꝓpe coꝛdam magnā.

De anotomia uenarum non pulſatili/ um. Rubꝛica

Ene non pulſatiles ſunt vnius tuni ce pꝛeter vnam iſtarum. Et inuente ſunt per uiam ſenſus ꝙ ramificantur ab epate: ꝛ id quod germinat ab eis. In ꝑmis ſunt uene due: vna quarum eſt ultra concauitatem ꝛ illa nominatur poꝛta: ꝛ hec eſt ad trahendum nutrimentum epati Alia eſt uel exit a giboſitate epatis. ꝛ iſta eſt facta ad ꝯferendum nutrimentum ꝛ diuidendum nutrimentum ꝛ nominatur concaua. Sed poꝛta diuiditur in coꝛpo re epatis in quinque partes: ꝛ ramifican/ tur hee quinque partes in ramis paruis: donec iungantur giboſitati epatis. Et quando exeunt ab epate diuidūtur in par tes octo: quarum due illarum parue ſunt: ꝛ vna ipſarum iungitur in teſtino nomina to duodeno. Et ſecunda ramificatur ad fundum ſtomaci in poꝛtanario. Sed una ex. 6. tendit ad ſuperficiem doꝛſi partis dextre ſtomaci ad nutriendum ipuꝫ. Sed pars interioꝛ nutritur inquātum obuiatur ſtomacho. Et ſecunda iungitur ſpleni ꝛ tandeꝫ ſeparatur ab ipſa uena vna a la tere ſiniſtro ſtomaci. Et illud quod rema net diuiditur in partes duas: vna quaruꝫ iungitur medietati ſuperioꝛi ſtomaci ꝛ ſpl ni ad nutriendum ea. Et ſecunda iungitur giboſitati ſtomaci. Et ibi diuiditur in par tes duas. Una ipſarum diuiditur a doꝛſo ſiniſtro ſtomaci: ꝛ ſecunda pꝛofundatur uſ que ad oꝛificum ſtomaci: eo ꝙ ꝓhicit ad oꝛificium ſtomaci ſuperfluum ſiccitatis ꝛ acetoſitatis melanconice: quoniam ſtudet ſplen ad expellendum ipum cum ſupfluo ad pꝛouocandum appetitum ſtomaci ſua titilatione. Particula uero ſecunda diui/ ditur in partes duas: vna ipārum tendit ad inferioꝛa medietatis ſplenis. Et ſecū/ da pars influit ad mirach ꝛ diuiditur in ipō. Tertia uero ex ſex uadit ad latus ſiniſtrum: ꝛ ad inteſtinum rectum ad hoc ut ſugat ab ipſo. Et quarta tendit ad giboſitatem ſtomaci ꝛ ad mirach. Et quinta tendit ad meſaraicas que ſunt cir/ ca inteſtinum nominatum colon. Et ſe xta uadit circa inteſtinum ieiunum ꝛ oꝛbū Sed concaue ſcilicet uene: radix eius eius ſeparatur ex ſeipā ad trahendum nu trimentum a ramis poꝛte. Et poſt aſcen/ dit ab ipſa uena vna magna in giboſitate epatis. Et quando aſcendit iſta uena nō uadit nec elongatur multuꝫ donec diuida tur in duas partes. Et vna iſtaruꝫ eſt ma ioꝛ ꝛ tendit ad partes inferioꝛes coꝛpo/ ris: ꝛ ſecunda ad ſuperioꝛa coꝛpoꝛis: Et

hec pars superior tendit usq; iungatur dyafragmati. Et ibi diuiditur in duas uenas que diuiduntur in dyafragmate: et post comprimunt dyafragma: Et post compressionem diuiduntur ab eisdem uene minute: et diuiduntur in pāniculo diuidente pectus in partes duas et in panniculo cordis: et in glandula nominata chota et diuiduntur in ipsa. Demum ramificatur ab ipsa ramus unus qui iungitur in auricula dextra ex auriculis cordis Et hic ramus diuiditur in partes tres: una quarum intrat in cōcauitatem dextram concauitatis cordis et iungitur pulmoni et habet tunicas duas: et ob hoc nominatur uena arterialis et hec est maior omnium aliarum. Et secunda circundatur circa dorsum cordis et extenditur in ipsum totum. Et tertia coniungitur in parte inferiori pectoris: et nutrit pectora ibi existentia.

Et quando transit cor tendit per uiam rectam donec peruenit ad oppositionem duorm tarchotan: sic nominātur in arabico: et diuiduntur ab ea ī hoc suo itinere rami parui ad ambas suarum ptium: et exeunt ab eisdem rami ad lacertos existentes ex opposito membrorum interiorum. Et quando sunt ex opposito asselle: exit ab eis ramus unus extrinsecus magnus ueniens ad manus ex latere asselle: et hec est uena nominata basilica. Et quando est in opposito in medio trachee in loco sui itineris diuiditur in partes duas: una istarum tendit ad partem dextram et alia ad ptem sinistram. Et quelibet istarum duarum diuiditur in partes duas: et tandē equitat una ex partibus spatulam et uenit ad manum ex latere dextro: Et hec est uena nominata cephalica. Et adhuc secunda diuiditur in partes duas in uno quoq; latere: una quarum uadit et profundatur et ascendit in sua profunditate donec intrat craneum in suo itinere per collum usq; quo itrat cerebrum. Et ramificantur ab eadem rami parui coniungentes se membris interioribus ppinquis colli. Et hec pars nominat uena profundata. Sed secunda tendit in superficiem dorsi: donec diuiditur per faciem: et caput: et oculos: et per nares seu per nasum. Et hec est uena appares et ramificatur a uena spatulari: i suo itinere per brachium nominatum ascet: et diuiditur in nodo marpech. Et post suaz diuisionem uena spatularis commiscetur cum parte uene assellaris: et descendunt: et tandem exit ex istis duabus i latere marpech uena: et est uena media seu communis: et dicitur in arabico habchal Et pars secunda ex parte uene spatularis trahitur ad dorsum brachij nominati schabat: idest adiuctorium: Et demum equitat supra cenad superiorem: et illa nominatur corda brachij.

Et pars uene assellaris que moratur inferius uadit per latus intrinsecus brachij ad cabat. donec iungatur capiti cenad superiori: et est aliquid rami uene existentis inter digitum minorem et anularem: et nominatur balarcia Sz pars tendens ad inferiora corporis equitat spondilibus nuche. Et postea descendit inferius et ramificatur in prims ab ipsa rami uenientes ad ligaturas renum ramificantur. Et nominatur in arabico lafit alcolieth: et eorum uillis et corporibus propinquis eis.

Et postea ramificantur ab eisdem rami magni duo intrantes in concauitatibus renum. Et postea rami duo tendentes ad testiculos. Et demum ramificantur ab ipsis in latere uniuscuiusque spondilis uene due tententes duobus lateribus et iunguntur membris interiorib' propinquis ei sicut uulue et uesice: et etiam illis existentibus extrinsecus: sicut mirac: uentris: et lumbis. Et quādo iungitur ad finem spondilium diuiditur ad partes duas: Una ipsarum tendit ad pedem dextrum: et alia tendit ad sinistrum. Et tantundem ramificātur ab eis rami iungentes lacertis testiculorum

Et aliqui istorum sunt profundi ⁊ aliqui sunt apparentes.

Et quando iunguntur genu diuidūtur in partes tres. Una partium uadit in medio et iungitur ramis qui sunt in uno quoque lacerto cruris interioris ⁊ exterioris.

Et alia Pars in parte Interiori cruris donec apparet prope calcaneum: ⁊ illa est nominata saphena.

Et pars secunda uadit ultra ad paritionem cruris: et illa profundatur ad latus exterioris calcanei: Et illa est scia que scilicet Nominatur Sciatica:

Et ramificātur ab uno quoque istorum quando iunguntur pedi rami diuisi in pede.

Et rami qui sunt pedis ex parte digiti minoris: ⁊ anularis sunt ex ramis sciatice. Et rami pollicium sunt ex saphena: Et nominātur in Arabico alscafen.

Capitulum de anotomia neruorum.

Apita istorum corporum uidentur coniuugi in cerebro uel in nucha: Et ideo immaginatnr seu extimatur ꝙ omnia ista exeant ab eis.

Et uidetur ꝙ caput nuche coniungatur post in posteriori parte cerebri: et pellicula ipsius resistit nocumento illius Et durat usque ad os nominatum bascetb scilicet cauda. Et ideo ymaginatur seu extimatur ꝙ ipsa oriatur a cerebro: Et iungantur in nucha in latere uniuscuiusque spondilis In una quaque parte duo nerui: Unus eorum uadit in partem dextram ⁊ alter in sinistram donec iungantur in fine bascet Et coniungttur in fundo ipsius caput unum unius nerui: et sic coniuuguntur in cerebro paria septem capitum neruorum. Par primi sunt nerui duo ⁊ apparent quasi oriantur uel exeant a cerebro: prope ex opposito duarum carūcu'larū similum capitutibus mamillarum in quibus fit odoratus: ⁊ ipsi coniuguntur in oculis. Et isti duo nerui sunt concaui: ⁊ quando elongantur a cerebro tunc coniunguntur: Et foramen unius cuiusq; istoruʒ tangit foramen alterius: eo ut spūs aduenientes duabus pupillis oculoꝝ asociēt et ut sit duobus oculis fons una: et ut q̈si orirētur prope pupillis oculorum ad hoc ut appodientur in ipsis: ⁊ diuiduntur donec sunt intus in cerebro. Et demum exeunt ⁊ tendunt unum quodque illorum ad oculum existentem in latere sui

Demum coadunatur iu bunuditate uitrea ut deferat oculo sensum uisus.

Et pars secunda uidetur ac si natus fuisset post natiuitatem paris primi: Et ipse tendit ex eo uersus partem dextram ⁊ exit a craneo supra foramen interioris cellule secunde. Demum miscetur cum pari qnarto existente post ipsum: ⁊ postea separatur ab eodem.

Et diuiditur in quatuor partes una istarum exit ab introitu nerui nominati schabachi ⁊ descendit ad uentrem sub dyafragmate.

Et secunda exit ex foramine ossis existentis in sodat ⁊ tangit partes gnti.

Et tertiū exit ex foramine a quo exit par secundum. Et diuiditur in partes tres siue ramos. Ramus unus ex istis tendit ad locum existētem in extremitate oculi nominatum in Arabico mach. ⁊ postea ed timpora ⁊ supercilia ⁊ frontem ⁊ palpebras.

Et secundus transit foramen existēs prope caudam oculi: ⁊ ille est locus nominatus in arabico barbachi: ⁊ iungitur usque ad uentrem nasi.

Et tertius scilicet ramus descendit in concauitate barbachi prope os subtile. Et tandem ramificatur in ramos duos. Unus tendit ad dentes ⁊ alter ad cutiʒ timpule ⁊ ad extremitatem nasi ⁊ superioris labij.

Et quarta scilicet pars exit a foramine existente in mandibula superiori ad liguā et transmittitur i cutim ipsius ppe ad dandum sibi sensum suum scilicet saporem suum. Et residuum ipsius diuiditur in radicibus dentium inferiorum. et gingiuis et in labio.

Et natiuitas paris quarti est post natiuitatem tertij paris. Et diuiditur in palato ad dandum ei sensum appropriatum sibi et est sapor.

Et par quintus duplicatur et exit ab ipso par unum ad aures ad dandum eis auditum et ipum nascitur a parte posteriori cerebri. et par nerui mandibule exit a foramine nominato orobo. et in isto neruo est odoratus.

Et paris sexti extremitas uadit ad gulam et ad linguam.

Et extremitas alia uadit ad lacertū existentem uersus spatulam et circa ipsam. et eius extremitas descendit in collum. et ramificatur ab ipa in suo itinere rami coniungentes se aliquibus lacertis epigloti. Et quando deriuantur pectori diuiduntur adhuc ibidem. Et tādem redeūt adhuc extremitates sue ad superiora donec iungantur lacerto epigloti. Et diuiduntur alique ipōrum extremitates in dyafragmate prope cor et pulmonem et meri: et ptibus existentibus circa ista.

Et residuum istarum. et maior pars ipsarum uadit donec comprimant dyafragma. Et coniunguntur in orificio stomaci maior pars ipsarum. Et residuum coniungitur pellicule epatis et splenis et residuitatibus intestinorum: Et coniunguntur ipsi ibi alique partes paparis tercij. et ipsum. scilicet par oritur a posteriori parte cerebri: et coniungitur quinto. Demum diuiditur ab ipso. et exit a loco suture nominata in arabico aldaroallami.

Et par septimum incipit a posteriori parte cerebri a loco natiuitatis nuche et diuiditur in lacerto lingue epigloti.

Et uidetur sensibiliter quasi ut exeant seu nascantur paria ex nucha. xxxi. neruorum. Et unus. scilicet neruus est absque socio sibi opposito. Et paria octo ipōrum exeunt intus ex spondilibus colli. Et duodeci paria ex spondilibus nuce ad locum oppositionis dorsi in directo pectoris.

Et paria quinque ex spondilibus nominatis alchacan: Et ista sunt in inferiori parte dorsi. Et paria tria ex osse aggez. Et tria ex osse asse scilicet caude. Et alterum non habens oppositum exit ex medietate extremitatis ossis nominati assez. scilicet caude.

Et par primum exit ex foramine iuncture prime iuncturarum colli Et ascendit usqz quo diuidatur in lacertis capitis.

Secundum Par exit ex foramine existente in iunctura prima et secunda: Et tandem separatur in duas partes: Et iungitur extremitas ipsius in cutim capitis: Et extremitas alia in lacertis colli et in lacertis spatule

Tertium par ipsius exit ex foramine existente inter iuncturam secundam et tertiam. Et diuiditur in partes duas: Una tendit ad lacertos existentes in dorso: Et alia uadit uersus partem anteriorem: Et diuiditur in lacerto posito ex opposito ipsius et in existente supra ipsum.

Quartum exit Inter Iuncturam Tertiam et quartam. Et Diuiditur in Partes. Una quarum tendit ad dyafragma: et alia ad extremitatem lacerti existentem in capite et in ceruice: et extremitas alia ad extremitatem lacerti spatule.

Quintum oritur iter spōndile quartum et septimum.

Et sextum oritur inter spondile quitum et Sextum. Et septimum Inter spondile sextum et septimum. Et octauum inter spondile septimū et octauū

et ibi est finis nodorum colli Et nerui descendentes ab istis Omnes sunt diuisi i pti⁹ q̃ꝛ ipaꝝ partiũ una uadit ad lacertos pectoris ꝛ ceruicis: ptes alie uadũt ad lacertos dorsi ꝛ dyafragãtĩ. p̃t pars octaui cuiuus aliquid non tendit dyafragmati: et relique partes tendunt ad Hasecb ꝛ brabio ꝛ spatule.

Sed paris sexti quedam pars tendit ad lacertum spatule ꝛ pars alia ad Hasecb.

T septimi pars uadit ad lacertum existentem in Hascecb: Et alia pars diuiditur in cutim residui Hascecb. Et aliquid octaui paris transmittitur in Cutim brachij: Et extremitas sui tendit ad lacertum brachij.

Et par Nonum exit inter Spondile octauum ꝛ nonum: Et illud est principium spondilium dorsi: Et diuiditur una suarum extremitatum in lacerto existente intus in costis: Et alia extremitas in lacerto dorsi. Et alia extremitas descendit ad spatulam ꝛ extenditur in ipsam.

T par decimum exit inter Spondilem Nonum ꝛ Decimum. Et pars una ipsius uadit ad cutim Hasecb. Et residuum diuiditur: ꝛ pars una ipsius tendit uersus faciem: ꝛ diuiditur in lacerto existente in costis: et in lacerto inuestito supra pectus.

T alia diuidit in lacerto dorsi et spatule. ꝛ per banc uiaꝫ est exitus neruorum et diuisio ipsorum scilicet par unum inter iuncturas duas usque ad complementum duodecimi paria donec exeant ad par complens uiginti paria ex corpore spondilis que sunt decem ꝛ nouem. Et postea exeunt paria ex alcbatini ex corpore totius ceruicis Par unum usque ad complementum quinque parium: et partes ipsorum tendunt ad anteriora: et diuiduntur in lacerto existente supra uentre. Et alique diuiduntur in lacerto existente supra lumbos et miscentur in partibus tribus existentibus supra ipsum nerui descendentes a cerebro: et a paribus existentibus duobus sub istis tribus descendunt ab ipsis Rami magni ad crus donec descendant ad extremitatem pedis.

T demum oriuntur Paria tria ab osse Haggeꝫ ex uno quoque foramine par unum principium eorum est a spondili Uigintiqnqꝫ. Et demum exeunt paria tria ex osse caude nominatum in Arabico Hascecb. Et solus absque socio Generatio ipsius prima est inter os tertium ossis aggeꝫ Et os primum ossis hasceth. scilicet caude: quod est os caude: Et post secundum istum ordinem inter duo spondilia par unum usque ad finem trium parium: Et solus oritur ex fine caude: et etiam ista sex paria. Par primum miscetur cum paribus uenientibus ad crura: Et residuum ipsorum diuiditur in lacertis ani: et ueretri: ꝛ uesice: et Uulue: ꝛ Pelliculis uentris.

Et in partibus uenientibus ab osse umbilicali: et a lacertis uenientidus uel orientibus ab osse baggeꝫ.

De ligamentis Rubrica.

T ligamenta que sunt nominata in Lingua Arabica Rebatbat: eius corpus est uel eorum medium inter corpus ossis ꝛ corpus musculi. et eorum ortus est inter extremitates nodositatum ossium.

De cordis Rubrica.

Corde que nominant in arabico ban thar: sunt medie inter ligamenta z neruos. Et eorum ortus seu natiuitas est ex neruo ueniente ad lacertum: z ligamē to orto ab osse.

De carne. Rubrica.

Carnis tres sunt species: vna est caro mixta cū neruo z corda z illa nominatur lacertus siue musculus: z illa est maior pars carnis totius corporis: z hec ero memoratus in capitulo membrorum officialium Secunda species est species carnis pure: z in hac sunt multa ligamenta: z hec est minor species corporis. Tertia species est carnis glandulose: z caro pura est illa que est in capite membri scilicet ueretri: z illa que in loco occulto dorsi. z ex illa est cāo existens inter dētes. Sed caro nominata glandulosa est caro testiculorum z mamillarum: z ex illa est etiam in radice lingue. z ex illa est etiā caro existens in sub ascellis. z in duobus ementorijs nominatis in arabico orbitā. z que est post aures z in collo. z isti⁹ spēi est caro que est inter intestina z neruos.

De uillis. Rubrica.

Ed de uillis ero memoratus cū ero rememoratus membra composita existentia intus in corpore. eo quia ille est locus conueniens rememorationis ipsorum ibi.

De humoribus.

T humores appētes in corpōe humano sunt quatuor. s. sanguis. flema colera z melanconia.

De simplicibus membris.

T simplicia membra sunt: cutis: ungues z capilli. z hoc est manifestū.

De spiritu.

Piritus duo sunt. s. spiritus apparēs in corde: z sp̄s apparens in cerebro. sed spiritus in epate non appar; per uiam sensus. Et hec sunt uerba dicta supra simplicia membra que sufficiētia eē uidentur in hoc loco. z qui uolunt amplius addere addant. Et nunc redibo ad liquendū; supra officialia membri. z incipiam a membro simpliciori omnium ipsorum. z istud est lacertum siue musculus.

De lacerto. Rubrica.

Acertus est corpus compositum ex carne rubea. z ligamentis. z neruo ascendentibus supra ipsum. Et ip̄e est induens ossa ligatus ligaturis nascentibus ab ossibus. z istud est quando neruus cōiungitur supreme extremitate ipsius lacerti. Tandem diuiditur in partes z miscetur exiture carnis lacertus z germinat in osse posito sub lacerto ligaturam z miscetur cum neruo z carne. z demu; ex omnibus istis exit corpus vnum nominatum lacercus. Et qn̄ partes nerui ueniūt ad extremitatem inferiorem lacerti. tunc adunate sunt partes nerui ad partes ligamentorum solum absque aliqua ammixtione carnis: z tandem exit ab istis corpus nominatum corda. z hec corda tendit donec iungatur extremitati inferiori illius membri. Et omnes lacerti secundum intentōnē Galieni existentium in corpus sunt. 529. Et dictu; est q̄ hec corpora uariantur in forma in quantitate: z i ꝯpōe z qn̄ vt⁹ ab istis germināt cōde i forma ꝯpōis ip̄oꝝ: tādiu uariāt i q̄titate quoniam aliqui sunt magni z aliqui parui. Magnus ē sicut lacertus positus supra coxam: z paruus est sicut lacertus positus supra oculum. Et uariatio ipsorum est in forma q̄ tales sūt ex lacertis quorum caro ipsorum non miscetur cum neruo: z uariatio ipsorum est in cordis orientibus ab ipsis: quoniam tales ex ip̄is sꝫ q̄ cōda orit ex duob⁹ lacertꝭ z tales sūt a qb⁹ ābob⁹ ab vnoquoq; eoꝝ oriūt cōde. 2. l. 3. z h̄ ē s̄m q̄ ꝯuenit eis.

Sed uariationes ipsorum ex parte oppositionis ipsorum sunt q aliqui ipsorum oppositio sua est in directo membri z alii qui non. Et si debemus loqui i vno quoqz lacerto lacertorum hec uerba essent p lixa ualde. nec essent huic arti multū necia hec est ad medicinand p cibos z medicias Sed cirugicis idest operantibus cum ferro magnum esset iuuamentuz. Et dico ad hoc q post terminationem istarum reruz paruum lucrū consequeremur. Et ego narrabo de neruis quando ero loquutus iuuamentum ipsorum in libro sanitatis.

De forma capitis.

Forma capitis naturalis est rotonda habens aliquam planiciem in utroqz latere: ac si ymaginatus fueris formam ceream rotondam esse compressam in utroqz latere. Habens intrinsecus concauitates coniungentes se adinuicem: z nominantur cellule cerebri: z sunt due existētes in parte anteriori cerebri z una in medio: z alia in posteriori parte z ppe coniunctionem istarum cellularum. s. partis unius cum altera: sunt corpora formata fōrmis talibus ut sint conueniētes in aliquo tempore ad claudendum uel ad aperiendum. Et insunt cerebro due aditiones germinate a duabus cellulis anterioribꝰ similibus duobus capitibus mamillarum deriuantes usqz ad os nominatum colatorium: z istud est os perforatum foraminibus multis: sed non per uiam rectam sed obliquam: z locus istius in craneo est locus cui coniungitur extremitas nasi. Et ex panniculis duobus cerebri vnus ex istis est fortis z grossus: z alius est subtilis Subtilis coniunctus est cerebro z nominatus est capitis secundina uel secunda: z assimilatur secundine: eo q i ipo sunt nerui z uene: ex quibus nutritur cerebrum z ipe continuatur cerebro in aliquibus locis Et panniculus grossus coniungitur craneo z etiam cerebro coniungitur in aliquibus locis. Et hic panniculus fortis perforatus existit foraminibus multis in locis duobus: Unus locus est in latere foraminis extremitatis nasi: z nominatus ē colatorium: z alter est ppe: osse existente in palato. Et istud similiter est perforatuz z sub cerebro. Et sub panniculo grosso est retis que in arabico nominatur alagema que est ex arterijs ascendentibus caput. Sed nuche spondilia ipam cohoperiunt sicut os cranei cohoperit cerebrum z ipa circundatur a duabus pelliculis exeuntibus a duobus panniculis cerebri. z ex ipa oritur neruus qui ei coniungitur.

De forma oculorum.

Forma oculi composita est ex septez tūicis z tribus humoribus. Prima ipsarum est que ppe craneum moratur: z est tunica pannosa: z eius ortus est ex pāniculo grosso existente in cerebro: z nominatur tunica fortis: z in arabico nominata est aluocha alsalba. Et post ipsam uersus partem exteriorem est altera tunica pannosa: Et eius ortus est ex panniculo subtili existente in cerebro. Et nominatur secunda uel secundina: z arabice almissimia. Et post istam est tunica retina: z ortus eius est ex anima musculi exeuntis a cerebro: z est concauus. Et post istam in medio istius panniculi est corpus unuz mole z hīꝰ nominatur humor uitreus: z in arabico alzegia. Et in medio istius corporis est corpus unum sphericum habens aliquam latitudinem similez grandini in claritate z albedine: z hec humiditas nominatur grandinosa: z est corpus pfundatum in humiditate uitrea usque ad medietatem. Et post aliam medietatem existentem uersus partem exteriorem scilicet aeris ab humiditate grandinosa est unum corpus simile tele aranee: z illud est in ultimo claritatis z tersionis. z nominatur tela aranea: z in arabico haantebuthia.

Et post istam uersus partem exteriorē existit hūiditas una similis albugini oui. z noiat hūor albugiosꝰ. z ascēdit. s. istā hu

nuditatem uersus partem exteriorem corpus unum subtile asperum: nominatum in arabico macinaru uersus albuginem ex pte exteriori. Et color eius uariatur in corporibus. eo ꝙ alicui est ualde nigrum ⁊ alicui minus. ⁊ alicui est coloris calcedonij. Et in medio uersus grandinositatem est foramen unum quod quandoqꝫ dilatatur ⁊ quandoqꝫ cōstringitur uice vna post aliam secundū ꝙ conuenit humiditati grādinose quando est habens lucem. quoniā constringitur in magna luce ⁊ dilatatur in parua. Et istud foramen nominatur ocli pupilla. ⁊ hec tunica noiaꝛ tūica pupillia Et post istam est cobopertura una corporis unius grossi ⁊ fortis ⁊ clari scilicet coloris celestis. simile celo factum admodū cornu albi ⁊ nominata est tunica cornea. ⁊ color eius existit admodum eius tunice que existit sub ea. Et ascendit supra istud corpus unum ualde album nominatum cōiunctiua. preter ꝙ non coboperit locuꝫ nigredinis oculi. ⁊ istud nominatur albedo oculi. Et eius ortus est ex pellicula que est uersus os exterioris cranei. Et ortus cōnee est ex tunica forti. ⁊ ortus uuee est ex secundina. ⁊ ortus aranee ē ex retina.

De forma nasi.

Orma nasi sunt due uie diuidentes se in partes duas. Una earum deriuatur ad extremitatem oris. ⁊ alia ascendit desuper donec iungatur ossi simili colatori ꝙ compositum est uersus duas adeptiones anterioris partis cerebri similium capitibus mamillarum. ⁊ iste uie circundātur ex una pellicula grossa orta ex pellicula oris.

De forma auris. Rubrica.

Orma auris. uia auris est in osse petroso. ⁊ ideo nominatur in lingua arabica agari. ⁊ in ipso sunt uie oblique. ⁊ tendunt taliter per uiam tortam donec iūgātur musculo quito orto a cerebro a quo oritur pellicula extensa supra os petrosū Sed corpus cartillaginosum existens exterius est auricula nominatum. ⁊ istud est manifestum.

De forma lingue.

Orma lingue. lingua est caro mollis ⁊ alba: inuoluta uenis multis ⁊ paruis in quibus est sanguis: ⁊ sunt uene in ipsa ⁊ artarie ⁊ musculi in quātitate maiori ultra quo ut sue magnitudini uidetur conuenire ⁊ ipsa coboperitur pellicula oris. Et sub ista duo existunt orificia iungētia usqꝫ ad carnem glādulosam ipsius que est posita sub radice ipsius.

De extremitate oris.

Xtremitas oris tendit usqꝫ ad istas uias. Una ex parte anteriori: ⁊ illa nominatur canna pulmonis. Et alia posita est post ipsam ex parte ceruicis supra spondilia colli: ⁊ hec nominatur meri: Et per istam transit cibus ⁊ potus. Sed per uiam canne pulmonis transeunt spiritus ⁊ intrant ⁊ exeunt per uiam hanelitus. ⁊ positum est supra uiam istam cobopertorium vnum ad coboperiendum ipsam in ora diglutiendi ut aliquid non possit subintrare de eo quod deglutitur: quia si aliqd subintrat incontinenti prouocatur tussis. Et iam preparatum est in hoc loco instrumentum vnum in quo est uox uersus orificium canne pulmonis: ⁊ istud instrumentum est membrum nominatum epiglotum: ⁊ in arabico haugera: ⁊ ipsum est compositum ex tribꝰ cartillagibus compōne pulcra ꝓuēiēti eē uocis: iō ut sit edificata ⁊ fabricata ex istis tribus cartillaginibus ȝāpogna vna uel fistula simul ȝampogne fistule scilicet ⁊ flaiboli. Et in ꝯcauitate istius ȝampogne est corpus simile lingue fistule. ⁊ in istis locis sunt lacerta multa uꝉ secreta.

De anotomia totius uentris.

Cias ꝙ concauitas totius uētris existentis sub osse trachee usqꝫ ad os lōbi diuisa est in duas magnas ptes. vna ē supiꝰ cobopiēs plōnē ⁊ cor ⁊ ala ē iferiꝰ

coboperiens stomachū ꝛ intestina ꝛ epar ꝛ splen: ꝛ fel: ꝛ renes. ꝛ uuluā ꝛ uesicam Et diuidūt iste due ꝯcauitates m̄bro vno noiato dyafragma. ꝛ istud dyafragma incipit a capice pectoris tendens per dyamemetrum inferi⁹ ad vnūqꝫ duoꝝ lateꝝ donec deriuet. xii. spondili nuche. ꝛ istud est didens inter superiora ꝛ inferiōa. Demū cum cauitas superior didit in ptes duas. ꝛ ille ptes didunt in medio ꝙ transit per mediū illaꝝ partiū donec iungat spondilibus nuche. Et hec ꝯcauitas superior tota noiatur pectus. ꝛ termin⁹ ipius ē a supiori pte duoꝝ trache usqꝫ ad dyafragma qḋ didit superiora ab inferioribus. ꝛ hec ē forma pectoris.

De anotomia pulmonis ꝛ cāne eius.

Canna pulmonis incipit ab extmitate oris sicut dixim⁹. ꝛ qñ descendit ſb trach̄a didit in duas partes. ꝛ quelꝫ ps ipsarū didituꝛ in pluribus ptib⁹. ꝛ circa ipsas edificata ꝛ fabricata ē caro pulmōis ꝛ iteꝝ edificata ē ex oibus istis cānis diuisis ꝛ uenis exn̄tibus sub ipis caro pulmonis. ꝛ cāo edificata ꝛ fabricata circa ipas ē cor⁹ pulmonis. medietas uero pulmōis ē in cōcauitate dextra. ꝛ medietas alia in ꝯcauitate sinistra. Et canna. s. ipsi⁹ pulmonis p̄parata est ꝛ ꝯposita ex cartillaginibus in forma anuloꝝ: sed non sunt anuli ꝯpleti: eo ꝙ in q̄ntitate ptis tertie anulorum ipoꝝ extmitates sue ꝯiungunt eis pellicule vni tendens per uiam rectam. ꝛ cōiunguntur isti anuli siꝉ uilꝉ ꝛ ligaturis mꝉtis. Sꝫ isti anuli p̄pe sunt duri ꝛ cartillaginosi: ꝛ gibositates istoꝝ annuloꝝ sunt ꝟsus partē exteriorē corporis: ꝛ p̄nt palpitari manibus. s. pellicula ꝯiungens annulos per uiam rectā. Sꝫ locus rectus ipoꝝ ꝯiunctus ē meri. Et hoc est ac si ymaginatus fueris in corde tuo fistulā vnā vni⁹canne: ꝛ tertia pars incisa sit in longitudineꝫ ꝛ pars ꝯa integre remaneat: ꝛ ps tertia incisa in longitudinem ꝯiuncta sit glutine cū carta una cum ambabus extmitatibus liea recta siue perpendiculari: ꝛ tandem intelliges cannā pl'onis p uiā ꝯuenictē ꝛ rectā

De anotomia cordis ꝛ forma eius.

Forma cordis est rotonda ad modū pinee que in arabico noiatur femiara: sed est transuersa: eo ꝙ acuitas cordis existit uersus inferiora corporis: ꝛ radix uersus superiorē partem corporis. Et hꝫ pelliculam unam grossā circondantem ipsum: sed non coniungitur tota uersus radicem. Et positum est in medio pectoris: sed caput eius. s. acuitas tendit magis ad partem sinistram. Et artaria magna oritur ex ista parte. s. sinistra. ꝛ ideo apparet pulsus maior in ista parte. ꝛ ꝑpter h̄ ymaginantur aliqui ꝙ cor sit positū i ista parte: Et hꝫ cor ꝯcauitates duas magnas unam ex parte dextra aliam ex parte sinixtra: ꝛ uersus radicē suam est res una similis cartillagini: ꝛ ipsa est quasi fundam̄tum totius cordis: ꝛ a concauitate dextēa ad sinistram sunt uie: ꝛ in concauitate dextera sunt orificia duo. Unum ipsorum est orificium uene coniuncte epati que oritur ab epate ꝯm. G. ꝛ a corde ꝯm a℞. Et. s̄ istud orificium sunt pellicule tres aperientes se seu dilatantes in hora introhit⁹ sanguinis in ipm: ꝛ demū claudit clausione ꝯuenienti. Et orificium ꝯm est orificium uene coniungens se ex ista concauitate in pl'monem: ꝛ est uena una que non pulsat eo ꝙ tunice ipius sunt grosse ad similitudinē artarie. ꝛ istud orificium hꝫ pelliculas apientes se extra ꝛ non intus ex aduerso pellicularum alterius orificii. Et in concauitate partis sinistre sunt duo orificia: unum ē orificium artarie magne: ꝛ hꝫ pelliculas tres aperientes se intrinsecus uersus partem exteriorem. Et ꝯm est orificium artarie coniungentis se in pulmone: ꝛ supra istud orificum est pellicula una aperiens se intus ꝛ extra. Et hꝫ cor aditiones duas similes aurib⁹: una ex parte ḋxtera existit ꝛ altera in sinistra. Et pulmo ē uolatizās supra cor: ꝛ cor habet tessituras multas uariantes se in oppositione.

Capitulum forme stomaci ꝛ meri.

Iam dixim⁹ ꝙ i extmitate oris sūt uie due: una ē uia aie. s. aeris ad pl'onē

ꝛ ħa ē uia cibi ꝛ pot⁹ pmeri: ꝛ hoc uoca tur meri. ꝛ istud ꝯpositum est ex duabus tunicis vna est extrinsecus ꝛ est carnosa ꝛ textura ipsius tendit in latitudinem. Et alia est intrinsecus ꝛ est neruosa ꝛ te xtura ipsius tendit in longitudinem. ꝛ ali quid ipius tendit p dyametrum: ꝛ ip̄z po situm est in posteriori pte supra spondilia colli ꝛ ip̄m elongatur ꝛ descendit inferi⁹ donec transeat dyafragma ꝛ ligatū ē ip̄ō dilib⁹ utilr ip̄z ligantib⁹. Et qn̄ trāsit dya fragma dilatatur ꝛ fit ex ipso sto⁹ ꝛ tēdit aliq̄ntulum ꝟsus partem sinistrā. Et iō dr̄ ꝙ caput stoī quiescit in parte sinistra: ꝛ fū dum in parte dextra. ymagina ḡ in corde tuo cucurbitam unā rotondam hn̄s colluz longū ꝛ cum ip̄a iungat collū aliō: ꝛ sic i telligēt fōmā stoī ꝛ mēi. nisi ꝙ sto⁹ existit a latere uersus dorsum aliq̄ntulum longus. ꝛ unum ex duob⁹ capibus ip̄i⁹ stoī superi⁹ est mēi: ꝛ inferius est pncipiuz intestinorꝫ ꝛ noīatur portanarium: ꝛ i arabico albeb ꝛ ipse. s. sto⁹ est ligatus spondilib⁹ ꝛ ēt cū aliquibus intestinoꝝ fortibus ligaturis sb̄ stinentib⁹ ipsum. Et corpus stoī composi tum est ex tribus tunicis: textura unius tē dit in longitudinem. ꝛ alia uadit per dya metrum: ꝛ illa est intrinsec⁹. ꝛ ē illa tunica idest neruosa ꝛ exterior est carnosa. ꝛ tex tura ipsius tendit in latitudinem.

Capitulum forme intestinoꝝ.

Intestina composita sunt ex duabus tunicis. ꝛ hn̄t texturam tendentez in latitudinem solum. ꝛ super tunicam interi orem adē uiscositas noiata in arabico lasu en. inuestita ex ip̄a uiscatōe siue uiscosita te a natura. Et oia intestina sunt. 6. tria minuta ꝛ sunt superiora. ꝛ tria grossa ꝛ st̄ inferiōa. Et pncipium minutoꝝ est intesti num coniunctum fundo stoī nominatū du odnum. Et post istum est ꝛ itestinum noia tum ieiunū. ꝛ ista duo sunt erecta in longi tudine corporis. ꝛ orificia istorum coniū guntur in epē plus alijs intestinis. ꝛ post ieiunum est intestinū nominatum ḡcile. ꝛ ipsum reuoluitur reuolutionibus plurib⁹. Et latitudo istorum trium intestinorum ē ad modum uel ad q̄ntitatem latitudis por tanarij. Et post ista ē intestinum nomina tum orbum. ꝛ istud intestinum ē latuz non habens transitum nec inter. sed simile fis culo ł marsupio. ꝛ q2 n̄ hꝫ nisi unū os iō p ip̄z intrat ꝛ exit. ꝛ qcqd intrat ꝛ exit ꝛ ip̄z ē in pte dextra positū: ꝛ post istud est intestinum nominatum colon: ꝛ incipit a p te textra tendens per latitudinem uentris ad partem sinistram. Et post istud est inte stinum rectum: ꝛ istud intestinum rectū ha bet concauitatem amplam i qua coadunā tur feces sicut urina in uesica coadunatur ꝛ orificium istius est lacertus unius.

Capitulum forme epatis.

Par positum est in latere dextro co starum supēiorū ex costis superiori bus: ꝛ forma ipsius est forma lune: ꝛ est hn̄s concauitatem in parte lateris stoī ꝛ aditamenta ꝛ aliquibus insunt quatuor: ꝛ aliquibus quinq3: ꝛ ip̄m est coboperiens s̄. latus dextrum stoī ꝛ gibositas ipsius ē uersus dyafragma: ꝛ est ligatum ligamen tis coniungentibus se pellicule exn̄ti. s̄. ip sum: ꝛ oritur a concauitate ipius epatis ca canale vnum nominatum ianua epatis: ꝛ forma ipsius est forma uene: nisi q2 est nō hn̄s sanguinem: ꝛ illud canale est diuisuz in partes: ꝛ ille partes sunt partes multe in q̄titate multa: ꝛ ueniunt ex ipsis. s. partibus partes multe ad fundum stoī ꝛ ad intestinum nominatum duodenū: ꝛ mł te ēt partes ad intestinum ieiuntm: ꝛ ꝺmū ad residuuz alioꝝ intestinoꝝ donec iungā tur intestino recto. Et istud canale quod ē in porta epatis diuiditur ēt in partibus interioribus ipsius epatis ad partes mi nutas. s. ad uenas capillares similes ca pillis. Et a parte gibositatis epatis appa ret uena vna magna a qua omnes uene to tius corporis uolant siue exeunt: sicut diri mus in anotomia uenarum. Et radix ipsi⁹ uene diuiditur ab epate ad partes miutas similes capillis: ꝛ obuiatur in partes diui sas a cannali nominato porta. Et nutri mentum chimosum intrat in epate per su am ianuam: ꝛ illis uenis ꝺcoquitur donec redeat ad sanguinez ꝛ demum exit per il lam uenam magnam existentē in sua gibo sitate.

De forma splenis

Orma splenis est longa: et positū ē in parte sinistra ligatum ligamētis cō iungentibus pellicule existentib⁹.s̄.ipsuʒ et est ꝓtiuatuʒ stō ex una parte et ex alia p te costis posterioribus: et oriunt ab ipso ꝓducta duo: unū ex ipsis ꝓiūgitur ori stoi et aliud ꝓiugit i epē uersus concauitatem

De forma fellis. Rca

Orma fellis: fel positum ē epē et hʒ uias duas: vna ꝓiungitur in concauitate epis: et alia ramificatur et cōiungitur inferiorib⁹ intestinis et in fundo stomaci.

De forma et anotomia renum.

Orma renū: duo renes positi sunt in latere duorum laterum spondilium nuce ꝓpe epar: et ren destrum est in altiōi loco rene sinistro: et vnūqꝙ hʒ colla duo vnum ipoꝝ cōiungitur in uena magna ascē dente a gibositate epis: et aliud descendit inferius donec coniungatur in uesica cō iunctōne mirabili: et iste secunde uie.s.ista duo colla nominantur in arabico alalbin.

De forma uesice

Ocus uesice est inter anum et umbolicum: qui locus est nominatus i arabico bana: et composita est ex duabus tunicis: et in orificio sui est lacertus vnus: et vna uenit a renibus ad ipsum per uias nominatas albalbin: et iste due uie tendunt p dyametrum et uadūt ēt p longū donec trāseant infra in uesicam. et oritur ab ipis corpus unum simile pellicule que apperit uesicam et claudit eam ex pte renum: et istud est sine dubio ut aliud nō redeat de urina ad renes.

De anotomia mirac et zirbi. Rubrica.

Irarch ꝙ ēt in arabico nominat mirach. hʒ sub lacerto exn̄te in uestito sub uētrem pelliculam unam: et est plana: et post istā est cohopertorium: et post sunt ītestina. et iuuamētū isti⁹ pellicule est ad obuiandū ne intestina simul ꝓmisceant: sic fit in egritudine in arabico noiata facbot. et iuuamētū cohoptorij est ad calēfaciendū itestina: et de istis ero locut⁹ largius in libro sanitatis.

De anotomia uerek et testiculorum.

Ritur ex osse vmbillicali cōpus neruosū: muscolosū aplū: et multaꝝ concauitatum: et sunt sub ipo artarie multe et late ultra eo ꝙ ꝓueniret sue magnitudini: et istud corp⁹ est ueretrum. et oriunt a pellicl̄a uie due noiate i arabico albarbachi et ōmū ramificatur et generat ex ipis pelluls̄.s.bursa testiculoꝝ et ēt testiculi: et ueniunt a latere interiori ex pte uenaꝝ inferioꝝ ramū hn̄tes in uoluptōes et ligamēta multa: et circundant carne glandulosa alba: et hn̄t testiculi uias duas uenientes ab ipsis ad ueretrum.

De anotomia mamillaꝝ.

Amilla est ꝓposita ex artariis: uēis et munusculis: et est r̄pleta carne glandulosa alba. et iste artarie et uene diuise st̄ in mamillis in partes multas minutas: et reuoluunt et torquent reuolutionibus et tortōnibus multis.

De anotomia vulue.

Ulua posita est inter uesicā et intestinum rectū: sed est superans uesicam ex parte superiori: et ligata ē ligata ē ligaturis lenibus: et ipe sunt musculose ut de facili possint extendi et dilatāi et coadūari et ꝓstringi: et hʒ cameras duas iungentes in vno orificio: et quelibet istaꝝ camerarū hʒ loca ꝓcaua: et nominata sunt in arabico alueht: et ista sunt orificia uenarum: vnde sanguis mestruus transit in vuluaʒ. Et p⁹ illas.s.duas cameras sunt additiones q̄ testiculi duo mulieris dicuntur: et sunt minores testiculis uirorum. Et id quod supat ex vulua durat usqꝫ ad orificium ipsius quod nominatum est in arabico fereg. habet additamenta prohibentia ipsum a frigore. Et orificium uirginis vulue est crispum: et ex crispitudine illa oriuntur uene minute habentes pelliculam vnā contextā duabus texturis: una tendit in longitudinem: et illa est minor: et altera uadit in latitudinem. Et quātitas huius anotomie membrorū sufficiat hic. et si aliqui uolunt plus addere addant.

Explicit liber primus. Incipit secundus qui dicitur de sanitate.

Sanitas est bona dispō i mē bro ex qua ipm operatur o peratōnem quā h3 agere p sui nām. z patitur passionē quam h3 pati. Et ista difini tio est ex difinitionibus p se notis. Et iō q2 membroꝝ fm ꝙ testificaẜ sensus sunt due spēs ꝯsimilis z officialẜ: d bemus intelligeẜ in vna q3 spē ipoꝝ quid ipsa est z ponere diffās eaꝝ. z postea de bemus enarraẜ que est actio z passio que appatur vnicuiq3 membro. z qñ nos faci/ em⁹ istud: tunc cognoscemus quid est sani tas uera cognitione. Et incipimus loqui sup corpus consiliium partium. Et dicim⁹ ꝙ uia in cognitione rei cū qua operaẜ mē brum consimile suas operationes z pati tur suas passiones est uia p quā nos possi mus certificari in radicibus isti⁹ scie. post q3 nos recceperim⁹ hec uerba declarata in nāli phia. s. ꝙ oia corpora similium ptium sunt ꝯposita ex quatuor elis. s. ex igne: ae re: terra z aqua: z est declaratum in libro gnōnis z corruptionis: ꝙ uia generatiōis ñ est nisi ex parte temperantie ꝯmixtionis z ꝯplexionis. z in quarto methauroꝝ ē d claratū ꝙ ꝯplo z ꝯmixtio tēpata ñ fit nisi p mōum decoctiōis q̄ decoctio ñ fit nisi p calorē. Et ꝙ dfa q̄ repiẜ i istis corporib⁹ ꝯsilib⁹ ñ eueniet nisi f3 tēpantiā calidi fri. h. z. s. z fm ꝙ inuenitur in eis alia forma tēperantie. z est determinatū ibi ꝙ forme eoꝝ ñ sunt aliud q3 fōma tempantie ꝯplo nalis. z ꝙ accñtia que sunt ꝑpa in vna q3 spē ipoꝝ ñ sunt stantia p se sed sunt seq3/ tia formas ꝯplonalis. Et hec est narratō que erat multum necia anticipare hic. Et sunt uerba que sunt declarata in naturali phia p demrōnes ꝑpas z ordinatas.

Et qñ medici student tractare de istis re bus in huiusmōi arte eoꝝ uerba ñ sunt su per ista nec ꝑpa nec ōdinata: eo ꝙ studēt attribuere res ules entib⁹ pticularibus: z iō eoꝝ dicta ñ sunt ꝑpa z non sunt sup ui am quā intēdūt ꝓbare. z tunc cadūt in re quā credūt aduceẜ p demrōnē. Et ista res accit. G. in libro de ꝯplone. s. ꝙ doctria eius in illo libro ñ icedit fm doctrinā quā fecit in libro de elis p uiā dmrātiuā. z ista uerba erunt multū leuia apud illū q studu erit in loyca ēt puo tpr. Et modo uolum⁹ reuerti ad ōdinē uerboꝝ nroꝝ. Et dicim⁹ ꝙ iste res qñ erunt fm mōum quē dixim⁹. tunc erit intellectū ꝙ res q3 dixim⁹ z mem bru3 ꝯsile agit cū ea actōnē suā aut passi onē suā patiẜ ñ est alia res q3 fōma ꝯplo nalis q̄ ꝯuenit a mēfa quatuor eloꝝ. Et qñ res miscibiles ñ inueniunẜ in mixto ni si duobus mōis. Unus est ut mñsure sint e quales. z ista mixtio uocaẜ mixtio equaliẜ ꝯpando istā extremitatibus eo ꝙ est i me dio eaꝝ ñ declinans. Secundus ut ñ sunt inequalibus mñsuris. Et ista ēt inequalitaẜ est multis mōis. z fm istam inequalitate3 sunt diuersificate z inequales facte ꝯplo nes speꝝ. S3 dabim⁹ p exēplo h⁹ ꝙ sic ꝯplo equi est diuersa a ꝯplone hōis. iō q2 mñsure eloꝝ sunt mixte in eo super lati tudie3 diuersā ꝯmixtiōis mñfaꝝ eaꝝ i hōie Et iō ꝙ illa forma ꝯplonalis q̄ est ꝑpa i una q3 spē inueniẜ in ipa eadē spē in eqli/ tate z distēpantia media iter multū z puū z ēt h3 latitudinē q̄ recipit plus z minus ꝯ extimitates q̄ tēpantia z equalitas ñ exit de eis nisi qñ corrūpiẜ forma specifica ea rum necē ē ex hoc ꝙ vna z eadē ꝯplo spā lis sit equalis z exiens ab equalitate. Et istud est aut in una quatuor qualitatū aut in duab⁹ quaꝝ possibilis est ꝯpō ad inuicē s. actiuaꝝ z passiuaꝝ: quaꝝ una ñ ꝯdicit al teri. s. ca. h. f. z. s. g̊ ꝯplones ꝯsilium par tiū sunt de necitate. ꝯ. s. equaliẜ. ca. f. s. z h. aut ca. z. h. aut. ca. sicca. aut. f. z. h. aut f. z. s. Sed si inueninnẜ iste. 9. in corpore hōis in fine simlati fini extmitatū eloꝝ i mē sura qualitatū. istud aūt ñ posset eē si ñ eēt possibile inueniri corp⁹ ꝯsilium partiu3 in quo mensure eloꝝ eēnt equales penit⁹ in q3titate. Et uie speculationis multum necie sunt hic. tñ apparet ꝙ est impossibi le eē h in q3titate ptiū eoꝝ. s. in grauitate z leuitate. Jō ꝙ dñans sup corpora ptiū ꝯsiliū ē aqua z terra. iō hnt coagulationē z ꝯfirmitudinē. z qualitates q̄ faciūt ipsa firmari z ꝯplēi sunt ille q̄ faciūt coctōne3 z digōem. z iō ē appatū gnābile al. nāle dñatōi ptū agentū calide z patientū hūde ꝯ quio⁹ fit mixtio z coctō z totū hoc ē dcla/ tū i. 4. methauroꝝ. z ab ill regl is ē ꝓbatū ꝙ ꝯplōes ñ sñ nisi. 2. sol. 1. eql z alia ieql

Et ꝙ eſt impoſſibile duo corpora inueni re que ſint coīa in calitate ꝙ vnum ſit ſicci us alio ſicut opinaẛ. G. in puero ꝛ iuuene ꝛ iā declarauim⁹ iſtud in alio loco melius Et ſcias in ſumma ꝙ menſure duarū qua litatum paſſiuarum eo ꝙ forme ꝓpe hn̄t mās ꝓprias ſub eis. Et nos uidemus ſi nos extrem⁹ ab itentōe publica ml'titudis medicorū eēt difficile itelligere: ꝛ iō nos loquimur de hoc nimis. Et adhuc er/ ror qui acciderz ex hoc in hac arte eſt ml' tum paruus: ꝛ ideo non facimuſ hic nouū p̄ceptum. Et ēt error quez diximus de tē perata complexione eſt paruus. Et ideo dicimus ꝙ eſt uerum uerbum. G. ꝙ dixit ꝺ cute uole manus. Et magiſ in iſta pala uel palma aput arabes conſonat ꝓ extre ma parte palme uerſus digitos palme: ꝛ plus in iſta que eſt ſuper ptem que uocaẛ formiculata. Et quando erit totum hic ꝙ narrauimus: tunc res cum qua operan tur ptes conſimiles ſuas actiones aut pa tiuutur ſuas paſſiones eſt de neceſſitate vna iſtarum nouez complexionum ſiue ſit ptes conſimiles alijs ſiue non. Et ideo neceſſarium eſt ſcire naturalem complexi onem de iſtis nouem complexionibus cuiſ⁹ libet membrorum ꝙ illa complexio eſt tē perata comperando ipſam actiōi membri aut paſſioni eius. Et iſta temperantia eſt illa que eſt dicta temperātia ſpecialis ſpe/ ciei: ꝛ ipa eſt illa complexio quam oꝫ con ſeruari in hac arte aut reſtaurari. Et qn̄ ſtabimus ſup complexione cuiuſlꝫ mēbro rum conſimilium: tunc ſtabimus ſup com/ plexionem membrorū compoſitoꝝ ex ipiſ Et quandoqꝫ pl's ideo ꝙ complexio que dam eſt que appatur membro officiali in ꝗtum eſt officiale: ꝛ quedaꝫ eſt appata ei inqꝫtum eſt conſimilium ptium: non ex pte unde eſt officiale. Et quando noſ ſtabi mus ex hac pte ſup complexionem cuiuſlꝫ membri membrorum officialium: tunc po terimus ſtare ſup complexionem tempatā appriatam toti corpori. ita ꝙ complexio nem nos non appriamus niſi in hoc ꝙ eſt inuenta membris officialibus ex quibus eſt compoſitum. ꝛ membris officialib⁹ ex parte conſimilium. Et eſt neceſſe ut ſci as in primis ꝙ ex membris quedam ſunt compoſita ex elementis prima compoſiti one: ꝛ q̄dā ſūt ꝯpoſita mediāte prima ꝯpo ſitōe. Et membra cōſimilia que ſunt pteſ animalis ſunt huiuſmodi ſpēi. ideo quia n̄ generantur niſi ex ſanguine ſolūmodo. ꝛ ſanguiſt generatur ex cibis ꝛ potibus. Et ſcias ꝙ ſperma non eſt ex rebus que ſunt pars membri aut ſimplex aut aliqꝺ aliud membrorum ſicut declaratum eſt in naturali philoſophia. Et ego faciaꝫ lō giorem ſermonem in tractatu de iuuamen to membrorum. Nec ēt ml'ia col'a ꝛ fl'a ſunt elamenta membrorum conſimiliuꝫ p uiam ſm quam eſt ſanguis. Ideo ꝙ res q̄ generantur pluſqꝫ ex vna re non complen tur: niſi quando miſcentur ille res adinui cem ꝛ faciunt vnum corpus ſicut eſt ſqgi/ bi ꝙ fit ex commixtione mel'cum aceto ꝛ aqua: quoꝝ quodlibet ſtabat p ſe in actu. Et in uulua non inueniuntur mel'ia nec co lera in actu que miſceantur cum ſanguine adhoc ut ſint poſtea pars membri. Sed colera ꝛ ml'ia ſunt in corpore hominiſ ex certis iuuamentis que nos feſtinamus de clarare. Sꝫ flema eſt materia remota iꝺo ꝙ ex ipō non generantur membra niſi qn̄ fit ſanguis. Et due colere non ſunt mate rie membri nec ꝓpinque nec remote: iꝺo quia eſt impoſſibile ipās conuerti in ſāgui nem: ſed ipē ſunt in eo in potentia quia qꝫ do corrumpitur multociens conuertiẛ ad eas. Et non fecit eoſ errare in hoc niſi lo cus ꝯn̄tis: ideo ꝙ uiderunt ꝙ elementa n̄ inueniuntur in compoſito ex eis niſi in po ten ia cum dixerunt hoc. Sed ꝛ non con uertitur ꝙ res que inuenitur in alia re in potentia ſit eius elementum. Sed ſanguiſ eſt immiſcibile ad aliam rem per accidenſ non ſicut eſt yle cibus iſtorum per accn̄s ſed ſicut uita eſt yle mortis. Et ideo non dicitur ꝙ fex ꝛ ſpuma ſit elementum uini: ſed dicitur ꝙ uinum eſt compl'tum ex n̄tib⁹ ſepatis iſtis ab eo: ideo qꝛ ſunt eius ſup/ fluitates ſepate ab eo qn̄ digeriẛ: ita ſunt uere due colere cum ſanguine eo ꝙ quod libet generabile hꝫ aliquam ſupfluitatem que ſepatur ab ipō tempore digeſtionis.

Capitulū de ꝯplexionib⁹ mbroꝝ ꝯſil'iū

T postq̄ est declaratuz istud: reuertemur ad ordinē nostrū: ad enarrandum complexionē quorūlibz mēbroꝝ consimilium: ꝛ ab illo ꝓcedemus ad cognitionum eoꝝ actionum ꝛ passionum Dicimus ꝙ ossa apparent ex suo eē: ꝙ fritas ꝛ siccitas dominatur super ea. ꝛ similiter cartillagines: ꝛ pili: ꝛ corde: ꝛ ligamēta. ꝛ nerui: ꝛ uene: ꝛ paniculi: eo ꝙ calor ea coxit ꝛ fritas ꝯgelauit: ꝛ iō mollificat ea calor qm̄ dissoluit. Et ista qualitas est i vno eoruz plusq̄ in alio. Et uidetur ꝙ sicciō omnibus sit pilus: post illum os. ꝛ post illud cartillago: ꝛ post ligamentum. ꝛ post illud panniculus: ꝛ post illum uene pulsatiles. ꝛ post illas neruus uel musculus. Sed superfluitas friditatis eoꝝ est ista ꝙ pilus ē fridior ommbus. ꝛ post illum ossa: ꝛ post illud cartillago. ꝛ post illam ligamentū. ꝛ post illud panniculus: ꝛ post illum lacertus ꝛ post illum uene pulsatiles ꝛ non pulsatiles. Et ista membra. f. ꝛ. s. nō appꝓpātur frigiditati: nisi ꝓpter hoc ꝙ fritas est illa que compl't ea ꝛ dominatur in eis: non ꝙ ipsa sint ꝓuata calore: sic ipsa sint appꝓpata siccitati: iō ꝙ siccitas est illa que cōplet ea ꝛ dominatur in eis: non ꝙ sint priuata humiditate q2 mixtio ꝛ digō stāt sup humiditatē. ꝛ calor qui est in istis est in sp̄e specierum accn̄tis. Sed membra sup que dominat᷑ calor ꝛ hu: sunt caro: sanguis: ꝛ sp̄s. Sed cal'us omnibus est sp̄s: ꝛ post illū est sanguis: ꝛ post illum caro. Et per istā eandem uiam incedunt humiditates: ideo ꝙ sp̄s est de genere aeris. ꝛ aer est humidior aqua sicut declaratum est in phia.

Sed membra frigida ꝛ huia in ꝓmis ē adeps: ꝛ post illam est pinguedo: ꝛ post illam cerebꝝ. s. sb̄a medullaris: ꝛ humiditates incedunt fm hanc uiam. Et hic est pellagus in quo aliquis multum hēret nauigare si tp̄s adesset. Et in alijs nostris libris iam loquuti sumus ꝓlixe. Sed multū recordare ꝛ caue ne obliuiscaris qđ dictū est. s. s. ꝙ de necessitate est ꝙ sit gradus uirtutum actiuaꝝ super vnā ꝛ eandē ꝯplexionem ſ3 ꝯpōe3 gradnum ꝯtutuz passiuarum: ꝛ non intendas post consilium ignoratum in hoc. ꝛ conueniens est medico recipe complexionē istoꝝ membroꝝ a nāli.

De complexionibus membrorum officialium.

T nunc incipiemus a complexione membrorum officialium postq̄ diximus de ꝯplexione consimiliū Et dicimus ꝙ cor postq̄ est ꝯpositu3 ex panniculis ꝛ ligamētis ꝛ neruis est de necessitate cl'm ꝓpter multuz sp̄m existentē in eo: ꝛ ꝓpter sanguinem existentem in eo: ꝛ ēt ꝓpter ptem carnosā quā h3 ꝛ stat in corpore ad similitudinem vnius clibani ignis in domo Sed si est siccū sicut dicūt medici: aut temperatum: aut declinans ad humiditatem: h̄ est speculandum. Sed mihi uidetur ꝙ ē declinans ad humiditatem ꝓpter sp̄m existentem in eo Sed illud qđ uidetur ex epate ex sua essentia est ꝙ sit calidum ꝛ humidū. Propterea q2 maior pars suaꝝ partium est carnosa: sanguinea: ꝛ ēt ad ipsum transmittunt multe artāie. Et hic multa sunt inquirenda: ꝛ q2 medico non pertinet ideo dimittamus. Et cerebrū est frigidū ideo ꝙ maior pars suaꝝ partium est sb̄a medullaris ꝛ neruosa ꝛ similis huic. Et natura medulle que est in ip̄o est diuersa a natura medulle que est in ossibus q2 tu uides ꝙ non est in eo pars pinguosa aut unctuosa: ꝛ quando coquit᷑ ad ignē ingrossatur ꝛ desiccatur: ideo ꝙ ps aquosa que est in eo resoluitur ꝓpter calorem ꝛ remanet pars terrestris Et q̄admodum dicimus de cerebro: eodē modo diximus de nucha. Sed splen ꝛ renes ip̄a etiam sunt de membris cal'is ꝛ humidis: q̄uis renes sint in hoc sub splene in gradu ꝓpter grossiciem sanguinis qui stat in splene: sicut splen est in hoc gradu satis inferior epate. Et postq̄ est declaratum in ꝯplexione membroꝝ officialium ꝛ consimilium ab isto possimus cognoscere qđ est temperata cōplex o totius corporis. Qn̄ si inueniuntur alia membra ꝓportiōata sup istas complexiones ip̄um ē tempate ꝯplexionis penitus: ꝛ inueniuntur in eo iste ꝓpetates ꝛ illa signa que dicit. G. que inueniuntur in tempata complexione.

Et manifestun ē ꝙ ista tempantia non dicitur nisi in compatione omnium ptiū totius corporis: ideo q2 impossibile est istis

membris consimilibus exeuntibus eis a sua complexione naturali: aut in una quali tate aut in pluribus ꝙ non supueniat per mutatio aut corruptio p istum exitum. Et iste exitus hꝫ multas cās: aut pp clima aū yle. aut ꝑpter agens. aut ꝑpter mutatio nem quoatuor etatum. eo ꝙ puer ē calidus ꝛ humidus. ꝛ iuuenis calidus ꝛ siccus. ꝛ senes ē frigidus ꝛ siccus. ꝛ hoc manifestū ē ex eorum opationibus. ꝛ ex ꝓpinquita te ꝛ longitudine gnōnis. Et etiam mascu li complexio ē calidior ꝛ siccior ꝯplexiōe femine. ꝛ hoc manifestum ē ex opationibꝰ eorum. Et aliquando pmutantur com plexiones ꝑpter exercitia ꝛ ꝑpter cibos ꝛ ꝑpter omnia extriseca. Et sicut pt̄ esse ista pmutatio in consimilibus ita pt̄ eē i of ficialibus. ꝛ post hoc in totalitate totiꝰ cor poris cōcordantibus nobis ipa omnia ad inuicem. Et postq̄ꝫ ē possibile eē hoc. ꝛ ē iam oñsum ꝙ exitus complexionuꝫ ex eunt ad. viij. spēs aput medicos. tunc res ꝑpter quas opatur membrum suas actio nes ꝛ patitur suas passiones aut totū cō pus sunt. 9. spēs apud medicum: vna tē pata. ꝛ illa est naturalis. ꝛ octo sunt dis tempate. eo ꝙ corpus cui dominat̄ calidi tas in membris ꝛ siccitas appatur calidi tati ꝛ siccitati. ꝛ sic in reliquis spēbus. Et hoc modo intellige ꝙ spēs ꝯplexiōis sanitatis sunt nouem. Et tempata communi cat cum ambabus spēbus membrorum. saluo ꝙ ipa ē in simplicibus pmo ꝛ in sba ꝛ in ꝯpositis ṡario ꝛ p accidens. Et ideo medici appant complexiōes distempatas qualitati actiue ꝛ passiue. ꝛ ꝯueniens est appare complexionem totius corporis is tis duabus qualitatibus solum. ꝛ pp hoc sunt ṡm rationem ꝯplexiones distempate solum quatuor. Et postq̄ꝫ ē declarata sanitas ꝯsimilium ptium pp earum ꝯple xionem tempatam quā hn̄t ꝓpam ꝛ in sba conseruatam. ꝛ p accidens membrorꝫ offi cialium ꝛ totius corporis. Modo rede amus ad declarandum sanitatem membri officialis sbaliter inquantuꝫ ē officiale ꝛ spēs eius. Et dicimus ꝙ membra offi cialia ideo qꝛ sunt composita appet ex eo rum eē ꝙ non operantur suas actiones ꝛ patiuntur suas passiones nisi quando sūt in sua qualitate: ꝛ in qualitate q̄ntitatis: in q̄ntum ipa est q̄ntitas: ꝛ in positione sua ṡꝫ modum naturalē: ꝛ in continuatione ptiū suarum: ꝛ i cōtiguatione terminorꝫ eorum in coniunctione sua ꝛ sepatione: ꝛ in quali tate ꝯiunctionis ꝛ sepōis eorꝫ ꝛ sitꝰ eorꝫ: ꝛ ordinationis. Et quidam sunt qui opi nantur ꝙ istud intret in genere positionis sed si uocatur positio hoc non est nisi ꝑpt equiuocationem. Sed qualitas eorum est ꝙ sit forma eorum naturalis: ꝛ ꝙ cōca uicates eorꝫ ꝛ uie sint ṡm formam natura lem in eorum largitate ꝛ strictura: ꝛ ꝙ sit eorum superficies in lenitate ꝛ asperitate ṡm modum naturalem. Sed q̄ntitas est in tempore quando inueniuntur harum p tium numerus naturalis: ꝛ eodem modo i suis mensuris. Sed modus eorum in coniunctione est ēt modus ille naturalis sicut coniunctio partis membri officialis pars parti: ꝛ separatio eorum pars a pte ꝛ qualitas coniunctionis ꝛ separationis intrat in hoc. Et continuatio ꝛ contigu atio ꝛ terminatio ꝛ separatio ꝛ coniuntio manifesta sunt. Sed continuatō plus ꝯ tingit in membro consimili q̄ꝫ in officiali. Et paruum ꝛ magnum in eē in genere mē sure: ꝛ est appatum quantitati continue: sicut est satis uel multum: ꝛ paruum app atum q̄ntitati discrete. Et q̄uis mensu ra in hoc ꝙ appat̄ est conuenientius app are eam membro consimili q̄ꝫ officiali: iō qꝛ officiale non est super mensurā suā na turalem: nisi quando ē quodlibet consimi lium ex quibus est compositum super mē suram suam naturalem. Sed pō natu ralis que est in membro hoc est ut sint eo rum partes opposite membris manifestis sicut consuetudo est membri politi: ꝛ istud erit locus membri naturalis in corpore: sicut est epatis ꝛ stomaci: ꝛ sic in alijs est intelligendum. ꝛ ita est modus iste in posi tione partis membri in seipso ps parti.

Sed ꝙ diximus ꝙ modus ipsius ex co municatione partium suis partibus ē mo dus naturalis. hoc existit in positione pri ma que generalis est omnibus membris corporis sicut ē comunicatio omniuꝫ mē brorum pncipalium. eo ꝙ non complerēt eorum opationes nisi cum eis. ꝛ ēt hoc est

inuentum in membro cum membro. sicut
comunicatio stomaci cum cerebro in ope/
ratione sua que est appetitus. Et sicut est
in partibus vnius ꝛ eiusdem membri of/
ficialis cum parte que dñatur plus i ope
rõne illius rei: sicut est comunicatio omniū
partium oculi ad cristalinam humiditatē
Sed gradus coniunctionis ꝛ separati
tionis ꝛ eorum qualitate: qm̄ sunt ex mem
bris que sepata sunt absq͡ʒ ligamie ꝛ liga
turis sicut sunt digiti. Et eoꝝ sūt que asso
ciantur ligaturis uel adeptõnibus quoruʒ
partes intrant partes. ꝛ eoꝝ sunt quoruʒ
coniunctiões sunt nodatiles: ꝛ hoc modo
potest eē ꝙ mō membrum ꝙ est pars cõ
iunctionis ipsius situs. Sicut est planta
manus que est pars coniunctõnis brachij
ꝙ est nominatum in arabico scabat: ꝛ ipa
planta coniuncta est ligaturis ꝛ adeptõni
bus: ꝛ cum hoc est coniunctio nodatilis.
Iste sunt spẽs dispositionum que qñ sunt
in membris officialibus tunc hñt agere su
as actiones naturales ꝛ pati suas passio
nes siue illas quas hñt ab utilitate: siue il
las quas hñt a nobilitate. Et a caplis
anotõie que ordinata sunt per multos ali
os auctores poteris scire istas res ꝑlixi
us: ꝛ ꝓpter hoc non est mea intentio ꝓlon
gare me i eis. Et si tu uidisti libros. G. ꝛ
libros alioꝝ medicoꝝ qui sunt ₰m suam o
pinionem ꝛ uidebis istum: tunc cognosces
ꝙ illud quod diximus in diuisione sperum
sanitatis est multum meliꝰ ꝛ uerius q̃ʒ illd
quod dixit homo q̃ʒ scis. Et istud meli
us aūt non posses cognoscere si tu non stu/
dueris in naturalibus scientijs ꝙ tu tene
as de uia phoꝝ aliquantulum plus q̃ʒ de
uia medici: ꝛ ꝙ iste liber non est factus ꝓ
illo qui incipit tantūmodo legere. Et
modo incipimus dicere ꝛ inuenimus đ ꝯ
plexionibus sanitatis appatis mẽbris cõ
similibus que sunt in fine tempantie ₰ʒ se
ꝛ quosdam que exeunt a tempantia sed e
xitu per quem non ꝑuenit lesio sensibilis i
actione aut in passione. Et similiter est in
membris officialibus: ꝛ inuenimꝰ hic qua
litatem tempatam ꝛ q̃titatẽ temperatam
ꝛ positionẽ temperatam ꝛ comunicationẽ
temperatā. Et ista est bona dispositio su/
per quam nisus fuit. G. demõstrare in tra
ctatu hitudis bone: ꝛ qui eam uoluerit ad
dere isto libro non reputo malum. Iō spe
cies sanitatum que sunt in officialibus mẽ
bris apud medicos sunt octo quatuor tẽ
perate ꝛ quatuor distempate aut augmen
tate Sed quintum ergo specieꝝ uel ge
nerum dispõnum quidam sunt qui opināt
ꝙ est vnum in quo comunicat mẽbra con/
similia ꝛ officialia: ꝛ illa est fõma coiuncti/
onis nostre. Iō qꝛ ꝯiunctio est duobꝰ mo/
dis sicut scis: vna est coniunctio nodatil'.
alia est coniunctio uera: ꝛ uera est appria
ata magis consimili: ꝛ alia plus officiali.
Sed coniunctio uera illa est ꝯsimilium: ꝛ
debet numerari in hitudne consimilium
sanitatis. Iamō declarauimus oēs spes
hitudinum sanitatum membroꝝ consimili
um ꝛ officialium coēs siue ꝓprias. Et de
claratum est in comunibus per quē modū
est eoꝝ comunicatio. Et fuit necesse illi de
clarationi: iō ꝙ operatio ꝯplexionis temp
ate membri officiali non est vna ꝛ eadem
ꝯperatio cum illa consimilium: iō qꝛ est cõ
similibus ꝓpria ꝛ in substantia: ꝛ officiali
bus ₰aria: ꝛ per accidens ꝛ alij medici ñ
subtiliati fuerunt in faciendo hāc diuisionẽ

Capitulum de actionibus ꝛ passionibꝰ
membrorum. Rubrica.

Modo uolumus tractare de actõnibꝰ
ꝛ passionibus ꝓprijs in quolʒ mem
bro: ꝛ iste intentiones ꝛ cognitiones sani
tatis stant loco cāꝛum finaliū: ꝛ ille de qui
bus hactenus loquuti sumus stāt loco cāꝝ
formaliū ꝛ mlium. ꝛ hic est ponenđ vnum
principium naturale. Et dicimus iā est
ostensum in naturali phia ꝙ quodlʒ cor/
pus est compositum ex materia ꝛ forma:
ꝛ ꝙ materia non est inuenta nisi ꝓpter fõ
mā ꝛ ꝓpter h̄ collectuʒ ex materia ꝛ fõma
s. ens naturale non est nisi ꝓpter operati
ones suas ꝓprias in ipō. Iō dicit a R. ꝙ
natura non facit aliquid inuanum. Et sic
inuenitur istud in rebus artificialibus: uer
bi grā qꝛ ligna nauis non sunt inuēta nisi
ꝓpter formam nauis ꝛ figuram suā: ꝛ est
inuētum collectum ex hijs ambobꝰ pp opõ
nem nauis. s. nauigare in aqua. ğ de neces
sitate est inuenire in membris hominis rẽ

que sit ēt hoc modo: ꝙ sit in eis res stans loco materie: ꝛ res stās loco forme: ꝛ res tertia. s. actio ꝛ passio: que res ipa erit finis collecti eoꝝ. Et hic est necesse inquirere hic in pmis que sit illa res in mēbris que stat loco forme: ꝛ que loco materie: ꝛ postea ueniemus ad declarandum actōeȝ ꝛ passionē cuiuslȝ eoꝝ. Et dicim⁹ ꝙ mēbra ꝯsilia apparent ut i pluribus eorum ꝙ sit loco materie compositi. Quia ossa manuū ꝛ ligamenta ꝛ corde ꝛ nerui ꝛ caro ꝛ cutis apparent ex eoꝝ eē ꝙ non sint inuenta nisi ꝑpter formam manus: ꝛ forma manus que est composita ex illis non est inuēta nisi pp actiones ꝛ passiones quibus ipsa appatur. s. ꝙ manus non posset extēdi nec contrahi nec colligere: nec facer̄ alias suas operationes nisi ꝑpter hoc ꝙ est cōposita. Et ꝙ̄uis membra consimilia ñ sint inuenta nisi ꝑpter composita: tamen habent quelȝ eorum opōnem ꝑpam que manifestatur plus in composito. s. ꝙ man⁹ non hēret firmitudinem ad substentanduȝ res nisi ꝑpter ossa: ꝛ non hēret posse plicare se nisi ꝑpter carnem ꝛ ꝑpter neruos ꝛ alia similia. Ergo postꝙ̄ diximus ꝙ mēbra consimilia non sunt inuenta nisi ꝑpter composita: tamen necesse est nobis uider̄ si hic est aliqua res ꝑpter quam sit inuētū ꝯpositum ꝛ collectum ex eo cum qua ꝯpleatur opō compositi. Et dicimus ꝙ actiones ꝛ passiones naturares membroꝝ non fiunt nisi ꝑpter calorem inatum i ipis pter calorem complexionalē qui est in mēbris consimilibus. Et hoc est demostratū per sententiam demostratiuam. Et cognitum per experientiam anotomie ꝙ. s. inuenitur in corde: vnde corpus uaporosuȝ calidum in fine ꝙ mittit ab eo ad omnia mēbra per uiam artariaꝝ: ꝛ ita opinatur ꝙ sint in cerebro. Et postꝙ̄ sic est ꝛ est ꝯiunctum huic ꝙ omnes actiones ꝛ passiones non fiunt nisi per calorem intrinsecuȝ sicut est declaratum in naturali phia: ꝛ declarabitur adhuc in isto libro. Ergo membra non faciunt suas operationes nisi cuȝ formis eorum ꝯpositionalibus: ꝛ cum eo ꝙ accidit eis de isto calore ꝛ ꝯiunctum in membro de istis duobus caloribus supradictis istud est sua forma cū qua agit ꝛ patitur. Et ab hinc potes cognoscer̄ dñationē cordis super oia alia membra: qꝛ tu uides ꝙ ipm sufficiens est ex se: ꝛ alia indigent eo. Et super cerebꝝ est in hūc modum super membra in quibus dominatur Ergo membra simplicia non fuerunt inuēta nisi ꝑpter composita: ꝛ composita sunt inuenta per istum calorem qui est missus a corde: ꝛ iste calor stat in eis loco forme ꝛ per istam colectionem fiunt actiones ꝛ passiones que sunt ꝑpe in quolȝ membro

Sed si sufficit iste calor in faciendo hoc: aut sine hoc est alia uirtus stans isti calori loco forme. ista non est res quam medicus hēat inquirere sed dimissa nobis Et dicemus breuiter ꝙ hic sunt alie uirtutes ꝑter formas ꝯplexionales que uocar̄ anime Et istud est conueniens anticipare in paucis uerbis anteꝙ̄ tractemus de actōnibus ꝛ passionibus cuiuslȝ membrorum ꝛ narrare quot sunt ille spes. ꝛ postea reuertamur ad inquirendum rem cui appatur qlibet membroꝝ. ꝛ istud erit quando cognouimus in pmis uirtutes a quibus ueniunt opōnes. Et scias ꝙ genera opationum sūt notiora quo ad nos ꝙ̄ uirtutes. ꝛ uirtutes apud naturam notiores. ꝛ iō dicimus ꝙ phici ꝛ medici quando speculantur in operationibus dicūt ꝙ uirtutes que sunt in homine sunt tres: aut uirtus naturalis: aut uitalis: aut animalis. Uirtutes naturales apud eos sunt cum quibus fit nutrimentum augmentum ꝛ genero. Et uirtutes uitales apud eos sunt uirtutes pulsatiles que sunt in corde ꝛ hñt dilatar̄ ꝛ ꝯstringere in spirando ꝛ respirando: ꝛ uirtus motiua que est in corde que uocatur electiua ꝑ quam mouer̄ al'. ad appetendum rem uel fugiendum ab ea. Et uirtutes aīales apud eos sunt. 5. uirtutes sensuum. s. tactus ꝛ gustus: ꝛ odoratus: ꝛ auditus: ꝛ uisus: ꝛ uirtus motiua in loco. ꝛ uirtus ymaginatiua ꝛ extimatiua ꝛ cogitatiua ꝛ conseruatiua ꝛ reminiscibilis ꝛ ista est qua usi sunt medici in diuidēdo uirtutes aīe. ꝛ ꝙ̄uis non sit conueniens paꝝ tñ pōt nocere in hac arte. Sȝ ꝯueniens oīo ē illa q̄ fit ſȝ mōm nālē. Jō ꝙ manifestū ē ꝙ iste opationes ñ pñt appari qualitatib⁹ solū ſȝ in uirtutibus aditis sup eas que uocant̄ aīe

Et postq̄ȝ inuestigati sūt super istas opō nes que uocanť aīe. dn̄t ꝙ quedā opōnes que appellantur plante que hȝ tres uirtutes supradictas. s. nutritiuaȝ. ⁊ post illam crescitiuā. ⁊ ista est finis nutritiue: ⁊ post illā generatiuā: ⁊ ista est quasi finis crescitiue. Et est declaratū ibi ꝙ ip̄e sunt aīe iō qꝛ sunt organice: ⁊ qꝛ n̄ sīt uirtutes nāles ꝙ si ip̄i n̄ appellauerunt eas nāles nisi largo mō istud eēt ueritas si ip̄i crederent ꝙ ip̄a eēt aīa ꝭm rōnē aut ꝭm opōnē. Sed si ip̄i credunt ꝙ ip̄a in sui eēntia sit uirtus ꝑpria solū istud est error: ⁊ significat sup opinionem ꝙ ita est qꝛ nos uidemꝰ ꝙ. G. i vno suoꝝ librorum assilat ip̄am adamāti ⁊ uenit ad didendum eam. Sed uirtꝰ pulsatiľ ē de necitate cibatā uirtꝰ ⁊ disiua ⁊ princeps qꝛ cum ip̄a cor dat calores alijs membris: ⁊ est sicut ꝭuiens uirtuti principali cibatiue qꝛ cum ip̄a ꝯseruať. Et iō n̄ est ꝯueniens ponere illam vnaȝ uirtutē p se ab alijs uirtutibus: iō qꝛ est ista uirtꝰ aīe nutritiue: sicut alie uirtutes. v. sue uirtutes: sicut attractiua: retentiua: ⁊ digestiua: ⁊ expulsiua: ⁊ discretiua: q̄zuis uirtus pulsatilis appretur plus uite ꝑpter multum calorem qui est cum ea. Et quidā sūt qui appellant plantam in ista uirtute haygua. s. uegetatiuā. Et forsitā medici non uocauerunt istam uirtutem euentatōnis uitalem nisi ꝑpter hoc ꝙ appratur plus uite q̄zuis sit de genere nutritiue sicut dicīȝ

Sed eoꝝ oio per quā diuidunt uirtutes aiales ad sensū ⁊ ad uirtutē motiuā in loco ⁊ ymaginatām ⁊ rōnalem ⁊ ꝯseruatāȝ ⁊ remissibilem est oio uera: saluo ꝙ uirtuť motiua in loco non est aliud pľsele nosoia s. uirtus motiua uoluntarie qn̄ ꝯcordatur cum ea ymaginatio ⁊ consimilium: ⁊ ita ē declaratum in libro ꝺ aia. Et ip̄i numerāt uirtutem motiuam uoluntarie in numeō uitalium. Et ponunt motiuā i loco aliā sp̄eȝ ⁊ istud n̄ est conueniens qꝛ non est nisi uirtus nutritiua ⁊ crescitiua: ⁊ sensitiua ⁊ generatiua: ⁊ ymaginatiua: ⁊ appetitia: ⁊ rōnalis: ⁊ motiua ⁊ lactatia ex istis sicut ē extimatio: aut cogitatiua ⁊ conseruatiua: ⁊ reminiscibilis. Et iam est hic declaratum uel dictum ꝙ uirtus rōalis est magis sp̄ualis q̄ȝ ymaginatiua: qꝛ ꝑfectio uirtutꝭ rōalis est app̄hensio rerum vniuersalium sicut pōt intelligi a phō in tertia particula prime sūme phyōꝝ: ⁊ in primo posterioꝝ q̄zuis intelligať contrarium circa fin̄ ꝑmi libri phyōꝝ. Et qui hēbit necesse soluere ista dubia requirat in locis illis. Et quia res vľes que sunt app̄hensiones uirtutis rōnalis hn̄t ꝑticulꝰa: necesse est inuenire in homine uirtutem que app̄hendat eēntiaȝ illoꝝ particularium contentorum sub vniuersalibus: ⁊ uirtutem aliam recordanteȝ ista particulꝰa que sunt ꝯp̄hensa a uirtute ꝑpria eoꝝ ap̄hensioni. Et iō qꝛ ista uirtus app̄hensiua ꝑticularium non app̄hendit ea nisi sītudinibꝰ ymaginatis fuerunt de necessitate tres uirtutes. s. extimatiua que app̄hendit eēntiam particularium: ⁊ reminiscibilis īp̄ssionis extimate: Et ymaginatiua a qua app̄hendit extimatā suam īp̄ssionem sicut seruientes uirtuti rōali: iδo qꝛ seruiēs p̄parat seruito ea que sunt sibi necessaria: aut studet aliqua rerum appriatarum seruito. Et manifestum ē ꝙ uirtus ymaginatiua p̄parat uirtuti rōali ea q̄ n̄ sunt app̄hensa: sicut est manifestū ꝙ due app̄hensiones. s. extimatiua ⁊ conseruatiua appriant app̄hensioni uirtutis rōalis ⁊ quādo remouenť res vľes a uirtute rōnali: ⁊ uirtus reminiscibilis facit recordāi eēntie particularis ⁊ cognoscit illam uirtꝰ extimatā: ⁊ tunc iuenit uirtus ymaginatia sītudinem illius eēntie particularis que ē recordata a reminiscibili ⁊ cognita ab ymaginatiua. Et qn̄ ymaginatiua iam uenit sup suam sītudinē: tunc uirtus rōalis reducet ad se illud quod erat priuatuȝ ab ea. ğ iste tres uirtuteſ ex hac pte sunt ministrantꝭ uirtuti rōali: ⁊ ministrans ē lactans ecce qꝛ sunt lactantes ex hac pte sicut dcīȝ est. Et ista uerba sunt dicenda hic ꝭm ꝙ stant ⁊ recuperanda a nāli: q̄zuis nō sit necessariū arti medicoꝝ scīr hoc nisi p mōȝ electionis melioramti. Sȝ est sufficiēs medico in istis rebus cognoscere complexionē que appriatur vnicuiq̄ȝ istarum ꝟtuuū ꝯseruando ip̄am si eēt pn̄s. Et restaurañ si eēt deperdita: iō qꝛ sufficiens est uenire in cognitōe fōme ꝯpľonaľ ad fōmā sp̄uale sic ē sufficiēs ei uēīr a cogntiōe mē ad cognitionē quatuor buōrum membrorum

Capitulum de iuuamentis membrorum.

Ed cuz quieuit res super locum suũ positũ in hac arte tũc erit manifestũ ꝙ oĩa membra non sunt inuẽta nisi ꝓpter has uirtutes. Et iste uirtutes ꝓpter has suas actões. q̃ ñ est inuentũ in corpore aliqđ m̃brorum nisi pp aliq̃z actõez istarum uirtutũ aut passionũ earum. Jõ est nobis necessarium inquirere actões ꝛ passiones membrorum: ꝛ ꝯplexionem cui approꝑatur: ꝛ cognoscentes illud cognoscimus sanitatẽ cuiuslz membri per suas finales cãs p̃dictas in hac arte: iõ qꝛ iam cognouimus eã p cãm m̃alem ꝛ formalem. Sed cãm effi. non est necesse nobis hic narrare: iõ qꝛ iam est separata: saluo si ibi eẽt res q̃ staret loco effi. in statu conseruantem. Et incipiemus a iuuamento membrorum simplicium: ꝛ dicemus ꝙ res q̃z diximus que est necessaria per aliam est duobus mõis: vnus est ut sit eẽntia prime necessarie eẽntie ultime: sicut fuit intentio eẽntie ꝯsimilium necessaria ꝓpter intentionem essentie officialium. Alius est ut ñ sit ex necessitate: sed est qꝛ meliõa sunt duo q̃z vnuz ꝛ significat nobilitatem in agente ꝛ patiente sicut oculus q non est inuentus nisi pp necessitatem uidẽdi: sed nã duplauit eos ꝓpter melioramẽtum duplatõnis sicut nos declarare debemus. Sed nos non recordabimur istorum iuuamentorum nisi illius ꝙ erit mag̃ necessarium. De membris simplicibus sicut sunt ossa ꝛ similia ipius: sicut cartillagines ꝛ vngues: quedam sunt nerui lacerti: ligamenta: panniculi: corde: cerebrum: ꝛ ossa sua: ꝛ nucha: ꝛ caro: ꝛ sepũ. ꝛ hijs similia. ꝛ pili. ꝛ cutis. ꝛ sãguis. ꝛ flema. ꝛ colera. ꝛ melanconia. ꝛ sps. Sed ossiũ maius iuuamentum ipõrum est ad fortificandum ꝛ stabiliendum. ꝛ in sũma ipa sunt. sicut fundamentum totius corporis. Et iuuamentum ꝯm est ad deferendum ꝛ ascondendum sicut ossa capitis ꝛ ossa pectoris Sed multitudo eorum in corpore fuit ꝓpter motus particulares ꝛ multos. qꝛ manus non posset moueri per se nisi eẽt discontinuata ab osse brachij cum ꝯtinguitate amborum ossium. s. manus ꝛ brachij. ꝛ ita ẽ in quolz membrorum nodatilium mobilium discontinuatorum. Juuamentum tertium est ut possit fieri resolutio superfluitatuz uaporosarum sicut sunt cõmissure que sunt in osse capitis. Et potest eẽ ꝙ sunt ꝛ alia iuuamenta. iõ ꝙ si eueniret aliqua lesio alicui ossium non transiret ad aliud os alterius membri qꝛ discontinuatum est ab illo. Item fuit necessitas multorum ossium ꝓpter diuersitatem figure eorum. ꝛ qualitatis ꝯm illud ꝓpter ꝙ ordinata sunt ꝛ ꝓpter puitatem ꝛ magnitudinem eorum. Sed diuersitas in paruitate ꝛ magnitudĩe est sicut ossa parua que sunt in digitis ꝛ ossa cruris ꝛ coxe. Sed diuersitas in figura in alꝰ forma est sicut os ꝙ de necessitate hz eẽ forte ꝛ graue fuit factum durum ꝛ clausum. ꝛ illud in quo fuit intentio ut eẽt leue fuit factum perforatum in qualitate. ꝙ illud ꝙ hz de necessitate eẽ coniunctum cum carne fuit factum tenerum sicut cartillagines ꝛ similia. ꝛ ista iuuamenta sunt nota per se. Et hõ potest cognoscere maiorem ptem per seipum uel ab eo qui aliquantulũ studuerit in cognoscendo Sed vngues fuerunt facte ꝓpter duo iuuamenta. vñ ꝙ ẽ cõe: ꝛ est ꝓpter conseruationez extremitatum digitorum sicut ponitur ferrum in postremo aste lancee. Sed est substentamentum carnis digiti quando capit aliquid. Et istud iuuamentum est magis ꝓprium ĩ vulgaribus manuum q̃z in vulgaribus pedum. Sed primum iuuamentum communicat homi ꝛ alijs animalibus Juuamentis neruorum cadunt multa dubia. G. sentit ꝙ iuuamentum eorum est ad ferenđ sensum ꝛ motum uoluntarium omnibus membris Sz ꝙ appz ex s̃nia a R. ẽ ꝙ ñ sit fcs neruꝰ nisi ad tempanđ calorẽ intrinsecũ: ad hoc ut det uirtutẽ sentiendi: ꝛ hec opio sequtur plus iuuam̃to cerebri. Sz si est instr̃z motus uoluntarij in hoc cadit speculatõ. Et ꝯfirmatio. G. ꝙ sensus ꝛ motꝰ sint a neruis eo ꝙ remoto neruo remouet̃ sẽsus ꝛ motus: ꝛ hoc ñ est p uiam dem̃ratiuaz. Et iam disputamus hoc in libris loycalibus. Sed apparz ꝙ iuuamentũ nerui est de genere iuuam̃ti cerebri: ꝛ appet manifeste ꝙ nascat̃ ab eo: ꝛ ꝙ ñ sint fixi in eo sic dixit G. Et ligamentorum iuuamentum ꝛ cordarum ad motum uoluntarium ẽst appẽs

ad oculum. Et panniculi fuerunt facti ꝓp
ter ascondere ⁊ defendere: ⁊ ēt ut substi
neant membra que sunt suspensa ⁊ retine
ant ea: q̄uis hoc iuuamentū sit magis pro
prium ligamentis. Et iuuamentum panni
culi positi supra uentrem est de spē huius
iuuamenti: eo ꝙ ꝓhibet intestina egredi d̄
ꝓprijs locis sicut accidit herniosis. Sꝫ
uenarum due sunt partes: vna est artarie
que portant spm ⁊ sanguinem a corde: ⁊
iste sine dubio fuerunt facte pp hoc: ⁊ fue/
runt ramificate ⁊ ptite p totū corpus ad se
renduꝫ rem istā aut spm solum: aut spm ⁊
sanguinē simul. Alia est non pulsatilis
in quibus non est sps sensibiliter: nisi nos
induceret ad hoc vnum dictū simile dicto
ꝙ dicit. G. in epate qꝛ dicit ꝙ est fons spi
ritus nālis quē diximꝰ n̄ eē nisi sup uirtutē
nutritiuā. Sed ꝙ appet ex iuuamto istarū
uenaꝝ est qꝛ facte sunt ad didēdū sangui/
nē coctū in epē p alia mēbra: ⁊ ꝓpea fuert̄
ramificate sicut artarie. Hic scire d̄bes
ꝙ a R. vult ꝙ cibus ⁊ nutrim̄tū oium mē
broꝝ fiat ex duobꝰ sanguinibꝰ mixtis i sit̄
⁊ sanguis qui est in uenis non pulsatilibꝰ
⁊ in epē est sicut mā sanguini misso p arta
rias cordis: ⁊ ꝙ sanguis artariaꝝ est sicut
forma sanguinū: ⁊ hoc est qꝛ dat eis ꝯple
mentū ⁊ coctōem ⁊ facit ipm cibum ꝓpin
quū actui. Et. G. sentit ꝙ sanguis qui pro
uenit ab epē per uenas ad mēbra est cibꝰ
ꝓpinquꝰ p se. Et ꝓbatio quidē phi in hoc
est hoc ꝙ sanguinis ut est sanguis est ꝯue
niens ut sit cibus mēbris ⁊ oē ꝙ nutrit de
bet euenire mēbris: ⁊ duo sanguies ut sit
cibus membris ueniunt eis: ḡ mēbra d̄bēt
nutriri ex eis. Et ꝓpea ꝙ vnus eoꝝ est
crudus ⁊ alter coctus: crudus conuenien
tior ē ut apprietur mē ⁊ coctus forme ad
mām: ⁊ hoc est declaratum bene in libro
de aialibus Et ex uerbis. G. appet ꝙ
idē asserit ꝙ mēbra supiora cibant̄ a sāgui
ne arteriali qn̄ pcipit incidi artarias i pas
sione emig̃nea: ⁊ in epilensia pseueratā: ⁊
ut̄ ego scirē quid ꝓhibet eū credere ꝙ iste
sanguis non nutrit̄ alias ptes corporis.

Sed cerebri sunt due spēs: vna est que
stat in olla capitis: ⁊ istud sine dubio ē ille
sps cū quo fiunt sensus. Sꝫ medulla que
est in ossibus ē supfluitas cibi eoꝝ. Et os
sa solida non hn̄t medullā qꝛ nō sunt per
forata: Et nomē medulle dr̄ equiuoce ad
hanc medullā ⁊ ad eā que est in olla: ⁊ n̄
nomiamꝰ eā medullā nisi qꝛ sic a vulgo no
minat̄. Sed medulla que est in ossibus est
supfluitas penitus: ⁊ hec sb̄a tempata.

Sꝫ nā nuche est de nā cerebri: ⁊ iuua/
menta eoꝝ sunt eadeꝫ: ⁊ adhuc exponam
dr̄am que est inter ea quando narrabo iu
uamēta mēbroꝝ officialiū. Sed carnis
due sunt spēs sicut dictū est. Et a R. di/
cit super has duas qꝛ sunt instr̄a sēsus ta
ctus: ꝓprie stantia cum eo sicut stat oculus
cum uisu. Et demonstrat hic qꝛ sensus sim
plex non inuenit̄ nisi a corpore simplici.
Et ꝙ neruus est seruitō carnis in hac ap
p̄hensione ad reparandum spm sensus qui
mittit̄ a corde: ⁊ ista fundamenta necesse
est ut medicus a nobis recipiat. Et nos
dicimꝰ de sensu ⁊ motu ꝙ vna ex rebus a
qua est eoꝝ pmanētia sunt cerebꝝ ⁊ nerui
Sꝫ vna spēs carnis quā. G. uocat muscu
losā est vnū ex mēbris officialibꝰ: ⁊ in illo
est uirtꝰ primi motoris. Propterea ꝙ istō
est illud ꝙ mouet̄ ex se p hanc uirtutē: ⁊ n̄
mouet̄ p aliud mēbꝝ ꝙ ipm moueat: qꝛ si
p alia moueret̄ hoc inducerꝫ nos ad inue
niend̄ corpꝰ aliud ꝙ mouebit̄ ex se. Alr̄s
res duceret̄ in infinitū: qꝛ nullū corpꝰ mo
uet nisi moueat̄. Et est necesse ꝙ res qui/
escat apd̄ primū qd̄ mouet̄ a motore imo
bili: ⁊ hoc ꝓbatū est in nāli phia. Et hec
spēs carnis apud. G. est instr̄m motꝰ loca
lis. Et loq̄mur de ea qn̄ loquemur de mē
bris officialibus. Sꝫ caro spongiosa igui
nū sb̄ascellaꝝ ē facta pp expulsatōnē sup
fluitatū. Et nō ē multū longinquū ad cre/
dendum ꝙ multa ex carne nō sit facta nisi
ad iplēdum loca uacua ⁊ ad deferēdum.
Et in sūma istud ē simplex m̄bꝝ in quo co
municant oia aialia: sic cor ē m̄bꝝ officia/
le i qͦ cōicāt oia al'ia. Et sanguis manife
stū ē ꝙ non fuit factꝰ nisi pp unā duaꝝ reꝝ
aut pp dandum nutrimētum sicut sanguis
qui ē in epē ⁊ in uenis quas opināt̄ medi
ci ut nascantur ab epē: aut ut sit uehiculuꝫ
sps ⁊ caloris: ⁊ iste ē sanguis arterialis.

Flema ē sanguis indigestus ⁊ ꝓpterea
debet dici superfluitas sanguinea: hoc est
superfluitas diminuta ut sit sanguis: non

superfluitas cuius separatiõe a sanguine remaneat sanguis ꝯpletus sicut a coľa ⁊ meľia: ꝗ si ita est eẽ fľatis fuit in corpore de necessitate. hoc est ꝙ possibile est cibũ ꝯuerti nisi ex eo generẽť superfluitates fle matice. Et põt eẽ cũ h̄ ꝙ sunt in ipso alia iuuamenta: qꝛ humectat membra ⁊ adap tat ea ad cibandum: ⁊ quasi est sicut cibus p̄parat⁹ eis qñ cibus tardať eis Sꝫ me lencolia ⁊ coľa sunt primo ⁊ p se in cor/ pore pp necessitatem: ⁊ cibus chilosus q uadit de stõ ad epar non possꝫ digeri nec eẽ sanguis: nisi seperarenť ab eo ille due supfluitates sicut mustũ non põt eẽ uinum nisi separẽtur ab eo. 2. superfluitates: vna grossa terrestris ⁊ alia subtilis: ⁊ ppea or dinauit nã eis ꝓpria mẽbra ⁊ non fec sic fľati: qꝛ iste due superfluitates non hñt ap titudinem ut possit eẽ ex eis aliqua ps mẽ bri aliquo mõ ꝙ in flemate bene põt esse. Et appet ẽt cum hoc ꝙ nã p̄parauit istas ut eẽnt instr̄m seruiẽs uirtuti nutritiue per uiam electionis boni: qꝛ bursa fellis habꝫ vnum meatũ ramificatũ ꝙ aduenit intestis supioribus ptib⁹ infimis stõi: ⁊ in aliquib⁹ hominibus stringit stomachũ: ⁊ facit idem op⁹ ꝙ facit in intestinis: qꝛ bursa fellis mã dat p hunc meatuꝫ intestinis ptem colere que moueat ea ad expellendum supfluita tes: ⁊ facit qi abstersionẽ. Et sup splen hꝫ vnum meatuꝫ qui tangit os stõi ⁊ mittit ei partẽ puam meľie ad pungendũ illõ ⁊ ad mouendũ appetitũ cibi: qꝛ ista opatio ꝓ/ uenit a rebus acetosis: ⁊ multa uerba dic ta sunt in alijs libris: sed non expectes ex me ut laborem ad narrandum ea Sepi utilitas in corpore fuit ut calefaceret sicut aľs girbum dyafragma. Et sepũ est sup fluitas sanguinis cocti a quo cibata sͭ mẽ bra. Et pp hoc quando est in corpore tempate significat magnam sanitatẽ: qꝛ si/ gnificat sup bonitatem nutrimenti: ⁊ quan do non inuenitur in corpõe significat ꝙ ñ est bona digõ: qꝛ non ẽ supfluitas que ue niat a bona digõne h̄ est calida ⁊ humida Et necessarium illud est ad implenduꝫ ua cuitates ẽt membroꝝ. Sed quando mul tiplicatur in corpore significat sup malaꝫ dispõem: qꝛ multitudo mẽ nutritiue que ẽ sanguis est conuersa in sepuꝫ: ⁊ tunc infri dantur membra ⁊ moriunť qꝛ in hac sup fluitate non est sensus ⁊ pdũť membra sẽ sibilia qñ multiplicatur sup ea. Piloꝝ capitis superciliorꝝ palpebraꝝ iuuamẽtuꝫ est ut defẽdant: ⁊ hoc est manifestũ. Quia uidemus ꝙ pili capitis defendunt cerebꝝ a frigore ⁊ calore: ⁊ supercilioꝝ ⁊ palpe/ braꝝ adiuuant ad defendẽdum oculos a re[illegible]s extrinsecis. Sed pili s̄hascellaꝝ ⁊ pedum ⁊ multi alij qui sũt sup supficie cõ poris ꝙ apparet ex eis plus est ex necessi tate mẽ: eo ꝙ generať pilus ab vno uapo re fumoso adusto s̄m. g. ⁊ hoc indiget spe culatione qꝛ vr̄ ꝙ pilus sit corpus extẽdi/ bile siccum ⁊ tale ẽ supfluitas cibi sicci qñ min⁹ excoquitur durante in illo admixtiõe pinguedinis. ergo non est iste uapor cui⁹ sit agregatio partis. s̄. partẽ. Sed est cor pus ꝯtinuum fortis ꝯtinuationis extẽsiuũ crescens in longitudine. Et mihi vr̄ ꝙ nẽ adducunt istum uaporem ut sit mã pili ad hoc ut pilus trahat illã malam materiam ex corpore ad mundificandum ipsum per hoc: sicut tu uides ꝙ siľiter artificialiter fa ciunt laboratões terre qui quando uolũt ut ipã fructificet seminant semina que hñt attrahere partem terrestrem adustaꝫ: ⁊ p hunc mõm potest eẽ ut sit iuuamentum cõ pori. Sed cutis uideť eẽ ꝓpter defenõ re ⁊ absondeř ⁊ stat foris sicut sunt coho perture membris intrinsecis. Et sp̄us sunt ꝓpinqua instrumenta uirtutis regitẽ corporis: ⁊ si dicendum est ꝙ ministrať a quatuor uirtutibus aut quinqꝫ. hoc est at/ tractiua. retentiua: digestiua: ⁊ expulsiua: ⁊ discretiua: Et adhuc est inuenta alia uirtus que comunicat toti corpori que re gitiua nuncupatur: ⁊ que sit ⁊ vnde sit mľ ta dicenda sunt: ⁊ postea disputabimus: ⁊ quid sit ab anima est: ꝓpterea priuatio ei⁹ est subita mors necõ.

Capitulum de iuuamentis membrorũ officialium.

Et postq̃ narrauim⁹ iuuamenta mẽ/ broꝝ simplicium: narrañ est iuuam̃ tum mẽbroꝝ officialiũ ⁊ vniuscuiusqꝫ pt̃ ipoꝝ. Et hoc faciemus breuiter except ca sibus in quibus ꝓlongandi sunt sermones

illi q nobis sunt similes. Et legem⁹ ex hijs ꝙ manifestum est: ꝛ ꝙ opinatur eē magis necessarium in hac arte: ꝛ incipiem⁹ a mē/ bꝛis que sunt instrā uirtutis nutritiue qꝛ h̄ est uirtus necessaria pma nr̄o eē ꝛ ppea fu it coꝛ̄ suaꝝ opōnum moꝛs. Et dicimus fm ꝙ testificantur sensus mēbꝛa disposita ad faciendas opōnes isti⁹ uirtutꝭ sunt stō⁹ ꝛ sui ministri sicut os ꝛ instrumēta ei⁹ ꝛ y/ sofag⁹: ꝛ pōt h̄ intestina: ꝛ epar: ꝛ uene: ꝛ renes: ꝛ splen: ꝛ saculus fellis: ꝛ uesica.

Primum iuuamentū oꝛis est mastigatō cibi. ꝛ ꝑpterea fuerunt positi dentes ut fa ciant ad hoc ꝯueniens ꝑparamentuꝫ den tes anterioꝛes ut incidant maxillares ut frangant: molares ut molant. Et scias ꝙ in oꝛe ē aliq̄ꝫtula digō. ꝛ hō quē tu scis ap pellat eam alio nomine. ysofagus ē me atus p quē transit cibus ab oꝛe ad os sto maci ꝛ opō sua non est nisi in duabus uir tutibus que sunt lactantes uirtutem nutri tiuaꝫ hoc est attractiua ꝛ expulsiua: qꝛ est necesse attrahē ab oꝛe ꝛ expellere ad sto machū: ꝛ qn̄ ista opō perditur moꝛitur hō fame. Et instrm̄ seruiens nature in hijs duab⁹ opōnibus necesse est ut uarietur: ꝛ apparet per anotomiam ꝙ ysofagus ē cō positus ex duab⁹ tunicis: vna que ē fm la titudinem: ꝛ alia que est fm longitudineꝫ ꝛ ista que ꝑcedit fm longitudinem qn̄ col ligitur ꝛ ꝯstringitur: ꝛ ascendit ad epiglo/ tū: tunc fit attractio: ꝛ illa que uadit in lati tudine facit expulsionē qn̄ agregatur ꝛ ā/ plectitur cibuꝫ: sicut uola manus agregat se super res humidas ꝛ ꝯstringendo eas expellit. Manifestuꝫ est ꝙ stomachus est locus digestionis missi cibi eidem ab aere conuertendo illum in kilum: quia nō potest ꝯuertere ipm in sanguineꝫ. Et hoc apparet ab eo: ꝙ ministri sui in hoc opere sunt quatuoꝛ uirtutes ptic̄les supꝛadicte Sed digestio est magis manifesta in tunica carnosa pꝛopter caloꝛeꝫ qui est in ea pl̄s ꝛ ꝑpter illud quod ei aduenit ex arterijs ꝛ uenis que ei adducunt caloꝛem: ꝛ etiaꝫ est oppositus epati ita ꝙ ipum calefacit qa est compositum a latere dextro: ꝛ splen ē compositus in latere sinistro qui dat calo rem. Sed attractio cibi quā facit ysofa gus ꝛ meri fit p tunicam uilloꝝ longitudi/ naliū ꝛ adiuuat ipm in hoc ꝙ ē in eo ꝺ tuni ca diametrali angulari. Et receptio ꝛ expulsio fuit per tunicā que ꝑcedit p latitu dinē: iō qꝛ qn̄ recipit cibū illa tunica agre gatur sup ipm ab omni parte quousqꝫ cō/ pletur digestio: ꝛ digestione facta agregā tur oēs sue ptes supioꝛes super eam ꝛ ꝑ munt eam inferius: ꝛ ē expulsio per hanc tunicam que uadit per latitudineꝫ ꝛ habꝫ duas operationes contrarias hoc ē expul sionē inferius qn̄ facta est digestio: uel su/ perius per nominatum. Sed operatio uirtutis discretiue non ē multum manifā i stomacho nisi diceremus ꝙ stomachus nu trietur ex chilo: qꝛ desideraret cibum ꝛ a gregaretur super ipm ꝙ fit in eo ꝛ opinio affirmat hoc. ꝙ si non diceremus ꝙ stoma chus nutritur ex chilo quādo desideraret ꝛ agregaretur super ipm non esset uirtus discretiua uel eius operatio multum mani festa in eo. Et si contingat ꝙ vnum mē bꝛum seruiat alteri seipm obliuiōi nō tra dit: ergo recipit nutrimentum ꝛ utilitateꝫ ex eo. Et accidit ut aliqui ex nostris so/ cijs dubitent ex hoc qꝛ membꝛa ex chilo non debent nutriri nisi ꝑusq̄ꝫ conuersus fuerit in sanguinem ꝛ non ē adhuc conuer sus in sanguine in stomacho. Ergo dica/ mus ꝙ stomachus nutritur ab eo ex modi ca re que plus assimilatur qualitati q̄ꝫ quā titati. ꝛ testificatur ex hoc ꝙ sbito quiescit fames cum comedimus: sicut subito quie/ scit sitis cum bibimus. Et adhoc non ē in conueniens ꝙ in eo sit aliqua pars subti/ lis que nutriatur cito per aliquam humidi tatē q̄uis non sit sanguinea. ꝛ qꝛ tu uides mlta animalia que nutriuntur lꝫ non hab/ ant sanguinem Et digestio fit in eo per caliditatem ꝛ humiditatem pꝛimo. ꝛ 2ario fit per agregationē quā facit sto⁹ super ci bū ꝛ qꝛ ipm āplectit. Et ꝑpterea tunc q̄ꝫ to stomachus in aialibus ē grossioꝛ ꝛ du rioꝛ tanto foꝛtioꝛ digō fit. ꝛ hoc apparet in stomachis uolucrum. Et ꝑpterea uolu erunt quidā antiquoꝝ ꝙ digō fiat pp con strictionē agregationis. Et opinantur ꝙ stomachi uolucrum ꝑsint stō sicut sunt stoi gallinaꝝ ꝛ perdicū. qꝛ hoc mēbꝝ non fuit positū in eis duꝝ ꝛ foꝛte nisi ppea qꝛ non hn̄t dentes molares Sꝫ intestina uidēt

eē instrumenta nutrimenti qꝛ ipsa non fuerunt facta pꝛincipaliter nisi ut transeat p ea digꝭs cibus in stō per foramē quod appellatur poꝛta. Propterea cum facta est digō in stō apperitur locus iste ꝛ mittit cibus ad intestina: ꝛ interim epar trahit ab illis succositatem chili per uenas que attigunt istud: ꝛ qn̄ compleuerit operationes tunc expellunt intestina super superfluitates inferius. ꝛ illa est superfluitas sicca. ḡ utilitas intestinoꝛuȝ est bina: pꝛima qꝛ sūt uia per quam cibus uadit ab illis ad epar Secunda ꝓpter expulsionem superfluitatis sicce. Et uirtus in illis manifestioꝛ est expulsiua. Et ꝓpterea fuerunt ambe sue tunice euntes per latitudiem. Sed uirtus attractiua non est manifesta in eis: ꝓpterea non habuerunt tunicam vnam in longitudine. Et ipsis est uirtus digestiua: qꝛ eoꝛum complexio est ꝓpinqua compl'oni sbe stoi. Sed illa intestina non habuerūt multam reuolutōnem nisi ut moꝛaretur in eis cibus donec epar traxisset ab eis: ꝙ necessarium erat. Et ꝓpterea dicit aꝛ. ꝙ animalia habentia paucam reuolutionem in intestinis sunt gulosa ꝛ hūerunt duas tunicas ut eēnt foꝛtia: qꝛ sunt uia superfluitatū: ꝛ ēt qꝛ opō uirtutis expulsiue in hoc est foꝛtioꝛ. Manifestuȝ est in epate ꝙ est immutatiuuȝ cibi ad conuertendum ipȝ in sanguineȝ: ꝛ postea mittit ipsum ad oīa m̄bꝛa nutritā ꝛ pp dn̄atōeȝ q̄ꝫ fac̄ sup oīa membꝛa nutritā opinabat. s. g. ꝙ eēt penitus in uirtute nutritiua princeps: ꝛ ipe nesciuit ꝙ postremū nutrimentū est in coꝛde ꝛ i eo pꝛima uirtus nutritiua est pꝛinceps

Et appet de hoc membꝛo ꝙ hȝ. 5. uirtutes dictas hoc est digiuam: qn̄ facit sanguinem: retentiuaȝ tpꝛ digōnis: attractiuā quando trahit chilum ab intestinis: discr̄tiuam qn̄ didit ꝛ cognoscit tres superfluitates hoc est superfluitas aquosa quā trahunt renes: col'ica quā trahit bursa: mel'ica quā trahit splen: ꝛ inueniri uirtutem expulsiuam ad finē uirtuti attractiue magnū dubium est: ꝛ hic non est locus sue solutōnis. Et debes scire ꝙ iste quatuoꝛ uirtutes aut quinqꝫ n̄ sunt sepate ab inuicem sed sunt sicut multi operarij super vnuȝ opus: ꝛ sunt uirtutes que sunt sicut instra vni uirtuti q̄ fac̄ nutrim̄tū: ꝛ facit ei cū istis quatuoꝛ uirtutibus in quolꝫ m̄bꝛo: ꝛ ille in toto coꝛpoꝛe date sunt pp necitatē vnius uirtutis intrinsece que est in vnoquoque membꝛo: ꝛ hec est uirt⁹ nutritiua pꝛicipal'

Deinceps ꝯtēplandꝰ est si alia pꝛincipalis uirt⁹ est ꝓpa in hoc m̄bꝛo ad hoc ut sit ipm̄ solum pꝛinceps m̄bꝛoꝝ isti⁹ uirtutꝭ aū illic est aliud m̄bꝝ ꝙ sit pꝛinceps ad ipȝ in hoīe: sup hoc ē multū necesse disputar̄

Et dicim⁹ iam appet p hoc ꝙ ꝺclaratū est in nāli phia: ꝙ ista uirt⁹ non facit nisi vnam ptem mēbꝛi nutriti: ꝛ ꝙ mēbꝛa sūt composita ex elementis: ꝛ ꝙ ꝯpositum ex elementis n̄ ē compositum nisi p modum tēpantie ꝯpl'onis: ꝛ ꝯpl'o fit p modū ꝺcoctiōis: ꝛ decoctio p modū caloꝛis. ḡ necesse ē ꝙ instr̄m isti⁹ uirtutꝭ sit ṗncipiū foꝛtis caloꝛis: qꝛ n̄ est dr̄a inter illā rem q̄ ē nob necīa ad esse ptis uel eē toti⁹: ꝛ si ita est. ḡ de necitate iste caloꝛ ē in epē ꝛ in alijs instrumētis nutritē. Et si ita ē sicut dicit. G ꝙ n̄ lucrata sunt alia mēbꝛa q̄ hn̄t hanc uirtutē istū caloꝛē cum quo agūt suas opōes nisi a caloꝛe epis. ḡ epar certe ē pꝛinceps ipoꝝ mēbꝛoꝝ qꝛ n̄ ꝯplentur eis h̄ op⁹ nisi p ipm̄: ꝛ ipm̄ ꝯplet opa sua p se: ꝛ tale mēbꝛū quale ē istud ē digni⁹ ut uocet̄ ṗnceps ꝛ ista ē dn̄atio q̄ꝫ dixerunt tn̄ auctoꝛes ipsum p se hēre. Et ppea de rectōe agricultoꝝ dixerunt ꝙ sit pꝛinceps eoꝝ. ꝓpterea qꝛ seruitia eoꝝ non complentur nisi ex regimine ipsius: ꝛ opus illius completur p ipum: ꝛ hoc est in omni spē dominationis

Dico ergo utinā ego scirem si possibile ē. G. ꝛ alijs qui sequuntur suam sententiā ut dicant ꝙ epar ē sufficiens per se in ista operatione ipo concedente cum eis ꝙ mlt'e artarie cōueniāt epati a coꝛde que adducunt eidem multum caloꝛem. ꝙ si epar est sufficiens sibi in hac operatione: ergo caloꝛ iste est inuanum ꝛ sine aliqua causa

Et si dixerint ꝙ iste caloꝛ non det epati nisi uirtutem uitalem: dicemus quid est uirtus uitalis que est in membꝛis: est ne alia uirtus q̄ꝫ uirtus nutritiua aut sensibil'. ꝛ nec nomen uite intelligit̄ nisi super has duas licet accidat ut nomen uite attribuatur magis sensibili: ꝛ hoc est contrariuȝ ci ꝙ itelligitur ex uerbis hominis quem scis Nec aliud certificatum est ex istis uirtutibus nisi ꝓpter earum operatiōes: nec sut

hic alie operationes niſi iſte due hoc ē nu
tribilis ⁊ ſenſitiua. Si reſpōderent ꝙ uir
tus pulſatiꝰ in coꝛde eſt tertia uirtus: ⁊ il/
la dicitur uirtus per ſe. Reſpondemuſ q̄ꝫ
uis nos concederemus uobiſ hoc: coꝛ nō
dat epati uirtutem pulſatilem: qꝛ manife/
ſtum eſt ꝙ uene epatis non ſunt pulſatileſ
Deinceps apparet ꝙ uirtutes pulſatiles
ſunt ꝓpꝛie in coꝛde: ⁊ iſta uirtus eſt ꝓpa
ſua dominatio: ⁊ quando dominationem
habet coꝛ cum hac uirtute: qꝛ cū hac uir/
tute dat uirtutem omnibꝰ membꝛis: quoni
am ⁊ partitur eis caloꝛem naturalem cuꝫ
hoc ip̄m hꝫ conſeruationem ſibi per moꝺ
flabellationis: ⁊ cum iſta uirtus uidelicet
pulſatilis ſit illa cum qua det coꝛ alijs mē
bꝛis p̄mūm nutrimētum dando ⁊ patien/
do eis oēs alias uirtutes: ḡ ip̄m dꝫ a ꝓpa
ri ꝺ necitate iſti uirtuti hoc ē nutritiue a la
tere ꝙ eſt nutrimentum coꝛdiale ꝙ ip̄m eſt
inſtr̄m cum quo laboꝛat iſta uirtus in dan
do nutrimentū. Et ſi eēt alia uirtꝰ hic p̄
ter iſtam uirtutem nutritiuam: daret alijs
membꝛis: qꝛ impoſſibile eſt eſſe in aliquo
membꝛo uirtutem contrariam in ſpecie a/
lijs uirtutibus que ſunt in alijs membꝛis
⁊ non inuenitur in alio membꝛo niſi in ip/
ſo exiſtente membꝛo pꝛincipe. nec. G. nec
alter medicus dicit hoc. Et ſi ita eſt ſicut
diximus ⁊ apparet ꝙ ꝯperatō coꝛdis ad
epar ſit ſicut cōperatio quam ponit. G.
ad membꝛa omnia. Ergo coꝛ ex neceſſita
te erit pꝛinceps ſicut epar in hac uirtute.
qꝛ epar non eſt ſufficiens in faciendo per
ſe ſuam operationem niſi ꝓpter caloꝛem
tranſmiſſum a coꝛde temperatum in quan
titate ⁊ qualitate. Et eſt firmatus iſte
ſermo ut coꝛ ſit ꝺ neceſſitate pꝛinceps uir
tutis nutritiue. ꝙ. g. nec alij ex anotomiciſ
dixerunt nec crediderunt: ꝙ coꝛdi ueniret
caloꝛ ab illo membꝛo: ſed eſt ſufficiēs per
ſe ſicut conueniens eſt pꝛincipi. Et ego iā
pꝛobaui tibi uirtutem ⁊ caloꝛem per uiaꝫ
doctrine diſſolutiue. Et ſi tu uideris ꝙ in/
diget coꝛ epate propter pꝛeparationē nu
trimenti non eſt ꝓpter epar dignum uoca
ri p̄nceps ſicut non eſt conueniens ſtoma
cho pꝛopter p̄parationem cibi ut uocetur
pꝛinceps epatis: nec ēt bubulcus qui p̄pa
rauit cibum alijs bubulcis uocabitur pꝛin
ceps. Poſtq̄ꝫ declaratum eſt ꝙ coꝛ eſt
p̄nceps uirtutis nutritie: ⁊ apparet ꝑ ano
tomiam ꝙ non eſt in coꝛpoꝛe vnum mem/
bꝛum ad qꝺ non ueniant artarie a coꝛde.
ergo coꝛ eſt datoꝛ uirtutis nutritiue omni
bus alijs membꝛis per uiam quaꝫ ego ſu
periꝰ dixi tibi: ⁊ ſi ita non eēt artarie eēnt
inuane. Et adhuc non fuit uiſuꝫ unq̄ꝫ per
anotomiam ut tranſiret ſanguiſ ab eo per
uenas ad coꝛ. adhuc ſanguis qui eſt in ue
nis eſt ſangnis imperfectus: ⁊ non eſt cre
atus in uehiculum ſpiritus: niſi ſanguis ar
terialis. Et ſi diceret aliquis homo ꝙ me
dicus non habeat neceſſariam hanc inqui
ſitionem: dico ꝙ habet multum neceſſariā
⁊ hoc in futuro melius explanabo. Et
quando. g. uituperauit archigenem: quia
curabat uirtutem memoꝛialem cum medi/
cinis coꝛdialibus credendo ꝙ eſſet tranſ/
miſſa a coꝛde: ⁊ dicebat ſi credis ꝙ uirtuſ
ſit in coꝛde quare non apponis uentoſam
ſuper ipſum ⁊ ſit intentio tua in medican
do ip̄um. Et ego dico ꝙ hec eſt vna re
pꝛehenſio que eſt magis uituperabilis q̄ꝫ
uerba archigenis ſecundum ꝙ declaraui
huc uſq̄ꝫ ⁊ declarabo deinceps. quia coꝛ ē
pꝛinceps omnium membꝛoꝛum: ⁊ fuit lo/
cus eius in medio: qꝛ hic eſt locus regis:
ad hoc ut ſit regimen huius ꝓpoꝛtionatuꝫ
equaliter omnibus ſuis circonferentijs: ⁊
etiam ut melius cuſtodiatur. Et ꝓpterea
fuit circumpoſitns panniculus groſſus ut
circundaret ligamentum ſuū. Sed nu/
trimentū coꝛdiſ eſt ex uena que coniuncta
eſt inter epar ⁊ ip̄m. Coboperimentuꝫ
qꝺ fuit poſitum ſuper auriculam coꝛdis
fuit poſitum ut aperiatᷣ interius adhoc ut
ſanguis poſſet ingredi ad ip̄um ⁊ poſtea
claudetur ꝑfecte. Sed auricula que eſt
in alio latere hec eſt auricula uene que ꝓ
uenit ab iſta camera ad pulmonē: ſm̄ opi.
quoꝛūdā fert ſāguinē ad nutrieꝺ p̄lonem
qꝛ n̄ ſunt uene ꝯtinuate cū illo Et cobo
perimenta que ſunt ſuper hanc auriculam
oꝛdinata fuerunt ut aperirentur extra ⁊
non intus: ad hoc ut ſanguis poſſet exire
per eas ad pulmonem. Sed vni dua/
rum auricularuꝫ: videlicet que eſt in came
ra ſiniſtra: hoc eſt os artarie magne non
fuerunt oꝛdinata tria coboptoꝛia ut apirē

tur ab interiori parte ad extra nisi ut iret sanguis ꝛ spiritus ad artarias ꝛ ñ rediꝛ ꝛ alia auricula que est in hoc latere est os artarie uene que uenit ad pulmonem. Et ab hac artaria sit euacuatio cordis. Et ppterea fuerunt ordinata coopertim ta istius auricule ut aperirētur de foris ab intus. Sed splen non hꝫ nisi duos meatus: vnus q continuus ē epi ꝛ alter cum stō: ꝛ in splene stat spissitudo sanguinis.

Opinatur ꝙ sit factus ad trahendum superfluitatem melicam epis: ꝛ uī longinquum ut sint duo epata q2 non apparent in eo uene misse ad aliud membꝝ. Bursa fellis ordinata fuit ad trahendum superfluitatem colericā ab epate Et renes ēt sunt membra seruientia epi q2 attrahunt aquositatē que ē in sanguine p uenam magnam que uenit a gibositate epis Sed uesica fuit ōdinata ad trahenꝺ supfluitatē aquosā a renib᷒: ꝛ coboptura q̄ ē iter ipaꝫ ꝛ renes ē similis tortici qñ humiditas trahitur ad eam aperitur ꝛ qñ remanet clauditur: ad hoc ne reuertatur ipa supfluitas ad renes. Et scias ꝛ non tradas obliuioni ꝙ vnumqꝙꝫ istoꝝ mēbroꝝ que ordinata sunt ad trahendū superfluitatē sanguinis ñ trahunt nisi q2 sunt sibi conuenientes in cibo: ꝛ hoc faciunt iuuamenta que sunt neccessāia Et ppea in eis sunt de necessitate. 5. uirtutes. s. attractiua: ꝛ retentiua digestiua ꝛ expulsiua sunt dicte. Ista sunt omnia instrā nutrimēn i. Et hēs ꝙ digestiones que comunicant omnibus membris sunt due: vꝫ digestio stomachi ꝛ digestio epatis: saluo ꝙ tu non pōas sanguini vnā digestionem iu uenis ꝛ si ē panca ē. Sed tertia digō ē que ē ppria oibus mēbris.

Capitulum de iuuamentis membrorꝫ uirtutis gnātiue.

Et post declaratum ē que sint instra uirtutis nutritiue: uolumus declarare instrumenta uirtutis generatiue. Uirtus enim augmentatiua non hꝫ ppria mēbra sibi: sed eadem membra que sunt uirtutis nutritiue sunt ꝛ istius. Membroꝝ generationis quedam sunt que sunt ppria femine sicut vulua ꝛ mamille quedam sunt mari sicut testiculi ꝛ uirga. Sed testiculi fuerunt ordinati ad faciendum sperma ꝛ iō fuit caro eorum alba ꝛ spongiosa sic caro mamillarum: ꝛ iō qñ cōuertit̄ sāguis conuertitur ad similitudinem eoꝝ ꝛ faciūt ipꝫ album: sicut epar conuertit chilum pp suam rubedinem ad ruborem q2 uis est agentis assimilare sibi patiens suum. Et debes scire ꝙ istud membrum non ē sicut princeps uirtutis generatiue q̄uis ipsa ꝺtus sit in eo sicut opinatur. G. q2 illud nō potest agere suam operationem per se nisi per spm missum eidem a corde temperatum in quantitate ꝛ qualitate: Ideo apparet ꝙ uirtus cordis que hunc calorem mensurat ut possit facere suas operatōes sit principaliter generatiua: ꝛ uirtus que est in hoc membro est eius seruiens: ꝛ si habet aliquam p̄dominationem illa ē particularis. Sed testiculi quos dicit. G. feminam habere apparet ꝙ non habeant effectum in generatione q2 sperma mulierum quod generatur in mulieribus in generatōne inuentionem non habet. Et si alius uellet dicere āmirando: ergo facti sūt inuanum. Respondemus ꝙ nec in hominibus mamille habent aliquod iuuamētuꝫ uel inuentionem in generatione: ꝛ tamen habent eas. ergo debes scire ꝙ aliquod iuuamentum est in utrisqꝫ. Et si tu dices vnde apparet ꝙ sperma mulieris non habet aliquam inuentionem in generatione dicendum ꝙ manifestatur sensu ꝛ cognoscitur per argumentum. per sensum q2 homo uidet ꝙ mulier imp̄gnatur absqꝫ eo ꝙ spmatizet. Et postq̄ legi libros a R. ego quesiui a multis mulierib᷒ de hoc ꝛ respōderunt ꝙ plures imp̄gnate fuerunt absqꝫ spermatizatione: ꝛ etiam si displicuisset ei coitus. Et etiam uidi q̄plures ex istis imp̄gnatas ꝛ que fuerant a masculis uiolate. Et uicina quedam mea de cuius sacramento confidere multum bene poteramus iurauit in anima sua ꝙ imp̄gnata fuerat subito in balneo lauelli aque calide in quo spermatizauerunt mali homines cum essent balneati in illo balneo. Et ego perscrutatus fui vnū libꝝ quē fecit aueciadis ꝺ spermate ꝛ inueni qui dic̄ ꝙ ħ possibile est esse ꝛ reddit de hoc rationem p̄rimuꝫ

mihi placentem quia vulua trahit sperma ppter unam ppriam uirtutē q̄z hз cum eo a tota spē: ɀ ad hoc non est necessaria delectatio. o q̄z bñ placet mihi. Sed illud quod cognoscis argumento naturali est ꝙ si sperma mulieris posset facere hanc operationē quam facit hominis sperma. g̃ generaret per se femina ɀ hō non esset necius in quo nec ēt opinandꝰ ꝙ hec opō diuida tur in illos in q̄titate: hoc ē ut sperma mulieris faciat aliqua membra ɀ sperma uiri aliqua. qɀ q̄uis membra sint multa illa sṫ vnum in uno pncipio ꝙ est in eis. ɀ datō istius pncipij ꝙ est cor ipm ɀ dator omnium membroꝝ in potentia. ɀ si eēt sufficiēs mulieris sperma in dando hoc pncipium g̃ sperma hois non hēret ēt inuentionem i generatione. ɀ similiter dico in spmate uiri Et si diceretur ꝙ aliquod istoꝝ spermatū ñ facit hāc opōez quousq̧ ñ sṫ mixta adinuicem ɀ adepta sunt aliā formā ɀ aliam dispōnem. sicut non est sufficiens per se acetum. ɀ per semel ut fiat oximel. nisi quando sunt mixta simul. Respondemꝰ ɀ confiteamur hoc ꝙ ꝯplexionem hñt illa duo spermata. ɀ istud qȯ dat ei hanc formam necesse est ut sit complēs. ɀ ista duo sepāta sunt hic loco materie: ɀ hic non est res que det formā nisi uirtus generatiua: ɀ de necessitate est ꝙ membrū ꝙ hз hanc complexionem: uel ꝙ facit hanc complexionem est membꝝ in quo est uirtus generatiua. Et ſm hanc opinionē eēt necesse dicere ꝙ uirtus generatiua est in vulua. Et utinā ego scirē que necessitas est spmatis ɀ sanguis ad faciendȯ oia mēbra qɀ ipa nutriuntur ex eo. Et postq̄z ita ē ɀ appet impossibile ꝙ sit opō spermatis mulieris ɀ spermatis uiri vnum in spē. ɀ ēt appet pria fronte ꝙ mulier hз opōnē in gnātōe g̃ ꝯueniens est ꝙ operatio vniꝰ sit sine operatiōe alteiꝰ: ɀ ꝙ sit ābo declinātes in eoꝝ opōnibꝰ ad unum finē hoc est embrionis. g̃ quodlibet eorum dat embrioni partem per quam stat uel est. Et iste due partes sunt materia ɀ forma: ɀ unum eoꝝ est dator mē. ɀ aliud est datur fōme. Et impossibile est ut femina det formam ɀ masculꝰ materiam. Ideoq̧ dator nutrimenti ȯbet de necessitate eē dator materie ɀ femina est datrix nutrimēti. g̃ debet eē datrix mē: ɀ masculus dator forme. ɀ sic dixit Aꝛ.

Et postq̄z mulier non hз aliquid de qꝰ possit opinari ꝙ sit mā nisi sperma ɀ sanguis mestruus: ɀ est manifestuз ꝙ sperma est humiditas aquosa similis aquositati: neq̧ solum est simile superfluitati: Sз p certo est superfluitas ɀ ipossibile est ꝙ ex eo membra nutriri possint: qɀ si possibile essз sufficienter eēt sanguis: qɀ ex eo nutriunt mēbra: qɀ non ē dr̄a inter nutrim̄ti materiam ɀ materiam essentie: qɀ nutrimentuз ē eētia in parte: gnō esse est i toto: ɀ materia totius ɀ partis est idem. Et etiā hoc testificatur ꝙ sperma mulieris non ē materia embrionis: qɀ multe mulieres impgnantur absq̧ spātizatione sicut dictum est. Et iterum uulua mulieris uomit suum sperma ɀ trahit sperma uiri ad se. Que omnes res iste oñdunt ꝙ sperma mulieis est superfluitas discurrens ppter delectationem: sicut discurrit saliua ex ore alicuꝰ famelici cum uidet aliquem comedentem.

Et apparet manifeste ꝙ sperma uiri tenet locum agentis: quia membra non nutriuntur nisi per calorem naturalem qui ē in corde; ɀ iste calor est primum instrumētum anime nutritiue. Et propterea necesse ēst ut sit primum instrumentum uirtutis compl̄tiue. Et similiter necesse est in spermate uiri aut in sanguine qui est in vulua magm partem istius naturalis caloris eē in actu. ɀ impossibile est esse ħ nisi in spermate propter suum calorem ɀ humiditatē

Et sanguis ex quo generatur embrio est sanguis uenarum mulieris qui ē in vulua retentus: ɀ remotus est ut habeat in se uirtutem talem qualis est ista: eo qɀ est sanguis indigestus ɀ adhuc remotius est ut sit in spermate mulieris: uel etiā ñ est dicendum ꝙ calor naturalis sit in embrione ex se: ideo qɀ non generatur calor naturalis nisi a calore qui est in nutriente. Propter omnes istas rationes non est credēdum ꝙ sperma mulieris sit materia uel fōma embrionis. Sed sperma uiri stat loco forme ɀ sanguis mestruus loco materie. ɀ sperma mulieris non habet inuentōeз in generatione. Et non est credendum ut sperma pbeat iuuam̄tuз solum qualitate

sed confert i iuuamento caloris qlitatiues

Et ppterea non hz a R. rephensionez ab ypo. z. G. q in muliere que in saltãdo abortiuit. vi. die z fuit inuentum spma iuo lutũ panniculo. nec et querenduz ab a R. quo loco erat istud spema. Et scio q non erat necessaria in medicina ista inquisitio: qz magis ẽ inquirẽdum in gñatione aialiũ. Sz nos narrauim' istud hic p maiori iuuamento: z qui vult scire qõnes inter a R. z G. legat libz de aialib' z ibi inueniet illd qd dixi Et deinceps uolum' reuerti ad illud a quo fuim' sepati. Et dicim' q p̃mũ iuuamẽtũ uirge ẽ ut inciat spmã in matricẽ. z ? ut sit meatus supfluitati aquose. Et iuuamẽtum vulue est ut sit locus gnãtõis. z cũ hoc sunt alia iuuamenta ut sit meatus z uia supfluitati sanguinis non cocti qz generaẽ in femis: z ẽ sanguis mestruus qui ppter nimiã humiditatem que generatur in eis ex paucitate caloris eaz intrinseci non ẽ sufficiẽs calor earũ ad decoquẽd sanguinem qui nutriẽ ad membra earum z idcirco expellit ipm nã certis posmis p meatũ h' membri. Et est ꝯpositũ multi uillis transuersoriis pp uirtutẽ retentiuã q̃ ẽ in eis: z hz aliquos uillos longitudinales pp ṽtutẽ attractiuã ut trahant sperma. Sz uirt' expulsiua que est in hoc membro magna est: z ppea hz vnũ uillũz latitudinalẽ

Et si tu quereres utz vulua hz uirtutẽ mutatam h indiget specl'atõe: qz non põt dici q vulua faciat mẽbra embrionis. Sz uirtus informatã ipa facit cum calore fixo in spermate: g uirtus imutatã que ẽ in vulua non est nisi loco ꝯseruatõis: z iõ cũ attingit spma aer cõrumpit ꝯplexionem eius z per hanc uiam põt intelligi q uirtus immutatã est in vulua. Sed manifestũ est q mamille sunt ad faciendum lac ppea q caro ipaz fuit spongiosa z alba: z ista mẽbra hñt colligantiã cum vulua. Et ppter ea quando mẽ ppter aliquam cãm non ueniunt ad vuluam currunt ad mamillas sic est in mulieribus lactantibus qz non hñt mestrua: z si habent parum habent. Et sunt aliquz mulieres que non possunt impgnari dum lactant. Et iterum cuz materie descendunt ad vuluam priuantur a mamillis. Hucusqz diximus iuuamẽta mestruorum z spermatis: deinceps uoluz' narrare iuuamenta instrumentorum sensus.

Capitulum de iuuamento instrumentorum sensus.

T dicimus q quinqz sunt sensus. s. uisus: auditus: gustus: odoratus: z tactus. Manifestum est q cerebrum ñ fuit creatum nisi ppter ipos: z pprie ppl uisum: auditum: z odoratuz: z quilibet istorum hz suum instrumentum pprium. u. uisus oculũ. auditus aures: odorat' nares gustus linguaz. Sed de instrumẽto pprio tactus est dubium qz. G. dicit q neruus q oritur a cerebro est pprium instrumentũ eius: z est dator ipãrum uirtutuz aliis mẽbris. Et a R. dicit q istud instrumentum ẽ caro: z hic sequiẽ opinionem quam habẽt de cerebro. Quia. G. dicit q i eo sunt qnqz sensus z dicit q est princeps istius operationis h est q facit eam per se sĩn alicui' necessitate. Az. dicit q dominium suum est particulare qz est in opere seruitor dominationi cordis posito q sensus fuerint in eo quinqz uel quatuor. Et nos uolumus speculari in hoc scdm q speculati fuimus in dominio epatis Dicimus q manifestum est ex anotomia q multe artarie a corde mittuntur ad cerebruz z fõtes: z oẽs anotõici: z. G. ꝯ eis h ꝯfiteẽ z ex h ẽ pria pbõ q cerebz in hac opõe idiget cõde. Sed si res qua iuuatur cerebrum p pter cor per calorem istum q̃z ei transmittit est uirtus nutritiua qua cerebruz nutriẽ g cor de necitate eẽt seruitõ cerebri i hac re ideo qz nutrimentum z uirtus nutritiua non sunt data in animali nisi ppter sensus z uirtutem sensibilem. Sed res qua iuuatur cerebrum propter cor per calorem quem ei transmittit est quinqz sensus. Ergo uirtus sensibilis primo z principaliter est in corde: z ista uirtus est sensus communis cuius esse probatum est in libro de anima. Sed Galienus dicit q hec uirtus est in cerebro: z Aristotiles dicit q est in corde. Et si tu queris bene apparet q cor sit dator celebro caloris mensurati in quantitate z qualitate sed q cõuenit vnicuique sensui ex sensibus cerebri.

Respondemus ꝙ rōe debita est ꝙ non ꝑ omni calore fit quilꝫ sensus: qꝛ calor cum quo operatur uirtus nutritiua non est ille calor cum quo opatur uirtus sensibilis. Et hoc apparet in dormiente ⁊ uigilante qꝛ nos uidemus ꝙ operatio uirtutis nutritiue est fortior cū nos dormimus: ⁊ tūc non est sensus in actu. Ergo calō cū quo operatur uirtus sensibilis non est in sensi bus in actu cum hō dormit. Et hic appet qꝛ quando hō dormit tenendo oculos a pertos non uidet: ⁊ si non eēt qꝛ reuertit calor in quo est uisus per neruum opticuꝫ ad partes intrinsecas uisus non eēt ꝑuat⁹

Et scias ꝙ una ⁊ eadem uirtus nō po test inueniri in potentia ⁊ in actu simul ⁊ semel. ğ postq̄ꝫ manifestum est ꝙ uirtus ui sibilis uadit cum spū uisibili: ⁊ spiritus ui sibilis cum calore naturali: quādo dormit homo non est uirtus uisibilis in actu: qꝛ si eēt in actu uideret in actu: ⁊ non est ita. er go calor naturalis qui uiuificat uirtuteꝫ sē sibilem non est calor uirtutis nutritiue qñ dormiens nutritur ⁊ non uidet: ⁊ quādo tu scies ubi reuertit ⁊ unde trāsmittitur: tunc scies de necessitate locum uirtutis sē sus comunis. Sed mihi uidetur prima frō te ꝙ a corde transmittitur iste calor ⁊ ad illud reuertitur. Et ꝑpterea sunt calores partes extrinsece quādo homo uigilat: ⁊ opatio uirtutis nutritiue est fortior cū ho mo dormit ⁊ corpus est frigidum de fōis

Et nemo debet dicere ꝙ ortus istius caloris cum quo stant sensus ⁊ uigilia ge neretur primo in cerebro qꝛ cerebrum est membrum frigidum ⁊ membra nerui frigi da: ⁊ in maiori parte eorum apparet ma nifeste spiritus: ergo incredibile est ut cal faciant corpus. Ad hoc de ratione ap paret ꝙ calor qui est anime nutritiue ⁊ ca lor qui est materia anime sensibilis ē unū loco sbi: uel unum in situ: ⁊ non est duo lo co subiecti nec in duobus diuersis mēbris ēt duo. Quia anima nutritiua que est in e brione est ꝑparata recipere animam sen sibilem ⁊ stat cum ea loco forme ⁊ finis ⁊ nutritiua est ei loco materie: ideo fuit rece ptio i illo loco de necessitate qui ꝑparatus est recipere. Et manifestum est ꝙ anima non est preparata recipere nisi in loco sui subiecti ⁊ sui situs qui est calor naturalis Ergo receptio anime ad formam sensibi lem est de necessitate in hoc loco. Ideo ğ res unita ab hijs duabus est unum loco subiecti uel situs q̄uis non sint uuum in a liqua duarum figurarum. Unde quinqꝫ si pliciter hoc est unum nuō: ⁊ unum disiniti one. Et hec est nobilis sententia quam de dimus. Et postq̄ꝫ ita est ⁊ ēt apparet ꝙ calor cum quo reguntur sensus est calor cordis: ergo uirtus que regit sensum cōeꝫ est ibi: ⁊ cerebrum est seruiens istius uir tutis. Sed ipm cor est princeps istius uir tutis ueraciter: qꝛ dominatur super hijs ī hoc facta dñatiōe. Et nos potuissemus ꝑ basse has res magis per uiam demostra tiuam: sed nostra intentio est abreuiare.

Et postq̄ꝫ declaratum est ꝙ cerebrum est seruiens cordis dando ei uirtutes sen sibiles per modum quem dat camerarius regi ut impleat uoluntates suas q̄uis rex det ei illam uirtutem ꝑpter quam agit: ne cesse est deinceps scire que est uia ꝑ quam seruit cerebrum cordi: qꝛ iam declarata ē uia per quam seruit epar cordi: hoc est qꝛ preparat ei suum nutrimentum Et dici mus ꝙ non in qualibet mensura caloris completur operatio cuiuslibet sensus. Et ad hoc apparꝫ ad sensum ꝙ non indi gent forti calore quia fortis calor ꝓhibet eos apprehendere sensata extrinseca ⁊ i pedit eos: sicut uidemus ꝙ homines qui distemperati sunt forti calore in cerebris eoꝝ ⁊ egritudinibus acutis credunt audir̄ ⁊ uider̄ ea que non sunt: ⁊ maxime appa ret hic in sensu tactus: quia fuit intentio in eo apprehendere quatuor qualitates: ⁊ fuit impossibile ut instrumentum suum fuis set uacuum ex eis. qꝛ ipsum est complexio natum ex eis. unde fuit factum in fine tem perantie ut habeat sensum fortiorem. Et ꝑpea hec oia qꝛ cor est in fine caloris fuit ordinatū ꝯ ipꝫ cerebꝝ ex opposito ad tē pandū calorē suuꝫ ut sensus possit apphē dere pfectionē. Nec fuit possibile ponere hanc ifrātōnē eand in cōde a pncipio ge nerationis uel actionis quia essent dimi nute operationes nutrimenti diminutione manifesta. Et ꝙ dū uoluerit natura fa cere has duas operatōnes i aialib⁹ pfcis

ĩ ultitate pfectōis fuit positū cerebꝝ ꝯ coꝛ
Sed animalia que dñt spongia marina ⁊ multa animali a bꝛuta non uidētur indi/ geꝛ cerebꝛo: ⁊ spāliter neruo magno qui oꝛitur a cerebꝛo. ⁊ ꝓpterea si incideretur aliqua pars illius animalis posset uiuere ⁊ nutriri ⁊ cresceꝛ donec rediret ad illud quod erat. Et ꝓpter hanc cām uidebunt multa animalia que uiuunt cum sint incisa usqꝫ ad medium sui. Et istud est seruitiuꝫ ꝙ dicit a℞. ⁊ sequaces sui. ⁊ secta circuē/ tiū que dicitur emansam. i. uiatoꝛ ꝙ cere/ bꝛum facit coꝛdi. Et fuit oꝛdinatuꝫ os capitis ad defendendum cerebꝝ. Et fuit rotundum qꝛ figura rotunda est magis remota a lesione sicut faciunt castellāi: qꝛ faciunt turres rotondas ut machia ñ pos sint eis nocere. Et ad hoc qꝛ figura rotō da plura continet in se ⁊ etiam est magis apta ad motum continuum.

Capitulum de iuuamento fili spine.

I iuuamentum fili spine est de gene re iuuamenti cerebꝛi ⁊ est quasi cla/ uus ligans spondilia. Et postq̄ decla/ ratum est ex hoc sermone operatio domia tionis cerebꝛi ⁊ simillier dominatōnis cō dis. ⁊ declaratum est iterum ꝙ est eius iu uamentum. deinde declarandū est iuuamē tum membꝛoꝝ vniuscuiusqꝫ que dicta sūt hijs generiqꝫ uirtutibus.

Capitulum de instr̄o sensus tactus.

I dicimus ꝙ caro est ꝓpꝛium instrꝫ sensus: tactus. ꝓpterea qꝛ illud est membꝛum ꝙ comunicat omnibus animali bus. sicut tactus est sensus comunis oib⁹ animalibus. Et in carnibus perfectoꝛum animalium sunt sparsi multi nerui ad tem/ perandum complexionem carnis: ⁊ quia nerui sunt similes complexioni cerebꝛi est iuuamentum eoꝛum de genere iuuamenti cerebꝛi: ⁊ ꝓpterea membꝛa ad que nō ue niunt multi nerui sunt duri sensus. Et isti us uirtutis quidam est ꝙ comunicat omni bus partibus carnis: ⁊ hic est sensus qua tuoꝛ qualitatum contrariarum: sicut calidi tas. frigiditas: ⁊ hu. ⁊ quidam est ꝙ est ꝓ pꝛium vni membꝛo: sicut est quādo os sto maci sentit resolutionem factā in eo: ⁊ iste sensus appellatur fames ⁊ sitis. Sed fames est sensus reuolutōis substātie gros se calide ⁊ sicce: ⁊ sitis ē sensus resolutō nis sb̄stantie frigide ⁊. hu. ergo sensus ꝓ pꝛius est duplex Et sensus capitis mē bꝛi de titillatione quā habet in hoꝛa coit⁹ isti duo sunt ꝯnumerati in gnē sensus tact⁹

Capitulū de iuuamento lingue.

I lingue iuuamentū est manifestū ꝙ illa ⁊ nerui sui non fuerunt facti nisi ꝓpter operationē g⁹tus: q̄uis huic adiū/ gatur alia res ꝓpter resolutionē melioꝛē hoc est ad ꝓferendum litteras locutionū
Et in radice lingue sunt duo oꝛificia q̄ tangunt carnē glandulosam que appelaꝛ gnātrix saliue ⁊ iuuamtū isti⁹ saliue ē ut fa ciat māifestioꝛē gustum reꝝ sapoꝛatarum

Capitulum de iuuamentis oculoꝛum ⁊ partium eius.

I manifestum est ꝙ ocli sunt instr̄a uisus ⁊ ꝙ sūt ꝯpositi ex. 7. tunicis ⁊ trib⁹ humiditatibus: ⁊ sciendū est iuuamtū vnicuiqꝫ ipoꝝ. Et apparet ꝙ ꝓpꝛium i strumentum illius sensus. s. humiditas ro tonda que uocatur cristallina uel glacialis aut reticula aranea posita super hanc hn. Quia declaratum est in naturali phia ꝙ h̄ apph̄ensio non potest perfici nisi in coꝛpe paruio: hoc est aer ⁊ aqua: qꝛ ꝓpter clari tatem ⁊ paruitatem que est in eis fuit eis possibile recipere coloꝛes. ⁊ non apparet in oculo coꝛpus existens in ultima clarita/ te: ⁊ luciditate natum ex temperantia ae/ ris ⁊ aque nisi duo coꝛpoꝛa: ⁊ non fuit oꝛ dinata rotonditas istius humiditatis cum aliquantula conuexitate: nisi ut reciperet rerum sensibilium multam quantitatem.
Sed alie humiditates ⁊ alie tunice nō fuerunt facte nisi ꝓpter hanc humiditatem
Et de necessitate modica non est nisi ut recipiat a grādinosa: qꝛ uitrea humiditas fuit facta ad nutriendum hanc humiditatē per uiam roratōnis: ⁊ hoc fuit propterea qꝛ natura sanguinis est remota a nā huius

bumiditaſ:vnde fuit neceſſarum ut aliqua
re mediante fiat tranſitus ſanguinis in ip
ſam adeptionem ad banc bumiditatem.

Et albuginea facta bumiditas fuit ad
bumectandum banc bumiditatē.⁊ ad cu/
ſtodiendꝰ bumiditatem ſuā ab aere extrin/
ſeco.⁊ ēt ne tangant vueā tunicā. Sed
tunica fortis uocata coiunctiua fuit ad cu
ſtodiendū oclm a duricie nerui.⁊ ēt adli
gādū cum oſſe.⁊ ēt pp aliā utilitatem quā
dicemus poſt. Sed tunica que dr̄ ſeria
fuit facta ad nutriendū dictam retinā ꝑ ue
nas que ſunt in ea.⁊ ēt ut iuuet ipām ꝓpt
calorem naturalez ꝑ artarias que ſunt in
ipā. Sed iuuamentum tale retine ṗmuz
eſt ut det ſp̄m uiſibilem ꝑ neruos qui ſunt
in ipā boc eſt calorem nālem cuius cōplo
adaptata eſt in cerebro.Et per duos ner
uos qui uadunt ad oculos:⁊ ēt nutriat cri
ſtalinam per uiam rorationis ⁊ dat iuua/
mentū caloris nālis ꝑ artariaſ que ſunt in
ea. Sed.G.ꝯfitetur ꝙ aranea eſt in ul
timitate puietatis ⁊ luciditatis q2 coloreſ
⁊ forme inp̄munt in ipām.g̊ iſta tela ē ꝓp
um inſtrumentum uiſus. uel ꝑ ſe uel ꝑ ad
iuctorium criſtalline. Et tela vue dr̄ bē
re tria iuuamenta vnum eſt ut nutriat telā
corneam.⁊ ꝓpterea fuit multum uenoſa.
ſm ut defendat criſtallinam aduricie tactꝰ
cornee ꝓpterea fuit bec tela mollis. terti
um ne diſgredaret ſp̄s uiſibilis ⁊ boc fac
ꝓpter calorem nigrū ꝙ bz.q2 nā ē colōis
nigri ut agḡet. Et foramen ꝙ eſt i me/
dio iſtius tele ñ fuit factum niſi ut eſſet for
ma ſenſati bumiditatis criſtalline aut ara/
nee aut ambarum. q2 uiſus ſicut ſcis non
fit extramittendo. Sed oculus recipit co/
lores per ſua corpora paruia ꝑ moduz ꝑ
quē recipit ſpeculum.⁊ qñ colores ſunt i
p̄ſſi in ip̄m tunc app̄bendit euz ſp̄s uiſibil
⁊ boc ego bene ꝓbaui in libro de ſenſu ⁊
ſenſato ſex rōnibus:ꝙ ſi aliquod corpoꝝ
quibus eſt ꝯpoſitꝰ oculus ē ꝯueniens ut i
eo imp̄māt colores ꝑ nimiā eiꝰ puitatē ip̄z
corpꝰ eſt ꝓpum inſtrm oculi. Et iuuam
tū tele cornee ēt fuit ut defendat bumorē
albugineū ⁊ fuit facta clara ⁊ ſubtilis ut ñ
reſiſtat bumiditati criſtalline ad recipien/
dum formas. Sed ſecundum iuuamen
tum coniunctiue fuit factuz ad mouendum
ſe cum muſculo qui mouz oculum. Iſta
ſunt iuuamenta partium oculi ſm Gallenū
⁊ maior pars iuuamentorum ſm ꝙ uidiſti
ſunt iuuamenta arbitratiua:ſed ſiñ dubio
quodlibet iſtorum babet iuuamentum ꝓp
um in ſe:⁊ pars dominās in eo ⁊ ſuus fi
nis non eſt niſi ut ip̄mat colores in ip̄m

Capitulum de iuuamento inſtrumenti auditus.

Ed inſtrumentorum auditus mani/
feſtum eſt ꝙ ſunt aures:⁊ primuz in
quo auditus ineſt:eſt neruus qui uenit ad
eas qui coboperit foramen auris. Et dic
tum ē ꝙ foramen auris non fuit tortuoſū
niſi ut aer frigiduſ non intret tali modo ꝙ
ledat auditum.Et melius eſt dicere ꝙ fu/
it tortuoſum ne intus auditus fuiſſet leſuſ
a uocibus fortiſſimis. Et in ſumma ſcias
ꝙ bec figura babuit iuuamentum in recep
tione uocis:⁊ ideo factum fuit cartinagio
ſum:⁊ uocatum eſt auris tōtuoſa.Et alia
animalia babent boc ꝓ alio iuuamento:
boc eſt ut recipiant uoces uenientes ab ō
ni parte.⁊ ꝓpterea plus regrediuntur fo
ras ⁊ mouent eas.

Capitulum de iuuamento inſtrumenti odoratus.

Anifeſtum eſt ꝙ inſtrumenta odora
tus ſunt naſus: ⁊ fit in animalibus
olfatilibus per uiam attractionis: ⁊ in nō
olfatili ſine attractione: ſicut in apibus ⁊
alijs animalibus non babentibus olfatuz
Et ſm a R.iſte ſenſus fit in duobus mea
tibus qui ſunt in naſo. ⁊ ſm Gallenum fit
in duabus carminicl ſimilibus capitibus
mamillarum:⁊ dicit ꝙ ꝓpter remotionez
iſtius loci indiguit attractione. Et ego
dico ſi ita eēt ut dicit.G.ergo odoreramꝰ
ꝙuis nares ſint opilate quando attrabe/
remus aerem per os:q2 palatum eſt aptū
naſo. Et ſm ꝙ dicit auengoar nos odo/
ramus odorem ciborum quando incipiūt
digeri in ſtomaco: g̊ a ꝯrio ñ ē ꝓbatum ꝙ
per illas duas quorūculas fiat odoratus
ꝙ ſi ita eēt aialia inolfatibilia ñ odorarēt
Et ſcias ꝙ non fuit data attractio odora

tui nisi pp vnam duarum rerum aut electōne ꝓpter melius: aut grossicie: sensus istius i animalibus offilialibus. Quia possibile es set uaporez eucire a re odorata per se ad uirtutem in animali ad animā sensibilē ꝓpter nimiam subtilitatem substantie ꝛ ꝓpter naturā sue impulsionis. Sed ꝓpterea ꝙ operatio olfationis est vna duaruz rerum aut trahendi aut mittendi: ꝛ est impossibile uaporez uenire ex re odorata tēpore transmissionis aeris extra. Et ē possibile ipm uenire tempōe attractionis: qa aduentus aeris odorati fit magis per modum attractionis ꝙ̄ per modum effusiōis Sicut tu uides cum uolumus certe sentirī odores ꝙ nos conamur super attractōnē ꝛ hec est cā ꝓpter quam fuit data attractō Et apparet ꝙ alia que odorāt sine attractione hñt clariorem sensum ꝙ̄ animalia que odorant cum atractiōe sicut uidemus in formicis ꝛ apibus: ꝓpter debilitatē ipius sensus in animalibus olfatiuis sentitur odor paucus sine attractione: ꝛ quasi uidetur ut non sententiatur. Et cum sit comparatio istius sensus inter hominem ꝛ multa ex animalibus est iste sensus dinutus i homine ab illis animalibus que indigent hoc sensu in uenando uitā suā: ꝛ ppea dr̄ i ꝓbijs ꝙ ꝯ ista alia uenāt uitā suā p hoc ē ħ quasi per uiam ꝓphie uel diuine ꝓuidentie. Et postꝙ̄ narrauimus instrā quinqꝫ sensuum: uolumus narrare instrumenta q̄ facta sunt ꝓpter uirtutem motiuam.

Capitulnm de iuuamento mēbrorum uoluntarij motus.

Et dicim⁹ ꝙ uirt⁹ que facit mouere animal hec est ymaginatia uel estimatiua quā p̄cessit uirtus concupiscibil. ꝛ postea ibi confirmatum est consilium uel ratō ꝓpter repsentationem rei ymaginatiue aū extimatiue ſm ꝙ declaratum ē in libro de anima. Et est necesse speculari in hac uirtute: hec est ut sciamus instrā quibus oꝫ operari ꝛ quot sunt. Dicamus ꝙ motus uoluntarij quidam est ꝓpus ꝛ quidā est communis. Communis est motus eundi qui motus est totius corporis. Sed ꝓpus est motus cutis frontis: ꝛ motus oculorum: ꝛ mādibularum ꝛ duarum nasi extremitatum: ꝛ labiorum: ꝛ lingue: ꝛ epiglotis: ꝛ mandibule iferioris ꝛ motus capitis ꝛ colli: ꝛ motus nasi: ꝛ nodi uł humeri spatule: cū bredone: ꝛ motus brachij a gubito inferius: ꝛ motus iuncture nominate in arabico rascet: ꝛ motus digitorum: ꝛ vniuscuiusqꝫ suarum iuncturarum: ꝛ motus membrorum extr̄ tum in collo: ꝛ motus pectoris ad inspirādum: ꝛ uirge: ꝛ nesice quando clauditꝛ: ꝛ motus extremitatis intestini recti quando retinent feces ne exeant: ꝛ mirach: coxe: ꝛ cruris ꝛ testium ꝛ pedum: ꝛ digitorum pedum. Isti sunt motus qui dicunꝛ uoluntarii. Et est necesse perscrutari res a quibus ueniunt isti motus. Et dicimus ꝙ manifestum est per dispōnem istorum motuuz ꝙ fiunt a pluribus uno motōe. Verbi grā motus manus fit a corda: ꝛ motus corde est a musculo: ꝛ motus musculi est per se: ꝛ musculus est primum mobile: ꝛ nō ē hic corpus ꝙ moueat ipsum. Iō qꝛ omne corpus ꝙ mouet corpus mobile est a necessitate mobile. ꝛ ideo est conueniens ꝙ corpora quorum vnum mouet alterum ueniant in fine ad vnum corpus ꝙ moueatur p vnam uirtutem motiuam missam eidem: ꝛ non ꝓpter aliud corpus: sed ꝓpter aliud principium ꝙ est in eo sicut ꝓbatum ē in naturali phia: ꝙ si ita non eēt res ꝓtenderetur in infinituz: Ergo de necessitate debemus dicere ꝙ principium est in musculo.

Et quando opinantur medici ꝙ motus musculi sit a neruo, opinantur falsum: ideo qꝛ si ita eēt neruus moueretur aut p se aut p aliud hoc est ꝓpter aliud p̄ncipium ꝙ esset in eo. ꝛ ideo qꝛ declaratum est in naturali phia ꝙ quodlꝫ mobile hꝫ motorem: ꝛ ꝙ ille si est corpus non moueret nisi moueatur: ꝛ si motus eēt a corpōe res procederet in infinitum: ideo necesse est hic esse motorem qui moueat ꝛ non moueatur: ꝛ qui sit non corpus. Hec est vna ratio per quam uidetur ꝙ qui mouet p̄mo alias nō est corpus sed uirtus est anime: ꝛ ꝙ hoc sit de necessitate i musculo. Et hec uirtus est uirtus uoluntaria quaꝫ p̄cedunt ymaginatām uel extimatiua ꝛ confirmatio consilij. Et ideo qꝛ iste motor non est corpus. necesse est ut primum mobile ꝙ mouetur

per ipm sit corpus ad hoc ut hoc corpus sit sicut materia ⁊ ipum erit ei sicut forma q2 impossibile est primuz motorē in aiali ut sit sine mā. Ergo necesse ē speculari qd sit hoc primū corpus: ⁊ appet ꝙ sit calor nālis qui est in nobis. Et tu uides ꝙ quādo infrāntur mēbra: eoꝝ motus priuanꝭ. Et est res nota p se ꝙ vna reꝝ receptarū in diffinitione istaꝝ opōnum est calor n… Sꝫ iste calor nālis differt ꝑpriis diferētiis in quolꝫ membro ꝭꝫ opōnes quibus apꝑatur istud: maxime in opōnibus nutrimenti ⁊ de hoc nullus discordat. Sed. G. sentit ꝙ origo situs caloris istius sit cerebrū ⁊ ad totum corpus p neruos ab eo mittitur. Sed Ar. sentit ꝙ cerebꝝ sit seruitor cordis in hac opōne per uiaꝫ qua seruit ei in sensibus ꝭm ꝙ dictum est supius: ⁊ ꝙ origo istius caloris est in corde. Et hoc potest uideri manifeste ꝙ ita est ⁊ ueꝝ est: q2 uides ꝙ nascitur in corpore iter agentis qñ uadit ꝙ non friāt: ⁊ istud membrum a quo nascit calor ⁊ uadit ad totum corpus est cor Et ꝑpterea qñ accidit homini aliquid ꝙ ipm terreat redit calor ad cor ⁊ tremunt crura: ⁊ pōt eē ꝙ cadit homo: aū non poterit moueri. ḡ prima uirtus motiua uel regitiua in hoc motu: ⁊ illud ꝙ mēsurat calor est in q̄ītitate ē de necessitate i corde. Et adhuc ꝙ. G. ⁊ oēs alij medici confitentur ꝙ uirtus uoluntaria est in corde: ⁊ si ita est: ⁊ apparet ꝙ animalia non mouentur nisi uoluntarie: ergo uirtus hec est in corde: ⁊ cerebꝝ eius seruiens in dādo ei temperantiam. Et cuꝫ diceretur de hac temperantia ut fiat per neruum aut fiat cum spū aiali eunte in ipm: ⁊ non ē dr̄a in hoc excepto ꝙ spiritus animalis ꝭm. G non est repire nisi in duobus neruis opticis. Sed primum mobile a calore naturali ē musculus iō q2 conueniens ē ꝙ calor naturalis operetur in primo hoc. s. ut primo moueatur istud corpus cum quo hꝫ similitudinem ꝑpinquiorem ex parte caloris hoc est musculus ꝑpter compositionē suam: q2 est compositus ex prima carne simplici ⁊ neruis a quibus nascuntur corde.

Sed neruus solus frigidus est multuꝫ ⁊ non hꝫ similitudinem cuꝫ calore naturali: Et uena per se non est digna ut sit principium istius motus iō q2 nascitur a membro non primo. Et de ratione non est ꝙ instrumentum ꝙ dat nutrimentū sit instr̄m motus q2 magis est conueniens ut nutrimētum fiat p instrumentū quietis. Nec ēt arteria conueniens erit huic motui: q2 ē operatrix opōnum pulsationum que dissiles ⁊ non conuenientes sunt motui uoluntāio imo est simile ut sit contraria ei: ⁊ sit quasi disposita sicut res que uellet ⁊ non uellet uel nollet aliquid simul. Ergo remanꝫ ut sit musculus p̄mum instrumentū ꝙ moueꝭ a calore naturali. Sed in membris quibꝰ non sunt ossa ⁊ non sunt ramificata: ⁊ sūt parua: musculi ipi mouent ipā sine medio: ⁊ ramificata mouent ea mediantibus cordis que nascunꝭ ab extremitatibus eorum ideoqꝫ cū contrahiꝭ trahit illam cordam: ⁊ qui alligatus est cum extremitate ossis: mouetur os suo motu. Et quando mēbꝝ hꝫ duos motus contrarios adinuiceꝫ: tūc hꝫ duo ossa uel duos musculos in duobꝰ locis contrarijs adinuicem quorum quilꝫ trahit p se suo tēpore ⁊ ꝑhibet alteri suo contrario ne faciat opationem suā illa hora. ⁊ si epati eēnt ambo vna hora tūc stat equaliter membrum ⁊ trahitur ꝭm vnum statum. Verbi gratia quando musculus q est in silu̅i pte manus trahit ipam: uertiꝭ uersus ptem siluestrem: ⁊ quando musculus qui est i parte domestica trahit ipsam uersus partem domesticā uertitur uersus illaꝫ: ⁊ quando trahunt ambo simul existit equalis. ⁊ nullus est ipoꝝ per se ut tractu suo faciat ipam uerti intus ⁊ extra. Et numerus musculoꝝ ꝭm. G. est. 529. quoꝝ in facie sunt. 45. quoꝝ. 24 sunt ut moueat oculos ⁊ palpebras. ⁊. 12. ut moueāt mādibullam inferiorē. Et. 9. ut moueant alia membra faciei que mouentur uoluntarie. ⁊ in istis sūt musculi oculti sub cute fōti. ⁊ possunt fortitudini aptionis oculorū Et duo musculi qui mouent extremitateꝫ nasi: ⁊ musculi duo qui mouent labium superius uersus sursum. ⁊ duo qui mouent labium iferius deorsum. ⁊ duo qui mouēt maxillaꝫ. Et musculi qui mouent caput ⁊ collum sunt. xxiiij. quidam eorum trahunt caput uersus illam partem solum uersus quā positi sunt. Et alij sꝭ qui trahunt cap̄

⁊ collum. eorum quidam sunt qui trahunt caput superius ⁊ qui trahunt ad partem anteriorē. ⁊ q trahunt ad ptez posteriorē supiorem: ⁊ quidam trahunt ad dextram: quidam ad sinistraz. Et. ix. musculi mouēt linguam. ⁊. xxxij. sunt ꝑpter motum colli ⁊ epiglotis. ⁊ septez musculi vnicuiqꝫ spatule. ⁊. xiij. vnicuiqꝫ lateri quibus mouetur brachiuz. ⁊ quatuor musculi positi sup gubitum. ⁊ duo sunt intus qui faciunt ipsum uerti uersus ptem domesticam: ⁊ duo stāt extra ut faciant ipsum uerti ad ptez siluestrez ⁊. xvij. sunt i quolꝫ brachio. x. extra ⁊. vij intus. ⁊. xxxvi. positi sunt super manꝰ. xviij super vnaquaqꝫ: qui mouent manus ad ptem domesticam ⁊ ptem siluestrem: ⁊ motus policis ⁊ parui digiti ⁊ uolā manus.

Et musculi pectoris sunt. 107. eoruz qdam dilatant ⁊ quidam constringunt. Et musculi spondiliuz sunt. xxxxviij. ⁊. viij. extenduntur sup uentrem sub ossibus pectoris usqꝫ ad umbilicum. ⁊ quidam extendūtur ſm longitudinem. ⁊ quidam ſm latitudinem. ⁊ quidam ſm transuersum qui faciunt motum uentris constringendi ⁊ laxandi: ⁊ iuuant omnes alios motus. ⁊ quatuor musculos hn̄t duo testiculi. ⁊ quatuor musculi mouent uirile membrum: ⁊ vnus musculus tenet os urine ne indebite fūdatur. ⁊ quatuor mulsculi tenent orificium intestinoꝝ ne stercus ante tempus egrediatur. Et. xxxvi. musculi ad motum coxarū ⁊ crurium: ⁊. xxviij. ad motum pedum ⁊ aliquoꝝ digitorum. ⁊. xxij. aliis motibus digitoꝝ pedum ⁊ positi sunt super pedes. Isti omnes musculi sunt p̄ma res que mouetur a calore naturali comuni: aut calore ꝓprio cuiuslꝫ musculi. Et postq̄ ita est ꝙ aliquod membrum non mouetur nisi ꝑ calorem naturalem qui stat ei loco forme ⁊ ꝑpter calorem qui est in musculo: ⁊ ille non mouetur nisi per principium anime. Et sciendum est quid est istud principium ⁊ vn̄ est ⁊ ubi ē. Et dicimꝰ ꝙ qn̄ associabit h̄ ꝑ declartū ē ꝑ vniuersalē sermonē: hoc est ꝙ uirtus que facit motum in loco ē anima. Et est declaratum ēt ꝙ conueniens ē ꝙ motus vniuscuiusqꝫ corporis fit ꝑ motum uoluntarium fitum in membro comuni ꝑ comunicat toti corpori ꝙ sit mobile per se: ⁊ per uirtutem ꝓpriam uoluntarie mentis in membris particularibꝰ que mouentur per se ⁊ sunt musculi: ⁊ apparet sē sui ꝙ in corpore non est membrum ꝙ comunicet toti corpori: ⁊ sit mobile per se nisi cor: ergo uirtus uoluntaria comunis est in cōde hoc est in musculo qui est in eo: ⁊ ꝙ uirtutes particulares uoluntarie sunt i quolibet musculo particularium musculorum. Sicut uidemus ꝙ motus comunis uitalis animalium qui est inspiratio hꝫ principium a corde: ⁊ iste motus est coniunctꝰ motui expirationis pulsatilis. Et propter hoc accidit ꝙ pulsus magnificatur per motum ⁊ minoratur per quietem. Ergo cerebrum ⁊ neruus non fuerunt nisi ad tēperandum istum calorem in quo est principium uirtutis uoluntarie comunis ⁊ proprie. Debes scire ꝙ non est impossibile hic esse motum uoluntarium absqꝫ musculo: sed si est est ꝑpter calorem naturalē aut propter rem loco eius in animalibus que non sunt sanguinea nec musculosa. Et sine dubio isti musculi non sunt nisi in animalibus perfectis. Ideo graue fuit. G ad dandum musculos qui mouent linguā exterius: ⁊ modus duricici membri tempore coitus. Ideo quia intentio sua erat omnino ut motus non esset nisi per musculos: ⁊ non est ita.

De membris hānelitus.

Postq̄ narrauimus iuuamentum membrorum motuum uoluntariorum est narrandum de hannelitu ⁊ membris suis Ideo qr. G ponit ip̄m motum uoluntariū ⁊ qr uidet ꝙ cerebrum operatur in hunc modum credit ꝙ motus uoluntarius sit i eo: ⁊ supra credidit ꝙ essꝫ i neruo: ⁊ crēdidit falsum: ideo ꝙ iam ꝓbatum est ꝙ hoc conuenit esse in membro mobili per se: ⁊ propterea egritudo a qua prouenit lesio in motu est primo ⁊ per se in musculo: ⁊ ꝑ modum colligantie in cerebro ⁊ neruo. Quare medicus debet curare lesiōem istius motus intendendo primo ad musculū ⁊ secundario ad cerebrum ⁊ ad neruum.

Instrumenta hannelitus sunt dyafragma: pl'mo. cāna: trachea: arteria: epiglotis:

ꝛ vula: Et priusq̃ nos tractemus de iuuā mento vniuscuiusq̃ istorum membrorum: est tractandum de iuuamento istius opera tionis: hoc est de hannelitu. Et dicimus ꝙ medici sicut: G. ꝛ alij uisi sunt dicere ꝙ hannelitus est ꝑpter duo iuuamenta: vnū ad uentillandum calorem naturalem cor dis per attractionem aeris frigidi ꝛ expl sionem uaporis qui resoluitur a calōe na turali qui est corpus fumosum qui non est conueniens eidem. ꝑ certo istud iuuamen tum est vnum ꝛ necessarium aialibus c̄lis sanguineis. Sed ill' q̄ non sunt calida nec sanguinea non est necessaria hec operatō sed sufficit eis motus arteriarum qui uēit a corde: ꝛ hoc reputo sicut hannelitum.

Sed aliud iuuamentū quod dicunt eē est ut det nutrimentum uirtuti intrīsece ex aere qui recipitur restaurando ex spiritu tantum q̄ꝫtum resolutum est: hoc est falsū q: impossibile est compositum nutriri ex si plici. quoniā si ita eēt iam inueniretur al' eē simplex ex vno solo elemento: ꝛ. G. ne gat hoc: ꝛ ꝑpterea dicit ꝙ aqua non nu trit: ꝛ ꝑpterea dico ꝙ principium uerax ē

Sed ex uirtutibus anime debeat attri bui hannelitus: hoc est perscrutandū q: G. dicit ꝙ debet attribui uirtuti uolunta rie: ꝛ dicit h̄ q: a nostra uoluntate est ut hanel'm⁹ ꝛ non hanel'm⁹. Et ēt dicit ꝙ ꝑ prium instrumentum huius uirtutis est ner uus: ꝛ dicit ꝙ si incideretur neruus q mo uet dyafragma: hō non uiueret nisi tm̄ q̄ꝫ tum uiueret strangulatus. Sed alij dicūt ꝙ stat uirtuti sicut motus pulsus. Et pos sunt questionari dictum. G. duabus ratio nibus vna: q: tu uides ꝙ hanelamus quā do dormimus: ergo non est uoluntarius: q: operatō uolantaria non fit nisi cogitati one ꝛ uoluntate sicut dictum est. Alia q: uidemus ꝙ hanelitus qui fit improuise si milatur motui pulsuū: ita ꝙ. y. ponit ip̄m pluries loco pulsuum. s. tempore quo nō egrotant membra hanelitus: ꝛ dicit ꝙ de nunciat complexionem cordis sicut denun ciat pulsus: excepto ꝙ non sit egritudo in instrumentis hanelitus. Et alij sapien tes uolunt ꝙ sit compositus duabus uirtu tibus: vꝫ uoluntaria ꝛ non uoluntaria: h̄ est naturali ꝛ animali: ꝛ h̄ inuenitur in mo tu plurium membrorum sicut in motu pal bebre oculi ꝛ in motu dglutitionis: q: ma nifestum est ꝙ ambe uirtutes iste sunt com posite: ꝛ ideo quando debilitant iste due uirtutes cadit defectus in oporatione de glutiendi sicut accidit quando cadit uirtus appetitus. Et mihi uidetur ꝙ opinio po strema sit ueratiō: hoc est ꝙ hec operatō sit composita: uel possibile eēt dicere ꝙ fō tior eēt opinio illius qui dicit eē naturalē q: plures hanelit⁹ quos facimus tempo/ re sanitatis ꝛ egrituginis fiunt sine inten/ tione quare ponuntur ad denunciandum complexionem cordis: ꝛ ēt suspiria ꝑhici untur absq̃ intentione: ꝛ ēt quādo magna necessitas hanelandi incumbit desistere n̄ possimus: sicut accidit in tussi ꝛ similibus. Et natura non inuenit hanc uirtutem acti one uoluntaria nisi ꝑpter necessitatem su peruenientem. quando non sufficit uirtus naturalis ad exigentiam cordis. Sed ꝓbatio qua probat. g. affirmando ꝙ hec uirtus penitus est uoluntaria. est priuatio istarnm uirtutum quando est incisus neru⁹ ꝛ dicit ꝓbando postq̃ est incisus neruus est incisum instrumentum motus uolunta/ rii. ꝛ inciso neruo cessat motus uoluntari⁹ ergo est in neruo. Et iste silogismus ē fal sus in principijs ꝛ corruptus in figura. q: quando tenetur unum p̄dicatum rei que data est a s̄bo non debet semper remoue ri p̄dicatum ab illa a qua est remotū s̄bm ꝛ qui opinabuntur hoc tenētur credere ꝯ contradictione oppositi antecedētis in to ta materia contradictionem oppositi con sequentis. ꝛ ideo hec uerba non sunt di/ gna ut hic audiantur. Et iste est un⁹ mo/ dus in quo est manifestum q: non habuit uerā radicē in loyca. q: si per remotiōē nerui remouetur aliquis motus. illud non est ex necessitate ut quando neruus est ut sit ille motus ut dicatur ꝙ neruus sit ꝑpa cā in hoc motu. Et iam uisi sunt homies percussi super uenas neruos domitarios qui uadunt ad cerebrum. ꝛ tunc in eis pri uate sunt omnes operationes uoluntarie ꝛ ꝑpterea hoc nomine nuncupantur: ꝛ di cit rasis ꝙ quando rex in dic uolebat in/ terficere nobiles iterficiebat eos per hūc modum. Et uis tu dicere propter hoc ꝙ

omnes motus uoluntarii sunt fixi in his duobus. Item que res est illa que iubet hanc opõnem in neruo nisi vna ex rebus ppter quam completur hec opõ: ꝛ quãdo illa lesa est: tũc necessario lesa est illa opõ q̃uis non sit ppria cã in hoc: qꝛ corrumpitur ppria opõ ppter corruptionem uirtutis trãsmisse illuc. Et de necessitate nẽ pp hanc priuõnẽ uolũtarie mo⁹ ql3 mo⁹q ẽ in neruo qui ingreditur suam essẽtiam sit positus subaliter uoluntarius: Sed per accidens accidit ei ut sit ꝛ ille uoluntarius. Et quomodo poterit negare hoc: qꝛ iam concedit ꝙ motus palpebrarum fit p musculos sicut notum est per se: ꝛ cum ħ toto non est uoluntarius. Et si uellet dicere ꝙ sit totus uoluntarius: adhuc nihil hic lucratur: eo ꝙ est in musculo nõ i neruo Et postq̃ declaratum est ꝙ iuuamẽtum sit in neruo: al'. in hanelitu: ꝛ que sit eius uirtus necesse est narrare iuuamentũ pprium vnius cuiusq3 membri pprij huic operationi. Et dicimus ꝙ membru3 ꝙ manifestius dat iuuamentum in hac operatione est pulmo: sicut uidem⁹ ꝙ quando dilatatur attrahit aere3 intus: ꝛ quando cõstringitur expellit foras. Et non est dubium qꝛ illud est pprium instrumentum in operatione illa. Sed ꝙ necesse est speculari subtiliter in hoc est illud: utrum ille motus cum quo fit inspiratio ꝛ respiratio sequatur motum pectoris: nec per se hẽret aliquem motum: aut sit motus pectoris in anelitu: vnũ continuum semper cum motu pulmonis ut sit eius adiuctor. Sed. G. dicit ꝙ pulmo nullum h3 pprium motum in se: ꝛ ꝙ motus illius sequit̃ motum pectoris: ꝛ ꝙ motus anelitus qui se quit̃ motum naturalem: fit per rem musculosã magnam que dicitur diafragma ꝙ separat inferiora membra a superioribus: ꝛ dicit ꝙ magis ppria res iuuamenti istius membri est hec operatio. qꝛ nos uidemus ꝙ in cõtinenti cum pectus dilatatur repletur pulmo aere: sicut uidemus in follibus fabrorum. Et testificat̃ super hoc quando vulnus factum fuerit ibi: ꝛ intret aer pectus: tunc cessat motus pulmõis ꝛ moritur. Et posset eẽ ꝙ cessatio motus pulmonis quãdo vulneratum est pectus est ppterea qꝛ infrigidatur pulmo. Et in temporib⁹ aꝝ. non cognoscebat̃ aliud iuuamentum hui⁹ membri nisi ppter sepationem membrorũ principalium a nutritiuis ad hoc ut nõ accederet tempore digestionis eis aliud ex calore illo. Et non debet imputari aꝝ. ħ in defectum: qꝛ istud ꝙ apphẽdit per anotomiam est sicut res que apphenditur numero motuum circuloꝝ: nec illa erat pleñ scientia completa tp̃r Aꝝ. Et si tẽpore. g. erat ars medicine plene completa: tñ dicit. g. non est ipossibile post me uenir̃ qui inuenit in arte medicine ꝙ p me non ẽ inuentum. Et ppterea in maiori pte rerũ de quibus opinantur homines ꝙ. g. cõtradicat Aꝝ. non est uera contradictio: s3 sũt aditiones ꝛ complemẽta: qꝛ nullus repit Aꝝ. de eo ꝙ dicit in iuuamento dyafragmatis ꝛ motu neruoꝝ: ₰m ꝙ dicit in tractatibus vniuersalibus de eẽ motus ꝛ sensus ꝛ iuuamẽti cordis ꝛ cerebri: ꝛ simil'r hic est sic dicendum: ꝛ non est dicendum ꝙ illud ꝙ dicit. g. in rebus pticularibus ꝯ dicat i vniuersalibus Aꝝ. Et modo uolumus reuerti ad illud a quo sepati sum⁹: ꝛ dicimus ꝙ illud ꝙ diximus ex sententia g. ꝙ motus pulmonis sequitur motum pectoris: hoc indiget speculatõne qꝛ. g. non uerificat hoc nisi ppterea qꝛ uidet ꝙ cessãte motu pectoris cessat motus pulmonis ꝛ tunc moritur al'. Et ego dico ꝙ nõ ẽ hoc ita absolute dicendum ꝙ motus pectoris sit cã principalis motus pulmonis: qꝛ possibile est ut q̃libet istoꝝ hẽat hunc motum ex se: sed hẽant vnam pprietatem coniunctiõis ppter quã nullus eoꝝ mouetur sine alio: ꝛ ppterea cum cessat motus vnius cessat motus alterius: ꝛ non est quilibet eoꝝ cã motus alterius. Et si nos poneremus ꝙ quando pulmo non mouet̃ hoc motu: tunc cessaret motus pectoris. sicut dicit. g. essemus arbitrati p hoc ꝑ3 eũ ꝙ pulmo eẽt id ꝙ moueret pectus. dicendo ꝙ si non moueretur ꝙ non moueretur pectus. Ecce hic uidetur ꝙ. g. perdiderit in opinione sua ꝙ non est impossibile esse motum pectoris ꝛ pulmonis ut moueatur simil' sicut in globo vno. vt si vnum nõ moueretur ꝙ aliud non moueretur q̃uis vn⁹ nõ sit motor alterius ₰m modũ qui dictus

est. Item est impossibile superueniente pectori mala complexione per incisionē ner ui que ei aduenit quod illa malicia non penetret ad pulmonem per illam colligantiam quia vna rerum ex qua egrotant membra ē colligantia: et .G. hoc cōcedit. Etiā p hāc eandē uiam debemus dicere quod motus pectoris adiuuet motum pulmonis: et marie quando indigent forti hanelitu. Et melior uia quam eligere possumus in fine nostre ppōnis est hec: quia membrum quod ledit cum cessat inspiratio et respiratio est cor sicut manifestum est: et si cor est illud quod recipit hanc lesionem pter hanc cessationem et non solum lesionem sed et mortem: g̃ de necessitate est illud mēbrum in quo ē principiū istius iuuamenti. Et motus pulmōis sm .G. erat uiolentus l p uiolētiā p uiā qua mouentur corpora artificialia. Et nobis est dicendum quod illud principium motus ē in ipō p uia qua est in corporibus naturalibus. Et adhuc quod completur hic motus p duos motus: vz naturalem et uoluntarium. Ergo melius quod dicere possumus ex hijs est ut sint sicut duo primi mobiles .s. quod musculus sit primus in motu uoluntāio et cor et pulmo pmi in motu naturali. Et G. tenuit in hoc tractatu uiam quā in alijs regl'is suis q putat ut iste sit motus uoluntarius et putat quod n̄ sit uoluntarius nisi p neruū et non appet p anotomiam ut neruus ueniat ad pulmonem p quam possit sentire et maxime p quam possit mouere. Et pōt eē quod nostra principia non sunt sufficientia in ueniendo ad ueritatem plurium harum inquisitionum: sed tamen conueniens ut loquamur de hijs sm aptitudinem huius tēporis: quia nō est impossibile ut cadant hec uerba p que possumus certificare de ueritate rerum tempore futuro: cum ad p̄sens spacium non hēamus. Et non fuerunt ordinate ptes duplices pulmonis nisi pter hoc ut si superueniret vni pti mala dispositio ut alia staret in iuuamento: et loco ipius sicut contingit in vulneribus que laniant vnam cameram pectoris: quia stat ps pulmonis que est in camera non uulnerata loco iuuamenti hanelitus: sed qñ uulnerantur ambo tunc statim morit paciens.

Capitulum de iuuamento canne pl'mo nis et epigloti.

Et iuuamentum canne pulmonis ē pter inspirationem et respiratiōem et cum hoc hz iuuamentum uocis. Et propter hoc fuit positum in extremitate huius membri unum quod hz possibilitatem generādi uocem: et assimilatur uni pue lingue. Et misse sunt eidem a musculo que dant ei diuersas dispositōes ut possit generar diuersas uoces. Et hoc iuuamentum est tantū pter bene esse: et nō pter necessitatem pterea quod uox non est necessaria ī esse nostro. Et in maiori pte facit natura hoc quia facit i vno membro duo iuuamēta aut tria quando debet esse hoc sicut uidemus i naribus: quia sunt ordinate ad odorandum: et ad hoc ut sint pter mundificationem superfluitatum cerebri et in vna pte seruit uirtuti expulsiue: et in alia parte seruit uirtuti sensibili.

Capitulum de iuuamento vuule.

Et etiam iuuamentum vuule est ut defendat ne puluis aut fumus: aut similes res nociue ueniant ad guttur. Et cum hoc defendit ne aer frigidus ingrediatur ad membra hanelitus: et ideo quādo multum inciditur ab ea fortificatur frigiditas ad pectus et pulmonem: et appet ut habeat inuentionem in esse uocis. Et testificatur nobis quod epiglotis est instrumētum quod appriatur uoci: quod est quia cū sufflamus fortiter in cannam pulmonis alicuius animalis egreditur uox extra ex ea q̄ assimilatur uoci illius animalis. Et fuit positum super hunc meatum cohoperimentū vnum ad defendēdum a rebus que uadūt ad ysofagum ne ingrediatur in ipūm: quia morieт homo. Et pterea quando intrat aliquid etiam modice quantitatis āmouet tussim. Ista sunt que sunt possibilia dici de iuuamento hanelitus

De iuuamentis cerebri et ptium eius.

Ed uirtutes cerebri .s. ymaginatia et cogitatiua et remisibil et cōseruatā

q̄uis non sint membra uel instrumenta ipsa hn̄t ꝓpria loca in cerebro in quibus manifestantur operatões eaꝝ: ꝛ ꝓpea de eis dicendum est. Et dicimus ꝙ uirtus ymaginatiua stat in ꝓra cerebri: ꝛ illa est que retinet figuram rei postq̄ȝ separata ē a sēsu cōi. Sed cogitatiua plus manifestatur in media mera: ꝛ per hanc uirtuteȝ cogitatiuam: homo in rebus quibus pertinȝ cogitatio ꝛ electio quousqȝ apphēderit ꝙ conuenientius est. Propterea non inuenitur h̄ uirtus nisi in homine: ꝛ aniali bruto concessa fuit extimatiua loco istius. Et locus uirtutꝭ reminiscibilis ꝛ ꝯseruatiue ē pupis siue pars posterior capitis. Et int̄ conseruatiuā ꝛ reminiscibilem non est dr̄a nisi qꝛ conseruatiua est conseruatio continua: ꝛ reminiscibilis est conseruatio intercepta. Et dr̄a que est inter conseruatiuaȝ ꝛ reminiscibilem ꝛ ymaginatiuam est qꝛ ymaginatiua p̄stat aliis formam rei sensate postq̄ȝ priuata est a sensibusq̄ non est sꝫ. Et uirtus conseruatiua ꝛ reminiscibilis n̄ sunt nisi ad conseruandum aut ad faciēdū reuerti apphensionem illius figure. Et ex hoc apparet ꝙ sunt magis spāles q̄ȝ ymaginatiua. Et non est tradendū obliuioni qꝛ q̄uis camere cerebri sint membra ī quibus complentur operationes istarum uirtutum: tamen inueniuntur ut in radice ī corde: ꝛ ꝙ illa loca non sunt illa nisi sicut instrumenta in quibus manifestantur earū operationes. Et sicut uirtus uisibilis dicitur eē in humore cristallino: q̄uis sit i corde uel in cerebro. sic iste uirtutes. Et iuuamentum istorum locorum est ad reparādum eas sm̄ modum qui dictus est in iuuamento cerebri ad alias apphensiones.

Et hoc declarabitur per uiam qua declaratum est illud: hoc ē ꝙ uirtutes iste nō laborant nisi cum calore intriseco: ꝛ calor intrinsecus non aduenit eis nisi cum calōe mensurato: ergo uirtus datiua ꝛ m̄satiua de necessitate est in corde: ergo radix istarum uirtutum est cor. Item qꝛ operatio ymaginatā non est nisi in signum ꝙ remansit ex sensatis in sensu comuni sicut declaratum est in libro de anima. Et ibi declaratum est ꝙ locus ꝛ radix habitationis sēsus comunis est cor: ergo habitationis locus uirtutis ymaginatiue est in corde necessario. Et iterum qꝛ ymaginatio est que mouȝ al'. mediante uirtute motiua uoluntaria: ꝛ manifestum est ꝙ motiua uolūtaria est in corde. Et in loco in quo est ymaginatiua de necessitate est cogitatiua. qꝛ cogitatio nō est nisi compō rerum ymaginatiuarum ꝛ dissolutio earum. Et i loco in quo cogitatiua de necessitate est: est reminiscibilis ꝛ conseruatiua ꝓpterea qꝛ ꝓpter ipsam sunt inuente. Et nō est necessarium in uidendo egritudines istaruȝ uirtutum: ꝛ in egritudinibus istarum camerarum cerebri ut iudicetur ꝓpter hoc ꝙ iste sint solūmodo in cerebro: sicut non est dicendum in uidendo uirtutem uisibilē egrā quando egrotat humor cristallinus ꝙ uirtus uisibilis non sit principaliter in cristallino Et tu uides iterum qꝛ egrotāt iste uirtutes apphensiue propter egnem diafragmatis: ꝛ non fuit aliquis qui crederȝ ꝙ iste uirtutes apphensiue eēnt in diafragmate. ꝓpterea qꝛ non fuerunt ordinate iste camere cerebri nisi ꝓpter istas uirtutes. Et fuit ordiata earum complexio ad faciendum illud ꝙ conuenit istis uirtutibꝰ ꝛ ꝓpterea ista uirtus nō manifestatur primo nisi in duabus cameris ꝓprie: ꝛ ab ea uadunt ad duas cameras qua sunt in parte posteriori per meatum qui est inter utrasqȝ: ꝛ sunt posita corpora in illo meatu q̄ aperiuntur quando necesse est: ut aperiātur ad tradendum calorem intrinsecum i illas ꝛ postea clauditur in illis sicut dictū ē in libro anotomie. Et qꝛ cerebrum ē membrum humidum liquiduȝ: ideo ad custodiam ipsius positū fuit os cranei ꝛ pāniculi circundantes ip̄um sicut posite sunt coste pectoris ad conseruationem cordis Et positum fuit h̄ rotonduȝ: eo ꝙ hec fōma est melioris dispositionis aliarum omnium formarum: ꝛ maioris capacitatis aliaꝝ: ꝛ qꝛ a nocumt̄is remotior oibꝰ aliis existit. Et fuit positum cerebrum in altiōi loco corporis in animalibus perfectis ꝓpter sensus qui sunt in eo: ꝓpterea ꝙ sensus sm̄ ꝙ dicit. g. sunt custodia corporum Et rōis est ut custodes sint in locis altis

Capitulum de somno. Rca.

Etiam declarauimus iuuamētū vniuscuiusqꝫ membri fm ꝙ sufficiens nobis uidetꝛ: ꝛ restat ut declaremus aliquas opōnes que ꝯseruant sanitatem. Et incipiemus ab operatione dormiendi: ꝛ faciemus te scire quid sit dormire: ꝛ in qͦ mēbro fiat hec opō ꝛ que sit eius cā: eo ꝙ ē vna ex rebus necessarijs in eē animalium dormientium. Et homo est vnum ex hijs ꝛ ꝑpterea priuatio huius operationis est vna ex rebus que facit pdere uitam: ꝛ qñ compleuerimꝰ narrationem istius uirtutis cum modico eius ꝙ sequitꝛ ad hoc tunc erit completa ista ꝑticula: ꝛ incipiemus loq in alia particula ꝺ egritudibꝰ ꝛ cāis earū ꝛ accidentibus ipsarum si deo placuerit.

Et dicimus ꝙ dormire est ligamentum ꝛ quies sensuū ꝛ reuersio ꝑsoꝝ ab instrumentis eoꝝ ad partem intrinsecam cōporis. Et iste res per se note sunt: ꝛ ꝑpterea transeunt res sensate super dōmientes ꝛ ꝛ non sentiunt eas: ꝛ ēt uidemus dormiētem oculos hñtem apertos ꝛ non uidebit ꝛ si esset uirtus uisibilis in suo instrumento tunc uideret. Et non solum accidit hoc in hora dormiendi. Sed etiam accidit qñ homo subtiliter sollicitatus est circa aliꝺ tunc etiam transeunt super ipm multa sensata ꝛ non sentit ea. Et postq̄ dormire ñ est nisi reuocatio sensuum ad partes interiores corporis: ꝛ est impossibile sensibus ut moueantꝛ nisi motu diuersitatis corpōis siue corpore vno ꝙ staret eis loco ꝑprie materie. Et est manifestum ꝙ istud corꝰ est calor naturalis: ergo dormire necessario fit p caloris naturalis reuersionez ad partes intrinsecas corporis. Et testificabit super hoc ꝙ partes exteriores corporis refrigerantꝛ cuz hō dormit. Et ēt opō digestionis est fortior cum homo dormit: eo ꝙ calor naturalis cum quo operatꝛ natura in uigilando in exterioribus ut det sēsum ꝛ motum reuertitur dormiendo ad ꝑtes intrinsecas corporis. Et postq̄ transmissio caloris naturalis membris non fit nisi a corde sicut dictum est superius: g̃ reuersio ipsius tpr dormitionis non fit nisi ad cor: ꝑpter ꝙ a loco vnꝺ incipit motus ad eundem reuertitꝛ sicut est in dño: qꝛ ab eo res hñt inicium ꝛ ad ipum reuertuntur

Et postq̄ declaratum est ꝙ somnus ē quies sensuum ꝛ cessatio suarum opōnuz ꝑpter reuersionem caloris naturalis qui est eoꝝ fm̄ ad cor: etiam sciendū est que sit cā istiꝰ reuersionis: ꝑpterea qꝛ hec res stat loco forme dormitōnis ꝛ loco ultime digestionis. Et dicimꝰ ꝙ dilatatio caloris naturalis in partibus extremis nō est nisi ꝑpter augmentum quantitatis eius: ꝛ non fit ꝑpter augmētum qualitatis nisi ꝑpter augmennum q̄titatis qui est in eo. Sed constrictio sua est diminutio q̄titatis Et hoc fit necessario dominantibus super ipsum frāte ꝛ humiditate: ergo somnus ñ accidit nobis nisi qñ ifrātur ꝛ humectatur calō naturalis: ꝑpterea qꝛ qñ acquirit humiditatez ꝛ frigiditatē ꝛ reuertitur ad suam radicem diminuitur a sua q̄titate. Et ꝑpterea qꝛ iuuamentum cerebri est ut tēperet calitatem ꝛ sic. cordis. necessarium ē ut recipiat maiorem partem istius opōis a cerebro. Et hoc cecidit qñ dñabitur sup ꝯplonem ipiꝰ fri. ꝛ hu: ꝛ hoc non accidit ei nisi qñ transmittitꝛ ei cibus: ꝛ silr qñ accidit cibus cordi acquirit fri. ꝛ hu. Et ꝑpterea ꝙ h̄ non accidit cordi ut in pluribꝰ: nisi mediāte cerebro: nos faciemꝰ embrocationem sup cerebꝝ uigilātibꝰ que hñt humectare. Opinantur multi hominuz ꝙ cerebꝝ eēt solū ꝑpriuz mbꝛum somni ꝛ ñ est ita. Et res que nobis oñdunt ꝙ dormitio non fit nisi p fritatē ꝛ hu. sunt: qꝛ nos uidemus ꝙ maior ps ciboꝝ q fatiunt dormire sunt fri ꝛ hu. sicut lactuce ꝛ similia: ꝛ cibi qui inducunt uigilias sunt ca. ꝛ sic. Et cā mālis sōni est uapor huꝰ qui ascendit a mbꝛis inferioribus ad cerebꝝ pp aliquā cām gnātus: ꝛ qñ erit in fine ascensus ingrossatꝛ a fritate cerebri ꝛ recipit grauitatem ab alijs humiditatibꝰ nascentibꝰ secū eo qui ibi sunt: ꝛ qꝛ ñ pñt ꝛsolui nec ulteriꝰ ascēdere. descendunt inferiꝰ ad membra ꝛ opilāt meatꝰ uirtutū sensibilū. Et sōnus ñ aduenit multus aialibꝰ pꝰ laborē nisi ꝑpterea qꝛ aialia qñ mouentꝛ ꝛ laborāt spergitꝛ calor suus natnralis ꝛ dimuitꝛ q̄titas sua ꝛ refrigeratꝛ. ꝛ ppea reuertitꝛ de necitate ad locū sui principij ꝛ sui thesauri. Sicut silr accidit ei res q̄ impediunt ipm quia reuertitnr ad principium suum.

ꝛ sicut homines exercituũ qñ accidit eis grande periculum reuertuntur ad capita ncum: ꝛ ppea coꝛ est istud mēbꝝ ꝙ ultimo refrigeratur tēpoꝛe moꝛtis. Et sõnus est vna opõ nē que regit coꝛ'aialis. Et ppea fuit somnus necessarius in aialibus perfe ctis: qꝛ nisi eēt somnus periret sensus pp nimium exercitium: ꝛ pereuntibus sensib' periret uita. Et inde est ꝙ citrinatur faci es doꝛmire non potentibus: ꝛ leduntur e oꝝ opõnes: ꝛ ppꝛie opõ uirtutis nutritie ꝛ ēt exercitium sensus est eoꝝ que infriant caloꝛem naturalem ppter sparsionem su am ad partes exterioꝛes. Et qñ refrigeā tur reuertitur ad partes interioꝛes: ꝛ diu itur quantitas sua. Et est sciend ꝙ hec opõ q̃uis ipsa non sit nisi ppter aliquam permutationem complonis factā in calo/ re nāli que est augmentum ꝯplonis frigi de ꝛ humide: tñ ueraciter efficiens hanc est uirtus regitiua que ē in coꝛde: ꝛ calor qui est in hoc modo ē suũ instrumentũ suũ Et ppter hoc est hic natus locus inquisi/ tionis: ħ est cui uirtuti aie dꝫ attribui hec operatõ: ꝛ vr̄ ꝙ dꝫ attribui uirtuti sensibi li: iõ qꝛ crescit ꝛ foꝛtificatur ppter hanc o perationem: ꝛ non debeat attribui nutri/ tiue inq̃tum est nutritiua ppterea qꝛ uege tabilia non doꝛmiunt: eo ꝙ non hñt sensũ Et ista uirtus est ex uirtutibus sensibilib' apꝛopꝛiatis sensui comuni. Et non at/ tribuimus hanc operationē uirtuti sensibi li nisi qꝛ est vna reꝝ ppter quas conserua tur eē suum q̃uis tunc cesset. Iste sunt il le res que pñt dici in operationibus oīb' quas hꝫ sanitas. Et de iuuamento istorũ est declarata res que est necessaria in esse animalium: ꝛ illa que non est necessaria.

Capitulum de complexionibus tempo rum.

Et ēt membra uirtutis opõis nutriti ue sunt necessaria in eē animalis: ꝙ non est generatiua: ꝛ ēt sensus tactus ē ne cessarius: ꝛ ppterea fuit pꝛiuatio isti' uir/ tutis moꝛs ex necessitate: ꝛ hanelitus est ēt opõ necessāia: ꝛ ex ħ appet ꝙ res que stant coꝛpoꝛi hominis loco cõseruationis sunt aer: aqua cibi: que non ꝯseruant nisi qñ sunt sup suum cursum nālē. Et qꝛ aer non est sup foꝛmam suam naturalē nisi p pter opõnem solis ꝛ coꝛpoꝝ celestiũ: cũ eo fuerunt cāe que stant coꝛpoꝛi humano loco conseruationis: ipa eadē cõpoꝛa. Et non ꝯpletur hec operatio in aere: nisi pp ter a[illegible]ationem solis in eo in quatuoꝛ tēpo rib' que sunt: uer: estas: autumnus: ꝛ iēs ꝛ hoc ē ex incessu ipius in circulo obliquo ꝛ ppterea ꝯueniens est medico cognosce re naturam hoꝝ quatuoꝛ tempoꝝ: qꝛ pp ter ipa stat sanitas plus q̃ p alias cās.

Et dicimus ꝙ uer ē tempus in quo op ationes nutritiue sunt perfectioꝛes: ꝛ hoc non accidit nisi ppter multiplicationẽ ca loꝛis naturalis in coꝛpoꝛe: ppterea qꝛ ca loꝛ naturalis ē frigidus: calid': ꝛ humid' ꝛ dicitur ꝙ complexio istius tempoꝛis est ppter caliditatem ꝛ humiditatem: ppterea qꝛ speculatio in ꝯplexione huius tempõis est in ꝯpatione ad coꝛpus humanum: ꝛ o perationes iuuenum in hoc tempoꝛe sunt perfectioꝛes: ꝛ ppterea potest dici ꝙ ē tē pus temperatum comperatum complexi oni hominis. Sed tu diceres ꝙ eēt tempe ratum ppter pꝓpoꝛtionem qualitatũ ex q/ bus est vna cum alia: hoc eēt falsum: quia vnaquaq̃ reꝝ que appꝛiatur complexiõi appꝛiatur de necessitate dñationi vnius qualitatis actõe que stat loco foꝛme: ꝛ do minationi vnius qualitatis passiũ que stat loco materie: ꝛ si ita non eēt ꝯplexionatũ non eēt vnum in foꝛma imo eēnt duo: nec ēt esset recepta vna opõ in suo termino si due qualitates ꝯrie dominantes eēnt sup ipm ambe equales in potentia uel in actu qꝛ ex duabus rebus in actu ꝯrijs non põt fieri vnum in actu: ꝛ ēt de duabus non cõ traris sicut ñ fit ex duab' lineis in actu: u/ na linea in actu: ꝛ hoc ñ ꝯsenserunt multi ex eis qui appꝛiant sibi phiaꝫ hoc tpꝛ: ne dum medici: ꝛ de hoc hēbunt manifestã d clarationē: qꝛ nunq̃ inuenit tēpata ꝯplo in pꝓpoꝛtione. 4. qualitatũ hoc ē tēpata q̃ ē ꝑꝫ extremitates: sicut ñ põt inueniri tēpata complexio appꝛiata uni qualtati actõne ppea qꝛ quelꝫ actiua hꝫ gradũ sue opõis pp unã qualitatē passiuã ppꝛiã ei que stat ei loco mē. Et postq̃ declaratum est ħ

reuertamur ad istō a quo sepati sum⁹. Et dicim⁹ φ uř φ tp̄s extiuū hēat in dispōne sua dn̄ium calitatꝭ ꝛ sic. ꝛ ēt appet φ hu. ꝛ fri. dn̄ent sup dispōe yemis. ꝛ ħ ē ꝯpa/ tione ad tp̄s ueris ꝛ ꝯpꝛoni hois. Sꝫ cō plexio autumni qꝛ ē media inter extmitatē ꝛ yemē opinat̄ φ sit qi in tepantia ueris. sꝫ res est ꝯria qꝛ ē in fine ꝯrietatꝭ ueri. pp ea qꝛ ē illud tp̄s in quo debilitāt̄ uirtutes ꝛ sunt ꝯfuse sicut uř in uegetabilib⁹ ꝛ aiali bus. ꝛ ppea dō est φ fritas ꝛ sic. dominē tur sup ip̄m ꝯrie calitati ꝛ hu. ꝛ q̄uis non sit fm̄ multū p̄dn̄atur ei siccitas. ꝛ ulř di co φ ꝯfusus est in suis ptib⁹ ꝛ sol in illo ē medius nobis inter ꝓpinquitatē ꝛ longi/ tudinem. ꝛ q̄uis hec eadem opō sit in ueř ē magna dr̄a inter istas duas opōes ex p te p̄pationis naturalis. ppea qꝛ uirtutes sunt in autūno in fine declinationis. ꝛ sic/ citas iam dn̄ata est sup oia animalia. ꝛ pp ea non inuenit̄ aliquod iuuamentum in tē pantia caloꝛis ip̄ius tempoꝛis in rebus ge nerationis. Sꝫ tamperantia que est in ueř est conueniens generatōni. ꝛ sedet sup na turam que est ꝯueniens gn̄ōni. ꝛ hec ē hu miditas. Et hec tempoꝛa non habent terminum stabilem generaliter in bꝛeuita te ꝛ longitudine. sed diuersificat̄ in regiōi bus. ꝛ hee diuersificantur in latudinibus ip̄arum. Et temperantioꝛ regio est illa que hꝫ tempus autumni bꝛeue. ꝛ tempus ueris longum. ꝛ tales religiones sunt in quinto climate ꝛ ꝓpꝛie que sunt ꝓpinque mari. Et autumnus in terris nr̄is yspanie hꝫ quasi duos menses ꝛ sedet in pꝛicipio quinti climatis. Et sub latere diei non est tempus temperatum fm̄ φ opinantur mł ti hominum. ꝛ hoc declaratum est alias. nec etiam ueꝝ est φ dicunt quidam φ qu͂ tum clima sit melius quinto. Et. G. sentit φ temperantior regio ē terra grecorum ꝛ iter alias temperantiō est terra yspanicis ꝛ dicit φ totum tempus illarum terrarum est sicut tempus ueris. Deinceps ōcla ratum est ex istis locis sanitas cuiuslꝫ mē/ bri in omnibus quatuor cāis. s. materiali. effi. formali: ꝛ finali: ꝛ hec fuit nostra intē/ tio a pꝛincipio huius libꝛi.

Incipit tertius liber de egritudinibus Rubꝛica.

d Jfinitio egritudinis est ma nifesta per difinitōnem sani tatis: eo φ egritudo est op/ posita sanitati. Et qꝛ sani/ tas est vna bona dispositio in membꝛo cuꝫ qua agit ac tionem quaꝫ hꝫ a natura sua agere. ꝛ siłꝛ patitur passionem quam hꝫ pati per sui na turam fuit necessarium ut egritudo sit ma la dispositio in membꝛo ꝓpter quam agit ꝛ patitur contra naturam. Et necessa/ rium est ut faciamus in cognitione sp̄erum egritudinis φ fecimus in cognitione sp̄eꝝ sanitatis: hoc est ut narrem⁹ in pꝛimis quot ꝛ que sint eius sp̄es: ꝛ que sint sue cause: ꝛ postea declarabimus que sint actiones ꝛ passiones nō naturales ꝛ medici uocāt passionem accn̄s. Et quando nos hoc fecerimus tunc cognouerimus egritudieꝫ per omnes suas cās que sunt finis cogni/ tionis reum. ꝛ hoc totum poterimus cog° scere a cognitione sanitatis que a nobis dicta est. Quoniam numerus specierum egritudinis est sicut numerus sp̄erum sani tatis: ꝛ a cognitione sanitatis cognoscitur egritudo: q̄uis opinatum sit φ notioꝛes sint sp̄es egritudinum sp̄ebus sanitatis: ꝓ pterea qꝛ młte egritudines habent noia ꝛ sanitates opposite illꝫ non habent noia ꝛ tamen impossibile est cognoscere egritu dines perfecte nisi ꝓpter cognitionem su oꝛum oppositoꝛum. Et ꝓpterea dictum ē φ contrarioꝛum eadem est disciplina. Reuertamur igitur ꝛ dicamus φ ꝓpte rea φ dispositiones sanitatis membꝛi ha bent duas species: vna est bonitas compł xionis membꝛi que in membꝛis inuenitur consimilibus: ꝛ alia est bonitas complexi onis que est in membꝛis officialibus: fuit necessarium diuidere similiter egritudines fm̄ has duas species. Jn pꝛimis nāra bimus egritudines membꝛoꝛum consimili um: ꝛ dicemus eoꝛum causas efficientes ꝛ materiales: ꝛ postea narrabim⁹ egr͂es

membrorum officialium: et dicemus earum causas. Et dicimus propterea quod membra consimilia non agunt nec patiuntur secundum cursum nature: nisi quando mensure ca. fri. sic. et hu. erunt in illis cum proportione convenienti in omnibus speciebus complexionis sanitatis: sicut narravimus in libro sanitatis. Similiter est necesse ut sint egritudines illorum membrorum ipsis egredientibus ab ipsis mensuris proportionatis in una qualitate vel duabus ex illis que possunt combinari: ergo species egritudinis istarum egritudinum sunt octo: videlicet ca. fri. hu. vel sic. vel ca. et hu. et ca. et sic. aut fri. et hu. aut fri. et sic. Et non solum est intelligendum de primis qualitatibus sicut dicit. g. sed etiam de qualibet qualitate cum qua operatur membrum suas operationes sicut duricie et mollicie et hijs similibus qualitatibus proprijs membris et improprijs. Et species harum egritudinum primo inveniuntur in membris consimilibus. Ideo in compositis propter consimilia sicut dictum est in speciebus sanitatis. Et istarum. g. specierum quedam sunt materiales et quedam non. Sed difficile est ymaginari egritudinem materialem esse simplicem: propterea quia egritudines materiales sunt composite: quia nulla egritudo materialis ledit operationem nisi propter aliam non materialem que supervenit membro a calore vel a frigore.

De causis egritudinis in generali.

Deinceps volumus dicere causas earum. Et dicimus quod occasiones materialium egritudinum sunt humores. 4. quando egrediuntur ab eorum temperantia in quantitate aut qualitate. Et hoc accidit aut a parte materie: aut a parte effi. Et hoc est propterea quia membra non permanent super complexionem sanitatis: nisi quando sanguis qui advenit eis est in quantitate et qualitate in proportione temperata in caliditate et frigiditate: Et hoc accidit quando membra que efficiunt nutrimentum stant super complexionem sanam: et cibi qui adveniunt corpori sunt naturales et recipiuntur in quantitate convenienti et ordine debito et tempore convenienti. Sed quando sunt secundum contrarium tunc non sunt solum esse materiales ad generandum in corpore istos humores sed etiam inducunt membra facientia nutrimentum ad malam complexionem. Et tunc dicitur quod humores exiverunt a natura a duabus partibus: videlicet a parte effi. et materiali simul. Et plures erunt cibi naturales et recipiuntur secundum ordinem naturalem ut dictum est. Sed res extrinsece acquirunt membris efficientibus malam complexionem: et generabunt tales humores: et illa sunt sicut aer: exercitium: et similia: et tales sunt exeuntes in quantitate et qualitate. Et tales sunt evenientes a mala complexione in radice creationis membrorum agentium in nutrimento: et tales accidunt causa parentum qui exiverunt a sua complexione: et ex preparatione prima in creatione quoniam plures homines sunt similantes se adinvicem in creatione eorum et regimine tamen variantes se in accidentibus: quia tales sunt multarum egritudinum: et alij paucarum egritudinum: et tales multorum annorum: et alij paucorum annorum. Et pluries accidet hoc a mala complexione fixa in principio generationis membrorum efficientium. Et plurimum hec talis complexio est hereditaria: quia ab istis primis preparationibus accidit quod videmus etiam de similitudine multorum hominum adinvicem in forma: consuetudine: et accidentibus egritudinum in paucitate et longitudine annorum. Et postquam diximus causas humorum distemperatorum universaliter Deinceps narrandum est quomodo fit generatio uniuscuiusque istorum. et quot sunt egritudines que generantur ab eis.

Capitulum egritudinum materialium calidarum et siccarum.

Et incipiemus ab egritudinibus calidis et siccis materialibus. Et dicimus quod egritudo calida et sicca generatur ex cibis calidis et siccis distemperatis vel quia recipiuntur in multa quantitate. aut nimis diminuuntur. aut quia recipiuntur super ieiunium. quia quando recipitur cibus post multum ieiunium in stomacho et epate permutabitur ad calorem et siccitatem fortem et inducet stomachum et epar ad eandem complexionem. Et tunc erit facta operatio eorum ab ambabus partibus

supradictis: et sanguis qui generabitur ab hoc cibo erit ca. et sic. et distemperatus: et multiplicabitur i ipso colera in mlta quã titate et distemperabitur in multa qualitate: et tunc impedictur operatio fellis: et ñ poterit attrahere coleram sm debitam q̃titatem: et sic remanebit inbibitus ex ea.

Et illud est eo q quando exit colera a uia sua naturali in quantitate ul' qualitate aut in ambobus simul tunc remanet colẽa influxa in sanguine: et quando nutrientur membra ex illo sanguine: exibunt paulati a sua cõplexione naturali ad malã cõplonẽ ca. et sic. et generabunt multe egritudines calide colerice. Et similia accidentia ueni entia membris a rebus extrinsecis: sicut ab aere calido: et a multo exercicio et uigilia: et accidentibus anime que hñt calefacere: sicut ira et furor et cogitationes cordis et his similia: et cã fortior que est istarũ cãrũ plus aliarum rerum est aer et ars. Et aliquando erit cã istorũ opilatio pororum qui sunt in cute per quos euaporat calor et retinetur: q2 conculcabitur calor intus et faciat q dictum est. Et alñ erit ñ a complexione naturali uel radicali. Et colra non naturalis que fit in cõporibus supradictis hz quatuor spẽs. Una spẽs est que assimilatur uitello oui q natũ est in illa die. G. dicit in pluribus locis q hec spẽs est calidiõ naturali q2 pars ignea in hac spẽ dominatur plus: et dicit q eius grossicies est pp̃ter nimiam caliditatem et ebullitionem ob q̃ rem hz ista secum istum calorez igneum. Et aliqui medici preter ipsum dicunt q hec est minoris caloris caliditatis nãli Et dicunt q grossicies ipsius est pp̃ter aliud mixtionem flematis: et sm hec debet eẽ rubedo ipsius infra rubedinem nãlem et est cõtra illud q dicit. G. et nos uidemꝰ q ita non est ut dicunt. Ad hoc sz illos dz hẽre cum sua grossicie aliquantulum uiscositatatis sicut dz hẽre corpus humidũ mixtum cum corpore calido: et sẽsus uisus in hoc adiuuat. G. Et secunda spẽs hz colorem auricalci: uel citri et generatur ab humiditate aque ãmixta cuz ipa et sine dubio hoc infrasistit in caliditate a colera naturali. Et egritudines que fiunt ex hac spẽ et uitellina sm illos q dicunt q fit grossa pp̃ter ãmixtionem flematis non sunt equãñ cum egritudinibus ca. et sic. simplicibus sed cum compositis. Sed egritudines uitelline sm. G. sunt posite i ultimitate caliditatis et siccitatis: et potest eẽ q hec colera: et colera quam nominat. g. coleram ru. Et alie due spẽs sunt sicut prassina et eruginosa: et dicitur q ambe generantur in stomacho: et mihi uidetur q. g. non appriet eas colere simplici: q2 dicit i libro de uirtutibus naturalibus q iste due spẽs generantur a colera uitellina mixta cum alijs humoribus: et q hee due spẽs sunt composite: et manifestum est q genẽatur in stõ sm eos. Et stoꝰp snã nãm nõ hz generare coleram naturalem nec ñ nãlem q2 qd generat nãlem generat ñ nãlez: qñ corrumpit ipius cõplexio: q2 ipiꝰ cõplexio i tenditur aut remittit: g̃ prassina et erugiosa non hñt hoc nomen nisi equinoce Et uidetur q cã istarũ generationis: est q qñ colẽa egreditur a sua nã in ca. et sic. pp̃ter spsionem ipiꝰ ad stomachũ: tunc remiscet cum alijs humoribꝰ et pp̃rie cũ mlia: et ibi recipit aliquã spẽm putrefactionis et peruenit ad talem complexionẽ: et pp̃terea assimilant isti humores ueneno: et pp̃rie eruginosa. Et egritudines que pueniunt ab hijs sunt incurabiles pp̃terea q2 non recipiunt digestionẽ nec pmutat a calore nãli: imo corrũpũt formã specificã ipiꝰ sicut corrumpit uenenũ. Deinceps uolumus declarare qualr generãt iste egñes colice. et incipiemꝰ a febre colerica sefraria. Et dicemꝰ postq̃ dictũ ẽ q febris est calor q continet totũ corpus qui ledit actõnes et passiones membrorum omnium. Ab hac parte apparet q est calor extraneus: et apparet ex parte qua manifestat in ipa opõ caloris intrinseci digerendo humores et quia recipit sanatõnem: et non est sicut calor extraneus qui inuenitur in corporibꝰ mortuorum: ob hoc apparet quia etiaz ẽ nãlis. et est ueritas quia ẽ calor nãlis mixtus cũ aliqua qualitate caloris putredialis. Et adhuc postq̃ calor iste spergit et cõtinet p totũ corꝰp artarias: dicimꝰ p hoc q sdm pp̃inquum istius caloris est cor. et pp̃terea ẽ impossibile ipz eẽ totũ exneum Et pp̃ea quia calor cordis ẽ ille calor cũ

quo mēbra faciunt oēs suas opōnes: necessarium ē qñ recipit aliquā pmutatiōem ledantur oēs eoꝝ opōnes. Ergo diffinitō febris est hec: quia ē calor ꝯpositus ex calore naturali ꝛ extraneo putrediali misso a corde ad totum corpus ꝛ ledit omnes actiones ꝛ passiōes Et dicimus ꝙ iste calor ē pmutatio caloris naturalis pmutati in q̄ztitate ꝛ qualitate opando in corpe opōnes non naturales aut in materia nō naturali. Deinceps uolumus dicere ꝙ cē istius caloris sunt eedē cū cāis gnōnis caloris extranei· saluo ꝙ in hoc calore nō sunt equales: ꝛ si ita non eēt: g̃ esset extraneus absolute: quia res attribuitur extraneo dominanti. Et iam declaratum est in quarto methauroꝝ ꝙ cā effi. putrdinē stat duobus modis: vnus ē calor extrinsecus ppea quia ille calor spgit ꝛ exalaṫ facit calorem intrinsecum: ꝛ maxime quando ē cū forti qualitate ꝛ quando spergitur calor intrinsecus sicut conuenit tempore magni caloris qui regit materiam generatam in illa materia calor extraneus: ꝛ maxime si sit humida: quia humiditas de facili pmutaṫ a rebus extrīsecis qꝛ difficile eēt effici per seipsam. Alius causa est effi. per accidens: hoc est frigiditas: qꝛ quando dominatur super calorem intrinsecuꝫ extinguit ipsum: ꝛ tunc generat super materiam loco istius caloris naturalis alium calorem extraneum. Et ibi declaratum est ꝙ ens naturale non permanet in suo eē nisi quādo uirtutes agētes dominantur super patientes. Et quando debilitantur iste uirtutes regitiue: ꝛ dominantur uirtutes extrinsece tunc tendit ens ad uiā impsectionis. Et cē que adiuuant ad generandū calorē extraneū ille eedē sunt cum illis que adiuuant ad extinguendum calorem nālē: ꝛ h̄ fit qñ sb̄ꝫ est p̄paratū ad recipiendū istam generationem exneā: sicut sanguis ex quo generatur colera qui egrediṫ a nā in q̄ztitate aut qualitate: aut pp multitudinem sāguinis: aut pp ip̄ius grossiciem aut: uiscositatē: qꝛ per hoc refrigeratur calor intrinsecus ꝛ extinguitur sicut faciunt multa ligna humida quando ponūtur super ignē Et etiaꝫ opilatio pororū adiuuat ad hoc qꝛ resistit euentationi caloris intrinseci: ꝛ accidit hoc sicut accidit igni qñ nō hꝫ euētationem qui cito extinguitur uel debilitatur sicut tu uides ꝙ carbonarii tegunt carbones cum terra ut ignis non trāseat per oēs partes carbonū ꝛ faciat ex eis cinerē

De gnōne febris colerice.

Et postq̄ꝫ declaratum est vniuersaliṫ ꝛ quid sit febris: ꝛ vniuersales cāe sue generatōnis dicendum ē quomodo gnāṫ febris colerica: que dicitur sefraria. Et dicamus ꝙ fortior causa in generatione istius febris est quando dominatur complo sanguinis in caliditate ꝛ sic. Et habet p̄parationem ut generetur in eo talis calor aut ppter p̄parationem superfluitatū tertie digestionis que est in mēbris: sed grossicies ꝛ uiscositas ꝛ opilatio uenarum nō ymaginantur in operatione istius febris. nisi diceretur in colera uitellina fm illos qui dicunt contra. Ꝯ. aut ppter quantitatem suā Et debes scire ꝙ non est i homine colera absoluta ita ut sit pars membri hominis excepta colera que stat in saculo fellis fm quosdam: sed natura expellit eam a membris sanguineis quando separatur ab eo: ꝛ ppterea est impossibile opinari ꝙ sōm febrium sefrariarum sit colera absoluta: sed est sanguis aut humiditas in qua dominatur colera. Et ppterea potest recipere digestionem et reuerti ad suam naturam qꝛ non denudatur a sua forma specifica. Sꝫ qñ separatur ab eo colera absoluta incōtinenti expellitur a natura: ꝛ si sepatur ab eo res que hēat possibilitatem recipiendi digestionem nutrirentur ex eo membra. Et non est possibile ut colera recipiat aliquam digestionē qꝛ non est possibile illi rei que trāsiuit terminum decoctionis ut redeat ad terminū decoctionis: sicut non est possibile ut assū reuertatur ad elixum: nec etiam in ea ē aliqua ps ex qua possint m̄bra aliquo mō nutriri: ꝛ dico hoc de nāli: sꝫ si sic de nāli: q̄ꝫ to plˢ de ñ nāli. Et illi q solū sūt medici q dnt ꝙ colˀa ē cibꝰ alicꝰ m̄bri sunt q dnt ꝙ 4. humores sunt elˀa m̄broꝝ ꝯsimilium.
Et ego nolo laborare in questionibus cum eis. qꝛ ego declaraui hoc perfecte in

libro sanitatis. Et propterea qꝛ caloꝛ extraneus generatur in humiditate que est extra naturam cum debilitate caloꝛis intrinseci. dico ꝙ non est cum excessu naturalis caloꝛis. sicut opinatur. g. in multis locis.

Sed propterea ꝙ humiditas est uelox ad putrefactionem: ꝓpterea qꝛ caloꝛ intrinsecus plus laboꝛat ad ipius coꝛrectionem. qꝛ illa non habet a se rem que eam consumat Et si consiteretur. g. ꝙ omis caloꝛ extrane⁹ esset putredinalis caderet periculum magnum in dictis Ar. ꝓpterea qꝛ quilibet caloꝛ extraneus fit ꝼm ipsum. ⁊ substantialiter ꝓpter caloꝛem aut ꝓpter frigiditatem: ⁊ quando debilitatur caloꝛ naturalis ꝓpter frigiditatem tunc domiatur humiditas ⁊ fatigatur caloꝛ intrinsec⁹ in dominando super ipsum: ⁊ fit putrefactio ꝓpter caloꝛem extraneum superueniētem. Sed quando cā caloꝛis extranei fit a caloꝛe. tunc superuenit membꝛis assatio. uel cōbustio sed non putrefactio Propterea ergo non est ex necessitate ut omis caloꝛ extraneus aut omnis febꝛis sit putredinalis ⁊ maxime causon. Et etiam quando caloꝛ extraneus dominatur in locis in quibus fit digestio. ⁊ in locis in quibus fit pars membꝛoꝛum in actu. ⁊ agregantur ibi superfluitates existentes in natura distemperate similes colere in qualitate. aut distemperate in quantitate etiam erant ille humiditates que sunt in coꝛpoꝛe ocasione colere ⁊ inuente loco digestionis. Et manifestum est ꝙ locus maioꝛis digestionis est locus digestiōis ꝼe qui est epar ⁊ vene. ⁊ alter est locus digestionis tertie. ⁊ illa est in membꝛis. ⁊ propterea species harum febꝛium sunt due vna que est im uenis. ⁊ altera que est in membꝛis. hoc est in locis digestionis tertie. ⁊ in libꝛo pꝛonosticoꝛum declarata est differentia istarum duarum febꝛium. Et sūt etiam alie febꝛes que sunt apꝓpꝛiate purē colere. ⁊ tales etiam apꝓpꝛiate sunt colere non pure. ⁊ ibi declarabo differentiam vnius ab alia.

De febꝛibus colericis localibus.

Et postquam declarauimus vniuersaliter quomodo fiunt febꝛes colerice. Deinceps uolumus loqui ⁊ narrare quomodo fiunt egritudines colerice locales. que nominantur algnafe. in latino dicuntur apostemata colerica. ⁊ in greco erisipile. Et dicitur ꝙ hec apostemata generantur in membꝛis. 2. modis. vno quando expellitur ad aliud membꝛum humoꝛ colericus. ⁊ ꝓpter eius quantitatem fit dilatatio in membꝛo secundum omnes dimensiones. Et propterea dicitur ꝙ elmare siue erisipila ⁊ similia sunt cōposita ex mōbis consimilibus ⁊ officialibus. Et cā expulsionis istius humoꝛis ē propter foꝛtitudiem uirtutis expulsiue in membꝛo mādante: ⁊ propter debilitatem einsdem uirtutis in membꝛo recipiente. Et non fit sicē dicunt grossi ꝙ fit propter foꝛtitudinem retentiue membꝛi recipientis. Uerum ad hoc multum adiuuat largitas uiarum cum suppositione pacientis membꝛi. Et maxime quando membꝛum expellens est superius ⁊: recipiens inferius: ⁊ maxie quādo hu. est grossus ⁊ terrestris: ⁊ quando fuerit incineratus ⁊ fuerit in membꝛo: tūc propter illius inequalitatem caloꝛ intrinsecus in eo suffocabitur ⁊ generabitur caloꝛ extraneus in membꝛo extraneo: saluo si humoꝛ non esset in ultimitate siccitatis.

Et si apostema istud generatur in aliquo membꝛo pꝛincipali aut prope ipsum procedet ab eo caloꝛ ad coꝛ ⁊ generabit febꝛis foꝛtis: ⁊ si non erit ꝓpe membꝛum pꝛincipale nō faciet febꝛem: ⁊ possibile erit ut tendat ad moꝛtem Et alio modo generatur quando membꝛum non potest digerere cibum qui ei mittitur: nec ipsum permutarē in quantitate: aut qualitate: nec ipsum potest expellere: tunc materia augmentatur in membꝛo illo taliter ut eecipiat dilatationem in omnes tres dimensiones: ⁊ extinguitur eius caloꝛ naturalis eidem mensuratus: ⁊ generatur in eo caloꝛ putredialis propter necessitatem materie ex̄nee Et iste eḡnes que dicunē erisipile sī duaꝝ spēꝝ: vna q̄ dr̄ erisipila ruboꝛis ⁊ appet ab hac spē: ut sit mixta ꝯ mlto sāguie pp rubedinē quam hꝫ: ⁊ n̄ facit i mēbꝛo magnū tumoꝛē: ⁊ n̄ ē doloꝛ eius accutus. Alia spēs dr̄ erisipila foꝛmicl'aris: ⁊ i

ea plus dominatur colera ꝓpterea indu/cit pustulas ꝛ corrosiones. Et aliquādo ista non apparent nisi in cute. ꝛ aliquādo est fixa in sb̄a membri ꝛ illa peior ē. ꝛ potest ēē ut fiat in concauitate alicuius membri sicut in stōacho aut itestis ꝛ ledet ipi⁹ operationes sine apostemate manifesto.

Rca de egritudinibus fris ꝛ humidis humoribus materialibus.

Ste egritudines fiunt ꝓpter flema ꝙ est extra naturam in quantitate ꝛ qualitate: ꝛ cē gnōnis istarum sunt opposite cāis ex quibus generantur egritudies colerice ꝛ manifestiores istarum egritudinum sunt febres flematice ꝛ apostemata que dicuntur zimie. ꝙ u⁹ plus adiuuat ad generationem harum febrium est opilatō que fit ꝓpter grossiciē istius humoris aut uiscositatem. Et uniuersaliter fit hec putrefactio per uiam extinctionis caloris intrinseci: sicut extinguitur ignis a suppositōne lignorum uiridium: ꝛ cum extinguitur itrisecus augmentatur extrinsecus in materia extranea: ꝛ ista febris fit ex hoc humore in uenis: ꝛ in tertia digestione membrorū Et istius humoris exeuntis a natura sunt quatuor species: vna est salsi ꝛ est siccior naturali: ꝓpterea qꝛ salsugo ei aduenit a substantia terrestri adustā mixta cum aliq̄ humiditate: sicut apparet in generatione salis. Alia est acetosi ꝛ q̄uis sit siccum [illegible]men est frigidum: propterea qꝛ acetositas generatur a frigiditate. Dulce est calidius sicut est uideri in acetosis fructibus qui p⁹ acetositatem acquirunt dulcedinem. Et uitreum est d̄terius omnibus qꝛ habet cū frigiditate multam uiscositatem. Et species febrium flematis diuersificātur ƀm diuersitatem harū spērum. Et quando nos tractabimus de febribus: tunc de hoc loq̄mur lato sermone Et spēs flematis melius recipiunt digestionem q̄ʒ colere: ƀm ꝙ quidam dicunt ꝙ recipiunt species colere digestionem. Sed febres que fiūt a flemate sunt periculosiores febribus colere ꝓpter grossiciem flematis: ꝛ ꝓpter opilationes que fiunt ab eo: ꝛ qꝛ interpolatio earum est ualde breuis ƀm ꝙ dicam post. Sed apostematum flematicorum: quedam sunt que fiunt a flemate subtili: ꝛ quedam a flemate grosso. sicut sunt apostemata que nominantur scrofule: ꝛ ipse nascuntur in carne glandulosa sicut in collo subascellis: ꝛ inguinibus: Et hec materia que est inclusa in apostematibus ē dura ualde: ꝛ sunt ex apostematibus glandulosis que sunt grossitudinis grani pini: uel nucis: ꝛ hoc efficitur in locis carnosis. Et istius generis sunt ueruce ꝛ claui: ꝛ apostematibus malis q̄ aꝑꝓiata sunt grossitudini humorum ꝛ exeuntium a natura q̄ nominata sunt hadubelati in arabico: ꝛ uidetur in istis apostematibus substantia similis feci: ꝛ sunt cori ꝛ luto: uel carboni. Et maior pars istorum apostematum cō/posita est ex duobus humoribus. s. ex flemate ꝛ melencolia. Et apostemata aꝑꝓriata ꝓprie flemati sunt apostemata nomīata in arabico cala. Et dicunt ꝙ huius species sunt quatuor. s. lutosarum: mellitarū uitrearum: ꝛ pultesarum. Lutosa fiunt ex flemate grosso: mellite fiunt ex flemate putrido: habente intus substantiam mellis. Et alie due species fiunt similiter ex flemate mellito: ꝛ ex flemate fiūt ꝛ quedā a uentositate: sicut accidit illis que fiunt in extremitatibus ydropicorum: ꝛ multe alie egritudines quas narrabimus cum loquemur de accidentibus que superueniūt actionibus ꝛ passionibus membrorum.

Rca egritudinum frigidarum ꝛ siccarum materialium.

Ste egritudines fiunt ab humorib⁹ melencolicis qui egrediuntur a natura in quantitate aut qualitate. aut i ambabus simul. ꝛ que faciunt humores istos egredi a sua natura sunt materie que sunt similes eis sicut cibi frigidi ꝛ sicci aut calidi ꝛ sici: aut quādo exeunt membra ab eorum complexionibus ad frigid. ꝛ sicc. uel ad caliditatem ꝛ siccitatem distemperatā Et exeunt etiam a suis complexionibus. propter res extraneas sicut propter aerē ꝛ exercitiuʒ. Et aliqn̄ accidit a gnōne sicut accidit lepsis. ꝛ maior ps talium fit ab hereditate. aut propter coitum cum

mestruata in diebus quos dixit zacharan q2 lepra illa a beneficio mediciarum curā non recipit: nisi fiant tempore crisis ānorꝝ ꝙ natura ordinauit: ⁊ hoc testificatur mirabil' zacharan: ⁊ ego expertus sum. Et quando multiplicantur isti humores in cōpore ⁊ psien conatur eos attrahere ⁊ nequit: aut ꝑpter quantitatem aut malā qualitatem: aut ꝑpter utrunq3: tunc remanent cum sanguine ⁊ uadunt ad membra: ⁊ q2 membra abbominant eos correptionem eorum facere non possunt quare ex eis generantur egritudines dificil' curōnis. Et colere nigre exeuntis in qualitate a natura sunt due spēs: vna est ꝑpter adustionē melc̄ie naturalis. ⁊ ille spēs ex adustione coler̄ n̄ naturali. Et iste spēs generantur a multo calore ⁊ intensa sic: q̄3uis remaneant per earu3 naturam frigide ⁊ miscetur cum eis calor extraneus extra naturā mi' tum. Et ꝙ sigt̄ h̄.f. ꝙ complo earu3 sit talis est earum acetositas: q2 quando sperguntur super terram fermentāt ipam: ⁊ vna quaq3 istarum spērum inducit corrosionem in membris ⁊ aliquando fistulas: ⁊ maxime que fit ab adustione coler̄. Et egritudines que fiunt ex humoribus istis quedam sunt febres: ⁊ queda3 apostemata. Et febrium que in eis fiunt quedam fiunt in secunda digestione: ⁊ queda3 in tertia. Et ꝙ adiuuat gnōnem istorū ē opil'o pororum cum grossicie humorum ⁊ dific' tas digestionis. Et apostemata que dicuntur sclirotica fiunt ex mlc̄ia naturali ⁊ adusta ⁊ aliquando cancer. Sed que fiunt a naturali semper sine ulceratione sunt: ⁊ que fiunt ab adustione non naturali cum ulceratione. Et aliquando spergitur hec materia super omnia membra ⁊ tunc fit lepra: ⁊ ꝑpterea dicitur ꝙ lepra est cancer vniuersalis. Et istius due sunt spēs: q2 quedam est cum ulceratione ⁊ quedam sine: ⁊ que fit cum ulceratione est de melencolia que est extranea. Et fr̄a falsum ⁊ sāguis ſm quosdam recipiunt adustionem.

Reca egritudinum calidarum ⁊ humidarꝝ materialium.

Ste egritudines generantur ꝑpter exitum sanguinis extra naturam in quantitate aut qualitate. Sed exitus ipsius in qualitate debet dici paucus: q2 quando exit multum: debet attribui egritudo nomini illius egritudinis ad quam declinauit: ⁊ illi qui dn̄antur manifeste hoc est: q2 qn̄ infrigidantur nimis debet attribui colere: ⁊ sic de aliis. Et debes scire ꝙ egritudines simplices non fiunt ex humoribus simplicibus istius: ⁊ maxime ex illis qui non recipiunt digestione3: nec sunt apti nati recipere ipsam: q2 quando colera uel melēcolia simplex domiatur singulariter ⁊ simpliciter ⁊ fiunt egritudines ex eis que nullo modo habent curationem sed nominantur sinplices propter humores in eis dominantes: sicut nominantur composite: quando appar3 in eis: ⁊ uidentur duo humores aut plures dominantes. Et maior pars egritudinum que generantur ex sanguine sunt febres ⁊ apostemata. Et ipsius febris sunt species due: vna fit propter augmentum quantitatis solu3: ⁊ propter illud augmentum quantitatis claudūtur pori ⁊ inflemat' sanguis ⁊ fit hec species febris: ⁊ hec febris in suo principio n̄ est putredinalis. Sed si medicus fuerit negligens fit putredinalis: ⁊ hec species est media inter effimeram ⁊ putrida3. Et alia species fit propter aliquam putrefactionem. Et febres que fiunt a sanguine fiunt in omnibus uenis: propterea q2 non est sanguis in actu in corpore nisi in uenis: ⁊ non habet interpollationem manifestam. Sed apostemata que fiunt ex hoc humore sunt que dicuntur flegmones ⁊ fiunt plus propter distemperantiam in quantitate q̄3 in qualitate. Et diuersificantur ista apostemata propter maiore3 profunditatem ⁊ minorem ⁊ ꝙ est minoris ꝑfunditatis est leuius. Sed sanguis qui currit ad membrum si distemperatus sit aliquando in qualitate calida: fit erisipila flegmonidos: eo ꝙ tunc est colericus propter inflāmationem colere: ⁊ hec species ē periculosior. Et apostemata vniuersaliter diuersificantur per diuersitatem mēbrorum in quibus fiunt. quia quando fiūt in aliquo ex membris pꝛicipalib' nescio si quit mala febris. ⁊ max̄ qn apā ē flegmō

Et aliquando fit flon sub ascellis ꝛ inguinibus ꝛ aurib⁹. ꝛ que fiunt in ptibus sub ascellaruꝫ generantur ex supfluitatib⁹ trāsmissis a corde. Et fiunt hec apāta pp alia apāta facta in aliis ptibus corporis. quia omne membꝛ hꝫ uirtutem expulsiuam mādantem alteri. Et ēt fiunt ex hac uariole ꝛ morbilli. ꝛ ppea quia null⁹ euadit ab hiis duobus nisi ħ habet. Et non pōt dici ut fiant a cāis extrinsecis. quia ille non sunt necessarie in omni homine. ꝛ ista egritudo est sicut naturalis. ꝛ ꝑpter hoc dicitur ꝙ hec egritudo ꝑuenit a mala materia sita in cibo embrionis. ꝛ ppea fiunt hee egritudines cū febre sanguinis. quia si sāguis fuit nimis corruptus patiens possꝫ ex eo mori.

℞ca egritudinum ꝯpoitaꝝ mālium.

U debes scire ꝙ egritudines simplices singulares que dicte sunt non fiunt ex humoribus simplicibus nisi raro. Sed maior pars egritudinum supradictarum est composita ex pluribus humorib⁹ vno. Et ꝯpō egritudinum aut est ꝯͦnis ꝯpō aut uicinitatis. Sed ꝯpō uicinitatis est sicut si quis hēret ab vna parte febreꝫ colericam: ꝛ ab alia febrem flematicam ꝛ poxismi harum duaꝝ febrium essēt in vna hora. Et febres que fiunt ꝑpter ꝯpōnem ꝯplonis sunt duplices: quedam eniꝫ sunt quaꝝ ꝯmixtio est absoluta: ꝛ quedaꝫ conuenientius possunt appellari composite q̄ꝫ mixte. ꝛ ꝑpterea comunicant febres in signis ꝛ ꝑprietatibus que aꝑpriantur humoribus simplicibus. Et hec compl͛o ꝛ compō que est in humoribus inducit ad multas cōmixtiones ꝛ in mirabiles: al͛ numerabiles. Et ꝑpterea qꝛ hee due spēs compōnis sunt in febribus: possunt tamē inueniri febres mixte q̄ꝫuis non sint duaꝝ spērum sed vnius: ꝛ hoc accidit quando fiunt febres in duobus locis diuersis in cōpore. Et manifestior febriuꝫ compositaꝝ est emixte⁹ ꝛ plurium spērum: ꝛ oēs fiunt ex fl͛ate ꝛ colera. Sed quedam ē que est ex fl͛ate intus ꝛ colera extra: ꝛ quedam ē ecōtrario: ꝛ quedā est que composita ex flemate ꝛ colera aut intus aut extra. Et febres diuersificanꝰ ꝺm diuersitatem mensure quantitatis aut qualitatis uel loci humōis sicut causon ꝛ sicut febris que fit ex flemate uitreo que dat calorē ꝛ frig⁹ simꝉ in partibus extrinsecis: ꝛ sicut febris que hꝫ fortissimum calorem in partibus intrinsecis ꝛ in partibus exterioribus sunt ecōtrario: ꝛ pōt eē ut partes exteriores sint multum frigide ꝛ uocatur febris inclusa.

Et quelꝫ istaꝝ egritudinum hꝫ quatuor tempora: ꝑncipiū augmentum: statum: ꝛ declinationem. Et pricipiū est tp̄s in quo apparet egritudo i actu ꝛ natura nihil manifeste opatur. Et quando humor incipit digeri natura incipit operāi contra humorem: ꝛ illud tp̄s est tempus augmēti: ꝛ dicitur augmentuꝫ qꝛ tunc sunt fortia accidētia: ꝛ quando cessat digō cessat temp⁹ augmenti: ꝛ incipit status. Et illud tempus in quo apparet certamen inter naturam ꝛ humorem. Et quando natura est fortificata super humorem ꝛ ip̄um uincit dicitur tunc eē tp̄s declinationis. Et quedam egritudines sunt que hn̄t dissolutionē humoꝝ sn̄ euōne manifesta ꝛ sananꝰ: ꝛ quedam sunt que hn̄t disolutōem uirtutū paulatim donec moriuntur. Et quedaꝫ sunt q̄ hn̄t euōnem manifestam ad sanitatem: uel ad mortem: ꝛ ista nominatur uera crisis.

Et crisis salubris sunt due spēs: vna est que dat per suam euōnem ad perfectā sanitatem: ꝛ alia relinquit egritudinis reliquias que paulatiꝫ dissoluuntur ꝛ liberātur: ꝛ tempore longiore salutem p̄stat. Et illud ideꝫ ē in crisi mala: ꝛ maiō ps crisiū reperitur in febribus acutis. i. que finiuntur tempore breui. Et qꝛ crisis accidit p⁹ digestionem si illa digestio est integra ꝛ ꝑfecta erit crisis perfecta. Et si digestio est imperfecta erit crisis longiō. Et digestio completur ꝑpter longitudinem temporis ꝺm comperatōneꝫ agentis ad petiens: qꝛ non in omni tempore ꝙ aduēit patitur patiens ab agente: qꝛ quodlꝫ hꝫ tempus ꝑprium comperatione quam habet agens cum paciente: ꝛ hoc potest cognosci in rebus artificialibus: qꝛ mensure temporū decoctionis in rebus artificialibus diuersificantur. Et ꝑpterea qꝛ ita est ꝛ sunt lōgo tempore cognite ꝛ sentiuntur egritudines ꝛ uirtutes ꝛ humores: tunc certuꝫ est

per expientiā τ rōem nē ut sciant tépora i quibus fit bona digestio aut mala. uz dies cretici. τ qꝛ digō bona est pfecta opō nē. iō tempus illud fuit ꝑ maiori pte laudabile. Sz digō impfecta qꝛ hꝫ latitudinē non uerificat bonitatē suaꝝ crisium sit pfecta. Et quidam dicunt ꝙ inuentio crisium hoc ordine est luna. Sed tu debes scire ꝙ est cā mota q̄ medico ñ est necīa τ cā ꝓpiqua est illa quam diximꝰ. τ infra i libro nostro mostrabimꝰ rōem in hoc τ dabimꝰ exēpla Et aliñ accidit mors in pncipio egritudis τ hoc fit ppea qꝛ humores dñantur mltū sup calorem naturalē τ extingunt ipm ꝑpter q̄titatē aut qualitatē. aut pp utrumqꝫ. Et aliñ accidit in augmento aut i statu. aut in declinatōe. τ declinatio in egritudinibꝰ mortiferis fit a debilitate uirtutis τ non a debilitate egritudinis sicut est salubꝰꝫ declinatio in egritudine pp dñationē uirtutis

Et sufficit ꝙ diximꝰ hucusqꝫ ꝺ egritudinibus mālibus τ eaꝝ cāis. Et nunc uolumus facere tractatum breueꝫ de egritudinibus in materialibus.

Capitulum egritudinum non mālium.

T dicimus ꝙ hee egritudines qñ st absqꝫ cā humoꝝ est locus subiecti earum de necessitate mēbra uel spēs. Et efficiens ipsaꝝ sunt due res. aut res exteriores aut alie egnes materiales. Et uolumus dicere de manifestioribus ipaꝝ hoc est de calidis τ siccis.

Capitulum calidaꝝ τ siccaꝝ.

Uia quedā egnum calidaꝝ τ sic. sūt in spū cordis solū. τ hec est febris diei. τ hoc fit pp res extrinsecas. τ est pp quatuor cās. quaꝝ una dr̄ in quatuō ptes quaꝝ quedā sunt p se τ quedā p accñs. τ eaꝝ que p se sunt. quedā sunt in potentia τ quedā in actu. Et que sunt in actu sunt sicut calor solis τ ignis. τ ulr̄ res extrinsece calide in actu. Et que sunt in potentia sunt sicut balneum i aqua sulfuris. que calida est in potentia. τ silr̄ que sunt p accñs sunt sicut ille que claudunt poros. obq̄rem accendit calor in partibus intrinsecis sicut est balneum aque aluuinose τ silia.

Scda cā sunt res sūpte in corꝰ sicut cibi τ potus calidi potentia τ actu. Tertia cā est corporea aut aīata corporea sicut imoderatus motus ut imoderatū exercitiū aiata sicut ira: tristitia: τ uigilia τ similia.

Quarta ē pp: egnes māles sicut apata inguis τ titilicoꝝ τ radicū aureū Et iterū est istiꝰ spēi egnis febris ethica: τ hec febris ē calor exñeꝰ fixꝰ in sba mbroꝝ τ phibet fieri operatōem ipoꝝ: τ ꝯsumit eoꝝ sbalē hūiditatē. Et hꝫ. 3. spēs: leuiō ipaꝝ ē que accensa ē a calore exñeo in huitatibus nālibꝰ τ radicalibꝰ q̄ existūt in sba puaꝝ uenaꝝ. Et ē q̄ ē in huitate exñte i carne ipa q̄ qñ dissoluta ē pōt a cibis restaurari adhuc Et tertia est oibus deteriō τ illa cuiꝰ calor exñeꝰ ꝓfundatꝰ est in membris solidis: qꝛ impossibile est in eis ꝙ ab eis resolutū ē restaurari: qꝛ msura uite nālr̄ ē ſm mensurā huitatꝭ radicalis in quolꝫ indiuiduo ꝓportionate dupli ſm ꝙ dictū ē in cāº cāꝝ breuitatꝭ τ longitudis uite. Et prima spēs istiꝰ febris ē ut plurimū fit ab effimera. Sz alie due spēs fiunt ꝑ maiori pte pp febres māles hūorosas pcedētes

Capitulum egritudinū fridaꝝ τ siccaꝝ

T egritudinū frigidaꝝ τ siccarum: quedam sunt que appellant egritudines senectutis: hoc ē dñatō fritati τ sic sup mbra. Et ppea qꝛ illud qꝺ dat uitaꝫ ē calor cū huidate: obhoc hec egritudo coniungit cū senibꝰ sꝫ ñ est uera egritudo nisi qñ fit in non senibus. Sz egritudinem: ca. τ hu. fri. τ hu. est difficile ymaginari. Sz calr̄m simplex. f. τ hu. τ sic. pñt ymaginari. Et nos debemus enumerare qñ tractabiꝫꝰ de rebꝰ q̄ ledūt actōes τ passiōes

Capitulū egritudinū mbroꝝ officialiū.

T postq̄ dictū ē breuiter de spēbus egritudinū appriataꝝ mbris ꝯsimilibus τ de cāis ipaꝝ: dicendū est de egritudinibus officialibus. Et dicimꝰ ꝙ iā dictū est in principio primi: qꝛ sanitas mbrorūꝫ officialium est. in qualitate que est in q̄titate qualitate: τ positiōe τ colligantia: qꝛ

hec spes hec est colligantia e inseparabilis et non revertitur ad alias spes quas dixerunt medici: et intrat pdicamentu hitus sicut pa nniculi et cutis intrant pdicametu hre. g tria genera egritudinu intrat. 5. pdicamenta: h e in qualitate qtitate ptinua et discreta: et bitu: et ubi: et here et p a iueit h res i qn h est in poritate et posteritate. Sed ordi natio mbrorum offi. e prioritas et posterioritas plus ponenda est in sex sequentibus pdicamentis. Et debes scire q egritudo no supuenit unicuiqz generi sanitati: sic nos uidemus in ordine tunicarum oculorum et in maiori pte mbrorum offi. qr i illis n supuenit egdo ordiatois: hoc e ut prius fiat posteri.

Tractatus ptinuitat et solonis eius.

Sed ptinuitas et solo et cae illarum sm aliqua pte aln pnt ingredi in genus egritudinu officialiu. Sed g colligantie n intrat in egritudib eiusde p se. Sed egritudines mbrorum sunt hee que faciunt accidere mbris egritudines qb altera coicat cum altera: et pueniens e ut colligantia e numeretur potius in cais egritudinu q i gne egritudinu. Sed gns egritudinu q e priu ptinuitatis nali q noiat ptinuitat solo est duob mois. Unus est solo ptinuitatis vacis ut ptinuitatis ptis cu pte in psilib: et hoc gen dz magis in psilib q officialibus mbris: ppea qr hec solo accit mebro officiali ex pte qua pponit ex membris psilib et n ex pte qua est offi. Altera e separatio ptiguitatis termini a termino: et hec ptinuitatis solo n vaciter appellat: qr hec ptiguitas fit p mtum ptigui et p mod penetrationis mbri cu mebro: aut ligameti. Et hoc g solonis possum in g egritudinum officialiu: et hec coicat piunctoi et sepatoi Et ppea n est solo ptinuitatis ut dixerunt medici dicentes qr erat egritudo q coicat mebris psimilib et officialib qr solo e distincta in hijs duob mois quos diximus

Et ppea qr spes sanitatis que e i qualitate in figura: in poris: in meatibus: lenitate: asperitate consistit: sunt egritudines isti spei pportionate istis dionibus. Et egritudinu q sunt in qtitate queda sunt in mensura et hoc est in supfluitate et dinuitone: et hoc primo est in consimilibus ut dez est. Sed medici assueti sunt ponere in officialibus. et qda peccat in nuo. Et q si in nuo et hnt. 2. spes que sunt supfluitatis et diminutionis: queda est nalis et queda no nalis: nalis e sicut supfluitas sexti digiti: et dinutio non nalis est diminutio quinti digiti. Non nalis supfluitas est sicut cucurbitini qui inueniuntur in intestinis et similes

Et peccatu positionis est sicut dislocatio vni mebri ab alio: uel alicuius ptis mebri ab altera. Et egritudines quas dicunt medici egritudines colligantie fiut ex colligantia mebri offi. cum altero p parte vnius comunicatis cum altero: sicut comunicant cor et epar cu omnibus mebris. vz vnum cum artarijs et alterum cum uenis. Et aln est q colligatia ab vno mebro ad aliud ppriu mebrum: sicut colligatu est os stoi cu cerebro p neruu eunte ab vno ad aliud

Capitulu de cais egritudinu officialiu.

Locuti sum breuiter de egritudibus offi. nunc uolum loqui de ipa cais Et dicimus q egritudines que fiunt i figura sunt ppter duas res: qr aut a na au a rebus extrinsecis. Et egritudo que puenit a na est ppterea qr ma est inconueniens nec apta oponi uirtutis in formatione nec instro cum quo opat uirtus iformatiua: nec instrm est aptu ei. A rebus uero extrinsecis est sicut fit embrioni qn nascit uel qn nutrit: et aln fit ex errore medici: qr aln credunt retificare mebra et dislocat ea et hoc debes cognoscere in figura mebri: et figura partium: et sic debes intelligere i qualibet egritudine attributa mebris officialibus in eo q sunt offi. Et ca strictur meatuum et constrictionis eoru est ppter dnluz fritat et sic. super eorum complexione aut qr pprimunt ab alijs membris: aut ppter opilatoem. Et opilatio fit aut ppt apostemata: aut ppt hu. grossum: aut uiscosum: aut ppter durum: lapideum: aut ppter carnositatem nascentem in poro: aut ppter fortitudine uirtut retentiue: au dbilitatem expulsiue uirtutis: qr ob istas cas multa in eis quantitas agregat. Sed largitas meatuum fit aut a caliditate et humiditate: aut ab humiditate: aut ab humore

calido mordicatiuo: aut ꝑpter medias ue locis opōīs:aut pp debilitatē ꝟtutꝭ retentiue. Et cā leuitatis est a cāis lubricatiuis sicut ab humoribus mucillaginosis ꝛ similibus. Et cā asperitatis est a cāis calidis mordicatiuis. siue ueniant ab humoribus aut a rebus extrinsecis. Et egritudines numeri sunt ꝯm hunc mōum: si ꝙ supfluit ē ꝯm cursū nē: fit a supfluitate nē: que est in mēbro. Et si ex̄ cursum nature: est sicut cucurbitini ꝛ eoꝝ similia que proueniunt ab humoribus ex̄ naturā aut in q̄titate aut in qualitate. Et diminutio ꝑuēit ex putrefactione sicut est casus capillorū aut ꝑpter corrosionem. Et maxime quando putrefactio est ab humōe corrosiuo aū ab aliqua re extrinseca. Et cā magnitudinis membroꝝ qñ est mēbꝝ ꝑ uiā nature est ꝑpter multā mām mēbri. Et ꝑpter dominationis uirtutis informatiue sup ipsuꝫ ꝛ qñ non est per uiā nature fit ꝑpter aliq̄ꝫ superfluitatē ipsam membro. Et prauitas membri fit ꝑpter paucitatē materie si est ꝯm cursum nature: ꝛ que est p̄ter cursū nature fit ex debilitate uirtutis untritiue sicut accidit ethicis. Sed cāe egritudis malꝰ pōnis due sunt: vna est extrinseca sicut dislocanꝰ mēbra ꝑpter imoderatum exercitiū: ꝛ sicut qñ frangiꝰ panniculus qui separat intestina a testiculis: aut ꝑpter dislocationem ossis ance. Intrinseca aūt est sicut humiditas superflua que mēbꝝ mollificat ꝛ lubricat ita ut egrediaꝰ a loco ꝑprio sicut accidit girbo ꝛ in costis ꝑpter multam humiditatē aquosā aut lubricatām que trāsit per meatum qui tendit ad testiculos. Et cā seperationis ꝛ ꝯplexionis mēbroꝝ est duplex: vna ꝑpter debilitatem uirtutis informatiue aut maliciā materie: ꝛ hoc nocumentum ꝑuenit tp̄r generationis: ꝛ ꝙ non ꝑuenit a generatione est sicut carnositas que fit inter duas carnositates qñ nascitur caro inter mēbra ipā conglutinanꝰ.

Sed solꝰo continuitatis est eadē cum ea que fit in consimilibus: ꝛ accit hoc aū pp ter res extrinsecas incidentes: aut ꝯquassantes uel extendentes: aut ab intrinsecis sicut ab humoribus acutis corrosiuis: aut extendentibus qui lacerant: aut grauitate aut uentositate.

Tractatus de accidentibus.

Einceps uolumus narrare de accidentibus que superueniunt actionibus ꝛ passionibus: ꝛ ꝑpriare vnūq̄q̄ꝫ illorū egritudini a qua emergerit: ꝛ hoc cognito cognoscemꝰ egritudinē vniuscuiusq̄ꝫ membri. Et dicimus ꝙ cum accñs non sit aliud nisi lesio actionis ꝛ passionis mēbroꝝ: aut impssionis ipoꝝ fiūt genera iporum accidentium ꝯm ꝯputationem generū actiōnū ꝛ passionū. Et tu scis in libro sanitatis ꝙ quedam opōes sunt que appropriant aīe nutritiue ꝛ quedā aīe sensibili: ꝛ quedā aꝑpriant motui: ꝛ quedā aꝑpriant uirtuti ymaginatiue ꝛ cogitatē ꝛ mēoratiue. Et est incipiendum ab accidentibus que supueniunt operationibꝰ uirtutꝭ nutritiue q̄ sunt magis necesse in essentia animalium. Et dicamꝰ ꝙ membra que ordinata sunt opōnibus uirtutꝭ nutritiue que dicta sunt in libro sanitatꝭ sunt sicut os: ysofagus: stoꝰ: epar: renes. uesica. sacculus splennis. ꝛ fellis Et lesio que superuenit vniuersaliter membrorum actionibus ꝛ passionibus est tribus mōis: vnus est ut opō membri cessauerit ut sit ꝑpinqua pecato priuationis. sꝰus ut sit diminuta a suis naturalibus opōnibus. tertius ut sit permutata ad malas operationes. Et debemus incipere in membris nutritiuis ꝯm ꝙ ordinantur in officijs cibi. Et dicamus ꝙ minuiꝰ operatio oris uel priuaꝰ ꝑpter ulcerationeꝫ que ei accidit: aut ꝑpter apostema: aut ꝑpter putrefactionem dentium uel ꝑpter aliquas egritudines que fiunt pp aliq̄s ꝯplōnes malꝰ Et ysofagus leditur aut ab apostematibus que in eo nascunꝰ ꝛ dicunꝰ eldabuata: hoc est squinantia: ꝛ fiunt ꝑ maiori parte in musculo illiꝰ ꝛ ēt priuanꝰ aut diminuunꝰ illiꝰ opōes qñ dislocanꝰ spondiles colli ꝛ contrahunꝰ ꝑpter apostemata interius: aut ꝑpter hūorem mulcillaginosum qui illuc discurrit in magna q̄titate. Aut ꝑpter res aduēiētes ab extrinseco: ꝛ hec spēs est ꝑpter causaꝫ magne suffocationis superuenientꝭ pueris paruulis ꝑpter humiditatem suaruꝫ complexionum. Et generaliꝰ accidit eis spēs omnis egritudinis male complexiōis ma

terialis. Et etiam ueniunt egritudines pp malam complexionem non materialem sicut testificatur. G. de iuuene cui medici multum uetabant aquam: et ipse bibit multam aquam frigidam auide vna hora assumpta: et periit uirtus attractiua et etiam expulsiua ysofagi et non potuit ulterius deglutire.

De stomacho sunt manifeste .v. uirtutes. vz digestiua: attractiua: retentiua: expulsiua: et discretiua: ideo fuit necessaria ut numerus accidentium esset secundum numerum istarum uirtutum. Et incipiamus a digestiua et dicamus quod quando deficiet uirtus digestiua in stomacho accesset cibi in stomacho: et causa acetositatis est frigiditas que est inuenta: eo quod hoc accidens prouenit a mala complexione frigida: siue sit materialis siue non materialis. Et que est non materialis talis est causa intrinseca: et talis est extrinseca: quia hoc accidens prouenit a mala complexione materiali. Et cause non materiales extrinsece sunt sicut res extrinsece in actu frigide in ipso sumpte: aut res frigide in potentia sumpte: aut pp multam quantitatem cibi: aut propter retentionem inconuenientem in ordine et tempore. Sed cause materiales intrinsece sunt sicut humores frigidi. Et isti humores fiunt duobus modis: aut ut generentur in se ipso: aut ut attrahantur ab aliis membris sicut a cerebro: quod proprium est ad spergendum humorem flematicum: et spleni ut spergat humorem melancolicum. Sed sparsio que prouenit a splene quando est in mensura temperata in quantitate et qualitate: tunc est opus naturalis: sed quando egreditur a temperamento in aliquo istorum tunc fit accetositas: hec: que dicta est. Et quando dominantur multum super stomachum occasiones supradicte perit opus penitus: sicut accidit in fluxu in quo egreditur cibus sicut recipitur sine aliqua permutatione que dicitur lienteria. Et quando steterint isti humores longo tempore in stomacho est causa ut acquiramus malam complexionem frigidam dificilem ad curandum in substantia stomachi: et si diu durauerit ob hanc causam adueniet complexio senectutis. Et aliquando erunt apostemata frigida que fiunt in stomacho causa istorum accidentium: et maxime quando apostemata erunt sicca et dura. Et alexander dixit quod accetositas prouenit a calore. Et tu debes scire quod hoc accidens prouenit sicut accidens quod fit uino quod acessit propter aerem calidum: et apparet ut sit vna actio: actio accidentalis que substantialiter fit a simili: et accidenter a contrario: sicut in pluribus perscrutari potest et inueniri: et propterea subtiliter medicus has res debet perscrutari ut cognoscat perfecte. Et humores qui generantur in stomacho aialis quidam eorum imbibuntur in ipso et quidam sperguntur in concauitate ipsius. Et etiam accidit stomacho pp diminutionem digestionis uentositas: et quamuis hoc accidens comunicet debilitati uirtutis retentiue. propterea quia stomachus quando colligitur supra cibum bona collectione aduenit tunc bona digestio: et quando non bene colligitur tunc calor naturalis non bene dominatur ibi: et tunc natat cibus in partibus superioribus: et tunc refrigeratur et generantur uentositates in eo. propterea quia pars superior est neruosa sicut dictum est. Et scias quia calor debilis est causa generandi uentositates. propterea quia calor fortis terminat uel carminat eam et disoluit ipsius materiam dissolutione non manifesta. nec etiam fortis frigiditas generat uentositatem eo quod non habet a sui natura ut generet uentositatem. Et ab hac mala operatione accidit ex necessitate permutatio in cibo. ad malam qualitatem fumosam uel humorosam. Et manifestum est quod hoc accidens fit a calore extraneo qui est plus extra naturam quam qui cibum resoluit in fumum. et conuertitur in fumositatem. nam ab isto generatur humor putrefactus et saporem corruptus fetidus similis odori rafani quia ille conuertitur in stomacho ad malam conuersionem. Ergo egritudines que fiunt ab hiis fiunt a mala complexione calida materiali uel non materiali. Et que fiunt a non materiali fiunt uel proueniunt a cibis calidis et a rebus extrinsecis. Materialis fit ab humoribus colericis generatis in ipso uel missis ab alio membro. Et membrum appriatum ad hoc est epar uel fel. Et quibusdam hominibus est fel tangens stomachum. eo quod quidam sunt habentes meatum fellis ad stomachum sicut splen habet. et tales homines sunt quibus colera non dicitur colera nisi equiuoce. et hic humor cadit in fundo stomachi. aut imbibitus est in corpore ipsius.

Et aliquando accidunt stomacho illa mala accidentia ab apostematibus que nascuntur in ipso. hec sunt omnia accidentia que ueniunt uirtuti digestiue. Et uirtus discretiua est que cognoscit omnes species cibi et nutrimenti

τ cognoscit sanguinem a superfluitatibus ut nutriat membrum ex conuenientiori: τ mittat vnicuiqȝ membro ꝙ est ei simile. Et istius uirtutis non fuit memor. G. τ separatiua de qua loquit non est h. τ est magna dr̄a inter separatiuam τ discretiuam: τ in eē τ tempore. Sed hanc hēo ab onosati qui eam asserit fortiter: τ non est dubium qn̄ ipsa sit in corpore: τ est necessaria: sicut sunt alie uirtutes. Et ipse dicit i illo libro oia accidentia que adueniunt corpori qn̄ ipediuntur opōnes illius uirtutis τ dic ꝙ qn̄ debilitatur in stō necessarium est ut generentur mali hu. in toto corpore eo ꝙ nō erit facta sepatio inconuenientis a conuenienti: vn̄ aln̄ ꝓueniet morfea. Et erit h ēt ppea qz ðbilitata erit uirtus hec in splene qz non erit attracta colera nigra ad ipsuȝ Sed non maiat aboāser per quam cōplexionem ista uirtus operatur: nec ꝙ sit ei⁹ instr̄m: sicut dixit in alijs quatuor. Et hic est magnus defectus: qz qn̄ uolumus r̄mouere accidentia que superueniunt eideȝ: τ si non cognouerimus ꝯplexionem qua laborat non cognoscem⁹ mōs curōnis ipi⁹. Et nos dn̄o ꝯcedente debemus suum eē declarare: τ qua cā laboreȝ infert. Et qn̄ priuatur eius opō: aut minuitur post hec ex necessitate sequetur debilitas in uirtute nutritiua q̄ hȝ sto⁹ in se ipso: aut ab ea priuatur: qz iam dictum est ꝙ sto⁹ nutritur ex kilo aliquo mō nutrimenti: τ si non nutriretur a kilo non amplecteretur ipsum.

Et qn̄ debilitatur uirtus nutritiua i stō sequitur ex necessitate egritudo que dr̄ indigō stoi. Et cā istius sunt due res aut mala complexio ca. τ sic. fixa in sbstantia radicali stoi: queꝗ si ꝓlongatur inducit ethicā aut mala complexio fri. τ sic. que inducit senectutem.

Capitulum de accidentibus egritudinibus superuenientibus uirtuti retentiue.

T uirtutis retentiue qn̄ diminuitur operatio sequitur insl'o τ uentositas τ aln̄ exit cibus indigestus. Et cā hui⁹ est mala ꝯplexio fr̄a τ hu. τ aln̄ solum fr̄a nō materialis τ mālis. Et qn̄ hec opō apꝓquabit priuōni sui fiet egritudo lubricitatis intestinoꝝ. Sed qn̄ hec uirtus retinebit cibum mala retentōne: adueniet stō ut sit temulosus: eo ꝙ uirtus retentiua ꝯiungetur cum fece cibi. Et hoc accidens apparet in stō plus tempōe sacietatis superflue: quando impletur sto⁹ nec potest regere cibum. Et hoc accidit ꝑpter vnam malam complexionem materialē aut non materialem.

De accn̄tib⁹ uirtuti expl'siū supuēiētib⁹.

Virtutis expulsiue operatio: aut diminuitur aut priuatur. Ad diminutionem uero ipsius accidit ut remaneat τ retineatur cibus in stō mala retentōne ita ut putrefiat. Sed a priuatione ipsius accidit egritudo q̄ dicit colerica. i. calida. Et huius causa est complexio mala fr̄a materialis uel non materialis: τ hec ē substātialis cā priuationis ipsius. Et aliquādo priuatur ꝑpter opilationem que fit in intestinis: sicut accidit in colica: τ hec priuatio est accidentalis. Sed superflua expulsio que superuenit operationi istius ꝟtutis facit vnam ex speciebus lubricitatis intestinorum. Et hec est forcior illa que fit ꝑpter priuationem retentiue: qz hoc fit ꝑpter aliam rem que mouet hanc uirtutē ad expellendum nimis: sicut sunt humōes ulceratiui: ut colera aut flema salsuȝ: τ melencolia: acetosa. Et etiam potest fieri ꝑpter apostema generatum in orificio ul' pōta stomaci: aut ꝑpter cibos corruptos per mutatos ad tales humores: sicut accidit i fortissimo fluxu. Et aliquando remotis hijs omnibus cāis uirtus expulsiua mouābitur hoc malo motu: τ etiam ꝑpter aliqȝ leuem cām eidem aduenientem: τ hoc ꝑpter errorem uirtutis illius membri: ꝑpterea qz hec mala dispositio est reuersa i habitudinem stabilem: τ ꝑpterea curant medici hanc egritudinem cum medicinis cuȝ quibus curant uertiginem τ melencoliam: ut remoueatur error iste τ sensibilitas mala. Et adhuc declarabo melius in libro ð ingenio sanitatis: τ potest eē ut hoc fiat ꝑpter apostēa factum in superficie stomaci

Adhuc etiam isti uirtuti attribuit malū accidens ꝙ dicitur singultus ꝙ accidit pp

rem que ledit ꝑpter qualitatem calidã aut fridam: ⁊ quedam spẽs fit ꝑpter malam complexionem calidam ⁊ frigidam fixam in substantia stoi: ita ꝙ generatur in ipso vna spẽs spasmi: cuius sanatio aut est di/ficilis aut impossibilis: ⁊ aliqñ fit spasm⁹ ꝑpter multam humiditatez que est in sub stantia neruosa stoi ẜm ꝙ dictum est in cãis spasmi. Et uomitus appꝛiatur male o perationi istius uirtutis sed non est ita sub stantialis ipsi sicut expulsio que fit per in/ferioꝛes partes. Et cã uomitus est pp cãm natantem in oꝛe stoi: ex mlta humidi tate colerica aũ flematica: qꝛ qñ isti humo res erunt in partibus superioꝛib⁹ stoi mo uent uomitum: ⁊ qñ erunt in partibus infe rioꝛibus stoi mouent fluxum. Et aliqñ sperguntur ad stom̃ ab alijs membꝛis sicut ab epate: ut uidemus in mltis quibus ad uenit febꝛile frigus: cum uomunt curantur ⁊ hoc accidit ꝑpꝛie ab hu. colericis ⁊ alñ a flematicis: ⁊ ꝙ fit a melencolicis signifi cat malus malum.

De accidentibus superuenientibus uir/tuti attractiue.

Causa impedimenti attractiue stoi ea dem est cum cã que hoc facit in ysofago. Sed diminutionem appetitus ⁊ au/gmentum ipsius in stõ dicemus qñ tracta bimus de accidentibus que aduenıunt uir tuti sensibili.

De accidentibus que superueniunt uir tuti nutritiue intestinoꝛum.

Hucusq; diximus de accñtibus q̃ fiũt i opõnibus que maifestãtur i stõ: de/inceps volumus dicere ð accidẽtib⁹ q̃ sup ueniũt ꝟtutibus nutritiuis itestinoꝝ Et dicim⁹ ꝙ manifestioꝛ ꝟtus q̃ ẽ in eis est ꝟtus expulsiua. ⁊ post illã retẽtiua. Accñtia q̃ supueniũt ipsis sũt secũdũ coꝛruptõnem istaꝝ duaꝝ ꝟtutuz. Et qñ pꝛiuaẜ opatio uirtutꝭ expulsiue aut diminuitur fit tũc egri tudo que dicitur colica. Et pꝛiuationis cã istius uirtutis stat ꝑpter malam compl̃ xionem colericam materialem aut non mã lem. Et pꝛiuatio que ꝓuenit a mala cõplexione frigida est pluribus manifesta: ꝑ pterea qꝛ frigiditas est cõtraria caloꝛi na turali ꝑpter suam qualitatem: ⁊ impedit spm̃ in omnibus suis operationibus. Sz quando ꝓuenit a caliditate non est admi/randum. ꝑpterea qꝛ multa membꝛa non agunt nec patiuntur: nisi ꝑpter caloꝛez tẽ peratum mensuratum vnicuiq; membꝛo: ⁊ qñ̃do caloꝛ egreditur multum extra na turam in aliqua duarum qualitatum tunc pꝛiuantur eoꝛum operationes ꝑpter cal̃z aut frigidum. Sed quando distemperãẜ parum in caloꝛe tunc erit operatõ mala. si cut caloꝛ stoi qui pmutat cibos in fumosita tes. Et aliquando pꝛiuatur operatio istius uirtutis in intestinis ꝑpter opilatio/nes que in eius fiunt. Et ille fiunt aut pp ter stercus durum aut uiscosuz. aut humo rem grossum ⁊ uiscosum. aut ꝑpter aposte ma uentosum. Cuius lesio que ꝓuenit ab a postematibus in hac opatione fit duabus de cãis. vna qꝛ acquirunt intestina malaz ꝯplxõem malẽ. ⁊ alia ppea qꝛ claudit uias

Et uentositas ẽt claudit intestina ꝑpẜ duas res. vna qꝛ ꝑponit se stercoꝛi sicut accidit canalibus sub terraneis vnde fluũt aque. Alia qꝛ toꝛquentur intestina donec claudantur. Item fit opilatio pp lubꝛi/cos. ⁊ accidit in intestinis pp coꝛruptionẽ istius uirtutꝭ expulsiue que fit pp opilatõez ꝙ facit opatões non naturales eo ꝙ ex/pellit supfluitatem per partem superioꝛez quam debet expellere per partem inferio rem. ⁊ tunc euomit stercus. Et aliquan do debilitatur uirtus expulsiua ꝑpter o/pilationem uie a cisti fellis ad intestina qa tunc non potest peruenire ad intestina ex colera illud qð adiuuet ad stercoꝛis expl̃ sationẽ. Sed si hec operatio permuta/ta fuerit ad malum contrarium tunc malã faciet operatõnem. ⁊ fiet aliquo modo flu xus eo ꝙ stercus non trahit in intestinis moꝛam conuenientem ꝑpter augmentum istius uirtutis. Et cã augmenti istius ꝟ tutis est ꝑpter humoꝛes moꝛdicatiuos q spsi sunt ad intestina ab epate ⁊ uenis ⁊ stõ. aut felle aut ab alijs membꝛis. ⁊ ali/quando ꝓueniunt a capite. Et quando humoꝛes moꝛdent intestina multum ulce/rat ea. ⁊ fit egritudo que dicitur ulceratẽ

intestinorum que disinteria nominatur.

Item accidet istud isti uirtuti ppter qualitatem ciborum qui sunt extra nãm: qz aliquando sto⁹ expellit ad intestina cibum añ q̃z digeratur: ⁊ alñ fit ppter multam cibi quantitatem qñ est superflua. Et aliquando accidit ppter opilationem meat⁹ qui est inter epar ⁊ intestina: ⁊ tunc ñ trãsit cibus ad epar: ⁊ cibus agrauat uirtutẽ expulsiuam: ⁊ ppterea ipm expellit. Et alñ cã que phibet penetrationẽ cibi ad epar est grossicies ciboꝝ. Et grossicies cibi est aut pp naturam ipius eisdem cibi: ⁊ pp debilem opõem stoi in ipm aut pp vtrunqz. Et alñ non transit cib⁹ ad epar pp debilitatem uirtutis attractiue in ipso: sicut accidit in egñibus epatis. Et qñ debilitatur uirtus retentiua fit vna spẽs fluxus que nominatur elicalfa: ⁊ hoc puenit necessario pp malam complexionẽ mãlem ⁊ non materialem. Et quando priuatur ipsa operatio fit alia spẽs flux⁹ que dicitur lubricitas intestinorum. Et operationes extremitatis intestini longationis impediuntur: aut propter ulceratõem factam a duricie stercoris: aut ppter emoroidas ibi natas: ⁊ aliquando uenis ipius apertis fluet inde sanguis: ⁊ aliquãdo fluet sanguis iste per uiam naturalis purgationis ⁊ laudabilis: ⁊ hoc est ꝙ dicit. Aꝑ. malus sanguis discurrit a naso ⁊ ano.

Capitulũ de egritudinibus ⁊ accñtib⁹ epatis.

Quia epar habet quinqz uirtutes: iõ accidentia ei aduenientia totidez sũt qz quando diminuitur in ipso uirtus digestiua sanguis suus erit flematicus: ⁊ membra que nutrientur longo tempore ex tali sanguine conuertentur fm suaz complexionem ad naturam istius humoris ⁊ poterit fieri egritudo que dicitur ydrops yposarca. Et hoc accidens euenit ppter malam complexionem frigidam materialem ⁊ non materialem: ⁊ aliquando fiet ppter qualitatem cibi aut maliciam sui ordinis: Et aliquando fiet ppter res extrinsecas ⁊ potest fieri ab omnibus causis que inducunt frigiditatem complexionis. Et aliquando ppter colligantiam membrorum seruientium epati cum ipso sicut sto⁹: quia quando diminuitur operatio stomaci in digerendo chilum ⁊ mittit ipum non coctuz epati: ⁊ quando in hoc fit perseuerantia cõuertitur natura epatis ad complexiõez frigidam. Et splen quando debilitatur ⁊ nõ mundificat sicut debet: tunc remanet pars frigida ⁊ sicca in epate: ⁊ conuertit ipum ad complexionem frigidam. Et qñ etiam itestia gratilia acquirũt malam ꝯplexiõez ⁊ sic debilitabitur epar propter colligantiam que est inter ipum ⁊ epar. Et aliquando acquirit epar malam complexionem ppter apostema: sz apostema non erit cã p maiori parte istius egritudis nisi induretur ⁊ fiat lapideum. Et alñ erit causa egritudinis epatis egritudo officialis: sicut sunt opilationes que fiunt in ipso: eo ꝙ opilatio habet extinguere calorem intrinsecuz: ⁊ maxime quando hu. faciẽs h̃ est frigidus Sed quando operatio uirtutis digestiue acquisiuerit maximũ errorem: tũc accidet vnum ex duobus: qa aut ydropisis timpanitica: aut alie egritudines calide. Et tu debes scire ꝙ mẽbra ñ agunt nec patiũt nisi cã quod calõe tẽpato ex frigiditate ꝓportionata ei: ideo qz ostensum est in naturali phia ꝙ frigiditas est in corpore sicut instrumentum temperans calorem naturalem qui est primũ agens ⁊ substantiale: ergo quodlz mẽbrũ opatur suam actionem p istum calorem cõrectum cum isto instro conueniẽte ei Et qñ fritas aduenit mbro ñ multa ita ꝙ calor non egreditur suam formam naturalẽ multum tunc diminuitur operatõ membri sicut in cibis qui ascendunt in stõ: ⁊ sicut i sanguine fl'atico qui gnãr in epate frigido Et qñ debilitatur calor agens breui augmento ꝙ tunc non trahit calorem agẽtẽ a sua forma naturali cum sit mala augmẽtatio in operatõne mẽbri sicut in stõ generante fumositatem ex cibis: ⁊ sicut in epate generante multam coleram Sed qñ fit magnum augmentũ in caliditate uel frigiditate ita ꝙ calor mẽbri exeat a sua forma naturali: tunc faciet membrum opponere contrariam opõm nãli: sicut sto⁹ qui corrumpit cibos. g̃ cãe istaꝝ egritudinum fiunt eque a mala ꝯplone cal'a sicut frida

Et postq̃ꝫ assignauim⁹ cām coēm omnibus mēbꝛis uolum⁹ reuerti ad locum vnd̄ sepati fuim⁹ ꝛ assignare cās ꝓpꝛie in epē. Et dicim⁹ qꝛ qñ accit epati mala ꝯplexio calꝰa paꝝ excedēs sicut dixim⁹ tunc acquiret multā amaritudinē. Sꝫ qñ augm̄tabiť hec mala ꝯplꝰo calꝰa ita ꝙ egrediať a sua foꝛma nālı tūc erit opō ipī⁹ opō ñ nālis: ꝛ ꝓueniet illa opō solū a caloꝛe in eo ꝙ est caloꝛ: ꝛ ñ in eo ꝙ talis caloꝛ: ḡ q̄ ꝓueniet ab isto caloꝛe in eo ꝙ caloꝛ simlꝛ induceτ ptē aqͣm q̄ ueniet ad fumū: ꝛ feciet ex eo uētositatē ꝛ ꝓueniet ex h̄ tipāitica idrops aut silꝰe: ꝛ si fuerit cā remotōis nālꝰ calōis eg̊do calꝰa: attribueť illa remotio egͥni calide: ꝛ si fuerit frā attribueť frē. Et ppea multū laborāt medici ut dēt cām bñ istius spēi eo ꝙ eque fiunt a caloꝛe sicut a frigore. Et ppea hec spēs dificilioꝛ est certis ad curandū. Sꝫ cā acqrendi malā ꝯplonē nālꝛ sunt cāe calꝰe māles ꝛ nō māles. Et cā q̄ magis est ꝓpꝛia in hac lesione est qñ cistis fellis suā opōnē non facit. ꝛ hoc accidit aut pp opilatōem que est in meatu q̄ est inter cisti ꝛ epar: aut pp debilitatē uirtutꝫ attractiue in ipō cisti: aut pp opilatōeꝫ meatus qui transit a cisti ad intestina: aut pp debilitatē uirtutis expulsiue que est in ipō felle. ꝙ est qꝛ qñ claudiť ille meat⁹ tūc accidit eidē illud accidens ꝙ aduenit hñti clausa intestina: hoc est qꝛ nō petit cibum nec desiderat. Et accidit hoc ppea qꝛ uirtus attractiua est in quolꝫ mēbꝛo pp nutritiuā. Et uirtus nutritia ꝯplet suas opōes pp quatuoꝛ has uirtutes: ꝛ qñ pꝛiuať vna istaꝝ pꝛiuantur oēs ꝛ sic accidit epati ꝓpter fel. Et accidens ꝙ dicitur ycthericia fit ex necessitate pp vnā duarum reꝝ: aū ꝓpter pꝛiuationem opōnis fellis: aut diminutionem: qꝛ tūc remanet amaritudo permixta sanguini: ꝛ uirtus expulsiua mittit eā ab omnibus membꝛis: ꝛ expellit eaꝫ ad superficiem coꝛpoꝛis per modum curationis sicut expelluntur alie superfluitates. ꝛ hec spēs non est timoꝛosa: aut qꝛ epar: aut qꝛ membꝛa acquisiuerunt malam complexionem calidissimam: sicut accidit quando generantur apostemata calida in eis: aut ꝓpter uenena calida ebibita: qꝛ tunc dominatur multa quantitas colere in coꝛpoꝛe ꝛ spergitur ad cutēꝫ. Et hoc manifestatur ꝓpter quātitatem superfluam ꝛ malam qualitatem: ꝛ non per uiam mūdificationis: ꝛ ꝓpterea hec spēs est periculosa.

De accidentibus superuenientibus uirtuti discretiue epatis.

Quando debilitatur uirtus discretiua in epate tunc debilitantur operatōnes ipsius ꝛ spenguntur per totum coꝛp⁹ humoꝛes hij cum sanguine ꝛ fiūnt ꝓpter hoc mlꝰte egritudines sicut idrops que dicitur asclites: ñ qꝛ hec uirtus cognoscat aut seperet aquositatem que est in chiloꝛ tunc spergitur in sanguine ꝛ nā pellit ipaꝫ ad concauitatē uentris: ꝛ quidā dīt ꝙ nō expellit ad hunc locum nisi per uenas umbilici: ꝓpterea qꝛ iste uene ꝯtinuāť cū epē ꝛ p istas exit supfluitas aquosa que est ī ēbꝛione qñ est in coꝛpoꝛe matricis. Et alñ fit hoc accidens ꝓpter debilitatem uirtutꝫ attractiue que est in renibus: aut pp opilationem: aut pp stricturam illius meatus:

Et qñ debilitať uirtus retētiua in hoc membꝛo est cā ut exeat sanguis ex eo crudus aut nō coctus. Et qñ uirtus expulsiua erit permutata ad maluꝫ in hoc membꝛo tunc reuertiť sanguis ad intestina per meatus per quos cibus transit ꝛ fiet flux⁹ sāguinis: ꝛ hoc est aut pp acumen sanguinis: aut pp maliciam ꝯplexionis. Quādo debilitať aut pꝛiuať opō uirtutis attractiue ēt ex hac ꝓuenit malus fluxus. Et cā vlꝰis lesionis harum uirtutuꝫ est ꝓpter egritudines aꝓpꝛiatas membꝛis officialibus aut consimilibus Sed officialis est cā per accidens. qꝛ mediante egritudine complexiōali que est aꝓpꝛiata consimilib⁹

Et iste due spēs egritudinis ledunt mēbꝛum duobus modis. aut in eo ꝙ est in ipso membꝛo. aut in eo ꝙ est in mēbꝛo comunicante cum eo. Et pꝛopterea si aliquis quereret a nobis in hunc modum p⁹ q̃ꝫ vna rerum per quam leduntur operatōnes membꝛoꝛum est per comunicationem uel colligantiaꝫ. ꝛ coꝛ est illud ꝙ dat calorem epati per quam facit suas operationes ledentur operatōnes epatis pꝛopter

passiones cordis aut non. Respondemus quia postq cor est dominans membrum super omnia ex toto impossibile est ut in eo generentur egritudines sensibiles tales que possint ledere epar aut alia mēbra stante homie uiuo. z si hoc accidit accidet per uiam extraneitatis que fit in reb' naturalibus: Et h fit ualde raro. Sed maior pars egritudinum que fiunt in corde remanente homine uiuo per operationem fit ad membra insensibilia q̄zuis non sit impossibile ut cordi aduenlant egritudines oculte propter malam complexionez Et quando sunt sensibiles lesiones operationum epatis tunc sunt fortissime sicut tu uides q ppter paruum motum uel ppter paruum remum aduenietem gubernatori magne nauis fit magnus motus in pte priori nauis. sic etiaz habet se quelibz dispositio cordis ad omnia membra principalia. Propterea quando medicabimur epar non debemus negligere cordis dispositionem imo ante oculos p̄ferendū uel p̄ponendum. Et adhuc melius declarabimus in ingenio sanitatis.

Tractatus de accidentibus superuenientibus digestiue uenarum.

Accidentia que ueniunt digestioni uenarum sequuntur pro maiori parte egritudines epatis: sed habent egritudinem propriā eis hoc est fluxum sanguinis Et in egritudinibus fit hoc ppter fortitudinem uirtutis expulsiue: z maxime in crisi laudabili. Sed illud quod est accidens absolutum fit ppter sanguinem mōdicatiuum z accutum: z propterea dissoluit continuitatem orificiorū earum: aut pp subtilitatē ut egnes q̄ dicitur claulor. Et sic tu uides q accidit in urib3 olei: aut accidit propter multitudinem sanguinis quaz uene continere non possunt: z aliquando accidit ppter debilitatem substantie uenarum que preparate sunt scisscioni: aut quia sunt subtiles nimis aut nimis dure. Et res que scindunt uenas cito sunt multitudo sanguinis z res extrinsece sicut casus z percussio. Propter passiones horum membrorum z epatis multa accidunt accidentia in uiis urinalibus. Et i libro signorum hoc declarabo.

De accidentibus supuenientibus uirtuti nutritiue membroꝝ.

Ed accidentia que accidunt ultime digestioni que est in membris sunt tria sicut in alijs. Aut q2 priuatur operatio uirtutis nutritiue in ip̄a sicut fit in ethicis. Aut q2 diminuitur sicut accidit in macie appellata alchaul: aut permutatur sic in lepra z morphea Et cā horum ccidentium est aut ppter malam complexionem ipsorum membrorum: aut ppter comunicationem aliorum sicut in lepra que fit ppter duas res aut ppter debilitatez uirtutis digestiue que est in membro: aut ppter malam matetiam eidem ab alio trās missam. Et malicia materie est aut propter se ip̄am aut ppter debilitatem epatis z uenaruz z causa morphee. Et causa morphee est pro maiori parte propter debilitatem uirtutis discretiue epatis: aut ppter debilitatem attractiue in splen. Et aliquando accidit propter malam complexionem acquisitam in substantia membrorum: z aliquando propter cibos Et tu debes scire q quando enumeramus causas istorum accidentium q tunc non dicimus res contrarias ad iuicem: aut q illoꝝ ip̄a etiam accidentia alī non possent esse siml. Sed pluries hec accidentia sunt per plures causas: vna z posset etiam esse ut omnes adessent.

De accidentibus impedientibus digestionem cerebri.

T opō ꝟtutꝫ digestiue in cerebro: aū diminuetur aut corrumpetur. Et ab hoc prouenit fluxus uel cursus superfluitatum non coctarum a cerebro per nares z pallatum: Et hoc accidens appellatur nassa: Et accidit a rebus frigidis extrinsecis. Et aliquando fit propter res

calidaſ ⁊ uolumus dicere ꝙ fiat a calidis
Et dicim⁹ ꝙ ppea ꝙ hec ſupfluitas eſt ñ cocta: dicim⁹ ꝙ cã efficiens hãc egnem ẽ debilitas uirtutis digiue que ẽ in cerebro pp malã ꝯplõnẽ dñantẽ ex fritate. Et ħ bene põt aſſignari i reumatib⁹ ex cã fra ex trinſeca Sed reumata q̃ fiunt a cãis ca lidis extrinſecis recipiunt pſcrutationem: qualiter fiant p uiã debilitatꝭ uirtutꝭ digiue ppea dicim⁹ qꝛ debilitas ꝟtutis digiue hoc facit p accñs: hoc ẽ pp multã q̃ztitatẽ mẽ ⁊ ipi⁹ fluxũ ꝑpterea qꝛ caloꝛ facit flueř res ꝯgelatas diſſoluendo eas. Inſup attra hit cerebꝝ a toto coꝛpoꝛe ad caput: ⁊ pp iſtã multã malã mãm q̃ in cerebro colligiť ꝑuenit accñs ꝑnãtũ: qꝛ refrigerabiť ⁊ uir/tus digiua impediet ⁊ fatigabitur ꝯ cere/brũ pp reparatõnẽ tante q̃ztitatis ſupflue Iſta eſt cã q̃ztitiua pp quã debilitať uirtuſ digiua cerebꝛi pp cãs extrinſecaſ. Cau ſa uero qualitatiua eſt ꝙ caloꝛ extraneus extrinſec⁹ hꝫ p ſui nãm refrigerare caloꝛẽ intrinſecũ ſicut ſol refrigerat ignẽ. Et ẽt alie cãe ſunt que ñ indigẽt ꝑlongatione ſermonis. Et hec uerba hñt locũ in oĩbuſ trib⁹ digõnib⁹ ſi uis eas ponere tm̃ tres: ſi cut fecit. G. aut quatuoꝛ ꝟm dictũ bois q̃z tu ſcis. ſ. auicene. Sꝫ mihi meli⁹ vř ut in uenis ñ ponať tertia digõ: ꝑpterea qꝛ ſã/guis in eis ñ tranſit ad aliã foꝛmã: ſicut fit i ſtõ: epẽ. ⁊ aliis mẽbꝛis. qꝛ ſto⁹ ꝯuertit ci bũ ad kilũ. epar ad ſanguinẽ. mẽbꝛa alia conuertunt ad ſpma albũ. Sed ueñ nõ fa ciunt tranſire ad aliã foꝛmam q̃zuis nutri antur ex eo aliquo mõ ex neceſſitate.

De accñtibus ſuperuenientibus uirtu/ti nutritiue coꝛdis.

Einceps uolum⁹ enarrare de accñ/tibus ſupuenientib⁹ mẽbro pꝛincipij uirtutis digiue: ⁊ ħ eſt coꝛ. Et poſtea nar rabim⁹ accñtia q̃ ſupueniunt m̃bꝛis ſpmatꝭ ⁊ vrine: ⁊ poſtea erit ꝯpletus ſermo acci dentium q̃ ſupueniunt uirtuti nutritiue. Et dicim⁹ ꝙ accñtia que ſupueniunt coꝛdi ſũt ſicut ſincopis cardiaca ⁊ tremoꝛ. ⁊ vniꝟ/ſaliter q̃ñ exeunt uirtutes pulſatileſ a ſua nãa. Et hoꝝ cã aut ẽ intrinſeca aũ ex trinſeca. Extrinſece cãe ſunt accidẽtia aie q̃ calefaciunt ꝯplexionẽ coꝛdis ſicut ira ⁊ furoꝛ. Et cãe pp quas occultať iteri⁹ calõ ſic ex ira ⁊ hiis ſilib⁹ qꝛ q̃ñ ꝑuocanť ſue ꝟ tutes interi⁹ ⁊ calefit nimis: tunc foꝛtificať ſu⁹ mo⁹ pulſatilis: ut tẽpet ſuã ꝯplõnem attrahendo aerẽ ⁊ expellẽdo exteri⁹. Et cãe extrinſece ſunt mala ꝯplo aut ut ſit in eo aut in m̃bꝛis ſibi colligatꝭ. Et aliñ erit ꝯplõ coꝛdis ñ mãliſ ſicut in febꝛe ethica ⁊ q̃ñ mãľ q̃ñ recipit ſanguiſ qui eſt in eo aliq̃z pmutationẽ Sꝫ apoſtema nõ põt tolleare i ſui ſbã: eo p⁹ ꝙ firm⁹ deficit. Et medici dñt ꝙ põt generari in ipi⁹ pannicu lo: ⁊ ſi medic⁹ accelerat curã ipi⁹ põt cura ri ⁊ ſi ñ moriť Et dicit. G. ꝙ coꝛ ſubſti net egritudinẽ mãlẽ: vꝫ q̃zdam humitatem aquoſam que generatur in ipi⁹ pãniculo: a qua ꝑuenit egritudo que uocať ronoi. ⁊ ſõat liquefactio totius coꝛpoꝛis. Et aliñ naſcuntur ſup pannicule eminẽtie duřz ul tra dico ꝙ ñ eſt impoſſibile ut ſuper ipum non adueniat omnis mala complexio: ex/cepto ut non ſit cum apoſtemate: aut non ultimeť: qꝛ q̃ñ ultimebiť aut ſuperflue fiet ſincopis aut ſimile. Et ſincopis eſt re/uocatio ſubita caloꝛis naturalis ab omni/bus partibus coꝛpoꝛis ad coꝛ ita ꝙ mem bꝛa regi non poſſunt. ⁊ hoc accidit aut ꝑ/pter paucitatem caloꝛis: aut ꝑpter ipſius nimiam diſſolutionem: ⁊ ꝑpter alias cau/ſas. Et membꝛa que leduntur pꝛopter ipſius coicantiam ſunt membꝛa pꝛincipa/lia. Et membꝛum ꝙ maxime cũ eo coicat eſt os ſtomaci: ⁊ ꝑpterea noiať fegũadi: qꝛ coꝛ noiať fegat ⁊ pp hoc fegũadi diciť paruum coꝛ. Et accidit ſincopis ꝑpter doloꝛem ſtomaci pluries: ⁊ accidentia uir tutum pulſatiliũ ⁊ cauſe illoꝛum ⁊ quod poteſt compꝛehendi ab eis meliuſ eſt nar rare in libꝛo ſignoꝝ ⁊ ibi dicam.

Capitulum de accñtibus ſplenis.

Iam diximus ꝙ membꝛa que ſeruiũt epati ſunt ſaccus fellis: ſplen: ⁊ ue/ſica: ⁊ renes. Et iam diximus accidentia que ueniunt pꝛopter pꝛiuationem fellis operationis q̃ñ diximus accidentia epis ⁊ locuti fuim⁹ de ſplene ⁊ adhuc dicem⁹ ꝺ eodẽ. Q̃ñ coꝛrũpiť opõ uirtutꝭ attractiue

ſplenis tunc difundit colera nigra cum ſā guine: ꝛ alñ expellit ipam nā ad cutiſ ꝛ fit moꝛfea nigra: ꝛ vlꝛ pp hoc accñs fiunt ōnes egritudnies melācolice Et qñ dñatur ſupflue ipi⁹ uirtus expulsiua: tunc infirmatur ſto⁹: ita ꝙ alñ obhoc accit fluxus melancolic⁹ Et ſpleni adueniunt oēs ſpēs egritudis ut ꝯplonalis officialis ꝛ cōis ſicut in apoſtematibus. Et ppea qꝛ cibus ex quo nutrit iſtud membꝝ ē groſſuſ ꝛ ut plimū egritudieſ q̄ i eo fiūt ſūt groſſe ſbe

De accidentibus ſupuenientibus uirtutibus renum.

Renes hn̄t .5. uirtutes ſicut alia membꝛa: ꝛ qñ pꝛiuat uirt⁹ diſcretiua q̄ ē in renibus: aut digiua: aut retentiua: tunc fundit ſanguis in vria: ppea qꝛ aquoſitaſ ſanguinea que mittitur eiſ ab epe ut nutriant: tunc ab eis imutari non pōt. Et qñ pꝛiuat eoꝝ uirtus attractiua tunc fit ydropus yposarca: ſicut dictū ē. Et qñ augmētabit multū tunc fiet fluxus vrine cū foꝛti ſiti: ꝛ egritudo dr̄ dyabetica. Et quando dominat uirtus attractiua debilitatur retentiua ꝛ digeſtiua eoꝛum omnino: ꝛ ꝑpterea in hac egritudine erit vrina nō cocta. Et cā huius accidentis eſt iterum ꝑpter malam complexioneꝫ aut egritudieꝫ officialem aut comunem: ꝛ conueniēs eſt appꝛiare hanc egñem male ꝯploni calide ppterea qꝛ tractā⁹ fit pp calꝛm. Et non eſt impoſſibile attractiuā augmentari ꝑpter debilitatē retentiue: ꝙ eſt qꝛ quando debilitatur retentiua non nutriuntur renes ab aquoſitate conueniēter ꝑpter paucam moram quam hꝫ hec aquoſitas: ꝛ tunc conatur uirtus attractiua ad trahendum plus ꝗ conueniens ſit: ꝛ ob hoc accidit ꝙ vria parum manet in ueſica ꝗuis non ſit plēa

Uirtus expulſiua impeditur in hiis mēbꝛis ꝑpter opilationem que fit in hijs ex coꝛpoꝛibus lapideis generatiſ in humiditatibus groſſis cum caloꝛe deſiccatio ꝛ recipit duriciem ſicut later ꝛ terra. Et maioꝛ pars iſtoꝝ fit in ſubſtantia renū ꝛ ñ in concauitate: ꝛ hec egritudo noiat baſcac.

De accidentibus impedientibus opēa ueſice. Rubꝛica.

Uirtus expulſiua impeditur in ueſica ꝑpter opilationem que fit in ea: ſicut ex apoſtemate: aut humiditate groſſa: aut a ſanguine coagulato: aut a lapide: ꝛ tunc ꝯſtringit vrina ꝛ alñ ꝯſtrigit vrinapp ipe dimtū ǝtutī expulſiue: ꝛ alñ fluit vrina pp dominationem uirtutis expulſiū: ꝛ hoc accidit ꝑpter ulcerationem ipius ueſice que fit pp qlitatē mōdificatiaꝫ q̄ ē in ipa vrina ꝛ alñ accit ꝙ vrina exit ſine uoluntate ꝛ ſine dolore: ꝛ hoc accidit qñ paliticatur m⁹culus qui eſt in collo ueſice. Et de hoc loquemur qñ narrabiꝫ⁹ accidētia q̄ accidunt uirtuti uoluntarie mobili. Et maioꝛ parſ accidentium que adueniunt iſtis duob⁹ mēbꝛis deuenit ultimo ad ulcerationem: ꝛ in pꝛincipio ſui aduentus nominatur ſcabies que fit ꝑpter malam complexionem materialem ꝑpter malos humoꝛeſ qui ſpergūtur ad ipſam. Et debet h̄ accidere ei eo ꝙ eſt uia ꝛ receptaculum ſuperfluitatū cōpoꝛis ꝛ ypoſtaſis ipius.

De accidentibus ſuperuenientibus m̄bꝛis generationis ſicut vulue teſtibus ꝛ mamillis.

Quando uirtus digeſtiua pꝛiuatur in teſticulis aut dinuit tunc non faciūt ſperma aptuꝫ ad generationē: ꝛ hoc accit ab vna ſpēꝝ male ꝯplexionis: qꝛ qñ dñat multum in caloꝛe ꝛ ſiccitate tunc ꝯburitur ſperma. Et ſimiliter ſi dñat in frigiditate ꝛ ſiccitate aut humiditate per ſe: aut in frigiditate p ſe non decoquitur ſperma ſꝫ remanet ſubtile aqueum. Et quedā ex iſtis ꝯplonibus ſunt tales a pꝛin° gnōnis: ꝛ ñ recipiūt coꝛreptōeꝫ: ꝛ q̄dā ſunt p accñs ꝛ coꝛrigūt Et qñqꝫ pꝛiuāt opōes iſtoꝝ m̄bꝛoꝝ pp apata aū iciſionē ſuſpēſōioꝝ ſuorū: aut pp maliciā que in eis ſupuenit i mēſura: aut in paſſione ſicut eſt in ernioſis. Et hoc accidit ꝑpter largitatem neruoꝛū ad quos ſuſpēſi ſunt teſticuli pp huitateꝫ ſupfluā ꝛ relaxant illi nerui ꝛ deſcendunt inteſtina ad burſā teſtiū. Et poteſt eſſe ut deſcēdat ad burſā uētoſitas aū aquoſitas. Et alñ accidit hec egritudo ꝑpter rup/

turam que aduenit huic foramini: et hec ē deterior: et multe alie maneries inueniuntur in libris praticorum. Sed uirtus expulsiua priuatur pp opilationem suorum meatuū aū pp debilitatē aut lasitatē aū qr accīt i ei⁹ forma mala figura qñ induratur: et hoc accidit qñ lesa est corda que substentat erectionem ipsius aut propter multam siccitatem aut qr ingrossata ē ex apate simuli lapidi.

De accidentibus superuenientibus operationibus vulue.

Quoniam vulua fuit creata propter generationem: et qr est uia superfluitatū de digōnis: iō accidentia que huic mēbro aduenuint istis operationibus adaptantur. Et in vulua sunt quatuor uirtutes .s. attractiua: retentiua: digestiua: et expulsiua: sed loco digestiue debet poni conseruatiua: et hoc est conueniens: qr propria uirtus est conseruatio embrionis. Sed operatō uirtutis discretiue non est manifesta in ipsa qr non ē credendum ut nutriatur ex eo qd colligitur in ipsa. Et quamuis hic cadat magnum dubium: hic non soluetur: sed hoc relinquetur libro de animalibus. Sed attractiua et retentiua et expulsiua sunt manifeste in ipsa. Et propterea uolumus narrare accidentia que superueniunt vnicuique earum. Et dicimus quod qñ debilitatur uel priuatur uirtus conseruatiua quam diximus eē propriā sibi uirtutem tunc minuetur aū priuabitur conceptio: et hoc accidet aut propter malā complexionē malem aut non materialem. Et que est non materialis quedam est a principio generatōnis: et illa nominatur sterilitas: et quedam est que est per accñs. Et quidam dixerunt quod hoc fit pp dispōnem corporū celestium. Sed hoc ego non uideo nec affirmo. Sed uia qua ledunt iste complexiones sperma in vulua est eadem cū illa qua mala complexio testiculorum ledit sperma in eis: quod est qr quando ista membra erūt calida et sicca tunc comburetur in eis spma: et qñ erunt frigida tūc infrigidabitur et fiet aquosum cursile. Et qñ impeditur uirtus retentiua matricis aut debilitatur: tunc erit cā aboriendi. Et cā impedimenti illius uirtutis est humiditas lubricatiua p maiori parte. Et qñ debilitatur uirtus expulsiua illius hēbit difficilem partū: quemadmodum superfluitas expulsiue est cā abortionis.

Et qñ uirtus attractiua diminuitur aut priuatur in ipa est cā diminutionis aut priuatōis concept⁹. Et aliqñ ledunt oēs iste opōes in vulua pp apostema quod fit in ea: aut pp egritudinem que suffocatio matricis appellatur. Et ista egritudo non ledit solum operationes matricis: sed etiam operationes membrorum totius corporis. Eo quod hec egritudo fit in hoc membro ex humore simili ueneno: et facit fumum qui resistit propter malam suam formam calori naturali: sicut faciūt uenena: et fit ab hoc priuatō omnium operationum uite: et fere cor pulsatione priuatur. Propterea qr hoc accñs accidit ut plurimū mulieribus q̄ remote sunt a coitu: opinatur ad quod putrefactio q̄ hoc accidens mouet collecta i eis fit propter corruptionem spermatis: propterea qr illarum sperma pparatum est illi corruptioni. Et ego dico quod non est impossibile ut generetur in aliis corporibus: et eorum substantia vn⁹ est humor similis ueneno: et maxime i hoc mēbro: eo quod locus est et receptaculū superfluitatū corpis q̄ ppate sunt recipe corruptōnē. et aliqñ incarcerātur ita quod ñ recipiūt correptōem et sanatōem: et si ciderit ad manu⁹ pfecti medici recipiet sanatiōem. Et huic mēbro accidūt egnes pōnis ita quod priuantur ab eo oēs sue opōes: qr paliticatur aū egreditur de loco suo aū suspēditur: et aliqñ ē cā isti⁹ egnis salt⁹ aū pcussio: et aliqñ ē humiditas lubricatiua. Et ex reb⁹ q̄ resistūt matricis nē ut ñ concipiat ē egritudo noiata mola. et ista egritudo fit pp defectū ūtutis informatē in spāte et hoc accidit aut pp corruptionē mēbri: aū pp corruptōem me. Et tūc gnātur in vulua qdam frustū sile frustro cāuis: et ueter mlris silatur uentri pgnantis donec abortit: et aliqñ accit ut nā ipam digerat et conuertat ipam in humitatē aū uētositatem.

Sed accidētia q̄ aduenuiūt sagui mēstruo sūt eadē accidētia q̄ accidūt digōni uenarum. et ppea superfluitas flux⁹ sanguis fit p vnā duarū rerum aū pp debilitatē ūtutis retētiue i uēis aū pp augmētū expulsiū aū pp ābo sil. Sed defect⁹ ūtutis retētiū pueīt ab vna ex spēb⁹ malē complōnis. et augmētū ūtutis expulsiue fit

aut ꝑpter mordicationē humoꝝ aut pp q̄ꝫ titatē eoꝝ. Et cāe cōstrictōis sāguīs sūt opposite cāis supradc̄is. saluo ꝙ ex rebus vna que debilitat. uirtutez expulsiuam aū ipsam priuat est opilatōnes que fiunt i ue nis ꝑpter grossiciem sanguinis. aū ꝑpt su am uiscositatem. Et tempus naturalis purgationis mestrui breue est vnius diei. ꝛ longum est. v. dierum. Et temp' bre ue interpolationis mestrualis est. xx. dieꝝ longum est. xxx. dieꝝ. Et aliā aduenīūt accidentia uirtutis expulsiue vni membro solum ꝛ aliā toti corpori. ꝛ que adueniunt toti corpori sunt sicut. tremor. rigor. ali/ tes ꝛ similia. Et accidentia que adue/ niunt vni mēbro soli sunt sicut tussis p̄lmo ni: ꝛ sternutatio cerebro ꝛ ossitatiōes ori ꝛ ructus ꝛ singulat' stō. Et nos narra bimus cām vniuscuiusqꝫ istoꝝ: ꝛ nos non appriamus hec accidentia aīe nutritiue ni si ꝑpterea ꝙ non sunt uoluntaria: q̄ꝫuis uo luntas hāt in aliquibus eaꝝ aliq̄ꝫ inuentio nem. Et dicimus ꝙ tremor ꝛ rigor sūt motus uirtutꝫ expulsiue i musculo pp expul sionem humoris ledentis caliditate sua ꝉ frigiditate. Et ꝙ ita sit nobis oñdit q2 ta les tremores adueniūt corpori pp res ex trinsecas sicut si subito sup cor' spgat aq̄ calidissima: q2 ex hac ꝑuenit rigor. Et aliā accidet oripilatio aut tremor. ꝛ hoc acci/ det pp aerem frm̄ ꝛ aquā frām. ꝛ cum iste cāe erunt debiles tunc fiet rigor ꝛ in ma/ iori pte tunc accidet in febribus. ꝛ qñ erūt fortes tunc accidet tremor. ꝛ tñ non pōt fieri tremor nisi p̄cedat rigor. ꝛ maxime q fiunt pp hu. calidos in febribus. Sed qui fit ex hu. fris flematicis aliā accidit sicut di cit tremor absqꝫ putredine. ꝛ hoc accidit solum in spēbus uitrei flematis. Et medi ci dicunt ꝙ ille qui fit ab hu. calidis est fō tior: q2 hu. est magis mordicatiu': ꝛ qui fit a frigore est minus mordicatiuus. Et nos uidemus q2 fit ꝯrium h'2 in rebus extrin secis: q2 aer frs dat hoc accidens uehem ter: ꝛ aer cals nihil. Sed oripilationem bene facit. ꝑpea dr̄ ꝙ fortis tremoris cau sa est conclusio caloris nāt in ptib' intrin secis. ꝛ infrātio m̄broꝝ exterioꝝ q2 tc̄ mo uet nā ad expellendū illud qđ est suum ꝯ/ riū siue calm̄ siue frm̄: sed frm̄ ē plus ꝯriū

Sed tremor qui fit in hora mortis est mo' uirtutis expulsiue pp impotentiā substētā di mēbra: ꝛ ppea extinguit calor intrinse cus ꝛ ex toto resoluit. ꝛ sitat ille mo' mo/ tui qui non hꝫ principiū nec finē nec cāꝫ sꝫ solum defectū: sicut uī in motu flāme can/ dele: ꝛ in casu folioꝝ arboꝝ pp ꝯsūptōem Et ppea qñ aduēit aliqd nē ab extriseco ꝙ sit mortiferꝝ ipsa expellit tunc corporis supfluitates pp terrorē sicut accidit illis q decapitant. Sed tussis est motus uirtutis expulsiue in pulmone pp expl'sionē reꝝ q̄ ledunt instra hanelit' cū aere qui egredit secū ꝛ pp adiuctoriū pectoris. Et ob hoc pꝫ ꝙ uirtus uoluntaria hāt aliq̄ꝫ innentio neꝫ in hac re: q̄ꝫuis nā ipa uiolentiā iferat Et effi. cā tussis est vna ex spēbus ꝯplexi onis male materialis uel ñ materialis. Sꝫ materialis fit pp hu. qui stillat a cerebro si cut accidit a reumatib' aut a re que ꝑuēit a pectore ad pulmonē: aut a spondilibus sicut pp apostemata q̄ sunt in ipso pectorē: aut pp rē que generat in ipso pulmone: si cut apostemata aut ulceratiōes: aut pp sā guinē qui egredit ab eo ꝛ exit sanguis ab eo pp uenam fixam in eo. Et hoc est peri/ culosum. ꝛ aliquando exit sanguis a pulo ne per uiam resudationis eo ꝙ istud mem brum est uaporosum: ꝛ aliquando currit sanguis ad pulmonem aperientibus pec/ toris. Et medici dixert ꝙ cuidam homini accidit fortissima tussis. ꝛ cum tussi ꝑiecit vnum lapidem. ꝛ incontinenti fuit inde li beratus. Et adhoc dicunt ꝙ hec vna spēs tussis que fit ꝑpter mucillagines que na/ scuntur in pulmone. Et alie res extrinsece mouēt tussim sicut puluis ꝛ fumus. ꝛ lana spinarum que dicitur lana canina balical/ calbus. Et etiam complexiones non ma/ teriales mouent hoc accidens. Saluo ꝙ uirtus expulsiua non est nata laborare ꝑ illis sicut pro materialibus: sed mouetur hoc motu per accidens. Et proptera quia illud ꝙ queritur a pulmoñ est ut mo/ ueatur ad expellendum illud ꝙ ipsi nocet concessa fuit ei a natura bona uirtus senti endi. Et quando sentit rem ledentem tan gendo ipsum tunc mouetur uirtus expulsi ua que est in illo. Et sicut mouetur pulmo ad hoc pp complexionem malē. sic etiam

mouet pp ɔplonē non malē: q ñ hz a sui natura facere nisi b: q res que fiunt a nā fit duob⁹ mōis: aut necessitate: aut inuam to. Sz accidit tñ raro ut hoc accidens fiat a rebus extrinsecis que ñ sequūt uiā natu re sicut dictum est: q vnus hō hēbat fōtis simā tussi: et vnus medic⁹ ex experimentali bus p̄cepit ei ut clauderet os: et incontinē ti fuit liberatus et in alio p̄cepit ut stringe ret collū et fecit et liberatus fuit. Et qñq accit tussis pp ɔpssionē que fit pulmōi ab alijs membris: sicut fit in apostemate epis aut pp nimiā uel supfluā sacietatem. Et sternutatio est mot⁹ uirtutꝪ expulsiue in ce rebro pp mundificationē supfluitatuz que fiunt in eo. Et pp hoc alñ mūdificant sup fluitates corporis et pectoris et pulmonis et alñ ex sternutatione expelluntur alique ex superfluitatibus q̄ sunt in ore stoi. et p pterea fortis sternutatio alñ mouet uomi tū: et hunc motū alñ facit uirtus expulsiua qñ humor sui qualitate mordet meat⁹ nari um: et pp hoc res apposite naribus acute ꝓuocant sternutationē. Et si tu quere res si hec supfluitas ꝓuenit a cellulis cere bri ad nares et mouet sternutationē. Rñdē mus q hoc raro contingere pōt. Et ru ctus pp expulsionē fit uentositatis que est in stō a uirtute expulsiua Et alices fiūt pp motum uirtutis expulsiue in mēbris ꝓ pter expulsionem supfluitatis fumose q̄ ē in mēbris. Similiter ositatio et extēsio mu sculoꝝ mandibulaꝝ pp expulsionē supflu. tatū fumosarum. Ista sunt accidentia q̄ supueniunt opōnibus uirtutis nutritiue et illis que appriant ei.

Capitulum uirtutis sensibilis.

Einde uolumus narrare accidentia que superueniunt uirtuti sēsibili. Et a simpliciori incipiem⁹ ut uirtꝪ sensibili. Et dicimus q q̄zuis uirtus sensibilis priceps cois sensibilitatis sit in corde ut dictū est: non tñ ɔplet eius opō manifeste nisi in cer bro nucha et neruo. Et ppea hec mēbra que dicta sunt frē ɔplonis et huide sbē: et sunt possibilia: nec est eoꝝ dñatio sicut do minatio cordis fit ut maior ps accñtium q̄ supueniunt opōnibus sensibilibus sunt a parte cerebri nuche et nerui. Sz cordi nō pōt accidere egritudo pp quā ꝓueniat pri uatio haꝝ uirtutū eo q mors accedit q̄zuis ñ sit impossibil nisi accidat ipi a corde ali qua debilitatis diminutio: et ɔuenit hoc q si incidat uena ex magnis artarijs alicui ex membris diminuit sensibilitas illi⁹ mē bri. Et ad hoc uidem⁹ q priuat sensus et motus qñ sincopizat et ñ fit magn⁹ tremō qñ hō multū timet. Et nos ñ facim⁹ demō strationē istius sicut facit. G. de incisione nerui q̄zuis declaratū sit q cor hāt inuen tionem in opōnibus haꝝ uirtutum. Et adducimus ꝓbationē a loco eēndi ꝓ meli oratione ꝓbationis: et q ita est dixerunt medici q cāe aduentus accidentium super has uirtutes dñt q sunt a cerebro: nucha et neruo. Et tñ cum tu curas ista membra caue ne obliuisaris curam cordis: sicut di ctum est in libro sanitatis. Deinde uo lum⁹ narrare accidentia que accidunt sen sui: tactus: et postea dabimus eoꝝ cas. Et dicimus q hec uirtus est de genere uirtu tum passiuaꝝ q illa patit a quatuor qua litatibus que dñantur in ea. Ipsi⁹ accñtia tot sunt quot sunt accidētia aliaꝝ uirtutū: hoc est q corrumpitur penitus. sicut in mē bro peralitico. aut diminuitur sicut in stu pore: aut permutatur in malam qualitatē sicut est in sensu doloris. Sed priuatio sensus in toto corpore est mors de neces sitate: sed priuatio in vno membro et diu tio in toto corpore possibilis est. Et cē que faciunt hec accidentia sunt de necessi tate mala complexio materialis et nō ma terialis: et mala complexio que ipsa facit est i cerebro: nucha: aut neruo. Et ē per scrutandum si hec accidentia fiunt ab. G. spēbus male complexionis: aū a parte ea rum. Et dicim⁹ q quedā istoꝝ membrorū sunt frigida et sicca: sicut nerui: et quedam frigida et humida: sicut cerebruz et nucha et q ita est ista membra patiuntur a frigi giditate: aut a frigiditate et humiditate ut plus: et ppterea sunt cāe istoꝝ accñtiū iste due res. Sz q mala ɔplexio calda hoc fa ciat ñ ē ipossibile q iā ɔclaratū ē q opō a licui⁹ mbri ñ ɔplet nisi pp calorē menꝪatū et tēpatū et ñ dña ex qua qualitate exeat tē perantia. et si accidit ē de raro ɔtingētib⁹.

Nec ēt ē ipoſſibile ut hoc accidat pp ſic
citatē: qꝛ nos uidemꝰ decrepitos qui ual/
de paꝝ ſentiūt. ſed ſi ꝓuenit a ſiccitate re
motum eſt ut fiat ſubito. Et poſtq̄ꝫ q̄litas
inq̄ꝫtum eſt frā ē cā hoꝝ accidētiū ꝓ maioꝛi
ꝑte exn̄te ꝯiuncta cū humiditate aū ñ ꝯiū
cta. q̄ꝫuis humiditas ſit ꝑpata ad hoc agē
dū. eo ꝙ facit relaxationē. ꝑpea qñ eſt cō
poſita cuꝫ caliditate remotū eſt ut fiat hoc
accidens. ſed ñ dicimꝰ ꝙ impoſſibile. Sed
dificile eſt inuenire ꝯplonē mālē ſoluꝫ hu
midā niſi ſit coniuncta cū calitate aū frigi.
qꝛ ꝙ facit hoc ñ ē niſi humoꝛ ex̄ nām. Et
humoꝛ ñ eſt niſi aū frs ⁊ hu. aū frs ⁊ ſic.
aū cals ⁊ hu. uel cals ⁊ ſiccꝰ. Et poſtq̄ꝫ
dictū eſt ꝙ ſpēs ꝯplonis ꝓ maioꝛi ꝑte eſt
cā hꝰ accidentiū. oꝫ eſt quō accidūt ſuꝑ has
oꝑōnes. Et dicimꝰ ꝙ hec mala ꝯplo quā
do fit in cerebꝛo ſeqnꝛ ex ea dinutio ſen/
ſibilitatiꝫ in toto coꝛpoꝛe. Sꝫ qñ fit in cere
bꝛo fit in ipſo primo ⁊ ſbalr. aū fit pp co
municationē quā hꝫ cū ore ſtoi. ⁊ qñ fit in
vno lat̄e cerebri: fit in lat̄e corporis h̄ ac/
cidens. Et ſimiliter qñ generat̄ aliqs ma
lus humoꝛ dñans in aliquo neruo. tūc pꝛi
uat̄ aū dinuit̄ ſenſus illiꝰ mēbri cuiuſ pro
prius eſt ille neruus. Et humor qui pōt
generari neruo illud facit hoc duobꝰ mōiſ
vno fit ab humoꝛe a quo nutrit̄ neruꝰ ipē
⁊ tandem paulatiꝫ nutrietur donec acqui
ret malignam complexionem. Alio ut nō
ſit humor in neruo. ſed infuſus in humore
ipꝫ circūdante. Et alñ accidit hoc accñs
neruo pfoꝛato pp opilationem: ⁊ opilatio
fit aut pp apoſtema: aut pp hu. groſſū: aū
pp ꝯp̄ſſionē. Et q̄ꝫuiſ hec egritudo ſit mō
bus officialis: tñ ēt eſt ꝯſimilis: qꝛ pꝰ apo
ſtema ⁊ groſſiciem humoꝝ: ⁊ ꝯp̄ſſionē ſeq
tur mala ꝯplexio. Et qñ iſte cāe foꝛtificāt
erunt cāe pꝛiuationis in vno membꝛo ipiꝰ
ſenſus. aut in pluribus aut in toto corpōe
⁊ cum cāe iſte ſunt debiles ſunt cāe dinuti
onis ſenſus. Sꝫ qñ ꝑmutat̄ ad malum
hoc eſt ut ſit mala ſenſibilitas que nomiat̄
dolor ꝓuenit a male ꝯplexiōe cala aū frā
māli. aut ñ māli. Et dolor fit qñ ñ dñatur
hec mala complexio ſup totū mēbꝝ. ⁊ illa
ꝯplexio noiat̄ a medicis mala ꝯplexio tūc
ñ ſentit ipām. aut ſentit ſtupidē. Et cā hꝰ q̄r
mēbꝛum non ſentit ipām aut ſentit ſtupidē

Et cauſa huius quare membꝛum non
ſentit ipſam aut ſentit ſtupidum non eſt ni
ſi pp ꝯplexionem ſuam naturalē. Et quā/
do fiet in ꝑte ipius mala ꝯplexio ex̄ nām
ſentit ipſam per īmediuꝫ bone complexio
nis. Et quando bona complexio erit ꝑ
mutata tota: tunc non ſentit doleꝛem: qꝛ ñ
erit cum eo cā ſentiēs: ⁊ erit membꝝ ſicut
moꝛtuum. Et quelꝫ qualitatū paſſiuaꝝ
pōt dare accidenſ hoc membꝛo. ꝓpterea
qꝛ iſte qualitates ꝓ maioꝛi parte hñt pluſ
pati q̄ꝫ agere: ſicut caliditas ⁊ frigiditas
plus hñt agere q̄ꝫ pati. Et ſolutio con
tinuitatis non eſt cā doloꝛis ſicut dicit. G
ſed ſolo ꝯtinuitatis eſt cā ꝯplexionis que
facit doloꝛē: ꝙ ē qꝛ ꝯplo ꝯtinuitatiſ eſt cū
malo motu: ⁊ ꝯueniens eſt ut talē motū ſe
quat̄ mala ꝯplo. Nec ſunt ēt cāe doloꝛis
due res ſil. vꝫ ſolo ꝯtiuitatiꝫ ⁊ calitaſ ⁊ fri
giditas ſicut dicit exanter auicena: ꝙ ē qꝛ
declaratū eſt iam in libꝛo de aīa ꝙ iſte ſen
ſus ſentit pꝰ ſenſus oēs. ſ. quatuoꝛ quali/
tates hoc eſt ca. fri. ſic. ⁊ hu. g̊ doloꝛes ñ
fient niſi ſentient̄ ab eo ſenſu: niſi qñ mul/
tum ſuꝑabunt ſua ꝓpꝛia ſenſata ſicut acci
dit alijs ſenſibuſ. Similiter qꝛ oculus nō
dolet niſi ꝓpter ſuperfluitatem coloꝛum:
qñ exeunt uiam temperatam uel mediam
⁊ ſic lingua cum ſapoꝛibus: auditus cum
ſomnis: ⁊ odoꝛatus cum odoꝛibus. Et
ſi accideret huic ſenſui tactus dolō ꝓpter
ſolutionem continuitatis tunc eēt ſuum ꝓ/
pꝛium ſenſatum ſubſtentialiter ſolo conti
nuitatis ſolum. Et ſicut oculus dolet ꝓpt̄
ſuperfluitatē coloꝝ: ꝓpterea qꝛ ſuum ſēſa
tum eſt de genere coloꝛuꝫ ⁊ non res que
ſit contraria coloꝛi. Sed ſolo continuitatiꝫ
eſt ꝓpter quam accidunt qualitates ſuper
flue. ⁊ anima ſenſibiliſ non eſt niſi ad qua
litates. Et. G. etiam hoc confitetur quan
do dicit ꝙ uola manus non fuit facta in fi/
ne temperantie: niſi ad app̄hendenduꝫ ꝯ̄
ria. Et ad hoc apparꝫ ꝙ ſuperfluitas con
trarioꝛum eſt cauſa doloꝛis qui fit in ſenſu
eo ꝙ parum ⁊ multum de neceſſitate ſunt
ſub eodem genere. Et delectatio que
ē contraria dolōi nō eſt niſi compꝛehēſio
ſenſati temperati ⁊ ſimilium ſicut delecta
tur ſenſus tactꝰ ex aqua cala: ⁊ uiſus ex
coloꝛibꝰ uiridibꝰ: ⁊ guſtꝰ ex ſapōibꝰ dulcibꝰ

τ audit⁹ ex̄neis uocib⁹:τ odorat⁹ ex odo/ribus aromaticis:τ quasdā delectōnes p̄cedit molestatio:τ ille sūt delectabiles nē τ quedā absq3 molestatōe p̄cedente. Dolor3 quidā fiunt in toto corpore: τ quidā3 fiunt in uno mēbo:sicut dolores qui fiunt i stō uel epē:uel capite:ꝉ intestinis. Et nos loquemur de manifestiorib⁹ τ dicem⁹ eoꝝ cās. Et dicim⁹ ꝙ dolores qui fiunt i capite qui nominantur in arabico soda: cāe eoꝝ sunt absq3 dubio aut ex mala complexione calida eoꝝ aut frā: sunt aut materiales aut ñ mãles. τ hec mala ꝯplō pōt fieri primo in sbā cerebri:τ alñ fit pp coicatione alteri⁹ mēbri sic pp stom̄. Et hoꝝ qdā sunt qui pseuerāt lōgo tpr sicut dolor oul τ fiunt p̄sentialr:τ hoc fit pp malos hu.q generant in cerebro successiū τ sic pmutatur sua ꝯplo ad malū ad generanđ hē sēper:τ p eandē uiā currunt oēs egn̄es cronice q2 ille pmutant ꝯplonem in m̄bris:τ acquirunt dispōnē generandi malos hu. Vñ eaꝝ curatio ē dificilis aut ipossibilr:sic est dolor emigranee. Et materia ex qua fiunt alique huiusmōi egn̄is spēs:alñ ē in sanguine arteriali:τ conuenit hoc q2 curatur egritudo qñ incidit artaria. Et hec egtudo fit pp duas malas ꝯplones. u3 calidam τ fri. sed nō est ñ materialis: q2 illa q̄ ñ est mãlis non longo tpr durat Et mēbra ꝯsueta dolorosa sunt intestia τ sto⁹:τ hoc accidit pp digōe3 que ē i eis manifesta multum:q2 errant sepe. Et cāe que faciunt dolorē in ipis aut sunt cibi uētosi:aū humores grossi:aut melencoli. τ dolor q ꝓuenit ab eis est multū fortis a cronicus. τ alñ fiunt fortes pp humorē colericum. Sed humores a quibus ꝓcedunt dolōes cronici in intestinis sunt aut humores grossi fri. sicut flā uitreu3:τ eoꝝ similes τ hu. calidi. Sed dolores qui continent totū corpus sunt illi qui dn̄r labores:τ sunt trium speꝝ s̄m medicos:un⁹ dr̄ ulceratiu⁹ alr extensiuus:τ alter apostemosus. Et quis istoꝝ fiunt a rebus extrinsecis uł intrinsecis:τ quidā ab extrinsecis:τ ulceratiu⁹ fit penitus pp humores:τ fit pp multum motum sit ꝓpterea q2 dissoluunt ex corpore humiditates ꝓpter ipm motū:τ illud accit pp cām humoris mãlis qui est in corpore male qualitatis. Sed alie re spēs laxitudinis sunt una:nisi q2 diuersificat s3 magis τ minus:q2 qñ supfluit dolor extensiuus fit apostemosus. Et cā que similr facit hos duos dolores est humor aut motus magne laxitudinis: τ ille qui fit pp humores fit necessario ꝓpter mł titudinē humoruꝫ:τ sint distemperati in qualitate aut ñ Et multitudo humoꝝ attribuit duab⁹ rebus aut ut sit multitudo per accn̄s:hoc est ꝓpter defectum uirtutū:aut ut sit mł titudo per se aut pp ambo. Et mł titudo humorum q̄ntitatiua cum sanitate uirtutis nominatur replō s̄m uirtutem. ꝙ ē q2 uirtutes impediuntur ꝓ maiori parte pp q̄ntitatem τ qualitatē s3 cum illo impedimēto necessario coniungit malicia qualitatū:τ illi plr appłatur. Et alñ fiunt isti dolores ꝓpter malam ꝯplexionem calaꝫ aut frām siñ materia. Et generalr accit dolores i corpōe cā apostematū accidentium cā grossoꝝ humoꝝ. Et ppea q2 sensus qui dr̄ desiderium est ꝓprius oris stōi:uidenda sunt accidentia que eidem superueniunt. Et dicimus ꝙ accidētiā supueniunt huic opōni s3 ꝙ accidunt alijs:aut q2 permutatur. aū diminuit aut corrumpit. Et accidentia diuitionis sunt sicut accidentia corruptōis. τ illud ꝙ corrumpit apetitum aut dinuit est de necessitate una ex spēbus male complexionis non materialis aut materialis. que fit primo in membro paciente. aut per comunicatiōem quā h3 cum aliquo membro Et complexio que fit in mēbro qualr dr̄ operatio ista est calor ex̄ naturam. Sed quidam opinantur ꝙ frigiditas est cā magis ꝓpinqua dandi appetitū q̄3 auferendi. pp q2 hec operatio que est in hoc membro inuatur τ completur ꝓpter fritatem τ accetositatem que ei transmittit a splene. S3 qñ hec frigiditas ultimat est cā priuatōis istius opōnis. Nec est dicendū ꝙ accetositas inq̄tum est frigida adminiculat huic operatōni. sed inq̄tum est accetositas est cā stimulans ad bonu3. Et similiter qñ dominabūt humiditas τ siccitas impedient hanc operationem. ꝙ est q2 nullum mēbꝝ agit τ patit naturaliter nisi ꝓpter complexionem temperatā in quatuor qualitatib⁹

Sed lexio que fit ꝓpter colligantiā cū

alio mēbro est sicut mala complo que pro uenit a cerebro pp neruū colligantē utrū qȝ. Et aliā accidit hoc pp repletionem cor poris ex multis superfluitatib⁹: ⁊ pp hoc nō indigent membra cibo: ꝙ est qꝛ apetitus non fit nisi qñ dissoluuntur ex nr̄is corpo ribus res que debent restaurari per simi le: ⁊ non est ꝯ. G. ut sit vna cā sensus isti⁹ membri ꝙ mēbra qñ carent nutrimento: trahunt ab epate ⁊ epar ab ore stoi: ⁊ tē fit desideriū in os stoi: ⁊ nitit̄ restaurare il lud qđ dissolutū est ab eo ⁊ alijs mēbris

Et mo⁹ attractionis in stō p modū appe titus est cōtrarius motui attractōnis q fit per moduȝ nutrimenti solum: ꝙ est quia il le qui fit per modū nutrimēti est attractio o ris stoi ab epē. Sȝ attractio a qua ꝓuenit mo⁹ desiderij in stō est attractio epis ab o re stoi. Et nos non sum⁹ locuti de hoc nisi qꝛ vnicuiqȝ mēbro necesse est ut restauret̄ p sil'e: ꝙ ab eo dissoluit̄: ⁊ tñ nullū ex alijs mēbris sētit euōnē rei que dissoluit̄ ab eo ⁊ si ita est nullū mēbrū sentit euōnem hāc nisi p hoc membꝝ. Et est eoꝝ seruiens in hoc. Aut pōt dici ꝙ dissolutō que fit in ip so quasi colligata dissolutioni alioꝝ mem broꝝ in eo ꝙ est membꝝ eorum ⁊ ipsa ha bent trahere ab eo. Sed ppea qꝛ fōtifica tur desiderium h⁹ membri qñ dissoluunt̄ a membris humores ⁊ debilitantur: qñ nō dissoluunt̄ appet ꝙ hoc sit: ppea qꝛ inter ip̄m ⁊ alia mēbra fit similitudo: ⁊ societas substantialiter ⁊ non per accñs. Et ē hoc membrum qi sit sp̄es omnium membroꝝ quo ip̄a debēt sentire hanc resolutionem. Sicut nos uidemus ꝙ mēbra sentiunt per neruum ēt in locis q̄ ñ sunt neruosa: ⁊ sic discernit lingua cibos ꝯuenientes ab icō uenientibus toti corpori. Et ppea qꝛ sen sus istius mēbri ⁊ desideriū istius est sbe calide ⁊ sicce sicut est cibus ul' fre ⁊ hu. si cut est aqua: fuit necessarium ut ueniret ac cidētia istis duabus sp̄ebus: ⁊ iam diximꝰ cās corruptionis ⁊ diminutionis appetitꝰ calidi ⁊ sicci. Sed cā corruptionis fri. ⁊ hu. fit ꝓpter hanc ꝯplexionem in eo ex/ uberantem: ppterea dn̄t medici ꝙ corru ptio appetitus cibi fit p calm̄ ⁊ siccum su perfluens in membro. Et cōruptio appe titus potus est p frm̄ ⁊ hu. exuberās i ip̄o ⁊ vl'ꝛ hoc ñ fit pp malam complexionē fri gidam ⁊ hu. aut frām solum: qꝛ difficile est ymaginari ꝙ hoc fiat ꝓpter malā comple xiōem ca. ⁊ sic. Saluo ꝙ opinat̄ ꝙ ab hoc ēt euenire possit in fine febrium ardentiū qñ appinqnant̄ morti. Sed corruptio istius opōnis aut eius exitus a cursu natu rali fit ꝓpter qualitatē aut quantitatem. Et ꝙ fit ꝓpter q̄ntitatē sicut appetitus au gmentatus comedendi multum: est ꝓpter vnam duaꝝ reꝝ. Aut ꝓpterea qꝛ corpus est nimis dissolutuȝ sicut in conualescenti bus qui hn̄t fortiorem appetitum digōne Aut ꝓpter frigiditatem multam oris stoi ꝙ est qꝛ iste opōnes sm̄ ꝙ dictum est iuuā tur ⁊ complentur frigiditate temperata: ⁊ qñ fortificat̄ tñ ñ fit ultra: qꝛ tunc quidam appetit⁹ falsus fit. Et aliā accidit ut hec mala complexio sit nō mālis ⁊ aliā est mā lis sicut ꝓpter hu. accetosum aū melācoli am. Et ꝙ fit pp malā complexiōem mālē dr̄ caninus appetitus Sed cā superflui tatis appetitus fri. ⁊ hu. est de necessitate pp malam ꝯplexionem ca. ⁊ sic. mālē l' nō mālē. Et mālis que facit hoc accñs i hoc mēbro est colera aut flema salsū. Et hec mala ꝯplexio fit i hoc mēbro aliā est p̄mo in eo: ⁊ aliā pp comunitatē alteri⁹ mēbri: si cut est epar ⁊ pulmo ⁊ alia sicut diximus supius ꝙ sensus membroꝝ ꝓpter dissolu tionem calidi ⁊ sicci ab eis cā est attractio nis eoꝝ: eodē mō accidit in appetitu fri ⁊ humidi. Et debes scire ꝙ aliā eueniunt mala accidētia uirtuti expulsiue aut attrac tiue pp priuationem sensus mēbri. ꝙ ē qa uirtus ñ expellit ꝓ maiori pte nisi qñ senti rē ip̄am ledētē sicut accit intestinis: qꝛ qñ diuitur aut priuat̄ eoꝝ sēsibilitas accit eis vna sp̄es colice: ⁊ sil'ꝛ qñ diuit̄ aū p̄uat̄ sē sibilitas oris stoi priuat̄ uirt⁹ attractiua q̄ est in stō.

Capitulū de accñtibus mo⁹ uoluntarij.

Ꝛ postq̄ sumus locuti de accñtibus que adueniunt sensui tact⁹: Deiceps narrandum est de hijs q̄ accidunt motui uoluntario: ppea qꝛ ut plus qñ vnus cor/ rumpitur ⁊ alter: excepto qñ accñs ē vl'e toti corpori. Sed qñ est p̄ticulare in vno membro pol'e est ut stupefiant aut priuēt

ābo: ⁊ possibile est ut p̄uet̄ vnus ⁊ alter remaneat. Et hec est sñia. G. ⁊ hoc cōuenit cum eo qđ dictū est in cā sensus ⁊ mo⁹: ꝙ est q₂ calo₂ cū quo fit sensus alñ ñ ē idē cū eo cū quo fit mot⁹: ⁊ diuersitas q̄ est in eis ñ est nisi m̄sura tēpantia in vno quoq₃ ip̄o₂ calo₂ ꝑp₂ia hijs duab⁹ opōnibus.

Et ppea fuit necessariū ut sit cōplō neruo₂ mo⁹alia a ꝯplone neruo₂ sensus. ppea q₂ ip̄i nerui hñt tēpatū calo₂ē cū quo fiunt iste opōnes: ⁊ ppea p₂iuat̄ sensus qñ incidit̄ neru⁹ sensus ⁊ remanet mo⁹ ⁊ quādo incidit̄ nēuus mot⁹ aut pcutit̄ p₂iuatur mot⁹ ⁊ remanet sensus: ⁊ qñ incidunt̄ ābo aut pcutiunt̄ p₂iuāt̄ ābe opōes. Et qñ aduenit hoc accidens toti co₂po₂i fit apoplesia: ⁊ qñ accidit vni membro fit tunc p alisis. Et tu scis per teip̄m oīa accidentia ex accidentib⁹ accidētiū s̄ mēb₂a p ea q̄ p̄cesserunt: ⁊ sic accit qñ p₂iuat̄ uirt⁹ nerui uocis q₂ tunc p₂iuat̄ uox. Et. qñ p₂iuatur uirtus dyafrāmatis suffogat̄ hō vl₂ i omnibus alijs motib⁹ voluntarijs: sicut accit in motu musculi uesice aut in musculo ani q₂ tunc egrediunt̄ sup̄fluitates humide ⁊ sicce sine uoluntate. Et ppea q₂ tu scis ab q° loco loca nēui ⁊ colligātiā quā h₃ cū q° lib₃ m̄b₂o tu poterís cognoscē qñ fuerit lesa opō alic⁹ m̄b₂i p quē neruū fuerit lesa.

Et accidentia que ueniunt instr̄is mot⁹ sunt trib⁹ mōis sil₂: aut ut p₂iuētur eo₂u₃ opōnes sicut in apoplesia aut peralisi: aū ut diminuāt̄ sicut in stupo₂e ⁊ do₂mitōne aut ut operationes permutent̄ ad malas sicut in tremōe aut spasmo. ⁊ nos uolum⁹ dare cās vniuscuiusq₃. Et dicimus ꝙ cāe diminutionis motus aut co₂ruptionis ip̄i⁹ sunt ille eeđ cāe cū cāis co₂ruptiōis sēsus Et debes hoc sil₂ scire ꝙ dictum est sup̄ius de coicatione co₂dis: ⁊ sil₂ qđ dictum est in sp̄ēbus male ꝯpl̄onis que facit hoc accidens sic d₃ hic intelligi. Et scias ꝙ tremo₂ ē mot⁹ ꝯposit⁹ qui fit in mēb₂o: eo qđ uirtus al̄is motia pugnat cū uirtute đclinatiua que est in mēb₂o trahēte mēb₂ū ad se: ppea fit in hijs mot⁹ ꝯrius: alñ supe rius qñ fo₂tificat̄ uirtus motiua: ⁊ alñ ife rius qñ fo₂tificat̄ uirt⁹ declinatiua. Et cā isti⁹ accidentis est vna ex sp̄ēbus male cō plexionis: ⁊ ut plus accidit pp malā ꝯplexionē frigidā ⁊ hu. q₂ neruus non d₃ ledi nisi per istas ut pl̄rimū. Et spasmus dicit̄ in arabico tasueg est ꝯctio nerui in se ⁊ decurtatio sue lōgitudis: ppea ꝙ ꝯbitur ⁊ colligit̄. Et illud accidēs aduenit mēb₂o ꝑpter duas res sicut accidit in rebus extrinsecis ⁊ in co₂dis ⁊ in similibus. ⁊ iste due res sunt aut mala ꝯpl̄o calida dñans s̄ m̄b₂ pp q̄₃ colligit̄ ⁊ ꝯbit̄ sic cōda i magno estu: aut mala ꝯplexio hu. mālis que implet neruum ⁊ distendit ip̄m: ⁊ ꝑpterea crescit latitudo ⁊ diminuit̄ longitudo s̄m ꝑpo₂tōnem extensionis latitudinis necessario. Et ista repletio ⁊ distensio que fiūt in mēb₂o fiunt ꝑpterea ꝙ illa humiditas conuertit̄ in sb̄am aereā: ⁊ ob hoc neruus labo₂iose eā ꝯtinet: sicut nos uidem⁹ i utre uini bullientis: ⁊ accit ppea q₂ ptes aeree indigent maio₂i capacitate ptibus aqueis aut terrestrib⁹. ⁊ ob hoc qñ res humide ꝯuertunt̄ ad siccitatē: tunc nerui colligūt̄ ⁊ ꝯbunt̄ sicut accit co₂rigijs q̄ calefiunt ad ignē: ⁊ qñ ꝯuertunt̄ ad aeritatē: augmētat̄ ea₂ q̄₃titas. Et scias ꝙ hec est indigentia necessaria ꝑpter superfluā humiditatē que accit i neruo ad hoc ut extēdat̄ ⁊ crescat s̄m oēs dimensiones: non ut ꝯbat̄ aut colligat̄. Et ūt ego scire₃ q̄r extendunt̄ in latitudinē ⁊ non in longitudinē. Saluo q₂ pōt dici ꝙ extensiones que fiunt in latitudinē uincunt qñ fit collectio extensionu₃ q̄ fiunt in longitudine. ⁊ ꝑpterea ꝯbit̄ neru⁹ de necessitate. Et. g. non sentit in hoc nisi ꝯctione₃ que est decrementū descendens uersus terrā: ⁊ pluries appellat ip̄₃ distēsionē ⁊ maxime que ꝯtinet co₂pus ante ⁊ retro. Et plures medici intendunt ꝙ extēsio sit opposita ꝯctioni. Sed hoc non accideret nisi pp humiditatē solum ⁊ fieret lōgitudo: sed illis cadet idē dubium ꝙ accit in distensione que fit in latitudine que est s̄m. g. cā ꝯctionis humide. Et scias ꝙ uerba medico₂ in hoc accidēte vl₂ sunt p₂opinquio₂a ut sint uerba musico₂ q̄₃ ut sint demonstratiua. Et si deo placuerit ego faciam vnum ex hoc solum tractatū qui seq̄tur uiā demrōnis: ⁊ poterunt intelligi ab illo res nobilio₂es q̄₃ hec Sed quādo fit hec ꝯctio nascit̄ bellū inter duos mot⁹: ut inter motum uirtutis motiue: ⁊ motum

ꝯctōis: ⁊ aliquando fit in neruo vna spēs contractionis que non accidit pp domina tionem caliditatis nec siccitatis nec ꝑpter humorem aereum qui distendat: imo est ꝑ pter fortitudinem uirtutis expulsiue que ē in neruo ad resistenduꝫ rei ledenti: ⁊ tunc colligitur in seipso ⁊ ꝯhitur ut fortificetur super rem quam expellere intendit: sicut faciunt animalia que uolunt se mouere ad cursum uel ad saltum: in primis colligunt ⁊ contrahunt omnia membra ⁊ postea cō plent eorum uoluntatem. Et hec spēs cō tractionis est uelocis curationis nec debꝫ attribui egritudini ⁊ dr̄ expandidatio.

Capitulum de natura gustus ⁊ saporū ⁊ accidentibus superuenientibus ipsis.

Ꝗuiaꝗ declarauimus accidētia que fiunt super sensum tactus. Deinceps uolumus loqui de accidentibus superue nientibus sensui gustus. Et primo dicem⁹ de saporibus ⁊ postea de sapore. Et dicimus ꝑpterea ꝙ elementum non hꝫ o dorem nec saporeꝫ eo ꝙ ista duo non sūt nisi in composito: corpus uegetabile ⁊ a nimale declinat ad calorem ⁊ humiditatē necessarium fuit ꝙ sapor naturaliter decli naret ad has duas qualitates: qꝛ sapō fit per admistiōnem substantie sicce cum humi da: quando cocuntur per calorem decocti one determinata. Et ꝑpterea diuersant spēs saporꝝ ꝺm diuersitatē ꝗtitatis huius decoctōnis: ꝑpterea tēperata est calida ⁊ humida ⁊ facit saporē dulcem: sed cōpl'o distemperata ē calida ⁊ sicca ⁊ facit sapo rem amararum: ⁊ ista duo sunt elementa saporꝝ ꝺm nos sicut album ⁊ nigrum sunt elementa colorum. Sed media que sunt i ter ea sunt ꝺm remissionem uel crementuꝫ decoctionis: qꝛ ꝑpinquius dulci est vnctu osus: ⁊ ꝑpinquius amaro est salsus: ⁊ in ter istos sunt acutus stipticus ⁊ acetosus Sed qꝛ odores sunt ex radice uaporū fumosoꝝ: ⁊ ab hac parte est aer suum sbꝫ si fuerint dominātes super ipōs caliditas ⁊ siccitas: ꝑpea inuenies multas res qua rum odō non manifestatur nisi quando ca lefiunt ab igne sicut lignum alces ⁊ simil'a Et alie res sunt q̄ indigēt fricatiōe man⁹ Et tunc dant earum odores ꝑpter calidi tatem fricationis manus. Et ꝑpterea uid tur ꝙ hō sit aptior ad discernendum indi uidua odor habilium ceteris alijs aiabus ꝗuis quedā aialia hēant fortiorē sensum odoratus a remotis.

De accidentibus sensus gustus

Deinceps uolumus dicere de sensu gustus. Iste sensus nō idiget medio extrinseco ꝗadmodū indigēt tres alij. pp ea qꝛ ē quidā tactus ⁊ sentit ꝑpter humi ditatē que est in ore. Et ꝑpterea facte fu erunt due uene in lingua ut continue gene rarent hanc humiditatē: ⁊ quādo corrum pitur hec humiditas in ore sicut i infirmis non possunt tunc sapores ueraciter comp̄ hendi. Deinceps uolumus dicere acci dentia que ueniunt huic sensui. Et dicim⁹ ꝙ accidunt illis tribus modis quibus ac cidūt alijs: hoc est qꝛ aut corrumpitur iste sensus aut diminuitur aūꝗuertitur ad malū sensum. Corruptio fit ꝑpter vnam ex spē bus male complexionis in eodē instrumē to istius sensus: ⁊ istud est lingua: aut i mē bro comunicante cum eo: sicut in cerebro ⁊ neruo misso a cerebro eidem. Et di minutio fit ꝑpter easdem cās quādo sunt debiles. Sed accidens ꝙ facit ipm̄ sē tire malo sensu fit duobus modis: aut ga sentit aliquem saporem non discernendo quis sapor sit: aut qꝛ sentit saporem cōtra rium ei: sicut si sentiat dulce illud qd̄ est a marum ⁊ sic de alijs. Sed si sentit aliquē saporem nullo sapōato p̄sente: hoc fit pp malam complexionem materialeꝫ: ꝙ ē qꝛ nos uidemus qꝛ sentit saporem illius hu miditatis: ita ꝙ si sit colera sentit amaritu dinem: ⁊ si sit acetositas sentit acetositatē ⁊ si est dulcis dulcorem. Et quando forti ficatur hec mala complexio tunc sētit om nia ꝺm illum saporem: ⁊ iam declaratuꝫ ē in naturali phia: ꝙ omnia instrumenta sē sus sunt uacua a sensibilitate suorum app̄ hensiuoꝝ: qꝛ si ita non eēt ipsa non appħē deret eas: ꝙ est qꝛ si ps uisibilis oculi eēt colorata non reciperet omēs colores: qꝛ in rebus naturalibus recipiens non reci pit suuꝫ simile: sicut dicemus: ⁊ sicut ē i isto

sensu similiter est in aliis. Et ppea qn̄ aduenit ei hoc accidens sentit oēs sapores sicut vnū. Et aln̄ iste sapor nō erit multū fortis ut sentiat sapores qi tēpatos pp hc malū saporē quē hȝ: ꝛ hoc illud accit ēt ꝑpter res extrinsecas sicut accit comedēti res amaras ꝛ postea bibit aquam ꝛ tunc sentit eam quasi dulcem.

De sensu odoratus ꝛ accidentibus egritudinibus eius. Rubrica.

Iste sensus recipit res odorabiles per mediū aerē: ꝛ in multis aialibus reperitur fortior q̄ȝ in hoie sicut in aquilis: apib' ꝛ similibus: ꝛ ꝓpinqua sunt indiuidua odorabilia indiuiduis saporibus. Saluo ꝙ non ꝯp̄hendimus ita bene differentias odoꝝ sicut dr̄as sapoꝝ: ꝙ ē qꝛ iste sensus debilior ꝛ gustus est fortior: qꝛ est quidā tactus ꝛ sensus tactus est fortior i homine q̄ȝ in ceteris aialibus: q̄ȝadmodū quidam alioꝝ sensuuȝ sunt fortiores in aliquibus alioꝝ animalium. Sed operatio aeris in sensu odoratus est p hunc modū qꝛ fert illud qđ resoluit̄ ex substantia aeŕa ex rebus habentibus odoreȝ per similitudinem q̄ȝ hȝ cū eo quousqȝ pducit ip̄m ad sensum per se: ꝛ p adiuctoriū partis ignee Et iste sensus inuenit̄ ēt in animalibus carentibus sanguine sicut in formicis ꝛ apibus: ꝛ in illis que degunt in aqua. Et diuersificat̄ hō ab aliis animalibus in hoc: qꝛ hō non pōt odorare nisi cū olfatōne: sȝ multa alia animalia odorant sine olfatiōe sicut animalia que carent sanguine. Sed quō trāsiet odor per mediū aerē aut ignē nunc dicere uolumus. Et dicimus ꝙ qꝛ p̄paratio est in aere ut accipiat uaporosuȝ odorabile uel odorosum: ꝛ ēt uaporē qui fit in aqua ꝓpter naturā quam hn̄t elemēta: ut vnum ab alio recipiat uapores qui generantur in eis ꝓpter similitudinem q̄ ē in eis. q̄ fit per hunc modū qꝛ terra mittit uaporem suum aque: ꝛ aqua recipit ipsuȝ ꝓpter similitudinem q̄ȝ hȝ cum terra in frigiditate ꝛ humectatur i aqua: ꝛ aqua mittit uaporē suū huiđ aeri: ꝛ aer recipit ipsū ꝓpter similitudinem quā hȝ cum ea in humiditate: ꝛ aer mittit igni ꝓpter similitudinē quā hȝ cū aere ꝛ ignis recipit ip̄m: ꝛ per hunc modū dissulutm̄ peruenit ad nr̄os sensus. Propterea dicendum est ꝙ sensus ē appriatus aque: ꝛ odoratus parti ignee fumose: ꝛ audit' aeri. Et ꝓpterea fuit maior pars odorabiliū sanatio egritudinū frigidarum cerebri. Et deinceps uolum' dicere ꝙ accidētia hec sensui uenientia sūt sicut alioꝝ. qꝛ aut corrumpunt̄ aut diminuuntur aut permutantur. Et corruptio fit ꝓpter vnam duaꝝ reꝝ aut ꝓpter dominationem male ꝯplexionis: aut ꝓpter opilationem frigidam in instr̄o hoc. Et diminutio fit qn̄ iste cāe sunt debiles. Et permutatio fit qn̄ accidit suo instr̄o mala putrefactio: ꝛ tc̄ sētit oēs res odoratas fetidas.

De sēsu audit' ꝛ accn̄dib' egnalib' ei'

Sonus fit ꝓpter iactatōnem corpoꝝ solidoꝝ: ꝛ q̄ȝto illa iactatio erit fortior: tanto erit sonus fortior ꝛ acutior: ꝛ ꝑdest ad sonum forma instr̄oruȝ recipiunt ut sint concaua aut perforata aut rara: ꝛ app̄hendit iste sensus mediante aere aut aqua. Item dicitur ꝙ sonus est pulsatio aeris refracti in talibus instrumentis. Et sicut aer ducit caloreȝ ad instr̄m uisus pp pietatē corporis: sic ēt adducit sonū ad auditū pp uelocitatē receptionis motus istius rei. qꝛ aer recipit ip̄m uelociter ꝛ remanet hec imp̄ssio mot'. Et iam postq̄ȝ separatus est motor ꝛ silr̄ forma que fit ab illo: ꝛ similiter remanet in aere sonus tp̄r sufficienti: donec possit uenire ad aurem: ꝓpterea qꝛ sonus est motus uel a motu: ꝛ omnis motus est in tempore. ꝛ hoc est ꝯriuȝ rei uisus. Et ꝓpterea audim' tonitrua p' uisionem corruscationis ꝛ uidet homo ictum lotricis ultra aquam anteq̄ȝ audiat sonum q̄ȝuis cā amboꝝ sit eadem. Et hec ē cā quare audiuimus ultra murum: ꝛ non uidemus ultra muꝝ. Et etiā figura instr̄orum est cā istius. ꝛ quelȝ iactatio aut pl'satio facit reuerberatōnem. ꝛ hoc accidit ut homo audiat suam ꝓpriam uoceȝ. Et uox fit per instr̄a hanelitus. Et ꝓpterea non potest homo facere uocem ꝛ hanelare sil' qꝛ tussis nec uox non nisi fit ꝓpter aliquaȝ ymaginationem. Et instr̄m cum quo opat̄

sensus auditus ē aer receptus in aure: ⁊ ſm ꝙ aer est quietiō ⁊ subtilioꝛ est opō ei⁹ pfectioꝛ: ⁊ silr̄ est in odoꝛe. Et hec opō p uatur pp malā ꝯonem aut pp opilationē factā in instr̄is isti⁹ sensus hoc est in aure. Et ab hijs eisdē cāis fit diminutio qn̄ sūt debiles. Sed audit⁹ fantastic⁹ fit pp vnā duaꝝ reꝝ: aut acumē audit⁹ ꝙ est in instr̄o auditus qꝛ sentit ēt puum motuz qui fit in aure: aut pp uentositatem que fit in ipō ex tra naturam.

De sensu uisus ⁊ eius accidentibus.

Ropꝛietas uisus est qꝛ recipit colores n̄ denudatos a materia: ⁊ ppea hꝫ ꝯuenientiam ꝓpꝛiā cū materia: ⁊ pp il lam ꝯuenientiā est factā ꝓpꝛiū abstractuꝫ a rōe ⁊ ab intellectu: ⁊ si non eēt sic ipe in tellectus eēt. Et hec receptō fit medianti bus aere uel aqua. Et ista duo elementa sunt quasi media inter materialia ⁊ fōma lia: ⁊ ppea sunt dn̄antia super hoc instr̄o aq̄ ⁊ aer: q̄uis h̄ cadat aliqd dubij: qꝛ iā dictū est ꝙ ignis est uerati⁹ mediū ꝙ est in ter foꝛmā ⁊ materiam: ⁊ hanc solutionem uolumus relinquere alteri tpꝛi. Et adduc tio coloꝛis q̄ꝫ facit aer ad uisū fit p coꝛp⁹ puiū cum adiuctoꝛio lucis. Et si tu quesie ris quid sit lux. Rndeo ꝙ est illud in quo fit vmbꝛa ex coꝛpoꝛe grosso. Et scias ꝙ sensus uisus recipit foꝛmas reꝝ in hūc modum: qꝛ aer mediāte lumine recipit fō mam reꝝ pꝛimo. ⁊ postea mittit ad tunicā inferioꝛē: ⁊ illa dat alijs quousqꝫ hic mot⁹ peruenit ad tunicā postremā postq̄ꝫ sēsus cois qui apph̄endit foꝛmas reꝝ. Et i me dio istaꝝ est tunica glacialis que est sicut speculum media īter naturā aeris ⁊ aque ⁊ ppea recipit figurā aeris qꝛ est sicut spe culuꝫ ⁊ mittit eas aque qꝛ sua natura coī cat istis duabus naturis: ⁊ aqua quā dicit Ap. ꝙ stat post humiditatē glacialē ē illa quā appellat. g. uitreaꝫ. Et in hac recipit sensus cois foꝛmam: ⁊ qn̄ ipaꝫ recipit mit tit ipam ymaginatē: ⁊ ibi recipit̄ spūali re ceptōne. Et ppea dr̄ ꝙ foꝛma recepta hꝫ tres gradus: pꝛimus est coꝛpoꝛeus: ſus spūalis qui est in sensu coi. 3⁹ gradus ē spi ritualioꝛ qui est in ymaginatiua ⁊ ab isto gradu deuenit ad alios gradus altioꝛes ⁊ nobilioꝛes. Et qui argumētantur aline is radiosis que exeunt ab oculo ⁊ uadunt usqꝫ ad rem uisā. Dico ꝙ inuentio talium lineaꝝ non hēt intentionem ſm sensum: sꝫ ſm intellectū ut itelligat̄ qi exeāt ab oclo Sed uere uidere ⁊ ꝙ accidit ab eo nō cō plet̄ nisi pp intentionē haꝝ lineaꝝ in figu ra noua: ⁊ figura noua ē ueax. ⁊ ppea ſbꝫ haꝝ dimensionū est coꝛpus peruiū: ꝙ est qꝛ hoc coꝛp⁹ a sua natura hꝫ recipere lum̄ ⁊ coloꝛē tali receptione. Et qui stat̄ vult super hoc legat ſm libꝛum de sensu ⁊ sen sato. Et scias qꝛ uisus hoc mō recipit co loꝛem qꝛ aer recipit ipm pꝛimo: ⁊ postea transmittit ipm uisui eo qđ coꝛpus puium luminabile. ⁊ ꝙ hoc sit ueꝝ ꝙ aer ipm re cipiat: qꝛ uideꝫ⁹ nebulas raras ultra quas sol ptransit: qꝛ tunc coꝛpa que supponun tur istis nebulis coloꝛant̄ suo coloꝛe.

Deinceps uolumus dicere de accn̄tib⁹ que supueniunt sensui uisus: que fiunt tri bus modis: nam aut pꝛiuat̄ hec opō: ⁊ dr̄ cecitas: aut debilitat̄ ⁊ dr̄ offuscatio: aut pmutatur in malum uisum non bene app̄ hendentē. Et hoc accidit pp aliqđ coꝛ poꝝ que sunt oꝛdinata ad hanc apph̄ensi onem ul' pl'a. Et iam tu scis ex quot reb⁹ compositum est inſm istius sensus. Et pp ea uolumus dicere cās istoꝝ accn̄tium per hunc modum. Et dicimus ꝙ cāe cecitatis sunt multe: qꝛ aln̄ accit ꝓpter opilationeꝫ que fit in neruo p quē transit sp̄s uisibil' a cerebꝛo ad oculos. ⁊ non est impossibile hoc accidere pp malā ꝯplexionem factā i ipō spū. qꝛ tu pluries sciuisti ꝙ membꝛa n̄ hn̄t agere nec pati nisi pp ꝯplexionem cō uenientē illis in q̄titate ⁊ qualitate. Sed malicia ꝯplexiōis aut ē frā aut calida: ⁊ si est frā tunc ingrossat spm taliter ꝙ instr̄m uisus non potest recipere ab eo. aut si est ca. tunc subtiliāt̄ spus ⁊ spgunt̄ ita ꝙ foꝛ me non pn̄t figi in eo. Item ꝓuenit hoc a passione humoꝛis glacialis uel tele ara nee uel ab ambobus qn̄ obscuratur eoꝝ̄ qualitas pp multas cās q̄ hoc facere pn̄t. qꝛ tunc conuenienter coloꝛes non pn̄t figi in eis. Item pōt accidere pp decursuꝫ aq̄ in humiditatē albugineā taliter ut obscur tur claritas: ⁊ ēt accit qn̄ vulnerat̄ coꝛnea

⁊ tūc egreditur vuea:⁊ hoc fit ſicut granū
uel ſcabies que naſcitur in oculo. Jtem
pōt accidē qñ fluit humoꝛ albugineꝯ. Jtē
accit ꝑꝑ vngulam que naſcit̃ in coniunctā
qñ cohoperit totū foꝛamē vuee:⁊ maioꝛa
⁊ peioꝛa accidētia per que ꝓuenit cecitas
ſunt mala apoſtemata que fiunt in totalita
te oculi. ita ꝙ aperiunt̃ oēs partes oculi
aut pl̃ime ⁊ efluit oculus:aut fiunt fiſtule
que rodunt ip̄ius tunicaſ. Et nunc dici
mus de cāis debilitatis ip̄iuſ uiſus. Et di
cimus ꝙ cāe debilitatis ⁊ diminutionis ui
ſus ſunt diuerſe:ppea qꝛ accidit debilitaſ
uiſus hominibus multis mōis: qꝛ quidaꝫ
ſunt qui uident a remotis ⁊ non uident aꝓ
pinquis:⁊ quidā ſunt q uident eꝯ:⁊ quiđ
ſunt qui debiliter uident ⁊ longe ⁊ ꝓpe.
⁊ hec ſpēs eſt oppoſita optimo uiſui: qꝛ
optimus uiſus non eſt niſi qñ uidemus in
remotis ⁊ ꝓpinquo debito mō. Sed vl̃ꝛ
dr̃ ꝙ uirtus uiſibilis ſit foꝛtꝫ niſi qñ uidet
remotas res: ſicut dr̃ ꝙ turtur hꝫ oculos
ſimiles coloꝛi rubini:⁊ uidet multum lon/
ge:⁊ dr̃ ꝙ hꝫ foꝛtē uiſum:⁊ hoc accit ei ꝓ
pter claritatē inſtr̃i ⁊ bonitatem uirtutis:
⁊ ſubtilitatē ſenſuſ ſicut uidemus in uulſe
⁊ multis alijs uolucribus:ꝙ ē qꝛ dr̃ ꝙ eo
exñte in damaſco uidebat carnes moꝛtici
nas in babillone: qꝛ ſicut dictum eſt ſupe
rius ꝙ in hoc ſenſu ſunt plura aialia foꝛti
oꝛa homine. ⁊ maxime quedam uolucres
⁊ ſimiliter in inſtr̃is uiſus ⁊ auditus ſunt
foꝛtioꝛa. Et poſtq̄ꝫ nos diximus ꝙ debili
tas uirtutis que ē oppoſita optimo uiſui
fit ꝑꝑ debilitatem uirtutis iſtiꝯ ſenſus:aut
fit ꝓpter claritatem inſtr̃i: ergo optimus
uiſus fit ꝓpter bonitatem omnium iſtoꝛū.
Et aliquando debilitas iſta eſt naturalis
⁊ aliquando eſt accidentalis. ⁊ naturalis
eſt ꝓpter exuberantiam nimiam:qꝛ tunc đ
bilitatur uiſus ꝓpter multitudinem aeris:
⁊ multum lumen ꝙ colligit. Jtem debilita
tur qñ dilatatur foꝛamen vuee, propterea
qꝛ aer dominatur ſuper complexione ocl̃i
⁊ ip̄am permuttat. Et largitas iſtius foꝛa
minis fit aut ꝓpter coꝛrugatōnem que fit
in vuea uerſus circunferentiam ꝓpter ſic
citatem aut ꝓpter multam humiditatē flu
entem illuc ad ip̄m dilatantem. Et alñ fit

hec debilitas ꝓpter ſtricturaꝫ illius foꝛa/
minis. Et ſtrictura eidem accidꝫ aliquan
do quando paliticatur vuea qꝛ ipſa paliti
cacatur aut per multam humiditatem ipſi/
us aut ꝓpter defectum albuginei:qꝛ ob il
lius cām paraliticatur ⁊ cadent partes ip
ſius ſuper partes. Et eſt dictum ꝙ ſi ſtri
ctura iſtius foꝛaminis ſit naturalis ipſa ē
laudabilis. Et aliquando fit debilitas ui/
ſus ꝓpter paſſiones palpebꝛarum oculo
rum ſicut diximus in alijs noſtris uolumi/
nibus. ⁊ dicit gl̃o: ſicut diximus ſpicato/
res ⁊ collectoꝛes ēt ipſa mirauerunt. ⁊ h̃
fit ꝓpter malam complexionem materia/
lem. Et tu debes dicere vniuerſaliter quo
niam cāe debilitatis uiſus ſunt ſicut medi
etas cārum cecitatis. Et illi qui uidēt res
ꝓpinquas ⁊ bona uiſione ⁊ res non uidēt
a remotis uiſus: ille non eſt adeo bonus
ut eſt uiſus eoꝛum qui uident ꝓpinqua ⁊
remote bona uiſione. Et eſt dicendum ꝙ
debilitas uiſus iſtoꝛum eſt media inter ui/
ſum debilem penitus. iō qꝛ impoſſibile ē
eē uiſionem rerum ꝓpinquarum ⁊ remo/
tarum equalem nec in debili in fine nec in
bona in fine. Aut poſſumus dicere ꝙ ſañ
uiſiones non hñt exceſſum ſuper alias ni
ſi i uiſione remotarum rerum ꝙ eſt qꝛ res
ꝓpinque uidentur a đbilioꝛibus ⁊ foꝛtibꝯ
ẜm vnum modum: qꝛ ſine dubio nos uide
mus res ꝓpinquas ſicut uident aquile qꝛ
aquile non hñt exceſſum ſuper nos in uiſu
niſi in rebus remotiſ. ⁊ ſicut hec res inue
nit̃ in ſpē ita in indiuiduis. Et cā in illis q
uident a remotis ⁊ ñ uident a ꝓpe ē debi
litas iſtr̃oꝝ ipoꝝ. Et ppea qꝛ res uiſibileſ
ñ uidēt̃ ñ mediāte aē lucido idiguerīt uiſbi
les oculi pl̃iū luce ocl̃is foꝛtibꝯ ⁊ qñ uiſibi
le ē remotū ab oculis lucē i maiōi q̄ꝫtitate
Jtē qñ res uiſibiliſ erit rēota erit motꝯq̄ꝫ
facit uiſui debilioꝛ. ⁊ ppea oculus debilis
poterit meliꝯ recipe. Sꝫ qñ uiſibile eēt ꝓ/
pinquū oculus debilis pati ñ poſſet. Et q
dā dñt ꝙ hoc accidēs fit ꝑꝑ groſſiciē ſp̄s
uiſibilis. qꝛ qñ erit lōga dimēſio int̃ ocl̃m
⁊ uiſibile tunc ſubtiliabit̃ ſp̄s i aere. ⁊ erit
aptioꝛ receptio ip̄ſſionis uiſibilis facte in
aere. Et q̄ꝫuis hoc uerbū ſit đauratū ip̄m
declinat opinioni illoꝝ qui dñt ꝙ radius

uisus deferf ab oculo ad rē uisā. ꝛ illa opinio reꝓbata est ꝛ nos ēt reꝓbabimus. Et qꝛ coloꝛes ñ appent nisi mediante aere lucido. iō pupilla non pōt uidere res q̄ supponunť ei ppea qꝛ apphensio istius sēsus ñ fit nisi mediante aere. Et sic debes uidere ꝙ debilis uisus non comprehēdit bene res uisibiles ꝓpinquas. Et q uidēt bene ꝓpinquū ꝛ non uident remotū eoꝝ oculi indigēt forti motu. ꝛ hoc maxime accidit illis qui habent oculos eminantes. ꝛ qꝛ oculi istoꝝ sunt ꝓeminantes eoꝝ uisus est debilis ꝛ sparsus. vnde indigent forti motu ꝓpinquo. ꝛ ppea qui hñt oculos ꝓfundos remotiꝰ uident. qꝛ sp̄s uisibilis in eis est magis agregatꝰ ꝛ uirtꝰ uisibilis tūc est fortioꝛ. ꝛ ēt lux in maiori q̄titate recipitur sicut accit in riuis strictis currentibꝰ Et pp hoc stringit sagitatoꝛ oculum quādo vult recte emittare sagittā ꝛ carpentarius ut rectiꝰ uideat lineam. Et pp hanc ꝺbilitatē accidit decrepitis ut nō possint legere subtiles litteras nisi in sole ꝛ uident res remotas ꝛ non ꝓpinquas. Et appet ut ueniat hec debilitas in uisu pp malā cōplexionem accidentalē ꝛ ñ nālem: aut pp humiditatē tenebꝛosā: ppea qꝛ siccitas sic dictū est dificile patif: ꝛ hec egritudo ē qi obscuritas oculoꝝ: ppea qꝛ iste patiens uidet in die ꝛ ñ i nocte: qꝛ ei ñ sufficit lux lune ꝛ candelaꝝ: ꝛ hoc ꝓuenit a tenebꝛositate aut duritie receptionis. Iste cāe sunt que de necessitate pñt dici super ista accidentia ſm naturalem phiam. Sed cause quas dant medici in istis accidentibus sūt fundate supra fundamēta coꝛrupta quia tu scis ꝙ non est in oculo aliqꝺ coꝛpus de quo possit aū possibile sit opinari ut extra ipsuꝫ mittatur sicut opinati sunt illi qui uocabantur de societate assabel: ꝛ saat. Et g. tenet eoꝛum uiam: qꝛ non est aliquid in oculo nisi caloꝛ naturalis qui aduenit ei a cerebꝛo per duos neruos pfoꝛatos: nec caloꝛ potest seperari a coꝛpoꝛe in momēto ēt remanēte caloꝛe intrinseco ip̄o ꝛ homine uiuente. Et impossibiľ est ut extēdatur usqꝫ ad stellas: qꝛ anteq̄ ueniret illuc eēt coꝛrupta sua complexio ꝛ eēt pꝛiuata sua foꝛma specifica in eo ꝙ est cā intrinsecus. Nec ēt in eo ē coꝛpꝰ celeste nec igneum hñs splendorem: uel ꝙ sit splendiduꝫ ꝙ illuminent ipsum per naturam. Sꝫ splēdoꝛ est pꝛimum aparens per se: ꝛ impossibile est ut sit recipiens aliquid de natura suscepti inq̄tum vnum est recipiens ꝛ aliud receptum. ꝛ hoc ꝓbatum est in naturali phia. Sed est sicut dictum est superiꝰ quia uisio pꝛopter impꝛessionem coloꝛum in coꝛpoꝛe peruio hoc est in aere ꝛ in aq̄ ꝛ ista coꝛpoꝛa dant oculo ſm quod dictū est ꝛ impꝛimuntur in ipsum: ꝛ postea appꝛehendit spiritus uisibilis esse oculoꝛuꝫ ꝛ ꝓpterea fuit compositus oculus ex coꝛpoꝛibus peruijs: ꝛ quia iste sensus nō potest appꝛehendere similitudinem oculoꝛū nisi postquam sunt impꝛesse i coꝛpoꝛe medio. Sed accidentia que ponunt extraneitatem in uisu sunt multa ꝛ ipsa sunt declarata in arte radioꝛum ꝛ nominatur almendabar: ꝛ que dicentur hic sunt creata ab egritudinibus. Hec sunt que eueniunt a mala complexione uľ pōne quia appa rebit ꝙ vnum sit duo: ꝛ hec causa attributa est doctrine radioꝛum. Iterum accidit ut uideatur oculum uidere omnes coloꝛes secundum vnum modum: uidelicet rubeos aut citrinos: aut aliter dispositos ꝛ causa huius sunt uapoꝛes qui ueniunt ad humiditatem peruiam in qua est uisus ꝙ est quia quando illi uapoꝛes pꝛoueni ent ad citrinitatem omnes res in se tales ostendentur: ꝛ sic de alijs. Et aliquibꝰ apparent sicut cimices aut musce uolare ante oculos: ꝛ hoc ꝓuenit pꝛopter uapoꝛes mixtos qui ascendunt superius. Et aliqui uident res uisibiles quasi fenestratas. Et hoc accidit pꝛopter quendam uapoꝛem nigrum qui accidit uel qui transit per cristalinum: Sed ipsum non cobooperit totum. Item accidit habenti cogitationes coꝛruptas pꝛopter aliquam causā intrinsecam uel extrinsecam ut sentiatꝰ malo sensu: ꝙ est qꝛ q̄uis sensatoꝝ motus ad sensum ueniat ab extra non est impossibile ut fiat simile etiam per contrarium: qꝛ ꝓpter hanc coꝛruptionem cogitabit unum ꝛ confirmabitur ita ꝙ foꝛma illius mouebit a latere interioꝛi spiritū istius sensus ꝛ

tunc uidebitur oculo ut istud sit deforis. Et est istud in uigilādo sil'e vni somno: q2 declaratum est in tractatu de somno ⁊ uigilia: ꝙ somnia attributa sūt uirtuti ymaginatiue. Sed ipsa facit in somno ꝯriū eius ꝙ facit in uigilia: q2 i uigilia primo mouet sensatū sensum coēm. ⁊ postea illud mouȝ ymaginationē: ⁊ fm ꝙ dictum est ordinati supius. Sed in somno fit mō ꝯrio mot⁹ incipit a uirtute ymaginatiua pp formā receptam deforis in uigilia quoquo tp̄r: ⁊ illa est remota: ⁊ iō primo mouet sensuȝ comunē: ⁊ cois mouet pticulares sensus: ⁊ tunc sentienf res qi sicut eēnt ex̄: ⁊ sicut h̄ fit in sōno sic fit in uigilia pp multam solicitudinē circa aliquā rē. Et pp hoc ꝯfirmāf uirtutes aie: aut pp aliq̄ȝ egritudinē fixam in corpore: aut ppter timorem: aut pp tristitiam q2 tunc soluif quidā uapor ⁊ ascēdit cerebrum: ⁊ imprimif in ip̄ȝ forma rei excogitate ⁊ ascendendo supi⁹ mouet sp̄m animalem: ⁊ reducif iste mot⁹ usq̄ȝ ad uirtutē ymaginatiuā: ⁊ ip̄a sp̄u mediante mouet sensum coēm ⁊ ille mouet particularef ⁊ sentif res sicut eēt ex̄. ⁊ populi credunt ꝙ hoc fiat ab angelis aut a demonibus. ⁊ demrōes huiusmōi ꝺclarate sunt ordiati ibi. Ista sunt accidentia que supueniunt omnibus quinq̄ȝ sensibus.

De accn̄tib⁹ egritudinalib⁹ m̄bri hāclit⁹

Einceps uolumus loqui de accidētibus hanelitus. ⁊ ab illis transibimus ad accidentia uirtutis ymaginatiue. ⁊ cogitatiue ⁊ memoratiue. ⁊ accidentia sōni ⁊ uigiliaꝝ. Et postea loquemur breuit de egritudinib⁹ in quibus apparet maior pars horum accidentium: aut oīa accidentia que ueniunt super hanc uirtutem: ⁊ ꝯ ꝯpleuerimus hec ꝯpleta erit intentio nr̄a.

Et ex accidentibus superuenientibus huic uirtuti ex genere augmēti ⁊ diminutionis illius. Sed priuatio huius operationis est mors q̄uis prima fronte apparat priuatio hanelitus in multis egritudinibus sicut in suffocatione matricis ⁊ similibus: non tn̄ est priuat⁹ sed solum ocultat⁹ Et ppea q2 hec opō fit a duobus motib⁹ inspirando ⁊ respirando: ⁊ iter q̄lȝ duoꝝ motuum est vna quies sicut pbatū fuit: necessariū fuit ut augmētū ⁊ diminutio eēnt in hiis quatuor rebus hoc est in duob⁹ motibus ⁊ duabus quietibus. Et diminutio duaꝝ quietum noiaf thoaar: ⁊ augmentatio noiaf thephaues. Et augmentū ⁊ diutio adueniunt istis duobus motib⁹ fm duos modos. Unus est uelocitas ⁊ tarditas ⁊ alter est fortitudo in tribus dimensionibus que sunt: longitudo: latitudo: ⁊ pfunditas. ⁊ debilitas in ip̄is ut in dilatatōe ⁊ ꝯstrictōe: ⁊ augm̄tatio in hoc appelaf fortitudo aut magnitudo: ⁊ diminutio appellatur paruitas aut debilitas. Iste sunt species simplices mali hanelitus. Sed composite plures sunt: sed hic uolumus tractrare nisi de cāis facientib⁹ has simplices species: q2 hō discret⁹ sciet ꝯpositas per simplices. Et dicimus ꝙ cā fortitudinis est fortis necessitas hanelandi: ⁊ hoc fit cum sanitate uirtutis efficientis: ⁊ ppter bonam dispositionem instrumentoruȝ: Et inspiratio aeris est ppter fortem necessitatem refrigerandi: ⁊ expiratio expellēdi corpus fumosū: ppterea fortificaf aliquādo vnum istorum: ⁊ tamen non est necesse ut aliud fōtificetur: ⁊ uelocitas ē similiter ppter fortem necessitatem hanelandi: Sȝ non ē necessarium penitus ut sit uelocitas cum sanitate uirtutis ⁊ bona dispositione instrumentorū: ꝙ est q2 uirtus iuuat se cū uelocitate quando deficit fortitudo quia forte facit hoc ut restauret per hoc ꝙ deficit a fortitudie: ⁊ ppterea accidit hoc qn̄ uirtus est fortis ⁊ instr̄a non sunt ꝯueniētia. Sed thoar ēt fit ppter paucam necessitatem hanelandi sed non est necessariuȝ ut sit cum sanitate uirtutis ⁊ bona dispōe instrumentorum: q2 p maiori parte cū natura iuuatur in hoc facit illud quando perdidit fortitudinem: ⁊ accidit ꝙ natura iuuetur in hoc quando perdidit uelocitateȝ ppter penuriam uirtutis. Et si ita est sicut diximus: ergo quando erit ⁊ueniens ut sit hāelit⁹ uelocior ⁊ fortior thoar tc̄ erit magis negessaria sanitas uirtutis ⁊ bona dispositio instrumentorum. Et cāe diminutionis sunt opposite in hijs rebus: causis augm̄tationis. Sed paruitas fit aut pp debilitatē v̄tutis aut pp iobedientiā instroꝝ.

Et ꝯstrictio fit pp opilationē que fit in cō cauitate canaliū pulmonis. ⁊ hec opilatō fit ab humoribus grossis flematicis qui a capite descendūt. ⁊ sunt ēt pp apostēmata ⁊ pp oēs alias cās ex quibus posset fieri opilatō. Et alñ accidit pp stricturam ꝯcauitatꝫ pectoris in quo mouet pulmo q̄ strictura fiet pp aliqđ apostēa qđ illi generat aut pp malā ꝯplīone sicut accidit in apostematib' stoi ⁊ epis. ⁊ sicut accit pp magnam facietatem. Et alñ est cā male pl'sationis hanelitus in aliquibus hominibus naturalis. eo qđ pect' ñ erit pportionatū pulmoni. Et alñ erit strictura pectoris ex culpa male fassiationis. Et ex cāis puitatꝫ est dolor qui fit in dyafragmate aut in pectore ⁊ in mēbris coīcantibus cuꝫ eo. Et cā tarditatis pp duas res aut pp debilitatem uirtutis. aut pp paucam necessitatē ñ erit ēcboar. Sed qñ erit cā pp debilitatēꝫ uirtutis solū poterit esse thoar. Iste sunt spēs oēs male pulsationis simplices hāelitus ⁊ cāe eaꝝ. Et tu scis qꝛ pmisi tibi in multis locis abreuiare ⁊ ñ plongare quia res pticulares tu inuenies in libris spicatoꝝ. s. praticoꝝ uel colstroꝝ. sed ego non sum de ipsis. ⁊ adhuc ego idē tēptaturus dicā cum loquar de simplicibus in libro signoꝝ. ⁊ hoc sufficit ꝙ dictū est de simplici quia ab illo poteris scire ꝯpositūꝫ. Et dabo tibi vnum exemplū de hanelitu qui dr̄ hanelitus erectionis ⁊ est hanelitus puus uelocior thoar. Et cā h' est pp fortitudīeꝫ uirtutis ⁊ magnitudinē necessitatis. ⁊ inobedientiā instrī ꝙ est quia ipa pulsatio nō fit nisi pp forte apostema sicut in pl'mone aut pp opilationē fortē: ⁊ noiat hanelitus erectus pp similitudinē eius ꝙ hꝫ: qꝛ non pōt iacere supinus eo ꝙ ps pulmonis cadit sup ptē ⁊ ptes pectoris cadunt ul' premunt sup eas: ⁊ ppea necesse est ut sint sicut disposite: ⁊ hanelitus talis fit. Et đbes scire ꝙ tps motus hanelit' qui fit pp inspirationē aeris in henelitu naturali est breuis tēpore motus quē facit pp respirationē: ⁊ ꝙ mot' respiratōis hora sōni ē lōgior motu inspiratōnis pp necessitātē quā hꝫ ut expellat corpus fumosum. Sufficit ꝙ dictum est in accñtibus hanelitus.

De accñtibus trium uirtutū ymaginatiue cogitatiue ⁊ memoratiue.

Apparet ab hiis uirtutibus ut nō ꝯpleāt sue opnes nisi in cerebro: ⁊ ppterea qꝛ cerebꝝ aptū ē pati eo qđ ē frm ⁊ hu. ob hoc maior ps cāꝝ accñtiū istaruꝫ uirtutū puenit a passionibus cerebri: aut ꝙ sit primū in hac cā: aut hoc sit pp coitatē alioꝝ mbroꝝ. Et si cā erit in toto cerebro erūt tūc lese oēs uirtutes: ⁊ si fuerit i loco pprio erit tunc lesa uirtus illius loci pprij. Et qñ fuerit cā in pra cerebri tunc erit lesa ymaginatō. ⁊ qñ fuerit in pte media tunc erit lesa rō ⁊ cogitatio. Et qñ fuerit in pte posteriori tunc erit lesa memoria ⁊ ꝯseruatio. Et istis uirtutib' aduenīūt accñtia ꝫ mođ ꝫ q̄ꝫ aduenīūt alijs: hoc ē ut corrūpant aut diuant: aut pmutent ad malas opōnes: ⁊ corruptio ⁊ diutio fit a mala ꝯpl'ōe fra ⁊ hu. aut frā solū. Ex hijs q̄dā ē māl'is ⁊ q̄dā ñ māl': ⁊ māl'is ñ est inuenta nisi sociata duab' qualitatib': sicut ē in apostemate ⁊ egne q̄ dr̄ subet: ⁊ q̄dā ē a ꝯpl'oue māl'i apostēosa q̄ in arabico nominat asir seu abberit. i. frigus. Et alñ accidit hec egritudo cēbro mediāte ore stoi

Et cā pp quā pmutant iste uirtutes ad malā opōneꝫ est mala ꝯpl'o que puenit a colera aut melancolia. Et qñ dñat sup cerebꝝ mala ꝯpl'o calida tunc fient ymagiatōes corrupte: ⁊ ositatōes ⁊ ructus: ⁊ alñ corruptōes cogitatōis ⁊ memorie. Et est poi'e eē malā ꝯplexionē hāc i cerebro solū sine apāte: ⁊ est poi'e ipāꝫ eē pp colligatiōnē alteri' mēbri sicut accit in febrib' qñ ascendit fum' a stō ad cerebꝝ ⁊ facit apostema aut nō facit: ⁊ pōt eē ex apātibus q̄ fiunt in sba cerebri: ⁊ pōt eē ut sint in paniculo. ⁊ pōt eē ut sint ex apostematibus: que fiunt in ore stoi. ⁊ signa discreta hoꝝ dicentur in libro de signis. Sed corruptio que accidit hijs uirtutibus ppter cōplexionem melancolicā est cum timore qui fit sine cā ⁊ cū malis cogitationib' ⁊ tristitia ⁊ timore reꝝ impossibiliū. Et qñ uric melia ⁊ fiunt accñtia colere i ipsa tūc ꝯūtitur hō ad ferinos mores. ⁊ oēs mot' ipi' sunt praui ⁊ timorosi. ⁊ hec impssio fit in gia pp ꝯplexionē obscuritatis melancolie

Sed nigredo eius non est cā hui⁹sicut dn̄t medici q̄ color non est cā substantialis ad corrumpendum uirtutes aie: sed hec cā ꝓuenit ab vna spē mal̄ ꝯplexionis sicut alie egritudines. Et tu scis q̄ hitus aie sequū tur complexionē corporeā in hac ꝯiūctōe Et qui dicunt ꝙ ala terret ꝓpter humorē melancolicum nigrum sicut terret hō ī obscuro dn̄t uerba cantionum: q̄ aliqua lesio non aduenit aie in obscuro nisi priuatō sensati sensus uisibilis: q̄ non uidet aia ī corpore ut possit dici q̄ sentiat terrorē ni gredinis ꝛ magis fedum est dicere ut uideat extra: q̄ aia non est extra nec intus. Sed est sciendum ꝙ de natura istius humoris melici est ut ip̄m sequantur hec accidētia: sicut de natura sanguinis est ut ip̄m sequatur gaudiū ꝛ letitia: ꝛ dicemus ꝓpter hoc ꝙ sanguis det lumen aie. ꝛ hec res ē manifesta illi qui aliq̄ztulum de natura gustauit. Et in hac egritudie que dicitur melancolia cadit magna diuisio iter medicos de eius cā quid dicūt ꝙ possibile est ut in ipsomet cerebro fiat. aut ꝓpter adustionē sanguinis cordis. aut ꝓpter os stoi. ꝛ quidam dicunt ꝓpter apostema factum in mesaraicis. ꝛ quidā dicūt ꝙ fit ꝓpter humorem melicum quez spargit splen ad stom̄: qui est extra naturam sui in qualitate. Et isti respondent primus uel uerbis priorū ꝛ dicunt ꝙ sunt impossibilia ꝙ cē istius egritudinis sint calide eo q̄d accidentia istius egritudinis sunt manifeste frigida q̄ eorum ruptus est acetosus: ꝛ plures ipoꝝ hn̄t uentositatem frigidan non cum multa siti. Et adhuc dicunt si cēt cā ꝓpter apostema calidum in hijs membris sequeret ex hoc ex necessitate febris. Et nos uidemus ꝙ in hac egritudine nulla est febris. Et ego dico ꝙ reprehensio istoꝝ qui dicunt ꝙ si ista egtudo cēt ꝓpter apostemata calida sequerentur accidētia calida sicut fortis sitis: ꝛ permutatio cibi ad fumositatem ꝛ paucitatem inflammationis non est necessarium penitus: q̄ iam dictum est ꝙ calor extraneus ꝓpterea q̄ facit calorem intrinsecum exalare ꝛ ip̄m debilitat non est impossibile ut sequantur ip̄m accidentia frā: ꝛ faciāt similia accidētia supradicta: ꝛ maxime qn̄ calor ex̄neus ledet formā naturalem caloris intrinseci aut corrumpet ip̄m. Et ꝓpea fit acetōsitas s̄m alexandrū per caſ̄m sicut ꝺ s̄m: calor intrinsecus non fortificatur nisi p calorez qui ei fortificat non repugnat. Et ꝙ dictuz est ꝙ sequitur necessario febris cāe apostema caſ̄m q̄d fit in hiis duobus membris sicut experiētia testificat hoc bene asserendum est q̄ ipossibile est hanc egritudinē eē sine febre: si pp talem fieret cām: excepto vno mō ꝙ h̄ apostema fieret post declinationē apostematis: q̄ tunc ꝺd est ꝙ non remansit ex calore extraneo tantū ut sit sufficiens ad febrā faciendā: s3 ē tantus ꝙ sufficit ad calfactionē faciendā stō ꝛ cerbro solū: ꝛ hāc mouere passionē. Et pōt eē ꝙ hec egritudo ꝓueniat solū a splene: ꝛ vr̄ ꝙ hec sit vna ex maiorib⁹ cāis spēi isti⁹ egritudinis.

De accidentibus somni ꝛ uigiliaꝝ.

Einceps uolum⁹ loqui de accidentibus somni ꝛ uigiliaꝝ. ꝛ in primis uolumus dicere difinitionē ipoꝝ. Et dicim⁹ ꝙ somnus est ꝓfundatio sensus cois ex cerebro ad cor: ꝛ ꝓpea tunc ligant sensus ꝑticulares ꝛ ꝯstringuntur in eoꝝ instr̄is: eo ꝙ non est necesse ut moueantur ad eoꝝ s uitia. Et uigilia ē ꝯriū h⁹ hoc est ascensus istius sensus ad cerebꝝ i locū suū: ꝛ ꝓpea tunc dissoluunt oēs sensus ꝑticulares i eorū instr̄is ut operentur actiones ipsoꝝ. ergo descriptio somni est priuatio motus: ꝛ uigilie descriptio est continuatō motus. ꝛ pōt dici ꝙ hic motus istius sensus est formalis cā somni ꝛ uigilie: ꝛ subiectū somni ꝛ uigilie est sensus cois ꝛ cor est radix: ꝛ cerebꝝ est ipsius primū instr̄m quo opatur Et accidentia que supueniūt sōno ē fortis ipsi⁹ ꝓfunditas: ꝛ hoc pp dn̄ationē m̄te fritatis cū huitate sup cerebꝝ aū sup mēbrū comunicās secū. Ex accn̄tibus q̄ supueniunt huic opōni p ꝯriū ē uigilia. Et cā eius opposita est cāe frigiditatis hoc ē q̄ fit p dn̄iu3 caloris ꝛ siccitat̄. Et aln̄ ē hec res ꝯposita a duabus cāis: hec egritudo ē egritudo uocata nabur: q̄ tunc iacet sic dormiens ꝛ oculos t3 aptos: q̄ dormire est ꝓpter frigiditatē ꝛ tener̄ oculos aptos ē pp siccitatē. Et aln̄ fiunt egritudines

i cerebro i quib' fit ps hoꝝ accũtiũ aũ oia
Et illi qui scient ꝙ diximus dabunt cau
sas vnicuiqȝ accidentium aut sint presen/
tes aut preterite. Et uolumus dicere de
quibusdã earum que sunt manifestiora: ꝛ
pfecti' sciet p hec q̃ dicẽt p'a alia q̃ ñ dicẽt
Et dicimus ꝙ quedã eoꝝ uocãt algabar
ꝛ quedã nominãt elgabȝ intubȝ: ꝛ quedã
nominãt elzara, i. epilẽa: ꝛ quedã nominã
tur ellecta opposita. sȝ primũ est sup hũo
rem sup quẽ dominat fumus: ꝛ iste fumus
ascendet ad cerebꝝ ꝛ mouebitur: ꝛ tunc
sentiet patiens hunc motuȝ sicut eẽt extra
q̃ q̃uis sẽsata hãnt ꝙ moueãt sẽsus de fo
ris iam diximus ꝙ non est impossibile ut
moueant ab intrinsecis humoribus. Et si
cerebꝝ acquirit multã malã complexionẽ
pp pseuerantiã haꝝ reꝝ tunc cadet patiens
in terra sicut cadit epilenticus. Et iste fu/
mus aliquando fiet in ipomet cerebro ꝛ p
prie in ipius arterijs. ꝛ aliquando ascẽdȝ
a stõ uel ab alijs mẽbris Sed olcabus
i. incubus est quando sentit homo cũ dor
mit ac si p̃meretur ꝛ aggrauaretur a re q̃
abicere non potest. Et manifestum est q2
hoc non est nisi pp aliquã priuatõnẽ uirtu
tis motiue pp aliq̃ malã ꝯplexionẽ mãleȝ
Et quia cito dissoluunt opinant ut fiat ab
humoribus furiosis qui ascendũt cerebrũ
ꝛ ledunt ipm sua qualitate. Epilensia est
egritudo que facit cadere in terrã patiẽtẽ
in primis tunc mouet oia mẽbra motu ma
lo extraneo: deinde sic mouent donec hõ
cadit ꝛ priuant oẽs sui sensus ꝛ uirtutes
aiales. aut diminuunt ꝛ ꝯhunt ꝛ colligũt
oia ipius mẽbra sicut spasmata. Et hoc ẽ
signum manifestũ qꝺ prius est in cerebro
Et collectio ꝛ ꝯctio mẽbroꝝ pp motũ ex
neũ significat ꝙ hec spẽs est vna ex spẽb'
ꝯctionis que fit a uirtute expulsiua q2 col
ligunt ꝛ ꝯhunt membra i seipis ꝓpter ex
pulsionem rei ledentis ꝛ maxime in cere/
bro. Et ppea iste humor est ꝯrius in fine
ꝯplexioni cerebri. ꝛ hoc facit aut sua qua
litate aut sua forma. ꝛ illud qꝺ significat
nobis ꝙ non fit pp humiditateȝ nerui. nec
pp ipius infusionem est pp subitã ipsi' dis
solutionẽ: ꝛ de necessitate est ꝙ humor fa
ciens hoc sit subtilis: eo qꝺ perosism' ipi'
cito transit: sicut fit i egritudinibus acutis

Sed q2 nos uidemus ꝓ maiori parte ꝙ ñ
li qui hanc patiunt egritutineȝ sunt frigidi
ꝛ hu. sicut pueri: aut fri ꝛ sicci sicut senes
ꝛ vl' q2 hec accidentia appent super fros
ꝓ maiori pte significat ꝙ cã egritudis est
humor grossus. Sed ꝯ dicit nobis hoc ꝙ
humor grossus nõ cito dissoluit siue discur
rat per strictos meatus siue p latos sicut
dicit. g. q2 dissolutio non est aliud q̃ dña/
tio nẽ sup humorẽ ipm decoquẽdo ut reti/
neat qꝺ est ꝯueniens nutrimento: ꝛ aliud
expellat: ꝛ hoc non fit in humore grosso i
eo qꝺ est grossus nisi in longo tp̃e sicut te/
stificat experientia in egritudinibus. Et
nos uidemus ꝙ cito dissoluitur hic humõ
Et ob hoc qꝺ est ꝙ egritudo hec nõ fit ni
si ꝓpter fumuȝ qui generatur in ipomet ce
rebro uel in alio membro qꝺ ipm ei trans
mittit: sicut dicit. g. de iuuene qui sentiebat
ꝙ quasi quidẽ fumus factus ascẽderet ab
vno mẽbro ad cerebꝝ: ꝛ qñ perueniebat
illuc cadebat epilentic'. Et hoc accidens
est sufficiens ad ꝓbandum ꝙ cã huius eg
tudinis est uentositas fumosa: sed ista uẽ/
tositas necessario comunicat humoribus
frigidis ꝛ humidis: ꝛ isti humões sunt isti
uento ut mã. Et ppea curat hec egritudo
euãdo illos humores. Et q̃uis dicat ꝙ
nomen alicuius hominis ut hoc accidens
fiat a colera: non dico hoc impossibile sed
cadit in hoc ãmiratio: nam breuitas pẽosis
mi hoc adiuuat: ꝛ ueniente accidente hoc
aliquibus uidemus ꝙ hoc fit eis ut pluri/
mum ꝓpter famem aut ꝓpter iram: ꝛ hoc
ostendit ut fiat a colera. Et. g. curat hanc
egritudinem cum yerapigra in qua domia
tur aloe. Et manifestuȝ est ꝙ aloe nõ pur
gat nisi vnam duaꝝ reꝝ aut coleram: aut
humorem colericũ. Et quidam dicunt ꝙ
hec egritudo fit a complexione non mate/
riali frigida ꝛ sicca: ꝛ hoc est a ratione re/
motum. ꝙ est q2 hec egritudo ut plurimũ
hȝ perosismos. ꝛ adhuc si fierȝ ꝓpter ma
lam complexionem non materialem nõ fi
et nisi a rebus extrinsecis: ꝙ est quia ma
la complexio non materialis creata a com
plexione materiali est dificilis curationis
ꝛ a tali caũa qualis hec est impossibile est
fieri perosismum epilenticum: ꝛ secundum
hoc non fieret hec species nisi ꝓpter res

extrisecas hoc ē ab aer frō ꝙ ē q2 mala ꝯ q̄ fit a talib' reb' extrisecis ē facilis disso/ lutionis. Sed remotū ē ꝙ res extrinsece hoc est aer frigidus possit inducere mala3 ꝯplexionē cerebro sufficientē inducē epiliā s3 si expiētia hoc testificet tard hoc eē d3 Et tu debes scire ꝙ pp hanc sciam ñ pōt finalr sciri rōabilr de oibus egnib' q̄ sit possibiles ꝛ q̄ ñ: q2 egnes certificanf p se sū: ꝛ postea adueniūt testimonia expiētie pp plimos sentire: ꝛ post hoc fit cognitio cāꝝ. Et cā h' data est in loco alio nobilio ri isto: ꝛ nos ēt ipa3 narrabim' in alijs li/ bris Et apoplesia ē qñ hō cadit ad ter ram ꝛ cessat eius uox: ꝛ priuanf oēs opō nes toti' corporis excepto hanelitu: nam priuato hanelitu morif patiens. Et pp h hanelituf est magnū signū sup fortitudinē ꝛ debilitatē uirtutis. ꝙ est q2 qñ hanelituf fuerit grossus ꝛ magnus significat sup for titudinē: ꝛ qñ fuerit quietus significat dbi litatē. Et. y. dicit ꝙ qñ aplia est debilf nō curaf de facili: sed qñ est fortis curā non recipit. Et cā h' egritudis est de necessita te priuatio motus vlis ꝛ pticularis. Et qñ declaratū est ꝙ mo' vlis h3 duo prin/ cipia: primū quoꝝ est in corde aliud est in cerebro: ꝛ cerebꝝ ñ facit suas operatioēs nisi pp cor: g̊ est necesse ut cerebro ueniat vna egritudo vlis coicans toti cōpori. Et hoc fiet necessario pp opilationē uiaꝝ sps qui puenit a corde ad cerebꝝ: ꝛ iste arteie sunt opilate: aut pp fortē opilationē uētri culoꝝ cerebri: ppea q2 qñ ille claudunf i/ pedif uia spūi alī qui dat mēbris oib' sen sum ꝛ motū: si ita est ut dicit. G. qui dic ꝙ mittif a cerebro sps alis sicut mittif a cō de sps uitalis intrinsec': aut fit q2 corrum pitur ꝯplō cerebri: ꝙ est q2 qñ illa corrū/ pif: corrūpif tēpātia cū qua repatur calor intrinsecus cordis: adhoc ut possit opera ri sensu3 ꝛ motū sicut declaratū est in uāli phia. Sed in cameris cordis ñ pōt eueni re hoc accidens: ꝙ hanc egritudinē faciat ꝙ est q2 prius pueniref ad mortē. Et postq̄ pbatū est ꝙ cā egritudis in hijs du obus locis ē: g̊ cā quā dat. y. est uerar: ꝛ ēt illa quā dat. g. ꝛ. y. dic ꝙ qñ hō subito sine uoce fit ꝛ cadit in terrā tunc facte sūt opilationes in uijs que sunt inter cor ꝛ ce

rebꝝ: hoc est in artarijs. Et. g. h ꝯfitetur in libro de accñti ꝛ morbo: ꝛ in libro de mēbris dolorosis dicit ꝙ hec egritudo fit pp opilationē in uentriculis cerebri: g̊ intē dit. g. ut fiat a duabus cāis. Et signum ē ut fiat ex opilatiōe arteriarum cum appa rent signa dominationis sanguinis super patientem: ꝛ hec curatur cum flobotomia Et signum opilationis fortis uentriculoꝝ cerebri est qñ apparent signa dominatōis humoꝝ frigidoꝝ in corpore. Et curatio huius fit cū pmutatione complexionis illi us mali humoris cum euacuatione cū me dicinis purgationibus: ꝛ cum clisterijs cō uenientibus: q2 illa sunt mirabilia in hac cura. Et hec egritudo que dicitur ꝓfū/ datio somni est ꝓpinquiō ut fit ꝓpter opi lationē arteriarum q̄ ut fit ꝓpter opilatō nem neruorum: ꝛ ꝓpterea non est in hac passione difficultas hanelituf. nec ēt ꝯuer titur ad peralisim sicut apoplesia. Et illa que fit ab humoribus siccis facit stare pa cientem oculis apertis: ꝛ nominatur alca sia: ꝛ si fiat ab humoribus humidis stat o culis clausis: ꝛ hanc spēm nominant medi ci subet. Hucusq3 locuti sumus de egri tudinib' ꝛ accidētib' breuiter fm ꝙ nobis uisū est sufficere: eo ꝙ mea intentio in hoc libro non est nisi in dando regulas que sit principia artis medicine omnibus uolen/ tibus in hac scientia ire uia nobiliori. ꝛ il lis q ēt uolunt postea habundare in parti cularibus istius artis fm hunc ordine3 ꝛ diuisionem. Et scias ꝙ comparatio isti us libri ad totalitatem istius sciētie est si/ cut compatio elementorum artificij ad ar tificium. Et sicut pictores primo depi gunt circuitum figure q̄ facere intendunt ꝛ postea replent h continēs pticularib' re bus ex diuersis coloribus donec sit figura illa conuenienter impleta: sic ꝛ nos inten dimus facere in nostro libro. Et si deus nobis longitudinem cōcesserit uite ꝛ nos p̄cauerit ab accidentibus temporis: alium faciemus librum in pratica huic nobili or dini respondentem fm ꝙ factus est iste li/ ber colliget: qui omnia continentia istius scientie replebit.

Explicit liber tertius incipit quartus

Incipit liber quart⁹ de signis ꝛ pnosticis sanitatum ꝛ egritudinum.

Ista pars diuiditur in duas ptes. prima narrat signa significantia sanitatē actualē i qualꝫ opōe cōporis in quolibet mēbro. Secunda narrat signa significātia sr egritudies ꝛ cās ipsaꝝ. Et hec ps iteꝝ partit in duas ptes: eo ꝙ hec signa aut significāt sup egritudines p̄sētes q̄ plurimū inueniunt i hac arte: aut significāt tp̄a sanitatꝭ ꝛ egritudis sup egritudinē futurā. Sed signa q̄ significāt sup egritudines p̄teritas paꝝ sūt i hac arte utilia. Et incipiem⁹ narrare signa significantia egritudinē p̄sētē i toto corpōe ꝛ in quolibet mēbro. Et postea dicem⁹ signa significantia egritudies futuras. Et postea dicem⁹ signa significātia sup egritudines p̄sētes. Sed signa significātia i egritudinib⁹ p̄sētib⁹ sup egritudines futuras adiūgā istis signis egritudinū p̄sentiū. Et silr̄ uidebis ut ponā signa significātia sanitatē futurā in egritudinib⁹ i hac eadē pte q̄uis ptineant sanitatꝭ pti. Propterea qꝛ sūt vna ex reb⁹ quib⁹ pcedit ꝛ trāsit medicus ad medicinā sicut in reb⁹ q̄ artificialꝛ fiūt: ꝙ est qꝛ nomē maioris potātis eaꝝ d̄riuat eg̃ssa q̄ fiunt artificialꝛ in pmutatōe ipsaꝝ a re a qua fit pmutatō ꝛ nō attribuitur rei ad quā pmutat ꝛ hoc ē ɔ̄riū rebus naturalib⁹ hoc ē qꝛ q̄ solū fiūt p nāꝫ ꝛ cāꝫ huiusmōi oñdi in nobiliori loco illo: ꝙ est qꝛ pmutatō ē generis rei ad quā pmutat uirt⁹: ꝛ hec est ɔ̄riū plus q̄ʒ generis rei a qua pmutat: uirtus aūt est i eis maisā magis q̄ʒ in ea a qua fit pmutatio. Et ppter ea ɔuenienti⁹ ē signa ɔiungere sanitatꝭ future cū signis egritudinis p̄sentꝭ: qꝛ medicus transit ab illis ad sanitatē ꝛ appellat illi trāsit⁹ medicina ꝛ non sanitas. Et adhuc q̄uis ipsa sint sanitatꝭ sunt aliquo mō p̄is egritudis: eo ꝙ significāt sr remotionē egritudis. Et ego icipio narrare sigā significātia sup sanitatē: ꝛ dico qꝛ sanitas sicut dictū ē i difinitōe ipsi⁹ ē bona hītudo in mēbro p quā hꝫ pati aut agere suā actionē aut passionē nālē. Et hec bōa hītudo diuisa est in duas pres quaꝝ una ē appp̄ata mēbris cū silib⁹ in quib⁹ sūt nouē conclusiones: alia officialib⁹ q̄ ē. 4. geneꝝ que sri⁹ dicta sūt. Et qꝛ ps maior isti⁹ dispōis in mēbris nō ē maisā prima frōte: ꝛ maxime in mēbris nō apparētib⁹: ob hoc necē fuit narrare signa significātia sup qualꝫ dispositōeꝫ cuiuslꝫ mēbri: uidilicet. 9. ɔplexiones q̄ pme sūt in ɔsilib⁹ ꝛ ƀo in ɔpositis Et silꝛ narrabim⁹ signa que significāt sup tēperatā ɔplexionē ꝛ nō tēpatā: ꝛ sanitatē appp̄atā mēbris officialibus. Et uia qua poterim⁹ oīa hec cognoscere pmo nō est nisi ab actōe ꝛ a passiōe hoꝝ mēbroꝝ aut rebus que pueniūt a uirtutibus ipoꝝ ꝙ est qꝛ actōes ꝛ passiones ipsoꝝ ꝛ res q̄ ab eis pueniūt sūt apud nos notiōes ꝛ a rebus notiorib⁹ pcedere debem⁹ adminus notas. Et res puenientes ab opibus sunt sicut color macies pinguedo: ꝛ accidentia q̄ apparēt ab exeūtibus a corpore Et debes scire ꝙ medici p maiori pte nō sūt usi loqui nisi de signis ɔsiliuꝫ: sꝫ de signis significātib⁹ sanitatē mēbroꝝ officialiū nō sūt locuti nisi p accñs. Sed talꝭ quales sum⁹ ɔsueuit loqui de utrisq꜁: ꝛ incipiemus loqui a signis significātib⁹ sup ɔplexionē equalē. i. tēpatā qꝛ prior est nā: ꝛ ēt qꝛ extrema nō cognoscūt nisi p ɔpōnē eorū ad media. Et dicim⁹ ꝙ ex. 9. ɔplexiōib⁹ q̄dā approp̄iāt unicuiq꜁ mēbro: ꝛ q̄dam sūt q̄ approp̄iāt vni corpori ɔpōe membroꝝ ad inuicē. Et est sciend̄ primo signa significātia ɔplexionē vniuscuiusq꜁ mēbri in. 9. ɔpelxionib⁹: ꝛ cognitis illis poterimus iudicare sup ɔplexionē toti⁹ corpōis ꝛ maxie mēbroꝝ sp̄ualiū. Et incipiem⁹ narrare ɔplexionē cordis qꝛ cor est membrū ꝙ ē tēpatū sup mēbra p maiori pte tēperata caliditate: qꝛ ē dator oīb⁹ mēbris ɔplexionē qua agūt ꝛ patiunt. Et adhuc qñ erit ɔplexio alioꝝ mēbroꝝ distēpata sicut ɔplexio epis possibile ē ɔplexionē cōdis nō eē tēpatam pp colligātiā ipsius ad mēbra: ꝛ pp hoc narrabim⁹ signa cordis qñ sūt tēperata ꝛ intēpata: eo ꝙ illa sūt signa oīum mēbroꝝ.

Capitulum de signis sanitatis cordis

T inter signa significātia sup ɔplexionem cordis signum ꝙ pp̄ium est

in significãdo sup ꝯplixionẽ cordis ẽ pul/
sus ⁊ pꝰt illũ anelitus. Ergo qñ pulsus
ñ est magnus nꝫ pũus nꝫ tardus nꝫ uelox
nꝫ rarus:nꝫ spissus necessãio significat tẽ
perãtiã ꝯplexionis cordis inter calidũ ⁊
fridũ ⁊ sicũ ⁊ humidũ:⁊ talis pulsus qua
lis ẽ iste repit̃ i hijs q nascũt̃ ⁊ stãt i clima
te tẽpato ut pl̃iñ:⁊ stãt i terra.y. ⁊ in plu
ribꝰ terris grecie nisi eueniãt accñtia extri
seca:⁊ ꝓpterea dicit.G.ꝙ hoies terrarũ
cal̃aꝝ ñ pñt dare tẽperatã ꝯplexionẽ ⁊ ñ
ẽ dð ꝙ pulsus fortis sit nãl̃:co ꝙ in alijs
q̃ꝫuis ñ sit tẽpata pl̃imũ iueniat̃ in climati/
bus ñ tpatis:sicut nõ dð ꝙ color niger in
hoie sit nãl̃:q̃ꝫuis ñ inueniat̃ i ethiopia ẽt
albus Et tpantia hanelitus sil̃r signifi
cat sup tpatã ꝯplexionẽ cordis:saluo ut ꝯ
patio hanelitus ad cor ñ sit maior debito
ꝙ si hoc eẽt ñ eẽt hanelitus tpatus ꝓpor
tionando cordi solũ.Sꝫ eẽt adhuc maior
qa ñ ẽ ipossibile ꝯplexionẽ cõdis eẽ cal̃aꝫ
⁊ pectus ⁊ pulmo sit maiores debito ꝯp
atõe ad ipm cor:ut faciat tunc hanelitus q
ñ est magnus nisi al̃r pp largitatẽ uiaꝝ pe
ctõis ⁊ pulmonis: ⁊ illud idð ꝙ facit hane
litꝰ magnꝰ p se:eo ꝙ si pulmo ⁊ pectꝰ eẽnt
ꝑ ꝯpationẽ creatõis cordis tunc pulmo ⁊
pectus tunc multiplicarent̃ in calitate cor
dis. Sꝫ signũ ꝙ significat sr̃ ꝯplexioẽꝫ
cordis pp dispõeꝫ alioꝝ mẽbroꝝ est ut sit
pectus mediocre int̃ magnitudinẽ ⁊ puita
tẽ. Et sil̃r tpantiã sue ꝯplexionis sigñt si
gnificãtia sig̃ tẽpantiã ꝯplexiõis epis:aut
tpantã cerebri aut utranqꝫ. Et hoc iõ qa
i epẽ ⁊ cerebro ñ ẽ calor q sit ꝓpꝰus i eoꝝ
eẽ:nisi calor ptũ ꝯsil̃iuꝫ in qbus sunt ꝯpo
sita. Sed calor cũ quo unusqsqꝫ opat̃ ar
tes suas ẽ de necessitate calor q transmit/
tit̃ eis a corde:⁊ iste calor est in eis sic fõ
ma.Sꝫ calor q est in eis ꝓpe est sicut mã
Et qa tpantia rei ⁊ pfectio sue opatõis ñ
stat nisi pp formã est necessarũ ut qñ ista
duo mẽbra sunt tẽpata sit eoꝝ tpantia pp
formã ipsoꝝ:⁊ tpantia suaꝝ formaꝝ ẽ ne/
cessario pp tpantiã datoris istaꝝ formaꝝ
⁊ istud est cor. Et ñ est dð ꝙ possibile sit
ꝙ calor cordis q mittit̃ mittat eis calitatẽ
supfluã.⁊ ꝙ sit ꝯplexio istoꝝ duoꝝ mem/
broꝝ ueniens ad ea a partibus ꝯsil̃ibus
epi ⁊ cerebro resistat calori q ꝓueniret a
tpantia cordis ut p istã ꝯrictatẽ resultet i
cerebro ⁊ epẽ tpantia ꝯplexiõis: qa talis
tpantia qualis est hec dꝫ equiuoce:⁊ ñ ue
raciter ut faciat opaões Itẽ significat
sr̃ ꝯplexionẽ cordis tactus ⁊ carnositas
pectoris:nã si tpate est significat tpantiã
complexionis cordis. Sed temperan
tia carnis pro maiori parte sequitur tpan
tiã ꝯplexionis cordis:⁊ ꝓpe caro exñs in
hoc loco:⁊ pp hoc caro hñs tpatã ꝯplexi
onẽ cordis ñ erit macilẽta nec pinguis su
pflue. Itẽ significat sup tpantiã cordis
tpantia uirtutũ aie:sic ira planicies: maia
ca ꝯfidentia ⁊ pusillaĩmitas:⁊ sil̃ia hijs.
Itẽ sr̃ tpantiã cõdis significat ꝯpõ ipiꝰ
hoc i põne sua ⁊ sua mẽa ⁊ figura:ꝙ ẽ qꝛ
qñ sua ꝯplexio erit tpata sũt res p̃dcẽ ut
plurimũ ꝑ uiã nãlez ⁊ similiter qñ sue ope
ratões sũt ꝯuenĩẽtes sue ꝯclusiõi significãt
sr̃ suã tpãtiã:ꝙ ẽ qa ñ ẽ ipossibile eẽ aliqꝫ
pulsũ ueloc̃e pp stricturã suaꝝ arteriaꝝ ꝯ
ñ sit hoc pp calorẽ ipiꝰ.sic accit hoibus pi
guibus.Et vl̃r difficile ẽ dare sig̃ signifi/
cãtia sr̃ ꝯpõem mẽbroꝝ intrĩsecoꝝ ⁊ sup
spes eoꝝ:⁊ sr̃ colligãtia eoꝝ: ppea reliq̃
runt medici hãc speꝫ sanitat̃ ⁊ ñ sunt locu
ti de ea:⁊ p̃cesserũt solũ de signis ꝯplexio
nalibus. Sꝫ medico ñ sũt h̃ minus nccia il
lis:Et ppea uolumus loq de hac spe bre
uit̃ sic sumꝰ ꝯsueti.Et dicimus ꝙ ex rebus
significãtibus sr̃ tpatã ꝯplexionẽ cõdis ⁊
eq̃lẽ ẽ tpãtia ꝯp ositõis m̃broꝝ extrĩsecoꝝ
⁊ max̃ pectoris ⁊ m̃broꝝ ⁊ bona ꝓportõ
istoꝝ ad alia:⁊ hec uocat̃ pulcritudo: qa
pulcritudo magis attribuit̃ ꝯpõni:sic uir/
tus ⁊ foritudo magis attribuit̃ ꝯplexioni
Et nos ñ dicimus ꝙ tpãtia ꝯpõnis istoꝝ
m̃broꝝ significꝫ sr̃ tpãtiã cõdis:nisi ppea
qa uirtus informatã ñ fõmat alia m̃bra ni
si mediãte calore cordis:sic uirtus nutriti
ua ñ gñat alia m̃bra nisi mediãte ꝯplexio
ne sua Et tu debes scire ꝙ hec signifi
catio ñ ꝯuertit̃ :qa possibil̃ eẽt cor eẽ tpa
te ꝯplexionis ⁊ bone ꝯpõnis:⁊ tñ ꝯpõ a
lioꝝ m̃broꝝ eẽt lesa:⁊ hoc ꝓuenit a mã:⁊
hoc raro cõtingit: sic raro ꝯtingit ex alijs
rebus nociuis q̃ ꝓueniunt ab alijs m̃bris
ꝙ ille ꝯuertũt̃ ⁊ cõrũpunt ꝯplexionẽ cor
dis pp aliquã colligãtiã. Sꝫ sig̃ sig̃ntia
sr̃ distẽpãtiã cõdis in.4.qualitatibus sũt

ꝯ̃ria istis. Hec est qñ pulsus fuerit fortis uel lox: aut spissus significat excessũ caloris nisi ꝯtingeret pp stricturã nãlem ĩ uijs q̃uis hoc raro accidat in ꝯplexione ca. ppea qꝛ caloris ẽ apire ꝛ extẽdere ptes nisi forẽt sicce: eo ꝙ resistit egressioni: ꝛ si cũ siccitate fuerit duricies tactus significat ultitatẽ siccitatis. ꝛ silr hanelitus ꝯ̃ri⁹ nãli significat sꝛ idẽ dũmõ ñ sit: pect⁹: pulmo aut eoꝝ uie minores ꝯpetẽtib⁹. Itẽ ortus piloꝝ ꝛ tact⁹ calid⁹ hñt sꝛ eandẽ ꝯplexionẽ significare. Et vlr scias ꝙ ad calorẽ cõdis seqꝛ calor oĩuꝫ mẽbroꝝ: excepto ꝙ ñ sit rñstẽtia accñtalis a mẽbris hñtib⁹ dñantiã in cõpore sicut sunt epar ꝛ cerebꝝ: qꝛ possibile ẽ ꝙ ꝯplexio istoꝝ duoꝝ mẽbroꝝ ex pte membroꝝ ꝯsimiliũ ex qb⁹ sunt ꝯposita sicut supiora debito: ꝛ tũc erit cor calꝫ ꝛ cerebꝝ dicet frigidũ. Sed in hoĩe hñte talẽ ꝯplexionẽ refrigerabit in fine cor. ꝛ maxie qñ dñat fritas. qꝛ hoc mẽbrũ ñ ẽ datũ nisi ad tẽpandũ caliditatẽ cordis. Itẽ significãt sꝛ calitatẽ cordis accidẽtia aĩe sicut ira. ita ꝙ q cito irascit hꝫ ꝯplexionẽ calam cõdis ꝛ si ꝑuauerit hẽret ẽt siccã. Et similiter sigat siccitatem cordis macies pectoris ꝛ siccitas corpis. Sed ꝯplexio cordis dñans in calitate ꝛ hũiditate significat a fortitudine ꝛ mollicie pulsus. Et si hũerit moliciẽ cũ sua fortitudine sig̃ solã humiditatẽ. Et similiter signa calitatis ꝯ hũiditatis cordis sunt magnitudo pectoris ꝛ alioꝝ mẽbroꝝ: ꝛ iõ alia q̃ sũt calida ꝛ humida sũt maioris cõporis ceteroꝝ: uelut aialia nascẽtia in locis humidis. Sꝫ sig̃ fritatis ꝛ siccitatis cordis sũt cõposita ex oppsitis signoꝝ calitatis: tñ ꝑuant sig̃ siccitatis. Et ꝓpterea pulsus taliũ est paru⁹ rarus: tardus: ꝛ durus: ꝛ hanelitus eorũ est similis ꝛ tact⁹ pectoꝝ eoꝝ ẽ frs. Et similiter ẽ in cõplexiõe alioꝝ mẽbroꝝ ipoꝝ nisi sit in eis resistentia accidẽtalis. Et pectus istoꝝ est nudũ pilis. Et isti sunt in ultima timiditate. Et vniuersaliter iuuentus assilat ꝑꝫ plus senectuti: ꝛ si ꝑuenlẽt ad senectutẽ: senectus eorum assimilatur morti

Capitulum de signis cerebri ꝛ ipius ꝛ compl'num sanarum.

Postq̃ locuti sum⁹ sup sanitatem corpis ap pãtã mẽbris ꝯsimililib⁹: ꝛ sꝛ sanitatẽ ap ꝑpãtã mẽbris officialib⁹. deinceps uolum⁹ loqui de signis significãtibꝫ sꝛ tẽperãtiã ꝛ sanitatẽ cerebri. Et dicem⁹ ꝙ tẽpantia dꝫ rcip ĩ in cerebro sicut in alijs mẽbris: hoc ẽ ut sit ap ꝑpata suis mẽbris cũ simılib⁹ aut sue ꝯpõni. Et incipiem⁹ a tẽpantia ꝛ dicem⁹ ꝙ signoꝝ que significãt sꝛ tẽpatam cõplexiõeꝫ cerebri q̃dã sumunt ab opõnib⁹ ꝛ opões ipi⁹ aut ap ꝑpate sunt sẽsui cõi: aut ymaginationi aut cogitatiõi: aut memorie: aut uirtuti nutritiue. hoc est ꝙ apparet ex supfluitatib⁹ q̃ egrediuntur a narib⁹. palato. oculis. ꝛ similib⁹. Et q̃dã sumũt ab alijs sicut a tactu ꝛ ortu capilloꝝ ꝛ ab eoꝝ forma ꝛ supfluitatib⁹ q̃ ab ipo egrediunt. ita ꝙ si sint tẽpate in q̃titate ꝛ qualitati significant sꝛ tẽpantiã ipi⁹. Et similiter qñ opatiões sõni ꝛ uigiliaꝝ sunt tẽpate. ꝛ ꝙ sit mediocritas inter pigriciã ꝛ uelocitatẽ ꝛ iudicia sint recta ꝛ sensus sint clari ꝛ boni. ꝛ tactus sit tẽpat⁹ ita ut ñ sit calidus uel fridus Et capilli qui oriũt ñ oĩo extẽsi seu plani sint uel tortuosi seu crispi albi uel nigri. ꝛ demrãtõ sue forme est ut sit figura eius similis figure cerebri tẽpati. ꝛ tunc significat sꝛ tẽpantiã ꝯplexionis. ꝛ significatio tẽpantie sue figure est sicut dicit. G. ꝙ sit sicut figura spica cerea leuit ab utraq; pte ꝓssa. ꝛ ut ñ sit magnũ uel puũ: ꝛ ꝙ supfluitates discurẽtes cerebro sint pauce ꝛ ꝯpẽtes digẽ. Et si adfuerit cũ hoc aliquo spissitudo signũ est siccitatis. ꝛ si fuerint multe ꝛ digeste sup calitatẽ ꝛ humiditatẽ. ꝛ si fuerint crude ꝛ in q̃titate multa significant sꝛ fritatẽ. Et si cũ hoc fuerit aquose signt sꝛ fritatẽ ꝛ humitatẽ. Et dicit. y. de hac ꝯplexione ꝙ eius sanitas est ꝓpinqor egritudini q̃ sanitati. Sꝫ opões cerebri calidi sunt uigilie ꝛ breuitas sõni. Sed si calitati associabit aliq̃tula huitas: tunc tales ĩ sõno aliq̃tulũ augmẽtabunt: ꝛ si siccitas dñabit dñabunt uigilie. Et qui hanc hñt ꝯplexionẽ ueloces erunt ad actões. Et actões suas faciunt sine discretiõe: ꝛ accipiũt ex mẽbris solũ silitudinẽ ꝛ ñ disiõem: ꝛ errores eoꝝ sũt multi: ꝛ cogitatões eoꝝ male Et q hñt sig̃ ꝯ̃ria istis sunt dormientes

⁊ pigri ⁊ tardi intellectus ⁊ n̄ pñt recipe
diſiones reꝝ necio taľ frē ꝯpleſionis ſūt:
tm̄ ⁊ ip̄i aſſumūt p̄dictas res ꝯfuſe. Sȝ cō
plexio cerebri frā ⁊ ſicca bn̄dat minꝰ i ſō/
no qȝ frā ſola. Et frā ſola minōis eſt ſōni
qȝ frā ⁊ huida: ⁊ tactꝰ ēt ſigt̄ ſup iſtas cō
plexiones. Et capilli ēt bn̄t ſignificati
ones eo ꝙ capilli ſūt ex ſupfluitate fuōſa
qꝛ capilli nigri ſignificāt ſup aduſtionē: eo
ꝙ igneitas bȝ albū denigrare. Et ſi cum
hoc ſūt tortuoſi ſignificāt ſup hoc ſiccitatē
ſic accit eis qui tāgūť ab igne. Et capilli
albi ſignificāt ſup mām crudā ⁊ indigām:
⁊ ſi cū hoc fuerint extēſi ⁊ plani ſignificāt
ſup ſupfluitatē huitatis. Et eoꝺ mō capil
li q cito oriunť ſignificāt ſup caľitatē: ⁊ qui
tarde eꝯ. Et q ſunt mediocres in colore
⁊ tortuoſitate ⁊ in planicie ⁊ in ortu uelo
ci ⁊ tardo ſignificāt ſup ꝯplexionē tēpatā
⁊ forma tortuoſa ēt bȝ ſignificare ſup ma
lā ꝯplexionē. Et ēt cap̄ magnū uľ puū bȝ
ſignificare hoc. Et iſta ſepe inueniunť in
libris ſpicatoꝝ. Et ego n̄ recordor oia e
oꝝ ꝺba niſi quoꝝdā ad hoc ut nr̄ intellectꝰ
n̄ ſit dinutꝰ in radicibꝰ reꝝ: ⁊ illi q ſolū ſūt
medici indigēt ilľ: ⁊ ego n̄ ſū ex ilľ. Itē
ocľs ſignificat forti ſignificatōe ſup ꝯple/
xionē cerebri qꝛ ocľs rubeꝰ bn̄s uenas ru
beas ſignificat ſup ꝯplexionē cerebri ca/
lidā: ⁊ ꝯ̄ria iſtis ſignificāt ſup ꝯplexionem
frām cerebri. Et uelocitas motꝰ ocľoꝝ ſi
gnificat ſup caľitatē cerebri: ſicut tāditas
ſup fritatē ⁊ mediocritas in iſtis ſignificat
ſup tēpantiā. Et ſup albedo oľi ſignifi/
cat fritatē cēbri: ſicut nigr̄do ſignificat ca
litatē. ⁊ calor mediꝰ iť ſubalbedīeȝ nigr̄di/
nē q dr̄ variꝰ ſignificat tēpātiā. ⁊ hoc ē qꝛ
ſubalbedo fit pp paucitatē digōis: ob hoc
iſte color eſt ꝑpinquus colori aq̄ ſiplr. Et
nigr̄do fit pp exceſſū digōis ⁊ pp hoc do
minať i ipo nigredo. qꝛ nigredo ſignificat
aduſtionē ptiū terre dn̄antiū i re. Et ꝙ fa
cit uarietatē q̄ ē color mediocris ē ultia tē/
pantia decoctōis. ꝙ eſt qꝛ ē minor qȝ illa
q̄ facit nigredinē. ⁊ ē maior qȝ illa q̄ facit
ſub albedinē. Et ſcias ꝙ n̄ ſolū cē q̄li
tatē faciunt nigredinē aut ſubalbedinem.
Sȝ ⁊ alie res ſūt multe q̄ adiuuāt ad hos
colores faciendos q̄ n̄ ſunt qualitates uľ
ꝯplexiones. ſȝ ſunt res qt̄itatē uel loca/
les. Quod ē qꝛ nigredo pluries fit pp mľ
tā qt̄itatē huitatis oculi. aut qꝛ poſita ē in
ꝓfundo multū. ſicut tu uides in riuis ꝓfū/
dis. qꝛ pp ꝓfunditatē appent uelut nig eo
ꝙ n̄ recipiunt tm̄ ſplēdorē ſicut ſi eēnt lar
gi ⁊ pauci. Et ocľs ſubalbidꝰ ē ꝑ ꝯ̄riū
Et. G. dicit ꝙ multa huitas glacialis ad
iuuat ad faciēꝺ ſubalbꝺdinē. eo ꝙ color iſti
us hūoriſ eſt ſicut color glaciei. ⁊ multitu
do ip̄iꝰ adiuuat ad facienꝺ ſubalbedineȝ.
ſic paucitas adiuuat ad facienꝺ nigredinē
⁊ hoc eſt ꝯ̄riū nrē opiniōi. ⁊ mediocritas
oiuȝ ſignificat tēpantiā. Iſta ſunt ſigna ſi
gnificātia ſup ꝯplexionē cerebri. Sȝ ſi
gna ſignificātia ſup ip̄iꝰ ꝯpōnē ſiľr ſumūť
a ꝯplexione ⁊ opōnibꝰ ip̄iꝰ. Et iā dixi/
mꝰ de figura nāli quā hēre dȝ ⁊ colligātia
ſua appet uiſui. qꝛ q̄dā capiā bn̄t collū cō
ueniēs eidē ⁊ q̄dā n̄. ſicut dicit. G. Sȝ lar
gitas ⁊ ſtrictura ſuaꝝ uiaꝝ ⁊ ſuaꝝ cauita/
tū ſumunť ab ip̄iꝰ ꝯplexiōe. ꝙ eſt qꝛ uie ce
rebri calidi ⁊ hūidi ſunt in ultiate largitatꝫ
fri uēo ⁊ ſicci ꝑ ꝯ̄riū ip̄iꝰ. ⁊ mediocres iſta
rū ſup calm̄ ⁊ ſiccū uel ſup frm̄ ⁊ hūiduȝ.
⁊ ſua tēpata ꝯpō cognoſciť qn̄ ſue uie ⁊
concauitates ſunt in ultia tēpantia. Et
qn̄ uie ⁊ concauitates cerebri ſunt nimis
ſtricte tc̄ bn̄s eas patus eſt uertigini ⁊ ſco
tomie ⁊ epileſie. ⁊ alijs egritudibꝰ ſiľibꝰ
Itē qn̄ ſb̄a cerebri eſt minor debita tc̄
accidet intellectui corruptio intellectus.
ſicut decrepitis. ⁊ vniuerſaliter qn̄ corrū
piť olla cerebri exteriꝰ cōrūpiť cēbꝝ itiꝰ.

De ſignis ſignificātibꝰ ſr̄ ſalūt epis.

Deinceps uolumꝰ loq ꝺ ſignis ſigni
ficantibꝰ tēpantiā ⁊ ſanitatē epis.
Et dicemꝰ ꝙ q̄dā eoꝝ ſignificat ſup tē
pantiā ſue ꝯplexiōnis ⁊ q̄dā ſup tēpantiā
ſue ꝯpōnis. ⁊ ego incipio a ſignis ꝯplexi
onis ⁊ dico ꝙ q̄dā eoꝝ ſumūť ab opōibꝰ.
⁊ q̄dā a qt̄itate uenaꝝ. ⁊ q̄dā a tactu.
Et ſcias ꝙ epar tēpatū gn̄at ſāguinē pur
pureū ⁊ dat colorē albedis mixtū cū rub
dine. ⁊ corpꝰ dȝ eē mediū inter maciem ⁊
craſſiciē. Et uene debēt eē mediocres inť
largitatē ⁊ ſtricturā. Sȝ ꝯplexio calida
epis cognoſciť p hoc ꝙ generat multā co
lerā rubeā ⁊ maxie in etate iuuentutꝫ. ⁊ co

44

loꝛ taliũ declinat ad citrinitatẽ. ꝛ iõ cũ au/gmentaꝛ caloꝛ ꝛ ſiccicas multũ. generaꝛ colera aduſta ꝛ tunc declinabit coloꝛ ad ſuſcedinẽ. ꝛ ꝗbuſdã denigranꝛ palpebꝛe inferioꝛes oculoꝝ ꝛ labij ẽt inferioꝛa.

Sʒ epar frm̃ cognoſciꝛ qꝛ gñat multuʒ ffa ꝛ ſanguinẽ crudũ ꝛ alñ ex foꝛtitudine albedis ꝯuertiꝛ in calcẽ: ꝛ ſi cũ hoc ꝯiũgatur ſiccitas tũc generabiꝛ colꝛa nigra inãꝛ

Et ꝯplexio hũida epis cognoſciꝛ a mꝉta ꝑparatõe putrefactionis ꝛ dñatõe humiditatis ꝛ ſanguis: ꝛ ſi mulꝛ ꝑcedit trã/ſit ad yposarcã. Jtẽ uene large ſignificãt ſup epis calitatẽ ꝛ magis ſi cũ hoc adiungiꝛ hũiditas: ꝛ ſtricte ſignificat ꝯriũ: in calido uero ꝛ ſicco epẽ ẽ mediocris. Jteʒ ſignificat piloſitas ſup ꝯplexiõnẽ epis ꝙ eſt qñ ypocondria ſũt multũ piloſa calitatẽ ſignificant. Adhuc diuerſificaꝛ hec ſi/gnificatiõ ſꝫm diuerſitatẽ piloꝝ: qꝛ ſi ſunt groſſi toꝛtuoſi ꝛ nigri ſignificãt ſup calitatẽ ꝛ ſiccitateʒ: ꝛ ſi ſunt ſubtiles ꝛ plani ſignificant ſup hũiditatẽ. Et ſi uenter ſit nudus pilis ſignificat friditatẽ. Et ſi ſit molis uẽter ſignificat hũiditatẽ: ꝛ ſi ſit durus ſignificat ſup ſiccitatẽ. Et ſigna ſi/gnificantia ſup ſuã ꝯpõnẽ ſimiliter ſumuntur a ꝯplexione ꝛ opõnibꝰ qꝛ qñ erunt tẽpate erit epar tẽpatũ in figura ꝛ ꝯpõne: ꝛ ꝙ̃titate magnitudis ꝛ puitatꝫ: ꝛ ſtrictura ꝛ largitate uenaꝝ. Et ꝯplexio calꝉa ꝛ hũida ſignificat foꝛtitudinẽ epis ꝛ largi/tatẽ uẽaꝝ: ſicut frã ꝛ ſic ſigt ꝯriũ. ꝛ medi/ocritas eaꝝ ſignificat mediocritatẽ inꝛ ca/lidã ꝛ hũidã ꝛ frãm ꝛ ſiccã. Et debes ſcire ꝙ ꝯplexiones ſignificantes ſup conplexiones iſtoꝝ mẽbꝛoꝝ ſũt ꝯplexiones inate ꝗ̃ ſiũt a ꝑma eẽntia. Et hoc dico qꝛ inueniunꝛ ꝯplexiones acꝗſite calide ꝛ frẽ a ꝯſuetudine: ꝛ vlꝛ a rebꝰ extrinſecis. Et ſilꝛ eſt huic qꝛ inueniꝛ aliꝗs hñs coloꝛẽ ſignificantẽ ſup ſiccitatẽ. Et ſigna ſigñtia ꝯplexionẽ ſui epis ſignificabunt calitateʒ hoc eſt qꝛ hẽbit uenas latas. Tunc debemus iudicare ꝙ ꝯplexio ſua nãlis eſt diu/ſa ab accñtali: ꝛ qñ erit ꝯriũ debemꝰ iudicare ꝯriũ hoc eſt qꝛ ꝯplexio ſui epatꝭ erit frã ꝛ ſicca: ꝛ hitudo ſua erit groſſa ꝛ pin/guis: ꝛ groſſicies ſignificat calitatẽ ꝛ hũi/ditatẽ: ꝛ ſtrictura uenaꝝ fritatẽ ꝛ ſiccitatẽ

Et ſignificatio cõpõnis ſũpta ab opõnibꝰ eſt hec: qꝛ epati illius qui hʒ uenas ſtrictas eueniet opiꝉo ipõ ñ utente cibis opilatiuis. Jtẽ qñ epar eſt puũ ꝯpaꝛ ſtõ ꝛ ñ ſupuenerit aliꝗd accñs necium erit ut hãt mollẽ uentrẽ: nã hec eſt pfecta ſignificatio ſup puitatẽ epis: ꝙ eſt qꝛ qñ epar ẽ puũ ñ põt atraheꝛ chilũ a ſtõ: ꝛ tunc oʒ ut exeãt ſupfluitates molles. Et hõ quẽ tu ſcis dicit ꝙ bꝛeuitas digitoꝝ ſignificat puitatẽ epis: ꝛ hic appet ꝙ neſciunt bene ubi eẽt uirtus infoꝛmatiua: ꝛ ñ ꝯſiderauit niſi in mẽiebus: ꝛ dimittimꝰ iſtũ cũ aliis.

Dicit a℞. ꝙ epar in quibuſdã hoibus inueniꝛ in latere ſiniſtro ꝛ ſplẽ in latere ꝺ xtero: ꝛ qñ ſupueniunt ilꝉ egritudineſ egritudines epis appent ſigna in latere ſini/ſtro. Jſta ſunt ſigna ſignificãtia ſup ꝯplexionẽ ꝛ ſanitatẽ membꝛoꝝ ꝑncipalium.

De ſignis mẽbꝛoꝝ ſuiẽtiũ coꝛdi apꝉõi

Einceps uolumꝰ loꝗ de ſignis ſignificantibꝰ ſup ꝯplexionẽ ꝛ ſanitatem m̃bꝛoꝝ ſuientiũ illis. Et incipiemꝰ a pul/mone ꝛ dicemꝰ ꝙ ꝯplexio pulmonis erit tẽperata tunc qñ hanelitus eſt in magni/tudine ꝛ puitate. ſ. tẽpatus: ꝛ ñ ꝛcipiet leſionẽ ab aere caꝉo aut frõ ꝛ uox ſit tempata inter foꝛtitudinem ꝛ debilitatẽ. Sʒ qñ pulmo erit calidꝰ hanelitꝰ erit magnꝰ ꝛ ledeꝛ ab aeꝛ caꝉo ꝛ iuuabiꝛ a frõ: ꝛ hñs talem pulmonem hẽbit uocẽ foꝛtem: ꝛ ꝯriũ opabiꝛ ꝯriũ: ꝛ pulmo ſiccꝰ cognoſciꝛ ex parte uocis claritatꝭ: ꝛ ex puitate ſputi. Et pulmo hũidꝰ ꝯria hʒ ſignũ pulmoni ſicco ſ. groſſitudinem uocis ꝛ ſputi multitudieʒ

Sʒ ꝯpõ hẽꝛ a ꝯplexione ꝛ opõnibus ſilꝛ: eo ꝙ ꝯplexio tempata de necitate hʒ ꝯpõnem tẽpatã. ſ. inter puitatem ꝛ magnitudinem: ꝛ inter ãplitudinem ꝛ ſtricturaʒ uiaꝝ: ꝛ qñ erit caꝉa erunt uie large: Et latitudo pectoꝛis ſignificat ſup latitudinẽ uiaꝝ ſicut dictũ eſt in alijs: qꝛ diximus ꝙ foꝛtitudo uocis ſeꝗꝛ largitateʒ uiaꝝ: ꝛ cã eſt qꝛ foꝛtitudo uocis necio ſignificat caliditatem. Sʒ ꝯplexio frã ſigt ſtricturã ſuaꝝ ꝛ debilitatem: ꝛ maxie ſi huic ꝯiun/gaꝛ ſiccitas. Uelocitas ꝺo hanclitꝰ ſigat puitatem pulmonis ꝛ ſtricturã ſuaꝝ uiaꝝ

nisi ꝯplexio cordis sit in cā Pectus au tē spinosū significat malā pulmonis positi onē: ⁊ ppea dicunt medici ꝙ plīmi talium ueniūt ad ulteratōnē pulonis ⁊ ad etbicā

Capitulum de signis sanitatis stomaci seruientis epi ⁊ cordi.

Einceps uolum' loq de signis signi ficantib' sup ꝯplexionē stomaci. Et dicim' ꝙ ipa cognoscit a suis opōnib': eo ꝙ stō tēpato ꝯuenit maiō cibo ps: nisi ni mis mōum excedāt nē: ⁊ ñ accidūt eidē ac cidētia q̄ eueniūt stō distepato: ⁊ suus ap petit' est nāl: Sȝ in stō calo subtiles cibi ꝯuertunt in fumū ⁊ eidē grossi conueniūt ⁊ suus appetit' ē dinut'. Sȝ in stō frō signa sunt ꝯria p̄dictis: eo qꝛ ei conueniūt cibaria subtilia ⁊ grossa in acetositatē cō uertit in eo: ⁊ ei' appetit' est excedens.

Et sto' sicc' cognoscit pp mltā siti: ⁊ ei dē pauc' suficit pot': ⁊ qñ minimū recipit potū tunc in eo fiunt fluctuatōes. Sed hu mida significat a pauca siti ⁊ ꝺsāt tal sto' hūida: sic ꝺsiderat res siccas. ⁊ hoc ē qñ hūiditas ⁊ siccitas inest p nām: sȝ si inest accñtaliter hoc fit p ꝯriū: eo ꝙ q hȝ stōa cū siccū appetit hūida: ⁊ q hȝ hūidū appe tit sicca. Sȝ equalis sto' i puitate ⁊ ma gnitudine cognoscit: eo ꝙ tolerat q̄ttitatē cibi ꝯuenientī: ⁊ si puus fuerit noscit ex to lerantia pauci cibi: ⁊ si ptit cib' i paucas ptes melius tolerat.

De signis sanitatis testiculoꝝ.

Signa tēpantie ⁊ sanitatis testiuȝ su mūt ab opōnib' ipoꝝ ⁊ ab accñtib' Et dicim' ꝙ q est tēpatus in cobitu nālr hȝ tēpantiā cōplexionis testiū. Et si multū affectat nā hȝ calam ꝯplexionēȝ te stiū. Et sicut hec desiderio ꝯiungit suffici entia in faciēdo significat hūiditatē comū ctā isti calitati. Et qdā dicūt ꝙ qñ ꝯplexio testiū est calida ꝙ tunc est generatrix mas culoꝝ plusq̄ feiaꝝ. Et qñ ꝯplexio istorū est frā tunc opat ꝯriū. s. qꝛ pig' erit in co bitu: ⁊ gñabit filias si cū fritate ꝯiūgat sic citas: qi puāt ab hac opatione. Sed q ap petitum hȝ magnū ⁊ debilis existit in tali opōne: ei' ꝯplexio ad siccitatē ptinere vr. Sed significatio ꝯplexionis hoꝝ mbrorū ex pte accñtiū appentiū inspāt ē: qꝛ in tēp ata cōplexione ipoꝝ est spma tēpatū in q̄ titate ⁊ qualitate. Sȝ si testiculi sint ca lidiores debito erit spma plus in q̄ttitate ⁊ spissi' conuenienti. Et qñ cōplexio coꝝ erit frā erit ꝯriuni h': hoc est qꝛ spma erit paucū ⁊ ñ coctū. Et hūiditas magis cō uenit huic opationi q̄ siccitas. Et pili ēt significāt sup ꝯplexionē hoꝝ mbroꝝ fȝ ꝙ significāt sup alias ꝯplexiōes ut dcȝ ē. s.

Capitulū de signis ꝯplexionis totius corporis sani. Rca.

Sta sunt signa significātia sup ꝯple xionē vniuscuiq; mbroꝝ pncipaliū ⁊ seruientiū eis. Et cognoscendo ista ⁊ ꝯp atōem vni' ad alteꝝ faciēdo cognoscemus toti' corporis ꝯplexionē tēpatā ⁊ distem peratā. Eo ꝙ corpus cui' cōplexio erit tē perata erit de necitate mediocre inter ma ciē ⁊ grossiciē: Et color erit alb' mixt' ru bedini: ⁊ capilli eoꝝ sunt flaui tendentes ad rubedinē in tpe sue puericie: ⁊ cū sunt facti iuuenes erunt capilli eoꝝ nigri: ⁊ tac tus tēpatus inter calitateȝ ⁊ fritate: ⁊ int aspitatē ⁊ leuitatē. Et sensus eoꝝ erit i ul timo tēpantie: ⁊ intellect' eoꝝ mediocris inter uelocē ⁊ tardū: ⁊ hec est uia cogno scendi cōplexionē tēpatā. Sȝ cōplexionē q̄ erit a tēpantia iudicabim' fȝ multitudieȝ signoꝝ: qꝛ illa iudicabit ex aggregatione istoꝝ signoꝝ. hoc est ab accñtib' ⁊ opōib' sicut a crassicie ⁊ macie ⁊ a colore ⁊ pilis ⁊ alijs silib'. Sed est scienō ꝙ significa tio coloris piloꝝ ñ uerificat p maiori pte nisi in tēpatī cliatib' q̄uis in quolibet cli mate possit aliqd ꝯphendi ꝯpando hoies illi' cliatis sibi ipis. vbi gratia in thonicis ⁊ ethiopib' qñ ethiopes sunt nigri: ⁊ eoꝝ capita sunt in tortuositate ultia. ñ pp hoc eoꝝ cōplexio erit cala. ymo melius est at tribuere hec signa calori extrinseco: ⁊ di ces qi ꝙ sint fri. Et theotonici ⁊ sclaui q stant in terris fris sunt albi ⁊ eoꝝ capil li sunt albi ac flaui ⁊ plani: nec pp hoc oꝺ ē i istis ut eoꝝ ꝯplexio sit frā ꝙ est qꝛ eoꝝ cōplexio ē i ultia calitate. qꝛ calō claudit

in ptibus intrinsecis eoꝝ corpoꝝ sicut ac/cidit in yeme: ⁊ hoc sufficit in signis sanitatis ꝑm intentionem nostram.

Capituluꝫ de signis significantibus super egritudines.

Einceps uolumus loqui de signis significantibus sup egritudines. Et rememoreris sēp eoꝝ q̄ supi⁹ dixim⁹: hoc est qꝛ intentō mea in hoc libro n̄ est ut mlt tū loquar de reb⁹ particularib⁹: qꝛ iste liber n̄ fuit fact⁹ ꝓ illo q est soluꝫ medic⁹: sꝫ ut n̄ inueniat dinut⁹ in radicib⁹ scie: secut⁹ sū ēt de ipis. Et si inuenis hic illud qđ inuenis in aliis libris: n̄ ob hoc ipm̄ despicias: qꝛ plˀies c̄bat hō modiū vnū sabuli ad hoc ut inueniat hō vnā margaritā. Dicem⁹ ꝙ signa significantia sup egritudinē sunt genera quoꝝ quedā sumūt ab accn̄tibus q̄ accidunt p⁹ diutionē hūoꝝ in cōpore: ⁊ q̄dā sumunt a ꝯplexiōe corporis ab ei⁹ ꝑparatōe ad suscipiendas egritudines ⁊ q̄dā sumunt a regimīe an̄cedenti. Et q̄tuor tpa anni dant ꝓnosticatōem in egritudib⁹ futuris silˀr: ⁊ maxie ꝑmutatōes q̄ fiunt in eis p̄ter nām. Et ista signa diuersificant ꝑm fōtitudinē ⁊ debilitatē: ⁊ ego uolo ipa narrare p ordinem. Jā dixi in his q̄ ꝑcesserunt ꝙ qn̄ q̄titas sanguinis crescit in corpōe ita ꝙ nocet in q̄titate solū in eo ꝙ q̄titas est ꝑm dimsionē. hec est noiata repletō ꝑꝫ uasa: ⁊ qn̄ crescit cū malicia qualitas ut acuat: aut ut ꝑmutet ad qualitatē illˀ. s. vni⁹ alioꝝ hūoꝝ aū plˀium hec noiat repletō ꝑꝫ uirtuteꝫ: eo ꝙ hec repletio hꝫ euacuare ł euapōare ⁊ dissoluere ⁊ debilitare ꝟtutē q̄ est pp maliciā sue q̄litatis. Et ppea hic seqt casus apetitus ⁊ dificultas mot⁹. Et vlˀr ꝑpter hoc debilitant ⁊ ledunt oēs opōes aniales ⁊ nāles ꝙ n̄ accit ꝑme repltioni. Et signa ꝑme repletionis sunt signa dn̄ij sanguinis solum ⁊ signa ꝭe repletōis sunt signa dn̄ij vnius triū hūoꝝ aut plˀium. Et ppea debemus enumerare signa significātia super excessū vniuscuiusqꝫ hūoꝝ istoruꝫ: ⁊ cognoscendo simplicia cognoscemus composita.

De signis habundantie sanguinis.

Et incipiem⁹ a signis significantibus multitudinē sanguis ab acn̄tib⁹ q̄ eueniūt corpori ꝓpter illđ. Et dicem⁹ ꝙ hec significat fortitudo pulsus: ⁊ repletio uasoꝝ: siue sit uen̄ siū artarie: ⁊ grauitas capitis ⁊ ocloꝝ: ⁊ ipedim̄ta ꝟtutū aīe ⁊ sēsuū. Et vlˀr mala dispō q̄ aduenit corpori hec pacieti assilat male dipōni lassitudis q̄ ꝓuenit ex labore extrinseco cum rubedine ocloꝝ ⁊ calore actuali in toto corpore nisi hō hūerit exercitiū in aere calido ⁊ sōnū ꝓfūdū: ⁊ sōnia terribilia: ⁊ uidētia res rubeas. Sicut dicit. G. đ illo qui sōniabat balneari in doleo pleno sanguine: qꝛ sig sanguis in eo erunt manifesta: ⁊. G. ꝑcep ut flobotomaret: sꝫ medici q erant de secta aristratis ꝑceperunt ne flobotomaretur ⁊ in iunxerunt ei exercitium: ⁊ qn̄ hoc facere cepit hūores dissoluti discurrerunt p corpus ⁊ mortuus fuit. Jtē in hoā ꝯplexionis sanguis fluit aln̄ sanguis ex narib⁹ aut gingiuis. Et respondit ꝙ sanguis cōrupt⁹ fluit a naribus ⁊ ano. Et pustule que fiunt in corpore: ⁊ urina spissa: ⁊ dulcedo saliue: ⁊ oia hec significāt super habundantiā sanguis. Et qui usus est flobotomia sentit pluītū in loco flobotomando ꝯsumunt signa dn̄ij sanguis a ꝯplexione ⁊ regie ciboꝝ ⁊ potuum ⁊ similium: ⁊ ab etate. ⁊ tp̄e anni. tn̄ hec signa necio significant habundantiam sanguinis. ꝙ est qꝛ aln̄ ꝯplexio generat sanguineꝫ. ⁊ si temp⁹ ⁊ etas adiuuēt ⁊ si non. Et similiter hoc facit regimen absentibus omnibus alijs. ⁊ si regimen fortius erit in omnibus istis cāis. tūc erunt signa significantia dominium sanguinis accidentia q̄ hic secuntur.

De signis colere.

Ed signa significantia dominiuꝫ colere sunt uelocitas pulsus. ⁊ durities ipsius. ⁊ urina subtilis ignea ⁊ uoitus colericus ⁊ egōnes mordicatiue ⁊ amaritudo oris sitis fortis ⁊ siccitas lingue cuꝫ āspitatē ⁊ citrinitas coloris ⁊ oculoꝝ sicut accit in uicio yctici. ⁊ si his coniungit tps extuum. ⁊ etas iuuentutis ⁊ dicta ca. ⁊ sicca. ⁊ multum exercitium sicut artium calefacientium ut sunt ferrarij ⁊ coruꝫ similes

⁊ tunc debemus sine dubio iudicarẽ ꝙ iste humor dominatur multum in corpore.

De signis dominij melẽie.

Sed signa que significat dominium melenconie sunt nigredo urine: aut rubedo declinans ad obscuritatem: aut ad uiriditatem. Et aliquando hoc sequitur incendiũ in stõ ⁊ hꝫ appetituꝫ caninũ ⁊ nigredinẽ colõis: ⁊ marie sub palpebra oculi ⁊ sanguis flobotomatꝰ est niger ⁊ multum coagulatꝰ: ⁊ maior ps talia pacientium est splenetica. Et si particularia signa iungantur istis sine dubio iudicabizꝰ ꝙ multum dñabitur in corpore humor talis ⁊ ꝯplexio q̃ magis apta est ad generãduꝫ hũc humorẽ est ꝯplexio frã ⁊ sicca: aut calida ⁊ sicca. Et ꝓpterea raro inuenitur iste humor in corporibꝰ albibꝰ ⁊ pinguibꝰ: ⁊ morphea nigra est signum fortissimũ istius humoris: ⁊ ẽt uariole nigre seu morbilli.

De signis dñij fl'atis.

Signum dñij flematis sunt urina alba ⁊ ut color corporis sit albus. Et pulsus paruus ⁊ rarus: ⁊ squaliditas totiꝰ corporis: ⁊ pigriciã: ⁊ somnus: ⁊ tarditas digõnis: pauca sitis cum multo spũto uiscoso. Et si cum his iunguntur res particulares erit sicut dictum est añ: uelud est etas senectutis: ⁊ tp̃s yemis ⁊ regim̃ multe quietis: ⁊ cibãia frã ⁊ humida: ⁊ superfluitas comestionis. Et somnia sil'r significant super dñium istoꝝ humoꝝ: q̃m ille q superhabundat colera somniat uidere ad ustionẽ ignis. ⁊ cui sanguis habũdat sõniat uidere res rubeas. ⁊ cui mel'ia ũr in suis sõnis ea q̃ ip̃m terrefaciunt. Et qui uidet dormiendo maria ⁊ pluuias: ⁊ sentit aer frm̃ uel aquã frãm: oĩa ista significant habundantiaꝫ flematis. Ista sunt significantia sup dñium uniuscuiusqꝫ humoꝝ: ⁊ sil'r super egritudines que accidunt ꝓpter hos humores. Sꝫ lassitudo q̃ ꝑuenit ab sqꝫ occasione mala añcedẽte fit neccio pp dñium uniꝰ istoꝝ humoꝝ aut pl'ium. Sed lassitudo thetayca ⁊ apo sa sit ab habũdãtia sanguinis: sed ulcerosa est ex malicia qualitatis.

De signis egritudinuꝫ futuraꝝ ⁊ ꝑmo ꝑ aerem ⁊ tempora.

Postq̃ꝫ locuti sumꝰ de signis significantibus super dñium humoꝝ. deinceps uolumus loqui de dispõnibꝰ que fiunt ab aliqua permutatione ex̃nãli sicut ille que fiunt ex aere q̃ significant egritudines futuras. ⁊ uia qua possumꝰ cognoscerẽ has permutationes est expientia: sed scire ip̃as p uiam demostratiuã ẽ difficile aut ipossibile: ⁊ ꝓpter in hoc sunt recipienda testimonia antiquoꝝ: ⁊ memorari eoruꝫ breuiter que dixerunt: ⁊ postea ꝯdãnabimur dare cãs. Dixit. y. ꝙ qñ fuerit yẽs setẽtrionalis ⁊ in aquosa: ⁊ uer fuerit meridionale ⁊ aquosũ secuntur ex hoc in extate fe. acute: obtalmie: ⁊ disteie: marie uero mulieribꝰ ⁊ humidis nã. Et hec cã est qꝛ si yens fuerit sicca generabit humões sicos: ⁊ general'r humores adusti qui facti fuerũt in autumno ñ ꝯuertenter sil'r tp̃r huic ad frãtẽ ⁊ humiditatẽ: sꝫ remanebũt ꝭꝫ mediocritatẽ illiꝰ ꝙ supuenit eis in autũno: ⁊ postea ueniẽte aere aer calido ⁊ humido aggregabunt in corpore hũores ꝯrij ad inuicẽ: ueniente postea calõe estiuo putrefaciet ipsos hũores pp hũiditatẽ accidentalẽ q̃ꝫ hẽbunt: ⁊ pp actũ ipsoꝝ erit calor putredinalis qui generabit nociuior ⁊ acutior: Unde tunc pp hanc maliciam ꝯplexionis fiẽt febres acute: ⁊ accidet fluxus uentris sãguineꝰ ⁊ obtalmia. Et hoc accidet plus ꝯplexionibꝰ humidis: qꝛ sũt apte ciciꝰ pmutari pp talẽ aeris dispõneꝫ Et. y. adaptat siccitatẽ uento septẽtrionali ⁊ humiditatẽ meridionali: eo ꝙ nã istoꝝ duoꝝ uentoꝝ est has duas facerẽ dispões ⁊ cãm istoꝝ oñdã in loco nobiliori isto. Itẽ. y. dicit si in eodẽ anno pꝰ ortuꝫ canicl'e fient pluuie frẽ ⁊ uenti flauerint septẽtrionales: tunc fient egritudines terminabiles ⁊ quiete. Et hoc erit ꝓpter tẽperãtiã tẽporis calidi: qꝛ pluuia aerẽ refrigẽat ⁊ sil'r facit septentrion q̃uis sit siccus: ⁊ mãifestũ est ꝙ frigidꝰ aer putrefactionẽ diminuit. Et sil'r scias ꝙ cã egritudinum quas. y. hijs temporibꝰ fieri dicit est ꝓpter permutationẽ nẽ aeris: ꝙ est qꝛ ñ fuit ordinata diuersitas nẽ tẽpoꝝ nisi ut hũões digerantur ⁊ temperentur: qꝛ humiditas yemis temperat siccitatẽ autumni: ⁊ cal'itas estatis temperat yemis fritatã. Sed qñ

iens fuerit sicca tunc remanebunt hūores sicut fuerant pri⁹. et humiditas ueris eos ñ tēperabit: eo ꝙ ipsa erit humorib⁹ hijs humiditas extnea: que oēs ñ adueniunt tēpore ꝯpetenti. Et obhoc qñ supuenerit eis calor estiuus sīn medio. tunc iste egritudines generabuntur. Sz si iens fuerit humida et superuenerit calor estiu⁹ eidē cuz medio et istud medium est calor ueris tēpatus. et tunc non ueniet tempus calōis añ ꝙ ipsa humiditas sit ꝯsūpta et corpōa receperunt defensionē ut ꝓpter calorē non permutentur. Et vl'r scias ꝙ quatuor tempora sunt cū quatuor humoribus sicut cū quatuor el'is. qr si tempora resistunt ut vnum el'm aliud ñ uicat uel superet: sic resistunt ut vnus humor aliū ñ uincat. qr nisi eēt ꝯperatio quā hz tps cū quolibet humore vnus humor a suo ꝯrio corumperet

Itē. y. qñ iens fuerit cal'a meridionalis et pluuiosa. et uer septentrinale in aquosū fient fluxus sanguinis et obtalimie sicce. et senibus reumata. epilensie et palisis et apoplesie. et ꝓgnantes abortiūt. Et cā h⁹ē ut in tali dispōe ipe egritudines fiant. qr cerbrum in tali dispōne suפflue humectetur. ueniente uō uē frō cum sui nā hāt humores dissolutos mouere. tunc frigitas resistet sue ꝯplexiōi naturali: et tunc humōes a frigiditate ꝯpssi distillabuntur. et obhoc iste egritudines mouebuntur. Et si iemis dispositio erit similis dispōni ueris ꝓdicte aptius et citius egritudines iste fient. qa humores tunc temporis erunt congelati et immobiles. et ipsi tñ non sunt penitus denudati ab humiditate naturali. Et fluxum sanguinis hic intendit. y. ꝓpter actualem ulcerationem intestinorum que fit ꝓpter reumata acuta que fiunt ab hac permutatione. Et mulieres nō abortiunt isto tempore. nisi qr uulue ipaꝝ tali tempore nimis humefiunt. et debilitatur q̄ in eis est uirt⁹ retentiua. et poterit eē ut ēt hac pmutatōe ēbreo ledat eo ꝙ hūiditate ꝺbilitat

Et dixit. y. qñ estas ē paꝝ pluuiosa et autūnus cal's multū meridionalis et pluuiosus. tunc erunt ieme fortes dolores capitis. tusses et raucedines et aliqb⁹ fiet ptesis. et cā h⁹ est manifesta eo ꝙ in tali autūno replent capita multū supfluitatib⁹. et cū supuenerit iens ꝯpmet rerebꝝ et stillabūt ab eo supfluitates nec poterunt digeri. et ob hoc iste egritudines fient. nā si remāebunt in capite facient dolorē ꝓdictuz. et si fluxerint ab eo facient egritudines supra dictas. et si fluxerit ad pulmonē fiēt tusses

Ad hoc dixit ꝙ si fuerit autūnus septentrionalis et siccus fiet in ꝯplexionib⁹ siccis obtalmia sicca: febres acute: et cardiaca mel'ica. qr māifestū est ꝙ qñ istud tps i siccitate fortificatur faciet egnes mel'icas et febres hic dicte sunt ex humore mal'ico. ꝙuis humor ille nō sit uelocis mot⁹. Itē dixit ꝙ egritudines q̄ fiunt tempore ml'tū pluuioso ꝑ maiori pte sunt febres longe: et flux⁹ uentris et epilensia: et apopl'ia: et sgnantia. Et dix̄. y. ꝙ paucitas pluuie salubrior est corporib⁹. Et cā est qr supfluis humiditatib⁹ calor nāl' ñ bene dñat. Et ñ est intelligenꝺ ab. y. ut laudet aierē sicū ex toto qr aier nimis sicc⁹ inducit egritudines eisdē sil'es. Et ꝓpterea dicit al'. ꝙ qñ est pūō pluuie tunc fiunt febres acute. qr aer temperat⁹ ſm. y. ē mediocris īter multā et paucā pluuiā. Et tu ꝺbes scir ꝙ aer distēpat⁹ in vna qualitate distēpantia supflua generat egnes eisdē sil'es. Sz aer pestilētialis fit corruptōe sue sbe. Et hoc accit sepe pp multā pluuiā tpe estiuo: sicut dicit. y. ꝙ accit in ciuitate acarō. qa tota estate fuit fortis pluuia. et ppea accit hūiditatib⁹ mal'pruritus: et pustule maliciose. ita ꝙ aliquib⁹ cadebant brachia et pedes. Itē corrūpit sba aeris ex uaporib⁹ corruptis mixtis cū eo sicut a uaporib⁹ resolutis a cadauerib⁹ et stagnis quib⁹ lutū macerat. Et sil'r fiūt egritudies pestilētiales a corrupōe aq̄ et ciboꝝ sic accit tpe famis. Itē egnes pestilētiales q̄ fiūt a corruptōe aeris citi⁹ sunt egnes mortifer: qa aer putrefact⁹ ul' corrupt⁹ ueloci⁹ attingit cor. et ppea accñtia illaꝝ febriū sunt mala pp maliciā hanelit⁹ q̄ hoc opat: et ñ appet i ill' febrib⁹ fortitudo nec sētit i eis magna lesio maie. eo ꝙ mala ꝯplexio dñat i illis coit i oib⁹ vtutib⁹ cōpis. Sz illud ꝙ facile sionē maiam sēsibilē ē mala ꝯplexio ptil'aris l' diūsa. et scias ꝙ ñ oīs hō egrotat pp ꝑmutatōem aeris. sz illi q ad hoc apti sunt

Et qñ tempora anni sequent eoꝝ nāz

ql ñ erunt cē egritudinum q̄uis nos uide amus ɔriū: qꝛ egritudines quedā sunt ma gis ꝓpe vni tempori q̄ȝ alteri sicut sunt e gritudines que fiunt ex humore simili illi tempori: qꝛ sanguinee in uē coƚice in esta te meƚice: in autūpno flematice in yeme: q̄uis in ueñ p accñs fiāt egritudies mƚice ꝛ hoc accit ꝓpter motū humoꝝ ꝛ eoꝝ disso lutionem ꝛ ebullitionem: qꝛ in his tēpori bus aduenunt ptib⁹ oīum similia accñtia que aduenunt hūiditatib⁹ terre nascenti um. Quod dictum est de signis signifi cantibus egritudines ex parte aeris suffi ciat ɔpendiose ſm nr̄am intentionē loquē do. Sed inueniuntur egritudines pue uelut accñtia significātia super egritudies magnas futuras: ꝛ nos dicemus de aliq bus eaꝝ hic. Et postea dicemus de signis significantibus super easdē egritudines ꝛ eaꝝ cās: qꝛ multū necium est in hac arte. Et non expectes ut dicam tibi res nouas que non sunt dicte ab antiquis.

De signis egritudinum futurarum per egritudines paruas.

Et dixerunt quidā q̄ dolor capitis fixus qui in arabico noiatur soda: ꝛ emigranea que in arabico noiatur scethi ca perseuerans denunciat decursum aque in oculum in fine: aut dilatōem pupille q̄ i arabico noiat̃ alanzabar. Et saltus faciei noiat̃ hachala: tortura uero noiat̃ lachoa ꝛ spasmus nominat̃ tasnec: ꝛ puō motus nominatur cadar: parelisis uero felec. Saltus faciei perseuerans multum denū ciat torturam oris. Saltus uero totius corporis significat spalmuȝ humidū: puō motus significat peralisim. Rubedo faci ei oculoꝝ ꝛ uenaꝝ que sunt in eis cuȝ flu xu lacriaꝝ ꝛ fuga a luie cum forti dolore capitis denunciat apā caƚm in cerebro. Incubus thebus dr̃ ꝛ uertigo: ꝛ uertigo habasta nominatur perseuerans denunci at epiƚiā: epiƚia uero uocat̃ chissiō: tristitia perseuerans sine cā denunciat meƚiam. Apparitio corpusculoꝝ uelut muscaruȝ ꝛ capilloꝝ añ oculos denunciat decursum aque ad oculos: nisi hoc accñs a stō puēi at. Reumata ɔtinua sine interpollatiōe fa ciunt timorē ptisis. Sudor multus perse uerans significat repletionē. Fortis sinco pis crebra sine maīa uēo occasione pseue rans diu mortē subitam nunciat: repletio nem supfluam timem⁹ ne ad sputum deue niat sanguinis qui in arabico nominat̃ ue stadā: ꝛ ēt ē signum apoƚie ꝛ subite mor tis ꝛ stupefactio sensuum ꝛ relaxatio mo tuū significat appoƚiā. Grauitas lacer ti dexteri circa ypocōdria egritudinē epis significat. Squaliditas faciei ꝛ neruorū palpebraꝝ ꝛ digitoꝝ manuum ꝛ pedum futuram yposarcam significant. Fetō ster coris significat super nauseā que in arabi co nominat̃ tachura. Urine fetor putre factionē ꝛ febrē nunciat. Lassitas mem brorum ɔfractio sine cā maīa cū caū appe titus febrē denunciat. Urina ustiua pse uerans ulcerationē in uesica ꝛ ỽga signifi cat. Priuō appetit⁹ cū sincopi colicā sig̃t Grauitas ꝛ extensio que est sub uentre ꝛ in renib⁹ sig̃t sup egritudinē renū. Ster cus adhustū in orificio ani ulceratōem in testinoꝝ significat. Prurit⁹ in ano pseue rās emoroydas denunciat nisi i intestinis sint uermes nati. Multe pustule in cor pore apā magnū significāt. Multa no da apentia faciūt timē de nodo magno no minato duhellet. Morsea ꝛ fortis ru bedo faciei ꝛ strictura haneliti⁹ ꝛ uocis le sio leprā significat. Et vƚr dico qñ pmu tatur aliquid ex consuetis significat futu rā egritudinē: sicut est appetitus supfluus aut diut⁹ aut augm̄tum uel diminutio in su perfluitatibus uel multus somnus uel pau cus uel alia accidentia preter ista.

Capitulum de signis egritudinum pre sentium in spāli.

T postq̄ȝ locuti sum⁹ de hoc genere signorum sufficienter: uolumus nunc loqui de signis ipārūmet egnū q̄ sig̃nt ne cesario vnā triū rerū a nālib⁹: aut sup qui ditatē egnū aut sup cās ipāꝝ: aū sup m̄bꝝ in quo ē egdo. Et multociens sig̃ sup hec tria q̄adm de signis egritudinū q̄ i mbris in itēriorib⁹. Sȝ egnes appētes i supficie corporis ñ indigēt signis nisi significātib⁹ cās ipāꝝ obhoc qꝛ ille patent sesui uisus. Et vƚr scias q̄ signa ñ sunt aliud nisi illud qd̄ appet in actōib⁹ ꝛ passionib⁹ ali

b⁹ ꝛ nālib⁹ cū accn̄tib⁹ q̄ ꝓueniunt ab eis Propterea qꝛ inueniūť duo genēa signorū coicantiū plurib⁹ egritudinib⁹. Et ꝺebem⁹ p̄mo tractare ꝺ eis. ꝛ postea narrabim⁹ signa vniuscuiusqꝫ egritudis ꝓpria. Et ista duo genera signoꝝ sunt pulsus ꝛ urina ꝛ significatio pulsus sumiť a cōicantia oium m̄broꝝ cū corde. Sꝫ urina sumiť a mensura digōnis in epē ꝛ uenis. ꝛ ppea significatio ipi⁹ nō est pauca in significando egritudines m̄broꝝ uirtutū nutritiue. Et incipienꝺ est a pulsu qꝛ ei⁹ ē cognitio melioꝛ. Et dicim⁹ ꝙ pulsus ē cōpositus ex duob⁹ motib⁹ hoc est motu dilationis ꝛ motu cōstrictōis. ꝛ ex duab⁹ qetib⁹ q̄ sunt inter duos mot⁹ sicut declaratū est Quia inter duos mot⁹ necio sūt due qetes ꝛ ēt qꝛ sapientes h⁹ artis dn̄t ꝙ ipsi cōphendunt bas duas qetes. ꝛ maxie qetē q̄ est post constrictionem qnia quies que est post dilatationeꝫ ē manifesta ēt illi qnō ē pfect⁹. ppea accidētia q̄ eēntialr hic coitāť ꝯtinenť vna istaꝝū. hoc est aut i motib⁹ aū i qetib⁹. Et ppea appet ꝙ ꝓpa genera plsuū sunt. 5. vnū est ꝙ sumiť a q̄ttitate dilatatōis. ſꝫ sumiť a qꝫtitate tpis mot⁹. Tertiū a q̄ttitate uirtutis mouenꝭ. Quartū a tēpoꝛe qeꝭ. Quintū a ꝓpoꝛtōne duoꝝ motuū ꝛ duaꝝ quietū. 6. a pmutatiōe pulsus ꝛ sua assil'atione siue tēpiei. 7. ab oꝛdinatōe mot⁹ ꝛ qeꝭ ꝛ i oꝛdiatōe. Sꝫ tria sunt genera q̄ ꝯsueuerunt iungere medici istis. 7. vnū est ꝙ sumiť in artarijs. Secundū a qualitate ipi⁹ artarie. Tertiū ꝙ sumiť a dispōne s̄be artarie. Sꝫ ista tria quia pulsus est quantum est pulsus nō sunt ꝓpa in pulsu in q̄tū est pulsus n̄ stat nisi p motū ꝛ qetē. Et p̄mo uolum⁹ narrare sp̄es q̄ ꝯtineť sub vno quoqꝫ genere. ꝛ postea dicem⁹ cās vniuscuiusqꝫ generis ꝛ sp̄ei. ꝙ eo qꝛ qn̄ cognouerim⁹ eoꝝ cās efficiētes. tunc poterim⁹ sumere plus signa egnum est ꝙ ip̄e eeꝺ sūt cē diuersitaꝭ pulsuū. Et ppea qn̄ inueneť gen⁹ aut sp̄es ꝓp̄e cē. tē erit signū fixū sup istud gen⁹ aut sp̄em egtudis. Et pulsus q fuerint plsuū cāꝝ nō significat sup illā egnē solū ipaꝫ efficientē nisi secū alia significatio adiungať. Et deinceps uolumus incipere narrare sp̄es pulsuū: ꝛ subseq̄ter eaꝝ cās assignare: qꝛ cū sciuerim⁹ eaꝝ cās efficientes: tunc possibile erit ꝙ ponem⁹ eas signa sup egnes: eo ꝙ ipse eeꝺ sunt cē efficientes earūdem Et iō qn̄ exūt ex eis gen⁹ uel sp̄es ꝓp̄e cē tunc erit signū ꝯtinuum sup in vn̄tione illi⁹ sp̄ei egritudis ul' generis: ꝛ qn̄ erit ei pls vna cā n̄ significabit sup egritudinē agētē nisi qn̄ cū eo fuerit significatio alia. Verbi grā qꝛ pulsus foꝛmicās qui est in ethica ē accn̄s ꝯtinuum super inuentione illi⁹ sp̄ei egritudis uel generis ꝛ qn̄ erit ei pulsus diuersus: nā cā significabit super egnē istius febꝛis: eo ꝙ pulsus diuersus est inuētus in febꝛib⁹ putridis ꝛ cū doloꝛe stōi: g̃ hoc n̄ est signū declarans febꝛē putredis ꝓp̄e non ei associeť aliud signum: ꝛ possibile erit ꝙ aliud signum sit ex sp̄ēbus pulsuum: ꝛ ꝙ non. Et postq̄ꝫ date sunt seu assignate a medicis cē pulsuum determināt pulsum aꝓpatuꝫ vnicuiqꝫ egritudini. eo ꝙ maioꝛ pars pulsuum est ꝯposita sicut pulsus significans sup apata cal'a: qꝛ est paruus: uelox: inoꝛdinatus: ꝛ uarius multis uariationib⁹. ꝛ in hac egritudine pulsus ei ꝓp̄us est compositus semper. Et quidam pulsuum sunt quoꝝ est signum difinitiuuꝫ super aliquā egritudinē qn̄ associať ei aliud signum: vbi grā qn̄ pulsus inoꝛdinatus qn̄ erit cū caloꝛe maiꝺ ꝛ n̄ erit in oꝛe stōi punctio aliqua seu doloꝛ est signum certū super febꝛē putridam. Et postq̄ꝫ ꝺelarauimus quō est significatio pulsus generaliter redibimus ad numerandum sp̄es: deinde dicemus cās uniuscuiusqꝫ. Et dicimus ꝙ genus ꝙ sumitur a q̄ttitate dilationis diuidiť in pulsum magnum ꝛ paruū ꝛ mediocrē: ꝛ in longum: breueꝫ ꝛ largū strictum ꝛ medium. ꝛ mediocritatē i eminētē ꝓfūdū ꝛ mediū. Et magnitudo est quando artaria extenditur superflua dim̄sione in omnibus tribus dimensionibus. s. in ꝓfunditatem: latitudinem: ꝛ longitudinem. Paruus est contrāius illi: Et medius mediocritatem eoꝛum continet. Lōgus qui extenditur in longitudinalem dimensionem: plusq̄ꝫ in latitudinalem uel ꝓfundam. hoc est qui transit quatuoꝛ tangētis digitos. Breuis autem est qui est contrarius huic. Sed medius hoꝛum mediocritatem seruat. Largus est ille q ſm

latitudinē ultra aliaſ extendiť dimenſiōes
Strictus illi eſt contrarius: ſed mediuſ
medium tenet. Eminens eſt ille qui in
altitudine ultra alias diuiſiones extendiť
ꝓfundus uero eſt ei contrarius: medius
uero mediocritatem ſeruat. Et iſte ſpe
cies ad inuicem componi poſſunt. Sed di
ficile ē hanc ꝯpōem cognoſcere tactu iſte
ſunt ſpes ſūpte a genere q̄ᷓtitatꝭ dilatōis.

Sꝫ gᵒ ꝙ ſumiť a tpe motᵒ diuidiť in uelo
cez tardū ꝛ mediū. Et gᵒ ꝙ ſumiť a q̄ᷓtita
te uirtutꝭ diuidiť in fortem debilez ꝛ mediū
Et fōtis eſt ille q extrēa digitoꝝ fortiter
pcutit. Et q ſumiť a tp̄e qetis ꝺiditur i
ſpiſſū raꝝ: ꝛ mediū Et dicit. G. ꝙ ſpiſ
ſus eſt ille in quo tp̄s qetis poſt ſuā ꝯſtri
ctionē eſt puū. Sꝫ rarᵒ eſt ꝯriᵒ illi· ſꝫ mediᵒ
mediū ſeruat: Sꝫ hoc ñ pcipit niſi ille q ꝯ
p̄hendit q̄ᷓtitatē qetis q̄ eſt poſt ꝯſtrictōez
Et q hec ñ cognoſcit neſcit dr̄am inter plˀ
ſū ueloce ꝛ ſpiſſū. ſꝫ hoc graue eſt inueni/
ri: tñ ñ vř ipoſſibile multū pſcis q ſunt op
timi ſēſus qñ oēs hoies ñ ſunt equales in
hoc ſenſu: q̄ᷓadmōum ñ ſunt equales i ſo
licitudine ꝛ bonitate intellectᵒ. Sed gᵒ
ſūptū a ꝓportōe. 4. tēpoꝝ pulſuū diuidiť i
pulſū eqponderis ꝛ ñ eqponderis: ꝛ eq/
ponderis eſt equalis: ꝛ hꝫ ꝯpōnē duoꝝ
motuū adiuicē ꝯpōne nāli ꝛ p uiā nē: ꝛ ſi
milr hꝫ ꝯpōnē vniᵒ qetꝭ ad aliā: ꝛ ēt illa q̄
eſt motᵒ ad qetē. Et iſte ꝯpōnes diuer
ſificāť ꝭm diuerſitatē etatū tēpoꝝ ꝛ ꝯple/
xionū. G. dicit ꝙ iſte ꝯpōnes nāles ñ in
ueniūť niſi ꝭ vna ꝯpōnū notaꝝ muſicaꝝ ꝓ
portōataꝝ ꝛ ordiataꝝ q̄ ē ꝯpō dupli aut
ptꝭ ꝛ dič ꝙ minor ꝓportionū ſēcitaꝝ i plˀ
ſu eſt illa q̄ multiplicat q̄rtū multiplicati ꝯ
pōne vniᵒ ptis multiplicate duaꝝ ptium.
Et ſi ita eſt ut dicit mirabile eſt. Sꝫ ꝯpati
ones iſtas ꝯp̄hēdere dificile eſt: q̄ᷓuis mľ
ti hoies in muſica eas ꝯp̄hendāt. ppea qꝛ
note muſice hn̄t ſupfluā extenſionē: ſita ꝙ
minor dimēſio illaꝝ exēplo pōt ꝯp̄hendi: ꝛ
eſt illa q̄ mľtiplicat ex. 36. ptibᵒ vniᵒ ptem
vnā. Et iſta ꝟba ſunt alteriᵒ ſcie q̄ huic p
accñs ē necia hic paꝝ. Sꝫ in pulſu ſunt
tēpa breuia ad inueniendꝭ hanc ꝯpōnē in
eo: ꝛ adhuc mag̃ ꝙ qes exñs ꝓᵖ ſpiſſitudi
nē dificile eſt inueniri: eo ꝙ artaria eſt ſup
carne. Et pp hoc elegerunt tangē hāc

artariā eo ꝙ illa eſt latior ꝛ ꝓpingor loci
p̄ncipij: ꝛ has artarias tangunt medici.

Sꝫ gᵒ ſūptū a ſua ſiľatōe ꝛ a ſua diuer
ſitate oīa pterita gña ꝯtinꝫ: ꝙ eſt qꝛ aſſiľa
tio pulſus eſt ut oīa gña ꝭꝫ oēm modꝭ ꝯcur
rant. hoc eſt qꝛ ſi ē magnᵒ ut ſit pſeuerās
in ſua magnitudine: ꝛ ſiľr ſi eſt uelox ꝛ tar
dus aut ex aliis. Et pulſus diuerſus hꝫ
ꝛ ſpes aut in oībᵒ gñibᵒ: aut in vno aut plˀ
ribus ſit aut in multis diuerſis pulſatōibᵒ
aut ſolū in vna. Itē diuerſoꝝ pulſuū qui
dā eſt ordinatus ꝛ eſt ille q multis reuolu
tionibᵒ ſuā diuerſitatē cōſeruat. Et qdā ē
ñ ordinatᵒ ꝛ eſt ille q ſuā diuerſitatē ñ ſer
uat. Et ꝯuenientiᵒ eſt ut ſpēs pulſuum
diuerſoꝝ cū ſpēbᵒ ꝯpoſitꝭ ꝯputenť, ꝛ ego
ex eis manifeſtiores dicā. Et gᵒ ſūptū
a qualitate artarie diuidiť in. 3. ſpes: hoc ē
i frm̄: calˀm ꝛ tēperatū. Et ꝙ ſūiť a ſba
artarie diuidiť in duꝝ: molē ꝛ mediū. Et
ꝙ ſūiť a cōtento in arteriis diuidiť in plˀnū
uacuū ꝛ mediū. Iſte ſunt ſpes ſimplices
pulſuū Et inueniunť pulſus cōpoſiti q
hn̄t noia q̄ dicēda ſunt. qꝛ qdā eoꝝ dř plˀ/
ſus caprizās: ꝛ eſt q uariať in vna pulſa/
tōe i tarditate ꝛ uelocitate: ꝛ accidēt huic
pulſui ut feſtinet ꝛ ſtet: ꝛ cito redit: ꝛ ſuū
motū ꝯplet: ꝛ appellať caprizans eo ꝙ ſu/
us motᵒ aſſiľať ſaltui capoli. Et quidā
nominať cauda ſōrzina qui ſēp uariať: qꝛ
alñ uariať ab augmēto ad diminuēdū. ꝛ alñ
a diminutōne ad augmentū. ꝛ iſtud augm̄tū
ꝛ diminutio alñ ſunt ꝓportionata alñ non.

Et quidam dicitur vndoſus ꝛ ille eſt q
uariať in magnitudine ꝛ paruitate partiū
organi in eminentia ꝛ ꝓfunditate in ſtric/
tura ꝛ largitate cum molicie ſubſtantie or
gani: ꝛ declinat parum ad paruitatez ſed
non multum: ꝛ vniuerſaliter ſuus motus
aſſimilatur vndis maris ꝛ ab eiſdem nom̄
ſuſcepit. Et quidam dicitur uermiculo
ſus qui vndoſo aſſimilatur: ꝛ eſt eo minō
ꝛ ſpiſſior. Et quidam dicitur formicās
ꝛ eſt minor iſtis duobus ſed eſt ſpiſſior.

Et quidam dicitur ſerinus qui vndo/
ſo in diuerſitate partium ſimilatur. tamen
eis rigidior eſt. Et quidam dicitur bis
pulſans ꝛ poteſt eſſe ut ſic denomineť p
diuerſitatē quā in vna hꝫ pulſatōne. qꝛ in
eaꝭ ītpolat ꝛ reuertiť. ꝛ pōt eſſe ut dicať

ꝙ due pulsatões sunt una q2 ges q̄ est int eas n̄ hȝ tps ꝙ mereatur dici tp̄s getis. Et qdā dr̄ treml's ꝛ qdā dr̄ tortuosus q participat tal' sicut si organuȝ torqueret Et qdā dr̄ arcuat⁹ ꝙ est q2 ē eminens in medio: ꝛ in extremitatib⁹ ꝓfund. Iste sunt oēs simplices sp̄es ꝛ manifestiores que sunt in compositis.

Capitulum de causis pulsuum.

Eiceps incipiem⁹ narrare cās oīuȝ Et dicim⁹ ꝙ cā magnitudis pulsus est sanitas uirtutis ꝛ ēt sanitas īstri: ꝛ mlta necītas pl'satōis. ꝛ ppea ē pl'sus signū dñationis sāguinis in toto corpore: ꝛ maxime si cū hoc iungāt uelocitas ꝛ freqn̄tia q2 hec sunt testimonia multe necitatꝭ cum sanitate uirtutꝭ ꝛ īstri. Sȝ cē pui pulsus sunt istis ꝯrie hoc est si sit pp debilitatē solū aut inobedientiā instri. aut pp necitatis puitatē. ꝛ ppea qñ erit isti⁹ pulsus cā debilitas uirtutis necio significabit ꝯplexionē malā mālē sup uirtutē ipam debilitātē. aū significāt euacuatōem supfluā pp q̄ȝ intrinseca uirtus est dissoluta. Et qñ fuerit cā ex inobedientia orgāi necio significat malā ꝯplexionē siccā mālē. sicut accit qñ dñatur copl'a aut mal'ia: aut dñat' in toto corpore ꝯplexio mala sicca n̄ mālis sicut ē febris etbica. aut significat sup ꝯgelatōem q̄ fit pp fritatē multā. aut pp extensionem arl'iaꝝ q̄ fit pp apā. Sȝ q fit pp paucaȝ necessitatē significat paucitatē caloris: ꝛ aliū aggregant' hec oia tria: ꝛ sigt sup ista tria ꝛ cā mediocritatꝭ est tēpantia respectu s̄ dictaꝝ Et cā longi pulsus est paucitas uirtutꝭ eo ꝙ n̄ pōt extendere artariā in latitudine ꝛ ꝓfunditatē ſȝ pportōeȝ extensionis longitudis: ꝛ hoc est ꝑ maiori pte ꝓpter ineptitudinē instri: sicut est pp rigiditatē ꝛ obturatonē cutis. Et cē curti pl'sus sunt opposite cāis longis: ꝛ hoc fit ꝓpter uirtutꝭ debilitatē: ꝛ pōt eē ut sit pp istri rigiditatē: aut pp hec ābo. Sȝ largi pulsus cā fortitudo uirtutꝭ ē cū aptitudine instri: ꝛ cāe stricti sunt istis opposite. Sȝ cē eminentꝭ sūt ꝓpinq̄ cāis longi: excepto ꝙ uirtus fortior est q̄ȝ in illo uel alio: aut q2 instrū est magis obediēs. Et cē ꝓfundi istis sunt opposite. Et cā uelocis est ml'titudo pulsatōis necitatꝭ: tn̄ n̄ ē necessariū ut cū hoc adiungat' fortitudo: eo ꝙ pluries nā laborat cū uelocitate loco fortitudie qñ fortitudinē n̄ hȝ: ꝛ hoc fit pp d̄bilitatē uirtutꝭ aut ineptitudinē instri. Et cē tardi istis sunt ꝯrie. i. n̄ necitas hanelit⁹ aut debilitas uirtutis aut āboꝝ: ꝛ ppea ē hoc g⁹ pl'sus signū male ꝯplexiōis frē mālis uel inmāl' ꝓpe l' cōis: aut debilitas uirtutꝭ pp euōnēp ābulā: aut pp multos malos hūores q dissoluunt uirtutē pp malaȝ eoꝝ ꝯplexionē uel qualitatē: ꝛ cē generis recepti a uirtute sunt maie. Et cāe pulsus fōtis ꝛ debilis q̄ sunt sūpte a uirtute maie sunt. Et cē spissitudis eeđ cū cāis uelocitatꝭ ꝛ nā illū opat' qñ n̄ pōt facer' fōtē uel uelocē: Sȝ cā rari est pp paucam necitatē cū habundātia fritatꝭ. Sȝ g⁹ sūptū ꝓportōe. 4. tēpoꝝ pulsus ē q2 eoꝝ a uia nāli erit⁹ ē ut motus dilatatōis sit maioris ꝯpōis ad motū ꝯstrictiōis q̄ȝ d̄beat ꝛ est ut maior sit necitas inspirationis q̄ȝ expiratōis. Et qñ mot⁹ ꝯstrictōis erit maior ꝯpatōis ad motū dilatatōis debite: tūc erit fortis necitas ad euaporanđ napōeȝ fumosū. Et qñ ges erit maioris ꝯpationis debite ad motū: tunc erit hoc pp debilitatē uirtutꝭ cū multa inspirandi necitate. Et similiter pmutatō ꝯpatōis duaꝝ ad inuicē getū ē sicut pmutatio ꝯpōnis duoꝝ motuū hoc ē mot⁹ dilatatōis ꝛ ꝯstrictōnis. Sȝ g⁹ sūptū a sil'itudine ꝛ diuersitate pulsus est manifestū: q2 assimilatō nō fit nisi bonitate uirtutꝭ ꝛ ordinatōe ipi⁹ sic cā pmutatōis est euaporatio uirtutꝭ ꝛ ipi⁹ debilitas. Et cā talis pmutatiōis est vna duaꝝ reꝝ: aut pp aliquā rē q̄ uirtutē debilitat ꝛ aggrauat sicut dñiuȝ hūoꝝ malorū aut pp aliq̄ȝ cām calorē intrīsecū cordis ledētē: q2 distendit sic dolō oris stomaci: ꝛ pōt eē ꝙ sit hoc pp debilitatē v̄tutꝭ ipi⁹ de motu instri: sicut ꝯtingit in fine egritudinū nocentū. Iđ q2 debilitas sēp dr̄ in ꝯpatione: q2 sicut ꝯuenit pp cām multoꝝ hūoꝝ sic n̄ ē ipossibile ut sit cā mot⁹ instrumenti ipius. Et qui diuersificat' in multis pl'sationibus minus malus est: sic ē ordiat⁹ in diuersitate pulsus: Similiter est malus mi⁹ n̄ ordinato: ppea q2 ordiatus ꝯseruat

suū circuitū in hac diuersitate ꝛ conserua/ cio ñ fit nisi dñio uirtutis propter aliquez motum. Et cē spērum in diuersitate cō positarū hee sunt: qm̄ cause caprizantis pulsus alñ pueniunt ex in eptitudine istri ꝛ sil'is cā ē pulsus sorcini: excepto ꝙ qñ pmutat ab augm̄to ad dinutionē est signū dinutōis uirtutis: ꝛ si redit ad suū pncipiū sigt uigorē uirtutis: ꝛ si a dinutōe ad augm̄ tū deuenit fortiorē uirtutē sigt. Sz vn/ dosi pulsus cā est uirtutis debilitas ē orga ni molicie ꝛ freqētia sua est sicut si uirtus p tē mbri sr aliqua aggregat: ita ut iste mot⁹ motui vndaꝝ maris assil'et ꝙ ex multis ꝯpo situs est motib⁹ Et uermiculosi pulsus cē istis sil'es sr tñ sunt debiliões: ꝛ sil'r fo micās: tñ ꝛ ipse vndoso debilior est. ꝛ pp ea dictū est ꝙ ñ fit formicās nisi uermicl'o sus pcedat. Cause debilitatis uirtutis sūt maie: aū pp euōnē supfluā ex qua aduenit sincopis: aut destructiōem caloris intrin/ seci: eo ꝙ cē q̄ faciunt egritudinē sunt ꝯrie ei ꝛ nocent illi Sed serini pulsus cē sūt uirtutis debilitas ꝛ est cōpositus ex de/ bili ꝛ puo: ꝛ in ipso sunt ptes anticipātes ꝛ post ponentes sicut in vndoso: excepto ꝙ in ista siccitas magna est maia: ꝛ qꝛ sic citas fit ēt ab extensione est serin⁹ pulsus ap ppatū signum cal'i: ꝛ maxie qñ est i mē bris neruosis: ꝛ est ꝙ rigiditas pl's fit ibi pp neruū. Sz bis pulsantis cā hoc est martalini: hoc est organi duricies qꝛ agit sicut malleus sr incudē pcuciēs bis pcutit ꝛ ꝭa pulsatō p se ē hic pp rigiditatē nerui Et cā tremuli debilitas est uirtutis: ꝛ tor tuosus signat sup spasmū. Et arcuati cau sa sil'r debilitas est uirtutis: qꝛ equal'r or gani ptes ferre ñ pt. Iste sunt cē septem gñuz pulsuū breuiter dicte. Sed de pulsi bus ap ppatis dicem⁹ cū loqmur de signis cuiuslz egritudinū. Sz cē triū gñuz pul sus isti⁹ cōiunctoꝝ maifē sunt a rebus añ dictis: hoc est a cāis male ꝯplexionis. Et qꝛ iste spēs pulsuū ñ pñt ꝯpḣēdi i aliquo indiuiduo nisi ꝯpato ad pulsū sani q i cor pore tēpate ꝯplexionis inuenit: aut ad ali quā .8. ꝯplexionū ꝭm .G. aut ad .4. ꝭm ꝙ appet a radicib⁹ nē: ꝛ iteꝝ sanoꝝ pulsus alter ab altero diuersificat. Et pp eorū diuersitatez oz nos cognoscere: qꝛ si hec ignoram⁹ egrotantiū pulsū mime cognosce m⁹: ꝙ est qꝛ pulsus egri ñ cognoscit nisi pp ꝯpōnē corporis sani: ut cognoscat diuersi tatē ꝯplexionis ipi⁹. Et ppea necesse ē ei q uult in hac scia pfectus eē ut se exerceat in cognitione pulsus sani ut cognoscat diu sitatē ꝯplexionis ipi⁹: ꝛ ut cognoscat cās pmutantes pulsuū: qꝛ nisi hec cognouēit posset errare ꝛ opinari qꝛ pulsus sanoꝝ ē pulsus egrorum.

De diuersitatib⁹ pulsuū p res itrisecas

Dicem⁹ diuersitatē pulsus ꝯplexi onū. Pulsus nālis calide ꝯplexi onis maior est ꝛ uelocior pulsu tēpate: ꝛ pōt esse ut sit freqētior: ꝛ frē est contari/ us puior ꝛ tardior tēpata: ꝛ possibile est ut sit magis submersus. Et pulsus sic ce ꝯplexiōis est cū paruitate durus: ppea qꝛ duricies non est hobediēs extensioni. Et pulsus huic mollis declinās ad forti tudinē ꝛ magnitudinē: qꝛ in hoc huiditas hobediens est Et pinguedo ꝛ macies hñt signū in actu pulsus: ꝙ est qꝛ pulsus in corporib⁹ macilentis euidentior appet q̄ꝫ in pinguib⁹: eo ꝙ in corpibus pinguib⁹ est pulsus qi sopit⁹ ꝛ hꝫ spissitudinē: ꝛ pp ea hꝫ fortitudis dinutionē Et etates sl' ex reb⁹ q̄ ponūt diuersitatē in pulsu pp di uersitatē datā a ꝯplexione qꝛ pulsus pue roꝝ ex pte caloris est uelox: ꝛ ex pte debi litatis uirtutis est spissus Et pulsus iu uenū est fortis pp eoꝝ calorē ꝛ fortitudi/ nē ꝛ est rarior pl'su pueroꝝ Et pulsus senū debilis est rar⁹ ꝛ tardus. Et sex⁹ sil'r est ex rebus q̄ diuersitatez ponunt in pulsu: ꝙ est qꝛ pulsus mariū est fortior ꝛ maior pulsu feminaꝝ: ꝛ pulsus mulieꝝ mi nor ꝛ debilior: sꝫ ē uelocior: eo ꝙ ueloci/ tas eis ē loco fortitudis Iste sūt cē mu tantes pulsum. Et sōnus ꝛ uigilia simil'r hñt operationes in pulsus permutatione.

Capitulum de causis perumtantibus pulsum ab extrinseco.

Sed rerum extrīsecarum que pul sum permutant Quedam sunt in quatuō tempōibus anni: ꝛ qdā i cibis

ꝛ potib⁹ ꝛ in balneis. Silr̃ accñtia aie sunt ex hiis q̃ pmutãt pulsum. Et ex hiis que permutant añ dicta sunt in cognitõne pulsus. Et a rebus que superueniũt coꝛpoꝛi a quatuoꝛ qualitatibus poteꝛis pulsuũ diuersitatẽ cognosceꝛ. Vbi gratia qꝛ cib⁹ qñ ẽ nouit i istõ suscept⁹ pulsũ pꝛit puũ ꝛ debilẽ ꝛ occultã qñ digerit ponit ꝓriuꝫ Et hoc est qꝛ cib⁹ añq̃ꝫ digeraꝛ caloꝛ nãꝛ ab eo est sepult⁹ q̃ꝫamõuꝫ ignis a multis sepelit lignis: ꝛ qñ digerit tc̃ caloꝛ iualescit nãꝛ. Et ppea in nr̃is dixim⁹ radicib⁹ ꝙ cibus ex pte ẽ silr̃is: ꝛ ex pte ꝯri⁹ Et silr̃e ẽ i sõpno ꝛ in uigilia: ꝙ ẽ qꝛ sõpnus fcũs pp cibũ ñ fit nisi qꝛ caloꝛ nãꝛ a cibo ẽ oppssus: ꝛ uigilia ꝑ maioꝛi pte fit fcã digõne

Sꝫ pmutatio pp tp̃s anni a se ñ est mr̃ tũ occulta: qꝛ pulsus ueris est calr̃s ꝛ hũidus sic est hñtib⁹ ꝯplexionẽ eanđ: ꝛ silr̃ alia tria tpa se hñt. Et q opinaꝛ ꝙ pulsus autũni ẽ silr̃is pulsui ueris i fõtitudine freq̃ꝫtia aut tẽpie penitus errat: qꝛ in illo tp̃e uirtutꝫ sũt dinute pp paucũ calõẽ spirituuꝫ imo isto tpe ẽ quasi silr̃is senũ ꝟtuti: qꝛ istđ tp̃s tp̃i senectutis assilr̃aꝛ. Et ppea tũc plra fre nascẽtia senescũt: ꝛ ẽt uirt⁹ gñatiua in isto tp̃e in uegetabilib⁹ ꝛ alr̃ibꝫ debilitaꝛ: Et silr̃ regiões hñt i pmutatõe pulsus opꝑatõem ꝛ ꝯplexionẽ pmutãt Iã dc̃m est suffi.iẽter de pulsibus: ꝛ q petierit ultimioꝛem particularitatem in scia pulsus: perquirat ipsam in libꝛis piscatoꝛum.

Tractatus de urinis generaliter.

Einceps uolum⁹ loqui đ urinis. Et dicimus ꝙ accidẽtia q̃ apparẽt đ urina sic supi⁹ dictũ ẽ: q̃dã sigñt digõnẽ epis uenaꝝ ꝛ m̃broꝝ: Et q̃da sigñt egritudieꝫ renũ ꝛ uesice. Sꝫ pmo uolum⁹ narrare signa appentia in urina sicut supius dc̃m est q̃ significãt digõnẽ epis uenaꝝ ꝛ membꝛoꝝ. Et postã dicem⁹ vniuscuiusq̃ꝫ significatõeꝫ speꝝ. Et res p q̃s sigñt uria st triũ speꝝ: pma ẽ urine coloꝛ: fa ẽ sba: ttia ẽ ꝯtẽtũ. Et coloꝛ vr̃ didit i.5.ptes q̃s dixim⁹.5.gnã. Primũ ẽ coloꝛ citrin⁹ ꝛ hꝫ multas spes sicut: palearis: ꝛ citrinus: ꝛ p̃t assar. ꝛ p̃t illũ macatun⁹ q croco assilr̃aꝛ ꝛ p̃t illũ q assilr̃aꝛ croco rubeo. Sꝫ est g⁹ coloꝛis rubei ꝛ illud habꝫ grad⁹ sicut coloꝛ q noiaꝛ asaab.i.coloꝛ rebeus mixtus cuꝫ quadã albedine sicut est in rosa: ꝛ q noiaꝛ chimos q ẽ ut sãguis: ꝛ rubeus q in supficie hꝫ nigredinẽ ꝛ dr̃ acima. Et tertiũ dr̃ coloꝛ uiridis ꝛ hꝫ grad⁹ sicut fisticus ꝛ sicut cimaꝝ: ꝛ sicut celestis q in arabico dr̃ elemita: ꝛ sicut nigellin⁹ ꝛ sicut poꝛtinus.

Et quartũ g⁹ cõtinꝫ coloꝛẽ nigrũ ꝛ hꝫ g̃d⁹: q̃ꝫdã q decliat ad oscuritatẽ ꝙdã q đclinat ad melanzãiuꝫ Et.5.gen⁹ dr̃ albũ equoce de urina ꝉ de aqua. Sꝫ alb⁹ est ille q uere coloꝛ alb⁹ est: ꝛ qdã ẽ q spmati assilr̃aꝛ: ꝛ qdã assilr̃aꝛ lacti. Isti sũt siplices coloꝛes urine. Et sũt alij multi ꝯpositi coloꝛes đ qbus diceꝛ h̃ ñ ẽ necẽ: sicut coloꝛ olr̃agius: ꝛ q assilaꝛ loture recẽtꝫ cãnis ꝛ silr̃es. Et fꝫ significatũ sumiꝛ a sba ꝛ sba qdã ẽ subtilis q̃dã grossa: ꝛ q̃dã mediocris. Et hoc suiꝛ.4.mõis: vn⁹ ẽ ut uria sit subtilis ꝛ p⁹a igrosseꝛ. Secũd⁹ ẽ ut sit grossa ꝛ p⁹a subtilieꝛ. Tertiũ ẽ ut fiat subtilis ꝛ remãeat subtilis. Quartũ ẽ ut fiat grossa ꝛ remaneat grossa. Itẽ q̃dã sba ẽ clara ꝛ q̃dã obscura: ꝛ clara nãlr̃ subtili sepe cõiũgiꝛ. Tertiũ significatũ est ꝯtentoꝝ: ꝛ cõtẽta urãꝝ sumũꝛ a coloꝛe sba loco: ꝛ dispõne nam ꝙdã ẽ albũ spissuꝫ ꝛ coctũ ꝛ stat in ꝓfundo uasis: ꝛ ipi⁹ ptes sꝫ equales ut figurã hẽant pineatã. ꝛ istud ẽ nãle qđ dr̃ i arabico: ꝛ dr̃ atenoꝝ. ꝛ ꝙdã furfuri assilr̃aꝛ. ꝛ ꝙdã est sãguineũ coagr̃latũ: ꝛ ꝙdã assilaꝛ pilis: ꝛ ꝙdã arenulis ꝛ ꝙdã assilaꝛ ptib⁹ fermẽti: ꝛ ꝙdã assilaꝛ ferri squamis. Et hec oia sũt p̃t nãꝫ sicut coloꝛ. rube⁹. niger. ꝛ obscur⁹ sũt pp nãm. ꝛ ꝙdã ẽ in pte supioꝛi. ꝛ ꝙdã i media ꝛ in i fima. Et ꝙdã ẽ nãle cui⁹ totũ ẽ equale i omibus partibus suis. ꝛ ẽt a quo partes grosse a subtilibus diuiduntur.

Capitulum de coloꝛibus urine.

T postq̃ꝫ bꝛeuiter dicta sũt signuꝫ q̃ ab urina sumiꝛ deinceps dicem⁹ eoꝝ significata ꝛ incipiem⁹ a coloꝛe. Et dicim⁹ ꝙ vr̃ colõꝛes cũ eoꝝ gradib⁹ sigñt admixtiõnẽ colere cũ urina. Sed coꝛũ nãlioꝛ ẽ citrin⁹ ꝛ alij q st a copl̃a oĩs excessũ caloꝛis sigñt. tũ ꝉ ꝙ ꝓpinquiões sũt

igneo colori sicut color cole vitelline q̄ assilat colori uitelli ouor ꝺ die nator q̄z dicit. G. colorē oib' spēbus colere pesse.

Sed colores rubei vl'r signt dñiū sāguinis ꝛ uirtutū debilitatē: ꝛ maxie illa q̄ declināt ad rubedinē sup quā est nigredo sicut sigt illa q̄ declinat ad igneitatē plus super colam. Et dr ꝙ aliq in febrib' accutis fūdunt sāguinē p urinā q̄uis in eis nō sit uena fracta: ꝛ hoc sigt piclosā crisiz: aut dñium sāguis q̄titatm. Et nigra uria significat ustionē ꝛ sup dñiuz friditatū: ꝙ est qr calor uel frig' hec duo faciūt. Sed ꝙ a caliditate puenit hz signa pābula calitatē significātia. Sz ꝙ a fritate puenit uiriditas aut fusitas p̄cedit ꝛ vl'r alij colores fritatē significātes. Et alñ fit urā maia pp admixtionē coler nigre pp expulsionē colre nigre que a nā fit sicut i spleneticis fit. ꝛ oīs uiriditas significat friditatē excepta illa q̄ zinaria noiat ꝛ porina: nā ille fōtem adustionē significāt. ꝛ nō est dubiū quin fisticina ꝛ idica seu celestis significēt sup calorē: qr uidem' urinas colicor mixtas uiriditati cū citrinitate. ꝛ qr uiditas est principiū nigrdis ob hoc cē q̄ faciūt nigredinē eeꝺ sūt cū cāis q̄ uiriditatē opāt: excepto qr in uiriditate sunt debiliores. Et urā alba ꝛ clara sicut aqua significat digestionis defcm̄ ꝛ uirtutū nutritiue debilitatē aū opilationē aut utrūq3. Et urā q̄ spantiassilat significat buōr flaticor frōr cruḋor babūdātiā. Et ut plm a poplīā aut silem egritudinē significat: ꝛ pueri banc bñt urinā qñ epilētici fiūt. Et possibile est ut hec urā sit signū crisis i egritudib' flaticis. ꝛ possibile est ut sit color alb' in egritudib' acutis. Sed est ut plimū pditōis signū: qr significat ascēsū colere. ru. ad supiores ptes: ꝛ ibi facit apa. Et alñ urina erit ruba ꝛ egritudo erit frā. ꝛ accit pp fōtē dolorē ut in colica: aut pp opilatōem uiar q̄ currūt a felle ad itestina: qr tūc ē necesse ut ille humor exeat p urinā ꝛ alie cē assignant sz iste sufficiāt. Sed colores cōpositi sicut lotura carnis significat debilitatē uirtutū epis aut renū. Et urā olo assimilat solū in dolore ossiū febrē significat. eo ꝙ piguedinē liquefieri i mēbris significat excepto ꝙ hāc nigredo ñ p̄cedat ꝙ si hoc eēt casū uirtutū significaret: ꝛ qdā dicūt ꝙ hec urā in acutū febrib' appet: ꝛ s illos mēr piguiū signū est creticū: sed hec accidit raro.

De signis urine ex substantia eius.

S Ubtilis urā defectuz digōnis significat eo ꝙ digō necessario māz ingrossare dz: ꝛ defect' digōis fit ppter hūoruz cruditatē: aut pp defcm̄ uirtutū: aut pp cibi ꝛ multitudinē pot'. Et ex reb' multuz adiuuātib' subtilitatē urē ē uiar opilo: ꝛ ppterea urie calculosor subtiles sūt. ꝛ si post subtilitatē appet grossa sba signū est ꝙ nā incipit digerer. Sed si ab ipso pncipio appiut grossa ꝛ in eadē grossicie māserit significat multā hūor ebullitōnē a calore exneo factā: ꝛ pp hoc ē malū signum Sed urā crossa q̄ post subtiliat ꝛ iter ingrossat q̄uis hec opere nā pcedat pigritiā nē significat post incepti opis principiū Et si grossicies pp motū hūor fuerit hec est bonū signū ꝙ est qr significat ꝙ nā digerere incepit. Et qdā hoc repbender nolentes dixerūt ꝙ non sunt aliqua signa tenēda in urā nisi ex ope nē interioris: sz si ab aere extriseco fuerit tenēda non erūt. Sed isti ignorāt qr aer nō opat in urā res diuersas nisi pp p̄paratōem quā ab interiori nā cepit. Et urā q̄ i pricipio egritudis a pte nē apparet grossa ꝛ postea subtiliat longitudinē egritudinis sigt. Et iā dictuz est ꝙ pueror urā naturaliter est grossa ꝛ iuuenum subtilis.

De significatōibus ypostasis.

Y Postasis sanitatē denūciās dz eē in fundo ꝛ eē alba lenis ꝛ equalis ꝛ forma pineata in fundo eo ꝙ est supfluitas tertie digestionis. Et de nā supfluitatū est ut sit graues alba qr mēbra ñ nutriūt ex sāguie nisi postq̄z ē dealbat' ꝛ eis assilat': ꝛ ppterea ē color supfluitatū sicut color nutrimenti qñ uirt' nutritā sequit suum cursū nālē: lenis ꝛ equalis pp digōis tēpiez: ꝛ qr hec tēperies equalis est i omnib' suis ptib' dz eē pineata ppterea ꝙ hec figura pportōis equalitatē oiuz suar

ptiuz in leuitate ꝛ grauitate oñdit: ꝛ q₂ actio caloris in hac forma dñaƒ: ꝛ ẽt corpa grauia extẽdunƒ ꝛ dilatanƒ: ſʒ leuia in ſe ipſis agreganƒ ꝛ petunt ad ſenſuʒ quouſ qȝ acuanƒ ſicut accit flame ignis. Sʒ ſignificatio que a loco ſumiƒ eſt hec vʒ q₂ illud qð ſtat in pte ſupiori ꝙ nebľa appellaƒ ſignificat principiũ apitiõis digõnis dũmõ ſit alba. Et pp hoc dicit. y. ſi urina nubeʒ albam quarta die fecerit criſim in. vii. iudicabit. Sʒ que ſtat i medio ſignificat digõnis crementum. ꝛ que eſt in fundo pfectã digõnem ſignificat abſolute: dũmõ in hoc perſeueret ꝯuenientib⁹ diebuſ. Sʒ ſi mõ appet: mõ uõ non ſignificat nature debilitatẽ ꝛ illiuſ impedimentũ. Et eſt ſciendꝫ ꝙ aliqñ in urina apparet ypoſtaſis alba qñ materia ẽ flematica nõ cocta: ꝛ ħ difert a naturali eo ꝙ ipſi⁹ ptes ſi diũſe alʼſ diuulſe. Sed color citrinus yposſtaſiſ ſignificat citrine colere dominiũ ꝙ uirtuteʒ impetit digiuam: ꝛ ob hoc ſignum eſt malum. Sʒ rubea ſolo ſignificat materiam multam ꝛ pigritiam nature que ipam pp ſui multitudinem permutare non põt pp hoc hec yposſtaſis longitudinẽ egritudis ſignificat. Sed eſt ſalubris niſi malum aliquod appuerit ſignum. ꝙ ſi appuerit ſignificat mortem longo tp̃e pcedentem. ꝙ ẽ q₂ hoc malum ſignum adiũctum ſignificat ꝙ hec materie multitudo uirtutibus in fine dñabiƒ. ꝛ ipas ultimo pſternet. ꝛ ſi eidem bonuʒ ſignuʒ copulabiƒ ꝯrium ſignificabit. Sed malum ꝙ hec yposſtaſis ſignificat non eſt niſi ex pte q̃titatis: ob hoc p maiori parte eſt ſignum ſalutis. Sed color niger in febrib⁹ acutis eſt uſtõnis ſignum pꝑter ħ mortem ſignificat. Sed dr̃a que eſt inſ hanc yposſtaſim ꝛ humorem nigrum quẽ pellit natura per uiam criſis eſt ꝙ hec yposſtaſis eſt in uaſis fundo. Sed humor expulſus in vrina eſt diſperſus: ꝛ pp hoc diuerſitas loci diuerſam ponit intentionẽ hoc eſt qñ yposſtaſis nigra eſt ſuſpenſa minus eſt mala yposſtaſi in fundo decombẽte. ꝙ eſt q₂ ſignificat alicuius digõnis pncipium q̃uis ſit mala: ꝛ minoris eſt grauitatis. Sed que eſt in fundo malam digõnem complete ſignificat. Et qñ yposſtaſiſ eſt obſcura frigiditatem nẽ uel caloris naturalis extinctionem ſignificat. Et yposſtaſis alba gĩnaria multitudineʒ mot⁹ humorum ꝛ defectũ digõnis ſignificat. Sed cõpora yposſtaſium ex naturã multaꝝ maneriēꝝ ſũt: q₂ quedã que tritico fracto aſſimilanƒ: ꝛ quedã que orobo aſſimilãƒ: ꝛ ſignt hee membroꝝ liquefactionẽ: aut humorũ uſtionẽ: ꝛ ppea in egritudinibus acutis ſt male: ꝛ ſi habuerint colorẽ rubeuʒ humorem ſanguineum uſtum ſignificãt: aut partium epis aut lumboꝝ ſignificãt huſtionẽ Et dr̃ ꝙ citrinus in lumbis magiſ ſit prorius: Sʒ laminoſum eſt peſſimum: ꝙ eſt q₂ mẽbroꝝ radicaliũ liquefactionẽ ꝛ inciſionem ſiguificat. Sed furfureũ alñ fit pp ſcabiẽ ueſice: ꝛ alñ fit pp liquefactõeʒ mẽbroꝝ: ꝛ ꝙ differre facit illud qð ex ſcabie ueſice: aut ab alio: ẽ ꝙ in ipo pruritus i ptibus uirge ſentiƒ. Et vľ₂ qñ hec accñtia paſſioni ueſice adiunguntƒ. Et arenoſuʒ ſignificat aut lapidem coagulatum: aut icipientem coagulari: Et ſi fuerit rubeum lapidem in renibus ſignificat: ꝛ ſi fuerit album lapipem in ueſica demonſtrat.

Et ſanioſum apoſtematis rupturam ſignificat in urine membris locati. Et ſedimen hñs pilos ſimiles capillis humiditatem craſſã in renibuſ a calore ex̃neo generatam ſignificat. Et ſanguineũ coaglatum aptionem uene aut apoſtema in urine uijs ſignificat. Et qð dictum eſt ad pñs ð ſignificatis urine ſiuficiens eſt q̃tum ad noſtram opinionem.

De ſignis egñum cuiuſꝫ membri.

Einceps nos dicemus de ſignis cuiuſꝫ egritudiniſ in m̃bris manifeſtis ꝛ ocultis: Et ƒm ꝙ dictuʒ eſt queð eg̃tudinum ſunt i membris extrinſecis: ꝛ ſũt manifeſte p ſe: ꝛ ſignificatio in iſtis ñ ẽ neceſſaria niſi in cãis. Sed egritudines q̃ ſunt in ptib⁹ intrinſecis tribus mõis ſignificatione indigent: vnus eſt ex pte m̃bri paciẽtꝫ Scðs eſt ſignificatio qualitatis egritudis 3⁹ eſt ſignificatio egritudis cãe. Et icipiemus a ſignificationibus egritudinũ extrinſecaꝝ. Et dicem⁹ ꝙ iam dictum eſt ꝙ egritudines ꝯplexionales hñt duas ſpẽs vnã materialẽ ꝛ ñ m̃alẽ. Et hee due ſpẽs

aut toti corpori comunicat aut parti. & qñ mālis egritudo ē in vno mēbro. aut fissa ē in uijs suis. aut i eius eēntia. sic apostēata & vlceratōes. Et significatō illi⁹ q̄ ē in viis est de genere significatōnū itrinsecaꝝ egritudinū. Sꝫ apostemata it⁹ & ex̄ fieri pñt. Sꝫ egritudinū officialiū quedaꝫ fiunt i ptibus extrīsecis corporis. sicut dislocatio & disoł'tō que fiūt maifeste sēsui. & q̄dā fiūt i partibus intrinsecis corporis. sicut opilatio. lenitas & aspitas membrorum.

De signis fe. & primo de effimera.

Incipiem⁹ a mala ꝯpleriōe vl'r totū corp⁹ābiente que febris nūcupat & incipiem⁹ a febre diei. Et dicimus ꝙ ipsā sēper p̄cedit aliqua ex extrīsecis cāis efficiētibus. excepto ꝙ hec i ipā nō est ex signis ꝓpriis. ꝙ ē qꝛ cū fe. diei spma hoc inuenietur. Sꝫ non ꝯuertit. vt semp talibus cāis stātibus necessariū febris adsit. Et ppea istād est vt signa ꝓpria cognoscam⁹ & etiaꝫ coia ad certitudinē fortificādā adducam⁹. & etiā qꝛ ualēt ad ꝯ̄rium remouēdum. Et huius febris signa propria st̄ duo. vnum est ꝙ pulsus i hac febre vari⁹ non ē ꝙ ē qꝛ narietas nō fit i putredinis febrib⁹ nisi pp hūoꝝ mł'titudinē & aut maliciaꝫ. Sꝫ ē ꝙ urina suū naturalē sedimen nō mutat. & qꝛ i hac. fe. urina ñ mutat nisi colorē. & ypostasis nō egredit absolute. nisi pp hūoꝝ pur̄dineꝫ. Et ob hoc necesse ē ut i hac febre ypostasis a suo loco ñ mutet. & ex significatōib⁹ alñ erit ut i hac accñtia fortia nō sit. & ē lēti caloris nō iflamāti & ut pł'imū seml' accit l' forte ter aduenire pōt. & dicit ꝙ qñ patiēs itrat balneū & oripilatōem non sētit. ꝙ tūc ē effimera. Et hec sufficiunt significationes i febre diei.

De signis febrium putridarum.

Dicimus de putridis: haꝝ febriū ul'r due sūt spēs. vna i oīb⁹ uenis fit: & alia fit i humōib⁹ digestiōis mēbrorum. Et dr̄a que ē i hijs duabus spēb⁹ talis existit. ꝙ ē qꝛ febris que fit ex materia existēte intra uenas: inᵱpolationem nō habꝫ neqꝫ typum. q̄ꝛuis posism⁹ alñ plus fortificetur aliis diei temporib⁹. Sꝫ febres quarum mā est ex̄ uenas hñt inᵱpolatiōem circuitus & typos. Et cā pp quā hñt circuitus ē qꝛ humor qui putrefieri dꝫ nō putrefit siml' & semel. ꝙ est qꝛ in eo p̄patio putrefactionis nō est ꝯpł'ta. Sꝫ paulatine in putrefactōe ꝓcedit. & hoc seqtur mod̄ ordinationis. ꝙ ē qꝛ hec opō s̄m aliquē mod̄ est naturalis. ꝙ est qꝛ natura in hoc regimē habꝫ eo quod ē putrefactō cū digestōne. & ppea uarietas ordinationis i circuitibus signum est malum. & nō est hec opatō atribuenda calori putredinali semp sꝫ calori naturali. eo ꝙ i materia non naturali opatur sicut in multis uiis nē reperit. Et rōes. g. quibus conatur attribuere ordinē circuituū substāł'r calori putredinali hic infringūtur. & nostras radices non secuntur que super phiam & methaphisicam i scribuntur. & qui illas non intił'git hoc non ꝯsitebitur. Et ppea mea sñia penitus est ꝙ natura istos circuitus cū calore intrisecoo opatur q̄ꝛuis superuenerit huic calori aliqd preter naturam in q̄titate aut qualitate. in eo ꝙ est agens in materia non naturali. uel in humore egritudinem facientē

Et accñs ꝙ cū hūore aduenit ē sił'e i h̄ accedenti ꝙ ei aduenit cum cibo. ꝙ ē quia incontinenti sūpto cibo infrātur. Et non est inter hec duo dr̄a nisi ꝙ accñs ꝙ aduenit propter cibum est naturale. quia cib⁹ est naturalis. sed ꝙ aduenit cum homore ē preter naturaꝫ: quia calor cū materie primo obuiat sepellitur. & postmoduꝫ assumit victoriam super ipsam: & augmentādo ad suum reuertitur esse quādo ipsius digestio fuerit perfecta. Et iam bene exposuim⁹ in tractatu queꝫ fecimus super libro de febribus. g. Et ille ordinationes circuituum diuersificātur s̄m naturam humoruꝫ & quātitatis facientis febrem s̄m ꝙ ifra dicemus. Et causa quare febres que sūt intra venas interpolationem non hñt: est quia q̄ꝛdo in ptem humoris putridi calor accenditur non pōt ipsum natura dissolue re. donec alia pticula accendatur. & hoc ꝓpter solidationem vasorum ꝯtingit. & ppter eandem causam etiam typus non fit. & etiam qꝛ illud ꝙ dissoluitur a membris sensibilibus non sentitur. Sed putrefactō

que i humore fit qui ex venas ē huic ɔria eristit pp euaporatōnē que p porositatez membrorꝫ fit: ꝛ ppea sunt in istis circuitib' typi pp sparsionem humoris pungitiui su per mēbra sensibilia aut humoris uentosi ppea q? typus magis appriandus est hu mori mobili uentoso q̄ fisso. Et signa ppria febrium putridarꝫ sunt tria: unū ē ꝙ urina in principio ypostasim non hꝫ ppea q? calor est impedit' pp humoris digōem aliud est q? pulsus est uarius ꝛ diuersus. Item alia sunt signa istarꝫ febriuz a signis significantibus duas spēs repletiōis: hoc est fm uasa ꝛ fm uirtutem. Ista sūt ppria signa ulr̄itatis febrium putridarum.

De febre colr̄e

Ed signa ppria unicuiqꝫ fe. sūt hec Scias ꝙ signa fe. que fit ab humōe ex uasa ꝛ in febre colerica sunt thypus fō tis pungitiuuſ. Et pulsus in principio isti us fe. est puus rarus ꝛ debilis: ꝛ hoc est pp humorem qui calorez obruit naturalē Et ppea refrigeratur corpuſ in principio posismorꝫ. ex eo ꝙ calor naturalis ab hu more oprimitur putrido. Et qñ calor ex neus generatus in humore putrido calori naturali admiſceť ꝛ tunc crescit ꝛ per to tum corpus augmentať: ꝛ pp hoc pulsus in eodem statu non pmanet sed pp caloris crementum crescit ꝛ fortificať. Et urina in hac fe. p maiori pte est ignea: ꝛ patienſ penitus afligitur siti: ꝛ alñ hijs iungitur a maritudo oris. Et dr̄ ꝙ qñ hec fe. dr̄ pu ra ꝙ ipsius posismi ad pluſ usqꝫ ad. 12. ho ras plongantur: ꝛ circuitus h' febris est tertianus: sed tñ non cōuertitur q? nō est necessarium ꝙ oēs febres que hñt circul tum hunc sint de colera. Sed possibile est ut sint due quartane aū due qntane: ꝛ hoc non accidit nisi in principio egritudinum. Ista sunt ppria signa h' fe. ꝛ alñ significa tiones iste rebus coibuſ fortificantur: hoc est q? ɔplr̄o: aer: etas: ꝛ aliud regim̄ huic humori ɔperātur. Et aer cum hoc humo re ɔperatōnem hꝫ mōis duobus: unuz est fm tp̄s suum naturale: ut est extas que est calida ꝛ sicca: alius est qñ egreditur suum cursum naturalem ad caliditatem ꝛ siccita tez: quis tp̄s per sui natura debeat eē fri gidum. Sed febres que posismos non hñt istis coicāt exceptis circuitibus ꝛ thy po. Et in hoc generē igreditur febris que causon nuncupatur cuius materia intra ue nas est: ꝛ maxime circa os stoi: ꝛ epar po sita est: ꝛ ppea in hac fe. ñ est rigor: ꝛ alñ in ea est rigor. Et sitis fortis h' fe. pprīu signum est. Et peior spēꝫ causonis est il la que fit a colera zizania: aū prassina: Et illius posismus longus est ppter inobedi entiā humoris illius ad digōem recipiēdā

De signis febris flematice.

Ccidētia magis ppria huius febris sunt: q? in principio exma infrāntur: ꝛ est tēporis frior longum: sed paulatim inualescit. Et qñ icipit calor appere redit frigus: ꝛ fortificabiť sup eum. Et tempus perosismi istius fe. 18. occupat oras: ꝛ ca lor istius febris non est mordicatiuuſ nec furiosus: ꝛ ppea primitus tactui non mani festatur. Et h' febris pulsus rarior ꝛ mi nor est cursu pulsu febris tertiane in quo libet. 4. suorꝫ temporꝫ. Et urina in hac fe bre est subtiliſ ꝛ alba aū spissa ꝛ obscura ꝛ si calor putredinalis est fortis ꝛ flema purum non est: tunc possibile ē ut urina sit rubea: ꝛ palpebre patientis tumide erunt Et in pluribus horꝫ patientium os stoi ē frigidum: ꝛ si uomitus euenlet flematicum euoment. Et aduentus ipsius perosismi omni die signum pprium non est quia due tertiane hunc eundem faciunt perosismuz Perosismus longus est pp ipsius humo ris tarditatem: ꝛ perosismi ip̄ius plus cō tinuantur q̄ colerī perosismi: q? ille humō putrefactioni magis est apparatuſ. Et ad hoc pp lōgitudinem perosismi aduenit hu mori non corrupto p̄paratio putrefactio nis pp longam moram caloris extranei in corpore diu permanentis. ꝛ hoc ppea ac cidit quia calor febris huius est tempera tus: ꝛ fbm habet humiditatis. Sed in fe. colerica quia calor extraneus cum ea accē sus cito transit non est tēpus p̄parans ad putredinem in parte non putrefacta. Et uniuersaliter in hac febre calor intrinsecuſ est ualde sepultus: hec enim est cā ad plr̄s

continuandos in hac febre parosismos. Et deterior harum febrium est illa que ex flemate fit uitreo. Et similiter etiaz cognoscetur hec febris: aere: etate: et consuetudine: q2 hec opōnez hñt cum humore hāc faciente febrem.

De signis febris quartane.

Hec incipit cum frigōe graui: ita q̄ tē accidit patienti stridor dentium: Et patiens tunc sentit membrorum ꝯfractionez et hec fit pp frigiditatem ipsius humoris et grauitatem. Et pulsus istius febris ē tardus: rarus: et paruus: tardus plusq̄ȝ sit in flematica: hoc dico in principio parosismi et dr̄ q̄ in augmento maior est q̄ȝ in flematica: q2 calor qui in hac febre manifestatur fortior existit. Et colores urine in hac fe. uariantur: nam alñ est alba et subtilis ad uiriditatem declinans: et alñ nigra et grossa ad rubedinē declinans: et ut plus hec febris alias sequitur febres. Et tempus huius febris est longum: et tempus reuolutionis ipsius est dimittens duos dies: et inualescit tertium. Et quartane circuitus est quasi sicut pprium signum in hac febre ppea q2 non inuenitur talis circuitus in aliqua alia fe. simplici uł ꝯposita. Et maiō pars hanc patientium sunt splenetici. Et fortificatur significatio in hac a rebus coibus fm q̄ in alijs dictum est: ut ab aere et ab etatibus: et a complexione: et a signis significantibus dñium istorum humorum.

De signis fe. que i arabico nominatur michabecha.

Hec febris typū non hȝ: eo q̄ sāguis eā faciēs est in uenis: excepto si fieret pp apā noiatum flon. q̄ in aliquo mēbrorum principalium eēt gnātuȝ. sicut i epē et ēt diafragmate. q2 tunc in hac fe. essent poxi tertiani siles cołe poxis. q2 sanguis qñ supcalefit ad nām ɔ̄cliat coleř. et ppea in hac fe. ñ ē dia inter fe. colericā que hȝ materiā inter uenas et istam, nisi in magis et minus: q2 ñ pōt in corpore fieri febris de colera. pura solū q2 talis fe. ɔ̄ necessitate mōtifera eēt: q̄ est q2 colera ñ ē apta recipere aliquam digōnē nisi in hoc q̄ cuȝ sanguine est admixta: aut cū materia q̄ nutriuntur mēbra radicalia: hoc est sanguis dealbatus. Et signa que significāt hāc fe. sunt signa dñium sanguinis significantia: et iam nos narrauimus ipsa. Et pulsus hanc patientis est in ultimo magnitudinis et fōtitudis. Urina est rubea et grossa et suspiria: et inquietudines ppie i hac egritudine et i collerica. Excepto q̄ in egtudine illa fortiora existunt. Et alienatio mentis ppria est in febribus acutis. Et ɔ̄ ba. g. uaria sunt in hac febre. q2 alñ dicit q̄ est colerica continua: et alñ dicit q̄ ē aliud a colera: et q̄ non debent attribui colerice nisi q2 non hȝ putrefactionem perfectam. quia natura istius febris est media inter febrem diei et febrem putridam. Et sētentiam meam tu iam nouisti: et febris ista non habet nisi vnuȝ paroxismum. et in illo aut soluitur aut occiditur. Et aliquando incipit lenta et semper ad ultimum fortitudinis crescit. et aliquando est contrarium et aliquando in vno pmanet statu. et cā huius peroxismi multotiens dicta est. Ista sunt signa cognitionis febrium simpliciū. et qui simplices cognouerit compositas cognoscere poterit. et ista exempla nō fuerīt data nisi per modum similitudinis quia raro inueniūtur. Et adhuc quia maior pars accidentium que in hijs febribus tibi narraui non uerificantur nisi in febribus que sunt de materia humorum naturalibus ppinquorum. Uerbi gratia q2 peroxismus febris colerice maior .12. occupat horas. qñ colera naturalis est putrefacta. Sed quando uitellina aut ȝizania putrescit tūc longior erit paroxismus. et accidentia erūt pessima. et pauci euadunt et maxime ex ȝizania. eo q̄ aptitudinem digestionis non hȝ. q̄ est quia quandocunq̄ humor adeo contrarius est ut complexio corporis non possit agere digerendo super eum. tunc febris deteriorem exitum hȝ. et quandocunq̄ potentie ppinquior est. tunc febris salubrior est. Et scias q̄ compō febris est a cā locali. aut a cā materiali. Item cāe materiales tres hñt modos. vnus est quādo duo miscentur humores et tunc mateia febris fit inter illos duos hūores siplices

q singulas possūt facere febres. z ēt accidentia tunc ex his mixta erunt. Item alius modus est ut vna sit putrida: z alia sit ethica: tertius est ut vnus modus faciēs febrem sit cum apostemate z alius sine.

Et aliquando cōponuntur due febres z miscentur earuz paroxismi absqz eo qđ materie misceantur: z hoc ꝑpter cās locales accidit sicut possibile eēt ut una eēt intra uenas: z alia eēt extra: z in hoc generē locat̄ fe. emitriteus nuncupatur Et aliñ humores febrem facientes erunt uicini sz non mixti. Et possibile est ēt ut omnes iste spēs ad inuicem componantur. Et etiam potest vnus modus compositionis dici ut ꝓm magnitudinem z paruitatem: z ꝓm fortitudinem z debilitatem: hoc est ut cāꝝ efficientium vna sit fortis alia debilis.

De signis febris ethice. Rubrica.

Ec febris tres hz spēs ꝓm q ab alijs dicitur: z accidentia i hac ꝓm magis z minus diuersantur. z accidentia ei⁹ oculta sunt in principio: z quandocunqz uidebis corpus cum calore continuo lento ultra dies tres uel duos: qñ uẽo in corpore incipit manifestari: tunc vni lente continue assimilatur. Et si patiens eam quasi ñ sentit: nec hz putridarum febriuz significationem opinandum ipām eē ethicam. Itē post horas quīqz ab assumptiōe cibi eius patientis pulsum considerare debes. z caloris q̄titatem: z si calorem inueneris augmētatum: z pulsum uelocem: aut i aliqua dimensione magnificatum: tunc istā febrē ethicam iudicabis: q est qz membra malā complexionem acquirunt calidam: z ꝯ natura nutribilis est sibi nutriens assimilare necesse est ut cibus corpori adueniens calorem extraneum debeat adipisci: q̄uis cibus ille frigidus sit aut non: z ꝑpterea tē febris fortificatur: z accidentia augmentātur q in putridis non conuenit: ꝑpterea qz calor extraneus in ill' non est fissus in membris que in cibum agere debent. Et cāe que ab alijs medicis dantur accidentales sunt sicut tabule cātatorum: qz dicunt q cibus in talibus patientibus corporib⁹ est ꝓm similitudinem aque super calcem ꝑiecte: qz impossibile est ut uirtus nutribilis a nutriente tantum sit elongata ut ipm eidem sit contrarium: Sicut aqua calci reperitur enim quod vnum quodque istorum alteruz corrumpit. Et raro hec febris accidit nisi post alias febres sicut post aliquā ex febribus putridis. Et quando fortificat̄ h̄ fe. mācescit cor⁹ īfirmi z siccat̄ pell' ei⁹: z defōmatur facies: z ꝑfundātur oculi. Et cum uenerit ad ultimum graduz ethice uidebis oculos eius quasi aspersos cinere sicut uidetur in oculis eoꝝ qui tāgūt puluerem z contrahuntur palpebre inferius sicut accidit patienti subet. z pell' frōtis est tensa z sicca quasi corium ꝑparatū z timpora hz tensa: auricule z palpebre citrini fiunt coloris. Et pellis mirach uentris fit sicca z rugosa. z pulsus eius est tēsus sicut corda uelox z debilis z urina est oleagina. Alia uẽo signa istius febris manifesta sunt z i libris ꝑcatoꝝ plene enarrata. vnde non est necessariū ea reiterare

De signis apostematum.

Einceps uolumus lop de signis apā tum. Et dicimus q signa apostematum sanguineoꝝ sunt rubedo coloris cum forti calore. z rubore. z dolor̄ magno. saluo q membrum non sit insensibile. z cum hoc extensionem hēat. Et hec sanguinea apostemata diuersificantur ꝓz magis z minus. Et scias q in apostematibus istis sanguis mundus est a putredine. sed qñ putrescit generatur pustula. z signum isti⁹ apostematis est quoniam est maioris inflātionis ualde flegmone. z in hijs apātibus febris est fissa. z in hoc genere sunt apāta que fiunt in sub ascellis z inguinib⁹.

De signis apostematum colericoꝝ.

T signa colericorum apostamatum sunt coloris citriuitas z humorum subtilitas z dolor fortissimus sine extensione z formica deambulatiua huius generis est.

De signis apostematum flematicoꝝ.

C signa flematici apatis sunt coloris albedo cum priuone doloris et si comprimuntur: et vel ista apostemata sunt apparentia et oculis descripta: et simplicia sunt. Et in cognitione non indiges forti pscrutatione: composita tamen indigent fortiori: et per compositionem illorum simplicium accidentium cognoscentur.

De signis apostematum melicorum.

Ed apostemata melancolica cum flematicis comunicant in doloris priuatione: saluo quod in tactu duriora: et in colore obscura: et cancri etiam in hoc genere erunt: et sic denominantur eo quod cancrorum pedibus assimilatur: eo quia uene que eos circundant sanguine nigro replete sunt. Ista sunt signa apostematum que in partibus exterioribus corporis apparent. Sed de hiis que intraneis partibus corporis fiunt: dicam cum egritudines membrorum interiorum enarrabo. Egritudines uero que in superficie cutis apparent sunt sicut uariole: et morbilli: scabies: lepra: et morphea: et similes hiis: et quedam ipsarum signa habent pronostica antequam fiant. quod est quia signum pronosticum lepre est raucedo uocis: et grossicies eius: et hanelitus strictura: et rubedo faciei: aliquando ob obscuritatem tendentis composita faciei inflamatione: et albedinis oculorum obscuritate: et rotunditas etiam oculorum signum est maximum denotans lepram.

Sed uariolarum signa pronostica: sunt febris continentia et faciei inflatio: et timporum: et grossicies uenarum cum rubedine et nasi pruritus: et gule ac colli grossicies: et hec egritudo solum semel aduenit patienti.

Et scias quod omnis pustula que in superficie corporis fit cum febre est signum expertum quod ex genere egritudinum pestilentialium manat: et maxime que ex melico fiunt humore: et tunc aperiuntur aduenit eis escara similis ignis combustioni.

Capitulum de crisi.

C quia febres et uniuersaliter acute egritudines non sanantur nisi propter crisim: deinceps narranda sunt signa crisi laudabilem et inlaudabilem significantia. Et dicimus quod crisis cognitio. 5. rebus habetur. Una est cognitio siue discretio egritudinum que crisi sanantur ab hiis que sine crisi sanantur. Secunda est cognitio signorum signtium quatuor egritudinum tempora: quia non in quolibet istorum temporum fit crisis laudabilis. Tertia cognitio speciei euacuationis illius rei que egritudinem facit: quod est quia res que euacuantur quando egritudini sunt inconuenientes tunc sunt inlaudabiles. Quarta res est proprie in essentia crisis aut in ipsius pnosticatione. Quinta est cognitio dierum in quibus crisis fit laudabilis aut inlaudabilis. Et post hoc eueniet commemoratio bonorum et malorum signorum in egritudine qualibet que consumitur per crisim uel sine crisi: et signorum bonorum significantium super liberationem.

Et dicimus quod descriptiones egritudinum que crisi terminantur ab illis que sine crisi terminantur sunt hee que finiunt dissolutione oculta aut manifesta: et habetur a longitudine egritudinis aut ipsius breuitate: quod est quia crises non fiunt manifeste nisi in egritudinibus que breui tempore finiuntur. Et longitudo egritudinis aut breuitas a natura egritudinis essentie cognoscitur: et similiter a rebus extrinsecis que illis similes aut dissimiles iudicantur: sicut aer clima: dieta: et exercitium: et similiter complexio: et etas. Et aliquando breuitatem et longitudinem egritudinis a natura membri pacientis sicut apostemata que in membris principalibus generantur. Et multociens ab accidentibus cognoscimus: quod est quia quedam accidentia breuitatem, et quedam longitudinem significant. Item maior pars accidentium que in superfluitatibus corporum apparent ex signis digestionis et priuationis eiusdem simili modo significat super egritudinum tempora in longitudine et breuitate: et non solum ex parte qualitatis uerum etiam quantitatis. ita quod quando erunt multa citam consumptionem egritudinum significabunt et quando erunt pauca contrarium denotabunt. Et egritudines que naturaliter sunt breues sunt colerice aut sanguinee: siue cum apostamate membrorum principalium sit aut non. quod est quia tertiana pura terminum quatuordecim dierum non excedit. et aliud per specium septimane unius consumitur

τ si fuerit intra uenas acutior erit. Et fm istum modum est in sanguinis febre: eo q est in ultimo acuitatis. Et scias q antiqui non dixerunt ista nisi in egritudinib' acutis q terminant in quatuordecim diebus uel citra: τ hoc non inuenit nisi in istis duobus generibus febrium. τ in apostematibus sanguineis τ colericis. Sed flemati carum febrium tempus est longum: τ digestionis sig i eis ante tres septimanas ñ appent. τ aliã ad spaciuz pluriũ mẽsium extenduntur. Et que ex compõne ex fleate τ colera sunt: inter has medie existunt.

Et melancolice spacio septem mensiũ extenduntur. τ quando res extrinsece egtudini pportionantur eidez. ut complexio etas τ regimen. τ hee sunt cãe longitudinis τ briuitatis egritudinis. Et adhuc sunt egritudines habentes pprietatez ex sui natura longitudinis τ breuitatis. uerbi grtia ut iuuenis habens colericam febrem ex pura colera τ in regione calida. τ cum regimine calido. τ complexione calida. dico q hec egritudo finietur omnino ante septimum diem. Et econtrario in sene habente febrem ex melancolia. τ in yeme τ regione frigida τ melancolice complexionis. τ regimen ei simile. dico q h febris non eradicabitur usq ad sex menses. Et quando non conueniunt hec cum egritudine erit longitudo τ breuitas fz pportionem multitudis τ paucitatis ab eadem. Sed accidentia significantia breuitatem egritudinis sunt fortitudo caloris τ pulsus uelocitas. τ uniuersaliter omis fortis egritudinis motus a forti puenit calore. τ coloris corporis subita permutatõ ad citrinitatem subito ad maciem. Sz accidenta significantia super longitudinem sũt huis contraria. τ mediocria significãt mediocritatem inter longitudinem τ breuitatem. Sed signa significantia sup quatuor egnum tpra que pueniunt ad crisi aut nõ: hec sunt. Scias q signa principij egnis sũt qñ accñtia fm vnũ mõuz inueniunt τ ñ fõtia. vbi gra tpra afflictõuz tc erunt equalia q̃madmõuz tpra qetis talia erunt: τ ꝺ b' tẽporis pprietate ẽ ut nullũ digõnis signuz in urina oñdat uel i sputo nisi egtudo prauior efficiatur. Et signuz augmti ẽ qñ egritudis accñtia accrscunt: τ tc tps afflictõis plõgat τ tps qetis breuiat. Sz anticipa° poxi augmtũ egritudis ñ significat si cũ h longitudo tpris aut fortitudo ñ adiungeret q ẽ q qñ ãticipatio poxi a fortitudie τ uelocitate egritudis cãt. tunc necessario sequr longitudo poxi τ fortitudo. Sz qñ cã anticipatõis est digõis aptitudo τ hũorũ subtiliatio: tc pox' fortior ñ erit: g ãticipatio sola ãugmti signuz ñ ẽ. Et istud q augmento pprium existit est digõis manifestatio. hoc ẽ ut nebula suspẽsa in medio urie uideat aut in supficie sui. Et signa stat' sũt qi silia principij sigs fm tps: q̃uis fm patient uires diuersificẽt: τ tc in digerendo ꝯplet suã actõem: nã τ i vria ꝯpleta digõ reperit. Et scias q non est necessarium ut in hoc tempore accidentia fortia sint. τ si quesieris que sit cã quare tempor status natura debilitata digestionem ostendat: τ in tempore principij uirtus fortis digõnem ocultet. τ hijs contrariuz sequi debz q fortirudo nature debet opponi inobedientie materie. Respondemus q est sẽper vna compositio temporis inter agens τ patiens: τ sicut forma efficiens ppriuz τ ordinatum tempus hz sibi ad agẽdum: similiter materia sibi hz pprium τ determinatum tempus ad patiendum: τ q̃uis forme ueraciter tempus non attribuatur: sed materie: tamen hoc est dictum in formis abstractis: uerum etiam in formis relatiuis: hoc potest dici quod dictum est.

Et declinationis temporis signa sunt quando accidentia alleuiantur: τ natura egritudini dominatur. τ paroxismi ab inuicẽ elongãt τ breuiores efficiũt. Et sic ãticipã sola poxi ñ ẽ signũ augmti. sic p'põ sola nõ ẽ signũ ꝺcliatõis. q ẽ q postpõ a paucitate mẽ fieri põt τ a nẽ debilitate.

De spẽbus crisis.

T spẽs euõnũ q i crisi fiũt fz hc mõz sũt vz p fluxũ uetris. p uõitũ. sudorẽ urina. τ sãguis p nars fluxũ. τ fluxũ emoroydaz τ i mulieib' p mestrua. τ aliã crisis sic p apa. tñ illa crisis laudabil' ñ est nisi fiant apamata i ignobilib' mẽbris: τ al' nõ fit per pustulas iuncturarum. Et vna quaq spẽs istarum euõnum in aliqua egne ppa ẽ ut pl' τ maxie qñ crisis laudabil' est

Crisis febrium colericarum per uomitum aut fluxum uentris aut sudorem per urinam fit. Et sanguinearum per modum alicuius exitus sanguinis fiet. et etiam aliquando a comunicatione quam membrum patiens cum alio habet iuuatur euacuatione. Sicut apostema cerebri creticat pluries per fluxum sanguinis narium quam per emoroydarum fluxum. et quod in gibositate epatis per urinam. et quod in concauitate est per fluxum uentris terminatur. Saluo quod egritudo sanguinea non sit. aut per emoroydas aut per mestrua si sanguinea sit. Sed crises que fiunt per apostemata aut per pustulas ut plurimum in egritudinibus longis fiunt: que quidam mortifere crises in fine sunt propter apostemata que in membris principalibus fiunt. et propterea precipit. y. in aliquibus istarum egritudinum euacuationem in principiis fieri sed non digonem expectare

De diebus creticis.

Et dies manifesti laudabilis crisis: sunt dies qui a principio egritudinis per quaternariam enumerantur computationem. horum primus est. iiij. et secundus est. vij. eo quod. iiij. hic utrique coicat. et post hunc. xi. non comunicans. et post hunc. xiiij. et post hunc. xvij. comunicans est. et post hunc. xx. comunicat. et post hos xxiiij. xxvij. xxxi. xxxiiij. xxxvij. et. xxxx. et ultra. xxxx. sunt egritudines cronice. et quasi non ultra apparent crises manifeste et alii uiginti fiunt per quaternarium. et hoc fit quia fiunt in quartis. et in quartis antecedentibus indicantur sicut crisis que fit in septimo que indicatur in quarto bono signo in quarto appariente. sicut nebula alba suspensa. et vndecimus quartumdecimum indicat. et decimusquartus decimumseptimum indicat. et decimusseptimus uigesimum indicat. sed post uigesimum non fit indicatio nisi per septimanas. et isti dies omnes pro maiori parte laudabiles sunt et in eis maior pars crisium fit. Sed sunt alij. qui bonitate istis propinqui existunt. et similiter laudabiles existunt qui non certificant propter longos circuitus sicut. tercius quartus et nonus. et decimustercius et decimusnonus et uigesimusprimus. omnes enim hij dies nullam habent uim indicationis crisim. sed nonus pro maiori parte indicat vndecimum. Sed dies quibus plurimum fit mala crisis est sicut sextus et hic est peior omnibus et ut plurimum in eo fit mala crisis. Sed quantum hic est significatiuus hoc est quando malum apparet signum sicut est nebula nigra. et post illum in malicia existit. xij. et post hunc viij. et post hunc. x. et post hunc. xv. et post hunc. xvi. et post hunc. xviij. sed raro in. xij. fit crisis. Et debes scire quod iste crises a principio egritudinis computantur: et est quando maie in oponibus lesio apparet. excepto in pariente: quia ab ipso partu incipe debemus quamuis egritudo post partum per tres dies sensibiliter extitisset: et breuiter hee regule dicta y. sequuntur. Et cecidit dio inter antiquos in hiis diebus in malicia et bonitate. Sed isti dies approbati sunt a duobus uiris qui priores in hac arte extiterunt: et sunt. y. et g. et creditur quod ueritatem dicant propter experientiam eorum multam: et causa eorum per plurimos dicta est. Et quod nobis uero ex hoc decleratum est a nobis super accusam auic. quam comentati fuimus.

Et scias quod dies isti quamuis uerificentur in crisi ueritatem non habent: sed uirtutem habent secundum plus: quia rasys dicit quod expertus fuit in infirmaria relenson in pluribus decemilia hominum Et in multis ipsorum uerificati sunt isti dies laudati: et in multis uirtutem liberationis dies reprobati habuerunt: et similiter egit in malicia gaune per parte probaui: et auenzoar gloriosus ut rasis est testificatus: cui in hac sciencia debetur concedi corona qui uixit. 135. annis. et in. 140. annis in hac arte operari cepit. et in bono obijt statu et in habitu sciencie uidit quanta uidere et cognoscere potuit. ergo sui libri credendi sunt et ipsius testimonia. Et res quas iam scire possumus: quia crisis est propinqua seu uelocitas motus egritudinis et furiositas ipsius. Et signa que in urina apparent et in sputo: et pulsus fortitudo et egritudinis natura: et contrarium harum rerum tarditatem crisis significat: quemadmodum si mediocre extiterit mediocritatem significat.

De signis significantibus presentem crisim.

Et signa presentem crisim significantia sunt accidentia fortia que precedunt sicut corpilatio fortis: et oxitatio fortis: inquietudo: et alienatio: et doloris capitis fortitudo: oculorum et faciei rubedo: et hanelitus

strictura & tremor cordis & pulsus & colli dolor & uentris: & labij inferioris motus & mordicatio oris stom. & tremoris typus. & urine constrictõ. & stercoris. & fortis sitis & hijs similia. Et hec sig. si in nocte apparent signt crisim in matutinis futuram. & si in die appareant in nocte proxima crisim significant. Et spẽs crisis cognoscuntur pp humorem aut s̃m partem ad quam mouebitur humor. quemadmodum labij citatio significat uomitum. & rubedo faciei & nasi pruritus sanguinis fluxum significat. Adhuc spẽs crisis ab indicatiõis spẽ cognoscetur. quia spẽs crisis spẽi indicatõnis sil'a bitur & cognoscetur ut per sanguis fluxũ aut p uomitum aut p sudorem. aut p sil'ia hijs. q̃. 5. bona crisis cognoscitur cãis. vna est ut in statu egritudinis fiat. Item post digõnem bonam. & humor qui euacuatur sil'is sit humõi egnẽ faciẽti. & in die laudabili fiat. & ut sit bonis diebus indicata.

De signis pnosticationis.

Postq̃ locuti sumus de crisibus bonis & malis: & de rebus que p maiõi pte signt in acutis egritudinibus salutem uel mortem. Deinceps loquimur de alijs signis pnosticis: & incipiemus a signis pnosticantibus salutẽ. Et ista signa sunt signa q̃ ab opõnibus sumũtur: & ab accidẽtibus que ab opõnibus pueniunt. Et alñ hec signa sumuntur ab egritudinibus que alias egnes secuntur. Pronosticationes que ab accñtibus sumuntur sunt sicut quãdo facies infirmi ppinqua est sanorum faciebus: & maxime faciei siue sibi sano existenti: eo q sanorum facies diuersantur mlt tum: & si ita sit signum est salutis: quando calor equalis est in toto corpore signum est salutis. Et retentio intestinorum absq̃ apostematibus. Et uenter mediocris inter grassiciẽ & maciẽ. & supfluitates ab eo manentes colorem nãlẽ & sbaz hñtes sigt salutem. & q in ptibus uentris nõ sit aposte ma: & q bene se cõtineant uirtutes nutritiue uelut stercus: ut sit equale inter grossiciem & subtilitatem: & ut sit coloris aurei: quia tunc est signum salutis illius egritudis eo qd stercus significat sup bonitatem isti' uirtutis Et si urina sit citrina: & yposta sim in fundo hñs albã & ptinuã aut suspẽsam signũ est salutis: & maxime qñ sedet i fundo. qñ talis urina significat salutẽ & febriũ: & in apatib' intrisecis. Sputum albũ mediũ inter grossũ & subtile malo carens odore: & q facile expulsum in pleuresi & i peripl[e]monia salutis signum. Sudor in acutis febribus in die cretico in calore tẽpatus: i toto equaliter existens corpore albi coloris malo carens odore salutẽ significat. Fluxus sanguinis narium in febribus sãguineis in apostamate cerebri & intestinorum in die cretico salutem signt. Et signa que ab opõnibus sumunt sunt in egritudinibus acutis: bonitas rõis: s̃m sensum claritas: bonitas decubit': & mot': hanelit' tẽpatus non rarus: nec spissus: nec interpolatus: & pulsus fortis & paucã hñs pmutationẽ & bonus appetitus: sunt signa salutis: quia bonitatẽ oium uirtutum signt. Et signa salutis que ab egritudine sumuntur superuenienti sunt ut superueniens sit contraria cãis antecedentis: aut ut ipsa moueat cãm egritudinis pambule ad partem diuersam Exemplum prime est febris spasmo reptonis superueniens: ppterea quia cã faciens febrẽ: uel ipsa febris cãe facienti spasmum resistit. Similiter superueniens dolori uẽtris: & stomi: aut epatis: aut splenis a uentoso a frigida complexione generato.
Exempla membri s̃i multa in antiquorum libris inueniuntur: & dixerunt qñ superuenerit causoni in die cretico rigor est tũc signum declinationis illius febris: eo q natura expellit ipm humorem a partibus intrinsecis ad extrinsecas partes. Et quando superueniunt uaices podagricis & arteticis & egritudinibus renũ ut freneticis tunc liberantur. Et qñ emoroide melancolicis superueniunt sunt cã liberatiõis. & qui subtiliter has res pscrutat a seipo ex hijs multa ieniet. Et alñ accit ut vna egritudo alteri supueniat & primam alleuiabit: puta q̃uis perfectam euõnem ñ faciat: & hoc fiet qñ cã egritudinis s̃e erit aut ex genere cãe prime: excepto ut sit minor & debilior: exemplum huius est quod dicit y. acetosa in disinteria eructuatio laudabilis est.

De signis ꝓnosticis malis.

T postq̄ꝫ locuti sumus de signis sa lubribus uolum⁹ loqui de signis ma lis. Ista signa in ꝓnosticatione hn̄t grad⁹ fm plus ⁊ minus. Et sumuntur ab opera tionibus ⁊ ab accidentibus que ab ipsis operationibus ueniunt: ⁊ aliā sumunt ab egritudine p̄cedenti. Ea que sumuntur ab accidentibus sunt hec ut facies quam dixit. y. signs mortem. i. quia nasus ē acu tus oculi concaui: ⁊ aures dependentes: ⁊ cutis faciei tensa: ⁊ color faciei uiridis: uel obscurus: ⁊ oculi qi cinericij: hec per ditionem ꝓnosticantur. eo ꝙ ista accidunt in egritudinibus acutis. qm̄ spgitur ⁊ pdi tur calor naturalis ab egritudine: ⁊ forti ficatur ꝯ̄rium ipius: hoc est calor ex̄neus: ⁊ generaliter hec sunt signa in egritudini bus acutis a fortitudine egritudinis. Et aliā accidunt hec signa i egritudinibus cro nicis ut in ethica: ⁊ ēt post multam euacua tionem a fluxu uentris: uel a uigilia īmode rata: ꝙ est quia dissolutus est calor natura lis ⁊ humiditas: ⁊ calor ex̄neus est fortifi catus: excepto ut non p̄cesserit uentris flu xus īmoderatus aut īmoderata uigilia: q² tunc in tali leuius signum eēt. Et qñ albū ocli rubeum fuerit: ⁊ ipius uene obscure aut nigre fuerint signuꝫ mortis est ꝓculdu bio: ⁊ maxime in egritudinib⁹ acutis: ꝙ ē quia nigredo extinctōem naturalis calōis siḡt: ⁊ albi rubedo repletioneꝫ cerebri ex humoribus inflatis significat. Eminen tia oculi in egritudinibus acutis malum ē nisi foret propter oculi obtalmiaꝫ: aut ꝓ pter uomitum. Quando supercilium aut labium: aut nasus colorem luteum hn̄t ob scurum mortem ꝓximam siḡt. Frigiditas ex̄mitatum in acutis signum malum est ual de: eo ꝙ suffocationem caloris naturalis in partibus intrinsecis pp ap̄a siḡt: aut pp humoꝝ frigidoꝝ habundantiam: ⁊ ꝓpriū signum est extinctionis caloris naturalis: eodem mō qñ hn̄s fe. corpus intrinsecus fuerit calm ⁊ extrinsec⁹ frm: mortē signifi cat: eo ꝙ ap̄a calm denunciat in interiori bus eē: ⁊ iō calor extrinsec⁹ uertit int⁹. Et ulr qñ calor equal ñ ē i toto corpore ma lum ē: ꝙ est q² siḡt in mēbris principalib⁹ apostema sicut in cerebro: stō: ⁊ epē. Qñ lingua pustula botoraliā hꝫ cum ex̄mitatū fritatē mors ꝓxima est: ꝙ ē q² siḡt i cēbro aut in uētre calm ap̄a ⁊ malū. Si digiti ⁊ ungues ad obscuritatē sūt decliues: ⁊ ad uiriditatē stante pulsu debili mors uicina est. Et si nigredo sit cum fortitudine pul sus in die cretico salutē significat. Et silr qñ sanies in illis locis fuerit aut ap̄a salutē siḡt. Et qñ in carne pri⁹ appuerit pustula rubea deiñ aduiditatē ł nigreditatē ꝯuer tunc signū ē malū. qm̄ iam extinctōeꝫ calo ris innati uī significare. Et si iā in eg̅nib⁹ acutis appent i supficie carnis minute pu stule ad silr̄tudineꝫ g̅noꝝ milij signū ē ma lum. q² signū est ꝙ mā paucā digōnē reci pit. ꝙ dicit. y. ycterici a ueniens añ. 7. diē in acutis febribus malū est. reꝓbatū ē ex perientia in omnibus nr̄is terris. ⁊ si ueni at in quinto die laudabile multum est uiua rōe. ⁊ maxime in tēporib⁹ calis ⁊ corpōi bus calis. Et hec est sn̄a collegioꝝ medi corum oīum psaꝝ. ⁊ in die maiōis. ⁊ ꝓ ma iori pte illoꝝ de q̄tal. ⁊ possibile ē ꝙ istō qd dixit locū in grecia hūit. q² tria illa hac frior existit. Et istud quod dixit. y. ꝙ erat signum malum. ē iō q² hec est una ex reb⁹ ex qua ꝓuenit crisis. ⁊ oīs crisis ueniens ante digōnem est malum. ⁊ possibile est ꝙ uidit in terris suis crises uenientes per yc tericiaꝫ ante septimum eē malas ⁊ sine di gestione. Et significatio que sumitur a rebus exeuntibus a corpore hec est. sicut stercus nigrum ⁊ uiride ⁊ fetens. ⁊ cum pi guedine in febribus acutis. quia hec mor tem significant. ꝙ est quia niger adustionē pingue membrorum liquefactionem. fetēs corruptionem humorum significat. Et in acutis stercus album ⁊ liquidum maluꝫ eo quod significat digestionis debilitateꝫ ⁊ quia colera ad partes superiores adscē dit. ⁊ similiter est in urinis in hac febre.

Item album stercus futuram ytericiā significat. Sed stercus habens colores uarios longitudinem egritudinis hꝫ signi ficare ⁊ sup habundantiā diuersorum hu moꝝ. ⁊ si cā medicine fuerit salutem ꝓnun ciat in q̄lꝫ egritudine. ⁊ si i pricipio exiēit cola nigra. siue supi⁹ ł inferi⁹ mōtem sig̅t eo ꝙ cū tal humō appuerit a pricipio eg̅

tudinis sigt aut sup habūdantiā ipsius hu
moris aut sup debilitatē ṽtutis. aut vtrūqz
Et dissintia pueniens a melia aut accetosi
tate mortem denuntiat. qñ sterc⁹ col'e pur
assimil'atur malū ē cum appetitus defectu
sil'r casus appetit⁹ cū sanguis flusu maluz.

De signis pnosticis mal' ypostasis vrie.

Igra ypostasis i acutis febrib⁹ mō
tem sigt. eodem mō ꝛ vrina aquosa
ꝛ sbtilis pseuerans i pueris mala est. ꝙ ē
qꝛ eoꝝ natural' vrina dz esse grossa. Uria
aquosa in egnibus acutis mortē denūciat.
Et vria turbida que nō clarescit mala ē.
eo ꝙ sigt supra fortitudinē exnei caloris.
Uria furfurea laminosa in acutis febrib⁹
mala ē si uicium renū aut uesice nō adfuēit
qꝛ mēbroꝝ liquefationē sigt. Et signū dis/
cretiuuz inter utrūqz ē renū aut uesice do/
loꝛ. ꝛ uomitus niger ꝛ screat⁹ existit mal⁹.
ꝛ si cū hoc fuerit fetēs mōtē habz sigre.

De signis pnosticis sudoris mali.

Udoꝛ in die non cretico appens ex
quo febris alleuiationē nō habz ma
lum est. ꝛ si cū hoc est frigidus i ceruice ꝛ
capite malū est. ꝛ si i capite solo peior qꝛ
longitudinē egtudinis signficat in lenta: ꝛ
i acuta significat mōtem. Sanguis guttati
exiens de narib⁹ paucus ꝛ niger i causōe
mortez significat. ꝙ ē qꝛ magnitudinē apo
stematꝫ dicit esse in cerebro. Hec sūt signa
accepta ab opatiōe. Qñ ocl'i lumen effugi/
ent ꝛ i uolūtarie lacrimauerit signū maluz
erit Et si ueloces fuerit ꝛ rubicundi: ꝛ
vnus altero minor appuerit: signū ē mortꝫ
Et rubedo oculoꝝ itꝫ sr spasmuz cerebri
bz significar. Et eod mō qñ labia extin/
guntūr. ꝛ qñ infirm⁹a capite ad pedes se
iactauerit mortis ē signum qm̄ intoll'antiā
ṽtutis denuntiat. ꝛ vl'r qñcunqz infirmus
nō steterit ad mod sani signum est malum
ꝛ similiter quādo vult sedere saltando se/
det. Sed eodē modo quando se adhēt
capiēdo seu substentando seu ubiqz signū
est mortis. Et quando ifirmus non au
dit nec uidet: cum debilitate uirtutis signū
est mortis proxime. ꝛ quādo hanelitus in

terdum fortis ꝛ qñqz occultus fuerit malū
est. qm̄ perturbatōnem mētis significat qꝛ
eorum ꝯsuetudo ē. ꝛ cum fuerit hanelitus
eius intercisus. ē signum malum: qm̄ spas
mum i muscul' pectoris eē denunciat. Et
somnus qñ lesionē l' dolorē inducit signū
est malum. Et signa que ab egritudinibus
p̄cedentibus sumunt' sunt sic sumēda: quia
qñ noua egritudo p̄cedente fortior erit: ꝛ
in membro nobiliōi signū est malū sicut si
in squinantia in quarto die humor ad pul
monem descendat. patiens in septio mo/
rietur. Et similiter omnis egritudo signs
egritudinem uel fortitudinem cāe efficientꝫ
egritudinem mala est: sicut repletō reuma
tis in capitibus ptisicoꝝ mala est ꝛ singl'/
tus in egritudinibus acutis qꝛ spasmum si
gnificat: ꝛ alñ accñs superueniens oppo/
nitur egritudini p̄cedenti: sicut ydropisis
festinantibus post fe. acutas.

Capitulum de rebus uniuersalibus ad cognoscendum membra egra.

Einceps uolumus loqui de signis
egdinū m̄broꝝ itrisecoꝝ. Et dicem⁹
quod iam dictuz est superius ꝙ hic tria re
quirunt': ut membrum egrum: ꝛ quiditas e
gritudinis: ꝛ cā egritudinis: ꝛ cā hic intel
ligitur dfa egritudinis: hoc est ipius ppri
etas: ꝛ ea q̄ mixtas res significāt p maio
ri parte sunt accidentia que actionibus ꝛ
passionibus superueniut: ꝛ hec apparent
aut in corpore aut in superfluitatibus cor
poris. Sed accidentia que dicta sunt pro
maiori parte super egrum membrū sigt.
qñ illa actio aut passio membro cui super/
ueniunt est illi ppria. Sicut casus appetit⁹
egritudinē oris stoi significat. Sed si illa
accidentia illi membro non sunt ppria ill'd
membrum egrum nō significat: sicut priua
tio motus digiti non significat pprie egri
tudinem solum in digito esse: ꝙ est: quia
potest eē ppter egritudinem nerui ad ill'd
membrum uenientis. Item possibile est
ut accidens actioni membri superueniens
mēbꝝ egꝝ ꝛ egritudinem sigt: ꝛ hoc accit
qꝛ hoc accident ppriū ābobus existit. sicut
dolor acut⁹ pūgitiu⁹ pāniculosū m̄bꝝ egro
tar' sigt: ꝙ hc dolorē efficit hūor colericus

Et oxiremia que cum magna uentositate egreditur significat ꝙ egritudo in ore stoi existit: ⁊ humor frs h⁹ cā existit. Et membrum existens supra dorsum corporis in cuius opposito sentit egritudo signuꝫ est supra membrum lesum in quo erit passio membri lesi: sicut dolor qui est sub ypocondriis significat ꝙ egritudo est in stō. Et illud qđ non est ꝓprium signum est sic dolor ylii qui potest eē ut sit egritudo colica ⁊ egritudo renum. Et existentia a cōpore similiter super egruꝫ membꝝ hñt significare a parte q̄ntitatis ⁊ forma ipsorū Et forma sicut co⁹pcl'a simile ⁊ similia sup egritudinē renū: ⁊ squamosum super egritudiem uesice sine fe. corpore exñte. Et significant a pte q̄ntitatis sicut magni anuli exputi cum tussi a pulmone peruenir̄ significāt: ⁊ parui a fistulis suis oriri significāt Item exeuntia a corpore significant ex pte loci: aut a mō exitus ipsorum sicut a sanguine ab ano exeunte: q̄z significat ꝙ egritudo est aut in testinis aut in epīs concauitate: ⁊ si p uiam urine egreditur: egritudinem in gibo epatis: aut in renibus aut in uesica significat. Et sig̃ que amō exit⁹ sumitur est sicut sanguis exiens cum tussi qui a pulmone cognoscitur uenire; ⁊ si cuꝫ rascatione egreditur: a colatōio uenire significat Adbuc similiter dolor ⁊ pulsus super membrnn egruꝫ significant q̄uis hec sint ex genere accidentium superuenientium; saluo ꝙ illoꝝ accōnes diuersantur ſꝫ diuersitatem regularum vl'ium ⁊ particl'arium. Et serinus pulsus significat ꝙ egritudo in membro est neruoso. Et undosus significat ipsum in membro carnoso. Sed quando dolor est pungitiuus a latere mouetur: significat morbum in membro panniculoso. Et si est lentus significat ipm in membro carnoso. ⁊ si est pulsatiuus tunc in membro arterioso ipum apostema esse significat. Et si est latitudinalis sine pugitudine significat ipuꝫ eē in membro nō ossuoso nec i neruoso sic i spleñ ⁊ epate. ⁊ si extendit in latitudinē significat ipum in neruo aut uena eē. Et si assimulatur fissioni corporis grossi significat ꝙ est in lumbis aut grosso intestino. ⁊ si sit frāgitiuus in membro ossuoso eē significat. Isti sunt modi quibus membrum egrum potest cognisci. Actiones uero ꝓprie alicuius tāgere hic non oꝫ. quia tu hoc scis in libro sanitatis. Sed ꝙ hic ē optimum super aliq̄ste distintiones eoꝝ que ex corpore egrediūtur. Et dicimus ꝙ exeuntium a corpore sunt due spēs. vna est cuius exitus ē nāl sicut urine stercoris ⁊ sputi. ⁊ alia est cuius exitus naturalis non est sicut sanguis: ⁊ quarundam membrorum partium.

Capitulum de his que egrediūtur a cōpore que egritudines significant.

Accidentia uero exitus eius ꝙ exitum hꝫ naturalem non significant ꝓ maiori parte nisi quiditatem egritudinis ⁊ cām: ⁊ iam de illis secuti sumus. Sed res que exituꝫ non hñt nālem significant membrum egrum ꝓ maiori parte. Et qđ hic dicere uolumus est signum exitus sanguinis Et dicimus ꝙ sanguis exiens: aut exit a superioribus partibus corporis: aut a ptibus inferioribus. Et qui a partibus exit superioribus aut exit per os ⁊ cū sputo: aut cum rascatione: ⁊ a colatorio prouenit: aut a stō ⁊ fit cum uomitu: aut a pectore uel pulmone ⁊ fit cum tussi. Sed qui a pulmone ꝓuenit est q̄ntitate multus ⁊ simul ⁊ semel ꝓbicitur ⁊ sine dolore ⁊ ē arterialis. Sed qui a pectore ꝓuenit est cuꝫ dolore ⁊ est paucus ⁊ simul ⁊ semel non exit colorem sanguis pulmonis: non hꝫ: excepto nisi ab aliqua exeat arteria ⁊ in eo sunt gutte coagulate. Et aliquando a capite descendit ⁊ mouet tussim. Et auptūmant aliqui ut a pulmone descendat. sed ab eo diuersificat̄ in substantia ⁊ colore: q̄z ꝓ maiori parte est sanguis coagulatus Et adhuc significatio sumitur a signis repletionis cerebri: ⁊ aliquando a guture ꝓuenit ⁊ cognoscitur per dolorem spatularum. Sed sanguis qui a partibus inferioribus corporis egreditur aliquando ab orificijs uenaruꝫ ani egreditur: ⁊ natura h̄ utitur per uiam euacuationis quando nimia q̄ntitate aut qualitate exuberat. ⁊ hoc cognoscitur ab accñtibus orficiorum ani euenientibus. ⁊ hoc idem si superfluat nō ē laudabilis. Et aliqñ p eādē viā egredit̄

sanguis pp apostemata: aut intestinoꝝ ul
ceraliōnem aut pp uirtutis epis debilita/
tē aut pp malam sanguinis qualitatem q̃
nā bñficio mundificatōis expellit. Et coi/
cat sanguis exiens ab intestinis ꝛ pp ꝺbi
litatem epis in hoc qꝛ ambo loture carnis
assimilantur. Et ꝓpꝛiū signū in intestinoꝝ
ulceratione est doloꝛ sensibilis in membꝛo
egrotante: ꝛ ꝙ paulatim sanguis egredit
qui supfluitatibus est admixtus. Item qui
ab epate ꝓuenit ab accidentibus ꝓpꝛie ꝺ
bilitatē epatis significantibus cognoscit
ꝛ qꝛ sine doloꝛe est: sꝫ ꝙ expellit epar pp
maliciam ipsi⁹ cognoscitur p coloꝛem qꝛ ē
sanguis niger adustus. Sed sanguis qui
ex uijs urine egreditur aliñ ex uesica ꝓueit
ꝛ aliñ ex renibus: ꝛ aliñ ex epatis gibosita
te. Et qui ex renibus exit egreditur pp du
as cās: aut pp uene aptionē: aut pp ipoꝝ
renum scisuram: sicut accidit pp lapides i
ipso generatos: qꝛ multotiens in eoꝝ sub
stantia generatur sicut dicit. g. ꝛ postea la
cerant lapides ipsoꝝ carnes ꝛ egrediunt
ꝛ qñ hoc accidit doloꝛ incipit in loco ipso
ꝛ durat quousqꝫ uirtus expulsiua expellit
ipsos. ꝛ ut plurimum generatur in conca/
uitatibus ipsoꝝ pp seperatiue uirtutis de
bilitatem que separe non pōt aquosam p
tem ex qua renes nutriūtur a pte terrestri
Et aliñ generatur pp uirtutis assimilatiue
debilitatem que ptem ex qua membꝝ nu/
triri dꝫ non pōt assimilare: ꝛ sic ad lapidē
conuertit. ꝛ non ad ptem renuꝫ aut uesice
conuersionem hꝫ. Et hoc accidit pp foꝛtē
caliditatem ꝛ siccitatē: aut pp frigiditateꝫ
ꝛ siccitatē: sicut accidit in superfluitatibus
que in aque canalibus colligūtur. Et aliñ
accidit pp grossoꝝ ciboꝝ ꝛ terrestriū usuꝫ
ꝛ aliñ hee cāe oēs in simul agregātur. Itē
adhuc sanguis ex renibus egreditur pp ꝺ
tutis nutritiue debilitatē: ꝙ est qꝛ nutriri ñ
pñt ex humiditate sanguinea in eis existē
te. Sed haꝝ passionum dr̃e hee sunt: qꝛ q̃
a debilitate renum creatur: ab accñtibus
renibus supuenientibus cognoscit: sicut a
coloꝛe qui eis accidit pp malam ꝯplexio/
nem ꝛ totius coꝛpoꝛis maciē ꝛ coitus de
bilitatē. Et dr̃a illius sanguinis qui fit pp
aptōnem uene fit ab eo qui pp uirtutis nu
tritiue fit debilitatem: est: qꝛ qui egreditur

pp uene apertionem ponit urinam talem
qualis sit sanguis ab ipso rei pꝛincipio: sꝫ
qui a debilitate ꝓuenit renū loture carnis
assimilatur: ꝛ hoc idem in pꝛincipio ualet
neqꝫ subito apparet. Et dr̃a inter sangui/
nem ex scissura uene ꝓuenientem: ꝛ sāgui/
nem ex oꝛificijs exeuntem: est: qꝛ qui ex o
rificijs egreditūr sine doloꝛe est: q̃admo
dum sanguis ex naribus exiens: ꝛ qui ex
scissura exit cum doloꝛe hꝫ. Item ex uesi
ca ꝓuenit semp cum doloꝛe: ꝙ est qꝛ san/
guis ex hoc membꝛo ut plurimum egredi/
tur pp hu. acutos ipām lacerantes. Et q
a gibositate epatis egreditur ab acciden/
tibus debilitatem epatis denotantibus co
gnoscitur. Sed accidens ꝙ fluxus uētris
nominat: q̃q̃. g. sufficienter non sit loqu
tus: declaratum tñ est in egnuꝫ libꝛo: ꝙ fit
ab intestinoꝝ epatis ꝛ stoi debilitate: ꝛ a
liquando a debilitate membꝛoꝝ totius cō
poꝛis: ꝛ cum hoc dico debilitatem: malaꝫ
membꝛoꝝ sine mā complexionem intēdo
ꝛ silꝛ pp malam ꝯplexioneꝫ mālem hec ac
cidentia fieri pñt. hoc est pp mām in quo/
libet istoꝝ mēbꝛoꝝ aut in pluribus collctā
ꝛ tunc hec mala complexio solū membꝝ e
grum non significabit: sed ēt ipsius cām ꝺ
notabit. Et incipiendum est a signis q̃
qñ huic euōni coniungūt membꝝ hoc egꝝ
significant pp ipsas dr̃as. Et dicimus ꝙ
dr̃a que est inter fluxum uentris qui ab eg
tudine māli fit in aliquo membꝛo uel in pl
ribus. ꝛ inter fluxum qui ab egritudine fit
non māli. est. qꝛ ille qui ab egritudine mā
li hꝫ manifestum exitum humoꝛis ipm faci
enṫ cum egōne. ꝛ si sit sine mā ñ sic mani
festatur. Et debes scire ꝙ si a stō ꝓue
nerit. ab accñtibus stō supuenientibus ꝙ
manifestat stō hñte ꝯplonem malaꝫ mālē
aut ñ mālem. ꝛ cū hoc pēit⁹ ꝯiungit moꝛa
cibi in stō pua. ꝙ est qꝛ qui a stō ꝓuenit ē
pp vnam duaꝝ reꝝ. aut pp uirtutis expul
siue festinationem ut citius expellat. aut ꝓ
pter retentiue debilitatē ut non retineat. ꝛ
qꝺcunqꝫ hoꝝ fuerit necesse est ut pauca ci
bi in stō fiat moꝛa. Et aliñ accidit ut flu
xus ab intestinis ꝓueniat sicut dictum est
ꝛ hoc ab accñtibus intestinis supuenienti
bus cognoscitur. ꝛ qꝛ in stō cā festinantie
supꝛadicte non est. sed in ipso cibus tēpoe

naturali moraf. Et qui ab epē aut uenis ꝓuenit aut ab aliquibus alijs membris ꝓ uēit: ut a capite ꝛ ſiſtibus cognoſcif ſi mā lis a ſignis ſignificantibus dñium humo/ ris in membro: ꝛ ab accñtibus illi mēbro ꝓprijs: aut ab ipſius opōnibus. Auenzo ar. n. teſtifi catur de illo qui fluxuꝫ cronicū patiebatur ꝙ fluxus iſte in hora ſomni fō tificabatur ꝛ in hora uigiliaꝝ alleuiabaf: ꝛ per hoc arguebat ꝙ humor hoc faciens eēt in cerebro: ꝛ ſuam intentionem in cu/ rando cerebrum adhibuit ꝛ curatus eſt.

Et ego eandem iſti rem ſimilem feci in quodam fluxuꝫ uentriſ patiente: qui medi catus a multis medicis ꝛ a me longo tem pore fuit ꝛ nihil proficui hēbat: ita ꝙ ꝺ ipi us ſalute deſperaui: ſed ipm uiſitabam ſic amicum: ꝛ qꝛ magnus erat: tandem perce pi vnum ex ſuis brachijs alio friius ꝛ ma/ criuſ: ꝛ argumētaui hoc ꝙ flux⁹ ab illo bra chio ortum hūit: eo ꝙ uirtus ipſius mēbri attractiua ꝛ digina deperdita eēt pp malā ꝯplonem frigidam ñ materialem ſup ipam dñantem. Et ego intentionem meā ad illud membꝝ calefaciendum apposui cum fricatōnibus balneis: ꝛ ſimilibus localib⁹ reducere bonam ꝛ naturalem humiditatē conatus fui: ꝛ poſtea mentem appoſui: ut calorem naturalem atqꝫ humiditatē hanc cum rebus ꝯuenietibus ꝯſeruaret donec ipm ad oēs ſuas uirtutes naturales redu xi. Nec medicinam ꝓpriam aliqꝫ fluxui fa cere curaui: ꝛ pp hanc rem breui tpꝛ cura tus eſt. Sed fluxus qui fit pp opilatōeꝫ que fit in meſaraicis uenientib⁹ ab epē ad inteſtina ſigaf, per chilum exeuntem cum egōne qꝫuis tardet in ſtō ꝛ inteſtinis tpꝛ naturali: aut ꝓpinquo eidem: ꝛ qñ hoc ac cidit alicui fit ei macies tpꝛ breui: ita ꝙ bꝛ uiori qꝫ alijs fluxibus accidat. Sed qñ egritudines iſte ꝯponuntur difficile ē eas cognoſcere. Et ſcias ꝙ maior ps iſtoꝝ ſi/ gnoꝝ ꝯiecturabilis eſt: ꝛ ppea uolens iſta cognoſcere indiget acuto ingenio ꝛ perſe uerantia pſcrutationis: ꝛ qñ extimabis u num incipe eleuare cum medicina leui ſm egnem quam opinatus fueris: ꝛ ſi lucrat⁹ fueris ex hoc ꝯtinua medicinā: qꝛ tunc ſci es ꝙ opinatus es ueꝝ ñ dimitte. Sicut ꝙ qñ crediderís ꝙ cā fluxus ſit opilatio da/ bis res aperitās: ꝛ ſi lucratus fueris tene es hanc medicinam ꝛ credas ꝙ hec opio eſt uera: ꝛ ſi non: incipies cito reſtaurare illud quod feciſti cum medicina illa. Et opinantur quidā medicoꝝ ꝙ hec opilatio ſit de genere ſuppoſito egritudinib⁹ ꝛ cāiſ egritudinum: ꝛ ſi crediderif ꝙ cā egritudi nis ſit caliditas: ſtudebis curare cum reb⁹ frigidis: ꝛ ſi uideris ꝙ ꝓderint credas ꝓ certo tuam opinionem: ꝛ incipe egritudi/ nem leuare. Hec ſunt illa pp q̄ cognoſces mēbra leſa Et quedam cognoſces per accidentia membro coicātia leſo: ſicut tuſ ſis que accit cā pleureſis: aut cā apātis e patis: aut tractione oſſis trachea tracti cā apoſtematis epis: ſed hec ſigna non ſunt ꝓprie ſigna leſionis membri niſi ꝯiungan tur alia ſigna cum eis ſicut tuſſiſ ꝛ raſcatō qꝛ ñ ſignificāt ſup pleureſim: niſi ſit ibi do lor pungitiuus ꝛ fe. continua. Adhuc ſcias ꝙ in quibuſdaꝫ membroꝝ egroꝝ eſt egritudo per ſe ꝛ primo: ꝛ in quibuſdā pp alioꝝ membroꝝ coicatōnem fit: ꝛ cognitō egritudis q̄ pp colligantiā fit eſt ꝙ mēbrū ꝯpatiens pp augmētum ꝉ diutionē: egritu dis mēbri p ſe eḡ agrauaf aut alleuiaf: v. gr̄a qꝛ uertigo ꝛ alie capitis egritudines: que augmentanf qñ ſto⁹ nauſeat: aut quā do corruptos in ſe continet humores: aut qñ a cibis uacu⁹ ñ eſt: tc̄ dicere debemus ꝙ hoc ñ accit capiti niſi pp cerͤbri ad ſtom̄ colligantiam. Et adhuc hoc indiget pſcrutatione qꝛ poſſibile eſt ut alicui⁹ mē/ bri egritudo pp alteri⁹ mēbri egritudinem acreſcat. aut eē pōt ut in vno membro ſit egritudines plures quaꝝ vna eſt ſibi pro pria ꝛ pria. ꝛ altera pp altēius mēbri col ligantiā. Et alñ egritudo q̄ pp colligātiaꝫ fit pp ꝓprie egritudis augm̄tū recipiet cr mētū ꝛ augmētabit forte qs ꝙ pp colligā tiā ſolū hoc euenire poſſit. Jtē adhuc eē pōt ut due egritudines pp colligantiā eē poſſint ut egritudo cerebri pp ſtom̄. ꝛ eg̃ tudo ſtoi pp aliud mēbꝝ. Et ne in hūc er/ rorem decidat ſpeculator. oꝫ ut circa hoc pluries pſcrutef. ꝛ qñ ei⁹ opinio ſup aliq̄ iſtaꝝ fuerit firmata tunc remotionē ipi⁹ cū medicina equalitati ꝓpinqua attendet. h̄ eſt cum medicina ad aliquā extimitatū non multum declinante. Et ſi experientia hoc

ipm inuenerit in ipo perseueret ꝛ pendat ꝛ si non ad aliam opinionem se uertat.

De signis egritudinũ ꝛ cãꝝ ipãrum

T postꝙ nos de rebus vlibus fui/ mꝰ loquuti p quas mbꝛa egra cogno scere possimus. deinceps loqui uolumus de rebus p quas egritudines ꝛ ipaꝝ egri tudinum cãs cognoscamus. Et dicimꝰ ꝙ reꝝ sup quas nos oꝫ adducere signa vlꝛ sunt aut mala ꝯplo mal aut non mal. Et signa que malam ꝯlonẽ malem signt ut di ctum est sunt illa que dñationẽ hu. signt: aut in toto coꝛpoe: aut in vno mbꝛo egro

Et adhuc silꝛ ut dictum ẽ ea que ex cõ poꝛe egrediuntur humoꝛẽ facienteꝫ malã ꝯplonẽ malẽ signt: sicut uomitꝰ ꝛ egestio: aut sputum: ꝛ hec sunt sig cõuenientia sup gꝰ cẽ opatiue: ꝛ de hijs iã loquuti fuimus. Et rascatio significat ẽt sup cãm ꝛ spem operatẽ: sicut rascatio rubea significat foꝛ titudinem sanguinis: ꝛ uiridis foꝛtitudinẽ humoꝛis ꝯbusti: ꝛ iõ significat in egritudi nibus pectoꝛis moꝛtem. Et rascatio bõa est alba plana equalis: ꝛ que cum facilita te expuit. Et apata signt demrõnẽ sup humoꝛes operantes p signa signtia super foꝛtitudinem humoꝝ. Et doloꝛ significat sup cãm que opat. iõ ꝙ doloꝛ acutus sigt ꝙ hu. sunt cali: sꝫ doloꝛ martilinꝰ ꝛ doloꝛ similis punctioni acꝰ grosse nõ sunt nisi ex hu. fris sicut doloꝛ colice: aut cã humoꝛis lapideati: sicutꝰ accit i renibus cã arenelaꝝ

Et apata similiter ex signis cãꝝ facien tium manifestãt: ꝛ qꝛ pulsus in re apatum signũ hꝫ ꝓpꝛium ob hoc de ipso nunc loq disposuimus. Et dicimꝰ ꝙ apatum caloꝝ pulsus tensus ẽ puus: uelox: spissus: uariꝰ uarietate serina. Et tẽsio uero fit pp mãꝫ oꝛganum extendẽtẽ: paruitas uero pp du riciem ꝛ oꝛgani asperitatem fit: uelocitas ꝛ spissitudo pp recompensationẽ foꝛtĩ ma gnitudis fiunt ꝙ ãmisit: serinita uẽo fit qꝛ uirtus oꝛganum extendit: ꝛ qꝛ ñ est oꝛga/ num obediens ꝛ ipsius ptes non equalꝛ extendunt: ꝛ ob hoc vna alti resistit: ꝛ pp ea ille motus serine motui asilatur. Sꝫ apostematũ colicoꝝ pulsus spissioꝛ sãgui/ neoꝝ pulsu est pp ipsoꝝ fortitudinẽ calo/ ris ꝛ magis ad serinitatem declinat: eo ꝙ

cole siccitas indurat mbꝝ. Sed apatũ flematicoꝝ pulsus paruꝰ ꝛ rarus ꝛ tardꝰ est pp foꝛtitudinem frigiditatis ꝛ uirtutis debilitatem: ꝛ in hoc dispõ serina omnio non existit pp humoꝛis facientis debilita/ tem. Sed humoꝝ meloꝝ apostematuꝫ pulsus durus est ꝛ asp pp humoꝝ siccita tem: ꝛ est tardus ꝛ rarꝰ: ꝛ ad serinitatem manifeste declinat: ꝛ cum hijs oĩbus ẽ ocl tus ꝛ rarus. Et de rebꝰ p quas cogno scuntur apostemata que fiunt in pꝛincipa/ libus membꝛis est febꝛis: ꝛ iõ est una ꝺ re bus que oñdunt de apostematibus que ꝯ sueuerunt facere sanieꝫ: qꝛ apa qꝺ non fa cit saniem non hꝫ caloꝛem exñeum sicut a postemata que sunt cã uentositatis aut du ricici. Sed membꝛa in quibus uisibiliter manifestant sunt cerebꝝ: epar stoꝰ: ꝛ inte stina gratilia: ꝛ splen: ꝛ renes: ꝛ uulua: ꝛ uesica. Ista sunt genera signoꝝ per ꝗ spẽs egritudinum cognoscunt ẜm regulaꝫ huiꝰ artis ulem. Et si ego non recolerem si gna ꝛ cursum qui currit in hac arte. hoc ẽ dicere si ego non ꝯsiderarem in uno quo ꝗꝫ membꝛo ꝯsiderationem ꝓpꝛiam: tunc ꝯsideratio ulis sufficere uideretur. sed uo lo sequi uestigium. S. ad maioꝛẽ cautellã s. ad loquẽdum de rebus pticularibus: eo qꝺ hec est uia quesita in hac arte. Et nos narrabimus egritudines membꝛoꝝ mani festoꝝ. ꝛ narrabimus signa significãtia su per ipsa cum cautella ꝛ ꝯplemento uerbo rum particularium que cum ulibus dici ñ possent. Et ẽt qꝛ multa signa ex hijs cum accipiunt pticulariter nõ sunt signa. eo qꝺ plus apphendunt ꝙ signa ipsa. uel ꝙ mẽ bꝛum infirmum. ꝛ pp hoc necessarium est loqui super oia accidentia que sunt ꝓpꝛia unicuiꝗꝫ egritudini. Ubi gra qꝛ doloꝛ pun/ gitiuus in latere cum fe. ꝛ tussi. ꝛ plsu seri no signum est apostematis dyafragmatis Sed maioꝛ pars egritudinum membꝛoꝝ interioꝝ que indigent demrõne sunt apo/ stemata uel mala ꝯplo materialis uel non materialis. Sed ẜm. g. ꝯsiderationẽ i res pticulares narrare oꝫ. Sꝫ de hijs bꝛe/ uiter dicemꝰ egnes mbꝛoꝝ ꝓpꝛias narrã/ tes sig sup eas designtia oñdemꝰ a cerbꝛo incipientes. dicimꝰ ꝙ oẽs male ꝯplones eideꝫ supueniri pñt ut cale. fri. sic. ꝛ hu. ꝛ

uniuscuiusq; istaꝝ sig̃ significātia dispōnez pleni⁹ oñdenť: sicut oculoꝝ rubedo ꝛ faci ei: ꝛ actualis caloꝛ: dñiuz sanguis aut hũo ris calı significat. Et ꝓprietas maľ ꝯpľo nis calide aut frigide est ut eidem doloꝛ ꝯ iungatur: tñ in ꝯpľone calida foꝛtioꝛ exis/ tit: sed humida uľ sic. doloꝛẽ non efficit ni si paꝝ. Sed qñ est sola humiditas tunc so la grauitas sentiť: ꝛ humida ꝯpľo cerebꝛi cognosciť a capitis grauitate: ꝛ a mľto sō no: ꝛ a sensuum capitis ebetudine. Et sic citatis signa hijs existũt ꝯria. Et poťe est ut ꝯpľo adueniẽs capiti sit pꝛincipaľꝛ aduenieñ a capite: ꝛ poťe est ut ab alio ue niat mñbꝛo: sꝫ ꝑ maioꝛi pte accit cã stoi. Et signum h⁹ qñ soda ꝓmoneť qñ angustiať sto⁹ ad uomendũ: uel qñ a cibis uacu⁹ exis tit: aut qñ cibaria coꝛrupta sunt in stō. Et istud est gnãle qm̃ doloꝛ capitis augmẽta tur qñ augeť stoi egritudo: ꝛ minuiť qñ mi nuitur. Et poťe est ꝙ acciat ex colligãtia duaꝝ uenaꝝ que noiate sunt i arabico gui dez. Et sunt uene sōni qm̃ accit in capite doloꝛ qui dř emigꝛanea: ꝛ signum h⁹ ẽ sig̃ significantia repletiōnẽ occipicij. ꝛ possibi le est ut accid it ex colligãtia toti⁹ coꝛpis ꝛ signũ h⁹ ẽ sig̃ sigñtia ꝛpletōez vřez. Et ceř bꝛo aduenire pñt oẽs spẽs apostematum caľoꝝ ꝛ frõꝝ. Et alñ mbꝛ egꝛ cognosciť ut egritudo a ꝓpꝛijs ipi⁹ opōnibus in ipo sicut in egritudine ipsa in fixa i ceřbꝛo ꝯcō comitantur alienatōes q̃ non ꝯtinuanť cũ eo: ꝙ si pp colligantiam alteri⁹ mẽbꝛi exis tat: sicut ꝙ accit pp apostẽa dyafragmatis coicanť alienatōes q̃ non ꝯtinuãť cũ eo.

Item accidentie que sensibus adueni/ unt sunt cog̃nis spẽi eg̃nis membꝛi ꝓpꝛie sicut apostema coľicum in cerebꝛo factum malas p̃bet cogitatōnes: ꝛ quasi festucaꝝ de pãnis euulsionem adducit ꝛ uigiliaruz multitudinem: ꝛ cum mala dipōe de som/ no excitatur. Et ꝙ ex sanguine fit min⁹ uigilaŕ facit ꝗ̃ illud qꝺ de coleꝛa fit: ꝛ hꝫ risum ꝛ letitiam: sicut ꝙ a colera fit: seque tur ira ꝛ furoꝛ. Sed ꝙ de meľia fit ꝛ il lud alienatōem sensuum ꝓmouet: excepto ꝙ timoꝛ ꝛ plantus hoc ꝯcomitanť. Sed ꝙ ex flemate fit alñ coꝛruptōnem aialium uirtutum p̃bet ꝛ ñ intendit facere malum.

Sed signa ꝓpꝛia dñij humoꝛis apa fa cientis in cerebꝛo sunt sicut rubedo faci/ ei ꝛ oculoꝝ: ꝛ calitas. tact⁹ ꝛ fõtitudo pľ sus: qm̃ ista sig̃nt habundantiã sanguis: ꝛ maxime qñ associabiť eis regim̃ ꝯueniens sicut etates: ꝯpľones: ꝛ tp̃ꝛa. Et neq̃ras ut rememoꝛẽ tibi signa multotiens. qm̃ re memoꝛari debes eoꝝ que tibi dixi. Et pulsus sup apata significanś hꝫ a sua ꝓpꝛi etate uarietatẽ tremoꝛis: ꝙ est qꝛ i m̃bꝛo panniculoso pp certamen qꝺ est inter ṽtu tem ꝛ oꝛgani extñsionem. Et hoc accñs in apatibus calidis plus manifestať. In apa tibus uero flematicis ꝛ melancolicis mul totiens. Et humiditas q̃ est in apatib⁹ fle maticis qi uincit serinam dispōez: quã a p te m̃bꝛi ꝯsequiꝛ dꝫ. Et pãniculi qui in ce rebꝛo apantur sunt pia mater ꝛ dura mať ꝛ aliqñ ipsa sb̃a cerebꝛi apatur: ꝛ hoc ma ioꝛis est periculi: ꝛ foꝛtioꝛa hꝫ accidẽtia: ꝙ ẽ qꝛ ex hoc ꝯsequiť palisis aũ appople sia. Et dř ꝙ alñ cerebꝛi rete apať. ꝛ hoc sequiť doloꝛ pulsatiu⁹ pp arteriaꝝ multitu dinem. ꝛ ipsi⁹ ꝓpꝛia signa sunt albi oculi foꝛtis rubedo. ꝛ palpebꝛaꝝ grossicies: ꝛ motus difficultas. ꝛ fe. ut dictũ est ꝓpꝛia in istis apatibus existit. sed tñ in apatibus calidis est acuta. ꝛ in mollibus est lenta. Hee sunt egritudines in quibus necesse ẽ inducere demrōnez ꝛ ꝓpꝛe in egritudib⁹ cerebꝛi. Sꝫ epilensia ꝛ appoplesia ꝛ si miles egritudines neruoꝝ oẽs iste egritu dines sunt maĩe sẽsui. ꝛ iã dixim⁹ caꝝ cãs in libꝛis egritudinũ. Et que remanẽt log sunt signa que sunt ꝓpꝛia cuiusq; cẽ cãꝝ e gritudinum. Et hoc inuentũ est in eis plu ribus ex cãis. ꝛ est inuentũ in eis ex colli/ gantia alioꝝ m̃bꝛoꝝ. sicut est relaxatio. qꝛ iam declaratũ est in libꝛo egritudinũ ꝙ hu moꝛ q fac est cã flẽatī. ꝛ pōt eẽ ꝙ sit cã me lãncolie. Sꝫ si ẽ ab aquositate aut uẽtosita te. i hoc ẽ dřa iter medicos. ꝛ si pōt eẽ ut sit in cerebꝛo pꝛincipaliť ꝛ ex colligãtia a lioꝝ m̃bꝛoꝝ. Sꝫ cognoscẽ ista sig̃ maxie pōt sciri ꝑ p̃terita. qꝛ iste egritudines euẽi unt plurib⁹ de cãis. Ecce q̃ significãt su per ipsa sunt signa que significant sup ha bundantiã humoꝛis. ꝛ ꝙ eius qꝺ inueniť ex collicantia alterius m̃bꝛi dicta sunt. iaz fit uia ꝑ quã demrãtur: ꝛ hoc est ꝙ egritu do multiplicať in membꝛo ex colligãtia ꝛ

minuit ex meliorãtõe. ⁊ itẽ qꝛ i m̃bro leso non stat fissa egritudo. ⁊ iõ qm̃ ista accñtia manifestant ꝙ hee egritudines ñ sũt i mẽ bro principali. Et scias ꝙ dña q̃ inter egñes mãles ⁊ ñ mãles existit: ẽ: qꝛ mãlis dñium illiꝰ humoris oñdit: ⁊ q̃ prima essẽtia a ñ nãli existit si tñ hoc efficiens a rebus exterioribꝰ cẽtur: hec erit malicia pauca: ⁊ pseuerantia erit breuis: sicut dolor capitis qui a calore puenit solis: ⁊ sic egritudo q̃ noiat terabi q̃ ab aere serenissimo q m̃bra nutritiua lesit: ptingit. Et q̃ mala pplo a fa existit essentia sicut spasmꝰ ⁊ ethica q̃ a nimia siccitate fit: ⁊ hec spasmi spẽs ab alijs spasmi spẽbꝰ diuersificat qui paulatim aduenit: ⁊ eius tremõ est magnus: hec sũt signa egritudinis.

De signis egritudinum oculorum.

Incipiamus nunc signa egritudinis oculoꝝ. dicamꝰ ꝙ hee egritudines sẽsui uisus manifestant: ⁊ in hoc ñ indigemꝰ nisi cognitione cẽ: ⁊ hĉ meũ sermonẽ complebo cum de oculoꝝ medicatõe smonem ordinabo: sꝫ hic dicã signa q̃ cognitionẽ egritudinũ oculoꝝ manifestant. hec lesio ẽ q̃ aduenit neruo p quẽ ad oculũ spũs currit aialis: aut que eidẽ accit spũi Et neruꝰ q ad oculũ dirigit: legit aũ mala pplõe mãli: cũ apate uel opilatione: aut pp malã cõplexionẽ sine apate uel opilatione. Et signa male pplexionis cũ apate i oculis sũt manifesta: sicut pulsatio: rubedo ⁊ calor. ⁊ signa opilationis sunt sola grauitas. Et signa male pplexionis oculoꝝ manifestant sm ꝙ ois mala pplexio manifestat. Et opilatiões q̃ in eo fiunt sunt sicut egritudo q̃ noiat abiasal: ⁊ ẽ opilatio facta inter cõneã ⁊ hu. cristallinũ: ⁊ h opilatio appẽs ẽ hanc uero egritudinẽ pcedit uapoꝝ eleuatio ad ptes supiores. Et põt eẽ ut isti uapores pp colligãtiaꝫ stoi ascendant quos stoꝰ transmittit cerebro: ⁊ ẽt pñt a solo cerebro eleuãi. Et dña inter istos est qꝛ uapores a stõ uenientes crescunt ⁊ dcrescũt pp bonitatẽ digõnis stoi ⁊ maliciã ipiꝰ. Sꝫ qm̃ in cerebro fiunt in sua fixione firmant tñ ⁊ in eis q a cerebro fiunt aliqua addit malicia pp stoi maliciã. Et dñt ꝙ uapores a stõ ascendentes ambos oculos equalit turbant. Sed opilatio que ppter decursũ aque superioris aduenit ut plurimuꝫ in solo oculo accidit.

De signis egritudinum aurium.

Tarībꝰ ẽt fit egritudo pp duas male spẽs pplexionis: ut mãlẽ ⁊ ñ mãlem: ⁊ fiunt in ipsis apata: ⁊ opilatões: ⁊ dolores: ⁊ gnãliter egritudines que sunt oibus alijs m̃bris gnãles: dolor: ⁊ apa: ⁊ pustulaꝝ: ⁊ siliũm: ⁊ hec signa sunt signa ppria egritudinũ ipaꝝ. Et signa calidi apatis auricularꝝ sũt dolor isixiuꝰ grauis qꝛ m̃bꝝ est neruosũ ⁊ cartilaginosũ: ⁊ pulsus serinꝰ. Et scias ꝙ maior ps humoꝝ facientium talia apata sũt humoꝝ subtiliũ pp optuositatẽ uł duriciẽ sbe ipoꝝ m̃broꝝ ⁊ alñ cum hijs apatibus fit fe. ptinua: ⁊ maxime qñ apostẽa ẽ in radice loci noiati sumac. Et maior ps egritudinũ que fiunt in aure ẽ exsufflatio ⁊ tinitꝰ: pp iruentositatis expulsiõeꝫ ⁊ icłsiõeꝫ: ⁊ dr ꝙ h eẽ põt acuitate sentiendi. ⁊ demostratio super hec ẽ ꝙ ibi ñ ẽ signum sup habundãtie humoꝝ.

De signis egritudinum nasi.

Naso superueniunt opilationes: ⁊ apostemata cum pplesione mala mãli ⁊ non mãli. ⁊ ppria apata in ipso sunt q̃ deriuata sunt a noie illiꝰ uermis q ramisse noiatur. hic ẽ ille qui multos hꝫ pedes. ⁊ signa istius egritudinis ab eisdem quibus ⁊ alie egritudines cognoscuntur signis.

De signis egritudinis oris.

Tegñes qdã oris oculis manifestãt ⁊ obhoc pscrutatõe signoꝝ ipaꝝ nõ indigemus.

De signis egritudinũ gule.

Tgule fiunt apostẽata ⁊ egritudies q̃ ẽt eldaucha dñr. i. strangulator: ⁊ pses appellant aschebam Et cognoscuntur a dolore ibi exñte ⁊ p pstrictõne dglutionis: ⁊ qñ crescit pstrictionẽ facit haneli tus: ⁊ põt fieri ut hoc extinguat spũm. Et cã hꝰ a signis humoꝝ ibi dñantiũ cogñscit.

Et pulsus in hoc apate est undosus z e q2 hoc apa in mbro est musculoso: z diuersificatur hoc apa fz magnitudine z puitatez z fm hoc eoz terminationes iudicantur. Et hoc ex signis bonis est ut apa in ptib exterioribus manifestet aut pp tumore ad aliquod signu: aut pp dolore p tactum.

Et ipsius spes fm. G. sunt quinqz: vna est que fit i meatu gule que extremitatem epiglotis attingit. Secunda est que nec foris manifestat z in gula nec appet: fz ex hoc patiens quasi strangulatione pcipit. Tertia est que cum gula exterior est inflata. Quarta qn intus z ex tumet. Quinta quando lacerati colli appodiantur ita q spondilia intus contrahuntur.

De signis egritudinum pulmonis.

I pulmoni multe egritudines fiunt quaz quedaz sunt comunes z quedā pprie: coes sunt sicut apata: ulcerationes z ptinuitatis solutio. ppe uero sic tussis z egdo que dr bethoza. i. difficltas hanelit. Et apa pulmonis cogscit a forti hanelit strictura: z a concussione fixa cum ipo pp ter istius membri ad coz ppinquitatem z pectoris grauitatem: z a forti tinctura pomoz maxillaruz. z ab omnibus signis dominationis sanguinis cognoscit: ppea q2 ut plurimum in hoc membro apostema a sanguine concreatur. q est q2 colere spsio in eo pp sue substantie molliciem ee n pōt z et pp multam humiditatem ad ipsu trāsmissam: z tamen nec et pp hoc apostema flematicum nisi raro in ipso conficitur. Et dolor in apostemate istius mebri signum non est q2 hoc membz insensibile est. Et pulsus necessario talis qualis apostematum calidoruz: excepto q2 in eo vndositas est manifesta pp molliciem membri. Et soluonis continuitatis istius membri signu est q2 simul z semel sanguis egreditur multum rubeus: arenosus: z cum tussi: z hoc fuit aut pp cās extrinsecas: aut pp reuma descendens: aut pp percussiones in pectore factas. Et sputum similiter apa pulmonis manifestat dumō piungat cu signis p dictis. q e q2 posset fieri in apatib q fiut in panniculis costaz. Et ex signis laudabilibus in apate pulmonis est sputum albuz z equale: z q suauiter egreditur: qzadmodum in laudabile est signum in quo dominium aliquoz humoz manifestatur: z maxime sputum nigrum: z post illud e citrinu z post illud rubeum. Et sputum rotondu quod. y. dixit ee summum malum in pulmonis egritudine: est q2 significat perditionem super humiditatem naturalem: sed tussis non est signum nisi ce efficientis. Et cās ipsius tu ex alijs libris nouisti.

De sigs egrinudinu pectoris.

I egritudines q manifestiores sut in pectore: sunt apostemata z opilationes. Et apostemata ut plurimum fiunt in pellicula interiori tegente costas q egritudo nominat xazibera: que in lingua nostra pleuresis nominatur. Et i hijs apostematibus ppria signa sunt dolor fixus extensiuus fe. acuta: z tussis cum sputo: z pulsus serinus. Et aliquando hec apostemata fiunt in musculis qui sub panniculo sunt: z tunc hec passio apostema lacertis dr. hec signa sunt posteriora dictis signis. Similia tamen ipsius accidentia sunt debiliora z minus timorosa: nec dolor adeo fixus est: q2 non est in membro panniculoso nec i plsu serinitas sic festiatur. Et aliu apostema fit in panniculo pectus diuidete Et aliquando dyafragma apat: z seqt hoc sensus alienatio z ingetudo magna.

De signis egnum stoi.

I sto adueniunt spes pplexiois male ut malis z non malis z adueniut apa z ulcerationes. Sz spes male pplexionis n malis qn relissa est a reb extrinsecis e creata: z ille sit illi signa demrātiua sicut aduent aeris uel cibi frigidi. Sed si fuerit intensa erit aut mala pplexio calla z sicca que etbicā induc: aut erit fra z sic. z senectutis erit etbica. Et signu abaz egnu e q in hoc mbro illa signa manifestātur n in abab egnib hijs manifestari solent: q e q2 mbz hoc fortiter demacrat. Et qn patiens supin iacet tunc pcipit stoi dipōem fouee alicui similez ee. Et stercus molle egredit z indigestu: z vlz ipsi uirtutes oēs debilitant. Sz mala ipi mal p

plexio huiusmõi eē põt: aut ut ipā sit imbibita uel in ꝯcauitate ipsi⁹ fixa aut ab alio mẽbro transmissa: ꝛ põt eē ut res ābe adinuicem ꝯponant: ꝛ hoc põt: aut ab vna aut a duab⁹ mēbus eē. Vbi grā sicut si in ipō sit humoꝛ colic⁹ ꝛ ipsi humoꝛ flematic⁹ transmittat. Et si ipse fuerit flematic⁹ humō: ab eo ruct⁹ ꝓueniet accetosus: ꝛ si fuerit colicus fiet fuōsus. Et dr̄a que est inter hūorem fixum ꝛ transmissuꝫ: ē. qꝛ transmissus p secessū aū uoitū exit. Sꝫ ibibit⁹ ꝛ infixus neutrū hoꝝ attentat: sꝫ conat ad uomendū ꝛ nihil ꝓhicit. Et signū appꝛiatū colere ē tremoꝛ labii. Et humoꝛis melācolici i stō signa sunt uirtutis uisibilis impedimētū ꝛ acetositas acerba in oꝛe. Drā uero q̄ inter ꝯplexionē malē ꝛ non materialē ē pp humoꝛem p uomitū uel secessum exeuntē. Et in passione stoi urina groſſa mālem ꝯplexinem peccantem significat. Sed apostemata fiunt aut in fundo stoi aut in ipsius oꝛe Et hoꝝ quedam sunt calida: quedam frā: ꝛ quedam ex genere cancri: ꝛ quedam sūt uentosa. Et cē apā qō in stō sopoꝛat seqt se. ꝛ doloꝛ fixuus: ꝛ max̄ qñ in oꝛe stoi oritur. ꝙ est qꝛ illa ps magis neruosa exit. ꝛ est colligantie pꝛinceps. ꝛ ob hoc picħosioꝛ ea que in fundo existit. ꝛ eidem sincopis ꝛ sensus ꝛ alienatio sequit. ꝛ frigida apostēata sequunt doloꝛes debiles ꝛ fe. lenta. Et apātibus que in stō cancerosa fiunt sine doloꝛe a fe. fiunt: ꝛ si eēt etbice assimilaret: aut mixtis fe. Et ꝓpꝛium signoꝝ hoꝝ apostematum est ructus putridus coꝛruptus cum operatōnum debilitate. hoc est qꝛ cibus egreditur indigestus: ꝛ alia actidentia hijs similia. Et vl'ꝛ signa que dominium humoꝝ significant illa eadē sunt signa que significant illum humoꝛem qui hoc facit Et ut plurimum attestātur ꝛ ꝯpl'o: etas ꝛ regimen: ꝛ alia hijs similia iuuant ad hoc cognoscendum. Sꝫ ulcera cog̃scit ab ardoꝛe uel ꝯbustione q̄ i eo fit: ꝛ pp paucā moꝛdicatōem. raro tñ fit ut ulceret sto⁹: nisi sit ēt ulceratō i gula aut oꝛe

De signis eg̃nū epis.

I epi accidūt opilationes ꝛ apta: ꝛ spēs male ꝯpl'onis oms. Signū apatis epis ñ tñ ꝓpꝛiū ē fe. atqꝫ tussis ꝛ illius loci doloꝛ. ꝛ ꝙ qi ꝓpꝛiū ē grauitas loci q trachea noiat. ꝛ max̄ qñ i gibositate epis apā exit. Et sepe signa apātis costaꝝ cuꝫ signis apātis epis ꝯmiscet: qꝛ sepe dolō apātis epis ꝓuenit ad eundē locuꝫ ad quē doloꝛ apātis pellicl'e costas tegentī repit ꝛ tunc hic nullū ꝓpꝛiū signū repit. ꝛ cum hijs oibus accit tussis. tñ in epis apate ñ fit multū sputū. Et alñ erit sputū in apostemate panniculi max̄ qñ apostēa saniē facē incepit. Et ppea sputū in pꝛincipio signū sufficiens non erit. nec ē drā pp inter apata epis ꝛ pl'etica nisi in qualitate doloꝛis qꝛ in pl'esi est doloꝛ fixus ꝛ extensiuus: ꝛ qui in epē est aggregatiuus. Et in pl'su ēt drā existit. ꝛ in pleuresi est serinus: in epate uero undosus. ꝛ dr̄ ꝙ aliquando apostema fit in epatis lacerto. Et figura apostematis epatis est lunaris. Sed figura apostematis lacerti est oblonga uel quadrata ꝛ vn⁹ āgul⁹ ipi⁹ ē grossus ꝛ alter subtilis.

De signis egritudinum splenis.

I spleni oēs spēs male ꝯplexionis accidunt: ꝛ opilatōes ꝛ apostemata ꝛ uentositas inflatiua Et signa apostematis splenis sunt doloꝛ grauis ꝛ febꝛis ꝛ accidentia que coꝛpoꝛi adueniunt ꝓpt̄ huiusmodi membꝛi egritudines: ꝛ opilatōnis signa sola grauitas existit. ꝛ signa uentositatis inflatiue solus doloꝛ est extensiu⁹ Et ex apostemate ꝛ opilatione splenis sequitur macies totius coꝛpoꝛis. Et iō dicit. y. quando splen crescit tunc coꝛpus attenuatur: ꝛ qñ decresit tunc inspissatur.

De signis egritudinum renum.

I renibus accidit species male complexionis ꝛ opilatōnes ꝛ apostemata. Et discernuntur a uesice egritudinibus pꝛopter lapidis ꝛ arene generationem. Et magis pꝛopꝛia species male complexionis que renibus conuenit: est egritudo que bolbarabꝛis noiat q̄ i latio dyabtica dr̄. ꝛ ꝯ fōii siti ꝛ urie fluxu. ꝛ fe.

Et apatis caki sũt signa dolor agũaks in renibus sẽtit⁹: τ dolor inalcati fact⁹ cuꝫ fe. urine ꝯstrictõe. Et qñ patiens sup lat⁹ sanũ decõbit uĩ ut ali⁹ ren sup ipsũ suspendak: τ hoc ꝓuenit qñ est in statu aut declinatione. τ in maiõi parte in hijs apostẽatib⁹ fiunt fe. errantes aut iuncte in apatib⁹ fris τ lẽtis: iõ qꝛ fe. ñ aduenit apatib⁹ mẽbroꝝ principalium: nisi qñ apata erunt pata saniẽ facere Sꝫ signũ generatõis lapidis in renib⁹ ẽ dolor fix⁹ ab isti⁹ gñatõis principio quousqꝫ nã illos abicit ex. fm illos q dñt ꝙ lapides isti i sba renũ gñank. τ iõ alñ cũ istis sanguis exitus adest. Et ꝙ uerius appet ẽ ꝙ in ꝯcauitate renũ generẽk τ dolor q est i hac egne. τ accñtia dolõis accñtibus q̃ in colica iuueniunk sikank. pp ea qꝛ stoi distẽpantia τ uomit⁹ hijs duab⁹ egnibus coiter accidũt. τ casus silr appetit⁹. Et dña istaꝝ difficilis est max i egtudinũ principio. sꝫ in fine maie diuersificank. pp in colica uẽtris eẽ ꝯstrictõnem. τ humoꝝ cognitõem τ multã uentositatem. τ ẽt lapides generati in renibus arenam oñdunt in urina. Et signum discretm̃ i hoc est opõ clisterioꝝ. qꝛ si patiens pp clistere requiẽ inueniet sicut accit. G. sine dubio hic dolor colic⁹ erit. τ si pp clisteria agũak ꝓculdubio renalis ẽ. Cã est qꝛ clisteria intestina replent τ distensiõẽ in eis opank. τ tunc opprimunk renes τ dolor fortificak. Sed signa q̃ ulceratões significãt τ dolõ ulceratiuus sine grauitate τ extensiõe: cuꝫ exitu sanguinis aut saniei. τ alñ egrediũk cũ uria frustra frustris cãniũ similia. τ hoc accidit qñ in substãtia renũ corrosio fit.

De signis egritudinum uesice.

T i uesica manifestiores egritudies q̃ in ipsa generank sunt lapides qui in ipsa generank: τ apostẽata τ ulcerationes τ stranguiria τ sine uolũtate urine exitus. Sed signum lapidis dolor qui in uesica sentik cum uirge pruritu. τ uirge erectione. τ relaxationes sine cã maia. τ urie cruditas. τ albedo ipsius cũ subtilitate. τ difficultas exituſ urine. τ arenaꝝ appẽtia in ipsa. Sed constrictõ urine fit aut pp membrum mandans ipsam. aut ꝓpter meatum qui a renibus ad uesicam tendit. Et hijs duobus unum est comune accidens. τ hoc est urine difficultas. Sed diuersificatur in ipsis ut si a renibus ibi dolor sentitur si autem a meatu ibi dolor adest. Et aliqñdo constrictio fit urine ab ipsa uesica. aut a meatu qui ad ipsam ꝓgreditur uesicam. τ ista duo similiter in vno accidente comunicãt. hoc est qꝛ uesica repletionẽ recipit silr τ meatus. Sed diuersificantur in hoc qꝛ h quod a uesica ꝓuenit quando uesica p̃mitur τ urina exit. Sed ꝙ a meatu ꝓuenit non emittit urinam. τ si uesica exprimatur τ opilatio istius meatus fit a lapide. aut ab humoribus grossis sanguineis uel sanguine coagulato. aut ꝓpter complexionem frigidam dominantem. aut ꝓpter apostema. aut furunculos. Et signa harum egritudinum sunt quando si fuerit ex lapillulis significatur ex arenulis p̃cedentibus. τ si est ex coagulatione sanguinis signum est sanguis anticipatus. Et si ex sanie fuerit signum est apostema quod p̃cessit. Et si ex humoribus grossis fuerit significatur ex exitu p̃cedentis humoris.

Et cognoscuntur iste dispositões per signa eadem conuenientia. Et si adinuicẽ iste dispositões coniungantur dificile cognoscuntur a medico. quare quiete debet medicinare considerando primã intentionem. τ si illa lucratus fuerit sequatur illaꝫ τ si non dimittat. Et si pustula aut ulceratio est in uesica ꝙ ab ea egreditur furfuribus aut laminib⁹ assimilatur. Sed si hee egritudines fiunt in renibus. ꝙ ab eis exierit frustris carnium assimilabitur.

De signis egritudinum intestinorum.

T intestinis ut plurimum fit egritudo que dicitur colon. apostemata. ulcerationes. τ sanguinis fluxus. Sed sanguinis fluxus ulcerationem comcomittak. τ iste sanguis cum fecibus egreditur a p̃ncipio mixtus. τ aliquando ex substantia intestinoꝝ egredik. Et signũ h⁹ ẽ dolor qñ euãnk humores τ feces. τ qñ apostẽa est in itestinis grossis hoc mõ cognoscitur. qꝛ cũ patiens mordicationẽ sentit cogik assellare. τ ꝙ ab apostẽate exit cũ fecibus non est admixtum. τ si fuerit in subtilib⁹ ꝓpter

dolorē assellare non coget ꝛ ꝙ ab eis egꝫ dietur.cū stercore erit admixtū pp uie longitudinem Similiter si apostēa in subcilibus fuerit dolor circa umbilicum sentiet ꝛ cum intestinis fuerit grossis dolorem sētiet inferius.Et signa colice calide maia sit ꝛ uniuersaliter ea q̄ significant dn̄ium humoꝝ in oēm patientem. ꝛ que pp uentositatē fiunt sunt dolor extensiuus ꝛ tortio intestinoꝝ.Et si tortio fuerit cū rugitu grossā uentositatē significat.ꝛ que fit pp apa cognoscit a fortitudine doloris a fe.a siti.ꝛ ab accn̄tib⁹ oñtibus dn̄ationem humoris apa facientis.Et egritudo fortissima que yliaca noiatur fortiora hꝫ accn̄tia ꝛ mala ita ꝙ patiens cogit uomere stercus. Et ut plurimuꝫ hoc accn̄s est pp apostēa i sb̄tilibus itestinis factum.ꝛ pōt fieri pp stercus putrefactū in eis.aut pp hu. grossū uiscosū.aut pp herniā factam ex descensu intestinoꝝ.aut pp uenenū receptuꝫ. Et vł ꝛ hec egritudo in intestinis subtilibus est ꝑpria.ꝛ hec egritudo attribuit ꝟtuti expulsiue.cum suum nālē motū n̄ hēat.aut dꝫ attribui vniuersaliter ꝯpilationi. Et aln̄ pp priuōnem colere que ad intestina ꝯsueuerat transmitti.qꝛ p modum abstersiōis adiuuat ad fecum debitam expulsionem.Et opilationes fiunt in illis pp humores aut apata.aut pp malā ꝯplexionem frāꝫ ꝛ siccam que uias cōstringit.aut pp alias res positionem eoꝝ corrumpentes sicut uentositas que ea facit tortuosa ꝛ hernia.

De signis egritudinum vulue.

Ꝛ vulue egritudines fiunt quib⁹omnes spēs male ꝯplexionis coicāt sic ab hijs q̄ ꝓcesserūt tibi manifestū est ꝛ sepe ipi accidunt apata. Et hoꝝ signum est dolor fixus.ꝛ pulsus serinus.eo ꝙ mēbꝝ est neruosū ꝛ fe.accit eiꝺ.eo ꝙ sit mēbꝝ principale aliquo mō principalitatis.
Et ex egritudinibus que magis in ipsa ꝓprie sunt:est egritudo que mola nūcupatur:que dificile a ꝑgnatione cognoscit: eo ꝙ ablatio mestrui ꝛ grossicies uentris communicat ābabus. Et signuꝫ discretīū ē qꝛ transit termium mot⁹ embrionis absꝗ motu.ꝛ hoc accit multis annis qꝛ portari pōt donec ab ea mōlatur aut absoluatur ꝛ hoc fm uirtutis teorem. Et aln̄ accit ut eam ferat pluribus annis demū parit frustrum carnis ꝛ alique moriunt. Jteꝫ ꝓpria est egritudo vulue illa que suffocatio dr̄ matricis que fit pp mestrui sanguis cōruptionem in matrice:ꝛ euenit ei sincopis ꝛ difficultas in hanelitu:ꝛ priuatio sensus ꝛ motus: ꝛ debiliter sentitur pulsus eius ꝛ accit eiꝺ duricies:ꝛ ipius horis opilatio Et hoc accit ex reliquijs apatis duri indurantis in orificio matricis. Et spēs male complexionis matricis si materiales sit ab hijs que ab ipa egrediuntur cognoscūtur:ꝛ si non sint materiales a siccitate ipius percipiuntur Et gnāłꝛ signa q̄ signt ꝯpłōeꝫ sī sig̃ signtia ꝯpłoneꝫ matricis: ꝛ ꝺ cetero instabim⁹ super cās que operantur putredineꝫ.ꝛ completus est tractatus iuxta nostram intentionem.

Explicit liber quartus:incipit liber quītus de cibis ꝛ medicinis hn̄s tres tractatus primus de cibis ꝛ medicinis in generali.Capitulum primum: tractatus primi resolutionis sue intentionis.

IN primis sciendum est qd sit cibus ꝛ quid medicia: ꝛ quot sint eoꝝ opōnes: ꝛ qualiter operant ꝛ ꝓprie medicine: eo ꝙ hn̄t multas opōes q̄s medici appellant ꝟtutes prias ꝫas ꝛ tertias:ꝛ ꝓprietates:ꝛ cuꝫ hoc dabim⁹ cognitōem haꝝ istaꝝ mediciarū q̄ opant q̄lꝫ istaꝝ opōnū Et postea speculabimur in opōnibus eaꝝ. ħ est utꝝ uiā qua apꝓhendim⁹ē p uiā siłi solū:aut p uiā expiētie solū:aut p uiā ꝯtinentē utrūꝗ ꝛ hoc totū erit postq̄ recepim⁹ a nālib⁹ꝙ erit recipiēꝺ. Et qn̄ ꝯpleuerim⁹hoc rcordabimur ꝓprioꝝ ciboꝝ ꝛ mediciaꝝ quoꝝ multiplicata est scia ꝛ expiētia itermis nālib⁹ ꝛ testificata:ał rctificata a coitate medicoꝝ aū a maiōi pte.Et p⁹a nārabiꝫ⁹modos ꝯpōis ꝛ rcōdabimur eoꝝ q̄ maifestiora sī fecte ꝯponētiū.ꝛ nārabiꝫ⁹ nāꝫ ꝯpłonis ꝫꝫ uiā q̄ noꝭ oñdēt rgłe ille.ꝛ qn̄ ꝯpłueriꝫ⁹ħ tc̄ ꝯpleta eīt nr̄a itn̄tō i hac pticła
Capitulū ꝺ qditate cibi ꝛ medicie.

Dicamus q cibus est illō q ponit nā les ptes cibati. et hec ps est in spē p tis dissolute. Sed medicina diuersificatur ab hoc. iō qz q̄uis ipsa sit ex rebus que ponūt nāles ptes cibati. illa ps ñ est i spē partis dissolute. sed hz in se rem actām et alteratiuā. Et ppea qñ supuēit hec dispō sup dispōnem egritudinalem que est ꝯria uocatur illa opō curatio. Et hec est inten tio difinitionis qua .g. difiniuit cibuz et me dicinam. dicens q cibus est illud quod pa titur a corpore. Et medicina est illud a quo patitur corpus. Sed si nos non intel ligeremus ex uerbis hoc q dictum est nō eēt intellecta certitudo cibi et medicie. Et iam opinatus est vnus ex nr̄is sociis q no minatur abubetri auensufu. q illud quod diximus in hac difinitione eēt quasi ꝯrium uerbis .g. et sup hoc eidem multas trans/ misit eplas quousq3 hoc plene intellexit.

Capitulum de opōnibus quas opant medicine in corpore hūano q̄ sunt prime.

Topationum quas operantur medi cine in corporibus humanis quedā sūt prime. sicut est caliditas. fri. sic. et hu. et quedā eaꝝ sunt fe. sicut maturatio. digō mollificatio. resolutio. et apertio et multa alia similia istis que enarrare debem⁹. qñ declarabimus nām medicinaꝝ que faciūt hoc. et fuerunt uocate fe. qz sequuntur mensuram mixtionis primaꝝ uirtutum. et quedā eaꝝ sunt tertie que sunt ꝑprie i cer tis membris. et sunt quasi faꝝ. Et est con ueniens in primis narrare quō hee hñt a gere in corporib⁹ has operationes. et quō hñt pati a corporibus eaꝝ passiones. et h̄ scimus qñ sciuerimus p q̄ʒ modum nutrit nutritus. Et dicamus iam declaratum est in nāli phia q membra q̄ primo nutri/ unt sunt m̄bra sil'ia: iō qz cib⁹ primo ꝯuer tit fm ordinem quē hz in corpe cibati i hu miditatē similē huitate fixe in m̄bris ꝯsimi lib⁹ et miscet cū eis p eund mod quo miscē tur ad inuicē res liquide. ppea qz non ē al ter mod⁹ p quē nā possit restaurare rē dis solutam oibus ptibus mēbri nisi p moduz mixtionis: et qñ erit p mixtū fm hūc mod: tunc hēbit essentiā in ipso: et post hoc assi/ milabitur illud mēbro: hoc ē qz dat eidez vnā coagulatōem stabilitatis similē stabili tati m̄bri. Et est ibi declaratū q hoc fit p decoctōem: et decoctio fit p calorē q ē in ci bato: nō q calor sit prim⁹ motor in hac re sed ē aia nutritā: ppea qz opōes caloris ñ sunt determinate nec ordinate ad vnum fi nē manifestum. Et postq̄ʒ ita est uidēd est quō dr̄ cibus eē tēpatus aut madicina: et quō dr̄ sup quēlʒ eoꝝ ut sit distēpati: q̄ʒ uis meli⁹ sit appriare tēpantiā cibo: sicut ē meli⁹ appriare distēpantiam medicine. pp ea qz cibus hz pp suā uirtutē et suam ꝑpa/ tionem ut ꝯuertat ad humiditatē similē hu miditati radicali que est in m̄bro ꝯsimili: et calōi intrīseco simili calori qui est i cibato: ita ut sint idē fm cōem modū: et h̄ ē solū in eo q est tēpate ꝯplexionis uel ꝑpinque ei et p hunc modū dr̄ q cib⁹ sit tēpatus sicut erat panis. G. et carnes galinaꝝ iuuenuz et similia istis: qz q̄ʒtitas ptiū ab istis ꝑsti/ taꝝ corpori cibato ē idē cū ptibus q̄ fuerīt dissolute. Sʒ tēpantia medicine ē ꝑpi/ qua huic. et diuersificatur inq̄ʒtum non hz uirtutem restaurandi partem equalem q̄ʒti tati rei que dissoluta est ex corpore. et pp ea non pōt hō nutriri ex tempata medicia et comedat ex ea tm̄ q̄ʒtū comedit ex cibo Sʒ qñ dicim⁹ q medicia sit tēpata itelligit ei⁹ tēpātia qñ comedit ex ea q̄ʒtitas q̄ ñ ē sensibilis ꝯpādo eā q̄ʒtitati ptiū dissoluta rū a cōpe: qz tc ñ iducit i cor⁹ rē extneā: qz si hō comederet ex ea q̄ʒtitatem sensibilez fm q comedisset de cibo induceret in cor⁹ ex necessitate rem extraneam q̄ʒuis diffici/ le sit inuenire medicinam temperatam in o perationibus omnibus. Et fm hoc debet intelligere q quando dicimus q medicia est calida: frigida: humida: uel sicca: et dici mus etiam de cibo: nostra intentio non est nisi equiuoce: sicut tu scis quando dicimus de uino quod est calidum in fo gradu: et si militer crocum nōn intendimus ut sit idem calor. Et postq̄ʒ declaratum est qd sit cibus temperatus et medicina temperata et qualiter operentur i corpore ex hoc po tes intelligere uiā p quā dicim⁹ eē distēpa tos: et hoc dicimus in qualitatibus primis idest quomodo calefacit medicina: refri/ gerat: calefacit: et humectat: et exsiccat.

Quia medicina que ꝯuertiť in chilū callo rem tēperato chilo. aut in caloꝛē qui ē ps corporis. hoc est ad partem calidam. illaꝫ medicinam dicim⁹ calidā. qꝛ caloꝛ dr̃ ꝙ sit una reꝝ que calefacit hominem plus debito. ⁊ ꝙ generat ex chilo est calidius debito. ⁊ sanguis qui est mā caloris nāľ ē calidioꝛ debito. Siľ ⁊ humiditas radicalis ī quam ꝯuertitur sāguis est calidioꝛ suo mō ⁊ sic de necessitate calefiunt oēs corporis ptes. Et sic dr̃ de medicina frigida qꝛ nō refrigēat nisi qꝛ ꝯuertiť in locis digōis ad diminutū caloꝛem. magisq̃ʒ caloꝛ corporis fit. ita ꝙ chilus qui ex ea gnāť est diutus a calōe cōpis: ⁊ ñ dr̃ ueraciť ut refrigeret qꝛ caloꝛ nāľ ñ hʒ aliq̃ʒ uiam generādi frigiditatē: ⁊ sic debes dicere in sanguine ⁊ humiditatibus que sunt in mēbris ⁊ in humiditate ⁊ siccitate oium ptium corporis.

Et q̃ñ medici speculanť opōnes medicinaꝝ in corpus facile est eis dicere qualr calefaciunt. sʒ dificile ē eis dicē qualr refrigerant. ita ꝙ. g. dicit qi fugitiu⁹. ꝙ non fit nisi p diōnem medicinaꝝ in puas partes. Et si non refrigeraret medicina nisi p diuisionem ipsi⁹ in partes minutas. ğ necessarium eēt nobis dicere ꝙ eēt frā in actu. neq̃ʒ ēt caľa est caľa in actu. sed hec res e que bene ꝯpetit medicine caľe sicut medicine frē. qꝛ res ꝯuertibiles q̃ñ ꝯuertunť in partes minimas. facilius ꝯuersionem recipiunt. Et q̃uis medicina sit passibilis a corpore per uiam quam diximus. ñ ē impossibile ut patiatur ab ea per alium mōꝫ. Nam uides ꝙ cibus ē passibilis a corpore. ⁊ tñ inuenis cibū qui mutat coꝛ⁹ fm aliquem modū ⁊ fm aliquam latitudinem. ⁊ si hoc inuenitur in cibo qui est appꝛiatus passioni ⁊ tñ uincit aliquo mōꝝ. ğ hoc maxime dʒ inueniri in medicina que uictorie appꝛiať. ⁊ mutatō. qꝛ ueraciter debemus dicere ꝙ q̃uis alñ uincatur tñ non deserit ppꝛiam suam uirtutem hoc est substantialeʒ. Sicut dr̃ ꝙ arboꝛ egipti occidebat dū erat in egipto. ⁊ q̃ñ remota fuit abide nutriebat. Et dicit Arꝝ. ꝙ in terra latinorum sunt duo flumina ex quoꝝ vno si oues biberent generabunt masculos. ⁊ ex alio feminas. Et hoc non est nisi ppea ꝙ cib⁹ ex vna parte est similis ⁊ ex alia dissimilis ⁊ ex parte similitudis est patiens. ⁊ ex pte dissimilitudinis est agens. Et hic est mod⁹ medicinaꝝ que dicuntur calide aut frigiđ in potentia. hoc est pp p̄paratōnem quaꝫ habent. qꝛ non est in aliquo compositoꝝ calor in actu nisi in animalibus ꝑpter eoꝝ perfectionem ⁊ indigent caloꝛe extrinseco magis. ⁊ pꝛopterea non inueniť in eis temperantia elementorum sicut in animalibus. Sed res simplices que non nutriūt sicut quatuoꝛ elementa non dant corpori q̃ñ adueniunt ei intus uel ex̃ nisi qualitatē. iō q̃ñ obuiant nr̃is cōpib⁹ mouēt corpora. sed ñ moueň a nr̃is corporibus. ꝑpea qꝛ qualitates cuꝫ quibus ꝯpantur eľa in corporibus sunt in actu sicut caloꝛ in igne ⁊ frigus in niue. Et q̃ñ eľa mouent corpōa ipa non moueň. i. ñ ꝯuertuň. Et quādo medici uolunt de mensuris p̄paratōuꝫ narrare que sunt in medicis: qꝛ indigent hoc in medicatōne: oꝛdinauerunt gradus per modum comperationis corpori tempato: ⁊ posuerunt quamlʒ qualitatē in quatuoꝛ gradibus. s. calidum in pꝛimo ẛo tertō ⁊ quarto. ⁊ sic de frō ⁊ hu. ⁊ humiđ nō uidetur ꝙ possit transire tertium gradum Et ꝙ pertransit quartum gradum est res uenenosa que corrumpit corpus ⁊ iste sūt uie pꝛimaꝝ actōnū ⁊ passionū medicinaꝝ

Capitulum de uirtutibus medicinarum secundis ⁊ tertijs.

Et nos uolumus incipere narrare đ uirtutibus ẛis ⁊ tertijs: ⁊ dicerere nās mediciaꝝ qb⁹ hoc opāť ⁊ qualr opāť Et dicam⁹ ꝙ medicine qꝛ sunt ꝯposite ex eľis q̃ñ alteraň a corpe aut altāt coꝛ⁹: quedā eoꝝ sunt que assimilaň ei ꝙ ē i cis ex uirtutib⁹ eľoꝝ sicut sunt ille q̄ dāt caľitatē: frītatē: sic. ⁊ hu. siľem in qualitatib⁹ que sunt in illis: ⁊ quedā actōnum ⁊ passionuꝫ que non assiľantur ei ꝙ est ex vtutib⁹ eľoꝝ sed sunt opatōnes ꝯn̄tes pꝛimas uirtutes eľoꝝ: ⁊ hoc pp locū sbi in quo opātur: sic ille que hn̄t indurare: mollificare: denigrare: rubificare: ⁊ similia. ⁊ locus subiecti in quo manifestantur iste operationes circa q̄cunq̃ʒ membrum si indeterminatū fuerit appellabuntur iste uirtutes secunde.

Et qñ operabunt in ꝓprium mēbꝝ tūc di
centur uirtutes tertie sicut sunt medicie q̄
ꝓuocant urinā ꝛ que mundificant pulmo
nem ꝛ que generant sperma ꝛ que frāgūt
lapidem ꝛ similes istis. Et postq̄ dcꝫ
ēst de uirtutibus ṗis ꝛ tertijs dō est de nā
opōnuꝫ istaꝝ mediaꝝ manifestioꝝ ꝛ incipi
amus a ṗis. Et dicamus ꝙ istaꝝ medicia/
rum quedā sunt maturatē. hoc est que faci
unt saniē. ꝛ quedam eaꝝ sunt mollificatiū
quedam induratiue. ꝛ quedā aperitiue. ꝛ
quedā opilatiue. ꝛ quedam euaporatiue.
ꝛ quedam petrificatiue. ꝛ quedaꝫ stiptice
ꝛ quedam lenitiue ꝛ similes hiis. Et ꝺ
bes scire ꝙ medicina aꝓꝑiata alicui opō
ni non dr̄ hr̄e illam ꝓprietatem nisi ꝯpōne
ad corꝰ tepatū uel ad ꝓpinquuꝫ tēpantie.
ꝛ medicus exptus in hac arte. qñ cadit ad
manꝰ ipsiꝰ aliō corꝰ distēpatum dꝫ arbitra
ri medicinam ṗm mensuraꝫ quam uidet ei
eē magis iustam ꝛ magis ꝯuenibilem in ꝟ
tute medicine que hꝫ facere opōnem istaꝫ
in tali corpore ꝛ experientie hn̄t hic locuꝫ
magnum. Uerbi ḡ. postq̄ sciuerimus ꝙ me
dicina maturatiua est illa cuiꝰ calor ē equa
lis calori corporis debemus intelligere
hanc ꝓportionem ꝓpriam vnicuiqꝫ p se ꝛ
facere ꝯpationē ꝓpriam tali corpori. Et
hoc non fuit solum in ꝯpṫone ꝓpria vnius
indiuidui sed ēt i vno quoqꝫ membro p se
ppea qꝛ medicina que facit saniē in testicu
lis non facit saniem in aure. ꝛ nō oꝫ ꝙ me
dicus has res tradat obliuioni: ꝛ experiē
tia hꝫ in istis uijs arbitrijs magnū posse.

Decisio prima de medicinis matatiuis

Deinceps narrāda est natura illius
medicine que opaṫ opōes supradic
tas: ꝛ incipiendum est a maturatiuis. Et
dicamus ꝙ maturatio est opō caloris nāṫ
in s̄ba mē: sicut dictum est in alio loco. Et
maturatio est ordinata ṗm ordinem quem
hꝫ digō in cibo: hoc est in tribus digōnibꝰ
Et qñ spgitur ad aliud membꝝ: mā q̄ eḡ/
ditur a nā in q̄titate aut qualitate: aū in u
trisqꝫ simul ꝛ putrefit illa mā: tunc gnāṫ i
illo membro de necessitate unus calor mix
tus ex nāli ꝛ ex̄neo. ꝛ si mā illa est apta re
cipere digōnem fit ibi sanies ꝛ maturatur

ꝟō qꝛ alba sanies est media inter digōnē
pfectam ꝛ diminutā: eo qꝺ est alba: qꝛ mē
non sunt apte ad recipiendum digōneꝫ p
maiori parte: nisi qñ egrediuntur a sua nā
in q̄titate. Sed qñ egrediuntur a natu
ra ēt in qualitate: tunc est in eis digō diffi/
cilis: hoc est qñ tendunt ad malam quali/
tatem sicut ad humores adustos ꝛ similes
illis. ḡ ars ꝯueniens in ṡr̄i re est ꝯfortare
uirtutem membri: qꝛ calor nālis est quasi
sepultus in membro sup quod est ipsa hec
materia. ꝛ ppea ē necesse ut medicina hāt
ex sui natura ut faciat digōnem: sicut me/
dicina que assimilaṫ calori intrinseco que
dꝫ eē tempata in caliditate ꝛ humiditate:
uel sit declinans aliq̄ꝫtulum ad calorem: ꝛ
ppea qꝛ calor intrinsecus qui est in mēbro
pōt eē refrigeratus pp multam materiam
sparsam in eo: aut pp qualitatem. Et qñ
ꝯpamus talem medicinam qualis est hec
corpori humano dicimus ipsam eē tempa
tam. ꝛ qñ ꝯpaṫ pti dn̄anti in ip̄a ex ptibus
eoꝝ dicimus ꝙ est talis aut talis. Et de
medicinis tempatis est aqua calida temp
ati caloris: ꝛ oleum dulce oliue qñ gutatiꝫ
cadit sup opā ꝛ sicut cataplasma factum ꝺ
farina tritici coctum cum aqua ꝛ oleo dul
ci. Et debes scire quod medicina que
facit saniem in vna complexione non facit
in alia: ꝛ simiṙ in quolibet membro cōpo
ris sicut dictum est supius. ꝛ ppea medicus
exptus dꝫ ex se ponere gradus istis medi
cinis. vbi ḡ. qꝛ medicina que inducit saniē
qī in primo ḡ. est ꝛ catapl̄a. s̄. dictuꝫ: ꝛ. s̄
illam in ḡ. est que facta est ex pane pp salē
qui ibi est: ꝛ sup hanc illa: qꝛ facta est ex
fermento. Et quidam dicunt ꝙ medicine
opilatiue sunt maturatiue: sed hoc est p ac
cidens sicut cerotum factum ex cera ꝛ olo
ro. ppea qꝛ qñ pori claudunṫ calefit mem
brum ꝛ mā maturatur. Et quidam dicunt
ꝙ medicine maturatiue maturant ppea qꝛ
faciunt in mā rem pp quam est facile natu
re diuidere ipam materiam temperando
qualitatem materie aut subtiliando ipsam
Et pōt eē ut in una medicinaꝝ inueniatur
maturatio cum omnibus istis modis: ꝛ eīt
in ꝯposito p artificiuꝫ in simplici uero per
naturam. Et ēt dr̄ ꝙ medicina maturat
ppea qꝛ rectificat in qualitate caloris nāṫ

illud quod pmutatũ est per calorẽ exueuz ꝛ p hãc uiã dr ꝙ psiliũ mafat apata cal'a ꝛ ꝑm hunc mõz ꝙ res frẽ mafãt apata ca lida. Et difinitio qua difiniuit. G. matura tõnẽ non ucrificaf nisi in apostematib⁹ que sunt dificilia ad maturandum pp nimiam debilitatem caloris naturalis: aut ꝑpter quantitatem aut ꝑpter frigiditatem.

Decisio ꝑa de medicinis mollificatiuis

Ste medicine appriantur multum i arte medicinis q̃ dissoluunt apostẽa ta dura dẽpsata lapidea qi hñtia insensibi litatem. Et ista apostemata generaliter fi/ unt ab humoribus grossis qui sunt aut me lancolici aut flematici grossi: aũ ꝯpositi ex ambob⁹. Et qꝛ hec apostemata sunt indu rata pp fritatem: necesse est ut res que ea mollificent sint cal'e: qꝛ res q̃ sunt ꝯgelate p fritatẽ dissoluunf p calꝫ: si sunt resolubi les sicut plombũ ꝛ stagnũ: qꝛ ista apostẽa ta cũ maturantur humectãtur. ꝛ de neces/ sitate est ut medicine que hñt pmutare q̃z/ uis sint calide: ut hãnt aliq̃z siccitatẽ ut uin cant illam humiditatem frãm. Et medicie que ꝑbate sunt per expientiam in hoc ope sunt calide i ꝑo ł tertõ gradu: ꝛ sicce i pri/ mo sunt sicut aromoniacum bdelliũ: storax al' calamita: ꝛ medulla cruris uituli: ꝛ se/ pum ircinuz ꝛ bouinũ. Et est necesse ut sit mensure haꝝ medicinaꝝ ꝑm mensurã quaz hñt caloris ꝛ siccitatꝭ: iõ qꝛ medicine que sunt fortes in calore ꝛ siccitate nimis hñt dissoluere: ꝛ posset remanere pars grossa ex mã que ꝯuerteref in naturam lapidis. Et est necesse sicut diximꝰ ut p te ponas q̃ dum in fortitudine haꝝ medicinaꝝ: ppea qꝛ pinguedo est debiliõ armõiaco ꝛ bdel lio. Et pinguedo galine debilior existit pi guedie anseris ꝛ anatis: qꝛ res iste diuer sificãf ꝑꝫ aliq̃z ꝯplonẽ aũ ad aliqđ mẽbꝝ

Decisio ꝑa de medicinis induratiuis.

De necessitate est ut medicine indu/ ratiue sint frẽ: ppea qꝛ induratio est cũ grossitudine ñ est nisi ꝯgelatõ: ꝛ ꝯgella tio ñ fit nisi a frigiditate. Sꝫ illud qđ dicit G. de humiditate in hijs medicinis nihil est: ppea qꝛ humiditas ñ hꝫ nisi humectaf ꝛ non induraf. ꝛ melius eẽt ut poneret sic citatem cũ frigiditate: qꝛ de illa frigiditate fit duricies cruditatis. Sed iste due quali tates sunt ut plurimum passiue ꝛ ñ actiue qꝛ due actiue sunt caliditas ꝛ frigiditas: q̃uis eaꝝ opões diuersificenf ꝑm humidi tatẽ ꝛ siccitatẽ. ꝛ hoc declaratũ est in quã to metauroꝝ. Et iste medicie hñt latitudi nem. ꝛ iste medicine sunt sicut semperuiua psillium ꝛ portulaca: ꝛ si infrigidant ꝛ in crudant non faciunt hoc nisi per fritatem.

Decisio quarta de medicis oppillatis.

Ste medicine sunt ex hijs que clau dunt põros: ꝛ natura sũt terrestres sine mordicatione: qꝛ mordicatio est vna ex rebus que cito faciunt medicinã egredi ex poris: aut ut sint ꝯglutinatiue ut gũmi ꝛ terrestre qñ non est ꝯglutinatum sicut a/ miduz. Et est necesse ut iste medicine sint multum remote a mordicatione. ꝛ ppea đ bent eẽ tempate ꝯplexionis uel declinãtes ad frigiditatẽ paꝝ. Et si quesieris quõ oppillant iste medicine corꝰ interius qñ as sumunf. Rñdemus ꝙ hoc põt scire: p hoc qđ est dictũ supiꝰ: qꝛ claudunt intestina pp chilum factũ ex eis: ꝛ sil'ꝛ epar ꝛ uenas ꝛ membra ipsa. Et iste medicine opilatiue diuersificantur ꝑm diuersitatẽ ꝯplesionis membrorum sicut dicitur ꝙ dactili opilãt epar: ꝛ aperiunt opilationem pulmonis.

Decisio qnta de medicinis aperitiuis ꝛ abstersionis.

Ste medicine sunt vnius generis: ꝛ inter ipsas est parua diuersitas: qꝛ medici ne que abstergunt sordiciem ex m̃bro ꝛ la uant ipm: neq̃z hñt posse penetrandi i põ ris dicunf abstersiue: sicut aqua mellis: ꝛ aqua melonum: ꝛ farina ordei ꝛ fabaꝝ: ꝛ que hñt uirtutẽ penetrandi pp ptez igneã que est in eis dicunf apitiue. Et quedã medicinaꝝ plus operanf ex̃ corꝰ q̃z intra. ꝛ quedã plus intra ꝙ ex̃. ꝛ quedam opã tur equaliter. Et que plus operanf ex̃ sł que hñt aliquãtulam bauracitatem. nec in eis est multa grossicies: ꝛ pp ptem subtilẽ que ẽ in eis penetrant intus: ꝛ pp largitatẽ

intranearꝫ uiarꝫ penetrant cito. Et res uiscosce mōdificare nō possunt. ⁊ si cū eis iungeretur corpus stipticū aliquantulum grossū tunc mōdificarent. ppea qꝛ sunt instrumētū nē apitiue q̄ est in eis: qꝛ hec stipticitas ꝯiuncta retinꝫ eas i meatibꝰ donec ꝯpleuerint suas opōes. Sed ex̄ corꝰ nō pn̄t ita opari pp strictura pororꝫ ⁊ pp stipticitatē. Et ppea absinthiū apit opilatōes epis: ⁊ n̄ pōt poros exteriores apire pp stipticitatē que est in eo. Et iste medicine debent eē amari saporis cum stipticitate. Sed medicine q̄ ābas opōes faciunt sunt inter ħarꝫ nāꝫ medie: vꝫ ille que hn̄t aliq̄ꝫ tulam amaritudinem cum bauratitate sine stipticitate: sicut radix lilij celestis ⁊ sil̄ia eis. Et tu iam sciuisti ꝙ medicine que sūt apitiue vnius membri non sunt aperitiue alteriꝰ. Et ꝑpter hoc dare debes unicuiqꝫ harꝫ rerꝫ gradus q̄ꝫadmoḋ facis reliquis medicinis ⁊ uirtutibus.

Capitulum de medicinis euapōatiuis

Uia aūt euaporatio non fit nisi i q̄ꝫtitate m̄bri euaporati: ⁊ augmētū ipsius q̄ꝫtitat̄ n̄ fit nisi pp calefactionē mēbri necesse est ut medicine euapōatiue sint calide. Sed earꝫ calor dꝫ eē tēpatus: qꝛ medicine que hn̄t distēpatū calorē euānt ⁊ ḋ siccant: nec debent hēre substantiā grossā ⁊ iste medicine sūt sicut: camomilla: malua ⁊ oleū uetus. Et debes scire ꝙ euaporatiue sunt ꝯrie opilatiuis: hoc ē qꝛ sn̄t f̄re. s. opilatiue de quo dictū est supꝰ: qꝛ qn̄ mēbrū refrigerat̄ diminuit̄ q̄ꝫtitas sua pp q̄ꝫtitatē sui ad frigiditatē ⁊ terrestritatēꝫ: q̄ꝫadmoḋ augum̄tat̄ q̄ꝫtitas eiꝰ pp ꝑpinquitatē ad caliditatē ip̄iꝰ nē aeris Et scias ꝙ n̄ fit augm̄tū q̄ꝫtitat̄ ex hijs que apponuntur uel eueniunt ex̄: nec fit diutio pp aliqd qḋ resoluat̄ ex eo: ⁊ hoc ꝑbatū est in nāli phia. Et medicine faciētes hanc opōeꝫ sunt hee eedē hijs q̄ indurant: sed primo inuiscant: ⁊ si diu pmanēt in m̄bro indurāt ipsum: ⁊ possibile est ut mortificent ipsum cum diu permanent super illud.

De medicinis aperientibus ora uenarum

Iste medicine sunt calide ꝯplōnis: ⁊ hn̄t grossā substantiā ⁊ sunt de genere medicinarꝫ apitiuarꝫ cum sunt fortiores eis. Et hn̄t quasi tres gradus opōnū primus est abstergendi. scḋs est aperiēdi tertiꝰ ē elargandi ora uenarꝫ: tn̄ calor istarꝫ medicinarꝫ apitiuarꝫ n̄ est ꝯueniēs ut sit cōrosiuꝰ: qꝛ cōrosio claudit: ⁊ iste medicie s̄ sicut aleum ⁊ fella: ⁊ ꝑprie fel bouis.

Decisio octaua de medicinis stipticis.

Stiptice medicine que stringunt orificia uenarꝫ sunt nā f̄re ⁊ terrestres: ⁊ fortis siccitat̄. ⁊ ppea fuit sapor earꝫ stipticus. ⁊ ppea claudunt orificia uenarꝫ: qꝛ frigiditas que n̄ est terrestris est debilis opōnis. Et hec est dr̄a que ē inter stipticuꝫ ⁊ opilatiuuꝫ: qꝛ opilatiuū est in mā q̄ tenꝫ subtilitatē: ⁊ stipticum ē in mā grossa: ⁊ ħ s̄ sic galla. balaustia. akatia. ⁊ similia.

Decisio. ꝯ. de medicinis mitigatiuis.

Dicitur ꝙ prima uia mitigādi dolorē est ut remoueatur cā doloris. Et ꝯa est ut stupefiat mēbrꝫ ita ut n̄ sentiat dolorem sicut fit cum opio. Tertia est medicina que facit i m̄bro illud quod repugnat rei que inducit dolorē. ⁊ istud ē uerax mitigatiuuꝫ: qꝛ in primo genere cadunt multa genera medicinarꝫ. sicut medicinarꝫ purgātium in eis ⁊ medicinarꝫ digiuarꝫ. Et ꝯus non mitigat nisi p accn̄s qn̄ priuat sensum m̄bri aut ipsum indurat que res non ē facienda. nisi qn̄ uitare n̄ possumus sicut dictum est in libro de ingenio sanitatis. Sed tertius est uerax mitigatiuus. ppea qꝛ prestat sine medio illḋ quod resistit cē dolōis Ergo necesse est ꝙ medicine q̄ hoc faciūt sint tēpate siles calori nāli. aut parꝫ cal̄iores in tm̄ inq̄ꝫtum calor naturalis est refrigeratus a calore naturali debito mēbri ꝑpter resolutōem factā i ipso. Et ppea pn̄t iste medicine mitigare dolorem qui est ex cāis calidis ⁊ f̄ris. ⁊ eunḋ modum. eo qḋ augmentāt calorem naturalem qui ē instr̄ꝫ nature qui est medicinalis per oēm ptem Et tunc dn̄atur natura super malarꝫ ꝯplōnem que facit dolorem ip̄m remouere. Et

q̃nuis iste medicine sint in hoc ḡdu neces/se est ut sint subtilis substãtie penetrantes τ uelociter ꝑmutabiles ad calorem nãlez τ tunc adiuuabunt digõnes pp eaꝝ subtilitatem. Et ppea appꝛiant iste medicine duabus uirtutibus ad remouendũ dolõez vna est ad multiplicanḋ calorẽ nãlem: τ alia ad ꝑparanḋ humorẽ ad digõnem qui est cã caloris ad hoc ut sit facile ꝑmutabil' a nã. Et res magis ꝯuenientes in hoc sunt pinguedines τ ol'a: τ pinguedinuȝ sicut pinguedo galline: τ anatis τ pinguedo anseris est melioꝛ fm.G. De ol'is ol'ũ uitelli ouoꝝ: τ oleum dulce oliue calidum parum. Et generaliter qñ dolõ est moꝛdicafs res que mitigant debent eẽ dulcoꝛatiue: vñ medicine que hñt qualitatem moꝛdicatiuam τ ꝓpꝛie stiptice multum sunt remote a mitigatione doloꝛis. Et medicine frigide τ opilatiue hñt augmentare dolorem eo ꝙ resistunt dissolutione humoꝛis. Sed medicine que in arabico nominãtur muscabecha: uariant ab istis: eo ꝙ substãtia eoꝝ aliquantulum grossioꝛ existit: τ cũ hoc sunt apertiue poꝛoꝝ cum euapoꝛatõne membꝛi: Sȝ gnãl'r nã eaꝝ est ꝓpinqua nature ipsarum medicinaꝝ ꝑdictarum.

Decisio de medicinis generantib' cãnẽ

Iste medicine indigẽt pauca abstersione: sed abstersio est ut auferat soꝛdicies que est in vulnere: τ siccatio est ad siccandum humiditatem: qꝛ in digõne vniuscuiusq; membꝛi inueniuntur iste due humiditates: hoc est subtilis τ grossa.

Decisio de medicinis cicatrizantibus.

Iste medicine debẽt eẽ stiptice τ foꝛtiter sicce: ppea qꝛ cutis est illud qḋ fit a nã post generatõem carnis: τ cutis ẽ siccioꝛ carne: ppea necesse est ut exiccatio istarum medicinaruȝ sit foꝛtis: sicut galle τ balaustie.

De medicinis causticis decisio.

Iste medicine debent eẽ in fine calliditatis cum grossicie: τ tunc facient opus quod facit pꝛuna.i.carbo.

Decisio de medicinis coꝛrosiuis τ facientibus carnem cadere.

Iste medicine consumunt carnem: si tamen faciunt quod faciunt caustice τ hoc accidit qꝛ hñt caliditatis mi' τ subtilioꝛem substantiam: τ que faciunt cadere carnem sunt debilioꝛis putrefactionis: τ nõ dicuntur putrefactiue nisi ppea qꝛ cõrosio τ casus carnis: non sunt nisi ꝓpter caloꝛem extraneum: τ in caloꝛe extraneo est aliqua putrefactio de necessitate: τ medicine putrefactiue sunt sicut auripimentũ rubeum uel citrinum. Et utimur medicis facientibus cadẽ carnẽ in vulneribus qñ nolumus ꝙ caro bona in eis nascatur: sicut putrefactiuis in locis coꝛrosiuis.

Decisio de medicinis attractiuis.

Quedam eaꝛum operãtur pꝛima qualitate: τ quedam ꝓpꝛietate. Que opantur per pꝛimam qualitatem trahunt qḋlibet adueniens. Sed que trahunt ꝓpꝛietate trahunt reȝ ꝓpꝛiam: sicut adamas ferrum: τ generaliter omnis attractõ quocũq; modo fiat non fiet nisi per caloꝛem. Et ego debeo declarare operationes que a ꝓpꝛietate fiunt complete. Et medicine que trahunt ꝓpter pꝛimam qualitatem in eo ꝙ est qualitas absolute: hoc est illud quod facit caliditas inquantum caliditas sunt duarum specierum. Una ẽ que trahit per caloꝛem naturalem qui est i ea sicut radix que uocatur moschec almesia. τ putredo facta circa oꝛificium bussoꝛum apum: τ alia trahit per caloꝛem putredinalem sicut fermentum τ stercus colombarũ. Sed medicine que uocantur bezahar que curant a uenenis faciunt h̄ a tota substantia: τ quedam faciunt ꝓpter pꝛimam qualitatem que est in eis: hoc est quando resistunt qualitati generate a ueneno: ꝓpterea qꝛ uenenum ingreditur hanc diuisionem. Hoc est qꝛ uenenoꝛum quoddam ẽ uenenum per pꝛimam qualitatem: τ quod dam est a tota substantia. τ hanc diuisionem postea declarabo. Et medicine ꝑseruatiue dicuntur medicine que resistunt putrefactioni: aut ꝓpterea qꝛ tenent apta

loca que parata sūt opilari:aut qꝛ resistūt putredini aut ꝓpter utrunqꝫ.

Decisio de medicinis confortantibus.

Ste medicine sunt que assimilantur complexioni membri in tota substā/tia. Et ppea dicunt quidam ꝙ qdlꝫ mēbꝛ comestum confōtat simile membꝛ comedē tis. Sed medicine que confortant inqꝫtuꝫ sunt medicine confortatiue necessario calō eaꝝ dꝫ eē fortior parump calore membri ꝛ similiter siccior. ppea qꝛ membra nō te/ rentur: neqꝫ debilitantur: nisi pp qualita/ tem frigidam ꝛ humidam. Et hoc ꝺm plu rimum accidit ꝓprie in membris principa libus: ꝛ generaliter non ꝺbilitatur opatio membri ut plurimum nisi pp frigiditatem que est conuenientior ad inducendam le/ sionem. hoc ē ꝙ assimilatur uirtutibus do minantibus sup ipm ex uirtutibus eꝛorūꝫ sicut est cerebꝝ: qꝛ iō ꝙ super ipm domia tur frigiditas ꝛ humiditas lesio que super uenit ei pp has duas qualitates ē maior. Et ppea est necesse ꝙ natura medicine q̄ confortat membꝝ resistat pti a qua ꝓuenit lesio ptis membri: uerbi grā qꝛ medicine que confortant epar necessario debent hē re maiam siccitatam: econtrario in medici/ nis cordialibus. ꝛ quedam sunt que con/ fortant a tota substantia: sicut aurū ꝛ mar garita cor. Et quedam sunt que confōtāt pp qualitates primas ꝛ ꝺas sicut stiptici tas ꝛ amaritudo que sunt in rosa. Et medicine odorifere sunt suppme omibus medicinis que confortant principalia mē bra. ꝛ maxime in rebus testificatis ab ex/ perientia ꝛ ꝓprie cordi. Et ppea muscus plus confortat inter cetera odorifera: nā eius aromaticitas ꝑualet oibꝫ aromaticis

Capitulum de opōnibus ꝺtiaꝝ ꝟtutum

Am diximus nām medicinarum a q bus ꝓueniunt operationes ꝺe. Deinceps debemus narrare naturam medicinarum que faciunt tertiam operatōnem. Et dica mus ꝙ istarum medicinarum quedam sūt que frangunt lapidem: ꝛ quedam que ꝓ/ uocant mestrua: ꝛ quedam que generant lac: ꝛ quedam que generāt sperma: ꝛ que dam que diminunt lac ꝛ sperma: ꝛ quedā mondificant pectus Sed medicine que frangunt lapidem non sunt multuꝫ calide ꝺm ꝙ medici dicunt. ppea qꝛ calor qui in/ durat ꝛ petrificat est fortissimus. ꝛ ꝓpter hanc uiam calor extraneus indurauit lapi des. ꝛ ꝓpterea est necessarius in earū fra ctione calor suauis ꝛ non fortis in quo sit aliquantula humiditas comparando calo ri qui indurauit lapides ꝛ cum subtilitate eo ꝙ scis qꝛ res que indurate sunt ꝓpter calorem ꝛ siccitatem non dissoluuntur nisi per frigiditatem ꝛ humiditatem. Et cum dico frigiditateꝫ intelligo diminutum calo rem a calore qui coagulauit lapideꝫ: ꝛ sic intelligo cum dico humiditatem. iō qꝛ nō operantur iste medicine in lapidibus nisi per operationem similem operationi ali/ cuius decoctionis: ꝛ per uiam istaꝫ diuidit eum calor naturalis ꝛ expellit. Et tales medicine sunt sicut sparagus: cicer rubeū ꝛ amigdole que tendunt ad amaritudineꝫ Et non est remotum ut hec operatio non fiat a tota substantia. Sed medicine que prouocant urinam debent necessario ha/ bere caliditatem cum subtilitate: qꝛ calidi tas cum subtilitate adiuuat uirtutem attra ctiuam que est in renibus. videlicet ad tra hendum illam aquositatem: ꝛ discretiuam que est in epate ēt adiuuat in cognitione istius aquositatis. ꝛ dicitur ꝙ medicine q̄ faciunt hoc habent conuenientiaꝫ cum mē bris urine a tota substantia: sicut sunt: api um: feniculum: daucus: ꝛ similes illis.

Sed medicine que lac generant sunt q̄ habent calefacere humores flematicos ꝛ habent iuuare uirtutem digestiuaꝫ que est in membro ut conuertatur ad sanguinem.

Et ex generantibus lac sunt quedam q̄ sunt cibi ꝛ illa sunt conuenientiora in hoc opere. Et sunt cibi ex quibus fiunt humo res temperati in caliditate ꝛ humiditate: equalibus humiditati ꝛ caliditati sanguis

Et medicine que ꝓuocant mestrua p os sumpte sunt de genere medicinarum que generant lac. sed necesse est ut sint calidio res eis: eo quod habent aperirꝫ orificia ue narum ꝛ subtiliare sanguinem. Et quādo hoc accidēs est paruū tunc sufficiunt solū

medicine que generant lac: sed si ex toto cessaret mestruum non sufficiunt ille: sed sunt necessaria ea q̄ sūt similia pulegio: ꝛ mēta stro: ꝛ opopouaco: ꝛ costo: ꝛ squināto: ꝛ cassie lignee: ꝛ aristologia: ꝛ similia hiis.

Sed medicine ꝛ cibi que generant spma sunt calidi: ꝛ humidi: ꝛ uentosi: sicut faseoli rubei: cepe ꝛ nuculi pinearum. Sꝫ medicine que mondificant pect⁹ ꝛ pulmonem: ꝛ adiuuant ad excreandum materias influsas in ipsis sunt que hn̄t uirtutem digestionis ꝛ incisionis sine forti calore ut non indurent. Et quandoqꝫ adiuuāt ad excreandum sputa medicine que hn̄t leuitatem ꝛ uiscositatem: quando difficultas spuendi erit ꝑpter subtilitatem materie: qꝛ spergit ꝛ circonfluit ante aereꝫ ꝛ educi non potest. Et medicine digestiue ꝛ huius materie abstersiue sunt sicut nuculi pinearum recentes ꝛ butirum cum melle canne ꝛ amigdolis. Et semper scis memor eorum que diximus superius. hoc est qꝛ diuersificantur operationes istarum medicinarum per diuersitatem complexionis alicuius membri etiam plus ꝛ minus: ꝛ ate pone gradus: ꝛ uia cognitionis harum rerum ut plurimum est experientia.

Capitulum. vi. de hiis q̄ operant̄ a forma specifica tres habens decisiones. decisio prima de medicinis.

Deinceps uolumus dare dr̄am que ē inter medicinas que operantur per primam ꝯam ꝛ tertiam uirtutem. ꝛ illas q̄ operantur per ꝓprietatem quam appellāt medici totam substantiam: ꝛ qualiter operantur. Et dicamus ꝙ operatōnes medicinarum sumuntur duobus modis: vnus est operationes que appriantur ꝓprijs v̓tutibus elementorum: sicut est calefacere calori ꝛ refrigerare frigori: qꝛ huiusmodi sunt substantialia: ꝛ sequuntur eorum substantiam: ꝛ similiter incisio: subtiliatio ꝛ alie operationes sunt ꝯe ꝛ tertie sicut dictū est Et ꝑpterea possumus apphendere occasiones harum operationum bono arbitrio. Sed alium modum medicinaruꝫ operationis appriare non possumus: primis uirtutibus elementorum substantial'r

uerbi gratia attractio quam facit adamas in ferro. ꝑpterea qꝛ attractio inquantum ē attractio q̄uis sit appriata calori ñ ppea ut trahat absol'te accidit ut trahat ferū

Sed ꝑpterea quia trahit tali attractōne propria: ꝛ hoc accidit propter proportionem ꝛ conuenientiam que est inter ipꝫ ꝛ ferrum. Et hec proportio ꝛ conuenientia non est nisi in mensuris mixtionum elementorum in eis: hoc est in trahente ꝛ attracto. Et propterea est possibile inueniri in vna re ꝓprietates ifinitas: ꝛ hec est ꝯparatio entibus quasi infinitis. Et hec operatio est quasi sicut accidens in ipsis uirtutibus elementorum que sunt infuse in re que habēt hanc proprietatem ꝛ non insunt substantialiter. Et ꝑpterea est impossibile scire per arbitrium mensuram mixtionis ꝑpter quam fit hec operatio in ipso ente sicut sciuntur operationes que ꝓueniunt a materia que non sciuntur nisi per arbitrium. Idem est esse ꝓprietatis ꝛ totius substātie. Sed complexio non queritur nec arbitratur in hac specie sed in alijs. Et qui querunt in qua specie harum operationum operentur medicine laxatiue eis. Respondendum est quia habent hanc operatōnem per modum attractionis inquantum est attractio ꝛ per ꝓprietatem. Propterea qꝛ nos uidemus ꝙ quando recipitur vna ex istis medicinis purgantibus ipa attrahit humorem proprium ei: ꝛ a quacunqꝫ parte sit in corpore: uel ꝙ sit in partibus infimis corporis aut in partibus suppmis: sicut scamonea que curat egritudinem formice pedis: eo quod mouꝫ hunc humorem colericum qui est in pede ad exeundum extra cum medicina: ꝛ hoc non fit nisi per uiam attractionis. Et medicine purgatiue non habēt hanc solam uirtutem: hoc est attrahēdi humorem proprium eis: sicut turbit fl'a trahit scamonea coleram. ꝛ lapis laꝫuli melancoliam: sed etiam trahunt ꝓprium humorem ꝛ ex poprio membro sicut faciunt gummi ꝛ ꝓprie serapinum: ꝙ trahit a neruis ꝛ a coniuncturis humores flematicos grossos ꝛ uiscosos. Et apparet ꝙ medicina cum hac operatione attractiōis habeat operationem cognoscendi humores

ꝓpterea qꝛ humores ſicut ſcitur ſunt ĩ maiori parte in ſanguine in potentia: ꝛ ipſa cognoſcit ꝛ ipſos attrahit. Et quando trahuntur humoꝛes ab inſtrumentis ciborum ad inteſtina ꝛ uentreꝫ: tunc mouetur uirtus expulſiua ad expellendũ eoſ: nec ẽ remotum ut uirtus expulſiua que eſt ĩ hoc membꝛo in quo eſt humoꝛ ſit iuuatrix operationum medicine in illo humoꝛe: hoc eſt qꝛ cum medicina incipit attrahere: ꝛ natura incipit expellere. Et ꝓpterea quando uirtus expulſiua eſt multum foꝛtis fit pꝛopter hoc magna euacuatõ quamuis medicina non fuerit multuꝫ foꝛtis. Et manifeſtum eſt ꝙ attractio non poteſt fieri niſi cum apertione oꝛificioꝛum uenarum: ꝛ illa apertio non habetur niſi per caloꝛem: ꝛ ſic fit ſimiliter attractio. Et pp hoc totum apparet ꝙ medicine purgatiue non operantur niſi ꝓpter vnum caloꝛem pꝛopꝛium: qui eſt in eis qui habet pꝛopꝛietatem trahendi talem humoꝛem. Sed q̃rẽdum eſt ꝛ dicamus per exemplum. Ponamus ꝙ ſcamonea habet ꝓpꝛietate ſua trahere colerã ſolum ſicut habet adamas trahere ferrum ſolum. Ergo quando bibitur ex ea pluſq̃ꝫ ſit eius doſis non debꝫ alium purgare humoꝛem. ꝛ iam certificatum eſt per omnes medicos: ꝛ experientia ſcitur: ꝙ ſi fuerit quantitas maioꝛ debito: purgata colera foꝛtiter poſtea purgat flema: poſt melancoliam ꝛ ſanguineꝫ. Et ſic apparet ꝙ alia uirtus hoc faciat a pꝛopꝛietate. Ad hoc reſpondere debes ꝙ iſte caloꝛ pꝛopꝛius quem habet medicina purgatiua per quem attrahit non habet ipũm ſolum in ſe ꝛ in actu: ſicut habꝫ adamas qui trahit ferrum ꝓpter ſuam foꝛmã ſpecificam. quia medicina non acquirit illum caloꝛem niſi a coꝛpoꝛe: ꝛ caloꝛ ñ dat illum caloꝛem niſi in quantitate determinata in illa Et ꝓpterea quando recipitur aliqua quantitas indeterminata nõ ſtabit in hac ꝓpꝛietas. ergo attractio medicine non eſt ꝓpꝛie alicui humoꝛi niſi per uiam comparationis ꝛ ꝓpoꝛtionis determinate in illa medicina: ꝛ non omni quantitate tecñte: quia qñ egreditur ab illa quantitate: tunc trahit ſolum illud quod trahit ꝑ attractionem. Et non opoꝛtet ut hec omnia dicantur niſi in medicina que inuẽta eſt per experientiam ut non trahat niſi vnum humoꝛem ꝓpꝛium: eo quod inueniũtur medicine que trahunt diuerſos humores: ſicut dicitur de agarico. Et non eſt remotum quia omnes humoꝛes habent pꝛopinquitatem in vno gunere. Et hec eſt etiam cauſa ſi duplicaretur quantitus medicine que eſt ꝓpꝛia vni humoꝛi: ut purgꝫ alium humoꝛem. Sicut dicitur ꝙ medicĩe que trahunt melancoliam trahunt humores flematicos quia conueniunt cum ea in vna qualitate.

Capitulum de uenenis.

Venena operantur in coꝛpoꝛe quatuoꝛ operationibus uirtutum: ſicut tu uides ꝙ plura operantur qualitatibus ꝑmis ſicut opium quod pꝛiuat ſenſuꝫ ꝛ motum ſua frigiditate. vnde ſi ſumeretur pauca quantitas poſtq̃ꝫ eſſet refrenata aliqua medicina contraria eſſet medicina. Et q̃dam operantur a tota ſubſtantia: hoc eſt quia permutant coꝛpus penitus ex toto ſicut aurum conuerſum in calcem: ꝙ nõ poteſt aliquo modo eſſe medicina. Et quedam interficiunt foꝛtitudinem attractioniſ ſicut dicitur de elebꝛo nigro alias albo. Et quedam occidunt remouendo caloꝛẽ uite: hoc eſt que purgant ſanguinem.

De bezehardis.

Medicine que uocantur bezahar que curant a uenenis operantur has paſſiones conuerſim. hoc eſt qꝛ quedam permutant ſua qualitate uenenuꝫ quando ſũt contraria. ꝛ quedaꝫ hoc operantur a tota ſubſtantia. ꝛ quedaꝫ hoc faciunt ſua attractione. Et iſte medicine bedaꝫarice nõ curant niſi recipiantur cum eſt in coꝛpoꝛe diſpoſitio nenenoſa facta a ueneno: ꝛ tũc dant coꝛpoꝛi vnam uirtutem que eſt contraria uirtuti ueneni. Et ſic curatur uenenum quaſi per accidens. ꝓpterea qnando illas comedit homo ſanus ſunt ſicut uenenum: exceptis granis citri: ꝛ ſimilibꝰ illis. Propterea dicunt medici ꝙ medicine bedaꝫar ſũt medie inter medicias ꝛ uenenũ

⁊ nos sic non intendimus. q̄ꝛ mediuꝫ ⁊ extrema sunt vnius generis: ⁊ que sunt vniꝰ generis similia: ⁊ sic non est in bedazarijs cum ueneno: ⁊ ꝓpterea melius est dicere ꝙ bedazar sit in fine contrarietatis ꝯ ueneno: q̄ꝛ medicatio cōtrarietatis semper debet attribui contrarietati. Sed cā quare bedazar occidit sanum non est nisi q̄ꝛ non hꝫ prodesse nisi quando in corpore est dispositio uenenosa. Et est ut iste medicine faciant duas operationes in corpore hūano. Una est ut uenenosa quando recipitur non existente in corpōe dispositione uenenosa. Et alia est iuuatrix quando in corpore est dispositio uenenosa ⁊ sūt sicut uenenum ex vna parte ⁊ medicine ex alia: n̄ ꝙ sint medicine ex parte qua sunt uenenū q̄ꝛ non est extraneum ut dicam ꝙ diuersificantur actiones unius agentis diuersificatis dispositionibus subiecti locorum: hoc est ꝙ potest dici bono arbitrio de operationibus medicinarum qualiter operantur

Capitulnm in quo inuestigat moduꝫ cognoscendi uirtutes medicinaꝝ ⁊ ciborum

Einceps hēmus perscrutari si possunt comprehendi argumento opeātiones medicinarnm que non sunt experte: aut sit cognitio inuestigatōnis earum ꝑ experientiam: aut si in hac inuentione cadit res que contineat argumentum ⁊ expientiam: ⁊ si ceciderint utrum sufficiant modi qui dicti sunt a medicis. Sed dicamꝰ ꝙ operationes medicinarum ſm ꝙ dictuꝫ ē sunt quatuor prime: ⁊ secūde: ⁊ tertie: ⁊ ꝓprie. Sed cibus non habet nisi unam operationem: hoc est q̄ꝛ nutrit. Et cibi naturales non conueniunt nobiscum nisi in tota substantia. ꝓpterea quando perscrutati erimus de hoc si poterit compꝛhendi ꝑ moduꝫ argumenti demostratiui in hac demostratione: alias ꝑscrutatiōe cadet perscrutatio inquisititionis ꝓprietatis si potest assignari aliqua ratō uel non. Et dicamꝰ iam dictum est in primo posterioruꝫ ꝙ cognitio rerum est duobus modis. Unus ut habeatur cognitō sui eē solum: ⁊ hec uocatur demostratio eē. Et secundus dat nobis cognitionem cause illius eē: ⁊ hec uocatur demostratio cē. Et quando sunt in una ⁊ eadem scientia diferunt in hunc modum: q̄ꝛ quod dat cām non stat nisi per primam cām ꝓpinquam sine medio. Verbi gratia: si tu quereres que sit cā diei: respondemus q̄ꝛ est ꝓpter lumen solis.

Sed quod dat eē rei solum: non stat per primam cām: sed stat per principia mediata: ⁊ si non sint mediata non sunt ipā ⁊ eadem cā. sed hoc scitur per conuersionem equalem: aut ꝓpter res magis notas apꝰ nos. Verbi gratia: ponamus ut uelimus rationem assignare ꝙ luna sit rotonda: co quod ipsius lumen paulatiꝫ augmentatur in figura rotonda sicut arcus q̄ꝛ hoc principium hoc est augmentatō sui lumis paulatim non est mediatum: ꝓpterea hoc idē non est cā rotonditatis lune. ꝓpterea ꝙ rotonditas lune nō est propter hoc ꝙ augmentatur paulatim in hac figura rotonda: sed augmentatur in hac figura: quia ⁊ est conuersiua. ꝓpterea ꝙ cuius rei lumen augmentatur paulatim in hac figura est eius forma rotonda. ⁊ omnis res rotōda luminosa augmentat lumen suū in hac figura. Et etiam inuenimus principia quedam eē rei solum in hoc quod nota sūt per se: ⁊ non ꝓpterea ut sint prima causa in re: sicut dicitur ꝙ stelle que nō sintillāt sunt nobis propinquiores: ⁊ hoc principium est notum aput nos per sensum. propterea prodest dicere ꝙ stelle errantes sūt propinquiores fixis. Et debes scire ꝙ hec principia que nos iuuant ad sciienduꝫ eē rei solum sunt posteriora a complexiōe in eē. ⁊ sunt priora ei in cognitione comperatione ad nos. Propterea ꝙ priuatio sitillationis errantium est ꝓpter earuꝫ propinquitatem ad nos. ⁊ ꝓpinquitas earuꝫ ad nos est prior in natura ⁊ cognitione.

Et principium conuersiuum potest nobis dare cognitionem cause rei quando ꝓbatur per medium terminum ꝙ fit in uero sillo: q̄ꝛ in hoc ꝓbatur terminus maior ⁊ minor uirtute medij. Quia quando inuenitur terminus maior in toto medio: ⁊ medius in toto minori: tunc ꝓbatum est eē maioris in minori: ⁊ hec demostratio potest dare cām eē maioris in minori. ⁊ hec demostratio potest dare cāꝫ esse: ⁊ nominat

demostratio cause. Sed quod dat solū eē est inductio: hoc est qꝛ scitur ex inquisitione partium que sunt sub illo vniuersali quia quando fuerit quesitum p̄dicatum cuius eē uolumus hēre certitudinem vniuersaliter: tunc queruntur omnes partes vl'is. Et si inueniantur tunc constituetur ꝙ hoc p̄dicatum est in toto vniuersali: ꝛ hec spēs nominatur declaratō eē maioris in medio uirtute minoris: qꝛ quando inuenitur maior in toto minori: hoc est in omnibus partibus: ꝛ totus minor est totus medius tūc argumentatur maiorem eē in toto medio. Ergo quando queruntur multa ex particularibus in vna spē: ꝛ inueniatur unum p̄dicatum in omnibus non opinando ut sit aliqua pars in subiecto in qua non inueniatur hoc p̄dicatum: eēt certificatum: ꝙ nō uidebitur p hoc quod uidetur a ptibus p hunc modum declarationis cognoscitur eē unius p̄dicati in tota illa spē a parte experiētie in omnibus suis ptibus. Et p hanc uiam hēmus cognitionem maioris ptis spērum principiorum artis medicine. Et principium quod nobis dat eē rei solum: ꝛ ꝙ non est post conclusionem: est ut non sit conuersiuum super medium terminum: ꝛ i hoc modo cadit d̄mostratio eē. Verbi gratia sicut uelimus demostrare eē uirtutē nutritiuam homini p vnum principium quod dicet oē al' est nutribile: ꝛ fiet argumentū hoc sic. omnis homo est animal: oē animal est nutribile: ergo omnis homo est nutribilis: ꝓpterea qꝛ hoc principium non ꝓdest nobis nisi ad tribuendum uirtutem nutritiuam homini: sed non ut uirtus nutritiua sit cā ꝓpinqua homini. Et quare non iuuat nos in dando cām rei: qꝛ non conuertitur maior supra medium: qꝛ oē nutribile non est animal. Et in summa dico ꝙ demostrationes que nascuntur a cāis remotis uel affirmatiue uel negatiue sunt demostrationes eē ꝛ non demostratōnes cē: qꝛ demostratio cē est prima ꝛ ꝓpinqua. Et omnes iste res faciles sunt ei qui studuit in loyca per aliquod tempus: ꝛ perfectus cognoscet iuuamentum quod faciunt in hoc loco ꝛ etiam necessitatem. Et postq̄ ita est sicut dictum est: debemus perscrutari d̄ ꝓprietatibus: ꝛ uidendum est si possit inueniri uia qua possumus cognoscere ꝙ ꝓprietas sit per complexionem alicuius alteri' rei sicut est ad comparatōem corporis hominis. Et dicimus ꝙ hoc nō potest sciri nisi vno duorū modoꝝ. Unus est ut sit natura ꝓpter quam ꝓuenit hec operatio manifesta apud nos pfecte: aut p primos intellectus aut demostratōne. Alter est ut inueniātur res ꝓprie posterius illi nature Et ad hoc ut sint ille res ꝛ proprietates equales in vno p̄dicato. Et ēt ut sint ille eedem res posteriores magis note apud nos q̄ ꝓprietates: ꝛ ut sint ille res ꝓpter quas possint sciri ꝓprietates absq; medio Quoniam spēs harum demostratōnū q̄uis sint ex rebus que sunt quasi p accidēs sunt tamen ueraces. Et nos uellemus si posset eē inuenire hec que sint uirtute illarum demostrationum. Sed uidetur ꝙ iam sit sententiatum ꝙ natura qua opatur ꝓprietas non possit sciri perfecte. qꝛ proprietas non est nisi vna operatio existens per se transiens ab vno ente ad aliud ꝓpter ꝓportionem mensurarum elementoꝝ quam hȝ vnum ens cum alio. Et hec mensura comprehendi non potest per moduȝ arbitrij. neq; ēt potest sciri hoc plus q̄ sit hec cognitio que non est perfecta. Neq; ēt inuenitur hic aliud accidens posterius ꝙ significat super hanc naturam ueraci significatione. Etiam neq; est aliqua nisi ꝓprietas eadem que sentitur qꝛ tunc significat sup hanc naturam. ꝛ si est impossibile hoc scire. eodeȝ modo est impossibile inuenire in eo ꝙ hȝ ꝓprietatem vnum accidēs equale ꝓprietati ad hoc ut significet super ꝓprietatem ꝛ sit manifestius apud nos q̄ ip̄a. qꝛ non est conueniens inuenire hoc nisi quando inueniretur vnum accidens magis notum ꝙ significaret perfectam significationem. super naturam ꝓpter quam fit hec ꝓprietas. Et ꝓpterea qꝛ ꝓprietas sequitur ꝓportionem mensurarum rerū. possibile fuit inueniri i vna re ꝓprietates qua

si infinitas. ⁊ res que est ꝓpinqua infiuito non potest sciri perfecte per arbitrium. nꝫ ẽt possumꝰ inuenire signa significantia substantialiter super hanc naturam. Et pꝰ qꝫ̃ ita est debemus perscrutari si possibile est appͣhendere primas operationes per uiam demostratiuam aut non. Et dica/ mus ꝙ uia qua perscrutati sumus super ꝓ prietates erit eadem cum uia qua hic eri/ mus scrutati. qꝛ si posset appͣhendi arbi/ trio medicina temperata aut distemperata in fine equalitatis. hoc non eẽt nisi cum cognosceremus naturam que hoc operatur perfecta cognitione. Quia quando nos tractamus de medicina si est calida aut frigida. aut temperata nos non intelligimus hoc nisi qꝛ hꝫ per sui naturam ⁊ p̃paratio nem permutando se a corpore humano ⁊ ut permutetur a corpore humano. ⁊ cor pus postmodum ab ea recipit unam qualitatem permutatam comparatam ꝓporti onatam qualitatibus naturalibus que sunt in corpore. quam ꝓportionem dicimus tẽ perantiam eẽ aut distemperantiaꝫ. Ergo utinam ego scirem que natura est hec propter quam p̃paratuꝫ est corpus humanũ pati has passiones: ⁊ que est illa que pre/ parata est ad agendum: ⁊ cui rei has ꝺbemus comparare. hoc est cui rei debemus comparare mensuras elemẽtorꝫ que sũt in illa. Propterea quia hec comparatio. alias operatio non dicitur nisi comperatiue ad corpus humanum. Et propterẽa apparet prima fronte ꝙ debet fieri com/ paratio inter complexionem ciborum ⁊ medicinarum ⁊ complexionem hominis.

Ita ꝙ mensure elementorum que sunt in cibo ⁊ medicina in qualitate equales sit hijs que in homine inueniuntur. ⁊ hoc est quod dicitur cibus temperatus ⁊ medici/ na temperata. Et quod egreditur a tem/ perantia ad vnam extremitatem est illud quod est augmentatum aut diminutum in illo extremo. Hec est melior ratio que possit assignari proportioni ⁊ comparatõ ni ciborum ⁊ medicinarũ corpori humano ⁊ operationibus ipsius. Sed unum nobis obuiat ꝙ si ita est nullus cibus debet dici temperatus homini nisi caro hu/ mana. Et forte posset esse ꝙ carnes galinarum per modum similitudinis remote essent temperate complexioni hominis: aũ complexio carnium edi similiter. Sed ꝺ terre nascentibus nullum temperatum poterit inueniri: ⁊ minus debent esse calida corpore humano: quia corpora animali/ um sunt calidiora nascentibus terre. ⁊ ꝓ/ pterea non inuenitur in terre nascentibus calor in actu. Et postquam non est uia cognoscendi hanc naturam perfercta co/ gnitione ab hac parte cognitionis que est inter naturam corporis ⁊ complexionem qua operantur medicine has operatõnes fortasse poterit cognosci a parte comple/ xionis ⁊ proportionis mensurarum ele/ mentorum quam habet medicina a seipsa hoc est quia medicina in qua dominabitur calor in seipsa: illa dicitur calida. ⁊ illa in qua dominabitur frigus dicitur frigida.

Et sic de sicco ⁊ humido: quia medici/ na in cuins partes dominabiẗ pars ignea illa erit conueniens ut ex ea generetur ca/ lor magis: sicut uidetur in sulfure ⁊ simili/ bus. Hec est vna uia que posset substine/ ri in parte. Sed etiam illa est corrupta in pluribus suis partibus. Ideo quia in uenimus multas res que sunt in suis complexionibus calidiores. Et quando nos comparamus eas corpori humano. hoc est quando eas comedit homo inueniũtur frigidiores sicut mustum ⁊ uinum antiquũ quia in eo scilicet musto apparꝫ calor manifestior. Postquam tu uides quia bullit ⁊ comparando ipsuꝫ corpori humano est frigidius. Et uidemus res in quibus frigiditas est magis manifesta ⁊ compa/ ratione ad corpus nostrum sũt calidiores sicut uetus uinum. Et si tu dicis hoc ꝑ uenit a uirtute corporis. Ergo sumus in eo quod prius eramus ⁊ nõ sumꝰ egressi.

Et quare uolo i hoc conari qꝛ in terre

nascentibus ⁊ aialibus omnibus dominatur calor: ⁊ si refrigidarent pp dominans in eis non est frigiditas illa a pte qua sunt terre nascentia: aut animalia in actu. Sz quedam eorum inueniuntur calida compone corporis humani: ⁊ quedaz fra: ⁊ non solum frã ueꝝ ẽt mortifera pp fritatem. ⁊ illud quod est mortiferum non est mortiferum ex pte qua frigidum est in actu: qꝛ uinum quod est uiuificatm̄ est frm̄ in actu. ḡ non ꝑuenit nisi a pte pmutationis quã recipit a nostro corpe: ⁊ hec pmutatio aut est ad magis calidum: aut ad magis frm̄: ⁊ si ad magis cal'z: ergo calefit ⁊ non refrigerat: si ad plus frm̄: ergo in corpe nostro ẽ frigiditas in actu ĩ quarto gradu aut ultra ergo sunt occupati omnes passus uel trãsitus. ⁊ est nobis necesse temptare nouuz passum. ⁊ dicemus parum de esse olei.

Oleum est ex rebus in quibus domiaẜ humiditas ⁊ caliditas. eo ꝙ pteẜ aeree in eo sunt manifeste multum. Et si aliquis diceret quomodo potest eẽ ut in eo ptes aeree dominentur cũ uideamus ꝙ ingrossatur ⁊ congelatur ⁊ inspissatur a frigore ⁊ dicitur ꝙ non congelantur a frigore nisi substantie aquose. Debemus responderе ꝙ non congelatur a frigore nisi pp mltam conuersionem suarum ptium ad aquã ⁊ ab illa conuersione ꝑuenit hoc. ⁊ multũ subtiliati sumus super eẽ olei super quarto methaurorum: ⁊ ibi sunt soluta omnia dubia. ⁊ ꝑpterea non potest hẽri ex hoc certitudo nisi p experientiam. ⁊ quõ nõ ꝺbes hoc credere qꝛ tu uides ꝙ quãdo ponimus in igne multas res non subito alterantur. ⁊ quando comeduntur ab aliquibus animalibus incontinenti alterãtur pp calorem naturalem qui est in ipis animalibus. sicut dr̄ ꝙ cum structionibuẜ datur ad comedendum auꝝ. ⁊ incontinẽti extrahaẜ a stõ inuenitur multũ diminutuz. ⁊ h̄ est ueritas. q̄uis auꝝ dnr̄ patiatur ab igne. nec põt dici ꝙ calor structõis sit fortior igne. nam uerbum eẽt uanuz. Ergo hec res ñ est nisi illud qꝺ sequitr a tota substãtia a calore structionis. ⁊ non pp fortitudinem qualitatis caloris; ⁊ hoc est manifestius ĩ cibis q̃z in medicinis. ꝑpea qꝛ cibus est illud ꝙ hz p sui naturã ut conuertatur ⁊ alteretur a cibato. ita ut sit in cibato iꝺ ĩ spẽ ⁊ manifestũ est ꝙ hec ꝯuenientia q̃ est iter cibũ ⁊ cibatũ ñ est nisi a tota sb̃a. ⁊ ppea una ⁊ eaꝺ res uni alĩ est cibuẜ ⁊ alteri est uenenum. sic elebor⁹ ꝯturnicib⁹. ⁊ napellus zarat⁰ ꝙ latine sturnelli noianẜ. sz medicina eo ꝙ opaẜ in corpe pp primas qualitates opinãẜ quidã ut illud arbitrio possit cōphendi.

Capitulum de intestgatiõe qualiter sũt ueĩficata signa rõabilia ciboꝝ ⁊ mediciaꝝ

T. G. ⁊ alii medici conati fuerũt facere regulas demrãtiuas ut ꝑbarẽt opõnes haꝝ medicinaꝝ in corporibuẜ humanis. q̄uis non sint nisi sic signa opinatiua sicut ostensum est sup⁹. ⁊ ut ipz honoremus dicimuẜ ꝙ hñt ueritatem ꝑ maiori pte sed non necessario. ⁊ ẽt qꝛ mouẽt hominem ad experientiam. Et ppea dicit. g ꝙ duo instrumenta quibus hec ars fuit inuenta fuerunt ratio ⁊ experientia. ⁊ etiaz conferunt ad habendam cognitionem rerum exptarum utrum sint cibales aut medicinales. Uerbi gratia sint duo cibi unuẜ sit facilis uel leuis. alter uero grauiẜ ⁊ durus. nos dicimus ꝙ facilis ⁊ leuis citius alterabitur. eo quod citius recipiet diuisionem a calore naturali ⁊ citius patitur.

Et adhuc plus si conati essemus in hijẜ rebus ad accipiendam per unam uiã causam ⁊ esse simul. eẽt ualde dificile. ⁊ quando habebimus experientiam esse facile erit nobis dare causam per hunc modum speculationis. ⁊ erit hec ars ratiotinata.

Et quando una medicina non comphendit intentionem nostram hac ratione. poterimus ad aliam transire. Sed qui non haberet nisi experientiam non posset hoc obtinere Et iam dilatatus est. G. in diuisione harum duarum rerum. nisi quia ꝺmostrationes ⁊ sententie date a. G. ⁊ qb⁹dã medicis uenĩetib⁹ p⁹ eũ sũt breues respectu illaꝝ q̃ hic dici pñt. eo ꝙ itenderãt ad loquendum sup naturam medicinarum ex parte saporum ⁊ odorum: ⁊ uelocitate conuertendi ab igne. ⁊ si poneremus omnia hec eẽ signa erunt ꝑpriora naturarum que tenentur has operationes facere in cõpore hũano Sed signa substantialia

necesse est ut sint equalia naturis que manifestant super eas: ꝛ tūc poteris ire a nouissimo ad pꝛimum: ꝛ a pꝛimo ad nouissimum. Et si nō fueris perscrutatus speculationes huius artis per hanc uiaꝫ ignorabis naturam medicine calide inquantuꝫ absolute calida extit: ꝛ frigide inquantum frigida: nec etiam scies naturam medicine calide in eo quod est calida perfecte: nec frigide in eo quod frigida ē. Uerbi gratia si cognitio medici in medicina calida non eēt nisi ꝑpterea ꝙ habet sapoꝛem acutum aut amarū aut salsum: ꝛ ꝙ natura q̄ habꝫ calefacere facit hoc: tunc est eius speculatio in hac arte multum diminuta: ꝑpterea qꝛ multe res sunt calide ꝛ non habent sapoꝛem amarum ꝛ acutum: sicut carnes passerum ꝛ columbarum iuuenuꝫ ꝛ similium Quia cibi ꝛ medicie vniuersaliter sunt terre nascentia: aut animalia: aut mineālia: ꝛ sapoꝛes non dominantur nisi in terre nascentibus aut animalibus. Et nobis necesse est ut istarum rerum arbitrium sit rationale ad affirmandam naturam mediciarum calidarum: frigi. sic. ꝛ humi. ꝛ postea studebimus in rebus que significant has naturas. Ergo pꝛimo consiđranda sunt signa quibus possimus cognoscere quantitatem harum mensurarum a complexionibus medicinarum. Et dicimus ꝙ res quibus possunt sciri sunt res superuenientes vnicuique qualitati rei complexionate ꝑpterea qꝛ complexionatum est coꝛpus consimile in partibus: ꝛ ista superueniētia sunt diferentie que adueniunt ei a mensuris mixtionum illarum. Et quedam istarū diferentiarum sunt que continēt omnia cōpoꝛa consimilia: ꝛ sunt omnes enumerate in quarto metauroꝛum: quarum quedam sunt que congelant: ꝛ quedaꝫ non: ꝛ quedam dissoluunt ꝛ quedam non: ꝛ quedam sunt lenes ꝛ quedam aspere: ꝛ quedā sūt que sunt exn̄sibiles ꝛ quedam non. Et q̄dam sunt que sunt ꝑpꝛie quibusdam coꝛpoꝛibus consimilibus sicut odoꝛes. ꝛ sapoꝛes ꝛ coloꝛes. Et quedam quibus est dominatio manifesta vnius elementoꝛum per se quando sentiuntur per tactum cal'e fri. hu. aut sicce in actu. Sed cum nos perscrutati fuerimus cibos ꝛ medicinas: nos temptabim⁹ eos in eo ꝙ sunt partes rei composite: ꝛ hoc est ꝑpꝛium in medicinis ꝛ cibis que sunt partes terre nascentium ꝛ animalium. Et quedam illarum sunt que iudicantur per eaꝛum operationes ꝛ loca. ꝛ si sunt partes animalium iudicanť a regimento illoꝛum animaliuꝫ: ꝛ a specie illoꝛum ciboꝛum. ꝛ generaliteꝛ necesse est uti in animalibus comperatis rebus quibus usi sumus in cognitione complexionis hominis in operatione: regione: ꝛ loco. ꝛ cum dico hic operatōnem. intendo operationem anime. hoc est nutrimentum sensibilitatē ꝛ concupiscibilitatem. ꝛ alias operationes anime que dicte sunt. Iste sunt uie quibus possumus p hanc artem iudicare: ꝛ q̄uis non sint foꝛtes sine eis nō possumus eē nec ipas diminuere. Sed dicendum est đ vna quaqꝫ istarum ꝭm ꝙ melius eē poterit. nec petendum ē ultra illud qđ dictuꝫ est sicut dicit Arꝛ. qꝛ non est querere a traulo sermociōari. nec a muto loqui ꝛ in hijs non est aliud nisi ut recipiantur a naturali. ꝛ ab eo quod uidem⁹ quod fac̄ natura. qꝛ demostratio non habet uerac̄ uiam in hac arte.

Capitulum nonuꝫ in quo docet cognoscere complexionem ciboꝛum ꝛ medicinarum p generales dr̄as coꝛpoꝝ mixtoꝝ.

Et dicam⁹ ꝙ res que sunt manifestioꝛes a quib⁹ possumus hēre certitudinē ꝯplōnis coꝛpoꝝ ꝯsilīū ē. ꝯgelatio ꝛ spissitudo. hūectatio. resolutio. dissolutio. uiscositas. facilitas. subtilitas. grossicies. mollificatio. duricies. ꝯbustibilitas. ꝛ n̄ cōbustibilitas. opilo. ꝛ aptio. ꝛ queđ ꝯgelatio a calido. queđ a f'ro. Eoꝝ que ꝯgeláť a frigoꝛe. queđ sūt que inspissáť pͦa calōe ꝛ quedā que n̄ sūt ispissata pꝛio a calōe ꝛ queđ que inspissáť ab utroqꝫ. Et eoꝝ que dissoluuntur quedam dissoluunť a cal'o. ꝛ quedam a frigido. Et earum que humectantur. quedam humectanť a cal'o ꝛ q̄dā a f'ro. Sꝫ que ꝯgelate sunt a caloꝛe calo ꝛ siccitas sup eas dn̄ať: ut ē sal ꝛ spēs ei⁹. Sꝫ que ꝯgelata sūt a frigoꝛe si i pꝛis esset inspissata a caloꝛe. ꝛ ista spissitudo esset pꝛopinqua spissitudini que fit a natura aēra aut aquea sicut spissitudo butiri hec

erit necessario calida ꝛ humida: ꝛ idem ē de oleis gummis ꝛ similibus: ꝛ que cōgelate sunt a frigore: ꝛ natura terrestris super eas dominatur: si calor prius eas inspissauerit: ergo frigiditas ꝛ siccitas dominabūtur in eis: sicut sunt ossa: cornua: panniculi ꝛ similia. Sed que sunt congelate a frigore: nec sunt prius inspissate a calido naturaliter hec spissitudo erit frigida ꝛ humida: sicut est argentum: uinum: ꝛ similia.

Et que res sunt inspissate a calore ꝛ coagulate a frigore sunt ꝓpinque equalitati sicut ē cachimia. ꝛ res que dissoluuntur a calore semp coagulantur a frigore. ꝛ que coagulantur a frigore dissoluuntur a calore. Ideo cum nos uidem⁹ res que sunt dissolute a calore debemus inspicere si congelate sint a frigore nec inspissate. sunt a calore iudicam⁹ ipsas eē frās ꝛ hu. Et si sint inspissate a calore cum dominio partium terrestrium: iudicamus ipsas esse frigidas ꝛ siccas. sicut ferrum ꝛ multa metalla Et si cum hac spissitudine dominantur partes aeree. tunc eas iudicamus humidas ꝺclinantes ad caliditatem sicut est pinguedo intestinorum: ꝛ sunt res que dissoluuntur a frigiditate ꝛ humiditate ut sunt species salis. Sed res que sunt inspissate a calore ꝑ maiōi parte sunt calide ꝛ sicce. excepto ꝙ illa spissitudo non sit fundata in substantia aerea sicut sperma. qꝛ tūc illa substantia erit humida aut temperata sicut lac coctū. Sed res que sunt inspissate a frigiditate ꝛ humiditate si calor est in primis operatus aliquam coagulatōnē debet dici ꝙ sint calide ꝛ humide ut ē ius pingue ꝛ si sint inspissate ita ꝙ calor i primis nullam fecerit coagulatōnem debent dici ut sint frigide ꝛ humide. sicut lac qꝺ coagulatur multa frigiditate. Et debes scire ꝙ potest eē ꝙ operationes quas faciunt caliditas ꝛ frigiditas in rebus istis possunt eē naturales aut accidentales. iō debemus iudicare super generatione illarum si est naturale qꝛ complexio propter quam medicina hoc facit erit naturalis. sicut est spissitudo spermatis. ꝛ complexio que facit non naturale. est non naturalis sed accidentalis. sicut spissitudo que fit in musto quando ad ignem decoquitur. Sꝫ res que inspissantur a calore ꝛ frigore eq̄liter sunt aeree ꝛ aquee. ꝛ earum partes sunt conglutinate simul sicut oleum oliue. ꝛ alia olea que possunt recipere has operationes. qꝛ oleum inspissatur ꝛ congelatur a frigiditate. ꝓpterea qꝛ partes aeree que sunt in ipō conuertuntur ad aquam. ꝛ iterum inspissātur a calore. ꝓpea qꝛ resoluuntur ptes aquee ꝛ remanent aeree cuꝫ terrestribus in eo dominantib⁹. Et res que non inspissantur a calore uel a frigōe sunt aquee cuꝫ pauca terrestritate. ꝛ calō eas consumit anteq̄ꝫ inspissentur. Nec ēt frigus pōt eas inspissare ꝓpter paucam terrestritatem que est in eis. eo qꝛ non inspissat frigus nisi quando extrahit caliditatem existentem in eis ꝛ spergit humiditatem. ꝛ tunc aduenit siccitas. ꝛ illa decā eīt coagulatio ꝛ inspissatio. ꝛ quādo due res recipiunt congellationem ꝛ inspissationeꝫ equali tempore ꝓpter unum motorem equalem in subtilitate ꝛ grossitudine. sunt i vno gradu equales in caliditate ꝛ frigiditate. Sed si vna earum plus inspissatur coagulatio ipsius est uelotior ut cum motor ipsius erit fortior habet inequalitatē ſm hoc. Sed res lenes ꝛ uiscose habēt dñiū aq̄ ꝛ tre ꝛ ꝓpea sūt frē ꝛ grosse. sꝫ lenes hñt dñiū aēitatꝭ cū pauca terrestritate ꝛ pp hoc ꝺ facili diuidunt. eo qꝛ aeritas q̄ admixta est ei est ecꝫm hu. ꝛ iō leuiter ab alio diuiditur. ꝛ modica siccitas que est admixta ei leuiter recipit passionem. Et res humiꝺ recipiunt extensionē pp pteꝫ humidam aqueā que est in ipīs ꝛ pp dominatōnem ptis terrestris cum aquosa sunt dificiles diuidi in duas ptes. ꝓpea res leues uel faciles sunt ꝓpinque ut pmutentur digestioni ꝓpter facilem diuisionem earum. qꝛ calor in eis plus dominatur. quia hec est vna ex rebus que adiuuat ad uelocitatem digestionis. qꝛ dificultas diuisionis partium fatigat naturam. Et scias ꝙ uiscositas ꝛ spissitudo significant siccitatem propter dominationem partium terrestrium. si est medicinalis. ꝛ si est cibalis est dificilis digestionis. ideo quia forma corporis dificilem suam deserit naturam. Et subtilis substantia si est aerea sigt caliditatē ꝛ humiditatē. ꝛ si ignea sigt calorē ꝛ siccitataꝫ

Et mollicies significat corpus humidum ꝛ ꝑpterea res molles facile permutantur sicut fructus recentes ꝛ humidi: ꝛ dure significant cõtrarium. Et spissitudo ꝛ mollicies ꝛ subtilitas ꝛ duricies nõ significãt nisi super uirtutes patientes in re: hoc est humiditatem ꝛ siccitatem ꝛ non sunt agentes Et opilatio ꝛ euaporatio dicitur ꝫ duos modos: vnus qui debꝫ sic ueraciter appellari: ꝛ est talis operatio: hoc est augumentum uel diminutio quantitatis: sicut nos uidemus mustum facere ex seipso euaporationem in utre clauso: ꝛ crescit q̃titas sua ultra mensuram primam. non existẽte additione substantie in ipso. ꝛ aliquando frangit utrem. Et sicut uidemus in nebłis que constringuntur ꝛ opilantur in seipsis ꝛ redeunt ad paucam mensuraꝫ nihilo ex eis exeunte. ꝛ elargantur ꝛ crescũt nullaꝫ aditionem recipientibus. ꝛ cã in hoc ẽ qꝛ aer est maior aqua ꝛ terra. ꝛ quando res appinquant nature aeris eius quantitas plus crescit. ꝛ quando appinquat plus nature terre ꝛ aque diminuitur plus. ꝛ ꝑpterea res uaporabiles sunt aeree ꝛ sunt calide ꝛ humide. ꝛ que sunt clause ꝛ opilate in seipsis. sunt frigide ꝛ humide. ꝑpterea qꝛ euaporatio nõ ẽ nisi dilatatõ substantie aeree. ꝛ non est augmentum rei uenientis ab extra. ꝛ sic est opilatio per contrarium. Et ꝑpterea ponitur fermentum ĩ pane. ad hoc ut faciat ipsum spongiosum ꝛ in eo dominetur aereitas. ꝛ sit facił ad digerendum: ꝑpterea qꝛ corpus aereum leuius est ad permutandum ꝑpter suã humiditatem: qꝛ substantia sicca est dura ad permutandum ꝛ digerendum. Alter uero modus est qui dicitur uaporatio uel opilatio ꝑpter dispositiõem corporis ꝙ hꝫ foramina larga uel stricta. qꝛ ꝙ hꝫ largos poros dicimus eẽ uaporosum. ꝛ ꝙ hꝫ strictos dicim⁹ eẽ opilał. qꝛ naturalis intellectus est intelligere istas res in substantia corporea eaꝝ: ꝛ non ꝑpter largitateꝫ aut stricturam foraminum: qꝛ hec sunt uerba uulgarium q̃uis ẽt illud adiuuet digestionem ꝑpter facilitatem digestionis. Sed res combustibiles sũt de necessitate ignee sicut sulfur: aut aeree sicut fenum. Et ppea uelociter permutãtur ab igne. Et si diceretur sic in digestione hoc non conuenirct nisi rebus que comeduntur: sed si nos intelligeremus ꝙ hoc eẽt ueraꝝ ꝫm. G. nõ eẽt necesse attribuere medicine opilatõeꝫ ꝛ subtilitatem: qꝛ possibile eẽt ut res eẽnt grosse substantie: ꝛ de facili permutarenł qꝛ hẽrent foramina magna per que possꝫ ignis de facili transire: ꝛ ꝑpterea super eas dominabitur ignis ꝛ comburentur subito: ꝙ facere nõ potest calor naturalis: ꝑpterea qꝛ est humidus ꝛ est debilioris caloris q̃ꝫ ignis: qꝛ res supradicte non sunt faciles ad comburendum nisi ꝑpter accidẽtia largitatis suorum foramiuum: sicut arõdines. Sed res que intenditur hẽre uaporationem ꝛ opilationẽ a substantia sui corporis: hoc est ꝑpter raritatem suam: aut spissitudinem suam a partibus substãtie sue: ꝛ illa habent comparationem cum calore naturali qui operatur in corpus nostrum. Sed res que non recipiunt combustionem sunt res terrestres ꝛ aquee. hoc est quod potest dici in significationibus vniuersalibus superuenientibus naturis cõporum consimilium.

Capitulum de cognitione medicinaruꝫ ꝛ ciborum per rationem sumptam a speciali dr̃a mixti que est saporum.

Einceps uolumus narrare de saporibus: odoribus: ꝛ coloribus. Et dicimus ꝙ spẽs saporum que sunt manifestiores. sũt dulcis. vnctuosus. salsus. amarus. acutus. ponticus. stipticus. acetosus ꝛ insipidus. Dulcis significat complexionem calidam. sed calor ipsius est temperatus equaliter ad compationem cõplexionis humane ꝫm. G. Sed unctuosus dictus est qꝛ pars aerea dominatur sup ipꝫ cum modica aquositate. ꝛ ꝑpterea calor ipsius est minor q̃ꝫ calor dulcis. Supra complexiõem salsi dominatur pars sicca adusta. in qua mixta ẽ pauca huitas. ꝛ calor sui maior ẽ calore unctuosi. Et super naturam amari domiatur complexio sicca terrestris. ꝛ hoc põt nasci a calido ꝛ frõ. Et sig̃ que sepat unum ad alio est ꝙ significatio eius ꝙ fit a frigore ẽ ut sit dulce p⁹ q̃ꝫ fuit amaꝝ sicut sũt glandes xilocarata

⁊ aliquam ex cucurbitis. Et amaritudo que fit a calore ⁊ terrestritate reuertitur ad amarum postquam fuit dulce. Et hoc fit propterea ꝙ amaritudo sequitur duas spēs complexiōis: aut calidam ⁊ siccam: aut frigidam ⁊ siccam: q̄admodum inuenitur color niger per calorem ⁊ frigus. Et hoc qđ diximus breuiter đ amaro nō senserunt medici: qui nos p̄cesserunt. ⁊ ēt G. nō appriauit ipm̄ nisi calido seorsum. Sed quō non cogitant hoc ꝙ opiuꝫ est in fine amaritudinis ⁊ īducit peralisim pp suam frigiditateꝫ. ⁊ q̄uis possꝫ diccere ꝙ ñ ꝓuenit amaritudo a pte frigida. Nos dicemus iam est amaritudo dominans ī suo sapore: ⁊ sapō fortis est in iudicio sup naturam ibi: vñ dꝫ iudicari ꝙ sit magis calīm q̄ꝫ frigidum. propterea iste res accipiende sunt a naturali. Et ꝙ nos diximus de amaro inuenitur in libro nostro: qui dicit liber de plantis. Et amaritudo que ꝓuenit a calōe est calidior salsedine: qꝛ admisceetur salsugini aliq̄ꝫta humiditas. Et sig̃t hoc aqua maris maioris qꝛ est nimis salsa ⁊ est multum amara: ⁊ non potest in ea uiuere aliquod animal pp multaꝫ amaritudinem: ꝓpterea qꝛ amaritudo est in ultimitate contrarietatis nutrimento animaliuꝫ ⁊ est contrarium dulci ꝓpter siccitatem solum: ⁊ ꝓpterea interficit infantes quando multum ea utuntur: ꝓpterea qꝛ sunt in ultimo humiditatis: ⁊ vl'ꝛ non ingreditur natura amaritudinis in re cibali: ꝓpterea qꝛ non est nisi medicinalis: ⁊ dulcis ingredit in cibos ⁊ medicinas. Et ꝙ dominatur super acutum est multus calor cum multa siccitate ⁊ subtilitate: ⁊ ꝓpterea calor illiꝰ est fortior omnibꝰ alijs. Isti sunt sapōes significantes super spēs rerum calidaruꝫ ⁊ vnusquisq; eorum hꝫ in sua spē gradus qꝛ quoddam dulce est calidum in gradu primo: ⁊ quoddam calidum ī ƀo aut ultra ⁊ sic de salso. Et sapores qui significāt ī medicinis super complexionem frigidam sunt pōtici: stiptici: acetosi: ⁊ insipidi. Sed insipidi magis debent attribui insaporabili q̄ꝫ saporabili. Sed dicitur ut sit sapō ꝓpter sensum gustus: ꝓpterea qꝛ quilibꝫ sēsus sentit sensatum ꝓprium ⁊ priuationē illius. Et stipticus ⁊ ponticus sunt vnius spēi ⁊ non diuersantur nisi ƒm magis ⁊ minus. ⁊ illi significant super complexioneꝫ fortis siccitatis ⁊ frigiditatis. ⁊ ponticus in hoc est fortior stiptico: ⁊ acetosus fit cū frigiditate mixta cum parte humiditatis. ⁊ non est remotus a calore: ⁊ propterea īcidit ⁊ subtiliat: ⁊ propterea subsistit pōtico ⁊ stiptico in frigiditate. Et insipidus est aquosus ⁊ frigidus: ⁊ hoc ē ꝙ potest dici in significatōnibus saporum. Et q dam sapores sunt qui non significant per fectam significationem super natura rei. ⁊ hoc potest eē in vna medicina composita ex pluribus partibus: quarum quedaꝫ sunt saporabiles: quedam insaporabiles ꝓpterea qꝛ non est necesse ut vnum quod q; mixtum sit saporitum: ut ꝓbatum est in naturali phia. Et si homo uellet iudicare totalitatem medicine non posset iudicare per saporem super ipsam totam: sicut nos uidemus multa ex gummis quia; sunt insipida ⁊ tamen calida.

Capitulum vndecimum de cognitione medicinarum ⁊ ciborum per rationem sūptam a speciali diferentia mixti q̄ ē odoꝝ.

T diferentie odoruꝫ non sunt manifeste nobis sicut diferentie saporum vnde non ꝓpū hn̄t nomen sicut habent sapores: sed dicitur odor fetidus ⁊ odor aromaticus. Sed nos ordinamus nomina acomodata a nominibus saporum sicut diceretur odor acetosus: ⁊ odor acutus: ⁊ odor amarus. ⁊ ꝓpterea significatio complexionis odorum istorum specialiter est equalis significationi complexionis saporis dominantis super ipsum. Sed odores aromatici non sunt nisi a complexione ex necessitate. Et fetidi fiunt a complexione frigida ab humiditate extranea cum calore putrefactionis. Sed scias cum hoc toto ꝙ significatio odorum est multum debilis. propterea qꝛ sicut dictum est superius possibile est eē medicinam compositam ex partibus aliquibus odoriferis ⁊ aliquibꝰ non odoriferis: ⁊ si iudicaremus super totalitatem medicine per odorem posset esse iudicium ignorantie. Ideo quia de hac re non debemus iudicare de toto:

ppter ptem sicut ille qui opinat⁹ ē ꝙ rosa est calida: eo ꝙ cēt aromatica.

Capitulum.xij. de cogtōe ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ p rōem sūptā a spāli dr̄a mixti q̄ est colorum.

Significatō coloꝝ ē multū debilior significatōne istoꝝ.ppea q꞉ colores n̄ sunt nisi in superficie colōati.⁊ ppea inuenies fm plus ꝙ ꝯplo partis in qua est color ē alia ꝙ̄ ꝯplo totius colorati.⁊ ppea uides ꝙ idē ē color in re calida ⁊ in re frigida.sicut albedo q̄ in sale ⁊ canfora. Sed vr̄ ꝙ color uerificet plus i opōne eoꝝ q̄ sit i vna spē.sic ē i gallis albis ⁊ nigris ⁊ i cigis albis ⁊ nigris. Sꝫ colores sīt m̄ltiformes sed gnāl꞉ fiunt albi aut nigri. aut ꝯposit⁹ ex hijs.sicut azur⁹ citrin⁹ ⁊ alij. Sed uiriditas ⁊ nigrido fiunt ex necessitate ex ptibus siccis terrestribus.qñ3 fit ex m̄lto calore sicut nigredo in ethiopib⁹ ⁊ qñ3 fit pp frigiditatem sic uinū nigrum. ⁊ hec dr̄a iudicatur ex eo ꝙ p̄cessit sicut alibi dictum ē.

Sed albedo qñ puenit a dñatione mixtionis ptiū terrestrium cum aereis significat calorem aut tempantiaꝫ.sicut tu uides hoīes hñtes pulchrā albedinē. Sed que fit pp admixtionem partium aqueaꝝ cum terrestribus qñ est in rebus huis significabit ꝯplexionem frīam ⁊ huidam. Et iam dictū est in libro nr̄o ꝙ albedo fit ex admixtiōne partis ignee clare cū corpore puio Et nigredo fit a parte ignea tenebrosa ꝯ corpore non puio. Sed colores rubei oēs sign̄t sup calorē pp ptem igneam que in eis manifestat. ⁊ citrinus ē medius int eos. Sꝫ uiriditas declinat magis ad nigr̄dinem sicut citrin⁹ magis ad aliud ex̄mum

Sed nā coloꝝ medioꝝ ē composita ex natura ex̄morum. hoc est ꝙ pōt dici sup signe uirtutum medicinaꝝ ex parte superuenientium corporibus consimilibus.

Capitulū.xiij.de cogne ciboꝝ ⁊ eoꝝ put sunt ptes terre nascentiū. ⁊ sunt locus tp̄s ⁊ regio ⁊ opatio.

Einceps narrāde sunt ppꝛie signes in illis in eo ꝙ sunt ptes terre nascētium uel ptes aliuꝫ. Natura terre nascētiū cogscit quatuor rebus:vna a loco:alia a regione.alia a tp̄e.quarta ab opōnibus ⁊ non fortificant hee opōes nisi pp signes reꝝ pteritaꝝ.Et q̄uis nos cognoscamus ab istis ꝯplonē medicine.nos debem⁹ cognoscere ēt p uiam opōnis duaꝝ medicinarum que sunt in vna spē sicut dictum est.

Et dicimus ꝙ terre nascentiū quedam sunt pfecta ⁊ quedā sunt diuta.Et dinutū est illud in quo manifestat dñium vni⁹ eli solū aut eli aque sicut terre nascentia que nascunt in locis petrosis ⁊ fortibus.⁊ ppea ista sunt dinuta.hoc est q꞉ ñ hñt flores ⁊ folia.⁊ manifestū ē ꝙ dñans sup ꝯplōeꝫ istoꝝ est aut fritas aut huitas sicut folium herbe q̄ stat sup faciē aque que dr̄ thaboleb.aut fritas ⁊ huitas sicut fungi. Et terre nascentia pfecta sunt illa que nascūt in montibus. q꞉ appet ab eminentia montiū ut debeat generar̄ pl̄a terre nascentia ꝙ̄ alia loca dūmō sint tēpati cuꝫ bona euaporatione ⁊ cuꝫ bona mixtiōe caloris cū huitate.⁊ dꝫ eē hoc i eis que hñt ascensū in acre ⁊ sunt ppinquiores influentie corpoꝝ supioꝝ.⁊ illa terre nascentia hñt cōplementū fructuū floꝝ ⁊ foliorum.Et sūt terre nascentia que nascuntur in deserto. ⁊ sunt que nascuntur in uiridarijs. Nam illa que nascuntur in uiridarijs habent plus frigiditatis ⁊ humiditatis de necessitate ut sunt siche nascentes in desertis ⁊ uiridarijs. Et significatio que puenit a regione est ꝙ quedam terre nascentia sīt que nascunt plus in terris calidis:⁊ quedam sunt que nascuntur plus in terris frigidis:⁊ que nascuntur in calidis p maiori parte sunt calida sicut que ueniūt ab india ⁊ que nascuntur in frigidis ut plus sūt frigida.Et potest eē alñ per accidens ut nascantur calida in terris frigidis:sicut pinee que nascuntur in sclauonia: ⁊ frigide i terris calidis sicut tamaridi qui nascuntur in terra barabum. Et hoc accidit pter duas res:aut ppterea q꞉ cortex illorum terre nascentium est fortis ⁊ dēpsus : aut ut sit submersa sub terra: Quia iste due res possunt dare calorem ⁊ frigus in omni regione:eo quod calor naturalis existens i eis contrahitur intus pp frigiditatē:⁊ sil꞉ accidit de reb⁹ frigidis in terrenis cal'is.

Et sic tp̄is accipit̄ fm ordinē regiōis qr tu uidebis multa terre nascētia cal'a na sci in yeme sicut rapa r naponas. r qñqz medicina frigida innascitur in tp̄rib' cal'is r hoc accidit pp paucitatē sui caloris .qa pp paucā frigiditatē aeris ꝯsumit sic sic olera multa tp̄r caloris. Et demrōnes uegetabilium sunt magne ualde de eo.qm̄ q̄dā ex uegetabilibus sunt que cito mouent ad augmentum.r quedā tardius crescunt Sed ueloces generaliter significant caliditatem uel subtilitatez uel sup utrunqz.r que tardius crescunt significant sup ꝯ̄riuz Et sunt ēt alie signes significantes sup uegetabilia in uelocitate r tarditate fructificandi.Et debes scire ꝙ uelocitas natiuitatis terre nascentium significat aut calorez magnum aut frigiditatem.Et quedam sūt ex terre nascentibus que hn̄t folia flores r fructus. r quedam sunt que non habēt fructus nec flores.r illa sunt grossa terrestria.aut aquea. r ꝙ hz florem r folia ē pfecte tēpatum.Et terre nascentia que sunt spinosa r globosa vl'r sunt terrestria: r q̄ non hn̄t sunt ecōuerso. Et dr̄e significātes super naturam aialium sunt multe:qr quedam crescunt in aqua quedam in deserto.Que in aqua crescunt sūt frigida r humida:que uero in deserto sunt calida r sicca:r quedam sunt uolatilia r quedam deambulatiua: r uolatilia sunt magis aerea ambulatiuis. Et quedam sunt sanguinea r quedam exanguia: r que non hn̄t sanguinem sunt frigida r sicca: r que hn̄t sanguinem sunt calida r humida.r quedam sunt duatilia r quedam non:r quedaz hanelāt r quedam non:r que hanelant sunt cal'a r que non hanelant sunt frigida. Et quedam nascuntur i locis calidis r quedaz n̄ r que nascuntur in locis calidis ꝓ maiori parte sunt calida r sicca sicut camelli r capreoli.Et diuersificantur ꝯplexiones aialium in vna spē pp pascua r pp aquaz: qr pisses qui nascunt in loco petroso sunt s̄btilioris substantie r minoris supfluitatis alijs: r tales sī q uelociter mouentur r ml'tum laborant.r ꝯplexio istoꝝ est minoris humiditatis r qui paruz laborant sunt frigidioris r humidioris ꝯplexionis. Et quedam animalia sunt que incedunt sicut nascuntur r quedam non.Et quedam sūt facientes multos filios. r illa sunt calida r humida:r quedam que non faciunt nisi vnum.Et diuersificātur ēt aialia fm diuersitatem ciboꝝ:qm̄ aialia comedētia carnes sunt calida r sicca. Et ꝯplexio aialium comedentium terre nascentia sunt tempate ꝯplexionis ut sunt pecudes boues:r hijs similia:r ut sunt de uolatilibus galline r columbe. Item diuersificant aialia fm magnitudinem r paruitatem suoꝝ corporum:qr que sunt magni corporis sunt terrestria:r que sunt parui corporis sunt ecōuerso:r hoc est in aialibus que nascuntur in terra. Sed eoꝝ que nascuntur in aq̄ magnitudo corporis significat multaz humiditatem:r ppea laudatur in pissibus puitas: r in alijs aialibus duricies ossium: r multitudo corporis terrestriuz:sicut vngues: claui:r squame:r similia his.qr h̄ significant ꝙ multa est in eis terrestritas: r ppea multe squame laudantur in pissib' qr significāt rem ꝯ̄riam eoꝝ complexionibus r ēt ml'te spine. Et similiter audatia cordis r pusillaminitas significant sup cōplexionem animalis: qr aialia audatia sūt calida:r pusillanimia sunt frigida. Et dr̄e per quas cognoscuntur complexiōes animalium sunt multe. r nr̄a intentio non fuit nisi rememorari eoꝝ breuiter ad mouendum illū qui diligit temptare adhoc ut pscrutemur omnes alias dr̄as r sciat cās illaꝝ in libris naturalibus. Et scias ꝙ omnis hec signa sunt accidentia que adueniunt corporibus consimilibus: r sup ea significant: r non sunt signa illis que non sunt consimilia nisi quando agregant oia r fit vna ꝯpositio inter ꝯ̄ria r iudicant pp dn̄ans.r illud pōt eē ueꝝ iudiciū. Hec sunt genera rerum quibus nos possumus cognoscere operationes medicinarum r ciborum. Et dicimus ꝙ possibile est cog̃scere opōnes fas medicinarum.tunc quā do cognoscemus complexionem mediciarum in caliditate r siccitate.q̃uis hoc non uerificetur in omnibus qr inuenitur in quibusdam medicinis ꝙ earum opōnes fe nō sequuntur primas.hoc est complexionem medicinarum.vbi gr̄a. subtilitas r incisio n̄ sunt attribuēda nisi cōpori multi calōis.

Et nos inuenimus medicias tēpatas cum suis ꝯplexionibus: tñ sunt subtiliatiue ⁊ incisiue. sicut capillus ueneris squinātū. ⁊ silia hijs: ⁊ acetū est in ultimitate subtilitatis ⁊ incisionis: ⁊ ē tñ frm: ⁊ hoc accit q₂ calor qui in eo ē: substentaꝛ frāte que ē in eo: q₂ fritas sua ꝯpingit ipm ⁊ ꝯprimit ipm ad ptes intrinsecas mbri: ⁊ sic uꝛ ꝙ alie medicine faciant: hoc est ut hēant supfluā huitatē alr. subtilitatē in seipis: aut ut eis supuenerit aliqua res pp quā faciāt: ⁊ pōt eē ut h res sit aliq̄ztulū silis ei ꝙ hꝫ aliquid a tota substātia. Sꝫ opō p ꝯpōnē tertiaꝝ uirtutū est debilis iudicij: eo ꝙ est ualde ꝓpinqua opōni que fit a tota substatia: hec aūt que dicta sunt necessaria fuerunt ꝟꝫ tractatus uniuersales in mō ciboꝝ ⁊ medicinaꝝ

Capitulū de ꝯplexionibus ciboꝝ spāliter ꝟm qđ certificatus fuit. G.

Unc aūt memorati erim⁹ vniuscuiusq̄ꝫ eaꝝ spālr ꝟm ꝯsuetudinē medicorum. Deinceps uolum⁹ narrare de siplicibus medicis magis manifestis q̄ a. G. sunt testificate. ꝓpea q₂ fuit uerax ⁊ legalis expimentator in hac arte: ⁊ nullus ē q possit ei ꝯpari: nisi is qui cū clamat ñ intelligit id qđ clamat. Itē uolo incipe a cibis q sunt cibi absolute: ⁊ p⁹ illos dicā de illis q sūt medij inter cibos ⁊ medicias: ⁊ post illos dicā de medicis absolute. Concordati sunt medici ꝙ melior ex cibis terre nascentib⁹ hoib⁹ nālib⁹: hoc est illis q stant in quinto climate: aut quarto est triticū artificialr ꝑpatū: ⁊ hoc fit multis mōis. Fit. n. pāis fermtat⁹: ⁊ azimus ex crustella: ⁊ bucella. ⁊ sorbitiones: quidā sunt qui frangūt ipm postq̄ꝫ est ustulatū: ⁊ postea infundunt i aquā: ⁊ postea coqunt ipm sine fractione: ⁊ hoc noiaꝛ sauich. Et melius ex tritico est illud quod ē frangibile ⁊ graue Et melior ceteris est panis fact⁹ ex farina tritici in hunc mōm hoc est ut sit custoditū a malis accñtib⁹ eidē uenire potentib⁹: ⁊ ut nō sint nimis furfures ab eo remote: sicut sūt remote ab armach: ⁊ hoc appelaꝛ apud nos madechuni: ⁊ latini appellāt panem grossum: ⁊ iste est uelocior ad digerendū q̄ꝫ darmach ⁊ mioris uiscositatꝭ: q̄ꝫuis darmach plus nutriat: neq̄ꝫ est tante siccitatis sicut furfurens ad melancoliā adeo cito ꝯuertiꝛ ut ipꝫ. qñ cortex uniuscuiusq̄ꝫ uegetabilꝛ est terrestris ⁊ sicc⁹: q̄ꝫuis furfurati⁹ citi⁹ digeraꝛ ipo dalmach: pp abstersionē exñtē i suo cortice. ⁊ qñ ꝯficiꝛ poniꝛ de sale ꝯueniēter: ⁊ ꝯficiꝛ cū mlta aqua ad hoc ut sit spongiosus: ⁊ sit fermentat⁹ ꝯpetenter ⁊ coct⁹. Sꝫ panis azim⁹ est grossus ⁊ uiscosus eođ mō ñ est bon⁹ qui est nimis fermentat⁹: q₂ transmutaꝛ ad humores putridos pp calorē exneū generatū in eo.

Et post bonitatē cibi ex pane est panata q̄ uocaꝛ thausu: excepto q₂ declinat ad fritatē ⁊ hu. pp aquā cū qua fit: ⁊ qñ bulliunt frustula panis in aqua fermēti. alr. fermenti: tunc fit iste cibus in uelocitate digōnis ⁊ leuitate: ⁊ maxime egris ex ꝯplxōe calida. Sꝫ sauich est ēt bonus cib⁹: ⁊ qñ distēpatur cū multa aqua refrigerat ⁊ est iuuatiu⁹: eo ꝙ ustulatio ⁊ infusio uaporauerūt ⁊ subtiliauerūt ⁊ mouerunt uiscositatē Confectū cū melle ⁊ coctū datū sanis calefacit ⁊ nutrit multū. Et frumentū coctū in aqua est grossū: uiscosū: opilatm̄: ⁊ duꝝ digeri plus alia re: ⁊ est ualde malum.

Et pultes sunt grossi: ⁊ qui fiunt ex frumento sunt peiores: ⁊ refrigerant pp suā acetositatē: ⁊ sunt ꝓpinqui corruptioni: ⁊ ꝓpea sūt abiciendi ab illis q sunt pati egritudinibus putridis. Sed panis qui fit ex ordeo ꝟm modū qui fit ex frumento sequtur bonitatem panis tritici. nisi q₂ parum declinat ad frigus. Et sauich ordei bene digeritur. ⁊ qñ bibiꝛ distempatum in aqua refrigerat: ⁊ est frigiditas sua quasi in primo grado. Et aqua ordei piusꝛ ingreditur opus medicinaꝝ q̄ꝫ ciboꝝ: ⁊ est laudabilis in egritudinibus calidis ⁊ siccis laude: que nō occultatur ei qui in hac arte studuit: q₂ refrigerat: humectat: tēpat abstergit: generat laudabilē humorē mirabiliter non inflat non moratur ad descendenduꝫ a stō: ⁊ hoc nobis totū exptentia dedit.

Et sic dꝫ fieri aqua ordei: infundantur grana ordei in aqua integra non cōtusa ⁊ in vna pte ordei debent poni. 20. aque fride ptes ⁊ debēt sic dimitti i aqua q̄tuō oris: ⁊ postea coquaꝛ in hac aqua donec adipiscatur rubedinē qi uinū: ⁊ si fiat hoc

mō ñ inflat: ⁊ qui frangunt uel terunt ipm pͥus peccant: q2 non eſt ab eo priuata i/flatio niſi pp infuſionem: ⁊ grana non trahunt aquam nec recipiunt infuſionem: niſi pp uirtutē attractiuam q̄ eſt in eis: ⁊ uirtuſ attractiua non eſt in granis qñ ſeminaṫ ⁊ naſcunṫ niſi qñ ſeminantur ītegre: ⁊ ſi frāgantur pͥus q̄z eēnt ſeminata non naſcerentur: q2 hec uirtus attractiua eſt in eis ſicut forma ſpecifica in totalitate totiꝰ grani fixa: hoc eſt qñ ptes ſunt continue ꝯiūcte ſimul: ⁊ hoc eſt ſimile calori ſmaragdi: uł alterius lapidis ꝑcioſi. ꝙ eſt q2 qñ partes ſue ſunt ſimul ꝯiuncte in eis: ⁊ quādo ſepate ſunt pͥuanṫ ab eis: ⁊ ſic teſtificatū ē amīabłi āmemarua auēzoar i libro ſuo q dr̄ theiſir: q2 iſte fuit ſuppm̄uſ in ſcia medicine a. G. uſqꝫ ad nr̄a tempora: ⁊ hoc ab eo habui: ⁊ rememorat errorem medicoꝝ frangentium ipm. Et panis qui factus eſt ex aliis granis hꝫ illam uirtutem quaꝫ habent illa grana ex quibus factus eſt. Et infra conuenit remēorari de aqua płſ q̄z hic: q2 incidenter ſum de ea loquutus.

De cibis ⁊ medicinis que ſunt partes animalium ⁊ ſpēs.

Elior caro ex uolatilibuſ ē caro galline iuuenis ſane ⁊ pinguis: ⁊ hꝫ mirabilem ꝓpͥetatē in tēpando ꝯplexioneꝫ ⁊ ppea brodiū ſuuꝫ ē optima medicina leproſis. Et dr̄ ꝙ cerebꝝ galline augmētat ſubſtātiā nr̄i cerebri: ⁊ acuit ingeniū. Et poſt illius bonitatē ex āmbulatiuis eſt caro edi. Et poſt has eſt caro arietum: ⁊ h̄ eſt opinio maioris ptis medicoꝝ: p̄ter. G qui abominaṫ carnes arietū. Et uṙ ſibi ꝙ caro uitulorū eſt melioris nutrimenti arietina. Et Auicena dicit ꝙ melior carnium eſt caro porcina: ⁊ ſentit ꝙ iſta raro qi ſit naturalior hominibꝰ q̄z alia caro animaliū ambulantiū: ⁊ experientia hoc docet. Et maior pars medicoꝝ abominatur carnes agnoꝝ: ppea q2 dominatur multa humiditas ſuper eas: ⁊ laudant carnes arietum iuuenum. Sed ꝯueniēs eſt diceṙ ꝙ carnes agnoꝝ ſūt poſt bonitatē carnium eduloꝝ: ⁊ ſic ſentit raſis. Et quod mihi uṙ agnis eſt q2 ſunt multaꝝ ſupfluitatum: excepto ꝙ in terris calidis recipiunt tempiē pp eaꝝ calorem. Et q̄d hoc ſit ueꝝ eſt q2 uidemus ꝙ pili agnoꝝ ſtantium in terris meridionalibus ſunt tortuoſi: ſicci: ⁊ curti ⁊ qui ſunt in nr̄is non excedunt tm̄ in hoc

Et carnes uituline ſunt bone carnes ppterea q2 ñ hn̄t illā uiſcoſitatē: frigiditatē: ⁊ ſiccitatē quā hn̄t carnes bouine ueteres ⁊ eaꝝ carnes ſunt magis odorifere alijs carnibus. ⁊ q̄tum eſt in hoc meliores ſūt carnibus edulinis. ppea q2 in carnibus edulinis manifeſtaṫ quedā mucillago qñ coquiṫ. Sed carnes eduline ſunt melioēſ uitulinis q2 generant meliores humores

Et ex laudabilioribus carnibuſ uolatilium ſunt carnes pdicum: ſꝫ declinant parum ad frigiditatē ⁊ ſic. ⁊ ſunt ſicut gallie deſerti. ⁊ hn̄t ꝓpͥetatē ſtrigendi uentrem aſſe ⁊ eliſſe. Sed turtures ſūt uolatilia cibaria ⁊ declinant plus ad caliditateꝫ. ⁊ hn̄t mirabilē ꝓprietatem in acuendo ingenium. Sed columbe ſunt calide ⁊ ſicce groſſioris ſubſtantie q̄z turtures ⁊ pulli ipſaꝝ hn̄t humiditatē ſupfluaꝫ. Et ſignificat ſuper hoc grauitas ſuoꝝ motuum ſicut ſignificat calor eoꝝ actualis ⁊ uelocitas digeſtionis in ſtomacis eoꝝ ſup ipſoꝝ calorem. Et ppea qui uolunt abſtergere margaritas ⁊ clarificare dant eis ad comedēdum. ⁊ incontinenti debent occidi ⁊ exhīberitur purificate. ⁊ ſi cito non interficerentur multum minuereṫ q̄titas margaritarum.

Et caro ueteris columbi maſculi mirabilem hꝫ ꝓpͥetatem in epilenticis ⁊ paraliticis. Et carnes uolucruꝫ que aſſimilātur columbis. ⁊ dicuntur tudones. ⁊ in lingua arabica alchamari ſunt ſicciores p̄dictis ⁊ groſſiores ſubſtantie. ⁊ hn̄t aliquantulam aromaticitatē Paſſeres ſunt oēs calide ⁊ ſicce i fine caloris. Coturniceſ temperati ſunt aliquantulum declinantes ad calorem ⁊ ſunt ſubtiliſ ſubſtantie generantes bonos humores. ⁊ boni ſūt ſanis ⁊ conualeſcentibus. Et ſturnelli qui dicuntur azuri ſūt calidi ⁊ ſicci. ⁊ graues ad digerendum. ⁊ groſſe nature.

De animalibus aquatilibus.

Eliores eoꝝ ſunt piſceſ qui degunt in locis petroſis. ⁊ qui mł̄tas habēt

squamas: et quorum cor' est medium inter magnum et paruum: et qui sunt uelocis motus: et pauce uiscositatis. Et melior apud nos est pissis qui dicitur cubrina. et post illum ille qui dicitur trilia: et quidam dicunt ipsum resulum. Et pissis qui captus est in fluminibus remotis a mari necessario bonus est et pauce superfluitatis: propterea quia hic pissis propter sui naturam habet ut petat aquam dulcem et frigidam: et ad hoc multum laborat.

Capitulum de lacte.

Et melius lac est femineum: et post illud lac asine: et post illud lac capre: et iste species lactis sunt subtilis substantie. Sed lac ouis est grossius: et propterea citius in stomacho caseatur. Sed uaccinum grossius et cum hoc butirosius et pinguius. Caseus recens est frigidus et humidus grosse substantie. Vetus est calidus et siccus propter sal: et tendit ad ustionem. Et aliquis case' est bonus medius inter nouum et ueterem est bon' dummodo sit factus rationabiliter ex bono lacte.

Capitulum de ouis.

Oua gallinarum sunt meliora ceteris et uitellum est melius albo: nec album est nimis malum nisi nimis sit coagulatum Et propterea quando conquassatur cum oleo et aceto et fiat tremulum est ualde bonum: quia res que coquitur cum oleo est multum nutritiua: dummodo oleum nouum sit et dulce et oleum oliue: quia natura illius est temperata declinans parum ad calorem: et impinguat epar et augmentat ipsius substantiam. Et generaliter dico quod est conueniens homini multum secundum totam sui substantiam. Et propterea in terris nostris non coquimus carnes nisi cum eo: et pulres que quando coquuntur cum oleo et aqua sunt laudabiliores: quia melior modus et temperatior comedendi carnes est ille qui dicitur athafra. hoc est ut sic fiat. Accipe oleum et parum ex cepe: et ponantur carnes frustratim in eo addendo paulatim aquam calidam donec sit cocte. Sed panis qui decoquitur cum oleo est malus. i. impastatus cum oleo: quoniam tempore decoctionis comburitur oleum et tendit ad sulfurem.

Capitulum de fructibus.

Meliores earum sunt ficus et vue: et complexio ficuum est calida et humida mundificant stomacum: laxant uentrem. Vue calide sunt ex pauco calore: et humide temperate: et subito impinguant cor'. sed inducunt uentositatem in omnibus digestionibus: et fic' non dant uentositatem nisi in stomacho et intestinis Vue passe cal'e sunt et humide et digibiles prosunt epati a tota substantia. Et oppes uini ipsarum sunt debiliores operationibus aliorum uinorum: sed potest poni loco alteri' uini

Capitulum de aquis:

Melior aquarum secundum .y. est aqua fontium orientalium que scaturit ex terra que non habet nimis grossam substantiam: nec nimis mollem uel luteam: sed sit mediocris inter has: et propterea hec aqua est suauior et leuior et citius permutatur a calido et frigido Sed rasis sentit quod melior aqua sit fluminum magnorum ductuum. Et .y. dicit quod iste aque sunt diuersarum substantiarum eo quod transeunt per diuersas terras: et propterea quia ingrediuntur eas multi riui. Et mihi uidetur quod rasis non laudauit flumina magis grossa: nisi propterea quia sol operatur in eis vnam operationem propter quam separantur partes grosse a subtilibus. Et propterea coquunt medici aquam illis qui habent debilem stomacum et epar. Ergo opus quod fit in aqua est diuersum ab aqua Sed quod est inspiciendum in aqua est diuersitas terrarum quia non potest esse ut in estate non defluant ad flumina aque multitudo et aque pluuie. Et propterea quanto plus elongatur flumen a suo ortu est deterius. Et propterea nostrum flumen melius est in corduba quam in sibilia: et est deterius in sibilia propter crementum et decrementum: et propter admistionem aque salse in eo: quamuis illud non sentiatur. Et impossibile est ut aque magnorum fluminum non sint turbide: et propterea inuenimus in fundo pitariorum quando ponimus in eis aquam fluminum multum de sabulo et terra. et sic accidit in terra nostra: quod non accidit de aquis fontium.

Capitulum de cibis medicialibus et primo de granis.

Deinceps volumus dicere de cibis medicinalibus: q2 quidā eoꝝ sūt terre nascentia. ꝛ quidam aialia: ꝛ quidā sup fluitates aialium. Et ex terre nascētibꝰ quedam sunt grana: ꝛ quedā fructus: ꝛ q̄dam herbe. Fabum est tempatum inter frigiditatem ꝛ caliditatez: aut paꝝ decliat ad calorem: ꝛ ppea hȝ dissolueꝛ apata pp suam absterſionem: ꝛ maturat: ꝛ est multe humiditatis: ppea accidit ei multa inflatio ꝛ uentositas ꝛ ipam non pdit pp aliquam decoctionem. Et dr̄ ꝙ hȝ malam ꝓpꝛietatem cū uirtute cogitatiua: ꝛ qui ea utūꝛ multa hn̄t suspiria oꝛribilia ꝛ fl'a.

Capitulum de ciceribus.

Cicera sūt tempate calida ꝛ humida ꝛ hn̄t inflationem: ꝛ ppea tertiā eaꝝ opōnem hn̄t generare spma ꝛ pꝛouocare urinam ꝛ sanguinem mestruum: ꝛ frangūt lapidem: sed hoc faciunt plus nigra q̄ȝ alba. Et si comeduntur recentia generāt in stomaco ꝛ intestinis multas superfluitates: ꝛ si assentur etiam fabe habēt minus ex superfluitatibus. Sed sunt durioꝛa ad digerendum nisi in pꝛimo eēnt ifusa: ꝛ habent ꝓpꝛietatem faciendi bonum coloꝛeȝ ꝛ hoc faciunt q2 acuunt caloꝛem ita ut generetur spiritus uentosus: ꝛ per hanc uiā ualent coitui. Sed lentes sunt tempate in caloꝛe ꝛ sunt sicce ꝛ generāt sanguineȝ melancolicum. ꝛ extingunt infl'ationē sanguinis ꝛ magis quando coquuntur i aceto Et earum uirtutes tertie sunt q2 pꝛiuant coytum ꝛ obfuscant uisum. ꝛ quando coquntur in aqua pluries stringunt uentrem

Lupini sunt sicci terrestres ꝛ amari. ꝛ quando coquntur in aqua donec auferaꝛ ipoꝝ amaritudo est cibus tn̄ durus. ꝛ quādo comeduntur amari occidunt pueros. ꝛ occidunt uermes qui sunt in stomaco ꝛ intestinis ꝛ ꝓuocant urinam. ꝛ aperiunt oꝛificia emoꝛoidarum. Leugbl. i. faseoli d̄clinant ad caloꝛem ꝛ humiditatem. ꝛ ipinguant coꝛpus ꝛ ꝓuocant urinam ꝛ sanguinem mestruum. ꝛ laxant uentrem. ꝛ ꝓpꝛie rubei. ꝛ inducunt somnia ꝛ faciunt uertiginem. Milium frigidum est ꝛ siccuȝ. uētrem constipat. ꝛ est pauci nutrim̄ti. ꝛ hoc idem facit panicum. ꝛ spelta est ꝓpinqua hulc. Rizi sunt grosse substantie in caliditate ꝛ frigiditate ꝓpe tēpantiam. uētreȝ stringunt. ꝛ sunt boni nutrimenti quando coquntur cum lacte.

Capitulum de fructibus arboꝛum.

Omum dulce est tempate humiditatis. ꝛ acetosum est frigidum ꝛ sic. ꝛ hȝ ꝓpꝛietatem confoꝛtandi membꝛa pꝛincipalia si sint distempata in caloꝛe ꝛ maxime coꝛ. confoꝛtat cerebꝛum odoꝛando ꝓpter suam aromaticitatē. ꝛ generant grossam uentositatem in ka digestione ꝛ tertia Ita quod dictum est a sapientibus ꝙ pōt generare ptisim ꝛ ethicam. eo quod uenti qui generantur ex eo hn̄t malam ꝓpꝛietatem ad exardendas arterias pulmonis ꝛ sic testificatus est mirabil' auezimaruaȝ ab humerō auenzoar. ꝛ inthuisir. Sed uinum suum non hȝ hanc intentionē. Pira cruda sunt frigida ꝛ sicca. sed matura temperata sunt aut declinant. ad paucam frigiditatem. ꝛ hoc est q2 composita sunt ex acetositate. dulcedine ꝛ in ponticitate. ꝓpterea est eoꝛum uirtus uentrem constipare. ꝛ earum ꝓpꝛietas est remouere sitiȝ

Coctana sunt grossioꝛis substātie q̄ȝ pira ꝛ maioꝛis stipticitatis. ꝛ ppea sunt frigidioꝛa. ꝛ i eoꝛum odoꝛatu est ꝓpꝛietas ꝯ omnes passiones coꝛdiales. Maloꝛū granatoꝛum quedam sunt dulcia ꝛ queđ acetosa ꝛ omnia humectant. Uerum dulcia sunt calidioꝛa ꝛ humidioꝛa. ꝛ generaꝛ ex eis modica uentositas nō mala. Et habent unam nobilem ꝓpꝛietatem q2 mirabiliter resistunt cibis ne coꝛrumpantur in stomaco. Persica sunt frigida ꝛ humida. habent generare humoꝛes coꝛruptos ꝛ putridos ꝛ aliquando colericos. ꝛ hn̄t mirabilem pꝛopꝛietatem resistendi fetoꝛi qui pꝛouenit a stomaco. ꝛ odoꝛ suus ualȝ contra cardiacam passionem. ꝛ oleum qđ fit ex eoꝛum ossibus abstergit faciem dn̄arum. ꝛ ualet contra dificultatem urine. ꝛ occidit uermes. Sed an̄ psica que nusmus dicuntur sunt eiusdeȝ nature cum psicis sed non hn̄t illam pꝛopꝛietatem. ꝛ in a arabico dicuntur aiaȝ. Prunoꝛum due sunt spēs vȝ album ꝛ nigrum. ꝛ ambo qn̄

sunt matura sūt frigida ꝛ humida: mitigāt calorem colere: ꝛ laxant uentrem: sed debilitant parum os stōi. Nuces cal'e sūt ꝛ sicce ꝛ ꝓuocant uomitum ꝛ laxant uētrē ꝛ dr̄ ꝙ hn̄t malam ꝓprietatem: ita ꝙ q utūtur eis nimis faciunt eis in lingua paralesim: ꝛ comeste cum ficubus obstant uenēo loco bezabar: ꝛ multum ualent senibus: ꝛ nocent illis qui timent passionem caloris: ꝛ tempore magni frigoris nō sunt nociue Auellane in nullo diferunt ab illis nisi qꝛ non ꝓuocata uomitum. Amigdale tēperate in calore ꝛ humide: suauis saporis ꝛ hn̄t multas bonas ꝓprietates: ꝛ dr̄ ꝙ habent augmentare substantiam cerebri: ꝛ faciunt suauiter dormiṙ: ꝛ abstergunt ꝛ mundificant uias urine: ꝛ sunt ualde conuenientes macris. Et earum oleum ē melius ꝙ possit esse spasmo sicco: ꝛ etiaꝫ melius q̄ꝫ oleum sisaminum pp aliquantulam stipticitatem que est in eo. ꝙ oleum sisaminum est nimis calidum: ꝛ hꝫ malam ꝓprietatem in dando fetorem ori. ꝛ qui utuntur sisamino loco olei amigdꝫ. peccant. Pinee cal'e sī ꝛ sic: ꝛ eaꝝ olꝫ curat palisi. Fistici calidi sunt ꝛ sicci temperate: confortāt stomacum ꝛ epar a tota substantia: ꝛ sunt ex illis medicinis que habent multa iuuamenta ꝛ magna.

Capitulum de herbis ꝛ holeribus.

Omnes herbe per suam naturā declinant ad humores melancolicos: ꝛ hoc ēt faciunt a tota substantia: excepta lactuca ꝛ buglossa. Caules sunt frigidi ꝛ sicci: necessario generant humorem melancolicum: ꝛ sucus eoꝝ hꝫ ꝓprietatē clarificandi uoceꝫ. Cucurbite que in arabico dicunṫ ulla sunt frē ꝛ hu. aquose: ꝛ talem humorem generant. ꝛ dr̄ ꝙ sunt apte recipere corruptōnem in stō ꝛ habent malam alteratiōnē sicut fit in rebus humidis non habentibus stipticitatem: terrestritatem: nec ponticitatem: qꝛ sunt solum aque ꝛ assimulamus eas moris nec cucurbite istius regionis sunt tales: sed sunt dure digōnis ꝛ grossioris nature: ita ꝙ non possint rectificari nisi cum multa decoctione: ꝛ cū hoc sī mlti mali chimi: ꝛ adhuc infridāt ꝛ humectant: eo ꝙ non habent uirtuteꝫ cito exeundi cum nullam habeant abstersiōeꝫ Melones sunt frigidi mlte humiditatis: ꝛ habent abstersionem ꝛ ꝓuocant urinā: ita ꝙ dr̄ ꝙ q utitur multū brodio eoꝝ est cautus ab egritudine arenarum. Cucumeres sunt frigidiores ꝛ minus humi. ꝛ minus ꝓuocant urinam melonibus: sed ñ corrūpūṫ ita cito ut melones. Portulaca est frigida in tertio gradu: ꝛ humida in secūdo: ꝛ est lubricatiua: uiscosa: aufert sitim: constipat uentrem: ꝛ aufert dentium stuporem. Atriplices sunt frigide ꝛ humide: uentrem humectant: ꝓsunt ycteriscis parate tamen sunt corruptioni. Spinache ualde sunt bone: ꝛ temperate: ualent gutturi: ꝛ pulmoni: ꝛ stomaco: ꝛ humectāt uentrem: ꝛ sunt in secundo gradu frigide ꝛ humide. Blete ꝓpinque atriplicibus sunt calidiores ꝛ minus humide: humōes generant grossos ꝛ flematicos. Rape calide sūt ꝛ humida: generant uentositatē mouent coytum eo ꝙ renes calefaciunt: ꝛ habent mirabilem ꝓprietatem ad illuminandū oculos. Melengie sunt ex hiis que nos facimus in terra nostra multa cibaria delicata: ꝛ postq̄ꝫ ꝓiecta est prima aqua suarum decoctionum: ꝛ coquntur cū carnibus pinguibus sunt multum delectabiles. Et ego reputo ipsum temperatum cibum postq̄ꝫ sic factus est. Propterea qꝛ pars acuta que est i eo remouetur per primam decoctionem: ꝛ sua siccitas ꝛ stipticitas remouentur ꝓpter carnes decoctas i eo. Et q̄ꝫuis medici dicant ꝙ generant humorem melācolicum similem humori generato ex caulibus. Tamen conseruare debemus in cibis duas res: vna ē res que secum miscetur: que potest moueṙ maliciaꝫ si est. Et delectatio cibi hec est secūda ꝛ quando est multum delectabilis lesio q̄ ꝓuenit ex eo non est multum manifesta: ꝛ hic est vnus ex delectabilibus cibus. Isti sunt cibi manifesti apud nos in quibus est uirtus aliqua medicinalis.

Capitulum de uariatione uirtutum medicinarum simplicium.

Et nunc habemus loqui de medicis absolute. Alkison que i latino dicit bethonica: ꝛ i persia lingua. berahueꝫ

Eius prime uirtutes in calorē ꝛ siccitatē sunt in quarto gradu. ppea qꝛ ē de substā tia terrestri adusta. ꝛ manifestat hoc qꝛ ē in fine amaritudinis. ꝛ operationes eius he sunt incisiue. dissolutiue. ꝛ aperitiue foꝛ titer. Et est in hac uirtute fortiō absitbio ꝑpter stipticitatem que ē in absithio. Et uirtutes eius tertie sunt qꝛ nocꝫ oꝛi stoma ci ꝑpter amaritudinem que est sine stiptici tate: ꝛ utimur ex eo extremitate ꝛ stipite Cinis suus est calidioꝛ ꝛ sicçioꝛ eo: ualet contra allopiciam quando miscetur cum a liquibus vnguentis calidis. Et est ēt cali/ dioꝛ suus cinis: cinere cucumerum agꝛ̄stiū ꝛ cinere radicis aneti. Et ēt isti cineres ꝓ sunt uentri qn̄ est ulceratio in eo sine apo stemate. Pentasuer dr̄ a persis arboꝛ abrabani: ꝛ in latino dicitur agnus castus Sua pꝛima uirtus in caliditate ꝛ siccitate est in tertio gradu. ꝛ hoc est ppea qꝛ i sua complexione dominat̄ substātia terrestris adusta mixta cū substantia terrestri ꝛ frigi da: ꝛ significat hoc qꝛ sapoꝛ suus est acu/ tus cum aliquantula ponticitate. Et mani festum est ꝙ he opōes talium complr̄onuꝫ qualis ista est sunt cum incisione ꝛ aptiōe Et ponticitas est vna ex rebus que adiu uat ad hoc: ꝛ in membꝛis intrinsecis: ut in splene al̄. in pulmōe ꝛ epē. Et tertia opō est ut remoueat coytum: ꝛ ppea nuncupa tur in arabico granum sterilitatis: ꝛ est sić agnus castus. Athemēses dn̄e decumbūt super ip̄m in magnis festiuitatibus. Et ruta est similis ei: excepto ꝙ plus calefać ꝛ desiccat: nec hꝫ stipticitatem neqꝫ ponti citatem. Altich. ꝛ alij dicunt uigil: uirt⁹ suarum radicum est temperata in calidita te ꝛ sic. qꝛ compositum est ex substantia a quea ꝛ terrestri cuꝫ pauca igneitate: ꝛ ma nifestat hoc qꝛ est insipidum cum modico stipticitatis ꝛ acuitatis: sed herba eius est soluꝫ insipida: ꝑpterea ipsius pꝛima uirt⁹ est frigida ꝛ sicca ꝛ operatur siccitatem. Et secunda est solidare uulnera soꝛdida bꝛeui tempoꝛe. Et tertia est ut frangat la pides: ꝛ signum huius est qꝛ nascitur i ual libus ꝛ locis humidis. Eluegat. i. pes colombinus est quatuoꝛ spērum: ꝛ parum diuersificatur vna ab alia: ꝛ. G. non posu it ipsuꝫ in gradu: ꝛ ꝙ nobis uidetur de ei⁹ complexione est: qꝛ est frigidum in pꝛimo ꝛ siccum in secundo: ꝛ hoc est qꝛ domina tur super partem ipsius substantia terre/ stris cum substantia adusta: ꝛ ꝑpterea est sapoꝛ eius stipticus cum modica amaritu/ dine: ꝛ si amaritudo eēt equalis cum stip ticitate diceremus ip̄am temperatuꝫ in sic citate. Sed qꝛ uidemus qꝛ domīatur ama ritudo parum cum stipticitate: iudicamus ꝙ siccum est in secundo gradu: ꝛ ꝑpterea ualet doloꝛibus renum ꝛ doloꝛibus sple nis ꝑpter ipsius amaritudinem: ꝛ lentigi/ nibus faciei ꝛ moꝛfee quando pistatuꝫ mi scetur cuꝫ aceto. Agarić. nec hanc radi cem posuit. g. in gradu ꝛ ꝙ nobis uidetur ex eo de eius complexione ē qꝛ ē calidu̇ꝫ in pꝛimo ꝛ siccum in fine ħi. qꝛ compositū est ex partibus frigidis ꝛ terrestribus ꝛ calidis ꝛ igneis ꝛ calidis ꝛ humidis. Et significat super hoc qꝛ cum nos gustamus pꝛimo inuenimus in eo dulcedineꝫ ꝛ post hanc amaritudinem ꝛ post illam acuitateꝫ cum pauca stipticitate. ꝛ omnes isti sapo/ res significant super caliditatem. excepta parte que separata ꝛ sepulta ē a stiptici tate sicut significant super siccitatem. exce pta parte que superata ꝛ sepulta ē a dul/ cedine ꝑpter temperantiam quam ei tribu it. excepto ꝙ plus superat stipticitas cum frigiditate q̄ꝫ dulcedo cum humiditate. ꝛ ꝑpterea ponimus siccitatem maioꝛem ꝗ̄ca liditate. Et ꝑpterea qꝛ hec planta assi milatur radici arboꝛis. apparet ꝙ terre stritas dominetur super eam. Et q̄ꝫuis sit leue ꝛ poꝛosum. frangibile ꝛ album que omnia significant ut habeat partem mul tam aeream. ꝑpterea posuimus ip̄um cali lidum in pꝛimo q̄ꝫuis habeat tres sapōes significantes super ip̄m caloꝛem. posuim⁹ ip̄um calidum in pꝛimo qꝛ non sunt foꝛtes neqꝫ manifesti in ip̄o. ꝛ quod conueniens est in fiducia suoꝛum graduum: est experiē tia. Sed ip̄ius operationes que non sꝫ pꝛime sunt ad dissoluendum ꝛ incidendū humoꝛes grossos. ꝛ exopilandum uenas splenis. epatis. ꝛ renum. Et habet sua pꝛopꝛietate ualere contra moꝛsuꝫ ueneno soꝛum animalium. Et nos dicimus ꝙ hoc non fit nisi quando apparent ex illo ueneno accidentia frigida. Dosis ip̄ius

est.ꝫ.i.ꝛ hoc non potest sic nocer͂ sicut no cent alie medicine que attrahunt ab extre mitatibus corporis. ꝛ hꝫ magnam ꝓprie tatem in mundificando cerebrum:ꝛ prop terea curat epilensiam ꝛ ꝓdest cursui no/ ue aque ad oculum. Et quantitas que de eo debet summi ad hoc est a.ꝫ.i.usque ad duas. nec est necesse ipm̄ refrenare nisi ꝓpter siccitatem. Et non credas ꝙ subti liatio humorum grossorum ꝛ incisio signi/ ficent super multum calorem sicut crediꝺ runt errantes multi nouorum medicorum

Custaralbr.i.capillus ueneris.dicit.g ꝙ hic temperatus est in suis uirtutibꝰ pri mis q̄muis habeat multas operationes se cundas ꝛ tertias.quarum quedam sunt ꝯ fortatiue ꝛ repercussiue. quedam dissoluti ue. ꝛ quedam faciunt nasci capillos.ꝛ que dam que dissoluunt scrofulas. ꝛ quedam que frangunt lapides. ꝛ quedam que ad iuuant ad trahendum sputum grossum ex pectore ꝛ pulmone. Et.G.dicit ꝙ stri git uentrem.ꝛ noui dicunt ꝙ purgat. ꝛ ta lis medicina qualis est hec que hꝫ tot opa tiones secundas ꝛ tertias est retinenda. qꝛ cum hoc toto est temperata ꝓpterea q̄ adhuc dicam. Chailem.i. semperuiua. hec est multarum specierum. ꝛ omnes in tertio gradu frigide sunt qꝛ sunt insipide cum multa aquositate ꝛ qꝛ nascuntur in lo cis frigidis ꝛ tempore frigido. Acacia est sucus arboris spinose quando abluit͂ est frigida in secundo gradu ꝛ sicca in ter tio.ꝛ cuꝫ non lauatur est frigida in primo ꝛ hoc accidit qꝛ suum dominās est substā tia terrestris ꝛ frigida. ꝛ ꝓpterea est stip tica.ꝛ cum eo toto est in ea aliquid ex par tibus subtilibus que remouentur quando abluitur. Carinch.i.urtica. dicit.G. ꝙ fructus.al͂.sucus huius plante ꝛ folia ca lefaciunt calore non forti. Et habꝫ ml͂ tas operationes secundas ꝛ tertias.Dis soluit apostemata que fiunt in radicibus aurium.adiuuat super sputum quod fit ex humoribus grossis in pectore ꝛ pulmone curat cancrum.ꝛ in summa ualet omnibus uulneribus que indigent exsiccatione uel exucatione siue subtiliatione.Et hoc ē ma gnum signum super debilitatem sui calōis Sed cum hoc toto ꝓuocat urinam. ꝛ mo/ uet coytum.ꝛ hoc significatur per uentosi tatem.Et ꝓprietas sui seminis est purga re fl͂a.ꝛ in hac similitudine est uirtus sicci tatis, sed fortius est aliquantulum semen urtice ꝛ dosis eius est a.ꝫ.iij.usqꝫ ad qua tuor alias a.ꝫ.v.usqꝫ ad.x. Et qui opinā tur ꝙ sit igneum ꝓpter acumen sue puncti onis errant qꝛ hec pars ignea que est in e ius folijs est subtilis ꝛ remouetur ꝓpter ipsam fricationem.ꝛ maxime ꝓpter lotio/ nem. Elbadudar.ul͂ elsaray.Iste due plante sunt frigide ꝛ sicce.sed siccitas pl͂s dominat͂ q̄ꝫ frigiditas ꝛ maxime in elsaray ꝛ ualent contra fluxum uentris pp earum stipticitatem.ꝛ contra passionem vulue. ꝛ cōtra emoroydas.ꝛ apostematibus que fiunt in ano. ꝛ albadurat operatur radix ꝛ alsaray fructus. Et radix ligoꝫ.i.a/ corus ꝙ accipitur ex hac planta est radix ꝛ est ca.ꝛ sic.in ꝫ° ḡdu.ꝓpea qꝛ dominans in ea est substantia ignea subtilis.ꝛ potest eē ut sit cū ea admixta pars vna terrestris adusta. ꝛ significat hoc ꝙ sapor suus est acutus cum aliquantula amaritudine.Op ationes eius secunde sunt hee.qꝛ abster/ git.incidit.subtiliat. ꝛ aperit opilationes

Tertie sunt quia ꝓuocāt urinam.ꝛ ua/ let ad duriciem splenis.ꝛ subtiliat grossi/ ciem que prouenit in cornea.ꝛ proprie su cus radicis Cauar.i.aloe.caliditas sua extenditur a primo gradu usqꝫ ad fꝫ.ꝛ at tingit parum ex secundo.ꝛ sic ē in siccitate ꝛ hoc ē qꝛ ē compositum ex substantia ter restri adusta mixta cuꝫ terrestri frā.ꝛ illud diminuit aliquantulum de calore eius.ꝛ ā be sōstātie ꝯcordāt i siccitate.ꝛ siḡt hoc ꝙ sapor eius ē amarissimus cū stipticitate.ꝛ ꝺ.suā caliditatē significat ꝙ nascitur i ter ris calidis.aut in terra arabum uel in idia ꝛ ꝙ nascitur in terris non calidis ē ꝺbile Secūde sue ꝟtutes sunt qꝛ ē stipticū reper cussiuū ꝛ abstersiuū. ꝛ hec est medicina iu uatiua ad generandam carneꝫ. Tertie uirtutes sunt ad curandas fistulas.ꝛ ma/ xime que sunt in uirga ꝛ in ano. ꝛ ad rep cutiendū apostemata q̄ generāt͂ in ore na ribꝰꝛ oculis.ꝛ purgat colerā ꝛ substantiā subtilem ꝛ grossam. Et est ex medicinis que nullum habent periculum.eo ꝙ nō le dit os stomaci ꝓpter suam stipticitatem.

Et uirtus sua purgatiua ē propinqua uirtuti agarici: excepto qꝛ ē debilioris attractionis: eo ꝙ agaricum attrahit ab extrēmitatibus corporis. Sed aloe non attrahit nisi quod est i extremitate stomaci ꝛ uenis epis: ꝛ in illo habet ꝓprietatem ꝛ dosis eius est a.3.i.usqꝫ ad.2. Eluo xac. calor ꝛ siccitas ipsius extenduntur a primo gradu usqꝫ ad fm: ꝛ significat hoc qꝛ facit aliquantulam abstersionem: ꝛ mūdificat renes: ꝛ aufert lantiginem. Et manifestior eius ꝓprietas est qꝛ ualet cōtra morsum canis rabidi Nanoca idest cārui al'; ameos. ꝙ plus queritur i hoc est semen cārui: sua prima uirtus in calore ꝛ siccitate est in gradu tertio: ꝛ hoc est qꝛ ē cōpositum ex substantia ignea terrestri adusta. ꝛ significat hoc qꝛ hꝫ saporem acutū mixtum cum aliquantula amaritudine. Fa uirtus eius est apertio ꝛ dissolutio: et tertia est ꝓuocatio urine. Amigdale amarē sunt calide et sicce i fo grado: excepto eo: qꝛ plus declinant ad calorem et mius ad siccitatem: et in hoc sunt quasi in primo g̃du: quia earum unctuositas manifestat humiditatem. Et sciās quia complexio q̄ hāc facit operationem que est complexio calida hꝫ aliquam terrestritatem. ꝛ sapor earꝫ significat super hoc. Et operationes earꝫ tertie sunt ad aperiendum oppilatiōes epatis. et remouent dolores qui sunt i ypochōdrijs. splen̄ ꝛ renib᷒. et adiuuāt sup spūtum humorum grossorum uiscosorum. qui sunt in pectore et pulmōe. Et dico ꝙ maior pars operationum harum non fit ꝓpter superfluum calorem qui est in eis. sed fit ꝓpter temperatam apertionem quam operatur in hijs materijs ꝓpter humiditatem vnctuosam quam habent. ꝛ ꝓpterēa ualent plus alijs rebus omnibus in aperiendo oppilationem pectoris ꝛ pulmonis ꝓpterea qꝛ hec membra leduntur ut plus ꝓpter grossos humores. Armoniacum est calidum ꝛ siccum fm ꝙ appet ex tertijs suis opationibus. excepto qꝛ tꝫ parꝫ caloris i tertio g̃. ꝛ est siccū in pꝛio. Sꝫ finis calor est in hoc ꝙ ē gūmi: qꝛ tu scis ꝙ gūmi sīt incrossata ꝛ inspissata a calore. qꝛ sīt superfluitates terre nascentiū. Et uī in hoc g̃ caloris eē eo ꝙ mūdificat. ꝛ sic est grad᷒ finis in siccitate. ꝓpea qꝛ siccitas est ꝓp uiscositatē suā paucā q̄ est in eo. ꝛ hoc est in oib᷒ gūmis. Et v̄tutes sue sunt ut mollificent ꝛ dissoluant duriciē que est in iuncturis ꝛ splene. ꝛ dissoluāt scrofulas. Alchameā ꝛ inuenit in fructu in capis. v̄tus eius est sicut uirtus sumac. magis desiccat ꝛ plus digerit. Shaachileelneemam. ꝛ dr̄ rosa regis. ꝛ dr̄ cal'a ꝛ sicca in tertō g̃ eius ꝓprietas ē qn̄ masticat' ut trahat fl'a ꝛ sucus suus mundificat caput per nares Et tertia eius uirt᷒ ē ut remoueat ex oculo egritudinē caducur. ꝛ ualꝫ morsee: ꝛ ꝓuocat mestrua. Anetum calidum est in primo gradu. ꝙ in arabico dicitur scenat. ꝛ attingit parū ex secundo. ꝛ est siccum in principio secundi ꝛ i fine pꝛimi. ꝛ idcirco quando coquitur cuꝫ oleo habet dissoluere ꝛ mitigare dolorem ꝛ maturat apostemata leuia. ꝛ inducit somnum eo ꝙ quando coquitur cum oleo reddit complexionem ipsius ad similitudinem medicinarum maturantium. nisi quia est aliquantulum magis calidum ꝛ subtile. ꝛ hac de cā dissolutiuum est. ꝛ qn̄ comburitur est in tertio gradu caloris ꝛ siccitatis. ꝛ iō ualꝫ vulneribus saniosis. ꝛ plus in illis q̄ fiūt in mbꝛis spmatis. ꝛ recens est minus calidum ꝛ plus humidum. ꝛ iō istud inducit sōnū ꝛ maturat plus sicco ꝛ siccū dissoluit plus ꝓpea dic. G. ꝙ q intrabāt ad potatōnes faciebāt ex eo garlādes. Camomilla q̄ in arabico dr̄ habonog. cal'a ē ꝛ sicca i p° g̃. fe v̄tutes ipsi᷒ sūt ut apiat ꝛ dissoluat uapores cuꝫ ꝛ mafet. ꝛ hꝫ ꝓprietatē i mitigando dolorē uētris. Anisū cal'm est ꝛ siccum in tentio g̃. iō qꝛ sb̄a ignea sup ipꝫ dn̄atur. ꝛ significat super hoc acuitas sui saporis cum aliq̄tula dulcedine. Operationes sue fe ꝛ tertie sunt ad carminandū uentositatem ꝛ ꝓuocat urinā ꝛ apit opilationes. Aristologia. i. zarabunt. non utimur nisi radice. Et est quedaꝫ longa ꝛ q̄dam rotonda. ꝛ rotonda fortior est in incisione q̄ꝫ subtiliatione. Et longa plus ualet abstersioni ꝛ generationi carnis. ambe calide ꝛ sicce sunt in secūdo gradu. qa sunt composite ex substantia aliquantuluꝫ ignea ꝛ terrestri adusta. ꝛ significat hoc amaritudo quā hn̄t cū moderata acuitate.

Secunde eaꝝ operationes sunt q₂ subtli/ ant mirabiliter humões grossos.ꝑpea re mouent oppilatões que ꝑueniunt ab istis hu. ꝛ exbunt spinas. ꝛ remouent putrefa ctionez ꝛ mondificant sordiciem ꝛ faciunt generari bonam carnam. ꝛ iste sunt magis ꝓprie in rotunda. Et tertie opões sũt ab stergentes. ꝛ curant epilenticos ꝛ poda/ gram ꝛ artericos. Lingua agni.i. plan tago frã est ꝛ sicca in ƒo ĝdu. Radix ei⁹ mi nus est frã ꝛ plus sic. ꝛ cũ siccaƭ ẽ sicut ra dix. Et hʒ duas qualitates q₂ ꝯposita est ex substantia aquea et terrestri. et signifi/ cat hoc isipiditas quam hʒ cuʒ stipticitate Secunde ipius opõnes sũt q₂ siccat et re percutit. et ualet contra mala apostema ta et mãs putridas. et curat fistulas. tertie ꝓprietates siue opõnes sunt ꝯ uulnera in testinoꝝ et stringit sanguinem eorum. Et ulcerationes que ꝑueniunt ex disinteria.

Et radix eius contra dolorẽ dẽtiuʒ ualʒ et aperit oppilatõnes epatis et renum. et hoc est q₂ omnis plante radix calidior est suis folijs. nec illa sunt priuata calore cuʒ uideames ꝙ abstergunt et mundificant.

Asara bacbara. ꝙ ex ea ualet est radix et uirtus eius est similis uirtuti acori. sed ẽ fortior hoc. Eldarsiana.i. cortex mali ĝnati siluestris est calidum i primo gradu ꝛ siccum in ƒo uel in tertio. q₂ compositũ est ex substantia ignea ꝛ terrestri. ꝛ ꝑpea ẽ acutum ꝛ stipticum. ualet sordiciebus. ma terijs discurrentibus ab vno membro ad aliud. Speragus temperat⁹ est. aut pa rum declinans ad caliditatem. ꝛ hoc sigfi cat q₂ hʒ aliq̃ztulã amaritudinẽ que ellixa tione remoueƭ. Tertie ei⁹ opõnes sunt ad aperiendum opilatõnes que sunt in re nibus. ꝛ ꝓprie radices ꝛ semen. ꝛ multũ ualent ad dolorem dentiũ Polium mõ tanum ꝙ in arabico dicitur andriazabara hʒ duas spẽs al̃. plures. ꝛ omẽs sunt ca lide ꝛ sicce ꝛ ꝑuocant urinam ꝛ mestrua. ꝛ dictum est ꝙ ualẽt ꝯ morsum scorpiõis qñ bibitur. ʒ.i. cum uino calido. Scolo/ lopendria temperata est in calõe ꝛ siccita te. Et manifestum est ꝙ dissoluit duriciem splenis ꝛ aperit oppilationes ipius. sicut bacca lauri in oppilatõne epis. ꝛ hʒ a sua ꝓprietate frangere lapides. Alcanti et

eaʒ uocant yspani abucexca operaƭ radix ꝛ est abstersiua ꝛ dissolutiua. ꝛ qñ combu ritur cinis eius magis calefacit. subtiliat ꝛ dissoluit. ꝛ pp hoc curat alopiciã. El/ cratis al̃. cartamũ.i. semen de papaga. ex eo utimur semine. ꝛ est ex medicinis mani festis in purgando fl̃a sine aliquo timore ꝛ eius nobilitas est quasi super nobilitate omnium medicinaꝝ purgantiuʒ. Dosis ei⁹ est a.ʒ.io. usq₃ ad.i2. ꝛ multum senib⁹ cuʒ ficubus ante cibum comestum ualet. .G. dicit in primo de simplici medicina ꝙ cale facit ꝛ exsiccat temperate. ꝛ in ƒo libro di cit ꝙ est calidum in ƒo gradu qñ applicaƭ homini per modum empli. ꝛ distinguenδ est q₂ in primo dixit de radice in ƒo de se mine ꝛ in alio de folio. Absinthiũ calʒ ẽ in prio ĝ. ꝛ sic. in ƒo q₂ ꝯpositũ ẽ ex sƀa ƭrestri ꝛ frã ꝛ ƭrestri ignea adusta. ꝛ sigfi cat ħ stipticitas sua cũ amaritudine ꝛ acũi ne. Sucus ipsius est amarior suis folijs.

Et tertie sue uirtutes sunt q₂ hʒ conforta re stomacum ꝛ ttahere quod est i eo ama rum per modum purgationis. ꝛ hoc facit per uirtutem attractiuam. ꝛ ꝑpter amari/ tudinem lauatiuam. Et aperit oppilatões epatis. ꝛ ꝑuocat urinam. Et si est fl̃a in stomaco non ꝑdest ꝑpter stipticitatem su am. Et hʒ multas spẽs. sed melior omniũ est aromaticum. ꝛ ꝑpter hoc confortat sto macum ꝛ epar. Et in summa manifestũ est ꝙ hʒ hec medicina ꝓprietatem in stomaco ꝛ epẽ. Laurus ꝙ eo utimur est sucus ꝛ oleũ. ꝛ est calʒ in prio ꝛ tangit paꝝ de ƒo iõ q₂ est ꝯpositum ex sƀa ƭrestri adusta cũ sƀa terrestri ꝛ frã. ꝛ significat hoc sapor amarus cum stipticitate. ꝛ idcirco q₂ cõiũ/ cte sunt cum amaritudine aromaticitas ꝛ stipticitas. fit ex suco ipius melius oleum quod possit eẽ stõ ƒfo ꝛ epati. ꝛ nos non damus eius sucum nec grana. q₂ dr̃ ꝙ quã do cõediƭ mouet uomitũ ꝛ fluxum. El cunecat.i. balaustia est frigida i ƒo gradu ꝛ tangit aliquid de tertio. ꝛ sine dubio est sic. in tertio. Et dicim⁹ ꝙ hoc ẽ q₂ ei⁹ sƀa ẽ frã. ꝛ siccitas i ea ẽ fortior fritate. Eius opõnes sunt stipticitas ꝛ sic. ꝛ stringit san guinẽ ꝛ consolidat: ꝑpter hoc ponitur ħ medicina hñtibus fluxum sanguinis: ꝛ ha bentibus excoriationem intestinorum: ꝛ

mulieribus hn̄tib⁹ fluxū mestruoꝝ ⁊ aliaꝝ humiditatum. Et dicit .g. ꝙ nullus auctō fuit qui h⁹ medicie ñ recordaretur. Ba balbeli. ⁊ in arabico dicitur chiēsom̄: folia istius plante ⁊ cime ⁊ flores ⁊ fructus oio sunt fri. ⁊ sic. ⁊ folia sunt humidiora p̄dict̄ pp aquositatem exn̄tem in ipsis: ⁊ pp hoc hȝ ꝓprietatem ad curandam egritudinem alchole: ⁊ similiter alias egritudines oris Sed fructus ei⁹ cum est imaturus frigidi-tas ⁊ siccitas in eo dominatur: pp stiptici tatem inuentam in ipso. Sed qñ dictus fructus hȝ completam digestionem: tunc ē ꝓpinquus equalitati pp dulcedinem inuē tam in ipso. Et florum uirtus existit ip sius fructus: ⁊ omnia p̄dicta conferunt.

Syaachilie. utimur folis ⁊ floribus ⁊ fructibus: q̃ȝuis folia sint humida ualent multum egritudinibus oris ⁊ vulneribus intestinorum: ⁊ fluxui uentris: ⁊ debilitati stoi: ⁊ sputo sanguinis. Sed radix eius hȝ substantiam calidam ⁊ subtilem: ⁊ frāgit lapidem qui est in renibus. Bdeliū du as hȝ spēs fortiter mollificat qd̄ in arabi co dicitur mocle. Ex eo- sūt spēs due: vna cicilie ⁊ illa est siue bdelium illud est ma-gnum ⁊ alias spēs siue aliud bdelium iue nitur hic: ⁊ est arabicum. Virtus illius prima siue ꝑā est mollificare ⁊ est fortissia uirtus illius in hoc: ⁊ hoc potes cognosce re per primam suam uirtutem. Et alia .s. arabicum est suauior: ⁊ est clarius alio: ⁊ hoc uocat̄ bdelliū arabicū ⁊ ē siccior aliis sȝ recēs hȝ uirtutē siciliāi bdeliū arabicuȝ. Et h̄ arabicū frangit lapides q fiūt in reni bus: ⁊ qñ bibitur ⁊ ꝓuocat urinaȝ: ⁊ pro uocat uentositates grossas ⁊ crudas: ⁊ ua let contra dolores laterum ⁊ ypocondri orum. ⁊ in summa ē ex medicinis que pur gant flema grossum. Et hȝ ꝓprietateȝ tra hendi a neruis ⁊ iuncturis: ⁊ ip̄um est me lius inter medicinas laxatiuas: ⁊ dosis ē eius .ʒ.i. Elgarzaria ꝙ yspani uocant panicald. ⁊ in arabico alchartama: ⁊ alij secucul. ⁊ in latino yringi dicuntur. G. sē tit ꝙ est compositus ex diuersis naturis si cut natura rose. excepto qr non hȝ stiptici tatem: ⁊ significat hoc quia habȝ insipidi tatem cum aliquantula dulcedine ⁊ modi co acumine. ⁊ hoc hȝ plus in cortice. ⁊ uī

ꝙ sit temperatum aut parum declinās ad frigiditatem: ⁊ ꝙ est talis complexionis ē multi iuuamenti. operationes sue sunt rep cussiue ⁊ dissolutiue. Sed eius manife sta ꝓprietas est ut dissoluat apostemata su per positum: ⁊ etiaȝ si suspendatur super ip̄um. Et noui medici dicunt ꝙ habet hāc ꝓprietatem in omnibus apostematibus: ⁊ etiam dicunt ꝙ utuntur eo in potu aque decoctionis eius ip̄a ministrat ut defēdat ne generetur apostema in partibus interi oribus. Balsamus calidus ⁊ siccus in secundo gradu: ⁊ oleum suum est multum subtile: nec hȝ ullum calorem: qui ab ho minibus creditur qui uident ꝙ est subtile penetratiuum. Et uirtus ⁊ fructus istius est istius generis: sed minus ē subtilis suo oleo. Et istud oleum habet multas ꝓprie tates ⁊ mirabiles operationes. Sue se cunde operationes sunt quia dissoluit om nes egritudines flematicas que dure sūt ⁊ tarde ad dissoluenduȝ: ⁊ eradicat dolo res qui sunt ex humoribus grossis ⁊ uen tosis. Et sue tertie operationes sunt qr frangit lapides: ⁊ mulier imp̄gnatur que defert ip̄um super se que non poterat im-pregnari ꝓpter opilationem matricis.

Et ei⁹ ꝓprietas ē qr ē magna tyriaca ue nenis: ⁊ ualet ꝯ opiū bibitū: ⁊ ualȝ ꝯ dia mātē bibitū ⁊ ꝯ fūgos uenēosos: ⁊ ꝯ aquā ferri distillati: ⁊ dosis eius est a tribus p tibus .ʒ. usqȝ ad vnam. Joniperus cali dus est ⁊ siccus in tertio gradu: ⁊ ē multū subtilis: qr quod magis dominatur super ip̄um est substantia ignea: ⁊ post ip̄um sub stantia terrestris adusta: ⁊ aliquantulum substantia terrestris frigida. Et significat hoc sapor quem habet cum forti acumi-ne ⁊ amaritudine ⁊ aliq̃ȝtula stipticitate.

Operationes sue secunde sunt ut consu mat putrefactōnem que ē in vulneribus ⁊ ap̄atibus. ꝙ locus in quo non ē putrefac tio non substinet talem medicinam: sȝ qñ ponitur super putrefactionem ⁊ saniē cuȝ melle mundificat ipsam. Operationes sue tertie sunt quia habet ꝓuocare urinaȝ ⁊ prouocat mestrua fortius alia re do-nec faciat mingere sanguinem. Et fa-cit aborsum: ⁊ extrahit fetum mortuum. ⁊ pp suam subtilitatem ⁊ aromaticitatem

pōitur q̄nq; loco cuiuſdē ſpēi cinamōi dō
ſini.ꝛ ē ēt cināomū ꝯ mlta dulcedie ꝛ foꝛ
ti acuie:ꝛ dꝫ poni duplū illꝰ loco doꝛſini

Albahac.hec planta hꝫ floꝛem qui aſſi
milaꝛ roſe.ꝛ eſt foꝛtioꝛ roſa babanach.ꝛ
pp hoc mag̃ diſſoluit illa donec liberet du
riſſima apāta q̄n miſcenꝛ cū cera ꝛ oleo.

Oſſa vuaꝝ paſſaꝝ ſunt ſicca in ſo g̃du:
uł accedunt paꝝ ad ſꝫ.iō qꝛ compoſita ſꝛ
ex ſubſtantia terreſtri frā.ꝛ ſignificat hoc
ſtipticitas.ꝛ hꝫ ultimuꝫ iuuamē in fluxu uē
tris. Aluſne in ligua yſpanie dꝛ mulſa.ħ
naſciꝛ ſup quercus ꝛ nuces.ꝛ eſt in tertio
gradu frā. ꝛ hoc ſignificat ſtipticitas quā
hꝫ.ꝛ cū hoc hꝫ uirtutē diſſoluendi ꝛ molli
ficandi.ꝛ magis ualet q̄ inueniꝛ in quercu
pp calitatē q̄ eſt in ipā arbōe.eo qđ ex ſu
perfluitate ipiꝰ nutriꝛ Sagtares uꝛ ꝙ ſit
całm i pꝛimō gradu.uł accedit paꝝ ad ſꝫ
idcirco qđ ꝯpoſituꝫ eſt ex ſbā terreſtri ad
uſta cū ſbā terreſtri frā.ꝛ ſignificat hoc ſti
pticitas ſua cum amartudie. Prime opō
nes ſue ꝛ ſe ſunt ad ſubtiliandū. apiendū
ꝛ ꝓuocandū urinam ꝛ ſiłia. Et aliqui di
cunt ꝙ hꝫ uirtuteꝫ purgandi. ꝛ eſt ultima
medicina ſtoi pp ſtipticitatē ſuā.ꝛ ēt mun/
dificat pp ſuā amaritudinē. ꝛ talis medici
na qualis eſt hec. eſt magis ꝓpꝛia ſtō q̃ꝫ
alia medicina.ꝛ longe plus q̄n aſſociaꝛ ſe
cum aromaticitas ſicut in abſinthio Gē
tiana poniꝛ hec medicina i gradu tertō ca
liditatis ꝛ ſic.ꝛ hoc manifeſtat ex foꝛtitu/
dine ſue amaritudinis.ꝛ radix ipiꝰ foꝛtiſſi
ma eſt ad ſubtilianđ ꝛ apiendum opilatio
nes. Memite ponimus ipāꝫ in pꝛimo
gradu.f.eo ꝙ curat multotiens oculoꝝ ru
bedineꝛ q̄n n̄ ſunt foꝛtes.ꝛ eius ſubſtātia
compoſita eſt ex ſubſtātia aquoſa ꝛ terre
ſtri.que oīa frā ſunt.excepto qꝛ frigiditas
ſm.g.non eſt foꝛtis.ſed eſt eius frigiditaſ
ſimilis aque paludum. Alfoceg.i.men
taſtrum całm eſt ꝛ ſic.in tertio gradu.pp/
ea qꝛ dominaꝛ ſup ipm ſubſtantia ignea ꝯ
ſubſtantia terreſtri aduſta. ꝛ h̄ntis talem
complexionem.operationes ſūt manifeſte

Liquire eſt humida in pꝛimo gradu ꝛ
excedit parum in caloꝛe temperatam com
plexionem. G.dixit ꝙ aſſimilaꝛ compłōi
humane.ꝛ ſignificat hoc dulcedo ſui ſapo
ris cū aliq̃ꝫtula ſtipticitate. eo qꝛ dulcedo
temperatiua ſignificat caliditatem ꝛ humi
ditatem.ꝛ ſtipticitas ſua detruncat aliqđ
ex ſuo caloꝛe ꝛ ſua humiditate.excepto ꝙ
ex humiditate remouet plus. ꝛ lenit aſpe
ritatem que eſt in trachea artēia. ꝛ ueſica
ꝛ alioꝝ membꝛoꝝ. que recipiunt aſperita
tem. Tertie opōes ipiꝰ ſunt qꝛ pulueri
ꝫata ꝛ poſita ſup oculum delet maculam
que eſt in oculo.ꝛ carnē ſupfluā q̄ eſt i ra/
dicibus vnguiū.ꝛ hoc ſignificat qꝛ radix ē
calidioꝛ ſuco.ꝛ ꝯpłones quas diximꝰ pꝛi
mo ſunt in ſuco.ꝛ q̄n radix ē uetus ē ama
ra ſicut eſt illa q̄ nobis appoꝛtaꝛ.gnāliter
ſucꝰ eiꝰ humidioꝛ eſt ſua radice. Peōia
i.roſa aſinoꝝ eſt radix calida in pꝛio gra/
du.ꝛ ſic.in tertio.qꝛ eſt ꝯpoſita ex ſubſtā
tia terreſtri frigida ꝛ freſtri aduſta. ꝛ ſbā
ignea ꝛ aliq̃ꝫtulū aerā.ꝛ ſignificat hoc. qꝛ
q̄n maſticamꝰ ipāꝫ pꝰſētiꝫꝰ ſtipticitatē ꝯ dł
cedie.ꝛ q̄n diu maſticaꝫꝰ ipāꝫ ſētiꝫꝰ acumē
ꝯ amaritudie.ſe ſue opōes a ꝯpłone ipiꝰ
ſciuntur.ꝛ tertie ſciuntur ſm exopilatiōes
epatis ꝛ renum. ꝛ hoc accidit pp acumen
ꝛ amaritudinem.ſꝫ pp ſtipticitatē quā hꝫ
ſtringit uentrē.ꝓpꝛietas ſua teſtificata eſt
a.g.qꝛ ſuſpēſa ad collū curat epiłiā in pu
eris.ſꝫ ab aliquibꝰ dꝛ ꝙ n̄ ſit ueꝝ:ꝛ hoc iā
exptū eſt ꝛ n̄ ſic inueniꝛ. Paſtinaca du
as hꝫ ſpecies ſilueſtrem ꝛ domeſticaꝫ.ſil/
ueſtris foꝛtior eſt domeſtica in omnibus.
ꝛ in ābabus eſt uirtus calefaciendi ꝛ ſub
tiliandi. ꝛ in radice eſt uirtus que mouet
coitum.ꝛ hoc ēt habet ſemen domeſtice.
Sed ſemen ſilueſtris eſt calidius ꝛ ſicciuſ
ꝛ ideo ꝓuocat meſtrua ꝛ urinam. ꝛ ſilue/
ſtris dicitur daucus.ꝛ eſt calidum ꝛ ſiccū
in tertio gradu. Aegarelcbaar.i. lignū
lauri ꝛ fructus eius bacba lauꝛi dicitur.
Hec arboꝛ cuꝫ fructu ſuo calefacit ꝛ exſic
cat multum. Sed coꝛtex arboꝛis eſt debi
lioꝛis caloꝛis ꝛ foꝛtioꝛis amaritudinis. ꝛ
habet ſtipticitatem. ꝛ ideo frangit lapidē
ꝛ ualet contra paſſionem frigidam epatis
ebibitus cum uino aromatico. Sue radi/
ces ſunt calide in ſecundo gradu ꝛ ſicce i
tertio. Almoſtrameſia eſt ex ſpeciebuſ
achaſoꝛ. ꝛ operationes ipſius ſunt eedeꝫ
cum operationibus ipſius ex rebus iacho
ſoꝛ ſilueſtris. Sed eſt ſubtilioꝛ ipſo. Et
operationes ſue tertie eſt attractio.

Glandes oẽs sunt frẽ ⁊ sicce: ⁊ hoc co
gnoscit pp multã stipticitatẽ quã hñt: sʒ cõ
tex sue arboris maiorẽʒ hẽt stipticitatẽ: ⁊
in ambab⁹ est ꝯiuncta subtilitas cũ stiptici
tate. ⁊ ppea hec est una ex rebus que ualʒ
multũ fluxui mestruoꝝ ⁊ fluxui sanguinis
vñcunqʒ. Acathemi.i.altea sue ꝑe opati
ones sunt qꝛ dissoluunt. relaxãt. ⁊ mitigãt
dolorẽ ⁊ maturant apata dura. Et radix
⁊ semina faciunt qꝺ faciũt folia. ⁊ flos do
nec est recens. sed maiorẽ hʒ subtilitatem
⁊ minorem siccitatẽ radicibus ⁊ seminib⁹.
⁊ sic dʒ eẽ de oibus radicibus ⁊ seminib⁹
terre nascentiũ. ⁊ id circo maiorẽ hñt ab/
stersionem. ita ꝙ curant morpheã. ⁊ semẽ
frangit lapides qui fiunt in renibus. ⁊ tñ
in radicibus est uirtus stiptica. ⁊ ppea ua/
let aqua decoctionis eius excoriatõni inte
stinoꝝ ex disinteria. ⁊ sputo sanguis. ego
pono folia ⁊ flores calidos ⁊ siccos in pri
mo gradu ⁊ radicem in principio ꝺi. Al
gabit. i. oleũ qꝺ trahitur ex oliuis maturis
⁊ non salitis. ⁊ quaꝝ complexiones non
sunt artificialꝫ mutate assimilantur compl
xioni humane. ⁊ iam rememorauimus hoc
in cibis. Sed oleum factũ ex oliuis nõ
maturis hʒ aliqꝫ stipticitatẽ ⁊ retinʒ ex fri
giditate ꝑm ꝙ hʒ ex stipticitate. Et ole
um uetus est calidius ⁊ subtilius tempato
⁊ pp hoc maiorem hʒ uirtuteʒ dissoluendi
⁊ mitigandi dolorem. Sed alia olea q̃
trahuntur ab alijs medicinis tenent nãm
illaꝝ medicinaꝝ sicut oleum de lilio. ⁊ ole
um sisaminum. ⁊ oleum amigdalaꝝ. ⁊ ole
um nucum. ⁊ oleum lauri. ⁊ oleum de cimi
no. ⁊ oleum de sinapi. ⁊ oleum de mirtil/
lis ⁊ stipticum. ⁊ oleũ de mastice. ⁊ oleum
de oliuis ponitur loco olei de lilio ⁊ ecõ/
tra. ⁊ oleum de mirtillis est frm̃ ⁊ stipticũ
⁊ oleum sisaminũ est calm ⁊ humiꝺ. eodẽ
mõ ⁊ oleũ amigdalaꝝ dulcium. Sed hoc
tempatius est in calore. aut ꝙ hʒ calorem
cum humiditate mixta cum aliquantula sti
pticitate. ⁊ iõ hʒ humectare siue calefac
re ⁊ mollificare. ⁊ in hoc excedit oleuʒ sis
aminuʒ. ⁊ ꝺ squanto. ⁊ oleum de mastice.

Et oleum granoꝝ uiridium ẽ composi
tum uirtutibus stipticis ⁊ dissolutis. ⁊ pp
ea ꝓdest stõ ⁊ epi plus oi alia re. Sʒ ista
olea fiunt in babilonia. Sed in nr̃is terris
non trahuntur ex istis rebus ꝓprie. Sed
G. dicit in libro suo ꝙ ꝯsuetum est trahe
oleum mirte ⁊ oleum masticinum. ⁊ oleuʒ
squinanti ex seipis. ⁊ bõitas istoꝝ excedit
multum bonitatẽ factoꝝ cum oleo oliuarũ
in opõnibus ⁊ uirtutibus. Sed olea q̃
consueta sunt fieri cuʒ oleo oliuaꝝ dulciũ
quibus assuescunt antiqui ⁊ moderni. sũt
sicut oleum ro. ⁊ oleum citonioꝝ. ⁊ oleum
lilioꝝ. ⁊ oleum uiol. ⁊ oleum nenufarinuʒ
⁊ de alchri. Et uirtutes eoꝝ oleoꝝ sũt
maie ex uirtutibus ipaꝝ medicinaꝝ. Et
scire debes ꝙ oleum oliue cũ quo facim⁹
dicta olea dʒ eẽ absqꝫ alia mala qualitate
Sʒ eoꝝ uirt⁹ que trahit cũ oleo oliue nul
la sunt uirtuosiora nr̃is Oleum in quo i
fundũt ꝑdicte medicine dʒ eẽ suaue ut nõ
manifestet aliqua fortis qualitas dñans i
ipõ. ⁊ tal est rõ medicine. qꝛ dʒ eẽ patiẽs
⁊ non agens. exceptis duobus mõis. vn⁹
est qñ intentio nr̃a est ut fortificem⁹ opõnẽ
illius medicine cum qua miscetur. prius
accipiemus oleũ in quo dñetur qualitas si
milis qualitati medicine. ꝑus est qñ inten
dimus facere ꝯrium illius medicine. hoc ẽ
qñ nolum⁹ facere frangere ex illis uirtutẽ
Verbi grã qñ uolum⁹ ꝙ oleũ ro. dissoluat
nos ponimus oleum uetus. ⁊ qñ uolumus
minuere ex ea ponimus imatuꝝ. ⁊ qñ uo/
lumus ut assimiletur uirtuti rosaꝝ infundi
mus rosas in oleum dulce ⁊ suaue. Al
saran. i. enula. ponim⁹ ipam in ꝑo gra. ca.
⁊ sic. ⁊ manifestat hoc qꝛ ponimus ipaʒ in
loco h⁹ ꝙ ꝯfert flati grosso ⁊ uiscoso i pe
ctore. ⁊ pulmone. ⁊ h̃ facit sua siccitate. o
pationes sue ꝑe sunt qꝛ rubificat ⁊ mẽbra
in liuiditate a frigore. Harbac⁹. i. ell's
hʒ duas spẽs. album. uʒ. ⁊ nigrum. ⁊ am/
bo sunt cali ⁊ sic. in tertio gradu. ꝑa eoruʒ
uirtus est abstersiua. ⁊ iõ ualet ꝯ scabiem
ignem sacrum ⁊ similia. ⁊ non ẽ tutum uti
eo bibito uel comesto qꝛ est ex genere ue/
nenoꝝ. Sʒ antiqui utebantur nigro ad e
uacuandam melancoliam. Sed est fortius
in ledendo epar ⁊ pulmonem. sed noui po
nunt loco eius lapidem lazuli. Sʒ qꝫuis
epitimus laudetur in euacuando melanco
liam non tñ hʒ tantam uirtutem. Et ada
mas hʒ similem uirtutem purgandi cum e
leboro. excepto qꝛ est fortioris attractõis

eo q̄ ē calid⁹ lapis: ꝛ pp ſiccitatē que eſt in eo: ꝛ lapis lazuli ſuauioꝛ ē eo. alr̄. ſeulō
Eua. i. rubea tinctoꝛ calida ē in ſcḋo ꝛ ſicca in tertō gradu: iō q̄ ē ꝯpoſita ex ſubſtantia terreſtri aduſta ꝛ ſubſtantia terreſtri frā: ꝛ ſignificat hoc ſua amaritudo cū ponticitate. Opōnes ſue ſcḋe ꝛ tertie hn̄t apire opilationem ſplenis ꝛ epis ꝛ ꝓuocare urinam ꝛ ſanguinem meſtruum: ꝛ poſſe eſt ut faciat mingere ſanguinem: ꝛ abſtergit tempate: ꝛ iō ualet tinee qn̄ diſtēperatur cū aceto ꝛ ſupponiť: ꝛ quidā dant bibere ſciaticis cū ydromlle. Olibarda. i. eupatoꝛium ualde manifeſta ē in foꝛtificādo uirtutem epis: ꝛ apiendo opilationes eius: q̄ ꝯpoſita ē ex ſubſtātia ſtiptica ꝛ amara: ꝛ iō debem⁹ ponere eam in pꝛimo gradu: q̄ amaritudo ē manifeſtiō in ea ſtipticitate ſua. zinziber ca. ē in tertio gradu uel multa ſtipticitate uel humiditate: ꝛ iō tardat in calefaciendo coꝛ⁹: ꝙ n̄ facit piper: q̄ calefacio zinziberis ē a calore coꝛpoꝛis: ꝛ pmutatio piperis ab eodē ē ſicut pmutatio lignoꝝ uiridiū ꝛ ſiccoꝝ ab igne
Et pip longum ē ſil'e zinziberi: ꝛ ppea dꝫ poni zinziber i pꝛimo gradu humiditatis Et pitim⁹ ē ca. ꝛ ſic. in tertio gradu ꝛ ē laudabilis ut dictū ē in euādo melancoliam: ꝛ doſis ei⁹ ē a. ʒ. ꝛ. uſqꝫ ad. iij. ꝛ in decoctionibus a. v. uſqꝫ ad. vij. ꝛ indiget refrenantibus: q̄ ꝯtriſtat pp ſuam ſiccitatem: ꝛ iō nenufar ē ultimū ſuum frenū: eo ꝙ pp aromaticitatē ſuā remouet ipi⁹ maliciam: ꝛ pp humiditatem ſuā remouet ipſius ſiccitatē: excepto q̄ cum hoc diminuit ſuū caloꝛē. Et medicina non indiget refrenatione ab omnibus ſuis qualitatib⁹ uľ ptib⁹ niſi a pte qua purgat hoc a caloꝛe: aū a pte ſue euōnis. Et ſi refrenareť epitim⁹ cū pomis hoc plus acceptarꝫ in fabꝛicātibus: ꝛ ſilr̄ pōt refrenari cū amigdalis: ľ cum ſemine melonis. Menta cal'a eſt ꝛ ſicca in ſcḋo gradu: ꝛ attingit ex tertio: ꝛ hꝫ amaritudinē cum ſtipticitate: confoꝛtat ſtom̄: ꝛ mouet coytum. Nama. i. menta: h̄ herba eſt oꝛtiua: ꝛ pp hoc hꝫ ſupfluam humiditatem: ꝛ pp hoc ꝓuocat coytuꝫ: ꝛ ipa ē res que aſſociatur reb⁹ non bn̄ digis: ꝛ ſapoꝛ ipius amarus ē cū ſtipticitate: ꝛ ex hoc appet ꝙ maioꝛē hꝫ calitatē ꝺliacbacos

ꝛ ppea ipam ponim⁹ in calitate ꝛ ſiccitate in ſcḋo extendentē ſe uſqꝫ ad tertiū. Capſia ē gūma rute ſilueſtris: ſcḋm quoſꝺ medicos: uirtus ei⁹ ē acute uirtutꝫ: ꝛ calefač caliditate fōti: ꝛ ꝓpter hoc ē in tertio gradu calitatiſ ꝛ humida in pꝛimo. Et ſigficatur ei⁹ huiditas ex hoc q̄ cito coꝛrūpiť ꝛ nō recipit paſſionē a coꝛpe niſi p⁹ aliq̄ꝫtulam hoꝛam q̄ꝫadmoꝺ facit. ʒʒ. ꝛ ꝓpꝛietas ei⁹ ē attractio ex ꝓfundo coꝛpis: ꝛ reſoluit ꝙ ab ipa trahiť. Toꝛmos. i. lupini: qn̄ elixantur in aqua tādiu ꝙ ipoꝝ remoueatur amaritudo ē medicina nutritiua: ꝛ qn̄ ſunt amari faciūt ꝙ ꝯſueuerunt facere medicine amare ex abſterſione ꝛ exſiccatione ꝛ reſolutione ꝛ ex aptione opilationū epis ꝛ ſplenis: ꝛ ꝓuocatione meſtruoꝝ: ꝛ iterfectione lūbꝛicoꝝ: ꝛ in extractione fetus: ꝛ remouēt moꝛfeā: ꝛ purgāt coleram: ꝛ rēouent offuſcatōeſ mēbꝛoꝝ: ꝛ diſſoluūt ſcrofulaſ. ꝛ pp hoc ponim⁹ ipos in calitate ꝛ ſiccitate in pꝛincipio tertij grad⁹: uel in fin̄ ſcḋi. Lactuca dicit. G. ꝙ ſua fritas ē ſil'iſ fritati riuloꝝ: ꝛ ſignificat hoc q̄ nō curat foꝛtem eriſipilam ſed curat debilē: iō ꝺbemus ipam ponere frām in pꝛimo uel i pꝛicipio ſcḋi grad⁹ ꝛ uſus ſui ſeminiſ ꝯſumit ſpma. Naſce: qꝺ quidā uocāt coꝛrutha: calefacit ꝛ deſiccat in tertio gradu. ꝛ opōnes ei⁹ ꝓuocant mēſtrua ꝛ urinā: ꝛ ex̄hūt fetus a coꝛpe: ꝛ apiunt opilationes: ꝛ mūdificant pect⁹ ꝛ pulmonē. Hele. i. uiſc⁹ opōnes ei⁹ eedem ſunt cum capſia in opōnibus pꝛimis ꝛ ſcḋis: ꝛ ē calidiſſimuſ cū ſupflua humiditate: ꝛ ex̄hit a ꝓfunditate coꝛpoꝛis: ꝛ hoc agit cum multa tarditate pp ſupfluam humiditatem in ipo exn̄teꝫ. Uiola frā ē ꝛ humida ꝛ idcirco dꝫ poni in ſcḋo gradu: iuuamenta ſua manifeſta ſūt apud uulgares. Cenapalcail. i. cauda eqna: ꝛ in latino dr̄ centinodia: uirtus ipi⁹ ē ſtiptica cū amaritudine: ꝛ iō deſiccat in ultio abſqꝫ pfoꝛatione: ꝛ pp hoc ſigillat vulnera magna: ꝛ confert ulceribus inteſtinoꝝ ac ſputo ſanguis: ꝛ fluxui meſtruoꝝ. ꝛ maxime illa que ē rubea ꝛ tenaſmoni: ꝛ dn̄t aliqui homines ꝙ curauerunt cū ea ulcera ueſice. Cal'iraſ. hui⁹ uegetabiľ floꝛes ꝛ folia deſicant deſiccatione foꝛti abſque moꝛdicatione: ꝛ ē male plurimi iuuamenti

q̄n sigillat uulnera. Et q̄n adurit̄ cortex istius arboris cinis eius desiccat desiccati one uehementi: ꝛ pp hoc ꝯfert porris seu uerrucis: ꝛ maxime hn̄tibus capam clauorum qui fixi sunt in cute q̄ q̄n recipitur cinis eius ꝛ misceatur cum forti aceto ꝛ supponit̄ eis erradicat eos. Et gūma istius arboris remouet oīa que sunt uł fiunt supra pupillā oculi unde obscurat̄ uisus: eo q̄ ista gūma subtiliat ꝛ mondificat.

Indicum cum quo tingit̄ multum desiccat sine subtilitate q̄ amarꝫ est ꝛ stipticuꝫ ꝛ est duaꝝ maneriexꝫ.s.siluestre ꝛ domesticum: ꝛ siluestre est forti⁹ domestico. Operationes sue sunt ut consolidet uł̄nera que sunt in duris membris: ꝛ ēt si sunt in extremitatibus musculoꝝ: ꝛ abscindit fluxū sāguis ꝛ ualet multū uulnerib⁹ fistulatꝭ: sꝫ siluestrē forti⁹ i uulnerib⁹ putridis pp fortitudinē sue desiccationis: ꝛ domesticum ē utili⁹ in apostematibus domesticis: uł in medella apostematū q̄ ulcerat ea: ꝛ siluestre ualet multum ꝯ opilationem splenis: iō debem⁹ ipꝫ ponere calidum in secundo ꝛ siccum i tertio: ꝛ domesticū cał'm in primo ꝛ sic. in tertio. Pulegiū riuuloꝝ ca.est ꝛ sic. in t̄tō gradu: q̄ ē ꝯpositū ex substātia ignea cū aliq̄ꝫtula pte terestri adusta. ꝛ sigficat hoc attinere ipius cum aliq̄ꝫtula amaritudine. Opōnes ipius s̄e sunt dissolutiue: subtiliatiue: ꝛ desiccatiue. Tertie ad ꝓuocandum urinam: ꝛ dictum est ꝙ ualet multum lepsis: ꝛ morsis ab aīalibus uenenosis: ꝛ maxime q̄n supponit̄: ꝛ occidit uermes qui nascunt̄ in auriculis: ꝛ montanuꝫ fortius est ꝛ plus ualet. Cānella uel cinamomū.i.Recapaldereca ca.ē ꝛ sic.i s̄o ḡ.ꝛ in siccitate plus extendit̄: ꝛ hoc est q̄ ꝯpositum ē ex substātia terrestri cū substātia aerea equał'ꝛ: ꝛ hoc testificat̄.g.ꝛ cum hoc hꝫ sb̄stātiā subtilē igneā a qua hꝫ suā aromaticitatē: ꝛ stipticitas sua cū modico acumine significat terrestrē substantiā. Et cānellositas sua significat substātiā aereā sup ipam dn̄antem: ꝛ hoc scit̄ pp nām cannaꝝ. Juuamenta sua manifesta sunt i s̄tō ꝛ epē: q̄ illa est ex medicis i quibus inueniunt̄ aromaticitas: ꝛ stipticitas ꝛ acumē ꝛ ꝙ hꝫ tam nobileꝫ ꝯpł'onem roborat oīa mēbra. Et dicit.g.ꝙ ps subtilior que est in eo ē minor aliis. ꝛ dasēl ē fortior i iuuamento. Capparis cał's est in s̄o ꝛ sic.i tertio: q̄ ꝯposit⁹ est ex substantia terrestri ꝛ frā ꝛ terrestri adusta. ignea ꝛ subtili. ꝛ significat hoc amaritudo domināś.ꝛ post hoc hꝫ ꝓprietatē ꝯ uicia splenis.ꝓpea q̄ illud qđ facit exire cū stercore ē sāguineuꝫ ꝛ tunc remouet dolorē splenis. Et hoc iđ facit in aliis humoribus grossis q̄ educit eos p uriuam. ꝛ ꝓuocat mestrua. ꝛ attrahit flema ex capite q̄n masticat̄. ꝛ ualet cōtra sciaticū dolorem. ꝛ ꝯ dolorem dentiū q̄n masticat̄ Alcharf.i.nasturtiū est ca. ꝛ sic.in quarto gradu. ꝛ uirtus sua est similis sinapis uirtuti. ꝛ est medicina que dat̄ loco cibi Cardamomū cał'm est ꝛ sic.i tertio gradu. ꝛ non est mihi necesse manifestare opōnes ipi⁹. q̄ hꝫ similem ꝯplexionem nec s̄as nec tertias. Sꝫ ꝯueniens ē mihi dicē ꝓprietates eoꝝ manifestiores. ꝛ hoc debuissem⁹ fecisse ab ipo principio. Sꝫ est accomodatio iuuamenti in hiis que dicta sunt. ꝛ est in hoc fructu cum amaritudine aliq̄ꝫtulum caloris. Carui in calitate ꝛ sic.est i trrtio gradu. ꝛ pp hoc expellit uētositates ꝛ ꝓuocat urinam. ꝛ non solū semē sed totum. Clalicha.i. cassia lignea ca.est ꝛ sic.in tertio gradu. q̄ ꝯposita est ex pauca substantia terrestri. ꝛ substantia ignea. ꝛ cał'a est dn̄ans. ꝛ significat hoc acumen ꝙ hꝫ cum aliq̄ꝫtula stipticitate. ꝛ ē ex bonis spēbus aromaticis. ꝛ idcirco cōfortat mēbra principalia. ꝛ exoppillat oppilationes epis. ꝛ ꝓuocat mestrua. ꝛ hꝫ alias opōes quas dꝫ facere talis ꝯplexio.

Arbor nucum est frā ꝛ sicca in secūdo ḡ. ꝛ folia ꝛ rami hn̄t aliq̄ꝫ stipticitatē. iō ꝓpt̄ stipticitatē sue ꝯpł'onis ꝓfundat̄ ps ei⁹ subtilis in substantia stiptica que est in ipsa. ꝛ iō facit ꝙ possent facere que eēnt maioris stipticitatis ipsa. ꝛ iō decoctio ei⁹ bona medicina est in uulue apostemate. ꝛ de fructu ipsius iam rememorati fuim⁹ alibi.

Cubebe sunt substantie ignee ꝛ terrestris ꝛ cum hoc sunt aromatice. Et tu scit̄ opōes quas faciunt tales medicine. Pinee cał'e sunt ꝛ sic.in tertio gradu. ꝛ gūmi ꝓpinquū in quarto sua secuuda uirtus est putrefacere carnem mollem liquefaciēdo Et ꝓpea sunt in primo gradu medicinarū

putrefactiuaꝝ:ꝛ ppea ꝯseruant carnē mō tuoꝝ a putrefactione pp suam desiccatio nem:ꝛ alias eoꝝ corrumpunt pp uirtutes suaꝝ nāꝝ ñ pp humiditatē supfluā: ꝛ ñ cō seruant nisi dura mēbra. Et sunt optima medicina in aere pestilentiali:ꝛ fortissima medicina ad resistenđ īpgnatōe:ꝛ qñ mlꝛ stat sr se ꝛ qñ iungit̄ ṽga ex eis faciūt abō sū:ꝛ occidūt uermes qui sᷣ i uētre ꝛ serpē tes deglutitos:ꝛ si supponāt̄ uentri dolo roso pp corrosionē incontinenti doloꝛ mi/ tigat̄. Et pinguedo q̄ generat̄ in alchīra idest ps unctuosa q̄ adunat̄ in musa que ē ei supra in principio decoctionis subtilis: ꝛ cum est cocta efficit̄ spissa:ꝛ illa apit uul/ nera ꝛ discopit neruos. Sꝫ illud qđ ē liq/ dum possidile ē ut curat ulnera ꝛ hꝫ silrꝫ uirtutem picis ꝛ curat scabiem Centau rea hꝫ duas spēs maiorem ꝛ minorē:ꝛ ā/ be hñt vnā ꝯplonē: ꝛ maior hꝫ saporē a cutū cuꝫ stipticitate ꝛ aliquantula dulcedi ne:ꝛ non debem⁹ uti ea nisi radice:ꝛ đ mi nori utimur folijs ꝛ stipite: ꝛ iō ꝯposita ē ex sba terrestri adusta ꝛ frā:ꝛ apit opil'o/ nes ꝛ incidit humores grossos:ꝛ cum hoc hꝫ uirtutē purgandi eos:ꝛ iō clisterizātur cum ea sciatici ꝛ podagrici:ꝛ abstrahit hu mores col'icos ꝛ grossos.ꝛ alñ tñ purgat ut trahat sanguinolentos hu.ꝛ tunc forti⁹ ꝓdest ꝛ ꝓuocat mestrua fortiter ꝛ abortiſ facit:ꝛ cum hoc hꝫ uirtutē ꝯsolidatiuā uul neꝝ pp suā stipticitatēꝫ. Gūmi cerasoꝝ hꝫ ꝓprietatē frangendi:ꝛ pōt eē hoc iđo qꝛ est gūmi:qꝛ dñans sup ꝯplonē gūmi ē caloꝛ q̄ꝫuis quedā sunt que ñ sunt talia ni si ꝯpatione ad cor⁹ humanū sicut gūmi ꝙ noiat̄ karabe. Castoron.i.betonica.ꝯ plexio ist⁹ ē ca.ꝛ s.ꝛ hoc atestat̄ sapō:qꝛ in ipa ē amaritudo cū acuitate:ꝛ iō incidit hu.grossos ꝛ abstergit lapidem q genera tur in renibus: ꝛ mūdificat pulmonē ꝛ pe ctus ꝛ apit opilationes epis:ꝛ ꝓuocat me strua ꝛ ꝯfert epilenticis ꝛ sciaticis:ꝛ quā/ do ponit̄ sup morsū aialium uenenosoruꝫ ꝯfert:ꝛ ualet sciaticis ēt qñ bibitur:ꝛ eru ctuationi acetose:ꝛ ppea ponim⁹ ipam i ğ tertio ca.ꝛ s. Hafas.i.galla. ꝛ aceroe sunt frē in ẜo gradu ꝛ sic.in tertio.galla ē frā i primo ꝛ sic.in tertio:ꝛ significat hoc stipticitas que ē in ea cum modica pontici

tate:ꝛ est repcussiua:ꝛ qñ ꝯburitur est acu tior ꝛ siccior ꝛ subtilior: ꝛ est necesse quā do uis sedare sanguis fluxum assare ipam ꝛ postmōm extinguē ipsam in aceto: aut fortissimo uino. Almū.i.cera citrina est tempata iter quatuor qualitates:ꝛ qꝛ pōt applicari carni posuerūt ipam medici mām oībus cathatibus ꝛ vnctiōibus calidis ꝛ frigidis:sicut sunt illi qui noiant cerotum: hanc ceram citrinam quassatam uel malas satam in aqua. G. laudauit i egritudinib⁹ acutis ꝛ nominat̄ cera lota. Et cera hꝫ ṽ tutem maturatiuam p modum opilationis ꝛ non est ex medicinis quas ponim⁹ in cō pore:ꝛ hꝫ aliq̄ꝫtulam uirtutem dissolutiuā quam acquisiuit a melle:ꝛ qñ remouet̄ ci/ trinitas que est in ea tunc est ꝓprie matēia ꝛ cera pura. Halberea.i.cataputia ei⁹ grana hñt uirtutem purgandi: ꝛ cum hoc hñt uirtutem abstersiuam ꝛ dissolutiuaꝫ:ꝛ iō est ca.in ẜo gradu ꝛ ponit̄ in genere ca lidarum ꝛ siccarum. Darseni.i. cannel la subtilis dulcis aromatica ca.ē ꝛ sic.i ter tio gradu ꝛ ē suppm̄ in omnibus medicis aromaticis q̄ resistunt putrefactōi:nec hꝫ parem in hijs opōnibus. Altadit.i.bā bā hircina est frā i tertio gradu ꝛ sic. in se cundo:qꝛ dominans in ea ē substantia ter restris stiptica:ꝛ radix eius fortior ē folijs ꝛ consolidat uulnera:ꝛ ualet sordidis uul neribus pp suam desiccationem:ꝛ ad inte stinorum ulcerationem ꝛ fistulis:Et in sū ma facit quod faciunt medicine multe stip/ ticitatis:et confert debilitati stōaci et soro ni uentris et ulcerationib⁹ intestinoruꝫ:et fluxui mestruorum. Laudanum est cali dū in primo gradu et tangit ex secundo:ꝛ aliquantulam hꝫ stipticitatem et ē subtilis substantie cum acumine:dissoluit et mat̄at et ualet passionibus matricis:iō qꝛ hꝫ cuꝫ hijs uirtutibus uirtuteꝫ stipticitatis:ppea ualet ad permanentiam capillorum: eo ꝙ comsumit humiditatem extraneam que est in eorum radicibus:et stringit sua stipticita te poros in quibus oriuntur capilli. Sed non ē sufficiens in obuiatione alopicie:id/ circo qꝛ illa indiget medicinis magis disso lutiuis qꝛ generatur ex humorib⁹ grossis. et uiscosis. Alhlep.i.mercurialis. ca. ē ꝛ sicca in primo gradu: et est composita

ex substātijs ꝯriis: hoc est: stiptica: acuta ꝛ ꝯrii aquea: inest ei qñ est recens ut leuiter purget: ita ꝙ est in principio primi gragus in medicinis purgatiuis: ꝛ iō datur in principio fe. ante digestionem: sicut danᷓ cassiaſ⁹ ꝛ tamarindi ꝛ hijs similia. Et qui biberit ex suco mediam libram purgat coleram grossam ꝛ flema: ꝛ si coquatur in uino quando recens est ꝯsolidat magna uľnera ꝛ sanat ulcerationeꝫ factam ab adustōne ignis. Et si folia ipsius coquantur i aceto ualet multum passioni splenis: et flos su⁹ ualet in hoc plus: ꝛ ex suco suo fit capꝑurgium: ꝛ tunc ualet multū materijs discurrentib⁹ antiqs ad aures ad nares. Haanthal. i. collogntida: colognntida ē ex medicis fořlib⁹ in purgando flema: ꝛ ē i fine gradus medicinarum purgantium: qa attrahit a ꝓfunditate corporis ita ꝙ inducit eradicatōnem intestinoꝝ: ppea necesse est refrenare ipsam multum cum dragagāto ꝛ amigđ: ꝛ fisticiſ sunt sufficienteſ ꝑ hiiſ duobus. ꝛ dosis eius est a. ʒ. vnius usque ad vnum karatem. Halscemec ē gūma que fortiter stringit: ꝛ pp hoc intrat in medicinis eradicantibus intestina ꝛ ꝑprie qñ non habet equalitatem acutam: ꝛ facit qꝫ admodum kecabre ꝛ gūmi arabicum. Cusbera idest coriandrum. Coriandrum calidum est in primo gradu: ꝛ est compositūꝫ ex substantijs contrarijs: hoc est ex substātia amara: ꝛ substantia aquea ꝛ stiptica: ꝛ ꝰm hoc facit diuersas operationes: hoc ē qꝛ qñ catħatur erisipila cum farina ordei curat ipsam. ꝛ quando miscetur cum faria fabe dissoluit scrofulas: ꝛ dr̄ ꝙ habet ꝓprietatem ad retinendum cibum in stomaco donec fuerit digestus ꝛ aromatizat carnes cum quibus coquitur. ꝛ si homo bibe rit ex eius suco mediam libram in nouilunio eēt mortuus. Costum calidum est ꝛ siccum in secundo gradu ꝛ est compositūꝫ ex substātia terrestri adusta ꝛ ignea: ꝛ sigꝰficat hoc magna amaritudo eius cum acumine. Et operatio sue complexionis ē rubificare mēbra qb⁹ superponitur: qꝛ trahit sanguinem ad cutem ꝛ ꝓuocat urinam ꝛ sanguinem mestruum: ꝛ occidit uermes et curat urinam. Alcosan. idest liliuꝫ albū Lilium album calidum est ꝛ siccum in secūdo gradu. ꝛ hoc dicimus qꝛ est amarum. ꝛ habet aquositatem temperataꝫ. ꝛ ideo oleum ipsius est absque aliqua mordicatōne. ꝛ est supꝑmum omibus rebus que dissoluunt res in matrice. ꝛ folia sua cocta et posita super carneꝫ combustaꝫ. ꝛ ab igne cum aqua feruenti cum oleo rosato mixta incontinenti liberat. Et radix est fortior folijs. ꝛ ꝓpterea ꝓuocat mestrua ꝛ mollificat duriciem omnium membrorum ꝛ ꝓprie matricis. Crocus calidus est in secunds⁹ gradu ꝛ siccus in primo. est digꝰs ꝛ confořs cordis. ꝛ habet substantiaꝫ calidam stipticam. ꝛ stipticitas sua ē ex reb⁹ que adiuuant ad digestionem quam facit: eo quod ꝓpter illam moratur in poris et stat in illis. Halbasal idest cepe est calidum in quarto gradu ꝛ habet grossam substantiam ꝛ ideo quando ponitur in ano aperit orificia uenarum. ꝛ ꝓuocat sanguinem emoroidalem ꝛ mestruum. ꝛ sucus eius ualet aque que defluit ad oculum. sed obscurat oculos quando sunt impediti ab humoribus grossis. ꝛ hꝫ humiditatem superfluam pp quam mouet coitum. Halcedhef. frigidus in primo gradu est uel tēperatus. eo qꝛ stipticitas in suo sapore ē sed i ipso ñ ē aliqd caliditatꝭ ľ stipticitatis nisi modicum. tñ in eius operatōne inuenitur multi iuuamenti. eo qꝛ caliditas existēs in eo facit ꝓfundare stipticitatem in ꝓfundo corporis absque amaritudine uľ mordicatione. ꝛ obhoc eius operationes sunt ad remouendum ea que retenta sunt in ꝓfundo corporis egritudinum putridarum ꝛ eradicant ea omnino absque impedimēto. Et est in fine tutum a nocumentis. eo quia natura calidarum medicinarum ꝛ siccarum qꝫuis habeant naturam remouendi Attrahunt tamen ad locum alios humores. Et ꝓpter hoc hec res confert omnibus maculis ꝛ uestigijs carnis. ꝛ caliditas que est in ipso est lator uirtutis stiptice. Scoadi idest ciperi. id quod operatur ex hac herba ē eius radix ꝛ ponimus ipsam in caliditate ꝛ siccitate in secundo gradu. eo qꝛ in suo sapore non inuenitur acuitas nisi modicum stipticitatis. Et eius operationes secunde sunt. qꝛ confert mirabiliter uulneribus difficiľ ꝯsolidatōis

cā multarum humiditatum:ꝛ.ēt conferunt ulceribus oris ꝛ frangunt lapides:ꝛ prouocant urinā ꝛ mestrua Alchanna:que operantur ex ista sunt folia ꝛ rami:ꝛ uirtꝰ eius composita est ex substantia frigida et calida: ꝛ pp hoc desiccat absq3 mordicatione: ꝛ confert ulceribus que ueniunt in ore ex genere alchole:ꝛ ualet ēt alchole:et decoctio illius ualet adustioni ꝛ etiam apostematibus ardentibus. Elsoc.i.iusquiamus manifestū est ꝙ ꝛ multe humiditatis

Magdeene.i.catapucia. Ipsius grana purgant coleram quando diglutiuntur a decem usq3 ad quindecim:ꝛ qui habent uentrem fortem masticent ista grana:ꝛ qui habent debilem diglutiant integra. Acetosa:uirtus ipsius est conposita:eo qꝛ semen eius h3 stipticitatem cum acetositate: ꝛ pp hoc ualet contra fluxum uentris cu3 ulceratione intestinorum. Alzura3 est i quarto gradu caliditatis: odor eius: ꝛ sapor ꝛ uirtus:assimilantur odori nasturcij: ꝛ suo sapori:excepto qꝛ est maioris desiccationis nasturtio. Alcheiri.i. uiola de romania:sunt enim in secundo gradu caliditatis: ꝛ hoc significatur ex amaritudine sui saporis :ꝛ extrahunt finam: ꝛ faciunt aborsum:ꝛ semen eius est fortius flore: ꝛ apiūt oppilatiōes cerebri qñ odorantur: ꝛ ꝑpter hoc quando suspendūtur ad colla epilenticorum liberantur. Halausa3 idest licium: hoc est compositum ex substātia grossa ꝛ ressolutiua ꝛ pertinet siccitati ꝛ est ex medicinis appriatis oculis ꝛ auribus:ꝛ habet multas operationes ꝺm modum medicinarum que sunt illius complexionis. Lauscemacarium:hoc est manifestum nobis:eius ꝓprietas est sanguine3 stringere vndecunq3 exeat:ꝛ est complexionis frigide ꝛ sicce:ꝛ oritur in ripis fluminum ualde curreutium. Thus calidum est in secundo gradu ꝛ siccu3 in primo:qꝛ h3 amaritudinem cum stipticitate: ꝛ facit nasci carnem in corporibus humidis: Et h3 aliquantulam uirtutem maturatiuam:s3 cortex ipsius h3 manifestiorem stipticitatē ita ꝙ ponitur in quarto gradu in medicis exiccatiuis: nec h3 superfluum calorem uł acumen:iō ponitur in medicinis que ualēt contra fluxum sangninis sputum ꝛ ulcera tōnem intestinorum. Besbese.i.macis

Macis dr̄ ꝙ sit cortex cuiusdam fructꝰq appoitatur de india:compositus ē ex diuersis sbījs magis dominans est substātia terrestris:ꝛ minus est substantia subtilis calida:ꝛ est multe stipticitatis cum aromaticitate.Sua prima uirtus est sicca in prio gradu.Sed caliditas uel frigiditas ñ sunt manifesta in eo. Sua secunda uirtus ē cōfortare ꝛ retinere: ꝛ ualent contra passionem cordis:ꝛ contra fluxum uentris. Et bene testificabitur per.G. ꝙ ualet ꝑpter suam stipticitatem ꝯ ulcerationem intestiorum. Sedes.i.polium:uirtus eius similatur uirtuti spice. Albegi uirtutem habet dissoluendi ꝛ maturandi. Lefaba. idest mandragora.mandragora frigida ē in tertio gradu:ꝛ ēt ē habens aliquantulā caliditatem:ꝛ poma ipius habent humiditatem:ꝛ ꝑpter hoc ꝓuocant somnū:ꝛ cōtices suarum radicum sunt sicce: sed eius radix debilior existit Alrigmeg.idest,feniculum calidum ē in tertio gradu ꝛ siccū in secundo:ꝛ ꝑpter hoc ꝓuocat lac ꝛ urina ꝛ mestrua:ꝛ confert de sensui aque ad oculum:ꝛ sunt duarum spērum:domesticū ꝛ siluestre:ꝛ domesticum ē huius siluři:et qꝛ habet aliquam orribilitatem habet ꝓprietatem confortandi membra urine.

Mastix calidus ē in secundo gradu ꝛ siccus in tertio: ꝛ h3 stipticitatem ꝛ dissolutionem:ꝛ manifestatio sui iuuamenti specialiter ē in stomaco:ꝛ generaliter in alijs membris. Scauiu3.i.nigella calida est ꝛ sicca in tertio gradu:ꝛ significat hoc qꝛ ē in ultimitate amaritudinis cum subtilitate: ꝛ ligata in panno lineo: ualet odorata ad reuma frigidum:ꝛ occidit uermes:ꝛ dissoluit inflationem:ꝛ eradicat uerrucas ꝛ ꝓducit cum posse mestrua ꝛ facit errigere membrum. Alchelilalmelec.i.mellilotum:uel corona regia.Corona regia h3 uirtutem dissoluendi. digerēdi ꝛ ꝑcutiēdi iō d3 poni calida ꝛ sicca i primo gradu.

Alces.i.mel.Mel calidum ē ꝛ sic.in secūdo gradu ꝛ ē multe abstersionis ꝛ est cibus medicinalis ꝛ ꝓprie in senibus : qa cibꝰē in ipo mł'tū iuuatiuꝰ qꝛ in eis cōuertitur in sanguinem bonum.Sed mel canne ꝙ ēt ē mel ē minoris caloris alio melle:ꝛ

minoris abstersionis: nec hz illaz mordicationem quam hz mel: idcirco est maioris iuuamenti alio melle membris que nocent nimia abstersione: sicut stomacus: pulmo: z uesica. Et iste due medicine facte sunt a medicis mē electuariorum z syruporum: eo qz natura amplectitur eas z in eis delectatur: z quando lauatur est eius opō ppinqua operationi mellis cāne. Cosca si. i. papauer. Papauer frigidum est z humidum: album ē frm̄ in tertio gradu: z nigrum in quarto: album ualet ꝯ tussim que fit a materijs calidis: z defendit pulmōem ab ulcerationibus ipsaruz z facit suauiter dormire: z nigrum est malum qz facit somnum stupidum. Heltrog. i. pomum citrinum. Cortex ipsius hz maximum iuuamentum stomaco z epati: z est temperatus aū calidus in primo gradu z siccus in ƀo: sed acumen qḋ hz non significat multum calorem: qz paucus calor qñ est cum stipticitate inducit acumen z mordicationem. Et dicit. G. qñ dominatur siccitas terre adipiscitur acumen. Sed semen est calidū cū forti siccitate: z est supmum bezaarijs uenenis que occidunt a tota specie. Sed pulpa ipsius ē frā z humida z generat grossos hu. Alcarfar. i. tamariscus compositus est ex substātijs compositis qz habz stipticitatem cum dissolutione: pp quaz multum ualet spleni: z iō dicitur ꝙ qui bibit cum uase facto ex eo non incurrit passionē splenis. Et suus fructus hz stipticitatem fortem ppiquam stipticitati galle. Hes idest mirtilla multuz sup ipsa dominat sub stantia terrestris z frigida: z significat sup hoc stipticitas quam hz z constrictio quā facit. Almu. qḋ opatur ex ista ē radix: z est calida in tertio z sic. in ƀo. urinam prouocat z mestrua: z hz supfluam humiditatem: z qui de ea comederit multuz dolorē capitis pcreat. Halarmel. i. cicuta. Cicuta calida ē z sic. in tertio gradu incidit humores grossos z puocat urinam z mestrua: z ualet dolori spatulaꝝ z purgat flema.

Sobol. i. spica. z sunt ex ea multe spēs z melior eaꝝ ē ea que uenit ex india: ca. ē in primo gradu z sic. in ƀo. z hoc est ex eo qz est composita ex substātia terresti z frā multuz: z aliq̄ntula ignea z aliq̄ntula terrestri adusta. z qz ē composita ex hiis uirtutibus cū aromaticitate sua ē ex melioribus rebus epi z stō: uel supposita uel bibita. ppea qz ꝯfortat mbꝝ z desiccat mām que ibi fluit. Halcal. i. acetum. ꝙ uī ex eo ē ut dñans sup ipm sit substantia frā pp acetositatem que est in eo q̄uis hēat ptē vnaz igneam que indicatur pp ipsius acumen. Et iam dictum est ꝙ acumen puenit pp fōtem siccitatem cuz modico calore: z multa ipsius morsio non significat sup malam caliditatem. qz hoc puenit a subtilitate. z ēt acetositas i eo ꝙ ē acetositas incidit. z maxime qñ associatur calori. z iō debemus ipsum ponere frm̄ in ƀo z siccum in tertio. z maxime uetustum. Berberis fructus eius stiptice uirtutis ē z incidit z subtiliat z stringit oēm fluxum omnium egritudinū

Lac arborum eltifri. i. asa fetida. cal' ē omni alio lacte arborum z subtilius. z pp hoc dissoluit plus ceteris. z eius pprietas ē qz confert uulue qñ suspendit collo

Halcarsena. i. orobus. Orobus sicc' ē in secundo gradu z calidus in primo: z ē medicina incisiua. z aperit oppilationes. z si nimis comederetur ex eo faceret mingere sanguinez. z generat in corpore carnem duram z membra dura. Jhansir. idest opoponacum. Opoponacum ē calidū in tertio gradu z siccum in secundo. z hz attrahere flema ex iuncturis. z quasi hec pprietas cōtinet oia gūmi que purgāt dosis ē. ʒ. i. Piper radix eius assimilatur costo. z arbor eius in principio sui ort' nominatur darfufel. z hoc ē piper longum z est humidius alio pipere. Et aliud piper qū non est maturum est album. z quando ē maturum ē nigrum. z ambe spēs sunt calide z sicce in tertio gradu. z quidam dñt in quarto Besbeg. idest polipodium ē quasi temperatum in primis qualitatibus z significat hoc qz sup ipsuz dominat dulcedo cum stipticitate. z desiccat sine mōdicatione. eius pprietas ē purgare melancoliam. z ē secura medicina. z ē melior epithimo qz non hz qualitatem exeuntem ab equalitate. dosis sua ē. ʒ. x. Prassium calidum est in secundo gradu uersus finez z siccum in tertio ppe medium aut in fine. apit oppilōes splenis z epis z mūdificat

pectus ꝛ pulmonem. ꝛ ꝓuocat mestrua et urinaꝫ. Et facit oia q̄ faciunt medicie amare: ꝛ sucus suus mixt⁹ cum melle multum ualet passionibus oculoꝝ: ꝛ positū in naribus ualet ycte ricis: ꝛ ualet ꝯ antiqum dolorem auris qꝛ mundificat uias neruorum aurium. Sucus qui inuenitur in alueis apum calidus est in fine ſi gradus ꝉ in principio tertij: sua ſa uirtus ē mirabilis attractio Halacartaa. i. piretrum. piretrū ex eo utimur soluꝫ radice: ꝛ hꝫ vnam uirtutē ustiuam: ꝛ iō est calida in quarto gradu: ꝛ iō mitigat dolorem dentium: ꝛ ualet ut dr̄ ꝯ epilensiam ꝛ similes egritudines ei: ꝛ rigoribus interpolatarum febrium.

Alfagel. i. rafanus: calidus est in tertō gradu ꝛ siccus in ſo: ꝛ semen fortius ē: ꝛ ualet contra serpiginem ꝛ similes: ꝛ aufert citrinitatem quibuslibꝫ membris corpōis Et siluestris est fortior domestico: ꝛ eius sucus deglutitus subtiliat uiscositatem q̄ est in fistulis pulmonis: ꝛ clarificat uoceꝫ

Reucud. i. reubarbarum: reubarbarū compositum est ex diuersis substantijs ex substantia terrestri ꝛ frigida que significatur per stipticitatem: ꝛ ex substantia ignea que significatur per coctōnem: ꝛ ex substā tia aerea que datur per raritatem ꝛ spongiositateꝫ: ꝛ est vna ex manifestioribus rebus in iuuamento epatis ad aperiendas oppilationes ꝛ confortandum ipm̄: ꝛ similiter ꝓdest stomaco. Et. G. ꝛ alij medici dicunt ꝙ constringit uentrem: ꝛ nos uidim⁹ ꝙ purgat: ꝛ est mirabilior alijs medicinis purgatiuis: qꝛ freñ suum est cum eo: quoniam nulla medicinarum purgatiuarū est sine ueneno aliquo in aliqua parte sui: ista excepta: ꝛ qꝛ cōfortat omnia membra corporis: ideo possumus dando ipm̄ pro purgatiuo refrenare alias per ipm̄ medicinas. Alcharfus. i. apium montanum calidum est ꝛ siccum in tertio gradu: eo ꝙ sapor ē amarus ꝛ acutus: ꝛ ꝓuocat urinā ꝛ sanguinem mestruum: ꝛ dissoluit tumōes ꝛ ortulanum debilius est eo Andratōn idest herba tura: in lingua yspana. andration: ꝙ ex hac oportur ē eius radix: ꝛ ē calida in tertio gradu ꝓpe finem ꝛ desiccat in ipō: ꝛ confert egritudinibus neruorum ꝛ passionibus pectoris ꝛ pulmonis qñ fiunt ex humoribus grossis: ꝛ qñ suffumigantur hoies ea reprimunt hu. descēdētes a cerebro ꝛ apit ei⁹ oppilatiōes: ꝛ qñ ponit super dentē dolentē ꝛ corrosum sanat illū: ꝛ succ⁹ eius in oibus p̄dictꝭ fortior existit: ꝛ adhuc lac ipius fortius existit.

Alsedep. i. ruta siluestris ca. ē ꝛ sic. in quarto gradū: sꝫ ortulana ē in tertō: ꝓpea qꝛ sapor suus ē acutissim⁹ ꝛ amarus: ꝛ ē iuuatior in soluendo tumorē: ꝛ carmināndo uentositatē: ꝛ priuat coytum. Cesset. i. pir est calida ꝛ sicca in tertio gradu plus desiccat q̄ꝫ calefaciat. Sed liq̄da ꝛ recēs plus calefacit q̄ꝫ desiccet ualet ꝯ asma ꝛ empima: dosis eius est q̄ꝫtitas vni⁹. ꝫ. ꝛ. ſ. cum melle: ꝛ ualet ꝯ albedinē vnguium ꝛ morfeam: ꝛ maturat āpata dura. ꝛ fortiō in maturando ē cum est recens ꝛ humida

Alpelep. i. castanea. Castanea frigida ē ꝛ humida i primo gradu: folia sua pistata ꝛ superposita sup āpata que nascuntur in genibus curat. Et cortex ipi⁹ arboris ꝛ ipe castanee hn̄t uirtutē desiccandi: ꝛ ideo quādo sunt cocta i aceto ualent ꝯ dolorē dentiuꝫ. Et fructus combustus supposit⁹ ualet tyrie. Et ē necesse ut custodiat quilibet a puluere qui adheret folijs illius arboris: quoniam multum nocet canne pulmonis ꝛ uisui ꝛ auditui. Uirga pastōis ē in secundo gradu medicinaruꝫ infrigidātiuꝫ: qꝛ composita ē ex substantia terrestri frigida ꝛ aquea: ualet contra incensionem stomaci ꝛ repercutit materias adustas: ꝛ idcirco intercipit fluxum mestruoruꝫ: ꝛ curat oppilationem intestiniorum: ꝛ intercip̄ fluxum sanguinis a quacunqꝫ parte ueniat

Rosa cōposita ē ex substantia terrestri frigida: subtili: ꝛ aerea: calida: ꝛ aquea: ꝛ significat hoc sapor uel odor: ꝛ aquositas Et semen ipius stiptitius ē ea: ꝛ ē frigida ꝛ sicca in primo gradu: ꝛ confortat stomacum ꝛ epar ꝛ alia membra. Sumach ē forte in stipticitate ꝛ siccitate ſm̄ i secūdo siccum in tertio gradu. operationes sue sꝉ manifeste. Serapinum al'. aspaltum: et in arabico oebeoneg. et interp̄tatur expellens uentositateꝫ: illud gummi calefacit ꝛ subtiliat: ſm quod faciunt alia gummi: ꝛ ē abstersiuum: ꝛ ē ex melioribus medicinis que possint eē ad aquam descententeꝫ ad

oculos et ad fuscediem uisus: que fit ab humorib' grossis. et e ex medicis purgatiuis que trahunt flema a neruis et iuncturis sicut bdelium opoponacuz. et anzarat: qz hoc est pprium in gummi. et bdelion est in hac re quasi in primo purgationis: et post ipum est aspaltum: et opoponacuz: et post ipum anzarat. et dosis aspalti est a.z.i.usqz ad mediam. Et anzarat desiccat sine mordicatione ideo consolidat uulnera facta ppter percussionem. Satirion. idest testiculi uulpis. et in arabico haldaalzabalep. calidum est cum multa humiditate. et ppterea mouet coytum. et nomina sapientum euilsalic. et euosalic iurauerunt in eorum animabus qz curat spasmum postreme ptis quando bibitur eius sucus cum uino nigro stiptico. Alcarssaf. idest apiuz. apium est tante caliditatis qp puocat mestrua et urinam. et dissoluit uentositatem et inflationem. et ppre semen eius. Et huiusmodi est multarum sperum. et fortior omniuz est que nominatur becarcalion. Et indiuia quedam est siluestris et quedaz domestica. Siluestris est frigida et sicca in prio gradu. domestica est frigidior et humidior et significat hoc eius stipticitas cum amaritudine. et stipticitas maior est amaritudine Juuamen ipsius maximum est: qz confert epati a tota substantia. qz dictum e qp sanat epar calidum et frigidum equaliter. Sed mihi uidetur qp plus conferat calido qz frigido qz amaritudo que e in ea abstergit et aperit sine multa calefactoe. Alanchat idest cepa squilla. Cepa squilla calida est in 2o grado. et uirtutem hz incisiuam. sz no minus calefacit. et non utimur ea nisi assata et cocta. Halscia idest abrotanu. halscia e herba multe amaritudis et nocet stomaco et interficit uermes sua amaritudine et calefacit in fine secundi gradus et desiccat in tertio. Alscicelios. idest siseleos. hec herba et ipius semen habet pprietate calefaciendi tantum donec puocat urinam ualida puocatione. et cum hoc subtiliat. et ppter hoc confert epilenticis et cuidam egritudini noiate ortoie Scenscani. i. fisiminum calefacit in fine primi gradus. et in principio secundi et humectat in tertio. et eius oleum eiusdem pprietatis existit.

Halgazar. i pastinaca ipi' sut due spes s. domestica et siluestris. Siluestris fortior existit in puocando mestrua et urinam. Et folia harum ipar pistata et supposita uulneribus corosiuis sanat ipa. Harcaf. i. cardus. alchi. e calidum in secundo et sic. i tertio mundificat putredinem p urinam si in corpore adsit qn coquitur in uino et datur ad bibedum. Et remouet fetorem sub ascellarum. et qp dissoluitur ex toto corpe. Et generaliter habet resistere a tota substantia quasi putrefactioni. et est medicina cibalis que dat saporem carnibus. Et idcirco u tuntur eo nobiles loco melongiorum

Allium calidum e et siccuz in terto gradu. Elmaar. ca. e et sic. in tertio gradu occidit lumbricos et pueros et hz abstersionem. et ppterea ponitur in colliriis que habent remouere vngulam et miscetur cu medicinis que dantur contra antiquaz tussim et asma. et e medicina manifesta in maturando. Et potest ee qp bonitas sue maturationis est ideo qz subtiliat materiam. eo modo quo no relinquid siccitatem grossiciem nec duriciem parti remanenti. Et hec maturatio e laudabilior ceteris omnibus. quia in hac medicina non potest dici qp maturet oppillando poros eo quia abstergit. Nec potest dici qp hoc faciat per similitudinem complexionis cuz corpoe humano quia calidum est et siccum in tertio gradu. Sticados compositum est ex stipticitate cum amaritudine et aromaticitate et ideo debet poni in primo gradu rerum que calefaciunt. Et in secundo earum que desiccant. Operatones sue secunde et tertie sunt aperitiue et abstersiue et confortatiue omnium membrorum interiorum et exteriorum. et ideo utilior medicina est hec contra lassitudinem omnibus aliis medicinis. Jdcirco qz lassitudo non est nisi defectus uirtutis propter onus humorum.

Condisi. idest eleborus albus calidus est in quarto gradu et siccus in eodem. et commouet sternutatonem. et est uenenum quare non debet poni in corpore. Storax calamita calida in secundo gradu et sicca in primo. et signum huius est quia mollificat et curat tussim et ualet reumati ex asperitati guturis et pectoris et puocat me-

strua quando bibitur aut ex ea fit pessarium. Ficus nos fuimus loquuti de eis i eo q sunt cibus. Sed nunc dicemus in eo q sunt medicine. uirtutem habent maturatiuam quando fit ex eis emplastrum z proprie sicce. Et sicce z uirides habent laxare uentrem. Et decoctio ipsarum quando multum coquuntur assimilatur melli. sed cõplexio sue arboris est calida z subtilis. et pprie lac. z ideo dixit q euellit uerrucas z laxat uentrem. z siluestres sunt fortiões in hac re domesticis. Selec idest bleta habet uirtutem baurachiam. z decoctio eã remouet. z est abstersiua z mollificatiua. z eius succus suppositus in naribus dissoluit superfluitates cerebri. z in albis plus manifestatur hec uirtus q̃z in nigris. quia nigre habent aliquantulam stipticitatem.

Halculba idest fenugrecum. et est calidum in secundo et siccum in primo. Et ppterea habet propriam uirtutem mollificandi duriciem uulue. Titimallus est i fine caloris et pprie eius lac. z post illud semen. et post illud folia. et post illud radix. Radix cocta in aceto remouet incontinenti dolorem dentium: z maxime si ẽ dẽs corrosus: z quando cadit in aliqua parte oris comburit illaz. Et ppterea necesse ẽ quando uolumus ipsam ponere super dentes alij dẽtes q circũ tenduntur qz facit cadere dentem corruptum. Lac incidit pilos quando superponitur: z si multotiens superponatur euellit z priuat. Ualet etiaz contra omnes uerrucas z omnes fistulas z hoc totum faciunt semina z folia: sed debilius. Cathira idest dragagantum: uirtutem hz conglutinatiuam: frangit acumẽ rerum a cutarum: neqz desiccat ut alia gũmi. Alchace. i. lactuca: hec herba substantie est humide cum modica frigiditate z substantie sicce est siluestris: sed domestica hz substãtiam aquosam z pp hoc maturat apostemata calida: sed non frangit lapides existentes in renibus: z obhoc ponimus ipsam in primo gradu frigiditatis z temperatã inter humiditatem z siccitatem

Hupnephatabalep. i. uua uulpis que i latino nominatur uua cania: hec herba. s. uua uulpis uel maurella frã ẽ z sic. i ſo g̃.

Haltuelep. i. mulsa. in lingua yspana z est uiriditas inuenta super aquam: frigida z hũida est in gradu tertio. Halduchal idest dactilarium: omnes ptes ipius dactilarij stiptititatem habent manifastam: sed fructus eius cum est maturus aliquam hz caliditatem: cortices uero arboris maiorẽ hñt stipticitatem alijs ptibus ipius. Heufericon. i. ypericon nelifricon: z quidã appellant hanc herbam cordialem: eo qz assimilatur cõdi: calida est cum subtili substãtia: ideo puocat urinam: sed debemus uti folijs sed non semine: facto emplastro super combustiõnem ignis sanat. Siccata uero z pulueriza ta posita super sordiciez sanat: z quidam dant ipsam contra sciaticaz

Halcufa. i. ysopus calidus z siccus in tertio gradu cum subtili substantia: z ẽ ex rebus magis iuuatiuis ad aperiendas oppilationes z ad subtiliandum humores.

Lens hz frigiditatem non fortez: z est tempata inter caliditatem z frigiditatem: z est sicca in ſo gradu. decoctõ ipius laxat z medulla ipius stringit. z idcirco qui uult stringere uentrem debet coquere lentes pluries in aqua. z piecta ea postmodum ponere aliam z stringunt. Ualeriana. uel fu. que bene aromatica est. equalis est uirtuti spice. Sed melius ualet ea in renibus pluribus. qz plus puocat urinã spica

Halcarina: i. galbanum. Galbanum calidum in principio tertij gradus est siccum in primo secundi hz uirtutem dissolutiuaz z mollificatiuam. Camedreos ca. est et sic. i ſo gradu. z significat hoc amaritudo cum acumine. z puocat mestrua z incidit humores grossos z expoliat membra interiora. Hescarcoton. i. psiliuz frigidũ ẽ i secũdo gradu z medium inter siccum z humidum. Camepiteos calidum in ſo z sic. in tertio dominans in sapore ipius ẽ amaritudo cum acumine. ualet yctericie q̃ fit ex oppilatione z puocat mestrua z urinam. Cinis rerum combustarum est cõpositus ex contrarijs rebus hoc est ex ptibus terrestrib' z ptibus ppinquis nature fluxus que lotione remouent. z remanet pars terrestris desiccatiua sine mordicatõne. que res diuersificantur secundum diuersitatem rez ex quib' fiunt. Fum' ois est calidus desiccatiuus. Et q̃uis fumus

hēat hanc ꝯplexionē.tñ ſēp pmanet i eo uirtus rei ex qua eſt fum⁹.ppea utimur in medicatione palpebrarum inuerſarum fu mo thuris ad generanđ bonā carnē:ꝛ ad faciendum naſci pilos palpebrarum:ꝛ uti mur in medicatione oculorum apatoꝝ pp decurſum humoꝝ.Et fumus mirre ē ſimi lis fumo thuris.ſed fumus thuris ē aliqꝫ/tulum fortior.Fumus terbentine eſt forti/or fumo picis.

De medicinis que ex mineris ſunt.

Uſcuſqꝫ locuti ſumus ex vna pte me dicinarum terre naſcentium que ma gis uſitate ſunt in arte medicie ſm ꝙ teſti ficatum ē a.G.ꝛ aliis.ꝛ compendioſe lo cuti ſumus: iō quia poſuimus ea quaſi ex empla aliis que aſſimilanť eis in qualitati bus ſupradictis.excepto in ꝓprietatibus Deinceps uolumus loqui de medicis que aꝓpriant mineris Thitul acrum.i. terra ſigillata.manifeſtior ē eaꝝ terra ſi/gillata illa ē frigida ꝛ ſicca cum ſtipticita/te tempata.ualet contra uenenum abſcin/dit ſputum ſanguinis.ꝛ diſinteriam que ꝓuenit ab inteſtinis ꝛ epate.ꝛ deſiccat p ua apoſtemata quando ſuperponitur eis. Thitarmij.i.bolus armenus frigidus ē ꝛ ſiccus fortis ſiccitatis.ualet contra flu xum uentris ꝛ ſputum ſanguinis deſiccat apata pulmonis ita ꝙ indurat apata.ꝛ ſic ꝯſeruat infirmū ne moriať.et maxime quā do incedit ad habitandū regiones calidaſ ꝛ ualet contra egritudines peſtilentiales Scedeneg.i.lapis emathitis.et dř la/pis ſanguinis frē et ſicce complexioniſ ex iſtit.et confert groſſitudini palpebrarum qñ eſt abluta deſiccat ulcerationes oculo/rum. Terra ſtelle.i.talch.frā ē et ſicca tempate et ē minoris ſiccitatis aliarū thit. ideſt terraꝝ ſeu lutoꝝ Halmogra.i.bo lus cum quo tingunť muri ſeu parieteſ fri gide ꝛ ſicce complexionis exiſtit: necat lū bricos ſeu uermes inteſtinorum. Algē ti.i.gipſum.deſiccat ꝛ conſolidat.ꝛ ꝯfert inciſioni arteriarum qñ miſcetur cum albu gine oui:ꝛ puluere molendini:ꝛ cum piliſ leporis minutiſſime inciſis:ꝛ ponit ſup in ciſionem. Harſiregalroſꝫal.i.calx pluū/bi ꝛ in latino curſa noiať frā eſt ꝛ ſicca de ſiccat ulcera abſqꝫ mordicatiōe. Almu ra.i.calx uiua dř ꝛ ē calx lapis fortis: exi ſtit multe calefactionis:ꝛ mortificat carnē ꝛ qñ abluitur pluribus uicibus cum aqua deſiccat ulcera ſine mordicatione:ſed hec terra hic apud noſ non inuenitur.Sed tñ illa cum qua nos ſigillam⁹ cartas noſtras quando abluimuſ ipſam:non ē longinqua ab operationibus dictarum terrarum.

Sanguis draconis frigidus ꝛ ſiccus: ualet contra groſſiciem palpebraruꝫ:ꝛ lo tus remouet maculam oculi. Lapis la/zuli purgat melancoliam: ꝛ ualꝫ melanco licis:ꝛ eſt uehementis purgationis ꝛ tiō/roſe.ꝛ doſis eſt a.ʒ.ʒ.uſqꝫ ad vnā cū mul tis refrenantibus:ꝛ pulueriꝫatus ſup pal pebras facit naſci pilos:qꝛ minuit humo res calidos:eo qꝛ abſtergit: ꝛ cum eadē habet ſtipticitatem:ꝛ ideo facit oriri piloſ qꝛ remouet humores calidos:ꝛ reddit m̄ brum ad priſtinam complexionem. La pis ſpongie frangit lapidem ſoluꝫ in reni bus. Antimonium frigiditatem hꝫ cuꝫ ſti pticitate:ꝛ confert caliditati ꝛ humiditati: que exiſtit in oculo:ꝛ deſiccat lacrimas:et mundificat ulcerationes oculorum: ꝛ eſt habens proprietatem confortandi oculuꝫ in omnibus ſuis qualitatibus. Litargi riuꝫ.ꝛ in arabico diciť merdaſēgni tempe ratum eſt inter caliditatem ꝛ frigiditatem ꝛ deſiccat:ꝛ eſt in eo aliqua corroſio:ꝛ fa cit in eo generare carnem in ulceribus hu midis. Thutia fit in fornace in qua de/purať es.deſiccat ſine mordicatōne:ꝛ ma xime quando abluitur ꝛ deſiccat lacrimaſ ꝛ abſcindit materias que diſcurrunt ad o culos. Climia auri ꝛ argenti ambe ſunt frigide ꝛ ſicce. Sed auri ſiccior eſt et ma/giſ abſterſiua.et quando comburitur ꝛ ex tinguitur eſt ſine mordicatione ꝛ generat carnem immaculatam oculorum.ꝛ illa ge neraliter eſt laudabilis que aſcendit ex fumo quando diſſoluitur aurum uel argē/tum. Ueſſas.ideſt ferrum.ueſſas ferri eſt uehementis ſiccitatis quando multum teritur ꝛ infunditur in aceto pluries in la cte caprino acetoſo ualet ꝯ limoſitatē ſto maci.ꝛ contra dolorem ſplenis ꝛ paſſio/nē ani.ꝛ facit naſci carnē in aurib⁹ ulceratꝭ

Sal ſm coẽz ſpẽz ca.ꝛ. ſic. ſtipticitatẽ hꝫ cuꝫ abſterſiõe. ꝛ baurac maiorẽ hꝫ ab ſterſiõe ꝑpꝛea pluſ laxat uentrẽ Carnid i.arſenicum uel auripimentum. Auripim̃tum uſtiuum ẽ. ꝛ quando ꝯburitur ẽ ſubtilius. Et ex eo fit compoſitio que remouet pilos. Albufat.i.ſulfur. Sulfur hꝫ uirtutem attractiuam cum ꝯplone calida ꝛ ſubſtantia ſtubtili ꝛ eo reſiſtit uenenis animalium qñ puluerizatur ꝛ ſpgit loco morſo. aut incorpat cum ſputo oleo melle aut uiſco ꝛ curat ſcabiem. Alteg.i.uitriolum Uitriolum oẽs tres ſue ſpẽs hñt uirtutem conſtrictiuam cum ſtipticitate ꝛ diuerſificãtur in ſubtilitate ꝛ groſſicie qꝛ groſſius eſt rubeum.poſt illud colcotar. ꝛ poſt illð uiride ẽ quaſi mã colcotar.ꝛ talis compatio colcotar ad uiride. Et dicit.G.ꝙ qñ iuit ad inſulam radie.i.romanoꝝ inttauit quãdam mineram ꝛ inuenit tres uenas.in infima uena iuenit uitriolum rubeum. ꝛ poſt illam colcotar.ꝛ poſt illam erat uiride. et hec ordinatõ locoꝝ ſignificat ſuper hoc ꝙ diximus.ꝛ rubeum eſt maioris mordicationis uiridi pp groſſiciez ſue ſubſtãtie.ꝛ rubeum et uiride non diſſoluunt. qꝛ rubeuꝫ eſt induratum in duratõne lapidea.et uiride eſt nimis coctuꝫ.Sed colcotar liquefit Plumbum qð dñat in ſuis ptib⁹ ẽ ſubſtãtia frã et humida.ppea quia frigiditas eſt que ip̃m congelauit. et iõ qñ piſtat in mortario cũ aliquib⁹ liqnorib⁹ l aliquib⁹oleis ut oleo roſato refrigerat.ꝛ ualet ꝯ apata teſticuloꝝ ꝛ ani ꝛ ꝯ cancrũ.ꝛ facit ceſſare mãs diſcurrentes ad aures et pedes.Et qñ fit ex eo lamen et ponit ſup femur pꝛiuat coituꝫ: ſed multum ledunt inſtra ſpmatis: et laminatum ſubtiliter et ſuppoſitum neruo torto ꝛ groſſo diſſoluit et rectificat et hoc qð diſſoluit ſignificat ꝙ hꝫ uirtuteꝫ diſſolutiuam ꝯpando ip̃ꝫ carni hoĩs: ꝗuis dñet ſup ipſi⁹ ꝯplexionẽ fritas. Teſta uirtutẽ hꝫ abſterſiuã et deſiccatã et proprie teſta furni. Arſenicum rubeum uł auripimentũ rubeum eſt eiuſdem uirtutis alterius auripimenti eo ꝙ hꝫ uirtuteꝫ mollificandi Alfeep.i.alumen.hec medicia eſt maxime ſtipticitatis.ꝛ pp hoc denominata eſt in lingua greca abhoc. ꝛ ſunt ipiꝰ us multe ſpẽs ꝛ oẽs ſũt multe groſſitudis ꝛ qð ſubtili⁹ ẽ ẽ illud de thurchia. Calcecumenon.i.es uſtum habꝫ intenſum acumen cum ſtipticitate:iõ qꝛ lauat per remotionem partis fumoſe tunc fiunt medicine cicatrizatiue in cõporibus ꝛ membris duris.non eſt neceſſaria lotio. Tibela lam̃ eris ſubtilis. Tubel ẽ ſubtilioris ſuſtãtie ere uſto.ꝛ ꝑpter hoc ipſum in colirijs ponimuſ qꝛ hꝫ maiorem abſterſionem ꝛ ſiccitatem ꝙ̃ galla Lgacalaap.i.conſolidatura auri.ꝛ in arabico dicitur cumbar. et ſũt duarum ſpẽrum.una eſt ipſius uene.ł minere.ꝛ alia fit in mortario eris.ꝛ piſtella eris cum urina pueri. tempore caloris terendo uel conquaſſando. ꝛ illud eſt melius qð fit in mortario eris rubei.ꝛ ei⁹ uirtus eſt diſſolutiua abſq; graui mordicatione ꝛ deſiccat.quod factum eſt maioris deſiccationis illo quod eſt ex uena ꝛ minõis mordicationis.ꝛ quando comburitur ꝙ ẽ ex minera eſt ſubtilius. zimar.i. uiride es magnum habꝫ acumen ꝛ corrodit cãnem.ꝑpterea non debemus uti eo niſi indigentia diminutionis carnis.Sed in uulneribus ſimplicibus non eſt utendum eo. qꝛ non conſolidat nec carnem generat.

Hucuſq; diximus de mineris compendioſe. Sed deinceps uolumus dicere de carne ꝛ eius humiditate.

Capitulũ de huĩtate aialiũ ꝗ̃ eſt lac.

Lac dulce quod eſt boni ſaporis iq̃ꝫ tum eſt medicina ualet ꝯ diſcurſum humorum acutorum mordentium.quia lauando membra ꝛ adherendo eis ꝓhibet malorum humorum contagium.ſicut facit etiam albumen oui ꝛ non ualet lac in hijs que diximus niſi recenter trahatur ex mamillis ſi eẽ põt. Ideo qꝛ recipit citius in mutationem oĩbus alijs rebus ab aere.et ſilr pmutatur in diſtempatis corpibus ex malis humoribus. ꝛ aceſſit uel caſeat in ſtõ frigido.aut fit fumoſum in ſtõ calido ꝛ replet cerebꝝ. Sed ſi cor⁹ẽ mundũ nihil ẽſt ꝯuenienti⁹eo ad reſtaurandð qð diſſolutũ ẽ ex mẽbris radicalib⁹.ꝛ ꝓprie lac mulieꝝ.Secundo lac aſinarum.ꝛ poſt lac capraꝝ.ꝛ iõ eſt lac mag̃ iuuatm̃ omnibus alijs reb⁹ethicis. ꝛ hoc ẽ ppea qꝛ ẽ mateia

similis prime mẽ ex qua ẽ huitas radical
ꝛ iõ nutrimẽtũ bonũ corpi existit: ꝛ melius
ẽ illud qd̃ ẽ ꝑpe ptũ. s. p⁹ duos menses: ꝛ
ñ hꝫ in se opõem nutriendi humectãdi: ꝛ
abstergendi nisi qꝛ ẽ ꝯpositũ ex diuersis
substantijs: hoc ẽ substantia terrestri case
ata: ꝛ pp hãc stat. ꝛ substãtia aerea pp q̃ꝫ
hũectat ꝛ nutrit. ꝛ substãtia aq̃a declinãte
aliq̃ꝫtulũ ad subtilitatẽ pp q̃ꝫ abstẽgit nãꝫ
ꝛ ñ solũ abstergit. uerꝫ ẽt laxat uentrẽ bo/
na laxatõe. qꝛ mundificat lauando superflui
tates putridas ꝛ ap̃ata interiora q̃ sũt sa
niosa. Et qñ extinguit ferrum cãdens
mundũ ab erugine. uel lapides marmorei
in ipm multotiens. ualet ꝯ fluxuꝫ uentris.
sed ferrũ ẽ meli⁹ pp suam stipticitatẽ. Et
in sũma oẽs spẽs lactꝭ ualẽt obtalmie ocu
loꝝ q̃ accit ex fumate calo. ꝛ ꝯfert ẽt ap̃a
tib⁹ mricis ꝛ ani q̃ generãt ab huõrib⁹ ca
lidis mordentib⁹. Et qñ miscem⁹ ipm cum
medicis mitigatis sic ẽ medicia q̃ recepta
ẽ a fornace ubi cfundit es. ꝯfert ulcerib⁹
cãcrosis. Et nocet lac ulceratõi uel ꝯcrea
tioni oris. Et cargarizatũ ꝛ retẽtũ in ore
ꝯfert ꝛ mitigat dolores ibi exñtes. qꝛ do
lorẽ mitigat ꝛ ualet passioni amigdalaꝝ ꝛ
uuule. qꝛ ei⁹ substãtia ẽ munda ab oi acu/
mine ꝛ mordicatõe ꝛ ẽ sup̃m iuuam̃ ei qui
bibit cãtarides. Case⁹ uet⁹ ẽ ca. ꝛ sic. ꝛ
pp salẽ ꝛ pp coagulũ ꝛ multũ ualet ꝯ do
lorẽ iũcturaꝝ. Et ep̃lm ex eo factũ hꝫ uir
tutẽ maturãdi ap̃ata dura. Butirꝫ hꝫ uir
tutẽ maturãdi. ꝛ qd̃ ẽ coctũ hꝫ maiorẽ uir
tutẽ ꝭm maritatẽ et calitatẽ in cõpibus du
ris. et hoc ẽ pp salẽ q ponit in eo qñ coqt
Et ꝙ nõ ẽ coctũ plus maĩat ap̃ata q̃ sũt
in radicib⁹ auriũ et in locis mollib⁹. Et qñ
miscet cũ melle fit iñ lohoc. ꝛ ꝯfert scatib⁹
exñtib⁹ in pectore ꝛ pulmone. Coagl̃ꝫ
ulꝫ ẽ ca. ꝛ sic. ꝛ subtile. dissoluit sãguinẽ ꝛ
pinguedinẽ q̃ coagulata sunt in stõ. ꝛ bibi
tũ ꝯstipat uentrẽ. ꝛ dꝫ dari fluxui pp suaꝫ
ꝑprietatẽ cui sunt oculte sue cẽ. iõ qꝛ hec
ꝑprietas ẽ certificata si supponat coagl̃ꝫ
calm sup uẽtrẽ pueroꝝ sanat. ꝛ põt ẽe ꝙ
h̃ opõ fit ppea qꝛ coaglat hũões ꝛ idurat

De ouis.

Ua locuti sum⁹ de his inq̃ꝫtum sunt
cibi. mõ de eis inq̃ꝫtum sunt medici
ne. Et dicimus ꝙ albugo oui galline est
magis mitigã alia re in mordicatõibus. et
iõ utimur ea in doloribus oculoꝝ. in ap̃a/
tibus ani. ꝛ ap̃atibus unguiuꝫ. ꝛ admisce
tur cum medicinis que abscindunt sangui
nem qui superfluit a panniculis cerebri.

Et uitellum est substãtie albuginis sile
Et iõ facimus ex toto ouo medicinã post
q̃ꝫ admiscetur oleum rosatꝭ ad medicatio/
nem rerum supradictaruꝫ. ꝛ maxime i me
dicatione membrorum neruosorum ꝛ mu
sculorum sicut gubitoꝝ. ꝛ iuncturarum. di
gitorum. mãuuu ꝛ pedum ꝛ ap̃atibus an
rium. Et noui ponunt in hac medicatione
uitellum sine albugine qꝛ non intendũt mi
tigare dolorem nisi cum aliquantula ma/
turatione. Et oleum uitelli est sup̃muꝫ
iuuamen super pinguedinem anseris ꝛ gal
line in mitigatione dolorum neruorum ꝛ
similium. Et quando coquitur ouuꝫ ꝭm
sui totalitatem confert multum contra ma
terias putridas que discurrunt ad stoma/
cum ꝛ ad intestina. Et si coquitur ouum ꝯ
alijs medicinis constrictiuis uentris mul/
tum fortificat eas. Et ouum positum sup
locum combustum ab aqua feruenti mltũ
ualet. Et oua recentia cocta i aqua ua
lent asperitati pectoris ꝛ pulmonis. Et
cõtex oui tritus ꝛ combustus subtiliter pl
uerizatus ꝛ super spersus ualet contra al
buginem oculi.

De fellibus.

OMnia fella calida sunt ꝛ sicca ꝛ eo
rum magnitudo alias utilitas sequi
tur calorem ꝛ siccitatem. ꝛ eorum pauci/
tas sequitur bonam temperantiam ꝛ lon/
gitudinem uite. Et ponuntur in collijs
que faciunt abstersionem. Et proprie uo
lucrum fella. Et est necesse elligere fella
animalium que non sunt infirma. Et fella
marium. qd̃ plus queritur in medicinis ẽ
fel galli ueteris.

De urinis ꝛ stercoribus.

Urine oẽs hñt acumen bauracbium
cũ abstersione. ꝛ iõ soluũt sordicies
antiquas. Sterc⁹ albũ canis hꝫ ꝑprieta
tẽ i sq̃nãtia. Et sterc⁹ muris intrat in sup
positorijs que mouent uentrẽ puerorum.

Stercus bouinum confert ydropicis i modum emplastri. Stercus gallinaceū ualet ad suffocationem que ꝑuenit a malis fungis comestis. iō qꝛ facit eos euomi. ꝛ dꝫ a ꝑpinari distempatū cum aceto ꝛ aqua

Item sterc⁹ lupi ualet ꝛ confert passiōi colice bibitū aut emplātum. uel suspensuꝫ testiculis. Stercus colūbinū ualet fris passionib⁹ mēbroꝝ sicut podagre ꝛ dolōi emigraneo ꝛ dolori oui. ꝛ dolori lateꝝ ꝛ ypocondrioꝝ. ꝛ spatulaꝝ ꝛ coniuncturaꝝ

De carne tyri.

Testificatur. G. ꝛ alij. ꝙ caro tyri curat lepram. ꝛ iō ponit̄ in tyriaca. et prima uirtus istius carnis est calefacere ꝛ desiccare. ꝛ curat hanc egritudinem ꝑpterea qꝛ pellit hanc mām uenenosā ad cutē corpis. ꝛ ꝑpea bibētes cadūt in passionē tyrie. ħ ē excoriatōi cutꝭ p⁹ postea solidāt̄

De pinguedine.

Uod manifestius ē in ipa ē calor cuꝫ multa humiditate. q̄uis diuersificet̄ ſm diuersitatem aīalium. Et calidior ꝛ siccior est pinguedo leonis. Et post illam in siccitate est pinguedo bouis. Et piguedo uituli ē tēpata. Et pinguedo capre bona ē. ꝛ ē huīdior bouina. Et pinguedo anſis ꝛ galline est subtilior alijs pinguedinibus ꝛ ꝑpea magis mitigatiua.

De medullis.

Omnes hn̄t uirtutē mollificādi ꝛ dissoluendi duriciē lapideā que fit in m̄bris duris. ꝛ melior oībus ē medulla ossis azal. ꝛ post illam medulla uituli.

De brodijs.

Brodiū galloꝝ ueteꝝ uentrē laxat. ꝛ brodiū iuuenis gallie tēpat ꝯplōem

Cancri usti ualēt mōsui rabidi canis pp eoꝝ ꝑprietatē. Usus carniū passeꝝ frāgit lapidē. Spuma marina hꝫ uirtutem abstersiuā ꝛ mundificatām cū qualitate calida. Iste sꝫ medicine testificate a. g. dn̄te ꝙ exptus fuit ipaꝝ ꝟtutes. Sꝫ inueniūt̄ maie alie medicine ap̄ medicos q̄ nō sūt testificate a. g. sicut sꝫ mirobalanoꝝ. v. spēs ut sūt citrini. chebuli. indi. belirici. ꝛ ēblici Eoꝝ prime ꝟtutes sūt frē i primo ḡ. ꝛ sic. in. 3° qꝛ ꝯpositi sūt ex sb̄a frestri frā: ꝛ sb̄a frest. adusta. Sꝫ plꝭ attinēt frestritati ꝛ adustioni q̄ꝫ terrestritati ꝛ fritati. ꝛ sigficat hoc stipticitas quē hn̄t cū amaritudine.

Proprietas kebuloꝝ ē purgare meliā suauiter ꝛ desiccare flema sui qualitate. et sūt in principio medicinaꝝ q̄ purgant sup humores. Et talis ꝑprietas ē indoꝝ. sꝫ dr̄ ꝙ sunt magis ꝑprij in purgando meliaꝫ adustam. ꝛ ꝑpea ponunt̄ in passionibus capitꝭ que ueniunt a stō. ꝛ iō qn̄ ꝑpinā̄t usu longo bonificant̄ sensus ꝛ clarificant cogitationem ꝛ tardant caniciem. Et ꝓpetas citrinoꝝ est purgare colerā suauit̄ ꝛ dosis vni⁹cuiusqꝫ sb̄e illoꝝ ē a. 3. iiij. usqꝫ ad. vi. ꝛ in decoctionibus ad decem usqꝫ ad. vij. Et medici miscent oēs cū cassiaſ ꝛ turbit. sed nesciunt mōm medendi. Sꝫ dr̄ ꝙ belirici suauiter purgant colerā. Sed n̄ dr̄ ab aliquo quid purgent emblici. Sed ueꝝ ē ꝙ ꝯfortant appetitū. ꝛ sedant ꝯsuetudineꝫ sputi ꝛ ualent uomitui ꝛ bonificāt mētem. ꝛ curant emoroydas. ꝛ auferunt sitim. ꝛ augmentant coitum. ḡ. uꝛ̄ ꝙ hēant aliquantulam humiditatē. Cheisir. i. absintium minus. uel absinthiolum. hec est ꝺ genere uirtutis absinthij. ꝛ ē compositum ex substantia stiptica ꝛ amara. ꝛ ualꝫ i fe. post digōnem factam sicut ualet absinthiuꝫ

Balador. i. anachardi. anachardi calꝭ sunt in fine quarti gradus ꝛ sic. in fin̄ tertij ꝛ ualent ꝯ epiliā ꝛ apliā. restaurant uirtutem ꝯseruatiuā ꝛ memoratām cerebri etiā qn̄ ꝓstrate sūt pp multā huitatē. Behēlum. i. been calꝫm est ꝛ hu. stom̄ calefacit ꝛ infra spatū tēpat ꝛ fortificat ꝟtutē ꝯcupiſsibilē coit⁹ ꝛ p̄stat spma ꝛ uꝫ ꝯ hu. melicos

Tregebi. i. māna. māna ē ex speb⁹ātiq̄ māne q̄ ꝑuenit a ptibus supiorib⁹ sꝛ mōtes syrie uel indie. ꝛ est similis zucaro in suis uirtutibus calꝫa ꝛ hu. in primo gradu. ꝛ e⁹ ꝑprietas ē purgare suauiter colꝫam. ꝛ ē ꝺbilior alijs purgatis. iō dat̄ in passiōibus calidis anteq̄ꝫ apareāt signa digestionis.

Tamarinei fri sunt in tertō ꝛ sic. i scd̄o ḡ. qꝛ ꝯpositi sūt ex sb̄a aq̄a mixta cū aliq̄ꝫtulo calore ꝛ tāto ꝙ subtiliat ptē aqueam ꝛ est sicut instrm̄ ut ipam penetrare faciat ꝑpterea sunt in fine acetositatis. purgāt suauiter coleram. Dosis eius est a dragmis decem usque ad quidecim. ꝛ idcirco qꝛ hn̄t aliq̄ꝫtulū stipticitatꝭ ualēt stō colꝫico

Beozoa.i. nux muscata. Nux musca ta ca.ē et sic.in ᵭo gradu mundificat stom̄ ab humoribus putridis et fortificat ipsum et ualet ꝯ fritatem epis et splenis. Lapis de becahart ē ualde manifesti iuuamē ti oibus spēbus uenenoꝝ:et ꝓprie mōsui scorpionis:et eiꝰdosis ē quarta ps auri v nius. Lapis de zaduargarꝰꝯfert omni fluxui sanguinis undecūqꝫ ꝓcedat.et quā docunqꝫ ꝓpinatur uenenatis ad bibendū anteq̄ꝫ uenenum ueniat ad cor liberat. Et eius dosis ē exagiū vnum Smaragdus dr̄ ꝙ ualꝫ contra omnia uenena:et spēalr̄ ꝯ uenenū serpentū:et eiꝰ dosis ē pondus nouē granoꝝ ordei:tritū sub lapide et mi xtum cum lacte amigdalinō ꝛ aqua uiolis et modico aceto. Et scias ꝙ illᵉ q biberit in principio superueniūt multa mala accñ tia non minora accñtibꝰ ueneni:sed subito sanabunt postea taliter ꝙ in eis ñ remāe bit aliqua debilitas nec aliqua discrasia. Et abscindit fluxum antiqū cꝰ cā ē oculta. et ñ facit tunc tā fortia accñtia sic facit ne nenatis:et ēt suspensū.s.stom̄ ualet. La pis bacthic.i.corniola tempatus ē absci dit sanguinem mestruū et facit redire den tes ad ꝓpria loca in ore retentꝰ:et hoc to tū ē a ꝓprietate. Margarite frē sūt et sicce:et ualent multū ꝯ passionē cordis re mouent tristitiā: rectificant uisū ipeditum pp huitatē. Chiargabar.i. cassiafistula uel karabe ð india.cassiafistula purgat co lerā adustā:extinguit acumen sanguis:dis solut apā ꝛ spma:purgat suauiter sicut ta marindi:aut parum fortius dosis eius est sicut de tamarindis Auis que dr̄ in ara bico canabir: ꝛ est laudula capelluta quā do coquitur ꝛ comeditur continue confēt passioni colice. Uermis nominatus bra ti ꝛ quidam nominant tartama pistatus ꝛ positus neruo inciso confert illico mirabi li iuuamento.

De rebus marinis.

E rebus nascentibꝰ in mari quaruꝫ iuuamenta sunt maia:sunt hec.s.cā phora indica que i arabico noiat.colforal gent calefacit ꝛ desiccat in ᵭo gradu ꝛ cō solidat uulnera igta. Spongia marina in ea inuenit uirtus desiccatiua. ꝛ ipā est medicina bona humiditatibus exteriꝰ cxc tis. Belezā.i.belēzan uel petrozā. be lenzan calᵉm.ē ꝛ sic. in ᵭo gradu ualet stō huio aromatizat odorem hōis ꝯfortat di gōnem.fortificat neruos.ingerit coytum.

Lapis de bezadar qñ de ipō fit choli tium confortat uisum ꝛ ꝯseruat ipsuꝫ ꝛ re mouet offuscationem uel tenebrositatem oculoꝝ. Caniabar.calᵉm est i ᵭo gradu ꝛ sic.in primo abstersiuum existit. ꝛ resol uit grossas. uentositates. ꝛ confert mor sui aialium uenenosorum.ꝛ eius ꝓprietas est resoluere uentositates matricis. ꝛ ab scindit uomitum. ꝛ folia ipsius aromatica existunt.ꝛ ponuntur loco dedarseni. Se bestē calꝫ est in primo gradu ꝛ humidum in secundo.purgat suauiter superfluitates colericas.ꝛ mitigat acumen sanguinis.le nit asperitatem pulmonis. confert strictu re hanelitus. ꝛ qñ coquitur donec inspis setur ꝛ ex aqua decoctionis fiat embroca tio super tyriam ꝛ alopiciaꝫ.facit nasci pi los. Saru dotes.ca.ꝛ sic.est in secūdo gradu recepto fumo suo dissoluit supflui tates cerebri.ꝛ ualꝫ ꝯ reumata frā appo situm super obtalmiam. oculum abstergit mirabili abstersione.ꝛ ualet ꝯ doloreꝫ dē tium ꝛ contra corrosionem gingiuarum.

Sene calidum est ꝛ siccum in secundo gradu.eius uirtus est purgatiua.purgat e nim humores adustos ꝛ etiam humidos suauiter.ꝛ non est potēs trahere uiscosos ꝛ eius uirtus est ꝓpinqua uirtuti agarici hoc est in attractōe.Sꝫ agaricū hꝫ ꝓprie tateꝫ trahendi hu.grossos.ꝛ sene hu. ad ustos.dosis eius est.a.3.i.usqꝫ ad.2.ꝛ in ðcoctōe a.v.usqꝫ ad.vij.Scealmese.i.ga lia muscata.calida est ꝛ sicca stiptica.ꝛ cō fortat membra.ꝛ stringit uentrem ꝛ curat uomitum. Scechacul idest iringi.calidi sunt ꝛ humidi augent sperma ꝛ prouocāt coytum. Sandali ꝙ est frigidioris com plexionis omnium specierum est rubeum eo quod frigidū ē in tertio gradu ꝛ siccuꝫ in secundo.sed maioris aromaticitatis est citrinum.ꝛ est frigidum in secundo gradu ꝛ siccum in primo ꝛ confert bibitū magne caliditati ꝛ cardiace calidō.ꝛ prodest ēpl'ꝫ stomaco calido et apostematibus calidis.

Tabaisir.i.spodiū. Spodiū carbo est nodoꝝ harundinū adustaꝝ in die frm̄ ē ꝛ sic.in tertio gradu.ꝛ ei⁹ ꝓprietas est rēo
uere calitatē ꝛ inflamationē colere. ꝛ confortat stom̄ ꝛ confert cardiace calide. Lignum aloes ca.ē ꝛ sic.in ƀo gradu.G.dix̄ in libris expꝰ qꝛ hꝫ uirtutē darseniā .sꝫ aliq̄ztulū plus qꝛ hꝫ ꝓprietatē exiccandi humiditatē stoi.ꝛ pp amaritudinē ꝛ stipticitatē cū ipius magna aromaticitate.ualꝫ sup oēs medicias alias m̄bris principalibus ꝛ remouet tristitiā ꝛ cardiacā humidam.ꝛ ualꝫ ꝯ oia uenena.eo ꝙ ꝯfortat oēs uirtutes ꝛ ualet ꝯ oia reumata frā Ambra ē una ex spēbus cāfore que oritur in fontib⁹ maris ꝛ natat sup aquam maris.ꝛ melior oium ē illa q in arabico dr̄ ascap. Ambra calida est ꝛ sic.in secundo g̃.confortat cer̄bꝝ stom̄ ꝛ cor.et oēs sensus.ualet senib⁹ ꝛ infritis.ualet ꝯ uentositatē itestinoꝝ suppposita neruis. eos fortificat. resistit magne pestilentie acris bibita ꝛ ēt odorata.

Juiube ꝛ in arabico noiaṫ anep.hanc medicinam noiat.G. tñ de ea nullam sciuit ꝓprietatem.sed medici de baldac dñt ꝙ reprimunt acuitatē sanguinis ꝛ colere ꝛ conferunt asperitati pectoris ꝛ pulmonis a tota substātia.ꝯplexio ipsaꝝ est frā i primo ꝛ huida in scđo.ꝛ pp hoc ꝯprimūt acuitatem. Cauffel eius uirtus est uirt⁹ sandaloꝝ.excepto qꝛ qñ de eo potaṫ ab.i.aur̃o usqꝫ ad.2.laxat Gariofili calidi sunt ꝛ sicci in secundo g̃.ꝛ attingunt teriū ꝛ isti confortant oia m̄bra principalia ualent ꝯ passiones frās ꝛ ꝯstipant uentrem Et dicit.g.ꝙ eoꝝ ꝓprietas est ꝯfortaṙ uirtutē digiuam Halbalbac.i.basilicō.Basilicō gariofilatum .ca.est ꝛ sic.in secundo gradu.apit opilationē cerebri.ualet ꝯ cardiacā huidā ꝛ ꝯ melancoliā et ꝯ emoroydas. Cardamom̄ ca. ē et sic.in scđo g̃. ualet ꝯ oppilatiōes epis ꝯ lapides renū ꝛ laxitudinem m̄broꝝ.ꝛ ꝯ frōs dolores. ꝛ ꝯfortat stom̄ multum. ꝛ remouꝫ sincopi ꝛ uomitū qñ bibitur cū uino maloꝝ granatoꝝ. Cāphora frā ē ꝛ sic.in tertio g̃. ꝛ ē subtilis substantie.ꝛ resistit putrefactiōi que fit ex mā calida.stringit fluxū colericū priuat coytū pōnṫ ledit stom̄ ñ calidū multum. Lacca ca.est ꝛ sic.in principio secundi g̃.ualde ē manifestū ipius iuuamētū in confortatōe epis.ꝛ in aptōne suaꝝ opilationum. ꝛ ualet ꝯ dolorē renum ꝛ uesice.ꝛ augmentat coytum. dosis eius ē a.ʒ v.usqꝫ a.ʒ.i. Muscus ca. ē ꝛ sic.in fiñ ƀi gradus mirabilem hꝫ ꝓprietatē in confortando cor.ꝛ ualet ꝯ surditatem auriuꝫ ꝛ stupefactionem corpis.ꝛ ꝯ omnes egritudies sincopis.ꝛ ꝯfert grosse uentositati intestinoꝝ.ꝛ suffocationi matricis ꝛ ꝯ melancoliam ꝛ auget coytū. Lizabalafor idest lingua auis confert cardiace ꝛ mouꝫ coytum Besemini.uiola ultramarina calida est ꝛ sicca in fine secundi ꝓdest senib⁹ ꝛ refrigeratis. ualet contra dolorem capiris qui fit ex humorib⁹ frigidis ꝛ grossis.

Capitulum de mō ꝯpōnis medicinaꝝ.

Ucusqꝫ locuti sum⁹ breuiter de cibis ꝛ medicinis simpliciter manifestis. Deinceps uolumus narrare modos compositionis. Et dicimus ꝙ necessitas q̄ nos inducit ad compositionem medicinaꝝ simplicium ꝓuenit a tribus rebus. Una ē qꝛ multotiens non inueniatur in una medicina simplici oia que nobis sunt necessaria a uirtutib⁹ pp quas ꝯpleṫ medicina aut dieta alˀ.ꝯseruatio. Scđa ē qꝛ q̃uis nos inuenirem⁹ ipam forte non indigem⁹ ea ƀm eandem uirtutem sed ƀm plus aut minus. Tertia est qꝛ erunt in illa simplici uirtuṫs q̄ non sūt nobis necīe ƀm intentionē nr̄am neqꝫ p medicinā neqꝫ p dietā alias ꝯseruationē.uel forte erunt uirtutes q̄ ñ intrat aliquā medicinā uel ꝯseruatōnē. Prima istaꝝ triū ꝯseruanda ē in illis locis q̄ non possēt curari nisi in q̄litatib⁹ꝯrijs uel diuēsis.ꝛ hoc accit aut pp diuersitatē cē ab egtudine.aut pp diuersitatē nē egniſ ab accidente. aut pp diuersitatē egritudinū inter se.aut pp diuersitatem complexionis cāꝝ compositaꝝ.aut pp diuersitatem egritudinis a nā membri pp suā ꝯplexionē. aū pp suū principatū.aū pp suū locū. aut pp suā colligātiā.Exēplū diuersitatꝭ cē ab egne ē sic fe.putrida ex hūorib⁹grossis.qꝛ illa ex pte male q̄litatꝭ calˀe ꝛ sic.idiget medicina hūectatā.ꝛ ex pte hūōis putridi grossi idiget re subtiliante ut exiccet ꝛ maturet.

Et in hoc eodē generē ingredit̄ repcussio: ꝛ dissolutio q̄ necīa ē tp̄e augmēti in apati bus. ꝛ ppea indiget medicus in talib⁹ lo/cis ut sciat uti istis medicinis mixtis ex rep cussiuis ꝛ ressolutiuis. Et cadit dubiū in opōnibus medicinaꝝ ꝯpositaꝝ ex diuē sis uirtutibus. hoc ē quō pn̄t inueniri iste due opōnes ꝯrie simul in corpe humano. qꝛ si iste uirtutes sint in eis equales. tunc non uincet una alteram equalr̄ ꝛ erunt tē pate. ꝛ non faciant actionem quesitam in corpe humano. Et si una erit fortior alīa fortior faciet actionem ꝛ illi dꝫ attribui. ꝛ alia erit frustra. Et hoc dubium non sēse/runt medici nisi in h̄is uirtutibus non ī pri mis qꝛ ipi opinant̄ ꝙ si misceat̄.3.i.camo mille cum.3.i.rosaꝝ: ꝙ medicina que erit ꝯposita ex hijs erit tempata i primis qua litatibus.ꝛ cuꝫ eo toto opinant̄ ꝙ hāt uir tutem repcussiuam ꝛ dissolutiuam. Et nō opinantur ueꝝ qꝛ necesse ē ut uirtutes am barum sint una sicut dictum ē. qꝛ si dicere tur ꝙ medicina eēt tempata in primis qua litatibus. hoc ē qꝛ facit in corpe unum ca lorē tēpatū qui erit medi⁹ inter calorem ꝛ fritatem primi gradi. Silr̄ dꝫ itelligi in h̄is uirtutib⁹. hoc est ut.3.i.cāomill.3.i.rosaꝝ hēat uirtutem unam mediam inter repcus sionem ꝛ resolutōnem. Et non errauerūt in hoc medici. nisi qꝛ n̄ posuerunt gradus h̄is uirtutibus. qꝛ si fecissent tunc sciuissēt que eēt tempata ꝛ non tempata. Et de bes scire ꝙ opō quā medicina hꝫ ꝯposita ē unum in ꝯmixtione artificiali sicut in ꝯmi xtione nāli ꝛ n̄ est pl̄a. ita ut sit tibi neces se dicer̄ qn̄ quesitum fuit a te quō fac̄ una medicina duas operationes ꝯrias in uno subiecto. Rn̄deas ꝙ res est sicut sensus ꝛ sensata eoꝝ qui patiunt̄ a duobus ꝯrijs simul in eodē subiecto. Uerbi grā sicut ap ꝑhendimus album ꝛ nigꝝ simul ꝛ semel i humiditate cristallina. ꝛ sicut sentimus ca lidum ꝛ frm̄ simul ꝛ semel ex ꝯmixtione a que feruentis ꝛ frē sicut dicit.g. qꝛ hoc n̄ eēt sufficiens in solutione h⁹ dubij nobis ponentibus ꝙ medicine ꝯposite hn̄t duas opōnes quarum vna eēt opposita alteri: qꝛ hoc non accidit uirtutib⁹ sensibilibus ꝯ sensatis nisi ppea qꝛ non sunt materiales ꝑmutabiles alterabiles in seipis a sensati

a passione manifesta. eo ꝙ ille non sunt cō iuncte cum materia forti coniunctōne. Et cā h⁹ redditur in alia scia nobiliori ista. h̄ est in tertio de anima. Sed passiones quas recipit corpus a medicis sunt necīo passiones māles pmutabiles in seipis per mutatione manifesta. Et iō n̄ est conueni/ens ut inueniat̄ eoꝝ ꝯria simul ꝛ semel in istis uno tp̄e in uno subiecto sic̄ inueniunt̄ in sensibus ꝛ sensatis. Sed si dꝫ dari exemplum pp aliquam similitudinem non multum ꝓpinquam. n̄ dꝫ dari nisi ꝰm ꝙ in uenitur medium inter extremitates. hoc est ꝰm ꝙ inueītur album ꝛ nigruꝫ in colōe citrino. ꝛ si aliter diceret̄ unuꝫ uinceret al terum necessario si duo eēnt. aut dn̄ans fa ceret suam opōnem ꝛ ei attribueretur.

Et qui dicūt ꝙ natura cognoscit ꝛ tra hit ad se illam pteꝫ que ē in eis magis ne cessaria. Scias tn̄ ꝙ impossibile est trahe re ꝙ inueniri non pōt. ꝛ forte hoc secretū eidem in somnio fuit reuelatuꝫ. ꝛ iō nō sū ille qui cum eis litigare uelliꝫ. Deinceps uolumus reuerti ad illud a quo sepati su mus. ꝛ demus exempluꝫ membroꝝ diuisi onis quā ꝑmisimus. Et dicamus ꝙ exem plum diuersitatis egritudinis ab accn̄te est sicut fe. acuta cum sincopi. qꝛ putrida i diget euōne ꝛ refrigeratōne. ꝛ sincopis i diget econuerso. Exemplum diuersita tis egritudinum est sicut fe. diuersaꝝ spēꝝ ꝛ diuersaꝝ mēꝝ ꝛ diuersoꝝ locoꝝ. sicut ē fe. que dr̄ emitrite⁹ qꝛ est composita ex co lera ꝛ fl̄aṫ diuersitatū compositionis. Cā haꝝ est qn̄ sunt composita in una ꝛ eadeꝫ egritudine sicut sūt egritudines q̄ fiunt ex pluribus humoribus. Et iō necesse fu/it componē medicinam ex rebus que rn̄d ant pluribus humoribus. Et hec fuit pri ma necessitas compositionis medicinaruꝫ compositarum purgantiū alijs duabus uꝫ ꝯpositarum egritudinum ꝛ ipaꝝ egritudi num cum respondet compositio tyriace. qꝛ intentio i illa fuit curare multas egnes ꝛ ꝑseruare ab eis. ꝛ iō fuit composita ex medicis que hn̄t multas uirtutes ramifi/catas diuersas. ꝛ ut a multis ptibus pos/sent uincere uenenum. Exemplum ne cessitatis ꝯpōis pp diuersitatem nē egnis ꝛ nē membri pp suam ꝯplexionem. est sic̄

ſtomacus ethicus qꝛ a pte qua ē fe.ethica
indiget fritate ꝛ huitate:ꝛ a pte qua ē ſtoꝰ
indiget calitate ꝛ ſiccitate.ꝛ ē ſimile in tuſ
ſi que ſit ex mā uiſcoſa in fiſtulis pulmōis
qꝛ a pte qua ē materia groſſa ꝛ uiſcoſa in/
diget ſubtiliatiuis ꝛ inciſiuis: ꝛ a pte qua
ē pulmo indiget rebus lenitiuis. Exēplū
neceſſitatis ꝯpōnis medicinaꝝ pp diuerſi
tatem nē egritudiſ a mēbꝛo pp pꝛincipali
tatem mībꝛi ē ſicut egritudo caľa q̄ ſit in a
liquo mēbꝛo pꝛincipali ſicut in cerebꝛo:ꝙ
neceſſe ē ut ñ multiplicemꝰ multum medici
nas frās:iō ut ñ extinguamꝰ caloꝛē nālez
ꝛ ut ñ pꝛiueť a ſenſibꝰ ꝛ motibꝰ.Et ppea
ē neceſſe miſceř cum illis medicis res que
ad aromaticitatem ſint declinantes: ꝛ ad
caloꝛē ꝛ ꝯfōtent.Et in paſſione frā q̄ ac/
cidit epati neceſſe eſt euāre ſicut ꝺclaratuꝫ
ē in libꝛo ingenij ſanitatis. Et poſſibile ē
ut ſit hoc ꝯ̄rium:eo ꝙ ſicut ē nobiſ neceſſe
cognoſcere uirtutes mediciaꝝ neceſſariaꝝ
tpꝛ neceſſitatꝭ:eoꝺ mō indigemꝰ cognoſcē
modū ꝯpōnis: ꝛ ſi ñ ē poſſibile nobis me
dicinari niſi ueniamꝰ ad ptē ingenij ſanita
tis.ğ incipiamꝰhoc ſcire pꝛio a libꝛo inge
nij ſanitatꝭ.poſtq̄ꝫ ibi declaratū ē. Et qꝛ
hucuſqꝫ exiuimꝰab intentōe nr̄a redeamuſ
nunc ad ip̄am. Et dicamꝰ ꝙ qñ ap̄a ē i mē
bꝛo pꝛicipali ꝛ maxi iuuamti necē ē ut ſue
medicine miſceamꝰ q̄ foꝛtificent uirtutē et
ſuſtātiā ip̄iꝰ: ꝛ caueamꝰ ne uirtutes ſue diſ
ſoluanť ſic ſunt ſandali ꝛ roſe. Et ſilꝛ qñ
erit mbꝝ maxi iuuamti:tunc neceſſe ē nob̄
ꝯſeruare ip̄m cū medicia ſtiptica. Et ex
ēplum neceſſitatꝭ pp locū mībꝛi ē qñ uoluꝫꝰ
ꝙ medicina ſtiptica uadat ad pfunditatez
coꝛpis debemꝰ ſecū admiſceř rē q̄ hāt ſub
tilē ſbāꝫ pp longitudinē ſui loci:ad hoc ut
ſit uehiculum ſtipticitati q̄ꝫuis ſit ꝯ̄ queſitū
nr̄m i aliquo.Sicut admiſcemꝰcantarides
in medicinis ueſſice:ꝛ crocū in medicis cō
dis calidi. Et ſilimō nos miſcemꝰ cerā in
ēplis ppea ut ſit mā faciēs ea meliꝰ appli
cari mībꝛo.Sꝫ exēplū necītatꝭ ꝯpōis medi
ciuaꝝ ex pte colligātie ē ſicut egritudo ca.
q̄ ſit in oꝛe ſtoi:qꝛ in ea ñ debemꝰmultipli
care medicinas frās: eo ꝙ coicat cū mībꝛo
frō. Iſta ſūt.v.membꝛa necītatꝭ compō
nis pp q̄ ꝯponūť medicine q̄ ſunt a diuer
ſis uirtutibꝰ qñ ñ inuenimꝰ in vna ſimplici
quo ex uirtutibꝰ indigemus. Sed ꝭa pti
cula neceſſitatꝭ ꝯpōnis ē qꝛ alñ̄ nos inueni
mus vnā ſimplicē medicinam que hꝫ foꝛti
oꝛem uirtutē aut debilioꝛē eo ꝙ querimuſ
Et hec pticula didiť in plā mībꝛa.Unum
ē qꝛ erit nobis necīa vna ex ppꝛijs opōni
bus medicie:ꝛ hec ſiplex quā hꝫ plus aū
minus q̄ꝫ queramꝰ: qꝛ tūc neceſſe ē nobis
hēre aliā medicinā ut debilitemꝰſuā opōez
aut ut eā foꝛtificemꝰ.Et ſi tu uis eā debili
tare hoc ſit duobus mōis. Unus ē ut mi
ſceamꝰ cū foꝛti medicina aliaꝫ que ſit ꝯ̄ria
ſue uirtuti.Uerbi gr̄a qñ hēmꝰ vnā medici
nā que ſit ca.in tertio ğ.ꝛ ñ indigemꝰ niſi
ea q̄ ſit ca.in ꝭo:miſcebimꝰ cuꝫ ea illā q̄ ſit
frā in pꝛio. Alter modꝰ debilitādi ē ut mi
ſceamꝰcū foꝛti medicina aliā que ñ ſit ꝯ̄ria
in qualitatibꝰ ꝛ uirtutibꝰ: ſed ſilis in uirtu
tibus ſꝫ miꝰhāt altera ex eis.Uerbi gr̄a ſi
hūerimꝰ medicinā caľam in tertio gradu:
ꝛ nos uelimus decliare ab illo:miſcebimꝰ
cū ea vnā q̄ ſit caľa in pꝛio ſolū:ꝛ hāt p̄pa
tionē quā dicimꝰ ut debiliteť cū ſuo ſimili i
qualitate. Et ꝙ ſit minoꝛis uirtutꝭ pbat.g
p ꝯmixtionē aque tepide cū aqua bulliēti:
qꝛ neceſſario uidemꝰ feruentꝭ caloꝛē decli
nare.Et hoc ē ꝯ̄ dicenꝺ:qꝛ ſi uideꝫꝰꝙ hō
hāt egnem caľam in quarto gradu uel ēt i
tertio:ꝛ dederimꝰ rem calidā in ꝭo ğ.mul
totiens ledet ip̄m. Et ppea uerba.G.de
bent refragari ex dieta tali minus calida
ꝫ.dicas ſi dederimꝰmel hn̄ti cauſonē non
ne ledeť incontinēti magna leſione. Et ſi
milꝛ ſi quiſ hēret magnā leſiōez fridiſſimā
in capite : ſi tu inungas ip̄um oleo roſato
nonne multū ledet.Et qui ſubſtinēt.G.p
uideant ſup hoc. Sꝫ dicimꝰ ꝙ ſi ita ē ut
dicit.G.erit p hāc uiā:qꝛ medicina quam
dicimꝰ calidioꝛē eē ē illa q̄ hꝫ maioꝛē ꝯpō
nē caloꝛis ad fritatē q̄ꝫ illa q̄ ē minꝰ caľa.
ğ erit fritas in ābobꝰ p ꝯ̄riū:hoc ē qꝛ i ca
lidioꝛi erit fritas minoꝛis ꝯpōnis: ꝛ i frio
ri erit maioꝛis ꝯpōnis.Ubi gr̄a qꝛ ꝯpō ca
loꝛis ad frigꝰin.ꝫ.i.pip̄is ē maioꝛ q̄ꝫ in.ꝫ.
i.ſpice.ꝛ ſi in.ꝫ.i. piperis ē maioꝛ ſicut.v
partes caliditatis ꝛ vna frigiditatꝭ:ꝛ i.ꝫ.
vna ſpice ſint due ptes calitatis ꝛ vna fri
giditatis mixtis duabus.ꝫ.ſil.erit ꝯpō ca
liditatis ad fritatem i hoc mixto maioꝛ q̄ꝫ
eēt in pipere ſolo. Et quando eris bene

ſpectat' in hoc uidebis hoc fieri p hāc uiā Et iſte ptes medicine quas diximuſ calidas aut frās q̃uis non ſint in actu nō nocent in hoc documento qꝛ ſunt qi medie inter illā rē que ē inter actū ꝛ potentiā. Et iō eſt poſſe in multis corpibus ꝯſimilibus ut diſſoluant artificialꝛ ptes ex quibus ꝯponūtur ſicut ē lac. Et fortificat hec opio. eo ꝙ medicina que hꝫ plures pteſ calidas in ſe ſine dubio ē ꝓpata ut inflamet a calore nāli plus: q̃ꝫ medicina q̄ tm̄ non hꝫ. Sꝫ accit aliquibus corpibus pp fortitudinē caloris illoꝝ: ꝛ pp ꝓpatōem corpoꝝ ipoꝝ ut ꝯuertant oia que eis aduenīunt ad ſubſtātiam igneam: ēt ſi eēt minoris caliditatꝭ q̃ꝫ illa. Et pōt eē ꝙ hec ē occaſio leſionis mellis in cauſone: ꝛ quō non dꝫ hoc facere: qꝛ uidemus ꝙ aqua ēt cucumeꝝ ꝯuertit in hiiſ febribus ad colerā. Iſte eſt mod' debilitandi uirtutes medicinaꝝ p ꝯpōēꝫ. Sꝫ qn̄ uolumus fortificare n̄ fiet hoc niſi vna uia hoc eſt ut miſceat cū ea medicina ſue ſpēi ꝛ ſit fortior ea: ꝛ adhuc loquemur de hiiſ

Et de rebus que intrāt in ſa pticula pmiū primoꝝ ſunt qn̄ uolumus ſilꝛ fortificare ſas uirtutes ꝛ tertias medicinaꝝ ſimplicū aut debilitare: ꝛ hoc ēt fit duobus modis. Unus eſt ut miſceat cū forti medicina una que hāt ꝯriā ūtutē. vbi gr̄a qn̄ hēbim' medicinā apitiuā ꝛ inciſiuā in tertō g̃. ꝛ uolumus declinare ab illo miſcebimus ꝯ iſta medicinā opilatiuā ingroſſatiuā in prio g̃. ꝛ tunc redibit prima ad apiendū in ſo g̃. Alter modus eſt ut miſceamus cū ea ſilēꝫ ſed minoris uirtutꝭ: qꝛ ēt ex ea ꝯueniet prime diminutio actionis ſicut dictū eſt in primis qualitatibuſ: qꝛ ꝯpō opilatōis ad ſubtilitatē in hoc eſt maior q̃ꝫ in prima. Sed ſa uia fortificandi uirtutes ſas ꝛ tertias ē ut miſceat cū ea ſilis ꝛ ſit fortior. Et quidā dicunt ꝙ uirtutes ſe fortificant cū medicina alia ſimili in eodē g̃. ut non ſit fortiō: ꝛ dn̄t ꝙ expientia teſtificat ꝙ due medicine equales in uirtute ꝯiuncte hēbunt fortiorem opōnem q̃ꝫ una illaꝝ ſingulis ꝛ p ſe: ꝛ hoc accit qn̄ erit q̃titas vni' equalis q̃titati alteri'. Et pōt eē ꝙ cā h' ē iō qꝛ hee ſe medicie ꝯiuncte q̃uis uideat ab eis ut ſit eq̄les i ūtutib' ſis ꝛ ſtiis n̄ poſſint eē ut ſint equales penitus ueraciter: niſi largo arbitrio: eo qꝛ ipoſſe eſt ut non diuerſificētur i ſubtilitate ſubſtātie ꝛ groſſicie ꝛ ſpiſſitudine: ꝛ raritate: ꝛ ſimilibus. ergo nē erit difficile eas equaliter pmutare pp inſtōēꝫ eaꝝ ſubſtātiaꝝ: qꝛ ipa in quibus recipiēt pmutatōnē non erunt equalia: ꝛ ppea manifeſtabit pmutatio eaꝝ corpi puſq̃ꝫ manifeſtet pmutatio corpis ab eis. hoc eſt qꝛ cōpus erit ab eis magis pmutatū. ꝛ idcirco iſtud qđ tardat pmutari exire a corpe retinet illud qđ eſt uelox ad exeundū: vn̄ fortius operat in corpe. Et p hanc uiā pōt eē ꝙ ſimilia ad inuicē fortificant. ꝛ ſilꝛ dicꝫ' in primis uirtutibus. Et ppea uideſ ꝙ antiqui ponunt i eoꝝ ꝯſtitutionib' medicinaſ equales oibus uirtutibus tribuſ. Iſti duo ſunt modi primaꝝ ptiū que fuerūt cē ꝯpōnis. Et in ſa pticula ingredit adhuc alia res. hoc eſt qꝛ pōt eē ut nō idigeam' oib' uirtutibus medicine numero ſed quibuſdā ꝛ hoc eſt duob' mōis. Unus eſt qꝛ n̄ indigebimus oibus qualitatibus primis medicine niſi una. vbi gr̄a hēbimus unā medicinā calidā ꝛ humida ſimplicē ꝛ nō indigemus ea niſi pp humiditatē: qꝛ tūc debem' miſcere cū ea medicinā frām ꝛ huidā, tam̄ neceſſe eſt ut ſit fritas illius equalis in cōpatione caloris alterius: ad hoc ut ſint tēpate in calitate ꝛ fritate. ꝛ ut huitas ſola dn̄et. ꝛ ſic debeſ intelligere unāq̃ꝫq̃ꝫ iſtaꝝ qualitatū. Alter ē ut ponamus qđ indigeamus ex una medicina ſis uirtutibus aut tertiis ꝛ non primis. vbi gr̄a ſicut neceſſarium ē ſemen apii in ſe. que fiunt pp oppilatōnē. ſolū ut apiant oppilatōes. ꝛ ut ſubtilientur humores groſſi ꝛ ꝓuocēt urinā ꝛ non eſt neceſſarius ſuus calō nec ſua ſiccitas. qꝛ tunc cū eo debemus miſcere rem frām ꝛ hu. que remittat ſuū calorē ꝛ ſuam ſiccitatē ſēp ꝯſiderando ut ſa uirtus ipiuſ non reſiſtat ſe uirtuti prie qua indigemuſ hoc eſt aptione. vbi gr̄a. ſi neceſſe ē nobis miſcere nenufar cū ſemine apii aut ſuū ſimile debemus ponere loco nenufar ſemē melonis aut citroloꝝ. ad hoc ut ſa uirtus illoꝝ fortificet ſam ūtutē apii. qꝛ q̃uis iſta duo ſemia ſint frā hn̄t tn̄ uirtutē diureticā q̃uis. G. dicat ꝙ ſi miſceat res debiliōis uirtutis cū re que ē fortis uirtutis ꝛ ē uni' generis ꝙ ipa eaꝫ debilitat. nec eſt ipoſſe

ut qñ ꝯiungunt due res q̃ sunt uniuſ uirtutꝭ q̃uis unã sit debilioꝛ altera: ꝙ coniuntum istaꝝ non sit foꝛtius singuli. Sicut tu uidꝭ ꝙ nos miscemus medicis calidiſ acetũ pp uiam aptionis q̃uis uideatur eẽ frm: qꝛ si nos sepamus ptẽ calꝭaꝫ ab aceto non face ret id qꝺ facit in frangendo lapidem: ⁊ ẽ remotũ ut faceret hoc pp ptẽ fram solũ: ſꝫ facit hoc pp calꝭaꝫ ptem que est in tali sub stantia. Et iõ miscem⁹ ip̃m cũ medicinis ca lidis q̃uis sit debilioꝛis uirtutꝭ istius. Sꝫ cũ hꝰ toto ẽ aliquid in aceto ꝙ hanc opõeꝫ adiuuat sicut stipticitas sua. Et idcirco di cimus ꝙ medicina debilis mixta cũ foꝛti p deſt foꝛtificationi foꝛtioꝛis: qꝛ opões me dicinaꝝ in coꝛpoꝛibus humanis non sunt nisi puia ꝯpõnis ⁊ assimilationis coꝛpibus humanis non sunt nisi ex pte ip̃iusmet me dicine: qꝛ tu uides multas medicinas in q bus est pauca caliditas: ꝯpatis humanis coꝛpibus inueniunt calidioꝛes illis que ui dentur illis calidioꝛes. Et sic põt eẽ semẽ apij ꝯiunctum cũ semine melonis: ⁊ sit foꝛ tius in opõne q̃ apiũ solum i coꝛpe huma no. Et qñ medicus subtiliter ꝯsiderauerit hoc non medicabitur cũ simplici medicia. Et hec ꝑpatio ĩuenit in ꝯpõnib⁹ antiquoꝝ sicut in oximilie feminũ. qꝛ ꝯsiderauerũt ꝯ aceto foꝛtificare ꝭam opõem mellis. idcir co laudauerunt illas medicinas simplices quaꝝ ꝭe uirtutes adiuuant se adinuiceꝫ q̃ uis in pꝛimis sint ꝯ̃rie sicut de yreos ⁊ ꝺ alijs simplicibus medicis. Et in sũma iu uamentum istius ꝑpatõnis non ẽ nisi i ꝭis uirtutibus ⁊ tertijs. Et q̃uis inueniatur scriptum in dictis antiquoꝝ non tñ oñderit rõem. Sꝫ nobiles uiri filij Auenzoar testi ficati sunt hoc: ⁊ illi sũt quibus¦dꝫ attribui scia medicine. Tertia necessitas ꝯpõis est ut ponant in medicis purgatiuis ad re frenanꝺ ut non ledant mẽbꝛa pꝛincipalia Sed alñ ponunt medicine ad dulcoꝛandũ medicinã que hꝫ malũ sapoꝛem: ⁊ ad hoc ut sit amicabilioꝛ nẽ: sicut sunt confectões que fiunt cũ melle ⁊ zucharo: q̃uis in mꝭ tis locis sint necĩe nr̃e itentiõi: sicut i medi cina a q̃ q̃rim⁹ frãtem ⁊ stipticitatẽ. Huius ꝙ diximus¦modos¦necessitatis compositi onis simplicium medicinarum.

Capitulum de mensura ⁊ ꝓpoꝛtõe me dicinarum simplicium in composita.

Einceps uolumus dicere ꝑpatõem q̃titatis simplicis medicine que po/ nitur in ꝯpõne medicie. Et hoc duob⁹ modis fit. Unus est ppea qꝛ nos non da/ mus ex medicina simplici q̃cunqꝫ q̃titatẽ sed q̃titatẽ ꝺterminatã q̃admodũ facim⁹ pp foꝛtitudinẽ medicine aut eius debilita tem. Et debemus hanc eandem uiam ĩspi cere ⁊ in compositis: hoc est qꝛ debemus ponere ex foꝛti paucã q̃titatẽ ⁊ ex debili multam q̃titatem⁹ ꝭm qꝺ oꝛdinatum fuit ĩ tyriaca. Alter est qñ in una medicia ꝯpo/ sita simplex medicina habet ultimũ iuua/ men quesitũ ⁊ alie que ponunt non ponũ tur nisi pp ip̃am sic̃ sunt trociosti de lacca ⁊ alia ꝯposita que ab una reꝝ intrantium nominatur: ⁊ ponitur plus de illa. Et põt eẽ ut non ponatur in una ꝯpõne alicuius medicine simplicis multa q̃titas nisi pp iu uamentũ multũ qꝺ est in ea. Et põt eẽ ut nos ponamus multũ ex medicina compo/ sita pp remotõem mẽbꝛi. Et hoc fit pp ꝺ bilitatem medicine ꝯpõe illi mẽbꝛo. ⁊ põt eẽ ut iste cẽ foꝛtificentur ad inuicem. ⁊ põt eẽ ut una resistat alteri: sicut qñ ꝯiungun tur in una medicina res multi iuuamẽti cũ debilitate eaꝝ ⁊ remotione loci: ppea si sꝭ ex illis que sunt multi iuuamenti debemus ponere multã q̃titatẽ. Et si sit pauci iuua menti debem⁹ ponere exiguã quãtitatẽ: ⁊ maxime qñ ꝯiungit cũ pauco iuuam̃to mul tum nocumentum. ⁊ qñ ẽ media inter pau cum iuuamentum ⁊ multuꝫ erit media iter multum ⁊ paucuꝫ. Sed iõ qꝛ quãtitas me dicinaꝝ laxatiuaꝝ nõ põt ferre multã quã titatem augm̃ti ⁊ diminutõnis sicut ferunt alie: est nobis necesse in ꝯpõnibus eaꝝ uti duabus rebus. Una qꝛ debes accipe de una quaqꝫ illaꝝ unã dosim. Et postea da bis ex illo opõnẽ uni⁹ illaꝝ ad totũ: hoc ẽ si erunt quatuoꝛ medicine dabis quartã p tem. Altera ẽ qꝛ tu debes accipe ex dosi ĩ tegꝛ uniuscuiusqꝫ medicine aliq̃d ꝭm opõeꝫ unius mediciaꝝ ꝯpositaꝝ. Et iõ qꝛ una ex rebus que magis necessaria ẽ medico i ꝯpõne medicinaꝝ ẽ ut sciat in quo g̃. ẽ me dicina ꝯposita in pꝛimis ꝺtutib⁹ ꝭis ⁊ ̃tijs si sciri posset de hoc uolumus loqui. Et

dicim⁹ ꝙ qñ hō uult scire gradū medicine ꝯposite ex qualitatibus medicinaꝝ simplicium. Primo dʒ facere hanc distinctionem. hoc ē q: ipoſe ē ut euadat medicina ꝯposita ab una duaꝝ reꝝ: aut ut sint medicine simplices ex quibus est ꝯposita uni⁹ generis .i. ut sint oēs caſe aut frē aut huide aū sicce: aut sint ex ꝟtutib⁹ ꝯrüs: hoc ē ut q̄dā sint caſe quedā frē quedā huide quedā sicce. Et ēt pꝛia pticula ñ euadit ab una duaꝝ reꝝ: hoc ē aut ut sint ille medicie q̄s diximus⁹ cē uni⁹ gnis i uno ḡ. ꝟtutū q̄ ē sub uno gnē. hoc ē ꝟbi grā ut sint in uno ḡ. calidi ꝛ sicci: aū una hāt eḡſſū sup alterā ita ut una sit tēpata ꝛ altera sit caſa i pꝛio ḡ. ꝛ alia i ſo ꝛ alia in tertō ꝛ alia i quarto. Et ps ſa ēt ñ euadit ab una duaꝝ reꝝ: aū ut ille medicine q̄ sunt ꝯrie sint i uno ḡ. ꝯrietatū aut una hāt sup aliam in illa ꝯrietate. ꝟbi ḡ. ꝙ una sit caſa in tertio gradu ꝛ alia frā i pꝛimo: ꝛ alia sicca in ſo: ꝛ alia huida in pꝛio Et alū accit ut ꝯiungāť oīa hec quatuoꝛ i una medicina. Et coḡ simplicis dabit tibi coḡtōem ꝯpositi. Et uia speculatōis in pꝛia pticula quā dixim⁹ ꝙ uirtutes medicinaꝝ sunt in ea in uno gnē, ꝛ in uno gradu ē ut appet ut cē debeat grad⁹ ꝯiuncti toti⁹ in uno ꝛ eoδ gradu quo ē una singłium p se: saluo ut ñ acqrat āmissōeʒ ꝛ unā fōmā q̄ cēt ꝯpōne coꝛpis hūani calidioꝛ aut frioꝛ uniuscuiusq; simpliciū p se: ꝛ max̄ in medicinis que diu stant ꝯfecte anq̄ʒ eis utamur ꝛ forte ero ꝯtentus in fine ꝙ hoc acciat i pluribus ꝯpōnibus. Sʒ qñ erūt medicine ꝯrie in uno gradu ꝯrietatū: tunc de necessitate una uincet alterā: ꝛ erit medicina tēpata: saluo ꝙ eaꝝ q̄ʒtitates sint illa q̄ʒtitas in qua possit cē ille grad⁹ ꝟtutis: qꝛ nulla medicina que ē calida in pꝛio gradu aū ſo non est sicut in oī q̄ʒtitate accn̄ti. ꝙ ē qꝛ cū mel sit caſʒ in ſo gradu: ꝛ sādali sint fri in ſo: mel uincet sandalū si ex melle comedāť due .ʒ. ꝛ ex sādaſ .ʒ. ꝛ. sʒ due .ʒ. melſ ñ uicēt duas .ʒ. sandaloꝝ. Sʒ si medicie ñ sunt ꝯrie i eoδ gradu ꝯrietatū: sʒ eīt ḡ. ex ēpli una frā in pꝛio gradu altēa calida i tertio: ꝛ alia frā in ſo: ꝛ alia caſa in quarto. manifestū est ꝙ frā rēittet ex caſa ſʒ ꝙ ē i gradu fritatū in uno ḡ. aut in duob⁹: hoc ē qꝛ res q̄ ē frā in pꝛio deducet caſʒ i tertio

ad caſm i ſo. ꝛ eoδ mō q̄ ē frā i tertio reducet calidā i quarto: ad calidā i ſtio: ꝛ sē p erit uictoꝛia ſʒ unū gradū: qꝛ illa q̄ ē frā i ſo reducet illā q̄ ē caſa i tertio: ad illā q̄ ē caſa i pꝛio. ꝛ totū hoc ē qñ q̄ʒtitas medicinaꝝ ē equalis. ꝛ ñ intēdas equalis i pōdē sed equalis in uirtutib⁹. Et hec q̄ʒtitas ē in pꝛio gradu graduū in q̄bus manifestāť opōes medicinaꝝ i coꝛpe hūano. Et si diuersificanť uirtutes ꝯrie ſm magis ꝛ min⁹ Et diuersificāť q̄ʒtitates ēt ſm plus ꝛ minus: hoc ē si q̄ʒtitas medicine debilis erit multa: hoc ē duplū q̄ʒtitatū foꝛtī: tūc remouē ex foꝛti gradū unū ultra gradū quē remisit pp qualitatē. ꝟbi grā si hūerim⁹ unaʒ medicinā caſam i tertio gradu ꝛ aliā friaʒ in pꝛio. ꝛ q̄ꝉerit frā in pꝛio erit duplū q̄ʒtitatū q̄ ē i tertio gradu ex gradibus i q̄bus manifestatur opō illius medicie: i coꝛpe tē remittet scδm qδ dictū ē. Sʒ si erit tripla in q̄ʒtitate grad⁹ opōis reducet ipaʒ ad tēpātiā. Et si medicia caſa aut frā erit minoris q̄ʒtitatū q̄ʒtitate pꝛia ñ curam⁹ δ ea. Et si fuerit ꝯriū hoc ē si medicia foꝛtis eīt ipa q̄ multa ē i quātitate: plusq̄ʒ sua quātitas pꝛia i gradu opōis: ꝛ debilis remanebit i sua quātitate pꝛia: tē debilis ñ remittet ex foꝛti nisi scδʒ ꝯpōnē illi⁹ quātitatū. ꝟbi grā si erit quātitas ex foꝛti dupla sue quātitatis pꝛie i gradu opōis: ꝛ debilis rēanebit i sua pꝛia quātitate: hoc ē qꝛ debiſ erit calida in pꝛio gra. ꝛ foꝛtū erit frā i tertio: tūc caſa ñ reducet frām in tertio usq; ad scδʒ sʒ reducet attractio medicine m̄sura a ṫtia ad ſam. Et cā h⁹ē qꝛ qñ duplicať pꝛia q̄ʒtitas medicie tūc duplicať ēt q̄litas: ꝛ eḡdieť ex gradu suo i calitate aut fritate ad aliū gra. Jō qñ tu inuenis unā medicinā q̄ erit frā aut caſa in tertio gra. eris duplicata ei⁹ pꝛia qualitas in gra. opōis ipa interficiet δ necessitate sic iterficit uenenū. Sʒ medicine q̄ sunt i uno gra. siue in uno gnē ꝟtutū: ꝛ illaꝝ gra⁹ diuersificāť hac re illaꝝ p̄patō iteꝝ ē ut medicina q̄ ē debilis ꝟtutū remittat ex foꝛti: ꝛ iā dedim⁹ occōnē hui⁹. Sʒ adhuc necesse ē ut intelligas hoc scδʒ uiā quā dicem⁹ hoc ē qꝛ medicinaꝝ q̄ sunt ꝯriaꝝ uirtutū una non remittet uel alterat aliā nisi scδm ꝙ hʒ de qualitate ꝯrietatuʒ. ꝙ ē qꝛ medicina q̄ ē frā in pꝛio ñ remittit

ea que ē cal'a in ƀo nisi ƀm supfluitez q̃z hz: hoc ē unū gradū. Et idcirco de necītate ē ꝙ ex medicis q̄ sunt in uno gnē uirtutū de bilis remittat ex forti ƀm ꝯpōem in medi cina debili ad suum ꝯriū de maiore illa q̄ ē in medicina forti. Ubi. g̃. fritas que ē in me dicina cal'a in primo g̃. ē maiō ꝯpata calo ri q ē in ea q̃z illa que ē calida in ƀo gradu Et fritas que est in medicina q̄ ē calida in tertio gradu est minoris ꝯpōnis q̃ fritas q̄ ē calida in ƀo gradu. Ergo medicina tē pata in medicis que sunt in uno gnē uirtu tū est ꝓpinquior ad remittenđ eā q̄ ē frior ea. ꝓpea q2 ꝯpō ꝯrietatū in ea est ꝓpinqō ꝯpōni tempātie: ꝛ post illā illa q̄ est i prio gradu: iō q2 unum ꝯrioꝝ ē debili' in illa. ꝛ post illā illa q̄ ē in ƀo: eo q2 unū ꝯrioꝝ ē đ bilius eo ꝙ ē in illa q̄ est in prio gra. ꝛ mi noris ꝯpōnis: ꝛ post illā illa q̄ ē in tertō g̃ ꝓpea q2 ꝯriū ꝙ ē in illa est minoris ꝯpōis ceteris alijs. Ubi gr̃a si miscuerim' unā me dicinā tēpatā cū alia que sit calida in scđo gra. ñ hz uirtutē ƀz ueꝝ reducendi ipaz ad primū gra. iō q2 illa que hoc dz facere ne cessaria erit frigida in primo gra. sz hoc re ducit eā ad rem q̄ ñ attingit hunc gra. Et si miscuerim' cū illa q̄ est calida i scđo gra. medicinā calaz i prio gra. remittet ēt ipaz sed min' ēt q̃z tēpata. ꝓpea q2 ꝯpō frātē ad calitatē cal'e in primo gra. est minor ꝯpōe que est ad tēpatā: sicut est in tēpata minor ꝯpō q̃z in illa q̄ ē frā in primo gra. ꝓpea i possibile est medicine tempate ut remittat ex ea q̄ ē calida in scđo gra. tm̄ q̃tū remit tit illa q̄ est frā in primo gra. Et ēt ē ipſe calide in primo gra. ut remittet ex calida i scđo. tm̄ q̃tū remittit tēpata. Et sic est im poſe ut remittaꝶ calida in scđo gra. ex ca lida' in ꝫtio gradu tantum q̃tum calida in primo. Et adhuc plus tempata aut frā in primo gra. Sed q2 medici ñ uiderūt neqz considerauerunt in hijs dñt q2 qñ nos mi scemus unā medicinā calidā in primo gra. cū alia calida in. 3°. gra. ipa reducit ipaz ad calitatem in secundo. O utinā ego scirē de ista que est calida in tertio gradu unam que eēt frā in primo ad quem gradū redu ceretur. Si dicerent ꝙ reducaꝶ ad secūdū gra. Rñdeo ergo calida in primo ꝛ frā in primo reducēt calidam in tertio ad unum

gradum ꝛ hoc est uanum: Et si dixerint ꝙ frā in primo gra. reducet calidaz in tertio ad calidam in primo. g̃ rñdemus ꝙ frā in secundo reducet calidam in tertio ad tēpa tam: ꝛ hoc est ita impossibile sicut aliud. ꝛ iste error ꝓuenit a priuōe scie. Et posu it hunc errorē hō q dr̄ alkindus. ꝙ ipe fec unam ꝯpilatiōem tractatuū ꝛ in illis credi dit dare cognosci nām medicinaꝝ ꝯposita rum. Et uoluit hoc demrāre p artem alaa chi uel algorismi ꝛ musice: sicut fecit ille q speculaꝶ res p accñs. Et dicit ꝙ ꝯpō qua tuor graduū medicinaꝝ ē ꝯpō duplex: ita ꝙ quartus gra' deueniet quatruplicatus. ꝓpea q2 ponit primū gra. duplū tempātie ꝛ secundū duplū primi ꝛ tertium duplū se cundi: ꝛ quartū duplū tertij. Et erat ei suf ficiens dicere ꝙ secund' eēt duplū primi ꝛ terti' triplū ꝛ quart' quatruplū. Et sic i tellexerunt medici in ordine gradnum ad hoc ut eēnt equales: q2 calitatem sensibilē corpori posuerunt in primum građ. ꝛ ab hac deuenerunt a medicina que est remo ta ab illa tm̄ q̃tū fuit remota illa a tempe ata: ꝛ posuerunt illam in secundo gradu. Et istud sine dubio est dupluz primi. Et post hunc deuenerunt a medina q̄ est rēo ta a secunda tm̄ q̃tū ē remota scđa a pri ma. ꝛ hanc posuerunt in tertio gra. q2 tri plicata est: ꝛ sic fecerunt in quarto gradu. Sz ƀm Alex. ē necesse ut ponant scđz gra dū in excessū sup primū duplū excessus q̃z hz prim' sup tēpatū: ꝛ terti' sup scđm du plū excessus quē hz scđs sup primū. g̃ me dicine q̄ erunt in tertio gra. calitatē necio interficient ꝛ mag̃ que erunt in quarto. Et quō pñt tollerare corpra medicinas q̄ sunt in. xvi. gra. Et adhuc pōamus ꝙ ita sit latitudo quarti ad tertiū ñ est ꝓportio nalis latitudini secūdi ad tēpantiā: ꝛ tales latitudines deberent poni in gra. Et sil'r latitudo q̄ ē a scđo ad tertiū. ꝛ secūdū illos ordines graduū ñ sunt equales. Et ñ pos set eē maior error in hac arte q̃z iste. iō q2 res in qua intellexim' in primis ꝯseruaꝶ or dinē excessuū uirtutū uni' sup alterā eē ocl'ta a nobis nec ipam cog̃scerem'. Et error alchimbi fuit qñ posuit rē q̄ ē i primo gra du dupla tēpata i qualitate cal'a aut frā: ꝛ hec fuit cā q2 secut' fuit ꝯpōnem dupli.

Et est dicendū q illud qđ itellexit. G in pzomo gra. est q hz excessū sup tempa/mēto in vna pte ultra ipm: τ fm hoc qñ ? ponet ?pō dupli in excessū graduū ñ erit necessarium q medicina que est in quarto gradu sit dupla super medicinam que est tempata sexdecim duplis uicibus. Et q dictum. G. sigt hoc qñ dixit et mea intētio est in pzimo gra. illa res que manifestat sē sui τ pmutatione cozpis qz eēt intentio. g q pzim⁹ gradus eēt duplum tempati: pmutatio que manifestatur in cozpe a medicia non eēt pzincipium pmutationis. Et comtemplare bene hec uerba si sunt ueratia: τ non consequeris consuetudinem popu/lozum qui secuntur consuetudines medicorum nouozum. Hucusq dixímus ṗpationes quibus hō potest cognoscere naturā medicinaꝝ compositarum τ componē eas p uiā cognitionis pzimaꝝ ṽtutuz qz ēt secūdas τ tertias gradauimus q non fecerūt alij medici. Et est querendum.

De cogñe medicinaꝝ ?positarum per experientiam.

Ostq compō medicinarum est inuēta fm rōnem: uirtus pzima fa τ tertia medicine composite scitur fm rōnem. Querimus si experientia hz aliquam inuētionem in uirtutibus medicinaꝝ compositarum: sicut hz in uirtutibus medicinaꝝ simplicium. Et dicimus q pzime uirtutes fe τ tertie non indigent expientia in com/posito eo q sunt inuente rōne demrātiua. Sed si possibile est in medicina composita facere aliquam ppzietatem pp ?mixtionem hoc hz expientia magnā inuentionē ppea qz quedam ppzietas est que habet conuenientiam cum compositione medicie τ quedam non: τ illa que non hz conuenientiam inuenitur in maiōi parte i complexione naturali non artificiali: qūis non sit remotum inuenire ppzietates in medicis quarum complexio facta fuit tempoze lōgo: ppea qz complexio magis est in illis ?firmata. Et iō dic hō quē tu scis q maioz ps opōnis tyriace puenit a ppzietate ?ñte totam substātiā: τ dicit q nos non đbemus mutare aliquid ex receptione quā facit andromachus. Sed nolo ei credere: sed uolo addere ad tyriacam multas medicinas que non erant note illo tempoze: τ de vna quaqz faciam pbationem quare ipam addidero sicut est lignum aloes τ ābza τ gariof. Et postq bene declarauimus ṗparationes compōnis: loquendum erit de manifestiozibus medicinis compositis: τ ponenda est cā illarum compōnum τ hoc faciemus in libzo futuro. Et qūis hoc non sit nobis multum necessarium nascitur tamen iñ aliqua pfectō. Et qadmodum musici qñ dederint pzincipia uocum τ tonoꝝ: τ spēs compositionis illozum loquuntur postea de instrumētis musice magis manifestis: ad hoc ut eoꝝ sciētia sit magis manifesta: ita τ nos faciemus. Et de⁹ nobis consentiat peruenire ad perfectionem ultimam: que beatitudo sempiterna appellatur.

Explicit liber quintus. Incipit liber sextus de regimine sanitatis. Rubzica.

f

Cias q finis penes filosopbuz dr̄ tribus mōis. Unus est ad quē res necessario tendit: τ hoc absolute dr̄ finis. Scđs est sicut fōma dr̄ eē finis mē τ hic appellat finis pfectōis entis insepabilis. Tertius ē ut eo exñte stāt res p ipm ozdinate. Et hic finis cāꝝ appellat: sic dr̄ exēplariter q serra ē finis uasoꝝ q̄ p eaz fiunt. Et finis artis medicine ueraciter in primo mō τ tertio dr̄: i fo uō largo dr̄ mō. Sz hec pticula quā incipim⁹ mō ē nobilioz duoꝝ finiū q iteꝝ in hac arte reqrunt. Et hic adhuc in duas dr̄ ptes: vna ē q̄lr sanitas dz ?seruari. fa ē qualiter remoueantur ṗpōnes que inducunt in cozpozibus egñes futuras. τ hec ē ps media inter cōseruationē sanitatis τ egñis remotionem. Et scias q hec snīa ñ ualēt nr̄a cozpa tueri nisi a cozruptōne que eis p accñs fit. Et hoc plurimū accidit pp supfluitates ciboꝝ que in nr̄is cozpozib⁹ agregant: q ē qz manifestū est q ñ quolz regimie aut ci/bo qlibet hō utat: coz⁹ sanū remanebit sēp. Et hoc ē vnū elm qđ in hac repit arte. et

si hoc ñ eēt: hec ars efficiens ñ diceretur. Et idcirco bene diffiniuit ille q ipām ingressā diffiniuit. Dicens ꝙ medicina ē ars opatrix que inuenta est expimento: ꝛ rōe ꝯseruans qđ sanitatē: ꝛ remouens egnem ꝛ hec est ueratioꝛ diffinitio que in aliquo libꝛo alicuius auctoꝛis sit inuenta. Et ꝗʒ uis diffinitio .g. sit completa ñ tñ est declarata: ꝛ est qi dinuta: qꝛ ille non manifestauit ex quo genere eēt: qꝛ oēs artes ministrantes que sup nām dominantur: aut q̄ ipām manifestant trib⁹ sunt mōis: aut erūt sicut susistentes absolute qui foꝛmam uel mām non faciunt sed pcipiunt: aut efficientes absolute q non pcipiunt sed faciunt fōmā in mā exñte ṗpata: aut sunt medij. hoc est ut sint in pte efficientes ꝛ in pte susistentes: efficientes in eo ꝙ faciunt foꝛmaʒ susistentes in eo ꝙ manifestant mām ꝛ ṗcipiunt sup illam. Exemplum hoꝝ triū est patronus qui regit nauim ꝛ magister q lignamina incidit ꝛ nauim facit ꝛ ħs est. et tertius ꝛ qui cōstruit ipām oꝛdinauit ꝛ ṗcipit. Et hec uerba optime đclaraui modo in commento super secundo phisicoꝛum.

Et scias ꝙ ars medicine est de genere earum que sunt efficientes absolute: ꝙ est qꝛ dat foꝛmam qua complētur nr̄e opōes naturales. mā eñte ṗpata. ꝛ hanc foꝛmam dare non pōt nisi ħm aptitudinem materie aut nature: ꝛ hic est finis quesit⁹ qui ē ad uocandum artem ut plurimū loco conuenibili suo ſbo. Et hic assimilaꝉ regimento. g quo regi dʒ hō tempate complexiōis quo hō ꝑuenit ad finem nālēʒ sue uite ꝛ ad sanitatem ꝑuenit naturalem que ꝑpter dñationem fit frigiditatis ꝛ siccitatis super mēbꝛa pꝛincipalia. Sed hec ars non debet hunc finem transire: ꝙ si hunc finem doceret trāsire possibile eēt hominibus uiuere semper: ꝛ huius impossibilitas ē manifesta. Et cā que ꝓhibet ut hec ars circa suum ſōm sanabilem fineʒ non ꝯsequaꝉ ē similis cē: qꝛ ēt alie artes circa sua subiecta alñ finem laudabilem non hñt: sicut i regimine exercitantium ꝛ transferentiū ꝛ agricnlture. Et Rasis assignat cām in vno libꝛoꝝ suoꝝ: ꝛ ē ꝙ iste res supꝛadicte mlꝉtis indigent medijs ad hunc fineʒ quē nobis impossibile daꝉ existit. ꝛ bene dixit: tñ dictum ipsius fuit diminutuʒ: ꝛ indiget additione ut melius declareꝉ. Et est hoc uerbuʒ ꝙ hec ars alñ deficit in indiuiduis ꝑp materiales ṗpationes que sunt in ipīs. ꝙ est qꝛ non est impossibile ut sint duo homines vnius eiusđ tempate complexionis equaliter ꝛ utenꝉ vno regimine. ꝛ vni⁹ istorum deueniet ad melioꝛē finē quē ꝯseq poterit p ipsius naturam: in alio uero in eođ generꝉ existente mali generabuntur humores qui moꝛtem inducent. Et cā huius est qꝛ in eius complexione est mala ṗpatio fixa que est cā ut in ipso hec malicia generꝉ ꝗuis hanc ṗparationem ignoꝛemus. Et cā huius ignoꝛantie est qꝛ in naturis tot sunt ṗparationes fixe: ubi eas per signa cognoscere nequeamus: ꝛ hoc accidit ꝑpter ṗpationum infirmitatem: sicut in naturali phia est declaratum. qꝛ ibi dr̄ ꝙ quelibet materia hʒ accidentia ꝓpꝛia ꝛ fixa in ipsa sine accidentibus q̄ remaneant a foꝛma. Et hec accidentia que sunt i materia sunt cē multitudis uarietatum que in natis indiuiduoꝝ inueniunꝉ. ꝗadmodum accidētia ꝓpꝛia foꝛme sunt cē multitudinis uarietatū que in moꝛalitalitatibus indiuiduoꝛū hominum cognoscatur. Et totum hoc est qꝛ in homine multe spēs indiuiduoꝛuʒ uel compositionum inueniuntur: qꝛ est ultimum compositū. ꝛ obhoc ꝑuenit ocultatō uarietatis ꝓpꝛietatum que i naturis ꝛ moꝛalitatibus indiuiduoꝛum inueniuntur. ꝗʒ uis in sensibilibus particularibus indiuiduoꝛum manifestis quoad nos comunicēt

Ecce aliquantulum egressi sumus oꝛdinem libꝛi nostri: non tamen ꝑpter hoc minus sequetur iuuamentum qꝛ hic remouimus vnum dubium quod multi sapientes scire affectant. Deinceps ad nostrum reuertemur ꝓpositum. Et dicemus ꝙ ille qui dicit ꝙ illi qui reguntur ħm ꝙ. G. dicit in regimine sanitatis: penitus ad bonum finem terminantur: nesciunt quomodo cognīscitur finis huius artis a parte suoꝛuʒ passiuoꝛum. Et isti uiam medicoꝛum ignorantium sequuntur: Sicut illi qui dicunt ꝙ dies hominum sunt numerati: qꝛ non est i possibile ut homo temperate complexiōis bono regimine regatur: ꝛ ꝑpter hoc diutius non uiuet alio qui malo regimie potieꝉ

Tñ hoc rarissime accit z ab accñti rẽoto hanc artẽ incorruptionẽ non adducet nec ipi⁹ nobilitatẽ aliquo mõ ꝓsternit: qꝛ hoc accñs pp sui raritatẽ fere adnichilat. Et q appriat egñes reb⁹ uoluntarijs z reb⁹ extrisecis solũ ipas appat medietati suaꝝ cãꝝ z ẽt minori pti: ꝙ ẽ qꝛ gra⁹baꝝ reꝝ ñ ẽ nisi gra⁹ cãꝝ efficientiũ solũ. Sꝫ quia iste cẽ mãifesti⁹ cernũt: z medici qi oẽs egñes ipis adaptãt. Et si aliqua accidat egtudo quã non pcesserint hee cẽ dicunt ꝙ hec a diuia uolũtate ꝓcedat. Et qꝛ hec ṽba vulgaribus placent nolumus ea uituperare.

Et postq̃ sufficiẽter locuti sumus de iuuamento h⁹artis. deinceps uolumus loq de cãis que nobis p accñs corruptõeꝫ adducunt quibus repugnaꝛ possumus p hãc artem: z solum sunt cẽ efficientes. Sꝫ istarum quedẽ tales sunt ꝙ ipaꝝ custodiendi mod⁹p se manifeste pꝫ: sicut ꝯbustio: icisio pcussio z similia qꝛ ab istis ut plurimũ possum⁹abstinere. Sed de illis que de necitate nos immutant z sine nr̃o uelle de hijs ẽ dicendũ. Et dicim⁹ ꝙ cẽ que nos accñtaliter corrumpunt sunt aeris pmutatio: z inꝯueniens exercitiũ sicut artiũ laboriosarũ z cibi z potus: z accñtie aie. z vl̃r oia q̃ adducunt malã ꝯplonẽ mãlẽ uel ñ mãlem Et qꝛ ab his p dietẽ cauere possumus aũ medium eorum tenendo sicut in conseruatione sanitatis medium repit. Ob hoc dicimus ꝙ impossibile est sanitatem aliquo modo conseruari nisi per cibos temperati chimi z q̃ititatis z ƒm tempus receptos z per motuꝫ z quietem: z ꝓpter superfluitatum euacuationem z ꝓpter aptuꝫ aerẽ cum accñtium remotiõe que ad malam cõplexionem eueniunt. Et melior modus ciborum est ut comedatur ƒm modum medicialem. Et scias ꝙ superfluitates p modum fricationis exercitij balnei z medicine euacuantur. Que omnia ingrediuntur i genere diferentie preseruatiue ab egritudinibus futuris. Et q̃uis hoc mirabile uideatur incipiamus a fricationis specie: et ipsius iuuamẽta dicemus. Et de specieb⁹ exercitij z eius iuuamẽtis z alioꝝ. Et postea reuertemur z dicemus qualiter unaq̃que maneries complexionum debeat conseruari. Et satis in eo quod pterijt de uirtutibus ciborum sumus locuti. Sed in hoc libro dicemus qualiter cum eis debemus uti: z qualiter cum eis debet sanitas conseruari Et similiter etiam de uirtutibus medicinarum sumus loquuti. Et deinceps dicemus qualiter cum ipsis sanitas debeat effici z conseruari.

De exercitio z modis eius.

T ab exercitio incipiemus z dicem⁹ ꝙ exercitium est vniuersaliter membrorum motus aliqua uoluntate: z hoc fit ppe in membris motum uoluntarium habentibus. z secundario in membris animalibus habentibus motum sicut sunt uene z instrumenta nutrimenti. Et qꝛ exercitium est membrorum motus. ergo exercitium quoddam est ꝓprium quoddam est comune. Comune quidã est illud quod totum continet corpus. z iste est motus uniuersalis abstrationis: cui omnia communicant animalia. Et exercitiuꝫ ꝓprium est ꝙ certis apropriatur membris q̃admodum uox que exercitium est pulmonis: z sedeꝛ z super pedes stare est dorsi exercitium.

Et docetur in motu membrorum nouiter ꝙ exercitium sit ꝓprium omni membro Hec est diuisio que fit a parte membrorũ Sed alia fit diuisio exercitij in eo ꝙ exercitium est que est qꝛ ꝙdam est exercitiũ fõte z ꝙdã debile: z ꝙdã est tempatum. Fõte uero z debile quoddam aduenit pp abstersionem illius q solum sua membra fatigat: z in hoc igreditur exercitium uelox z tardũ. Et alñ ex repupnãtia q̃ i ipꝫ z aliũ motorẽ fit ut vnus ̃pmat ab alio: aut sicut eẽt in eleuatõe mag̃ ponderis lapidei. z ĩ hoc exercitio uelocitas ul̃ tarditas ñ itrat Et alñ in vno exercitio uelocitas z fortitudo coniunguntur sicut in iocantib⁹ cũ spatã

Et iuuamentum exercitij tempati vl̃r ẽ qꝛ spũm intrinsecum augmẽtat. z superfluitatas membrorum nutrimenti expellit: aut resoluit: z substantiam membrorum mollificat. Et iõ in omnibus alijs rebus corporis est magis iuuatiuum ꝙ est quia calõ z spũs augmẽtati p ipum sunt siles naturali calori extrinseco. Sed calor augmentatur ab alijs extrinsecis rebus quemadmodũ

per medicinas aut per alias res que cale faciunt actu sicut caloꝛ per accidens.

Et qñ fit exercitium post digestionē iuuamenta facit supꝛadicta. Sed si ante digestōnem inchoetur ꝛ fiat: credendum est ut membꝛa trabant ad se cibum indigestū ꝛ ꝙ iste motus ledet retentiuam membꝛorum uirtutem ꝛ expellit cibus indigestus Et vl'ꝛ operatio uirtutis digestiue non cōpletur nisi per quietem: sicut operatio expulsiue non nisi motu completur. Et idcirco hoc ꝙ dictuȝ est tempus exercitio attribuimus. Et buius tempoꝛis signum ē qñ urina coloꝛata est coloꝛe citrino uel subcitrino. Quantitas uero exercitij est quousqȝ homo sudarē incipiat ꝛ banelitus augetur: ꝛ colō coꝛpoꝛis incipit rubificari ꝛ uene ingrossari. ꝛ qñ ad hunc peruenerit terminuȝ tunc debet sedari. ꝙ est qꝛ foꝛte exercitium coꝛpus nimis euacuat ꝛ debilitatem inducit: ꝛ hoc manifestatur in foꝛti exercitō exercitantis. Exercitium uero debile qđ euāndum est non euāt nec per ipsuȝ pōt consumi ꝙ ab ipō est dissolutū. Sed temperatum ꝓpoꝛtionabiliter dissoluit ꝛ consumit: ꝛ ob hoc substantiaȝ membꝛoꝝ augmentat: coꝛpus impinguat. Et vl'ꝛ tēpatum exerticiū ꝯseruande sanitatis mirabilis cā existit. Et malicia que pp pꝛiuatōeȝ exercitij accit in carceratis manifestat: qꝛ illoꝝ facies carȝatice fiunt ꝛ eoꝝ coloꝛ est impurus. ꝛ oēs ipius opōnes sunt lese. ꝛ hoc non solū homini accit ueꝝ ēt alijs aīalibus calcantibus ꝯuenit. sicut uolucribꝰ i caueis detēt. ꝛ hoc sufficiat de exercitio.

Capitulum de fricatione ꝛ modis eiꝰ.

Fricatio sil'ꝛ bȝ inuentionē in supfluitatuȝ euōe tertie digōnis. Et illiꝰ spēs simplices sunt sex. vȝ. 3. ꝫ qualitatē ꝛ. 3. scđm quātitatē. scđȝ qualitatē ut sit aspa lenis aut tempata: aut si uis dicere foꝛtis debilis aut media. fm uō q̄ꝫtitateȝ aut mľta pauca aut media. Sȝ opō foꝛtis i cōporibus est obturatio poꝛoꝝ ꝛ duricies coꝛpoꝝ. Sed debilis opō est poꝛoꝝ apertio ꝛ mollicies coꝛpoꝛum. Et opō media inter bas duas mediū obtinet. Opatio uō multa est cā maciei coꝛpis. ꝛ tempate opō est tempate carneȝ augmentare. Sed pauca in augmento operationem non bȝ: nisi qꝛ aliquantulum calefacit. Iste sunt operationes specierum fricationis simplicium per scientiam simplicium: scientiaȝ compositarum cognoscemus. Tempoꝛa uero fricationi conuenientia sunt eadem cum tēpoꝛibus exercitij. Et ego in eo quod futurum ē species exercitij cum speciebus fricationis oꝛdinabo.

De iuuamentis balnei. Rubꝛica.

Tqꝛ balneum est unum ex bis silꝛ que superfluitates euacuant. debemus loqui de uirtutibus partium balnei.

Et dicimus ꝙ balneum in nobis diuersas impꝛimit operationes: pꝛimas uidelicet secundas ꝛ tertias. Nam ipsum bumectat ꝛ exiccat: infrigidat ꝛ calefacit superfluitates que sunt in poꝛis ꝛ sub cute euacuat. ꝛ aliquando oppilat: uentositatē dissoluit: inflationem remouet: ꝛ coꝛpoꝛa nutrimento pꝛeparat: ꝛ aliquando cōmouet appetitum: ꝛ materiam de uno membꝛo ad aliđ spergit: ꝛ bumoꝛes fluxibiles facit: ꝛ etiam doloꝛes mitigat: ꝛ aliquādo ipsos ꝛemouet. Et barum contrarietatum cā una ex tribus rebus existit. Una ē diuersitas partium balnei. Alia est diuersitas coꝛpoꝛum pacientium. Tertia est diuersitas moꝛe i balneo. Partes uero balnei sunt aqua frā: calida: domus balnei: ꝛ aer ipius. ꝛ iste eedē bñt gradus. ꝙ est qꝛ aqua calida iter cal'm ꝛ frm̄ tempata coꝛpus refrigerat ꝛ bumectat: ꝛ paucam dissolutionem operatur: ꝛ in bac pauca dissolutione abstergit sordiciem que cuti retinetur. Et aer qui naturam buius aque retinet ad paucum sudoꝛem coꝛpus inducit. ꝓpter quem euacuantur a coꝛpoꝛe superfluitates subtiles. Et bec est natura pꝛime domus. ꝛ quāuis aer būidioꝛ sit aqua sicut alibi declaratuȝ est: tamen non bumectat coꝛpus sicut aqua: eo quod non applicatur coꝛpoꝛaliter sicut aqua: imo desiccat coꝛpoꝛa: ꝛ secundum ꝙ calidioꝛ est plus desiccat. Aqua uero ꝛ aer calidissima calefaciunt coꝛpoꝛa ꝛ aliquando desiccāt ꝛ superfluitates euacuant: ꝛ bas superfluitates euacuando uentositates dissoluunt

τ aer cum hijs desiccat q̃ʒadmoꝺ dictū ē.

Et hee actōes nō fiunt nisi in corpib⁹ mūdis sʒ in corpib⁹ sup̄fluitatibus plenis poros cutis oppilat: ꝙ ē qꝛ pp maliciā superfluitatū τ multitudinē pori claudūt: τ ob hoc superfluitates egredi non pn̄t: τ tunc fiunt patienti oppilationes: τ discurrūt humores: τ mouent de vno m̄bro ad aliud mēbꝝ. Et ppea n̄ est utile balneū hn̄tibus repletōnē corpis aut vnius mēbri. Tertia cā mediana in hijs rebus adhuc fortiō existit. Et balneū dolores non remouet: nisi illos qui n̄ sunt a sp̄sīōne m̄e sicut apostemata τ hijs sil'ia. Et infriatō ex balnō aliū fit p se aliū p accn̄s. Sed que p accn̄s fit ē cum balneum poros aperit: τ cū superfluitatibus calorē τ sp̄ʒ euāt. Et que per se infrigidatio fit ip̄a pp aquam frām que in balneo frigiditatem opatur. Et appōit aqua corpori ut caliditatē calide aque reprimat: τ mollificationem mēbroꝝ rectificat: τ calorē nālē corripiat ſm moꝺ cōrectionis fabroꝝ: τ quoquoꝝ qui utunt frigiditate in fine pp intentōem ſam. Sed scias ꝙ non debemus cum aqua frā balneare nisi post superfluitatuʒ euōnem. Et scias ꝙ oēs partes balnei in corporibus puris bonas actōes opantur una alteri non resistente: qꝛ dissolnunt superfluitates τ euacuant sine lesione uirtutum: τ mēbra molli ficant sine neruoꝝ relaxatiōe: τ humectāt sine calefactione: τ sine oppilatione refrigerant absq̧ inuiscatione. Et hec oīa non nisi p̄tibus calidi τ frigidi ꝯplentur: τ si aliquid in eis dāni pcipit istud ē i corpibus in puris: qꝛ puris nullū dānū euenire pōt

Capitulū de opōnib⁹ sōpni τ uigilie.

Perationes somni in corpibus sunt digō τ humectatō. Et uigilie opōes sunt dissolutio τ ꝯsumptio τ attractio caloris intrinseci ad ptes extrinsecas. Et cās somni τ uigilie dixi ſm modum phie i hijs que p̄cesserunt. Sed qn̄ superfluit somnus calorem extinguit nālem τ corpus inducit ad tumidam dispōnem. Et qn̄ uigilie exuberant corpus desiccant τ calorem dissoluunt nālem: τ calorem accidentalem intēdunt. Sufficit illud quod diximus de reb⁹ quarum memoria p̄cedere debeat.

Capitulū de regimine corporum: τ primo corporis temperamenti.

Einceps narrandum ē de ꝯseruatōne sanitatis vniuscuiusq̧. ix. ꝯpl'onū Et uī nobis ut a tēpata incipiam⁹. Et dicamus ꝙ in illa qi n̄ est necē nisi arbitrari tēpamētū ciboꝝ exercitioꝝ: fricationū balneoꝝ sōni τ uigiliaꝝ τ accn̄tiuʒ aīe τ circūstantiaꝝ uel aerem tēpatū. Et hoc in corpore opō appellat p moꝺ doctrine τ operationis. Et hic errauerunt illi qui non credebant artē medicine in ꝯseruatione sanitatis ꝯplexionis tempate hēre ingressum eo ꝙ credebant ip̄aʒ eē opōne solū in pte curatā. Et uē ps curatiua in ꝯpl'one tēpata necessaria nō est: τ si casu ꝯtingeret raro tn̄ eēt. Et q̃uis dicat. G. ꝙ i ꝯseruatione sanitatis optime ꝯpl'onis medicinalibus non idigeamus tn̄ in ꝯseruatione eiusdem in longo tp̄r post natiuitatē idiuidui talis: ea que ſm ip̄m necessaria sunt: uʒ: exercitium: balneum: τ alia similia dificilima eē uidentur: τ ēt apud illum qui opinatur ꝙ finis hominis sit sanitas pp sollicitudinē temporalium gerendorum: τ penes istuʒ hoc difficile eē uidetur. q̃to magis erit difficile penes illum qui opinatur ꝙ hominis sanitas est ipsius finis ꝑpter anime perfectionem: aut ut aliquam insensibilem beatitudinem consequatur: tamen hoc certum non est nisi penes paucos. Sed m'ti opinantur non tamen sunt ex hoc certi nec curare uidentur ꝑpter uictoriam partis materialis. Sed q̃uis hoc regimen dificile inueniatur: tamen uolumus ab eo separari: quoniam de eo breuiter loquemur: quia Auicena multuʒ de hoc dixit τ sufficienter determinauit. Dicimus ꝙ. G. sētire uidetur in regimine complexionis temperate quando indiuidua nascuntur ut sal tritum super corpus eorum spergatur: ut eorum corpora ꝑpter extrinsecus aduenientia indurentur. Sed ꝙ mihi melius uidetur est ꝙ super eorum corpora ponatur res non mordicatiua sicut oleum de glandibus: sicut dicit Auenzoar: τ quasi eandē opōnē facit quā. G. dicit facer salē τ etiam melius qꝛ mordicatōnem non hʒ

Et pcipit ut ab illo non cibentur nisi lacte. donec eius dentes oriantur. quia dictum est q necesse est cibum esse similem cibato et natura lactis nature pueri est simils. et etiam qr iste est cibus quem eidem natura pparauit. Et post dentium ortum pre/cipit ut grossiori cibo utantur et humido. Tamē ut nutrix a malis abstineat cibis. et ut exercitio utat tēpato et a coytu elonget qr coyt' sanguinē puocat mestruū et sapo rem et odorem lactis pmutat. et ut oi die i aqua tepida balneet: et in aere tempato: ut orripilatō tpr balnei non adueniat. Et G. sentit ut hoc i domo balnei fiat. et ego dico q si aer ē tēpat' n̄ oz ut h' i cassa balñi fiat. et n̄ balneet nisi cū uēter a lacte uacu' existit ad hoc ut cibus ad mbra indigest' n̄ attrahat. Et fiat post longū sōnuz: et cune motus loco exercitij existit: et a rebus eis terrorem et tristitiā inferentibus conseruē tur: ut eor nē ad pigritiā non puertant. Et ut calor ipor nālis in ipis non suffoce tur: et dulces cātus: et dulces somni: et oia que ipos letificāt sunt pgrua: ut eor nālis calō accrescat. et ipor alēs uirtutes pfor tent. Et similiter indigēt pulchris formis et figuris. Et maior lesionū ps que pueris accit ē aut pp calorē aut frigus aut terro/rē aut alia extrinseca. et hoc mō pueri regi debent donec deābulare cepit hoc ē usqz ad annū tertiū. Et abinde exercitio oi die utant: et post exercitiuz fricatōe. et post ipam balneo. Et plus debent cibari cibo in qtitate et qualitate tempato. Et iterum cum cibare uoluerit ista eadē sibi ordinēt

Exercitium tñ eor excessum non dz hē re ut p ipm eor corpa non desiccent. et ut p hoc eis augmentum phibeat. et in aqua frā balneari non debent qr aqua frā cremē to resistit. Et hoc regimen tribus septima nis ānor seruetur. Et scias q uinū et cer uisia sunt mala qr eor capita replēt et ma lo calore calefaciunt eos et mētē ipor ptur bant. In tpr uero iuuentutis bonū eis et utile existit: eo q tunc in eis due colere ma nifestāt. uz rubea et nigra: una p nām: alia uero p accñs. et uinū atqz ceruisia istis du/abus resistūt coleris. et eas a corpe expel lunt. melancolie uero a tota spē resistunt. Sed coleram rubeam p urinam educunt. et membra humectant in quibus siccitas superuenit. Uniuersaliter cibi iuuenuz subtiles eē non debent. Et ex melioribus carnibus quas comedere debent uel pñt sunt carnes pdicum cum medulla panis p pate. Et ab herbis omnibus et fructibus humidis abstinere debent. et uidetur mihi q homines talis pplexiōis et qui tali regi mento reguntur sunt parati phisicā sciam recipe per naturam. et unam ex tribus per fectionibus quas dixit Alexander neces sarias eē pho uident hēre: post uero tres septimanas eodem regimine regantur.

Sed post digestionem panis exuātur. et cuz oleo fricent dulci. et fricatio sit moll' et lenta ut duriciem non operetur. et hec fricatio est necessaria ut corpus bono ex/ercitio pparetur. Et si ante fricationem exercitium inchoarent. Possibile eēt ut ex hoc pori oppilarentur pter superfluita/tes que ad exitum ppararent. Et ole/um oliue calidum necessarium est qr duri/ciem remollit et superfluitates dissoluit.

Mandilia mollia eē debēt: ne contagio carni nullam lesionem possint inferre. Et fricatio quidam a supiori debz ad inferius et ab inferiori ad superius. et ex latere ad latus. et ex transuerso ad transuersuz. Et hoc agendo ab omni parte pori aperiun/tur. Et aer in quo pannos exuet debz eē similis aeri ueris. ad hoc ut superfluitatū euacuationes mensurate efficiantur. q est quia frigidus aer euacuationi resistit. et ca lidus superfluam operationem operatur. Et ideo temperatus aer ab omnibus uel a pluribus postulatur. Et post fricationē supradictam debz aggredi extremum me diocre inter debile et forte. et uelox et tar dum qadmodum est ludus parue balle. sicut dicit. G. in libro quem de balla com posuit. q ē quia ludus grosse balle qui cū pedibus perficitur non laudatur. quia fō tis est et efficitur cum timore. Et hoc exer citium perseuerare debet donec hanelitus eleuetur et corpus rorari incipiat et tumor ipius diminui incipiat Item dicit. G. q hec quantitas exercitij ab exercitantibus non cognoscitur nisi secundo aut tertō die ita q error cognito ab ipso p sētit corrigē si exercitiū sstiuū fuerit una die seqti diuet

Post hec uero hanelitus retineatur fʒ ꝙ poſſe ē:ꝙ ē qꝛ retinendo hanelitū nālis caloꝛ foꝛtificatur ꝛ poꝛos apit: ꝛ p eoſdem ſupfluitates expellit q̄ʒadmodū illi faciunt qui foꝛamina dilatare intendunt: qꝛ ex ſufflando foꝛamen apitur: ꝛ dʒ ꝯſtrictio hanelitꝰ eē cū extēſione muſculi pectoꝛis ac dyafragmatis. Sʒ extenſio muſculi uentris pua dʒ eē.ꝙ ē qꝛ p hanc extenſionē ſupfluitates pectoꝛis ꝛ pl'ōis ad m̄bꝛa nutritiua expellunt:ꝛ pp extēſionē muſculi uētris ſupfluitates que in ip̄is ſūt ꝛ q̄ ab illis tranſmiſſe ſunt inferiꝰ expellunt: ꝛ qui hʒ dyafragma debile a ꝯſtrictione hanelitꝰ penitus abſtineat qꝛ tunc ſupfluitates ad cerebꝛum mitterentur:ſicut uidemꝰ in ſufflantibꝰ in iſtr̄is qꝛ ip̄oꝝ uene inflātur in facie:ꝛ ipſe facies rubedinē adipiſcuntur:ꝛ hoc accit pp humoꝝ ꝛ ſpūuʒ aſcenſū ad caput. Hoc facto fricatio fieri dʒ que eldalich dr̄. Et hec fricatio multa debʒ eē:ꝛ ad aſpitateʒ declinās pp duas intentiōes. Una ē ut ſupfluitates ſubcutanee emundentur q̄ ab exercitio ſunt tranſmiſſe:ꝛ alia ē ut coꝛꝰ ſolidetur:ꝛ uapoꝛes boni retineātur ut ab hiis q̄ ab exercitio accidunt n̄ alterentur. Iſte q dā opōes q̄ circa coꝛꝰ exercentur interpollatōnē reqrunt ꝛ quietē: Sʒ fricatō ſil'r ac uelociter fieri dʒ ſicut dic̄.G.qꝛ ſi totū coꝛpus mandilibus ſimul ꝛ ſel' fricari poſſet utiliꝰ eēt ut ſupfluitates ſimul ꝛ ſemel a cōpoꝛe exalarent:ꝛ hec fricatio ut dictū ē cū oleo dulci dʒ fieri. Iuuenis aūt q hāc hn̄t ꝯplexionē qn̄ puenerit ad quartā ſeptimanā ān̄oꝝ in aqua frā balneari debent pp ſolidatōem ꝛaritatꝭ in eoꝝ m̄bꝛis ab exercitio derelicte:ut calō pp exercitiū ſparſus aggetur ꝛ ad ſuū ꝓpꝛiū tenoꝛē reuertatur opōes ſuas integre adiplendo:ꝛ eodē mō hic aqua q̄rit: frā q̄ʒadmodū in exeuntibus a balneo poſtulatur: aqua uero iſta nimis fritatem n̄ hʒ:nec ēt in ip̄a tēpantia adeſſe dʒ:ꝙ ē qꝛ frā ut nix m̄bꝛa ledit:ꝛ remiſſe frā nr̄am intentōeʒ n̄ hʒ: ꝛ hec balneatio ſubita dʒ eē. Sʒ i balnātōe l' ablutōe capitis aq̄ frā indigemꝰ ſpeculatione. Et qn̄.G.fuit de ea loquutꝰ non poſuit ſufficientes ꝯditōes: nec de ea ego dubito:niſi qꝛ caput ē m̄bꝝ frīn p nām: ꝛ inſūma utꝝ debeat balneari aut nō:dico ꝙ nō. Et pꝰ hec oīa cibari dʒ laudabili cibo ſicut carnibus gallie ꝛ pane pfecto ut dictū ē p̄pato ꝛ carnibꝰ edinis:ꝛ annualis agni ꝛ uituli lactantis. Hoꝛa uero cibandi erit cum oēs digōnes fuer̄t celebꝛate. Et fm ſn̄iaʒ dicentꝭ ꝙ hō bis in die cibetur:erit neceſſarium uerbis exercitetur:ꝛ bis balneetur. Et G.dicit quidā medici dicunt ꝙ hec debēt ter in die celebꝛari: ꝛ hoc eidem placere vr̄:de quo n̄ modicū āmiroꝛ:ꝙ ē qꝛ ſi hoc fiat ter:ꝛ oꝛe cibi ternā ſeccionē hēbunt. ꝙ ē qꝛ cū coꝛꝰ iuuenis hoc regimine utentꝭ ſit foꝛtis nē ꝛ bone digōis n̄ idiget ut ipiꝰ cibꝰ terna digōne diuidatur:ꝛ hec ptitio n̄ cōuenit niſi ſenibus ꝛ debilibus nā ut idem ip̄e.G.refert. Et ſi aliquis diceret ꝙ huiꝰ ptitiōis neceſſitas ꝓpꝛiā neceſſitatē ſeq̄retur: inde erroꝛ ꝓuenit quia ꝯriū hʒ veruʒ ꝙ ē qꝛ neceſſitas ptitōs hoꝛaꝝ exercitij ꝛ balneoꝝ ſeqt necītatē ptitōiſ hōaꝝ ciborū. Tn̄ noui medici ſentiunt ꝙ ꝯuenientia tp̄ꝛa comedendi tempatis ꝯplexionibꝰ ſūt ut tribus uicibus duobus celebꝛetur diebꝰ Et ſimiliter exercitiū ꝛ balneū debent fieri tribus uicibus duobꝰ diebus:ꝛ iſti mihi uidentur ueritati magiſ appinq̄re:ꝛ ēt mirabilis auenzoar huic aſſentire uidetur.

Capitulū de regimie coꝛpis temperati per coytum.

Et coytus huic moderato uſu ꝯueniens exiſtit:ita ut p hoc eideʒ nihil accidat ex eis q̄ p̄ter nām ſunt: ꝛ hoc nō cōcedimꝰ niſi qꝛ ſpma ē una ſupfluitas p̄parata a nā ut expellatur ſic̄ alie ſupfluitates:excepto ꝙ in ſe bona ē:ꝛ iō pp puū erroꝛem euōnis ip̄ius fit magnū nocumentū:ꝛ plurimi ſapientū ꝓhibent uſū coytus in ꝯſernatione ſanitatꝭ Itē ſi exercitiū ē aliquo mōꝝ ꝯueniens poſt coytū illud ē nocumētū coytui repugnans. Et qꝛ coytus deſiccat coꝛpoꝛa ꝛ uirtutes debilitat:ꝛ euaporat coꝛꝰ.neceſſe ē ut fricatio que poſt coytū fit hec nocum̄ta coytus recōpenſet. Et neceſſe ē ut hec fricatio hāt aſpitatē ut poros ꝯſtipet ꝛ membꝛa confoꝛtet: ꝛ fiat cū oleo multo.

Capitulū de regimine eius ꝑer ſomnū ꝛ uigiliam.

Et somnus ipsius necesse est et ut sit tēpat⁹ ſm exigētiā nature: ⁊ ultra hoc in sōno uel uigilia ñ cogat nāʒ. Et hec oia obseruari debent nisi in ipius regimīto cō miserit peccatū: aut aliud extrinsecū ei nō supuenerit. Sʒ si in ipi⁹ regimīto peccauēit indiget correctione ut repugnet huic p ɔ̄riū. Vbi g̃. si cōedat aliqua stiptica: ⁊ ex h° uentrē hāt constipatū necesse ē ut reb⁹ pinguib⁹ utaſ. Et si hoc accidat cibi paucitate ⁊ tp̄is longitudie p ɔ̄riū corrigaſ. q₂ plurimum ēt cā ɔstrictōis supfluitatū ē pp reꝝ extrinsecaꝝ malā ɔplōnē: hoc ē calitatē et fritatē. ob hoc q₂ ɔseruari ab istis difficile ē ⁊ cū dico hic supfluitatū ɔstrictionē ñ solū stercoris ⁊ urine itēdo sed toti⁹ corpis supfluitates q̄ ex eo manāt: sicut ex meatu q inter epar ⁊ fel existit: ⁊ inter ep ⁊ splenē ⁊ qui puenit ad palatū ⁊ nasū. ⁊ v̄l₂ qñ h̄ m̄bra regimē dimittūt indigēt medicis has supfluitates euacuantib⁹. Et scias ꝙ exercitium est una ex rebus q̄ indigēt correctione si in ip̄o delinqſ: ⁊ peccatū qđ max̄ in exercitio ɔmittiſ ē illud qđ noiaſ labagi. i. sicut pigritia aut lassitudo q̄ post exercitiū accit. Et iā dixim⁹ in hijs q̄ p̄terierūt ꝙ labagʒ ꝙ puenit a rebus extrinsecis sunt. 3. sp̄ēs simplices: vna ē ulceratiua. ſa ē extēsiua. tertia ē ap̄osa. ⁊ ulceratiua ē illa q̄ fit ab huōre calido: ⁊ fit ēt pp retentas supfluitates ñ dissolutas p exercitiū. aut ppſ humiditates liq̄factas ex pinguedie ⁊ carne pp imoderatū exercitiū. Vñ necesse est ut medicie adhibeantur ut has supfluitates euacuent ⁊ dissoluant: ⁊ hoc fiat fricatione leui ⁊ multa: q₂ hec fricatio pp sui lenitatem ñ oppilat imo dissoluit: ⁊ q₂ mlʼta euacuat: ⁊ dʒ ēt fieri cū oleo calʼo ueteri stipticitate carente. Ex balneo uero magis necessariū ē aereū: deinde tepidū aqueū: ⁊ cibenſ cibis subtiliorib⁹: huiorib⁹ atq₃ friorib⁹ solito: ⁊ paucioribꝰ q̄ītitate. Et cō rectio extensiue dʒ fieri mollificatōne. ⁊ idcirco dʒ fieri fricatio lenis cū oleo calefacto in sole: cū oleo anetino ⁊ cū oleo camomellino iutile ñ ē: ⁊ ē necesse morari i balneo tepato ⁊ morā in ip̄o trahere. Cō rectio ap̄ose que cū extētione fit ⁊ lesiōis sēsibilitate ⁊ q̄ītitatē m̄bri augmētatōe tribus efficiſ mōis. Euacuatōe: uʒ repcussione: infrātōne ⁊ mollificatōe. ppea indiget fricatione subtili leui ⁊ multa: ⁊ dʒ multā trahere morā in aqua calʼa uel tepida: ⁊ i ungi multo oleo tepido. sed in estate oleū de besasceg. i. uiolaceū utili⁹ existit. Et cibus paucitatis isti⁹ sp̄ēi pauciō dʒ eē cibo aliaꝝ sp̄ēꝝ paucitatē ⁊ frior. Hoc ē regim̄ tēpate ɔplexionis in etate iuuētutē usq₃ ad xxxv. annum.

De diminutione cibi.

Est hec uero exercitiū dinui ⁊ cibus subtiliari ē necesse: ⁊ cibi sint hui aliq̄tulū ad calorē decliantes. ⁊ i senij etate exercitiū fiat equale sicut itineris suauis: et calis ⁊ huis indigēt cibis: ⁊ hoc regimen latitudinē hʒ ſm magis ⁊ minus in pluralitate ⁊ dinutione ānoꝝ: ⁊ tales in unoquo q₃ die cibenſ: ⁊. s̄. dictū exercitiū eisdē p̄cipiaſ: ⁊ balneū ⁊ fricatō. Et q₂ in corpib⁹ senū ut plurimū supfluitates generāſ: ⁊ ñ sufficit exercitatio illas supfluitates euāre potenter. necessario oʒ in ɔseruatōne sanitatis ut cibis medicinalib⁹ aū medicis potiātur. Et pp hoc in principio suaꝝ cōestionū oʒ ut reb⁹ huis reficianſ: ut bletis elixis: patis cū almuri: oleo. ⁊ sale: aut i alijs silʼ p̄patis. Clistere uō lenitīm ultimū eis existit: ⁊ uti debent ficubus cū semine urtice ⁊ croci: ⁊ silʼib⁹ ante cibū. ⁊ aqua mellis existit utilis max̄ istis q neq₃ uinū nʒ ceruisiam bibunt: sed uinū utilius pōt existere inter alios potus. ceruisiaꝝ q̄ fiūt ex passulʼ meliores ille existūt q̄ ex passulʼ carentib⁹ nucleis fiunt. Et hoc iō q₂ res que notabiliores sunt senib⁹ sunt ille in quib⁹ uirtus stiptica non repiſ: eo ꝙ resistunt āhab⁹ suis qualitatibus ei ꝙ queriſ in eis: ⁊ dʒ eē uetus ceruisia usq₃ ad finē sue pfectōis: ⁊ color suus sicut color uini. Et ceruisia que i nr̄a fit terra: uet⁹ ñ appellaſ nisi spacio sex mensiū transcēdat. Et in minori tempōe non est ɔueniens ɔseruationi sanitatis. ⁊ ēt uinum terre nr̄e non appellatur uinū uetus nisi consequatur spaciū unius anni aū medij. Et si in senibus sunt membra lesa p nām exercitium eis conueniens non erit q₂ senes cui exercitium ordinatur: ē ille in quo nālis lesio mēbroꝝ non est. Et senibus necessarium ē balneū ter in mēse: aut quater. Et iam diximus ꝙ iuuenes istius

complexionis ñ indigent balneo ad regimen sanitatis: sed senes indigẑ eo pp eorum exercitioꝝ paucitateẑ qꝛ regimẽ senũ compositum est ex ꝯseruatiuo ⁊ p̄seruatiuo Et dr̃a istoꝝ duoꝝ regiminum ẽ in hoc ꝙ unum p simile aliud p dissimile fit. Et ẽ nessariũ senibus uitare cibos grossos int̃ alias res. Et si contingat eos alñ comedere associet eos rebus subtiliatiuis. Sꝫ lac bonũ est senibus uenas hñtibꝰ largas: sed necium est ut cũ melle utantur. Senes uõ frẽ ꝯplexionis p nãm ⁊ uenas hñtes strictas lacti ñ appximent. Hucusqꝫ loquuti sumus ꝺ regimine tẽpate ꝯplr̃onis qualiter regenda sunt corpa ab infantia usqꝫ ad senectutẽ: ⁊ q̃uis ista regimina sint longinqua a possibilitate istiꝰ conseruationis: tamen regule sunt ordinate uolẽti suã sanitatem conseruare: ⁊ si in hoc deficit corrigere dꝫ cũ euacuantibus supfluitates ⁊ ꝯ medicis oppilationes aperientibus ⁊ putrefactioni ⁊ apostematibus resistentibus

De regie corpoꝝ hñtium distemperantiam compositam.

E hinc uolumꝰ loqui de regie aliaꝝ ꝯplr̃onum. Et dicamus ꝙ istoꝝ corporum due sunt spẽs. una est sup cuiꝰ mẽbra oĩa dñat̃ mala complexio distẽpata ex loco ⁊ complexionibus distempatis: ⁊ alia est sup cuius mẽbra mala complexio dñãtur que in ip̃is recipit diuersitateꝫ. vbi gr̃a. sicut cerebꝝ calidũ ⁊ stoꝰ frigidus. ⁊ hec spẽs ꝭm. g. ẽ deterior pria. ⁊ max̃ qñ talis ꝯplr̃o in m̃bris radicalibꝰ sita ẽ. Et regim̃ istoꝝ magis ẽ ppinquũ p̄seruatiue q̃ꝫ conseruatiue max̃ in illis qbus m̃bra principalia in suis ꝯplr̃onibꝰ sunt discrasiata: ⁊ hoc regimẽ ẽ qi mediũ iter regimẽ cõpoꝝ q ñ sunt lesa ⁊ ꝯ̄dictõem aptitudis q̃ egnẽ adducit corporibus in qbus ẽ unũ signuꝫ aut plr̃a sanis exñtibꝰ q̃ egnẽ pnosticãt: ⁊ ego narrabo in hac pte in eo qꝺ futuꝝ est

De regimine corpoꝝ calidoꝝ.

Einceps uolumus narrar̃ de mala complexione simplici: ⁊ incipiemus a calida. Et dicimus ꝙ in ꝯplr̃one istoꝝ ñ apparet in principio multa lesio: sed cum inueterat̃ ip̃am siccitas coicatur: ⁊ sup cõpora taliũ colera citrina dñãtur: ⁊ iõ oꝫ ut eoꝝ exercitiũ sit facile ⁊ suaue cum suaui ꝺ ambulatione ⁊ gestatione. Sed qꝺ dicit y. ꝙ corpora calida debent quiescere ⁊ ñ exercitari: non dꝫ intelligi nisi remisse: ꝙ est qꝛ oĩmoda qes corporis non ingredit̃ uiam sanitatis. Et obhoc necesse ẽ ut exercitiũ sit cũ suaui fricatione ⁊ tẽpate q̃ qdã fricatio crementũ efficit in carne: ⁊ ip̃i fricationi associetur aliqua ex oleis inunctio ex oleis fris: ut oleo uiol̃. ⁊ silibꝰ. Et balneẽtur i aqua tepida ad hoc ut ex corporibus eoꝝ supfluitates fumose resoluãt̃. Sꝫ aer balnei eis utilis ñ est si postea balneãtur in aqua frã pdest ut corrigat̃ dãnum si ꝙ aqua calida facit ⁊ eoꝝ refectio sit bia in die. ⁊ si siccitas in eis multuꝫ manifestaretur si tria refectione utant̃. Sed spẽs ciboꝝ ꝭm ꝙ dñt medici dꝫ eẽ ꝭꝫ ꝙ in sanitate pñtis ꝯseruatõis: ⁊ isti cibi debent esse calidi: aut calidi ⁊ fic. ⁊ si uolunt eoꝝ ꝯplr̃ones alterare dꝫ fieri p ꝯ̄riũ: tñ paulati ad hoc regimen accedant. Sꝫ dico qꝛ iste cõplexiones qꝛ exeunt a tempam̃to ad unam ex̃mitatum ip̃e sunt pxime illi pti ut incidãt egnes ex genere illiꝰ ꝯplr̃onis: ⁊ hoc fit cũ supuenit aliqua cã extrinseca: ⁊ pp hãc aptitudinẽ q̃ in eis ẽ inuenta. dico ꝙ eoꝝ regim̃ p sil̃e ex toto fieri ñ dꝫ. ppea qꝛ tales ꝯplr̃ones quales iste sunt ꝭm vnum modũ non pseuerant. imo sunt mobiles uersus egnẽ ꝯplr̃onalem. Et pp hanc cãm intelligere non debemꝰ i regimento suoꝝ ciboꝝ ꝯseruatõem: imo ⁊ p̄seruatõem ad resistẽdum ei ꝙ accidere eis posset ex pte suaꝝ p̄pationum malaꝝ. Et pp hoc totũ ẽ necẽ ut in cibis sit aliqꝺ ꝯ̄riũ ꝯplr̃onibus eorũ ⁊ hoc est pp timorẽ decoctionũ extrinsecarum. Nam ex pte ꝯplr̃onis solius non est timendum uti similibus in toto: ⁊ hec est sñia illoꝝ qui sñiam istam seruant: q̃uis ex toto hoc non declarent. tñ istud regimẽ ñ sufficit nisi euacuetur humor q hanc fouet ꝯplr̃onem: hoc est qꝛ debemus euacuare q hꝫ hanc ꝯplr̃onem cũ humore p uomitũ aũ p fluxum uentris: ⁊ debes intendere euãr̃ illum humorem p locum ꝯsuetum a nã. ita ꝙ si p uomitum ⁊ si p fluxuꝫ uentris: ⁊ melius est p fluxm qꝛ talis euõ est magis nature manifesta. Et mihi uĩ sufficere ut hñs

hanc pr̄onem calidā ꝛ siccā purget̄ cuȝ ta marindis: uiol̄. ꝛ mirob. citri. ꝛ alubleb. i. corriziola ꝛ similibus. ꝛ iste ꝯpl̄ones cal̄e aut calide ꝛ sic. ſm plurimuȝ sunt uaporo se ꝛ fumose. ꝛ obhoc balneatione indigēt ne cito effimeram incidant: ꝛ similiter si te nui dieta longo usi fuerit tempore. Et bo num est istis alā pꝰcibum balneari ut eoꝝ corpora ipinguent̄: sed qui in dextro late re sentiet grauitatē hoc uitare dȝ: ꝛ ē necē ut rebus utatur exoppilatiuis. Neqȝ istis est conueniens potatio uini: ꝛ si bibant ui/ nū bibere debent aquosū. Et vl̄ꝫ dico ꝙ regimen complexionuȝ calidaꝝ ꝛ sic. ꝛ ca lidaꝝ simplicium non diuersificat̄ in fin̄ ni si ſm plus ꝛ minus: qꝛ ipo ̄ꝛe est ut calitas in fine non adueniat ad siccitatem: ꝛ utile est istis oxizachara in tp̄ribus calidis frā cum aliquibus seminibus ꝛ herbis q̄ h̄nt uirtutē apitiuam ꝛ ꝓuocatām sine calidita te: sicut est semen scariole ꝛ capill̄ ueneris ꝛ ēt semen apij: cuius sit sua uirtus rep̄ssa in q̄ntitate cum seminibus melonis ꝛ cucu meris: aut cuȝ alia re que h̄at tempare ca liditatem ꝛ sic. materieꝝ dictaꝝ q̄ȝadmoð ē stipes scariole ꝛ uiole. Et mirabilis A/ uenzoar dicit ꝙ in oībus locis in quibus utimur oxizacara debemus uti flore nenu far: ꝛ max̄ calido tp̄e. Et dicimus p expi/ entiaȝ ꝙ nenufar hȝ sua ꝓprietate ꝯserua re tales a febre. Itē dicit ꝙ sēp cuȝ oxiza cara debemus uti rebus que os stoi forti ficant sicut aqua masticis: aut cinamomuȝ aut spicum: qꝛ acetum inq̄ntum est acetum os stoi ledit. Et mihi uī ꝙ aqua ordei i tē pore calido sit regimen ꝯueniens: dūmō cum ip̄a sit aliquid ꝙ reprimat nocumētuȝ oris stoi ex ea. Et qui h̄nt ꝯplexionē siccā necesse h̄nt eoꝝ corpora humectare: ne in eis acceleret senectus: ꝛ hoc dȝ facere cū cibis humidis laudabil̄ chimi sicut ē caro pul̄oꝝ iuuenum: ꝛ uti balneo aque dulcis tepide: ꝛ fugere laborem ꝛ uigiliā: ꝛ omia accn̄tia aie que corpori faciunt acquirere calitatem: sicut furor ꝛ ira ꝛ eoꝝ similia: ꝛ assuefacere ea q̄ corpori adducunt delecta tionem ꝛ gaudium: ꝛ ut extrinseca que eis intendimus facere ut sint ꝯ̄ria sue comple xioni: ꝛ folia salicis ꝛ uitis ꝛ aque frē: ex cepto gaudio tempato: acre tēpato: ꝛ mo

bilibus lectis: ꝛ audire sonos amēos eis conueniens est. Sed complexionibꝰ ca lidis ꝛ humis supueniunt egritudines pu tride ꝛ discursus sup̄fluitatum: ꝛ max̄ tp̄e iuuentutis. Et idcirco necesse est ut exer citentur forti exercitio ꝛ ueloci: ꝛ utant̄ fri catione multa ꝛ forti ꝛ ꝙ ēt balneētur an̄ cibum: ꝛ oȝ vl̄ꝫ stoīi talium intueri. naȝ si ip̄ius complexio ad malam ꝯplexionē cō/ uerteret̄ humores totius corporis ad idē declinarent: ꝛ tunc cibꝰ eoꝝ declinaret ad friditatem ꝛ siccitatem. Et ista complexio non est tempata sicut opinatus est. G. Et antiqui dixerunt ꝙ complexio naturalis ē calida ꝛ humida: qꝛ cum ꝯpamus comple xionem nālem inq̄ntum ē media extremita tibus: tunc dicimus ꝙ est tempata equalis ꝛ ex̄mitates intelligūt̄ hic 8 complexiōes Et qn̄ ip̄am ꝯpamus dominio qualitatum eoꝝ que sunt i ip̄a. nos dicimus ꝙ sit cali da ꝛ humida: eo ꝙ calitas ꝛ humitas pl̄s dnātur in ip̄a q̄ꝫ fritas ꝛ siccitas: ꝛ nō di cimus hic ꝯplexionem tempatā hanc de q̄ loquimur: hic ꝙ sit calida ꝛ humida nisi ꝯ patione ad nālem. ḡ non dicimus calidaȝ ꝛ hu. eē tempatam nisi equiuoce dr̄. Et. g met dicit ꝙ nālis dr̄ respectu extremoꝝ: ꝛ calida ꝛ hu. ꝯpatōe tempantie dr̄. ꝛ iō du bitat̄ ſm ꝙ tps ꝙ h tēpata ꝯplexio non in ueniat̄. Deinceps reuertamur ad id a quo sepati fuimus: ꝛ dicimus ꝙ non oȝ a/ ꝓpriarē ꝯseruationē sanitatis solū sup ex ercitium balneationem ꝛ cibos h̄ntibꝰ hāc ꝯplexionem: ueꝝ oȝ cum hoc euāre supflu itates cum medicinis laxatiuis: ꝛ capite p uiam sternutationis: ꝛ gargarizando ore masticē ꝛ grana stafisagrie. ꝛ ēt ꝓuocādo urinā. ꝛ medicine ꝯuenientes ad purgan/ dum h̄ntes hanc complexionem sunt me/ dicine leues sicut agaricum turbit ꝛ carta muȝ. Et oȝ ꝙ isti multuȝ ab oppilationibꝰ sibi cauere debeant: ꝛ iter ceteras cās pu trefactōnis huic resistere debent euacuan do humorem qui putrefieri consueuerat: ꝛ cum medicis resistentibus putrefactiōi suis qualitatibus ꝛ suis ꝓprietatibus. ꝙ qꝛ nā putrefactionis stat p extraneuȝ calo rem cum humiditate sup̄flua fetida sicut sē ei medicine odorifere in ultimo ꝯ̄rietatis Et si tu feceris vnam compōnem in qua

omnes iste uirtutes agregentur erit ultia medicina ad ꝯseruationem sanitatis ipsorum dūmō repsse sint in illis eis uirtutes quibus n̄ indigēt. Sꝫ ꝯplo frā dꝫ ꝯseruāl cum rebus calidis sine humectatōe. uꝫ exercitio balneis siccis: cibis: ꝛ hijs similibꝰ. Sꝫ ꝯplo frā ꝛ hu. dꝫ regi cum regimie calefaciente exsiccante cum multiplicatōe exercitij: ꝛ indiget euōe pp superfluitates q̄ a tali ꝯplone generanꝶ. Sꝫ ꝯplones frē ꝛ sicce ceteris sunt deteriores ꝛ indigent in eaꝝ regimine calefacientibus ꝛ humectantibus et leui fricatione: ꝛ dulcis aque balneo. ꝛ exercitio tempato ꝛ somno longo. Et ulꝛ ꝯplones humide indigent iter refectionē ꝛ refectionem mora longa quē admodū sicce indiget breui. ꝛ ꝯplexiones frē ꝛ sicce indigent superfluitatum euōne ut humoris melancolici. Et medicine ad hoc ualentes sunt mirob. indi. ꝛ polipodium. Et uina aromatica sunt conuenientia ualde huic ꝯplexioni. Et coytus nocet plus ceteris omnibus ꝯplexionibus: max̄ fris ꝛ sic. Et inter ꝯplexiones calida ꝛ huida superfluum tolerare pōt leuius: ꝛ que peiores sunt frē ꝛ sic. existūt. humide uero medio mō se hn̄t circa illud. Ista sunt regimina complexionum distempataꝝ in qualitatibus actis ꝛ passiuis. Sꝫ ꝯplones distempate solum in passiuis tantam non recipiunt lesionēꝫ quantā distempate in utrisque aut in actiuis.

De resūptōe extenuatoꝝ.

Ed regimē corpoꝝ extenuatoꝝ dꝫ cē p ꝯriū cāꝝ extenuationis: ut si fuerit huiꝰ cā calitas cum siccitate membroꝝ ualebit frā ꝛ humida dieta. ꝛ si cā extenuationis fuerit pp debilitatem attractē que est in membris inunctio olei oliue affert iuuamentum dūmō solum stet sup membra donec trahant cibum ꝛ non plus. ꝛ si moram ꝯxerit nimium dissoluet ꝛ alterabit. ꝛ si cā exsiccationis erit sup uirtutem digiuā frigiditas administrentur ea q̄ ꝯfortent digestiuam sicut uinum ꝛ ea que scis. ꝛ ulꝛ extenuatio siccitati associatur. Sed siccitas alñ ꝓuenit pp dissolutionem multam: ꝛ alñ pp paucitatem digōis. ꝛ alñ pp usū ciboꝝ siccoꝝ. Et rectificatio istorum ē facilis: ꝛ extenutatio corporum pinguiūꝫ fit pp ꝯrium ſm ꝙ tu scis.

Capitulum de conseruatione corporis cuius membrum est distempatum.

Ecusqꝫ narrauimus regimen distempate complexionis ulꝛ. Deinceps narrare uolumus de regimine distempate in singulis membris. Dicimus ꝙ regimē istaꝝ ꝯplexionum plus ingreditur genus ꝑseruationis q̄ꝫ regimen ꝯplexionis distēpate cois. Et intentio nr̄a in tali complexione qualis est ista: ē ut uirtus illius mēbri fortificet suam ꝯplonem tempando ꝛ euāndo superfluitates que in eo generāꝶ: et remouere cām que illaꝫ generat superfluitatem consid̄rando utrum sit lesum in se aū alterius membri cū passione q̄ꝫadmoduꝫ stoꝰ in aliquibus hominibus est lesus p se ꝛ in alijs p compassionem cerebri. ꝛ membra que magis damnificantur alijs sūt mēbra principalia cum ꝯplexio erit alteri cōtraria. vbi gr̄a eum epar est calidum ꝛ stoꝰ frigidus ꝛ corꝰ est extenuatum ꝛ lumbi in arenis habundant: uel ut in corpore extenuato testiculi multuꝫ generant spma: i talibus indigemus regimine mixto ꝛ plus i stare distempantie periculosiori ita ꝙ aliū obliuioni non tradaꝶ. ꝛ alñ ingreditur doctrinam ingenij sanitatis: ꝛ obhoc hic ꝯpla dicemus. Sed regimen ꝑseruatiuum est d̄ genere curatiui sicut dicemus postea. Et scias ꝙ deterior harum complexionū ē illa que est in cerebro declinante multū ad caliditatem aut frigiditatem: iō ꝙ qñ complexio cerebri est ad maliciam conuersa ē cā aduentus mali multi ꝛ magni: q̄ꝫadmodum sunt apata colli ꝛ squinantia ꝛ oris pustulatiōes: ꝛ apata uulue: ꝛ raucedo: ꝛ ptisis: ꝛ tussis: ꝛ disinteria: ꝛ alia istis similes ꝛ alñ currūt superfluitates iste ad stom̄ ꝛ cōrumpunt ip̄m. ita ꝙ si fluxus fuerit frigidꝰ conuertet ip̄m ad fritatem: ꝛ ꝯplexio totiꝰ corporis corrumpetur: ꝛ cum hoc patiēs eructuatōes emittet acetosas: ut mihi tempore iuuentutis accidit; qꝛ meus stoꝰ pp maliciam regis malam acquisiuit complexionem. ꝛ medicus in eo ignorans fuit ꝯfirmata p ip̄am remouere non potuit. ꝛ ego ignorans oīo erā sciaꝫ medicie. ꝛ ab hac oēs distempantie mee ortum hn̄t. Et qñ

distempantia fuerit calida flux⁹ huōꝝ in ali
qbus erit cal's: remēozatio uero oium ha
rum in capitulo de ingenio sanitatis ꝯtine
tur. Sꝫ ꝯseruatio ꝯplonis cerebri ut ñ
discrasietur est ut si est fm supponant ei
res exsiccatie hñtes calitatem cum aroma
ticitate sicut mac: ꝛ gariofili pl'uerizati. p⁹
q̃ꝫ cum uino fuerit ablutum: ꝛ euacuent su
pfluitates que in ipo ꝯtinue generant cum
sternutatione ꝛ fricatione que fiunt cū ra
dice nucis ꝛ ēt gingiuaꝝ fricatō ꝯfert: Et
creba masticatō masticis: ꝛ uti medicinis q̃
euāt humores in eo habundantes tpib⁹
ꝯgruis ꝛ maxime in uere ꝛ autūno. Sꝫ
cerebꝝ distempatum in calitate in quo su/
pfluitates calide generant p ꝯriuꝫ h⁹ ꝯser
uat: ꝛ hoc fit inungendo cap̃ ei⁹ oleo ro. ꝛ
euāndo humorem ꝯtristantem fm ꝙ meli⁹
uī ꝯuenire. Et ul'r cerebꝝ magis alterat
fritate q̃ꝫ calitate. ꝛ pp hoc oꝫ ipm a frigo
re conseruare conseruatione ultima. Sed
regimen illoꝝ quoꝝ impossibile est regere
ipos isto regimine: necesse ē ꝯseruare eoꝝ
qualitates. qm̃ sicut est equalis complexio
nis a sua natiuitate uī mihi ut egritudines
eisdem supuenientes sint ex repletione. Et
obhoc indiget euōe ul'i: uꝫ flotomia. ꝛ ma
xime si in eo appuerint signa repletionis.
ꝛ oꝫ cum hoc ut abstineāt a cibis multi nu
trimenti. Sꝫ qui non hꝫ complexionem tē
patam maior ps suarum egritudinuꝫ a ma
lis humoribus hꝫ ꝯuenire. ꝛ obhoc oꝫ ip
sos abstinere ꝛ scire ꝛ illos euāre consiđ
rando semp q̃ꝫtitatem euōnis ut non sit su
pflua nec diminuta: eo ꝙ tales sunt quib⁹
una euō sufficere non uidetur in uere. ꝛ ta
lens sunt qui indigent duab⁹: una. s. in ue
re ꝛ alia in autumno. Et ego dico ꝙ illi q
utuntur potionibus in septimanis annoꝝ:
aut in medietatibus eoꝝ rectius faciunt q̃ꝫ
illi qui omni anno purgatiōnes exercent.
qꝛ nos uidemus ꝙ egritudines ut plurim̃
non accidunt hoibus nisi circuitibus termi
natis aut circa ipos. Et iō circa unū quod
qꝫ indiuiduum hoc est ꝯsiderand: qm̃ spo
ꝙ cum hoc regimine multi poterunt euađ
re ab egritudinibus eis accñtaliter eueniē
tibus: ꝛ ꝯuenit ēt ut qui uolunt mutare cō
suetudineꝫ malā ut mutant ipsam suo pos
se paulatim ne terreant subito.

Capitulum de conseruatione corporū que ꝓpata sunt in egritudines cadere.

Deinceps uolumus tractare đ cōpo
ribus que ꝓpinqua sunt ut in egritu
dinem cadant ut eoruꝫ malis aptitudinib⁹
obuiemus. Et ul'r dicimus ꝙ genus ꝯ/
seruationis futuraꝝ egritudinum fieri dꝫ
qñ aliud signum manifestat: tunc necīo est
ex genere cure egrotantis in p̄senti. ubi ĝ.
resistere lepre ut non fiat est idem cum re
bus quibus curatur qñ est: illud idem dici
mus in aliis egritudinibus. Malaruꝫ ue
ro aptitudium ꝛ manifestior est illa que dī
spontane⁹ labō: nā qñ hic corporib⁹ adest
apta acceptata sunt ifirmitatib⁹ multi ꝛ ob
hoc đ isto ul'em sermoneꝫ faciemus ꝙ nō
erit simile aliis malis aptitudinibus pro
priis in omni egritudine: eo ꝙ modus ob
uiandi illis aptitudinibus malis est unus
ꝛ idem modus cum cura egritudinum ipa
rum: ꝛ idcirco hoc non est recitanđ. Et sci
as ꝙ non obliti sumus de conseruatōnib⁹
corpoꝝ tpr corruptionis aeris: sed in'po
sterum dicemus. Sed incipiemus loq
de labore. ꝛ dicimus qđ iam dictum est in
libro egritudinum ꝙ pōt eē tribus modis
Unus est labor ulceratiuus: ꝛ hec spēs
fit ab humoribus colericis qui hoc mouēt
ꝛ de hac spē ad pñs intendim⁹ loq. Alia
spēs dī extensiuus: ꝛ hec ex sanguis mul
titudine fit: ꝛ fm aliquos dī uentosus.

Tertia spēs dī apo⁹sus ꝛ composit⁹ ex
extensiuo ꝛ ulceratiuo: ꝛ đ eius ꝓprietate
est ut supueniat oibus membris apitō cre
menti circa omnia extrema. Et uolumus
incipe a cura oēs has spēs ꝯtinēte: postea
uero de una quaqꝫ spē loquemur p se. Et
dicimus ꝙ cā efficiens est mala complexio
materialis. ĝ medicina comunicans istis
spēbus erit aut alteratiua aut euātiua. Et
alteratione ꝛ euōeꝫ facit nā cū cibis ꝛ me
dicis qui hñt disponere huōres ad hūc fi
nem. ꝛ alñ adiuuāt hoc sōn⁹: qes: ꝛ fames
Et euō fit cū medicis q̃ ꝓuocant urinaꝫ ꝛ
sudorem ꝛ uentrē: ē ꝛ cū exercitō: ꝛ hec fi
unt qꝛ ars seqt cursū natur. Iste sunt me/
dicine comunicantes oibus spēb⁹ supradi
ctis. ueꝝ de ꝓpria uniuscuiusqꝫ istaꝝ uolu
mus dicere eo ꝙ nō euāt unaquaqꝫ istarū

spēꝝ una spē cnōis: nec alterat᷑ una ꝗꝗ istaꝝ spēꝝ una spē alteratōnis. Incipiamus nunc a labore ulceratiuo: ꝛ dicimus ꝙ cā efficiens istū est humor acutus mordicatiu᷒. ꝛ tu scis ꝙ humor mordcatiuus est coleric᷒: aut melancolicus: aū flematic᷒ salsus: lō qꝛ unusquisqꝫ istoꝝ est mordicatiuus. Sed colera ē acuta pp suū acumen ꝛ melancolia pp suā acetositatē: ꝛ flema salsum pp suam salsuginē. ꝛ hic accidunt alique distinctōnes: ꝙ ē qꝛ isti huōres nō effugiunt qm̄ aut sub cute solū sunt locati aut ꝓfundati in musculo: aut sunt in musculo ꝛ uenis: ex uia qua inueniunt᷑ in sanguine paternitati ꝓpinq̄. Adhuc ñ ē lōgiquuꝫ quin sint cum istis humoribus alij huōres mucillaginosi ꝛ fōte ñ sunt: ꝛ si sunt ñ effugiunt quin aut sint in spongiositate carnis aut in uenis. ꝛ si sunt in uenis: aut sunt cū paucitate sanguis aut cū eius multitudine Et nō est multus sanguis in uenis: nisi cū isti homores sunt pauci. ꝛ non sunt multū elongati a ꝯplone sanguis: eo ꝙ inuentō quorūdā in actu ñ fit nisi a nā ꝯuersionem ipsoꝝ in sanguinē: ꝛ aliqui post ꝯuersionē in eundē: ut est colera ꝛ melancolia: ꝛ aliqui cito ꝯuertunt᷑ ꝛ aliqui tarꝺ. qm̄ qñ mltū elongati sunt a sanguine: longa indigēt ꝯuersione: ꝛ qui ꝓpinq sunt in breui ꝯuertuntur: ꝛ hoc est ꝙ pōt dici de hoc labore ꝛ unusqsqꝫ istoꝝ ꝓpriā hꝫ medicinā. Et dicimus ꝙ qñ isti humores efficiunt laborem ꝛ sub cute sunt locati: forte exercitium ꝛ fortis fricatio erit sufficiens medicina cum balneo ꝛ cibo subtili: aut aqua ordei ꝛ sqqibi ꝛ similia. Et qñ isti humores in poris eēnt locati ñ indigent exercitio sꝫ quiete ꝛ sōno ꝛ abstinere a cibo: eo ꝙ ista adducunt digōnem: ꝛ sero balneēt᷑ in aq̄ tepida ꝛ cibis subtilib᷒ cibet᷑ p᷒ assūptionē sqqibi euāt eo ꝙ sqq. p urinā ꝛ sudorē illū humoreꝫ q pōt moueri a nā. Et si hoc accidens sedabit᷑ p hoc tunc plene cām hui᷒ cognoscim᷒. ꝛ si ñ sedat᷑ ꝛ sonu᷒ patientꝭ ꝺbilis ꝛ uarius. tunc ñ est humor i carne et musculis solum sꝫ ēt in uenis. Et tunc cōsiderandū est si cū istis humoribus qui faciunt hunc laborem sunt humores mucillaginosi aut non. ꝛ dicim᷒ ꝙ si ñ sunt huōres mucillaginosi ꝛ huōres facientes laborē sunt in porositatibus aut uenis. ꝛ tunc attēdēdū ē si cū eis ē sanguis mult᷒ aut paucus. aut si illi humores sunt remoti a substātia sanguis aut ꝓpinqui. Et si paucus est sāguis ꝛ humores sunt remoti a substātia ipsius. cum humor iste faciēs laborē dꝫ euacuari p farmaciam ꝛ ñ p flobotomiam ꝑm spēm illius humoris facientis laborē. siū fuerit colꝭcus siue melꝭcus siue flematicus salsus. qm̄ qñ isti hūores exeūt a natura i qualitate tunc indigent euōne cum medicina attractiua q̄ ꝓprie hāt respicere illum humorem. eo ꝙ qualitate peccant. Sed si peccat q̄titate tunc facienda est flobotoia sicut diximus in libro de ingenio sanitatꝭ. Et si isti humores sint cum multo sanguie ꝛ ñ multū rēoti a sāguis substātia. tūc i primis debent euāri p flobotomiā. ꝛ postmodum p farmaciā. hoc ē si ñ adsint humōes mucillaginosi. ꝙ est qꝛ si cum istis appent humores mucillaginosi tunc ꝯseruanꝺ est si humores fuerint in uenis cum multo sāguine. ꝛ ñ erāt multū ab ipius substātia remoti tunc similiter dꝫ euāri cū flobotomia ꝛ tñ farmacia difficilis eē dꝫ. Et si humores mucillaginosi fuerint in uenis multi cū sanguine pauco. ꝛ humores laborem inferantes a substātia sanguis fuerint remoti tunc ñ est flobotomanꝺ. nec farmacanduꝫ eo ꝙ flꝭotomia pnecabilis eēt. nec infarmacia ꝓpositū secuti eēmus: qꝛ pp eoꝝ grossiciem humores obedientes ñ eēnt. Sed plus fluerent ꝛ ēt uene clauderent᷑: ꝛ hic iterponēda ē qes ꝛ medicinaꝭ ꝛ subtiles cibi ꝛ incisiui sine multa calitate ad hoc ut multa i m̄brꝭ illoꝝ spsio ñ fiat. ꝛ ꝯuenieti᷒ in hoc casu est sqqibi de seminibus cui᷒ siccitas sit repssa cum radice lilij ꝛ uiolꝭ. Et aqua ordei ꝯueniens hic est ꝛ maxime i iuuenibus cum radice feniculi. ꝛ ydromel ēt Et qꝛ in corporibus istoꝝ uētositas grossa ꝛ inflatā generat᷑ p̄cipit. g. dari dyapipereon ꝛ dyacimunum. Sed in nr̄o climate hoc est uitanꝺ qꝛ posset febrē incitare. Et ipe. G. hijs nō utebat᷑ nisi in tpꝛ frō ꝛ frā ꝯplone ꝛ medicine subtiles m̄bra itrinseca ꝯfortentes cū remisso calore utiles sꝫ sicut darsine ꝛ asaꝝ ꝛ ciamomū ꝛ ambra ꝛ cassia lignea: ꝛ i arabico icbalicha ꝛ gariofili: ꝛ similia aromatica. Et si. g. aliquā

istarum repudiet facit hoc pp suã simplicitatẽ et si cum aliis posueris bona erit pfectõ ob hoc qr mẽbra principalia sunt in ultio debilitatis: et maxime os stoi in hac cpõe mastix ñ obmittat. Sz rosa ñ est hic cmendanda pp sui fritẽ et sic. qualis sit cfortatiua. Sz sticados est ultimũ i hac cpõe qualitate et pprietate. et quadmod in hoc cãu flobotomia inhibetur et uomitrõe eadem Sz qñ humores mucillaginosi sunt in musculis et sanguis uenarum est mundus: tunc ñ timẽde sunt res multum calide et urinam puocantes. ppea qr tunc non est timendum ut humor in mẽbris spgat. Et. G. hic utit medicina ex pulegio facta: et mihi multum placet illa aut ei similis. Et scias q mihi ñ fuit necẽ narrare hic signa significãtia dñium humorum istorum: nec signa significantia qtitatẽ nec locũ: iõ qr oia sunt tibi nota in libro signorum. Et tu debes cfidere i uria in cogñe generum humorum q inter musculos sunt. qtitatem debes sumere a regie antecedente a cplone a tempore et etate: et a aliis rebus in libro signorum dictis. Sz labor apositus et extensius de necitate pueniunt a sanguine multo. iõ cueniens est patientẽ primitus flobotomare et autumando qtitates fm tps et etatem et cplonẽ sicut in libro de ingenio sanitatis docet. Et sũt distinguenda membra in euõe istius laboris: ita q si in capite grauitas affuerit cephalicam flobotomare debes: et si in mẽbris mediis basilicã. et cũ ambas ctinuerit ptes mediana erit flobotomanda.

Capitulũ de cseruatõe corporum tempore pestilentie aeris.

In hac pticula adhuc narrat remãsit corporum pseruatiõem ab egritudinibus ab aere pter nãm. Et dicimus breuiter q aer ut alibi dictum est pmutat aliñ in qualitate: et aliñ in sba sua: sed cum sit in uno aut alio: tunc prepata sunt corpa recipere egritudines similes illi cploni. tamẽ oia corpa ab istis dispõnibus non ledunt sed solum nocent corpa prepata. nam si eẽt hoc oibus cõe egrotarent oẽs in aere supradicto. Idcirco considere debemus i regie uli oẽs has ctinẽti pmutatões: hoc est in aptione oppilatõnum et in resistẽdo cãis putrefactõis ex toto. et cũ dico q oẽs has pmutationes ctineant: intendo pmutationes que in substãtia sunt. Sz pmutatio que in qualitate exit in una uz aut in pribus regimen ipis qualitatibus criũ esse dz. et hoc regimen pticule est. Ubi gra: si ẽ distempatus in caliditate et sic. cum fris et hu. regi debz: et degere in septemtrionalibus locis in quibus ad hoc aer reprimat roratione aque et foliis aromaticis huis. et sic oibus aliis qualitatibus excedentibus criũm apponatur. Et si magna caliditas non obstaret leuiter euãnde eẽnt superfluitates que in temporibus illis eẽnt generate. Sed aeri corrupto in substantia sil'r resistendum est euõnibus ul'ibus: et cum resistentibus epidimie a tota spẽ: et utantur cibis fris et sic. a putrefactione remotis sicut aceto et lentibus: et aromatizare aerem cũ rebus resistentibus putrefactioni sicut cũ costo. storace: et galbano. Et terbentine inest pprietas in hoc casu: et tyriaca maior isti tempori epidimiali multum resistit: sumendo ab uno characte usq ad. 3. i. et p' non dz comedere nisi celebrata in omibus membris digõne: et hoc fit spacio. 9. horarum. Bolus armenus et terra sigillata in aere pestilentiali magnum pstat iuuamentum. et p nomen auenzoar odor urine ircorum confert multum: et dr q ex aloes duas ptes croci et mire ptẽ. i. de quo sũatur omni die pondus. xij. charatorum. cum. 3. i. uini. aqua mirti iuuat multum: et nõ ẽ inuẽtus adhuc aliquis qui hac medicina sit usus qui a pestilentia non securetur. Sed in corruptione temporis calidi debent eligi loca alta in quibus regnet uentus septentrionalis aerem mundificans. Sed si sit corruptio in substantia tota: habitandũ est in domibus terraneis et cauernosis: et loca alta uitare: et uitare oẽs fructus humidos: et tunc necẽ ẽ ut oẽs pisses tunc temporis penit' sint nociui: ob hoc qr sãguis ex istis reb' gnãt' ẽ cite cõruptõis. Et sil'r oẽs carnes excepti uolucribus mõtãis sicut pdices et sil'es istis. et ul'r res uẽtrẽ lenificãtes hoc tpr optie sunt: quadmodũ tamaridi: uiole: cass. et mãna. et q dictũ est in hac pticula fm nram intentionez sufficiens est.

Explicit liber sextus colliget.

Incipit liber septimus q est de curatione egritudinum qui dicit in capitulo primo q̄ est intentō i mala ꝯplone mālī ꝛ nō mālī.

l Iber medicatōis q de ingenio sanitatis ītitulaṫ: dicim⁹ ꝙ ob hoc ꝙ reꝝ ꝯ nām sūt due spēs .uꝫ egritudines. ꝛ accidētia ꝯñtia egritudines: ꝛ iteꝝ egritudinuꝫ sūt due spēs. uꝫ egritudines ꝑprie ꝛ prime ꝯ siṁes ꝛ composite ṡario: ut sunt a malicia octo spēꝝ male complexionis mālis ꝛ. nō mālis. ꝛ sunt egritudines ꝑprie membris officialibus. Videṫ nobis ut narremus incipiendo prius a uia de ingenio sanitatis a remotione egritudinum ꝑpriarum membroꝝ ꝯsimilium si sint māles aut ñ māles. ꝛ postea ingenium remotionis egritudinū membroꝝ officialium. ꝛ ultimo curatōem accñtium pcurremus. q̄ꝛuis in medicatōe egritudinum contineatur: qꝛ p remotioneꝫ egritudinis accidentia remouentur. Et uolumus primo narrare egritudinū membroꝝ consimilium curationem materialiuꝫ ꝛ non materialium. ꝛ postea unam q̄ꝫque spēm intendimus ptractare. ꝛ hec nobis uṙ ordinata distinctio. Et dicimus ꝙ intentio in mala complexione non materiali est unica sola hoc est ut ad suam reuertatur naturaꝫ: ꝛ hoc non fit primo ꝛ substātialiter. nisi p ꝯ̄rium p ꝙ male complexionis remouentur spēs: ꝛ est cibi ꝛ medicia ṡm plus male complexioni egritudiali sua prima uirtute resistentes. uerbi grā. si mala complexio sit calida ꝛ sic. remouetur p cibos frigidos ꝛ humidos ꝛ medicinas. Et qꝛ diximus ꝙ remotio male complexionis non materialis primo ꝛ substantialiter a contrario remouetur. Dicimus qꝛ ꝯuenit alñ ut a simili per accidens similiter remoueatur: sicut aqua frigida malam remouet complexionem frigidaꝫ: eo ꝙ claudit poros ēt inspissat cutim: ꝛ sic calorem intrinsecum fortificat: ꝛ hec medicina multum est timenda: ꝛ ñ dꝫ fieri nisi in necessitatis tp̄e. ꝛ maior ps medicoꝝ qui ea utuntur errant ut postea oñdemus. Sꝫ intentio remotōis male ꝯplōnis mālis duabus rebus exit. una ē ut malus humor euacuetur: alia est ut mala ꝯplō m̄bri rectificeṫ q̄ relicta est a mala m̄e ꝯpsione in m̄bris. Euacuatio duob⁹ fit mōis. unus fit ꝯ flobotomia. ꝛ alius fit p farmaciā secessiuaꝫ aut uomicatām: aut urine ꝑuocatiuam: ꝛ p clistere ꝛ sudorem quas oēs opōnes opantur medicine cum suis uirtutibus ṡis ꝛ tertijs ꝛ ꝑprietatibus. q̄ꝫadmoḋ mala ꝯplō prima remoueṫ uirtutib⁹ primis: ꝛ alñ fit euō p ieiuniū exercitiū: balneum: ꝛ fricatōnem. Sꝫ euōnē p flobotomiā rōe ꝛ experimento cognoscere possum⁹. ꝛ iuuamētum ab expientia cogtū manifestū est. Sꝫ iuuamētū rōe cognitū duob⁹ exit mōis. un⁹ mod⁹ ē qꝛ oñsū ē ꝙ medic⁹ sēp seq dꝫ uiā nē. sꝫ dicimus ꝙ nā sanat p fluxū sanguinis egnes sāguieas multas ꝛ eaḋ rōe inuenim⁹ iuuamentū medicinaꝝ laxatiaꝝ. Scḋs modus ē ꝙ ipṡe est ut alñ cib⁹ ꝛ pot⁹ supflue ñ sumāṫ: ita ꝙ in corpe sāguis supfluus aggregeṫ. aut alter humor: ꝛ supflua indiget euōe. ḡ necia est flobotomia aut farmacia aut euō alia. Sꝫ ieiuniū ꝛ exercitiū in hoc casu suffitientiā ñ hñt qꝛ nimis minuūt paulatiue ꝯpatōe hita ad hanc repletioneꝫ q̄ est ṡm uasa. Nam accidere posset sicut accidit illi qui somniabat in balneo sāguiño balneari ut dictū est supi⁹ in libro signorū sicut dicit. G. uñ cognouit sanguinē in sua ꝯplexione habundare: ꝛ iō flobotomia sibi fieri impauit: ꝛ ꝯsilium hñs ab alijs medicis sequentibus uiam erasistratis ei ꝓhibuerant minutōnem: ꝛ iniunxerunt sibi abstinentiam. ꝛ abstinendo facta fuit dissolutio humoꝝ: ꝛ inde dultiplicatus fuit calō ꝛ extinctus fuit sicut extinguiṫ lampas ex multitudine olei qñ superhabundat. Sꝫ qñ dꝫ quelibet istarum euacuationum fieri aut una plus altera hoc uolumus determinare in primis. ꝛ postea redibimus ad curationeꝫ uniuscuiusqꝫ spēi singulariter male ꝯplexionis post narrationem rerum significantium manifē faciendi uel non faciendi ṡm quantitatem euacuationis ꝛ rectificationem male complexionis: ꝛ hec sunt natura egritudis: ꝛ uirtus: ꝛ ꝯplō ꝛ etas ꝛ tp̄s ꝛ alia que remorari debēt. Et dicimus uł ꝛ ꝙ euacuatio non dꝫ fieri nisi cū humores cursum nē egrediunṫ in toto corpore aut in uno membro. ꝛ hoc aut quali

tate aut q̄ztitate aut ambabus. A q̄ztitate uero puenit spēs laboris extensiui que est repletio f̄m uasa. Sed repletio f̄m uirtutē a q̄ztitate ⁊ q̄litate puenit: ita q̄ uirtutē nutritiue ⁊ motiue agregantur: ⁊ ul̄r omnes uirtutes opatiue. nam q̄n debilitant̄ uirtutes tunc opōnes in humoribus nāles nō fiunt. ⁊ f̄m plus hanc repletionem sequit̄ labor ulceratiuus pp humorum maliciam qui in hac spē repletionis existunt. Isti sūt euacuationis modi superfluitatum que in toto sunt corpore q̄n in uno membro. Sz locus in quo flobotomia dz anticipare in q̄ztitate q̄n omnes humores in q̄ztitate ex cursum nālem augmentatur: ⁊ hoc non puenit nisi cum augmento sanguinis q̄ztitati uo⁊ob hoc q̄ humores in ipo sunt in potētia: ⁊ ista augmentatio f̄m plus laborem p̄stat extensiuum. Sed locus cui minus necessaria est euacuatio flobotomie est q̄n humores ex cursum nature in quantitate: ⁊ qualitate egrediuntur. Et maxime hic conceditur flobotomia q̄n humorum qualitates qualitati sanguinis non repugnāt: neqz ēt a substantia sanguīs elongant̄ hoc est q2 nō sunt crudi ⁊ mucillaginosi. Et aliquando flobotomia p accidens fit sicut fit per fluxum sanguinis narium: ⁊ ppter fluxum emoroydarum ⁊ simile Sz hoc q̄ztum possumus uitare debemus. ⁊ aliq̄n hec spēs euacuationis fit pp attractionem materie de membro ad membrum sine intentione euacuationis ipius ex corpore. ⁊ ut plurimum hoc fit q̄n sanguis est paucus sed tam̄ maliciosus existit. Et al̄n in hoc ambe intentiones agregāt̄: hoc est ut euacuetur ⁊ subtrahat̄: ⁊ tūc pp hoc istud facimus ut euacuemus m̄am egritudinem facientem: ⁊ p̄seruemus ne augmentet̄. Et scias q̄ q̄n intendimus solam euacuatōez tunc a ppinqua pte membri euacuamus. sz q̄n subtractionē ad diuersam intendimus ptē: tc a remotiori trahi⁊ pte. Sz q̄n ad ābas ptes intendere debemus aut ad unā magisq̄z ad aliā hoc in s̄b seq̄ztibus dicetur Et pp hanc diuersitatez intentionis diuersa sunt loca uenaz in fl̄otomia. Et ppea ī q̄busdam egritudibus intendim⁹ fl̄otomare basilicam: ⁊ al̄n cefalicā. ⁊ in q̄busd̄ mediana ⁊ al̄n fl̄otomaz⁹ dextrā ⁊ al̄n sinistrā sicut declarabimus. ⁊ hec sunt loca ex q̄bus euāt̄ sanguis Sed locus ī quo farmacar̄ conuenit in primis est q̄n humores exuberant sola qualitate: hoc p̄seruato ne sint de nā prius dicta: ut nō sint crudi aut mucillaginosi. nam tunc incisio ⁊ digestio p̄cedere debent. Et pp hoc in anticipatione fl̄otomie ⁊ farmacie est considerandum. Rasis dicit q̄ expientia multotiens uidit in matrestuz. i. in hospitali plureticos fl̄omatos ante farmaciam ⁊ mortui fuerunt. ⁊ mihi uidr̄ q̄ hoc fuit ppea q2 mala m̄a in pfundo corporis in multa erat q̄ztitate: ⁊ q̄n detecta fuit ⁊ ad actum pducta pdidit patientē. Et aliquando necesse est anticipare fl̄otomiam pp multam necessitatem eo q̄ incontinenti liberantur Et est sciendum q̄ debem⁹ incipere ab eo q̄d magis neciuz eē uī: ⁊ nr̄ karissimus alhumeron ⁊ Auenzoar dicit q̄ non dz fieri flobotomia nisi post corporis mōdificatōnem. Et hoc est q2 q̄n uene a sanguine sūt euāte sugūt supfluitates malas ad nutriēdum ineptas: ⁊ ab hijs malam acquirunt complexionem: ⁊ in tantū erit flobotomia cā maioris p̄stipatōis uētris: q2 m̄bra euāta sugēdo supfluitates feculētas magis exsiccāt. Et scias q̄ ē differentia iter medicinā mollificatiuā ⁊ laxatāz: eo q̄ laxatā est cum attractione: ⁊ mollitiua cum mollificatione. ⁊ similia huius sunt que expellūt feces solum. sed q̄n hūores qualitate peccant. s. ut sint grossi uel uiscosi. tunc non ē cōueniens flobotomia neqz farmacia. de flobotomia manifestum est. Sed de purgatione q2 humores si sunt uiscosi ⁊ grossi sunt inobedientes. ⁊ iō medicina trahet bonos. mali autem remanebunt. Et. G. quando euacuare uolebat ante aduentuz febris cum medicinis calefactiuis ⁊ incisiuis euacuabat. ⁊ quando febricitabat faciebat hoc cum fricatione ⁊ medicinis subtiliatiuis habentibus calorem modicum. ⁊ hoc iam declaratum ē in libro conseruationis sanitatis. ⁊ q̄ fit cum febre declarabitur in libro febrium. Preterea farmacia p accidens fit al̄n q̄zadmodum fl̄otomia. sicut q̄n dam⁹ farmaciā ut humorē trahamus q̄ cā fluxus existit. ⁊ hoc quamuis resistat cē egritudinem tamē augmētat

Et ego in sequētibus explicabo utꝝ p silr̃e
aut p ꝯ̃rium Clisterijs utimur qñ supflu
itates solū ex intestis trahē itendim⁹ aut p
uiā trahēdi mā̃ȝ ad oppoitā ptē: ⁊ sic aliq
laudant uomitū in egritudinib⁹ ptiū inferi/
oꝝ: sic ⁊ farmacia i egritudib⁹ ptiū supioꝝ
laudat. ⁊ aliq sunt faciētes clisteria qñ ñ
pñt ꝛecipe medicinā laxatinā: uel qñ ipam
infirmus deglutire ñ pōt: aut pp lesioneȝ
ipius epis uel stoi qꝛ ledūt ex trāsitu eoꝝ
Et balneū utplurimum humoꝛes sub/
tiles euāt. ⁊ ppea in passionib⁹ ex grossis
humoꝛibus fieri ñ dȝ nisi pcedat digō: qꝛ
ex hoc ifusio toti⁹ coꝛpis seqt: ⁊ foꝛsā pꝛi
cipaliū mēbꝛoꝝ: ⁊ fames ē una ex spēbus
euōnis: ⁊ maxime in egnibus i quibus sta
tus ⁊ crisis suntꝓpinqua. Isti sunt mōi
euōnis male ꝯplr̃onis mālis ⁊ nō mālis.

De quo mōl ⁊ qñ dȝ fi euō ⁊ curatio.

Einceps dō qualr̃ ē i. s̃. dictū agēd
est fm magis ⁊ min⁹: aut qñȝ nulluȝ
fi dȝ: ⁊ maxime in euōibus ⁊ curationib⁹
q̀ fiunt p ꝯ̃riū. nā in pluribus locis euō et
alie ꝯ̃rietates ñ ꝯpetunt q̃zuis nā egritudi
nis illud requirat. Et dicimus ꝙ nr̃a i
tentio in remotione male ꝯplr̃onis nō mā
lis est ut rectificet: ⁊ hoc fi ñ pōt nisi p ꝯ̃
rietatē curātū in gdu exit⁹ illi⁹ ꝯ̃rietatis a tē
pamēto. Sciend̄ ē ꝙ ut cogscat mēsura di
stempantie illi⁹ coꝛpis oȝ. ⁊ hoc cognosci
ñ poterit nisi qñ illi⁹ coꝛpis ꝯplr̃o cognita
fuerit sana: etas clia: tpꝛs āni: regimen ⁊ ꝯ
suetudo. silr̃ uirtus: cā: ⁊ accñs. ꝓpea qꝛ in
mlr̃tis locis nō attendit cē nec ꝟtuti: nisi qñ
cā male ꝯplr̃onis mālis exit. Sȝ qñ mala
ꝯplr̃o non mālis ē in aliquo singulari mē/
bꝛo tunc mr̃a curatōis p ꝯ̃riū sūlt a mbꝛo
ꝯplr̃oe ⁊ ab ipi⁹ iuuamto ⁊ a colligātia ipi⁹
⁊ a situ ipius: ⁊ ab ipius sēsibilitate: ⁊ a
lijs cognitis rebus. Sed modi curatio
nis male ꝯplr̃onis mālis ob hoc qꝛ intētio
sola est in supflui euōne ⁊ in alio nō ut re/
cte ꝓcedat. Sciēd̄ ē cās q̀ illas gnānt sup
fluitates. ⁊ si a nā ꝯpplr̃onis coꝛpis ꝓueni
unt aut nō: qꝛ in aliqb⁹ coꝛpib⁹ homoꝛes
supfluūt ab eoꝝ naturis: ⁊ i qbus d̄ ab eta
te: tpꝛ āni: aē: ⁊ nutrimto: ⁊ regie: ⁊ a pur
gatōe eoꝝ q̄ ex coꝛpe purgari solebant: ut

sunt sanguis emoꝛoydaꝝ ⁊ mestru⁹: ⁊ pꝛi
uatio ꝯsueti exercitij: ⁊ negligētia euōnuȝ
⁊ ēt uirt⁹ opat in hoc genere multū eo ꝙ i
maiōi pte nā egnis ꝯ̃riat euōni. Per uirtu
tem intelligo uirtutes opatiuas: sicut uirt⁹
expulsiua: ⁊ uirt⁹ nutritiua: ⁊ uirt⁹ motiua
Et alñ mo⁹ euōnis ulr̃is accipit a mbꝛis i
firmis ⁊ maxime a pꝛincipalibus: ⁊ opōēs
hñtib⁹ pꝛincipales. sicut ab illo q flr̃otomia
indiget ⁊ oꝛis stoi debilitatē hȝ. ⁊ ēt qñ i
tendim⁹ euāre aliud mbꝝ ex mbꝛis coꝛpo
ris. aliqua sunt recipientia demrōem a lo
cis suoꝝ sboꝝ ⁊ suaꝝ coicatōnū ⁊ iuuamē
toꝝ ⁊ suaꝝ sensibilitatū. ⁊ forme dispōis
⁊ mōi mbꝛoꝝ toti⁹ coꝛpis: eo qꝛ polr̃e ē ut
coꝛ⁹ demostret sup euōe ⁊ foꝛsā ꝙ non: et
hoc est qñ i coꝛpe ñ inuenit replr̃o ulr̃is ni
si in uno mbꝛo solū. Et ipr̃gnatio in mulie
ribus est ex reb⁹ significantib⁹ euōem uel
ipius pꝛiuōem: ⁊ hec sunt q̀ significāt in ꝯ̃
rietate faciendi medicinā uel ñ: ⁊ si purga
tio fieri dȝ uel ñ. Et nūc dōa est sig q̀ sūlt
a duab⁹ reb⁹. s̃. dictis. i. ab euōne ⁊ cura
tione siue attractōne p ꝯ̃rium qualiter d̄
dent fieri. Et incipiamus a curatione p ꝯ̃
rium. ⁊ dicamus quod a medicis dictum ē
ꝙ quando complexio aer tempus anni. ⁊
similia cum egritudine conueniunt. tunc ñ
est egressa complxio a nā ꝓpria nimio exi
tu. uerbi gr̃a: iuuenis calide ꝯplexionis in
regione calida. ⁊ tempore āni calido ⁊ di
eta calida cui supernenerit causon. non e/
rit iste a suo naturali ordine multum pmu
tatus. curandum tamen erit cum rebus in
frigiditate remissis. Et quando huius ꝯ̃ri
um accidit. tunc multa facta est elongatio.
⁊ iō huic resistendum erit maiori ꝯ̃rietate
uerbi gr̃a sit homo senex frigide comple/
xionis in regione frigida cui superueniat
causon. fm illos indigebit multum in frigi
ditate distemperata. Et ego dico ꝙ ma
xime apparet ꝙ non uerum dicunt quod
manifeste uidemus per seusibile argumen
tum qꝛ iuuenis supradictus qui causoneȝ
patitur curari non poterit nisi cum rebus
hñtibus in fine uel intensam frigiditatem
sicut cū aqua cucumerum ⁊ cāfore. Et se
ni supradicto si talia ꝓpinent calor nālis
ipius extinguetur ⁊ moriretur. Et dico
ꝙ illud quod ad hunc erroꝛē deducit eos

est una regula generalis quam posuerunt sine discretione p̄cisa in gradu elongatōis senis a suo calore nāli ad ex̄neū calorē cum equalem portōnem posuerunt cū elō gatione caloris iuuenis a suo calore naturali ad ex̄neū. Et maxime qñ dixerunt ꝙ maior est elongatio. nā hoc ipo͛e est. nam tu scis ꝙ calor ex̄neus a nāli ramificatus est. ꝛ si possibile eēt ut equalis eēt elōgatio. tunc uere necio ſm uiam curatōis p cō plexionem eēnt refrigerātia multū fortiora in corpe senis qi ad tertiū g̃. sed hoc in se ipo ueritatem ñ hꝫ. Ob hoc ponam⁹ iuuenem co͛ricum calide ꝯplonis in p̄rio g̃. ꝛ supueniat ei febris q̄ ip̄m transferat ad ſm g̃. caloris tunc iste ñ est elongatus a ꝓprio calore uel ꝯplexione nisi ad unum g̃ tñ cū reb⁹ in ſo g̃. fris curari nō poterit. ꝛ hoc est pp forté pmutationem q̄ꝫ medicine pcipiūt i corpe iunioris ad substātiā igneā eo ꝙ elongat⁹ est a suo tempamento pp fō titudinem caloris extranei. Sꝫ si seni. s̄. dicto frō in primo g̃. supuenerit eg̃do ip̄m pducens ad ſm g̃. caloris: iam elongat⁹ ē a sua ꝯplexione nāli magisq̄ꝫ iuuenis p̄nominat⁹. q2 iuuenis est elongatus p unū g̃. sed senis elongatio est duoꝝ graduum aut pluriū. Et pp hoc si possibile eēt ꝯcederēmus ſm elongatōem fieri ꝯ̄riū nociuuꝫ respectu ꝯsiderationis finis ſm diuersitatem s̄bi. ppea q2 qi impossibile est senem ad illum gradum puenire. ꝛ si puenire incohoaret anteq̄ꝫ ad terminū illuꝫ attingeret moriretur. ꝛ si sanatur ſm elongatōem supradictam bonū finē nō ꝯsequeret. q̄ꝫuis aliq̄ꝫ tulū uiuere possit. q2 medicine eidē ꝯuenientes ꝯplexionē m̄broꝝ suoꝝ radicalium pp ip̄aꝝ fritatem lederent. ꝛ sic a tempantia magis elongarent. ꝛ multa elongatio tē pantie cā mortis ē aut eg̃nis. ppea ſm eorū dictū medicine iuuenis ꝛ senis frē d̄bēt eē in eod. q2 si unū cor⁹ calidū ē sup calefactū usq̄ꝫ ad ſm gradū ꝛ cor⁹ ſm ē sup calefactū usq̄ꝫ ad ſm gradū unū cor⁹ calius alio fi est. Sꝫ scire debes ꝙ si iuueni medicine frē adhibeant ultra suā ꝯplexionem nālem q2 ei ñ nocet imo ꝓsunt eo ꝙ ip̄ius uirtus fortis erit ad eas pmutandas: ob hoc ad gradum corrumpendi nām non puemiunt sed ip̄am ad tempantiam reducūt

quod seni non accidit pp ip̄ius membroꝝ radicalium frigiditatem. pp hoc sufficit seni qui febrem calidissimaꝫ hꝫ medicina frigida in ſo gradu p rōnes supradictas. ꝛ ēt q2 corpus senis potentiam non hꝫ conuertendi medicinas ad substantiam igneam q̄ꝫadmodum iuuenis corpus. Et si queratur quomodo possit seni tāta febris caliditas aduenire. R̄ndemus ꝙ fieri pōt pp diete sue inordinationem. nam si dieta conuenienti uteretur impossibile eēt ut talem incideret febrem. ob hoc q2 egritudines ut dictum est in libro egritudinum nō nisi duabus fiunt causis aut a ꝓpria complexione membri mala. aut a rebus aduenientibus ab extrīseco. Et qñ complexio ꝛ aer ꝛ regio ꝛ etas ꝯ̄ria erunt egritudini senis. tunc⁹ non remanebit eius cā nisi regimen ꝛ dieta. ꝛ ꝙ ex pte temporis anni cō sideratur. intelligitur a natura partium tē poris anni. Et ul'r quando aer ꝯ̄rius est egritudini tunc bonum est infirmo ꝛ gaudium medico. ꝛ si aer p se talis non existit tē medicus artificialem facere dꝫ. Et mod⁹ medicationis qui sumitur a consuetudine ire utrum fieri debeat aut non aut q̄ꝫtum fieri debet est sicut potus aq̄ frigide in igne ardenti. nam si infirmus assueuerat potuꝫ aque frigide in tempore sue sanitatis sine lesione secure possumus dare tempore egritudinis q̄ꝫuis epar ꝛ os stoi hāt frm̄. ꝛ si hac assuetus non fuerit aqua frigida eiō nullo mō ꝓpinetur. ꝙ si necessitas nos ad hoc cogeret ad hanc dandam tunc minorem dabimus quantitatem ꝛ minus frām eo ꝙ consuetudo complexionem in simile conuertit paulatiꝫ ꝛ longo tempore hanc consuetudinem acquirendo. Sed qñ ꝯ̄riū subito fit ꝛ ſm multū nām cōrumpit. Et h̄ est una uirtus pp quam nā intellexit gradatim p tempora anni de uno ꝯ̄rio ad ꝯ̄riuꝫ transire. q2 si subito de calido ad frigiduꝫ de frigido ad calidum transirꝫ nā tollerare non posset. ꝛ ꝓpter consuetudinem dictum est a quibusdam ꝙ quidam paulatim sumpserunt uenenum ac gradatiꝫ ꝛ cōuersum fuit in eis ad cibum ꝛ in habitu siñ nocumento. q̄ꝫuis ita dicant. tam̄ ego ñ cōcedo imo argum̄to demrātio: ꝛ in epil'la tyriace ꝛ ueneni reprobaui q̄ꝫ ad glauconē

transmissi. Sed q̄ dn̄t ⁊ ꝯcedo q̄ medicus de una medicia ad aliam permutar̄ debꝫ qꝛ si solū una uteret̄ medicina poſſe eēt q̄ nā in hitū ꝯuerteret̄: ⁊ in corpe debitā nō faceret opōeꝫ: sed uirtus consideranda ē i eo q̄ fieri dꝫ in euōne ⁊ in medicatione q̄ p p̄riū fit. Sꝫ in euōe manifestū ē q̄ tenō uirtutis dꝫ attendi: sed in alteratione ē sic balneatio aque frē in ethicis q̄ ꝓdest. Sꝫ si diu assuefiant membra ledet principalia ⁊ mortem inducet. sicut dicit. G. q̄ uni accidit iuueni malā ꝯplonē ñ mālē hñti i stō cui medici aquā uitabant: ⁊ ipe pp nimiaꝫ aque auiditatē mag̃ elegit mortem q̄ꝫ uitā ⁊ multam aquā frām bibens: subito a mala ꝯplexione stoi euasit: sed pp aque frigiditatem remansit ei insensibilitas quеđ ipꝫ in transglutiendo impediens ⁊ sic mortuꝰ fuit. Sed male ꝯploni que est cū materia necesse est duas spēs medicatōis aggregare. ⁊ alñ sig̃ sumit̄ ab alteratiōe male ꝯplexionis p̄ria signi q̄ sumit̄ a mā. Ubi gr̄a febres putride: ⁊ max̄ que de mā cruda ⁊ grossa inq̄ꝫtū sunt de mala ꝯplone calida ⁊ sicca indigent humectatōe ⁊ refrigeratione. Sꝫ ꝯsideratiōe coctōis malum nocumentū importabunt. ⁊ hic bona medici discretō neciā exit: circa quā plus insistere dꝫ Ubi gr̄a qm̄ illud qđ plus necium febri flematice exit est euō matariei: ⁊ in febribus colericis est accn̄tibꝰ obuiare. ⁊ qñ ambo equales in dubitatione existunt. tunc ābo eq̄lr̄ curar̄ debes. Sꝫ qñ accn̄s ñ timet̄ tē studeas cāꝫ totaliter remouere: qm̄ taliter ipm curabis ꝯplete sili rōe in egritudine: ⁊ accn̄tibus eg̃ni p̄rijs: sicut ē febris ⁊ sincopis: qꝛ tu scis qualiter curāi debent. eo q̄ in febre necesse est infrigidare ⁊ i sincopi calefacere: ⁊ sincopis indiget nutritiōe ⁊ fe. euōe indiget sicut dicturi sumus. Et hic scire debes q̄ accn̄s qđ eg̃ni p̄riat̄ nō seq̄t̄ nisi eg̃nem que p̄ria est prime egritudini ut ē sincopis ex in anitōne q̄ p̄ria exit Sed qñ cā male ꝯplonis ñ est mālis: hec manifestatio ibidem ñ repit̄ ut in effimera ⁊ ēt qñ accit mala ꝯplo ab extrinseco: qa tu scis qualiter curari dꝫ. Hee sunt signes que sumūt a mala ꝯplone totiꝰ corporis Sꝫ qñ in uno mbro eg̃do singl̄is exit: tūc sig̃ sumit̄ ut dictū ē a mbri ꝯplone. Ubi g̃.

qñ cerebro euenit mala ꝯplo frā: signum ē q̄ hec eg̃do ē leuis: qꝛ pauca fcā ē elongatio a sua ꝯplone nāli. ⁊ tunc dꝫ curari cū medicis debilē calorē hñtibꝰ: qꝛ tunc alia mbra sunt infrānda ⁊ ñ ipm cerebꝝ. ⁊ hec est ꝯpō iuuenis ⁊ senis q̄ꝫadmodum. G. diximꝰ. ⁊ qñ indiges calefactōe cerebri tunc calefac ipm sine timore: ⁊ si uis infrārе illud facias cum timore. Sꝫ alia mbra frā sicut sunt nerui ⁊ similia: si infrānt̄ calefac ipa sine timore: ⁊ qñ sunt refrigerāda ñ calefacias iteꝝ nisi cum timōe ad hoc ut non trahas ipum de sua ꝯplone. Et sicut diximꝰ de hijs eodē mō facias de siccis ⁊ huis: qꝛ corpibus non accit nocumentum nisi ex pte ell̄ dñantis sup ipa. Et qñ sciueris q̄ iuuamentū membri magnum ē in corpore: ⁊ erat. s. membꝝ ex principalibꝰ que magnā hñt opōnem: arguas augere uirtutem ipius sup omnia: ⁊ hoc non dico nisi pp comunicationem membroꝝ principalium quam hñt cuꝫ corde: q̄ est fons caloris ⁊ minera uite. ⁊ iō non oꝫ mltiplicari p̄rietatem in talibus membris: ⁊ ꝓprie qualitatem frām. Et pp hoc est timenduꝫ qñ accit epi complexio calida refrigerare ipm cum rebus que sunt in ultima frigiditate q̄ꝫuis manifestetur necesitas refrigeratōis ultime: ⁊ hoc dico ꝓpter principalitatem huius membri. Sed uerum dicimꝰ ex colligentia istorum membrorum recipitur demostratio ipsorum. Ubi gr̄a. non debemus refrigerare os stomaci maxima refrigeratōe qꝛ est colligatuꝫ cū cerebro frō ⁊ q̄ꝫuis sit calide complexionis q̄ est colligatum cuꝫ membro frigido. Et non debemus iterum refrigerare multum epar qꝛ ē colligatum cum corde. Et summa huiꝰ est q̄ quando uolumus facere contradictionem membrorum principalium in calore adhibeas curam de corde eo q̄ ipꝫ est colligatuꝫ cum hijs membris. s. principalibꝰ ideo qꝛ cor est omnibus hijs in potentia q̄ꝫuis sit unum in actu: sicut declaratum ē in libro sanitatis. ⁊ tempore quo erit ep male ꝯplexiōis cal̄e intendas in r̄frigerādo cor cum medicinis facientibus hoc: qꝛ possibile eēt q̄ cor eēt cā male complexionis epatis: ⁊ tunc rediret ad malignāđ cor. ⁊ pp h̄ ñ oꝫ reliq̄re cor iter alia mbra

Et non oz solum curare sup hoc.s. in refrigerando z calefaciendo z exsiccādo z humectando: sz ēt in oībus opōnibus forti bus.s.in opōnibus šis z tertijs. Sz dmostratio hꝰ loci subiecti: z hec ē maia: qz qñ erit mala ꝯplo sup corꝰ.i.in supficie cōporis non eges medicis fortis qualitatis. sz qñ est in corꝰoz te uti medicis fortibus eo ꝙ debilitat uirtus ipaꝝ pp transitum quez faciunt p alia membra. vbi g̃. sic est plo.

Capitulū de spēbꝰ euōnis. s. de flobotomia z farmacia.

Ucusqz diximus de demrōne medicinaꝝ p uiam ꝯrietatis. nunc uero loquemur de demrōne spēꝝ euōis: z ppriе duaꝝ spēꝝ. s. flobotomie z farmacie. Dico itaqz ꝙ qñ nã egñis sigt sup necitatem flobotomie necesse est ut puideat etas: et uirtus z aer z regīm z ꝯsuetudo. z si oia ista significant sup necitatem flobotomie: tunc secure minuas sine timore. z attēdas ꝙ ñ sit in corpore aliquod mēbꝝ lesū qd deneget flobotomiā. vbi grā. sicut ē os stoī frm̄ qd patitur nauseā: z ēt ꝙ eger nō diu egrotauerit pp ꝙ pdiderit uirtutez. Etas aūt que est ꝯueniens minutioni est iuuentꝰ z etas in qua minuit pter iuuentutez ē principium septimane sexte usqz ad septuagesimum annum. Ueꝝ minuere debemꝰ de q̃titate sanguis. i. minus exere de sanguine q̃uis sint hoies q tolerēt flobotomiā usqz ad octuagita ānos. Sz ñ dēmꝰ minuer usqz ad duas ānoꝝ septianas fm. G. q̃uis nã egñis hoc reqrat manifeste. Et dixit abomoron Auenzoar: ego minui unum meum filium trium annoꝝ z euasit a morte. Et uirtus qñ est multum debilis nō sufficit ut solum minuamus de q̃titate sanguis. sed ēt oz ut ꝓhibeamus flobotomiam oio. z si uiderimus ꝙ patiēs ñ pōt uiuere sine minutione: sicut accit in egritudinibus senuz facias cū tiore tñ. Tp̄s aūt ꝯueniēs ffoie est uer: z tp̄s estatis ꝓhibet ffotomiā pp debilitatem uirtutis in illo tp̄e: z pp resolutionem spūum. Ueꝝ si reqrat nã egritudinis facias euōnem sed in pua q̃titate. tp̄s uero iemis ꝓhibet ffotomiam pp coagulationez sanguis z pp grossiciē quam hz isto tp̄e. Tp̄s aūt autumni qz est ꝓpinquū estati in sua tempantia siccitatū z calitatis non est ꝯueniens ad ffotomiam pp siccitatē ipsius: z pp turbationem uentoꝝ: z pp debilitatem opōnum: z pp tp̄s calidū qd pcessit. Nec ita puat ffotomia oio. s. qñ nã egritudinis reqrat: sed minuendum est ex q̃titate. Et qñ intendimus ffotomare aliqd membꝝ corporis: z repletio solum fuerit in illo mēbro: tunc significat sup diminutionem q̃titatis sanguis. z iō necesse est ut trahamus fm q̃titatem illius loci in duabꝰ uicibus aut tribus: ad hoc ut non recipet damnū illud membꝝ si egrederet totū sil'.

Capitulum de farmatia.

Dbere uero medicinas laxatiuas ēt hoc significat sup q̃titatem euōis. z infans ñ dz euāri aliquo mō neqz decrepitus ēt: neqz dz euāri tp̄e estatis nisi ducat ad hoc necessitas magna pp siccitatem magnam tp̄is z calitatem ipius: z qz acqsiuit egritudini ꝯplexionem silem ꝯplexioni eius. neqz sūmenda est medicina tp̄e iemis eo ꝙ humores sunt duri illo tp̄e. Et medici laudauerunt farmaciam uere z autūno qz humores ñ egrediunt ut plurimum tp̄e autūni a nã nisi in qualitate solum. Hoies uero quos non cogit ad sūmēdā medicinā nisi ꝯseruatio sanitatis sūmer dēnt postq̃z pluerit. eo ꝙ pluuie frangunt siccitatē illꝰ tp̄is. Uerum est si comotio complexionis sup euacuatōnē medicine: est tp̄e i quo ē humor in ꝯpōne complexionis: tunc nō dz euāri nisi cum timore. sed cum erit ꝯriū minuas ex q̃titate. i. quando aliqs humō super habundauerit. Et consuetudo qdā operatur in hoc q̃admoduz in alijs. Quādo autem erit intentio euacuandi aliquod membrorum corporis significat sup euōez ipius: sicut diximus locꝰ subiecti z colligātia membri. vbi grā. quando uoluerimus euacuare cerebrum p uiam ffotomie minuemus cefalicam: qz ꝓpter maiorem colligantia cerebri cum cefalica q̃z cum basilica. z ēt qz colligantia adiuuat in euātione z cū intendimꝰ trahere ad ꝯria. vbi grā. cū nimis habūdāt mestrua apponimꝰ uētosas ad mamillas: z cū erit decursus superfluꝰ ex parte sinistra nasi apponemus uentosam super splenem. quando uō erit ex pte destra apponemꝰ epi. De loco uō appōis

fi est mēbꝝ qđ intendim⁹ euāre in alio cor poris fiat euātio in infio corporis ꝛ hoc ē meli⁹ eo ꝙ coadunaᷓ hic euō ꝛ attractō. ꝛ iō laudaᷓ uomit⁹ i egnibus exn̄tibus in in ferioꝛib⁹ corporis ꝛ faráciaꝫ in supioꝛib⁹ forma uero mbꝛi ꝛ creatio ipi⁹ demostrāt iterum super euacuationem ipsius. vbi g. nos scimus de creatione stoi ꝙ possumuſ euāre ipm p uomitum ꝛ solutionem uētris ꝛ scimus ēt de creatione epatis ꝙ euāmuſ ex gibositate p ꝓuocationē urine. ꝛ ex cō cauitate p egōnem. Et pp figura membri est consideranda in transitu medicie eo ꝙ n̄ est ꝓueniens apata ipoꝝ p ipa euāre p transitum medicie fortis p mēbra ipa. nec gule apata p gargarisma. Item nobilitas membri ꝛ ipi⁹ iuuamentum similiter ad cō seruandam suam nām nos inducit. ppea qꝛ tale mēbꝝ cum corde maiorem colligā tiam hꝫ. vbi gr̄a qn̄ epis apa in statu fuerit ꝛ tunc de iure res solutiue eēnt ꝓpinande inq̄ꝫtum apa exit. sed inq̄ꝫtū est in mbro ta li medicina a rebus hn̄tibus aromaticita tem n̄ dꝫ denudari. ppea mbꝝ multe sensi bilitatis fortes n̄ substinet medicinas. Sꝫ de mala ꝯplexione in seipa a qbusdā cre ditur ꝙ ꝛ ipa neget euōnem mēi facient ipam. ꝛ hoc n̄ est nisi in euōne q̄ fit p medi cinam laxatiuam solū eo ꝙ facit malā ꝯpl xioneꝫ habundare. Et iteꝝ dn̄t medici ꝙ non debemuſ euāre cū medicina laxatiua in principio febriū pp duricieꝫ hūoꝝ i illo tp̄e ꝛ ego declarabo hoc inferi⁹. Dicit y. mulier p̄gnās n̄ dꝫ flobotomari nisi qn̄ ēbrionis uirtus fuerit fortis. hoc ē a quar to mēse usqꝫ ad septimū. nisi humores fu erit furiosi ꝛ farmaciā ꝓcedit tc̄. Ego aūt dico ꝙ flobotomia qn̄ adest repletio q̄ em brio n̄ indiget non est mala sed farmatiam nō credo ad bonū puenire finē: imo necio ledit ēbrionē: eo qđ i se substātiā hꝫ uene nosā ꝛ fortasse faciet malos hu. fluer ad embrionē ut ipm ledāt. ppea medicie pur gantes st̄ medicine ꝓuocantes urinā. ꝛ ꝙ ꝓuocat urinā ē đ generᷓ ꝓuocātiū mestrūa ꝛ ꝙ mestrua ꝓuocat abortire fac. Et iste regule vl'es medicatōis male ꝯpl'ōis mā lis ꝛ n̄ mālis sic st̄ principia ꝛ ec̄a ad illđ qđ breuiter dicere uolumus i quālꝫ istaꝝ spēꝝ. Et nūc incipiā in curis vniuscui⁹ꝙ spēꝝ istaꝝ. ꝛ diuidā hoc mō: q̄uis isto mō n̄ ꝓcesserim in libro egnuꝫ: eo ꝙ h̄ uia hic utilis exit. Et dicam⁹ ꝙ mala cōplexio mālis aut n̄ mālis aut ē vl'is toti corpori ꝛ q̄ magis ē mala est febris. aut existit pti culis vni mēbro solū. Et q̄ mālis exit sūt due spēs. qm̄ aut in ꝯcauitate mēbri exn̄s aut in ipi⁹ substantia ibibita repietur absqꝫ aliqua grossitudine uel tumore in nāli mē bro euenienti: aut accidet membro grossi cies mala q̄ apa noiatur. Et incipiemus i mala ꝯpl'one vl'i. ꝛ post hoc de mala com plexione loquemur pticulari in quolibet mēbro. ꝛ post illud de apatib⁹ que illa se cūᷓ principiū in febrib⁹ ab effimera facieꝫ⁹

De cura fe. effi. in gnāli.

T dicimus intentio medicationis in illa due res existunt. vna ad rēouen dam calidā ꝛ sic. malā ꝯpl'onē q̄ est ipius substātia. ꝛ hoc fieri dꝫ infrāndo ꝛ humec tando. Et alia ut cē extrinsece febrē faciē ti resistatur. obhoc qꝛ hec fe. nihil aliud ē nisi mala ꝯpl'o n̄ mālis q̄ ut plus a cāis ex trinsecis ꝓuenit. Et mensura infrātionis ꝛ humectatōis in hac fe. ē ꝭm mēsurā reꝝ p ticulariū: sicut est ꝯpl'o: aer: etas ꝯsuetudo ꝛ regio: ꝛ cē ipam facientes. Et scias ꝙ refrigeratio in febribus p se ꝛ p accn̄s fit p se sicut p medicinas ꝛ cibos frōs. p ac cidens uero sicut balneari in aqua calida aut tepida: ꝛ maxᷓ i hac fe. fit: eo ꝙ p ipaꝫ in spūalibus uapores dissoluunᷓ: q nisi re soluerenᷓ cor⁹ nimis inflamareᷓ. ꝛ fortasse ad putridā conuertereᷓ. ꝛ pp hoc balneū est oibus cura ul'is. Sꝫ inter aquam exit diuersificatio ꝭm diuersitatē cāꝝ facientiū fe. ꝛ hec fe. ꝭm plurimum accit pp cutis dē pstationem ꝙ pluries accit ꝓpter frigus. aut ꝓpter in aquis stipticis balneationem aut ꝓpter necessariam balnei negligentiā aut pp totius corporis siccitatem: sicut illuſ accidit qui in aere calidissimo degunt. Et uere plurimum hec fe. accit habentibus complexionem calidam ꝛ siccam.

De cura fe. effi. in spāli.

T de hac pria loq uolum⁹ ꝛ postea đ ꝯpl'one ca. ꝛ hu. ꝛ ultio đ ca. solū

Et dicimus q̃ qñ accit pp cutis inspis
sationem: aut pp aquaꝝ stipticaꝝ balneati
onem medicatio p ꝑriũ illis erit balneatio
in calida aũ tepida aqua post declinatõeꝫ
paroxismi: ꝛ fricatõ utilis existit in exitu bal
nei cum oleo tepido i quo nulla stipticitas
repiatur: ñ est bonum balneũ reiterare ul
tra semel: sicut .g. faciebat q infirmum faci
ebat intrare bis ꝛ ter: eo q̃ hoc regimẽ ñ
conuenit nisi hominibus assuetis multum
balneari: sed embrocatõ post balneũ cum
aqua frã ut mihi uĩ itatã ꝯclusionẽ faceret
poroꝝ nisi pori nimiũ forent apti ant coꝛ⁹
eẽt nimis calefactum. Et melioꝛ cibus
q post balneũ est ꝓpinand⁹ si erit ꝯplonis
calide ꝛ sic. ꝛ tp̃s fuerit ca. est ptisana oꝛ
dei eo q̃ infrãt: ꝛ humectat: ꝛ adiuuat ad
expellenđ supfluitates p oẽs suas uias. ꝛ
pst h⁹ digõnem dandi sunt pisses petrosi:
carnes pdicuꝫ ꝛ filĩum. Et si aliũ fecerit p
oxismum balneũ ꝛ dietã hanc reiterare đ
bes. Et aliũ pp nimiã tristitiã ꝛ multaꝫ
iram: fit ꝛ pp multam in sole morã. Et q̃
pp iram accit maiori indiget refrigeratõe
q̃ꝫ illa q̃ pp uigilias aut pp tristitiam ꝓucit
ꝛ nulla istaꝝ indiget fricatione sed balñõ
solũ. Et q̃ pp uigilias ꝛ tristitiam fit maiõi
indiget humectatione somno ꝛ gaudio.
Et q̃ pp moram plurimam in sole accit in
diget refrigeratiõe: ꝛ ut longam in aqua
calida ꝯbat morã: ꝛ facta fricatione cum
oleis fris ꝛ inungat: ut oleo uiol. ꝛ simili
bus. Et qñ pp multam accit frãteꝫ balne
um intret calidũ. ꝛ balnei calid⁹ aer utiliõ
existit balneo aque. Et cibi tempati eẽ de
bent aut ad calitatem declinantes ut turtu
res coturnices ꝛ similes: ꝛ aqua mell' ual
de utilis est. cap̃ uõ talium oleo ro. inũga
tur: ꝛ alijs actu calis. q̃admodũ alijs fris
in actu inũgi debent Et scias q̃ vl'is me
dicina oĩbus pacientibus effimeram exit
balneũ exceptis paciẽtibus reuma pp fr̃s
Et in effemera ab apatibus inguinum aut
sub ascellaꝝ cãta: ꝛ si cã reumatũ calida fu
erit. dicit. g. q̃ balneũ intrare dꝫ: ꝛ hoc nõ
dicit nisi qꝛ sufficiens ẽ in humoꝝ subtiliũ
digõne: sed grossos dispget p totum coꝛ⁹
nec balneari dꝫ nisi post digõis ꝯplemẽtũ
Et uina aquosa alba aromatica omnibus
istis utilia sunt si bibere assueti fuerint: ita
q̃ post digõem bibantur: naꝫ plura hñt iu
uamenta q̃ꝫ aqua: nam uinum natatõem ci
bi in stõ uetat: uentositatem resoluit: urinã
ꝓuocat ꝛ sudoꝛẽ: aĩam letificat ꝛ adiuuat
nãm ad expellendũ supfluitates qñ paciẽ
tes hanc fe. debilitatẽ incurrunt digõnis
ꝛ max̃ habentes ipam ex uigilia uel tristi
tia. Sed que a fessitudine est tantum in
sua curatione indiget dieta uersus frigidi
tatem tendente. ꝛ ut cibetur quantitate ta
li que nauseam non inducat. Sed ille
q hãc fe. patitur ex fame ꝓpinanda sunt ei
cibaria ualde ꝛ cito digestibilia tendentia
ad frigiditatem ꝛ humiditatem. ꝛ pp hoc
si cibaueris tales in principio paroxismi nõ
febricitabunt. Sed si pp cutis fuerit ꝯ
strictionem in primis tribus diebus si fue
rit sufficiens fricatio sicut cum semine me
lonum. milij aut oꝛdei farina. aut fabe uel
oꝛobi. ꝛ que appꝛiãtur ꝓpina sicut sggibi
cum aqua ireos. capill'. ue. ꝛ uiol'. ꝛ si hec
sufficere non uidentur ꝛ fe. tertium transi
erit diem aut tu arbitratus fueris a princi
pio ut tanta fuerit in coꝛpoꝛe repletio: ut
ꝓpter fricationem ꝛ aptionem sine vniuer
sali euacuatõne egrum ledere posses. ob
hoc qꝛ tale medicamen in coꝛpoꝛibus pl'
nis plus oppilat q̃ꝫ apiat. ꝛ tunc medica
tio talium media inter effimeram ꝛ putri
dam eẽ dꝫ. hoc ẽ i flobotoĩa ꝛ coꝛpis mol
lificatõe. ꝛ hoc facias ſꝫ excessũ a sigñs ꝯsi
deratũ. ꝛ ſm q̃ ab expiẽtia ꝛ bonitate exti
matiue poteris pscrutari. qꝛ pp solã doctri
nã certificari ñ posses q̃ i vno quoqꝫ idiui
duo faciẽđ sit i q̃ꝫtitate ꝛ q̃litate i hac arte
ꝛ neciã ẽ in hac arte p̃ter vl'iuꝫ reꝝ cogñẽ
expientia pp quam pticularia principia hẽ
antur in eo q̃ in vno quoqꝫ indiuiduo fieri
dꝫ. Et scias q̃ ista principia scribi non
pñt oĩa qꝛ sunt infinita. ꝛ ista pars scientie
medicinalis nobis uetat pfectionẽ hẽre in
hac arte. eo q̃ mag̃ ẽ appꝛiata expiẽtie q̃ꝫ
rõi. ꝛ pp hoc dixit. y. ars longa ꝛ uita bꝛe
uis. Et egomet non studui in hac scientia
ut uideatur mihi ut sim sufficiens sicut uiđ
tur multis medicis nostri temporis q mul
tum elongati sunt ab eoꝝ intentõe exceptĩ
filijs Auenzoar ꝛ maxime aboaly ꝛ filio
eius abenarlam cui deus conseruet uitaꝫ
nam isti uere sunt in scientia medicinali.

Revertamur ad dictũ nr̃um ⁊ dicam⁹ ꝙ maioꝛ ps isti⁹ fe. a stipticitate ꝓuenit ⁊ siccitate. ⁊ maxime in complexionibus calis ⁊ ꝯplexiones siccas hñtibus. Et hec eis ñ ꝓuenit nisi qꝛ cibi pmutãt i eoꝝ stois ad fumositatẽ. ⁊ qbus supuenit eis flux⁹ uẽtris ⁊ pluribus eoꝝ qbus hoc accit. accit ꝓpt coꝛruptionẽ ciboꝝ ⁊ ipoꝝ moꝛdicatõem. Et alñ accit illis uentris ꝯstipatio ꝙ prauũ existit. ⁊ ꝯstipatio hec accit pp calitatẽ ⁊ siccitatẽ. ⁊ uirtutꝫ expulsiue debilitatẽ: et sic oꝺ ẽ de medicatõe uniuscuiusqꝫ istoꝛuꝫ per se.

De cura fe. effĩẽ qñ ẽ cũ fluxu uentris.

Et dico ꝙ illi cui accit flux⁹ uẽtris in ipi⁹ curatõe conseruatõ ẽ hñda. Ita ꝙ si humoꝛ educt⁹ ẽ ⁊ fluxus cessauit. fac ipm ingredi balneũ ⁊ ipm ciba cũ ꝯfoꝛtantibus stom: ⁊ ipm stom cum unguentꝫ ꝯfoꝛtantibus unge. Sꝫ cũ fluxus ẽ in statu melius ẽ ut in balneũ ipos ire ñ pmittas. hoc G. dicit. sꝫ noui medici medicãt fõtẽ fluxũ cũ balño. qꝛ dicunt ꝙ attractionẽ facit ad oppositam ptem. ⁊ q̃uis ita sit ñ ẽ ꝓpꝛia medicina sed ẽ p accñs. ⁊ iõ qꝛ ẽ p similitudis uiã. Et tu scis qꝛ ꝯ̃riũ dꝫ expelli p suũ ꝯ̃riũ. nꝫ hoc ꝙ posuim⁹ ẽ dimittenduꝫ Sed patiẽs ẽ ciband⁹ absqꝫ positione ipius in balneo. imo debes ꝯseruare ut rectifices ipi⁹ stom euõne cessante cũ lana ifusa in oleo absinthij ⁊ oleo ro. ⁊ si masticẽ ꝯtritã accepis ⁊ cũ oleo ro. miscueris ⁊ p̃dicte lane ifũderis multo foꝛti⁹ opabitur.

Et ultꝛ scias ꝙ in mñbꝛis pꝛincipalibus ñ ẽ supponẽda medicia actualꝛ frã. q̃uis potẽtialꝛ frã existat. Et si fuerit mlta ifflatio in oꝛe stoi misceas cũ istis oleis sucuꝫ extremoꝝ uitium ⁊ sucũ cotonoꝝ. ⁊ aliqui apponunt cerã ⁊ faciunt inde cerotanum. Et aliqui ex hac medicina mirant̃ ⁊ dñt ꝯ eger os stoi hãt mala complexione calida uiciatũ. cur. G. ponit masticẽ cũ oleo ro. ⁊ nos rñdemus ꝙ sig̃ hec recepta a mala ꝯplexione met sola. ẽ alia a signe recepta a complexione membꝛi. Obhoc qꝛ intentio medicationis isti⁹ mẽbꝛi ẽ cũ foꝛtificet cuꝫ medicis hñtibus aliqd stipticitatꝫ ut amaritudine ⁊ aromaticitate. Et pp hoc pꝛimi expimentatoꝛes non curabant debilitatẽ stoi nisi cuꝫ bijs supꝛadictis. Et possibile eẽ ut multis hoibus nocebant. eo qꝺ malam ꝯplexionẽ non considerabãt. sicut dicit. g. uni accit q malam complexionem hãt in stõ calidam ⁊ siccam. Multum g̃ considerandum est si mala complexio est tãta ut ipam nimium timeamus. studebimus solum in oꝛis stoi confoꝛtatõne. ⁊ si admiscebimus cum hijs frãs medicinas obseruato ut sunt illis siles in stipticitate. ⁊ tales medicine sunt multe. Sed si fluxus nõ cessauerit non desistas ipm cibare cum rebus stipticitatem hñtibus. ⁊ ꝼm q̃titatem fluxus ipm rege. Nam si paucus sit fluxus sufficit panis biscoctus cum zucharo uł suco ro. confectus. aut citonioꝝ suco. Et si multus sit foꝛtioꝛibus utere uel pane biscocto oꝛdei cum suco citonioꝝ ⁊ uinuꝫ pomoꝝ granatoꝛum est bonus cibus ꝼm. g.

Sed si cessauerit fluxus mica panis cõueniens est. Et si supauerit casus appetitus sũmat electuarium citonioꝝ cum aliq̃tulo mastice cum suco extremoꝛum uitis. Et. g. utitur hoc electuario citonioruꝫ qꝺ composuit in fine regiminis sanitatis. Sꝫ medicina in qua intrat piper aut res calẽ tunc est uitanda. ⁊ maxime in climate nr̃o tempoꝛe calido ⁊ calida complexione.

Et qñ istis accit uentris constipatõ. tc̃ considerandum in quo loco fit cibi retentio. utrum in stõ aut intestinis. si est in stõ g. pcipit dari confectionem trium piperuꝫ sed non de foꝛti in qua intrant medicine. sed de debili quaꝫ posuit in libꝛo de ingenio sanitatis. Et hec medicina non ẽ conueniens nisi illi in quo cibus pmutatur in stõ ad acetositatem. qꝛ stois calidis ⁊ calidam nauseam ex caliditate hñtibus. hec non erit medicia. Et ẽ oꝺ. g. ꝙ iam declaratum est in egritudinum libꝛo ꝙ uirt⁹ mẽbꝛoꝝ eque debilitat̃ p complexionem calidam malam sicut p frigidam qꝛ aliqꝺ mẽbꝛoꝝ non hꝫ sua accidentia nisi p mensuratum calorem. Et si debilitatur per complexionem frãm est hoc substantiale eo ꝙ est ei necũuꝫ. Et pp complexionẽ calidam erit p accidens sicut sol foꝛtis qui extiguit ignem. ⁊ caloꝛ foꝛtis foꝛnacis extinguit cãdelam. Similiter põt dici. g. de debilitate stoi que fit pp cãs calidas ⁊ nauseas calidas. g̃. g. non respexit nisi ad frigiditatem

que stomaco accidit per accidens i hac arte: ⁊ hoc curare intēdebat. Sed ꝓuidēdum est super complexionem malam: ⁊ sic medicine misceri debent. Sed credo ꝙ clima suum ipm in hoc substentauit. Et mihi uidetur ꝙ electuarium citoniorum mixtum cum ligno aloes maxtic: gar̃. multum ualet si sit taliter compositum ut frigiditas citonioꝝ uincat ipsorum caliditatem. Et non est tradendum obliuioni de modis cōpositionis harum compositionum: quoniā si uoluerimus frangere uirtutes ipsarū medicinarum absq; citonijs potes hoc facer̃ cum extremitatibus uitum uel cuꝫ alijs rebus frigidis ⁊ stipticis. ⁊ medicus in hoc ꝓuisor eē dꝫ ut resistat ei quod plus est timendū. Et melius est ꝙ calor qui ex hac ꝓuenit mixtione sit in primo gradu. ⁊ quādo fuerit necesse frigiditatem stomaci remouere diminuat res frigidas: sicut nos diminuimus in aliquibus q̄ntitatem calidarum qn̄ nos oꝫ complexionem calidam ꝓcurar̃. Et. G. ꝑcipit embrocare uentrem istorum cum aqua calida ⁊ intendit per hoc uētrē mollificare. sꝫ qꝛ mollificatio nocet stomaco oꝫ ꝙ fiat cuꝫ timore. ⁊ q̄uis mollificatō sit huic cōgrua egritudini nature membri contraria existit. Ob hoc est necesse has duas res miscere aut semper rem conuenientem ordinare. Sed cum cibus ex stomaco descendit: tunc embrocatō ualde utilis existit. hoc obseruato ne cibus indigestus ad membra trahatur embrocata. ⁊ hoc clistere melius est omnibus que fieri possunt ⁊ si non est mordicatio aut uentositas: tūc sufficit clistere factum ex melle: oleo: ⁊ aliq̄tulum sale. ⁊ si mordicatio fuerit: tūc admisceant̃ pinguedines anseris: ⁊ galline. Et si uentositas affuerit necesse est ut in oleo coquatur parum rute ⁊ semina resoluentia uentositatem sicut semen apij ⁊ cimi ⁊ similium. Et uētositas cum nausea in hoc loco significat ꝙ naturalis calor debilis est: ⁊ pp hoc non est calefaciendū nec refrigerandum: sed utrisq; utendum erit. ⁊ aliquando hec febris tribus diebus ꝑdurat: sed non timeas. ⁊ rege ipsos post exitum peroxismi ⁊ post euacuationem uētris ponēdo ipsos in balneo ⁊ ciba ipsos cibis conuenientibus. Sed ex nausea acetosa h ec fe. n̄ fit ob hoc qꝛ ex illis substantia fumosa non generatur que spm inflamat. Et scias ꝙ in complexionibus frigidis ⁊ humidis raro hec fe. accidit similiter neq; in frigidis ⁊ siccis. Sed calida ⁊ sic. omnibus patior ad hoc existit ⁊ pp hoc illud quod plus nocet corporibus sic dispositis est fames. ⁊ exercitium temperatum excedens e negligentia balnei. Sꝫ qui febricitant fe: que fit pp bubonicū apostema quod fit in sub ascellis ⁊ inguinibus ultimum medicam̄ illius apatis est curatio Et si pp reuma hoc accit medicie purgātes necessarie existunt Et si fuerit pp sāguinis habundantiam minutione indiget. qꝛ hec ꝓseruat ne in ultiores egritudines cadat. Et. G. ꝑcipit ut has febres patientes ponantur in balneum: sed mihi nō placet ut fiat nisi in declinatione. Et hoc sufficit in medicatione effimerarum: coniuncto tamen hoc causis exteriatis in libro egnū

Capitulum de curatione fe. acutarum arsiuarum.

Deinceps uolum⁹ loqui de febribus arsiuis uel acutis que dicuntur arsiū ideo qꝛ iste febres sunt medie inter putridas ⁊ effimeras. Et dicimus quod iaꝫ dictum est in libro egritudinū: qꝛ hec febris fit ex multo sāguine: ⁊ sunt spēs due: una est dum sangnis non est putrefactus: ⁊ alia est dum sanguis iam putrefieri incipit. ⁊ una queq; istarum trino disponetur modo. Unus est ut homotenus continue affligatur a principio usq; ad finem equaliter. ⁊ hoc fit ꝓpterea qꝛ idem quod dissoluitur est equale ei ꝙ resoluitur. Secundus modus est ut a principio agumentetur usq; ad finem. ⁊ hoc accidit ppea qꝛ illō qō dissoluitur est plus eo quod resoluitur. Tertius modus est ut a principio usq; ad finem decrescat: ⁊ hoc fit iō qꝛ illud quod dissoluitur minus est eo quod resoluitur.

Et qꝛ hec febris fit ꝓpter oppilatōeꝫ ſm uasa: medicatio ipsius erit p flobotomiam: ⁊ maxime cum non est sanguis putrefactus. Et. G. hic dicit ꝙ quando natura fortis est extrahamus usq; ad sincopim. ⁊ dicit ꝙ ꝓpter hoc corpus refrigerationē

bēbit. et possibile erit ut colera abiciat p
ptem superiorem aut inferiorem: Et dicit
hanc medicationem i hac fe. eē necessariā
Et ego dico q hec q̄titas euacuatōis
artificialiter non existit imo ualde est erro
nea: eo quod hec ars imitatur naturam.
et nunq̄ fit crisis laudabilis p euōem san
guinis usq ad sincopiz pducentē: imo hec
ꝯuenit a crisibus malis: in quibus uirtus
expulsiua plusq̄ conueniens est expellit.
Adhuc non est intentio euōnis inq̄tum ē
euō nisi ad remotionē supflui sanguis pec
cantis q̄titate: et ad ꝯseruatōnem q̄titatꝭ
nālis. ergo quomodo potest sanguis eua
cuari usq ad sincopim nisi cum detrimēto
sanguinis naturalis hoc impossibile eē uī.
Et. G. non intellexit p hoc nisi subitā cor
poris refrigerationē. ergo hec medicia ac
cidentalis est piculosa: unde melius est ut
aliq̄tulum ex calore remaneat extraneo:
q̄ calor naturalis diminuat. Adhuc non ē
credendum ut in tali corpore quale ē istō
non sit putrefactōnis alicuius humoris p̄
patio. ergo si diminuis calorem naturalez
corrumpetur humor et uirtus diminuetur
et non erit qui huius erroris faciat corre
ctionem. Signa ergo p que cognoscimꝰ
febrem eē a putrefactione exemptā: sunt
signa ꝯmutatā et nō fixa. Considera ergo
quot in hoc loco eminent picula. Et cū
in hac febre appent signa putrefactiōis p
urinam aut pulsum flobotomia non fiat us
q ad sincopim pducens: qz ipossibile ē ut
post minutiōem non remaneat putrefactō
usq ad septimum diem: et pp hoc est neces
se ut remaneat uirtus sufficiens digestioni
Et dicit. G. q qn̄ medicabis hanc febrez
sanguis cum putredine tunc non est expe
ctandum usq ad digōnem mē. Et ex hoc
intelligere debemꝰ q in principio stomarē
debemus et demum potare aquam frām
in niue frātam tādiu donec corpus ipius
ad frigiditatem deueniat. Et hoc fieri dz
ꝯsideratis certis considerationibus. Pri
ma est ut egdo sit digā. et ut in uiscéribꝰ nō
sit apa: et ut in ore stoi ñ sit debilitas neq
frītas. nec qn̄ infirmus ñ est assuetus aquā
frām bibere: et sic eē dz qm̄ illud qd hic in
ducit ad malam ꝯplōnem ꝯriū erit eiusdē
rei q̄ cām hz remouē. qm̄ aqua frā humorē
īcrudat et īpedit digōem. Et ipoſe ē hāc
febrem integre remouere donec cā ipsam
faciens in corpe replatur. ergo quomodo
potabit aquam frām hn̄s stomacum debi/
lem et frigidū quin ei accidat timō et stupe
factio et ꝯsimiles egritudines ex mala cō/
plexione frā. Et iam inuenti sunt homies
qui biberunt aquam frām semel in quanti/
tate multa et inde ad constrictōnē hanelitꝰ
deuenerunt pp frigiditatē musculi uel ner
ui et dyafragmatis: et tales qui non potue
runt aliquid deglutire. et qui ipsaz bibunt
iam facta digestione: tunc naturam opti/
me adiuuant: eo q tunc ibi iam aliud non
remansit nisi mala complexio calida et illa
tunc remouetur ab aque frē bibitione. et
sic natura meliorem facit opōem in humo
re tali. s. pficiendo digōem et malam mām
expellendo. qm̄ ipsa mala complexio hoc
facere ꝓhibebat: et hic est tractatus. g. in
potatione aque frē in hac egritudine.
Et debes scire q hec fe. latitudinē hz
magnam in suo calore fm magis et minus
et pp hoc que fortioris caloris est dr̄ arsi/
ua. i. causon. Et hec latitudo diuersificat
fm cliata. Et qn̄ omnia pticularia ꝯcōdāt
cum fe. que est arsiua: et infirmus multum
desiderat aquam frām: non i hac est digō
expectanda: qz eger ante digestionez con
sumetur: et si feceris ipsuz pati usq ad di
gestionis apitionem: tunc erit ipsiꝰ digestio
mala q̄admodū est nebula nigra: aū ypo
stasis nigra pp nimietatē ꝯbustionis: et tūc
aque frē exibitō non ualebit. Et ppea me
lius est i principio sine ēt digestionis sigꝫ
apitione exhibere et non curare ex dictis
aliquoꝝ qm̄ hec res est ueracissime ꝓbata
nam mā q̄ talē facit fe. qualis ista est cū sit
in ultimo calitatis ñ est priuata digestione
nisi pp malā qualitatē acutam ñ pp grossi/
ciem nec pp uiscositatē. et qn̄ hanc infrida
bis tē stati erit mā digā. et melꝰ ē ut ꝯūtat
talem fe. ad fe. lentā et longā q̄ curari pñt
q̄ eger subito moriat. naz error q fit in al
teratione ꝯplōnis febriū facilior ē q̄ mōs
Et ego credo q illi qbꝰ digestio dz expec
tari si det aqua frā citiꝰ curarēt si eiꝰ uirtꝰ
extiterit fortis q̄uis egdo fuerit longa.
Dicit. n. Rasis q duo iuuenes in diebꝰ ca
nicularibꝰ iter agebant quoꝝ unꝰ erat dn̄s

⁊ alter seruus: ⁊ ambo hanc inciderunt fe. ⁊ medicus dño aquã ꝓbuit frãm ⁊ seruo ñ ꝓpinauit dñs euasit ⁊ seruus mortuus fuit. Et terre iste nr̃e medie sunt iter terras G. ⁊ Rasis in rempamento. Et nos egͥssi sumus ex eo ꝙ nostre intentõis erat. ⁊ ꝑꝑ ea qꝛ tractatꝰ curatõis istiꝰ fe. est una ꝑtiũ tractatꝰ fe. putridarũ. ⁊ ꝑꝑ hoc bonũ fuit narrare medicamẽtũ ꝙ utrisqꝫ cõe existat.

Capitulum de cura febrium putridaꝝ ⁊ primo de eis in generali.

Ed dico ꝙ fe. q̃ sũt ex mala ꝯplexiõe mãli. pria illaꝝ intentio duas ꝯside rat res: hoc est ut malam remoueat complexionem: ⁊ malam euacuet mãm. Et qꝛ mã est cuꝫ calore putredinali accit hic tertia intentio hoc ẽ ut remoueantur cẽ iuuantes ad faciendum putrefactõem: ⁊ est suꝑflui dinutio ⁊ poroꝝ aptio oppilationis. Et poroꝝ oppilatio accit ꝑꝑ res stipticas aut frãs aut desiccatas: aut ꝑꝑ humorum grossiciem aut uiscositatem: alñ hec omnia agregant. ğ tertia intentio est ut unum qđ qꝫ istorum remoueatur ꝑ ipsius ꝯ̃triuꝫ. Ergo utplurimum accit ut ꝯ̃trientur hec accidẽtia medicatõi. ⁊ maxime qñ suꝑuenit accidens ꝙ est ꝯ̃trium significationi medicationis fe. Sꝫ quando fuerit sigͦ recepta ab assentia fe. ⁊ cãis ipius: ⁊ unum erit ꝯ̃triuꝫ alteri: tunc oꝫ medicum considerare super accidẽtia si fortissima sint. Et si non cogatur medicus a fe. uel accidentibus tunc instari dꝫ remotioni cẽ: ⁊ per hanc uiam remouebitur fe. sicut est in febribus de frã cã: ut est fe. melãcolie ⁊ flematis. Et si fe. fortior cã fuerit tunc opponat se febri: saluo ut cẽ non obliuiscat: ⁊ possibile erit ut cogãtur ambo considerare equaliter. Et nos uolumus in primis narrare febres q̃ non hñt accidentia resistentia eorum medicationi: ⁊ postea narrabimus illas que habent accidentia ꝯ̃tria: eo qđ tractatus resistentie accidentium est alius a medicatiõe egritudinum: ⁊ ẽt alius a medicatione accidentium: ꝙ est qꝛ eoꝝ medicatio est ꝑ remotionem cãrum sicut in egritudinibus. Sed resistere accidentibus fit cum rebus que cito ea remouent ⁊ subito per ꝯ̃trium: q̃uis ut alñ augmentant accidentium cãs sicut opium in suis doloribus. Dicimus ꝙ fritas ⁊ humiditas in oibus febribus ingressũ hñt ꝑ modũ medicine ⁊ cibi ⁊ hoc in rebus assũptis in corꝰ. ⁊ hoc fit per primas ipãrum uirtutes solũ. ⁊ alñ fit ut aerẽ ifridemus. ⁊ aliqñ ut ipm calefaciamus: et alñ egrũ remoueamus de uno climate ad aliud: sicut fit in piplemonico cui ꝓ̃stamus ut uadat in ethiopiã uel ad arabiam. Sꝫ euõnes in febribꝰ ꝑ flobotomiã uel farmaciam fiunt ꝑ uirtutes fas aut tertias: aut ꝑ ꝓprietates. ⁊ alñ fiunt per balnea aut fricationes. Sꝫ euões ꝑ exercitium in febribus non fiunt: ⁊ est ꝯsiderandũ in quo sit unũ qđqꝫ istoꝝ faciendũ aut plus uno. ⁊ in quo tp̃r: eo ꝙ tp̃s ẽ una ex rebꝰ ualde necessarijs i hac arte. ⁊ ꝓpea dixit. y. ꝙ tp̃s sit acutũ: hoc est ꝙ tp̃s medicie latitudinẽ paucã hꝫ. Et dicimus ꝙ flobotomia fieri ñ dꝫ nisi signa multi sanguis appebunt sed melius est ut fiat qñ ñ est malicia nisi q̃ꝫ titatiua sicut supius dictum est. Et tp̃s faciendi sequitur uirtutꝭ fortitudo: qꝛ fꝫ plurimum fortitudo uirtutis plus est in principijs egritudinũ: ꝑꝑ hoc ordinauerunt quidam fieri flobotomiã in principijs egritudinũ. ⁊ multi sunt egroꝝ q flobotomiã paciunt usqꝫ ad ultra. 7. diem. Et ad remouendũ illoꝝ errorẽ dicit. G. ꝙ debilitateꝫ uirtutis aut fortitudinẽ ñ sequitur numerꝰ dieruꝫ. Et q̃titas flobotomationis recipitur a fortitudine egritudis: ⁊ a ꝯplexione ⁊ ab etate: ⁊ tp̃r: anni: consuetudine: dieta ⁊ conditionibus alijs. Sꝫ bonitas uirtutꝭ ⁊ eius malicia sequitur maliciam complexionis ⁊ eius bonitatem. ⁊ ꝑꝑ hoc ponitur a medico in uno genere. Sꝫ euõ que fit aperiendo opilationes fit incidendo humores ⁊ subtiliando ipos ⁊ digerendo ipos ⁊ rectificando illud quod põt rectificatõeꝫ accipere: ⁊ expellendo illud quod nõ põt rectificari: ⁊ hoc fit in oibꝰ fe. ⁊ maxime i illis que non sunt incensiue: ⁊ ẽt in oibꝰ horis seu tp̃ibꝰ egritudinis: eo ꝙ mã putrida ñ rectificatur nisi hijs duabꝰ rebus. s. expellendo illud qđ rectificari non põt: ⁊ rectificando qđ põt rectificari: q̃admodũ fit ab hoibus uolentibꝰ putrefactioni obuiare. Et necesse est regere nãm ꝯtinue i ꝓuocando urinam. Sꝫ qꝛ maior ꝑs harũ medicinaꝝ est calide ⁊ sic. ꝯplexionis ut ẽ

semen apij ꝛ feniculi ꝛ similium. ꝛ possibi le est ut ex tali opõe fe. augmẽtetur. ꝛ pp hoc necesse est ut frãgant eaꝝ uirtutes pri me cum rebus fris ex nã sui adiuuantibus illam opõem: ꝛ talia sunt semina melonis cucumeris ꝛ hoꝝ similium: ꝛ sunt ẽt ex me dicinis harum opõnũ que sunt tẽpate ꝉ pauce calitatis quas damus febricitãtibꝰ sicut capillus ueneris ꝛ endiuia ꝛ similia. Et in sũma intelligere debemus ꝙ qñ opa ri uolumus medicinas calidas ꝙ frangere debemus eaꝝ uirtutes: ꝛ in hijs pdictis me dicinis inueniuntur due res. s. icisio ꝛ sub tiliatõ. Et scias ꝙ euõ p urinã ẽ ex me dicinis magis manifestis in febribus. Et hee medicine alñ inducunt angustiã ꝛ inge tudinẽ ꝛ corruptionẽ stõi ꝛ epis: ꝛ ppꝛie in fine febriũ cronicaꝝ: ꝛ pp hoc ꝯuenit ut eis admisceant ea q̃ hñt ꝯfortare mẽbra pricipalia sicut bulliẽdo i aqua predictaꝝ aliqd mastic. uel ut bibãt aquã illã cum zu cacaro ro. ꝛ in hijs ꝯuenit nobis mag ex ercere. s. in confortando: subtiliando ꝛ in cidẽdo. Et si mã hꝰ fe. fuerit humõ frs ꝛ sic. oꝫ ut abstineat ab hijs. s. calis ꝛ sic. eo q̃ ista sicca ñ debes quartanarijs exi bere. ꝛ si uis ei ppinare debes hoc facere frangendo siccitatẽ eaꝝ cũ radice liquir et zucharo uiol Sꝫ qꝛ zucharꝰ uiol. hꝫ uir tutẽ relaxatãm phibere poteris cũ passul qñ optie existunt in hoc casu: ꝛ sunt neces sarie. s. passule in remouendo siccitatẽ sup fluã sqgibi. s. syrupi acetosi: eo q̃ hꝫ mor dicari mẽbra neruosa. s. ysophagũ seu mẽi ꝛ stõm ꝛ cannã pulmonis: ꝛ aqua ciceris ꝯfert in maiori pte febriũ. Et q̃uis aqua ordei sit frã ꝛ huida hꝫ mundificare uias a supfluitatibꝰ: ꝛ abstergit ꝛ lauat uias ab sq̃ inflatione: ꝛ est ex medicinis laudatis ualde in hoc casu. Et pp hoc sqgibi ꝛ aq̃ ordei laudata sunt in curis febrium. Sed aqua ordei interdum ori stõi hꝫ inducere nocumentum: ꝛ pp hoc idiget rectificatiõe s. ponendo in rotulo dimidio aqua ordei charact. i. ex mastice. s. põdus. iiij. granoꝝ ordei: ꝛ hec omnia indigent ꝯsideratõe. s. opponẽdo se pꝉculosiori ꝛ fortiori ꝑm plꝰ ꝛ minus Medicine. n. laudate in rela xatione nẽ sunt que hñt has ꝑas uirtutes s. relaxare ꝛ qualitati febrili obuiare: ꝛ ta les sunt tamaridi ꝛ benefeg. i. uiol. ꝛ tre niabi seu mãna ꝛ medulla hathee. Sꝫ oꝫ ut ultemus dare mirobalaõs ante digõeꝫ pp stipticitatẽ ipoꝝ: sed alublep. i. corrigi ola optima est in principio fe. q̃uis aliquã hãt caliditatẽ. Ordo autem medicinaꝝ in mollificando nãm est q̃ dicturus sum. s terreniabi pmo: ꝯo benefeg. i. uiol. tertio tamarindi: postea allublep: medulla cucu meris saracẽici. s. ãguie: ꝛ postea narsabã s. cassiafistula. deiñ mirobal. ꝛ ꝯueniens ẽ omnibus febribus uti ꝯrijs a tota specie putredinis febrilis. Sed qꝛ hee medicine p maiori pte calide existunt sicut sunt spẽs iõ in modica q̃titate de ipis ponere debe mus: ꝛ frangere debemus eaꝝ uirtutes primas. Sꝫ medicinis que hanc exercent opõnem absq̃ calefactione uti debemus: in hoc loco: sicut est uinum pomoꝝ grana toꝝ: ꝛ sandali albi ꝛ ru. ꝛ tabazir. i. spodi um. Sed in sãdalis aliqua existit oppilatõ ꝛ cum rectificata fuerit medicina materia utilis existit. Sed medicine que hñt in frigidare ꝛ humectare sunt diuerse uel ua rie uel multe ꝑm diuersitatem ꝛ multitudi nem febrium in q̃titate calidarum ꝛ pauci tate earundem. Et ordo harum medici narum est talis qꝛ primo danda est aqua ordei: ꝛ postea syrupus iulp. ꝛ est syrꝰ ꝑꝫ quosdam factus ex aqua rose ꝛ zucharo solum sicut laudauerunt aliqui noui. Sed pp siccitatem aque ro. ponendus est tãdũ dem aque simplicis. ꝛ plus ꝛ minus ꝑꝫ ꝙ uidetur conuenire. ꝛ qui magis fortis exit est syrꝰ factus ex succis frigidis ꝛ humis sicut est sucus cucurbite ꝛ cucumeris sara cenici ꝛ citruloꝝ ꝛ melonum ꝛ sunt exteri us coloris citrini: ꝛ interius sunt continui ꝛ albi: sed ꝙ fortius existit est bibere sucũ pdictorum absq̃ zucharo. ꝛ maxime sucũ anguie. s. cucumeris saracenici: eo ꝙ ꝯtra riatur colere a tota substantia sua. Sꝫ tps in quo de necessitate debemus purga re materiam peccantem cum medicina at tractiua: est hora in qua exuberat malicia humoris exeuntis in qualitate. ꝛ iam d̃cla rauimus superius ꝛ hoc facere debemus forti existẽte uirtute. ꝛ tunc est certum qñ signa digõnis appent qñ eo tpr collauda tur euacuatio facta a natura: eo ꝙ uirtus

expulsiua non monetur ad expellendū su/
pfluitates p uiam naturalem nisi facta di/
gōne:ꝛ in hac arte imitari debemus opa
nature toto posse. Et scire debes ꝙ facta
digōne fit descensio ꝛ expulsio absqꝫ ali/
quo impedimento grossitudis uel uiscosita
tis uel oppilationis. Sꝫ qn̄ non apparet
digestio tunc dissēsio inter medicos repe/
ritur:eo ꝙ. G. ꝛ maioꝛ ps medicoꝝ dicūt
ꝙ minime purgare debemus nisi materia
sit digesta nisi egritudo fuerit i ultimo acui
tatis. Et hoc intelligere possumus ex dictis
y. qm̄ qn̄ egritudo est in ultimo acuitatis:
tunc humores sunt in ultima furiositate:et
non est securitas quin descendant ad q̄dā
membra principalia ꝛ ledant ip̄a nisi sint
euacuati in principio egritudinis:eo qꝛ hu
mores qui acutissimi existunt sunt subtiles
ꝛ qꝛ ibi non est grossicies nec uiscositas q̄
phibeat opōnē medicine laxatiue. Et nō
potest inde puenire nisi unum solum nocu
mentum: ꝙ est qꝛ medicine laxatiue suis
qualitatibus primis augmentant fe. ꝛ illō
potest remoueri miscendo cum eis frigida
ꝛ humida ꝭm ꝙ conuenit. Sꝫ qn̄ egritudo
non est pacuta ualde sed ē quieta:tunc ex
pectanda est digestio. Et scire debes ꝙ e
gritudines que acute sunt in terris. y. in
terris nostris pacute sunt:ꝛ hoc manifesta
tur qꝛ. y. non curabat egritudines acutas
nisi cum aqua ordei ꝛ melicrate. Et post
q̄ꝫ ita est egritudines acute nr̄e regionis ꝛ
aliaꝝ caliaꝝ medicande sunt cum medicis
attractiuis uel laxatiuis in principio egri/
tudinis. Et in egritudinibus pacutis p ma
iori pte humores corrumpuntur circa ori
ficium stoi. ꝛ pp̄ hoc qn̄ appet habundan
tia sāguinis lꝫ non sit supflua euacuare de
bemus qm̄ inde magnum puenit iuuamen
tum: ꝛ incontinenti quiescit ualitudo egri/
tudinis nisi sit ꝙ p̄hibeat ex rebus. s̄. dic
tis. Sed qn̄ egritudines non sunt acute
sed sunt ex humoribus mucillaginosis ꝛ
uiscosis ꝛ indigestis ipsas euacuarꝫ ꝛ pur
gare debemus post subtiliationem ꝛ incisi
onem: ꝛ hec est digestio eoꝝ: alioquin nō
oꝫ cum medicina purgari. Sed egritu
dines que non sunt acute ꝛ sunt ex humo
ribus subtilibus sicut est uera tertiana q̄
non transit ultra. 7. perýodos. dicit Auic.

ꝙ expectare debemus digestionem: eo ꝙ
digestio humoris subtilis est eius ingros/
satio ꝛ grossi est eius subtiliatio: ꝛ sicut di
ficile est uirtuti expulsiue expellere humo/
res grossos propter sui grossiciem: sic dif
ficile est uirtuti expulsiue expellere subti/
leꝫ qꝛ disrumpitur ꝛ dispgitur pp sui sub
tilitatem qꝛ ꝛ difficile existit nature expel/
lere humores grossos eo ꝙ oppillant me
atus ꝛ transitus ꝛ subtiles qꝛ disrumpūt
ꝛ spguntur ꝛ imbibuntur: tn̄ medicine la
xatiue cicius expellūt ꝛ facilius humores
subtiles q̄ꝫ grossos. Et ppea quidam me
dici dixerunt ꝙ nunq̄ꝫ d̄derunt aliquā me
dicinam laxatiuā ad purgandum aliqueꝫ
humorem quin colera prius purgaretur
pp sui leuitatem ꝛ subtilitatē: ꝛ adhuc ma
gis ꝙ qn̄ dant medicine laxatiue que tra
here ꝛ purgare debent melancoliam: aut
flema grossum ꝛ uiscosum a ꝓprietate et
sui natura prius ille eedem trahunt cole/
ram ꝛ expellunt. Et hoc idem manifestat
intellectus ꝙ subtiles humores biliores
sunt ad purganđ ꝛ expellēđ grossis q̄uis
hoc n̄ sit ex ope natur̄: qm̄ si sic faceret nā
illud qđ pri⁹ exiret in egritudib⁹ acutis eēt
colera: eo ꝙ tales egritudines p maiori p
te fiunt ex humorib⁹ subtilibus: ꝛ q̄to sūt
subtiliores tanto difficili⁹ a nā expellunt.
Et pp hoc dicimus ꝙ minie tardare đbe
mus in pacutis exibere purgationes: nꝫ
expectare ad pfectā digōem. qꝛ n̄ ē tutuꝫ
quin mala qualitas p̄dn̄t nature: ꝛ tunc
erit mala digō expectanda cū fiducia libe
rationis. Et postq̄ꝫ ita est ꝙ purgare de/
bes n̄ facias illud nisi prio frāgas suā cali
tatē ꝛ sic. Sꝫ in febribus flematicis ꝛ
melācolicis Rasis in principio eaꝝ purga
bat: ꝛ hec erat ei⁹ opio oio. s. purgar̄ i pri
cipio fe. tn̄. g. dicit ꝯriū maie. s. ꝙ minie đ
bem⁹ in principio febriū melācolicaꝝ. ꝛ il
lud iđ dicit in epistola ad glauconē. Et il
lud est qꝛ finis haꝝ egritudinū ē securus
nec expectatur digō mala: sꝫ s̄latica ē mal̄
determinatōis: ꝛ pp hoc necium existit ut
infirmus euet̄ p̄terq̄ꝫ expectet̄ digō pfec
ta: ꝛ pp hoc medic⁹ pri⁹ incipe dꝫ a medi/
cinis subtiliatis ꝛ incisiuis p ebdemodaꝫ
unā: qꝛ n̄ timem⁹ calorē h⁹ fe. cū sit debil̄
ut magnū inferat nocumtū: ꝛ cū hoc fecerit

tunc medicus purgare incipe dz. Et de mostratio h⁹ est illud quod uides fieri i ap poplia: z ēt in similibus egritudinibus ti/ morosis frigidis: qz incipimus in talibus ab euacuatione ponendo in medicinis la xatiuis incisiua z subtiliatiua. Et mihi uř impossibile recipiendo syrupum sqgibi p ebdemodam unam factum ex decoctiōe radicum lilii celestis z seminis apij z liqr quin pparet humores z digerat z leuiorē faciat exitum a corpe: z q̄zuis totus humō ñ euacuef a corpe tñ nā inde alleuationez suscipiet oio. Et inde redire debes ad in/ cidendū z subtiliandum p aliam ebdemo/ dam q̄zadmodum diximus. z postea pur/ gare: qz taliter operando humores habi/ les reperiuntur ad expellendum. Et simi le h⁹ est homini ferenti graue pondus: qm̄ qñ ferre non potest ipm z diuidit ipm in p tes facilius tolerat ipas. z postq̄z nā fuerit alleuiata: tūc digestio laudabilis appebit: z rectificabitur dño concedente. Et hoc melius erit ualde q̄z infirmum dimitere eg̃ tudini z nature. s. si uidebis nām egritudi/ ni pualere: tunc dietam z regimen infirmo iubebis: z hoc in arte minime collaudaf. qm̄ nisi nature uiolentiam feceris uel adiu uādo ipam nihil boni ei feceris: nisi q͏̄ uer ba ei dederis retinendo ipm. Et istud idē regimen facere poteris in febribus melā/ colicis: z sic facimus hominibus sanis qñ nolumus ipos purgare. s. qz ipsis digesti/ uum ppinamus primo ad subtiliandū hu mores z uias apiendo: sic z in egritudib⁹ oz facere: tñ in egritudinibus maior diligē tia ē adhibenda: eo qz eaꝝ humores difici lius recipiunt digestionem. Et hoc mani festatur in ope. g. in labore spontaneo fe/ bri ppinquo qm̄ ipe purgabat omnes hu mores facientes hunc laborez pter humo res uiscosos mucillaginosos: eo q͏̄ omnes concōdare uidentur q͏̄ tales non sunt pur gandi. G. aūt uř q͏̄ euāre debemus hñtes hanc fe. p fricationem solum. Ego autem affirmo q͏̄ climata in hoc multum sunt ꝯsi deranda: pp hoc non est dāda regula ge neralis: qm̄ mihi uř q͏̄ ēt humores uiscosi z mucillaginosi purgari possunt in hijs no stris regionibus: facta tñ incisione z subti liatione p longum tpˢ: z tunc tpˢ digōnis abreuiabis: z nā inde alleuiabitur: z ex tē uidebis digōem laudabilē. Et te oz has res multociens expiri. qz expientia in hiis rebus non modicam uirtutem hēre uř. q͏̄ scripsimus de hoc in hoc loco sufficiat.

Capitulum de cibatione z fricatione z balneatione febricitantium.

Dico q͏̄ cibus dari non deberet febri citantibus usqz ad statum egritudis z hoc ut natura tpˢ hēat digerendi humo res facientes egritudinez z ipsos expellē di: sz qz uirtus non est sufficiens omnibus te oz considerare egritudines: qm̄ si fuerit ex egritudinibus pacutis cuius status est ppinqu⁹ z crisis dz eē in septio: z natura fortis erit: tunc illud facer̃ debes: z si uir tus debilis fuerit nullatenus facere ōbes Sed si uirtus mediocris fuerit: z etas fue rit iuuētutis cibabis ipm aqua ordei: z mi ca panis lota ēt cum aqua calida ad q̄ztita tem. ℥. 2. uel. 3. ponderis. z istud est subti lius regimen in nr̄o climate f̃m consuetu dinem nr̄am. Sz regimen antiquum subti lius erat nihil dare p ebdemodam unam: z qñ uolebant ingrossare dabant aquam mellis solum. Sed hoc ferre non possunt illi qui sunt nostri climatis pp complexiōez aeris z consuetudinem. Sed in climate il lorum corpora hñt minorem resolutionez z cum hoc bibunt uinuz non in modica q̄z titate z comedunt carnes porcinas q̄ duo sunt plurimi nutrimenti. Et generaliter ꝯ sideranda est consuetudo: qm̄ qui consue ti sunt comedē ter i die ñ pñt p̄dicta substi nere: z maxime habentes complexiones calidas z resolubiles Et si cognoueris statum egritudinis eē longum z uirtus ifir mi fuerit debilis cibandus est plusq̄z dixi mus in principio: z cum status appinqua bit minuēdus erit: z totū hoc est intelligē dum forti existe uirtute: z fōtitudo uirtutis erit in complexione forti. Sed qui hñt complexiones calidas z sic. pauci ex hijs famem possunt substinere: z maxime i eg̃ tudinibus sibi consimilibus z in tempori bus calidis: eo q͏̄ qñ talibus pati famem fecerimus febres eoꝝ ad incensiuas ōcli/ nare faciemus q̄zuis debiles existant i ra

dice uel ad ethicam qꝛ in complexionibus ꝯsimilibus multiplicãtur qualitates male sui natura ꝛ magis qñ eis facimus substie re famem multiplicantur ꝛ adhurunt hũo res. Et hora cibandi eos est in declia tione paroxismi: ꝛ ante principium fi ut natu ra hãt spacium digerẽdi humorem in tp̃r paroxismi. ꝛ hoc melius exit. s. confortare v̓ tutem ne ei accidat accidens piculosũ: cui necessarium sit cibum ꝑpinare ut in sinco pi ꝛ resolutione. Sed si timuerimus alid̓ ex hijs cibabimus eos in principio parox morum: quoniam inde eos a sincopi talic̃ liberabimus q̃madmodum recitat. g. d̓ pu ero qui p̃cepto medicorum substinuerat fa mem tribus diebus. Et aliq̃ndo conamur cibare ipsos in medio paroxismorum. In fe bribus autem continuis horã cibandi eos eligere debemus in qua maioris existunt: quietis considerando tñ consuetudinem. Et ex horis diei meliores sunt frẽ. s. ma ne ꝛ sero Et scias ꝙ balneum in d̓clia tione fe. collaudatur qm̃ superfluitates euãt subtiles. In principijs uero minime qꝛ ri gores hꝫ ꝓuocare: ꝛ dissoluit humores ꝛ multiplicat oppilationes ꝛ spergit superflui tates p corpus totum: ꝛ non est tutum qn inde ꝓueniat apostema in aliquo principa li membro. ꝛ q̃uis humores euacuet mul tiplicat tamen caliditatem ꝛ siccitatem fe brilem siue fuerit ex aqua calida factum si ue ex aere calido. Et necesse est ut corpo ra talium non tangantur aqua frigida qm̃ humores efficit crudos. ꝛ ꝑpter hoc bal neum fieri non debet nisi post factam d̓cli nationem ꝛ in febribus que non sunt acu te. Uina quoqꝫ aromatica ꝛ leuia que modicam aquam substinere possunt flema tice ꝛ melancolice exibere possumus: sꝫ in incensiuis a uino omnino elongare debe mus. G. quoqꝫ curabat febres que erãt ex humoribus mucillaginosis cum fricatõ ne ꝛ hoc indiget consideratione: quoniaꝫ non est tutum quin humores spergantur ex fricatione per totum corpus. Et ipse met p̃cipit in libro de conseruatione sani tatis ꝙ ille qui hꝫ laxitudinem: ꝛ corpus eius fuerit plectoricum uel plenum humo ribus mucillaginosis ut minus moueatur uel exercitetur: neqꝫ balneum intret neqꝫ faciat fricationem ꝛ similia: eo ꝙ fricatõ ñ euacuat ex humoribus nisi qui sunt subcu tanei ꝛ inter musculos. qui autem sunt in uenis nullatenus euacuari possunt nisi ꝯ medicinis laxatiuis. Et etiam uides ꝙ si sanus faceret fricationem p̃ceptã ab ipso in laxitudine. s. ita magnam: de necessitate cutis apostemaretur. eo ꝙ fricatio hec in ultimo grauitatis existit. ꝛ illis maxime q̄ hanc patiuntur egritudinem: cum in laxitu dine semper uideantur eẽ. Jam ergo suffi cienter scripsimus sicut nobis uidetur ge/ neraliter curas febrium putridarum. nũc autem redibimus ad curam uniuscuiusque particulariter.

Capitulum de cura febrium colericarũ ꝛ primo de cura tertiane.

Et febris si fuerit pura tertiana eĩt secura absqꝫ periculo. Et scimus cer tissime ꝙ natura hẽbit dominiuꝫ sup hunc humorem. ꝛ ꝑpter hoc non debemus euꝫ mouere cum medicinis attractiuis sicut ẽ scamonea. eo ꝙ rectificando eam quãtum plus possumus semper membris principa libus hꝫ inducere nocumentum. ꝛ ꝑpter hoc uirtutem debilitat ꝛ auget ẽt calitateꝫ febrilem ꝛ siccitatem suam. ꝛ si aliud non induceret nocumentum nisi conamen sur gendi ꝛ decubendi modicum non inueniꝛ tur. qꝛ inde scalesit ꝛ debilitat. Sꝫ appẽ te sig̃ digõis ñ ẽ malũ dar aliquã mediciaꝫ attractiuã in hunc modũ. s. qꝛ primo dare debes ea que primo hñt lenire materiam ꝛ humectare sicut syrupũ uiol. ꝛ tamaridi ꝛ ad reprimendum nocumentum sioi add̓ aliqd ex mastice. ꝛ reubarbarum in hoc lo co optimum exit qm̃ reprimendo nocumẽ tum p̃dictaꝝ laxat. Et quantitas quã da re debes ex reubarbaro est a duabus. ʒ. usqꝫ ad tres miscendo ei syrupum iulep ꝛ squigibin añ. ʒ. i. cum. v. ptibus aque frigi de. ꝛ infra diem potabis eum aqua ordei ꝛ hoc faciend̓ est omni die nisi natura mo ueretur bis i die ad asellã sicut ꝯuenit. ꝛ si nã moueret ex hac medicia ultra q̃titatẽ minue ẽꝫ portõem ex ea. Et sumꝯ ꝯtenti in hac fe. ex fricatõe ꝛ humectatione cũ aqua ordei ꝛ syrupo iulep. eo ꝙ h fe. nõ exiliit

intense caliditatis cū sit ex colera nāli. Et sumus ꝯtenti oppilatōes ipius remouere cū aqua ōdei ꝛ sqgibi solū cū modica ī ea repleatur oppilatio ꝛ forsitā nihil. Et facta digōne si sufficit dare mirabolanos citrinos bene qđ si autē ꝓpria infirmo ex scamonea char. ij. cū tm̄ð mastic. ꝛ cū. ʒ. v. syrupi de nenufar. ꝛ. ʒ. v. syrupi maloꝝ Syrupus de nenufar. qꝛ frangit qualitatē ipsius sca. ꝓmas. s. eius calitatem ꝛ sic. et cum hoc confortat aromaticitate sua membra principalia. Et syrupus pomoꝝ: eo qꝛ frangit eius siccitatem: ꝛ remouet nocumtum principalium mēbroꝝ: ꝛ medici iā ipi usi fuerūt ad ocultādū maliciā scamonee Et si timebis debilitatem infirmi cibabis ipm mica panis lota. ꝛ iam testificauit. y. ꝙ nisi fuerit ex errore ꝙ hec fe. non trāsit 14. dieꝫ ēt si fortissima fuerit. Sꝫ si hec fe. non fuerit ex pura colera sꝫ erit ex uitellina uel passia uel eruginosa non euadit hic absqꝫ piculo magno: ꝛ max quando fuerit ex prassia uel eruginosa. ꝛ mihi uꝛ impossibile ꝙ aliquis ab eruginosa euadere posset. Et hee fe. longos habēt posismos et pessima accidentia. ꝛ pp hoc indigent purgatione cum medicina attractiua quam. s. scripsimus. pri⁹ ablata calitate ꝛ sic. ipius Et non est malum ut misceas ipsi medicie aliqd de polipodio ꝙ arabice dr̄ belbeg. eo ꝙ purgat coleram adustam ꝛ grossaꝫ ꝛ melancoliam. postqꝫ fregeris siccitatē ei⁹ cum oleo amigđ. dulcium: ꝛ apire oppilationes in hac fe. ꝓpriuꝫ exit nisi fuerit excedentis calitatis: ꝙ si fuerit: tunc intender debes solum ad infrādū ꝛ humectandū

Capitulum de cura causonidis.

Ec fe. est intensi caloris ꝛ prauorū accidentium: ꝛ dr̄ incensiua: ꝛ ipossibile est ꝙ hec ex colera naturali generer. Et in ista ꝯueniens exit purgare cum medicina attractiua a principio ipsius ꝛ minuere ex sāguine si signa sanguis appebunt dando ei omni die decem aureos tamarindoruꝫ infusoꝝ in aqua simplici absqꝫ syrupo ꝛ aliqua alia re dulci: ꝛ post dabis ei biber aquam ordei: ꝛ postea p totum diē potabis eum aq̄ angurie. ꝛ hoc regimē ꝓprium exit omnibus fe. que sunt in ultima caliditate: ꝛ non dimittas aquam angurie ꝛ aquam sup niuē infrātaꝫ: qm̄ si ꝯuerteris hanc fe. i lentam ꝛ cronicam melius lōge exit qꝫ ut eger moriatur. Et hoc ēt dixit Abumeron Auenzoar de quodam puero quem ipse medicauit cui dabat omni die aquam angurie: ꝛ quotidie coleram uomebat. ꝛ tamen taliter fuit opatus donec illa fe. conuersa fuit ad cronicam ꝛ inde liberatus fuit. Et mihi uidetur ꝙ aqua angurie longe melior exit qꝫ aqua in niue infrāta in hoc cāu. eo ꝙ aqua in niue infrāta qꝫuis sit in ultima frāte uelociter tamen recipit caliditatem ꝛ adhuc magis: qꝛ aqua cū sit simplex nihil restaurat neqꝫ ꝓstat cōpori nisi frām qualitatem solum. sed aqua angurie restaurat ꝛ addit in sanguinem faciendo frām substantiam ꝛ qualitatem. Sꝫ quando fe. erunt lente ꝛ longi erunt posismi: ꝛ certus eris ꝙ non ex colera pura erunt sed erit ex uitellia que naturali frior exit: tunc studere debes plus in apiendo oppilationes qꝫ infrigidando ꝯrium eius ꝙ fieri dꝫ in illa que fuerit ex colera pura qꝫuis raro tales inueniantur. Et laudabiles medicine in hac pte sunt que habent uirtutem aperitiuam absqꝫ forti caliditate sicut capillus ueneris ꝛ radix apij. ꝛ semē feniculi frangendo siccitatem eoꝝ cum radice liquir. ꝛ caliditatem cum uiol. ꝛ flore nenufar. ꝛ seminibus comunibus. Et studeas ponere in medicinis res que habēt membra principalia cōfortare. sicut ē masilx ꝛ spicanardi componendo ista cum syrupo squigibin. Et esto studiosus ponere in medicinis solutiuis que habent colerā euacuare cum quantitate flematis sicut est semen hruri. i. semen chartami. frangēdo tamen caliditatem ꝛ siccitatem eoꝝ. Et hec est cura omnium febrium colericarum

Capitulum de cura fe. flematice.

Ec febris cum fuerit ex flemate simplici ꝛ naturali. ꝛ de hoc fueris certus. tunc studiosus esse debes in incidendo humores. ꝛ i subtiliando: ꝛ in oppilationes apiendo plusqꝫ infrāndo ꝛ humectādo. ꝛ suffic tibi i hac itētōe sqgibi cū in

cicum ocultando siccitatem eorum cum radice liquir. Et adde huic componi aliquid ex spica et mastice quoniam in hac febre stomacus debilis reperitur. et conuenientior operatio in hac fe. est lenire naturam cum semie cartam et semine barumliz fracta siccitate eorum prius cum tereniabi. Et seruato hoc regimine per ebdemodam unam propinabis ei medicinam laxatiuam que habet illum humorem euacuare. et melior illarum medicinarum sunt turbit. quia a proprietate habet trahere et expellere humiditatem que in ore stomaci est. et agaricum etiam cum eo quia eradicat humorem grossum et aperit oppilationes. et si addideris aliud ex ierapigra non est malum confidendo magis in agarico et turbit. et aliis ocultando et frangendo siccitatem eorum cum oleo amigdal. dulcium. Coloquintidam autem in tuis medicinis euitabis ponere quantum plus poteris. Et si appuerit tibi quod humor sit tante duriciei quod non possit euacuari absque ea Adde ex ea aliquid in predicta compone ocultando maliciam eius cum chachina: et credo quod sit dragantum et cum amigdalis. Et dosis eius est. s. ps aurei: et tales purgandi sunt bis quoniam in una uice non possunt purgari propter grossiciem humoris: et hoc non facias nisi uirtus fuerit fortis consideratis alijs condictionibus. s. dictis. medicina uero facta ex turbit in principio huius fe. non est mala. Cibus uero in principio huius fe. sit pulla parua secure eo quod status eius non est minor trium septimanarum: et est possibile ut ipsa duret usque ad. 40. dies et ultra Rasis autem dicit quod transacta septiana quanta non est malum infirmo exibere trociscos de rosis completos cum aqua cicerum: eo quod hanc fe. patientes in fine leuiter deueniunt ad debilitatem stomaci et epatis et cadunt de facili in ydropisim. Et ego meo tempore uidi quosdam habentes fe. cronicas quibus medici nostri propinabant eis syrupum sqgibi solum: et ceciderunt in ydropisim et mortui sunt. Et quod dico de trociscis de ro. in hoc loco non dico nisi causa exempli et similitudinis: tamen tu debes dare ex similibus medicinis secundum plus et minus prout tibi melius uidebitur conuenire. et quod simile huic intentoni reperitur est zucharum ro. preterquam frigiditati magis uidetur pertinere quam trocisci dicti. Et si uidebitur tibi conueniens miscere cum iure cicerum syrupum sqgibin facit illud: et si inflatio in pedibus aut in palpebris apparebit tibi caueas a syrupo sqgibin: quoniam habet perducere ad ytropisim quemadmodum diximus.

In febribus uero flematicis non recipientibus digestionem: quorum facies et uenter tumescunt et colores eorum plumbei uidebuntur. G. uult quod tales sunt euandi per fricationem donec uigilant diuidendo tempus eorum: ita quod dimidium tempus eorum sit fricando et dimidium sit dormiendo. Et dabimus ei bibere aquam mellis cum ysopo et liquir. Sed. G. potabat eos aqua ordei: sed eam ego non laudo in hoc casu eo quia nocet stomaco et facit oripilationem: nisi cum ea fuerit parum masticis et piperis et radicum feniculi. et non debemus eos diu dimittere absque cibo quia inde recipiunt nocumentum quamuis leuiter pati famem possint. quoniam quando iste humor mucillaginosus multiplicatur in corpore: talis humor cum dificultate maxima potest ad sanguinem conuerti: et propter hoc uirtutes eorum debilitantur donec ad sincopim habent peruenire. et ideo eis dare debemus micam panis lotam cum aqua mellis uel cum uino aromatico. Et hic est modus fricationis qui preceptus est a. G. in hoc casu. s. quod habere debes gausapia aliquantulum grossa et uetusta. et in primis incipere debes a superiori crurium descendendo inferius ad pedes: et postea frica genua: et postea superiora coxarum descendendo ad genua. Et postea incipies fricationem ab humeris et spatulis descendendo per brachia ad manus: deinde fricabis dorsum incipiendo a sumitate eius ueniendo usque ad pedes: et sic fiat per totum diem. Et si infirmus senserit laxitudinem inunge cum oleo non habente stipticitatem: sicut oleum camomelinum et anetinum quoniam est bonum Et dicit. g. quod postea abstergere debes oleum: eo quod angustiam prestat: et hoc est quod. g. uidetur dicere de huius egritudinis regie Et quia in hac fe. accidens sincopis consueuit peruenire ideo memoratus ero eius curam ubi tractabo de curis accidentium obmittendo eorum causas.

De cura febris quartane.

Illud autem quo plus indigemus in hac fe. est apire: incidere: et subtiliare et modicum in ipsa indigemus fricatione: i fratione et humectatione qi nihil. Et cura h' fe. qi 9ria exit cure causonidis eo q in causonibus attendimus ad fe. solum et in hac cë. Et pp hoc eligere debemus medicinas incisiuas subtiliatiuas et spleni app atas. sicut radix capparis et scolopendria et tamariscus. eo q istud membz potens ē ferre medicinas fortes et aperitiuas absq nocumento. Et potes conficere has medicias cum syrupo sqqlbi facto ex una passa. Et oz in principio te euacuare mäz cü belbeg. i. polipodium extracta uirtute ei' in iure galli ueteris et oleo amigd. et si uis digōnem expectare in hac fe. potes facer pp ipsius modicum piculum q ferre pōt. Et si uis purgare ante pfectam digōnem poteris facē facta icisione 9 syrupo pdicto p duas septimanas uel tres. Et medicine que hñt trahere hunc humorez et purgare sunt iam manifeste et ēt hñt gradus: et q in primo gradu repiunt sunt mirobal' indi ē emblici. et postea polipodium. et tales sunt qui dimittunt mirobal' pp eoz stipticitatem. et post polipodium est epitimū Et opō istius fortior est opōne polipodij et maiorem corpori infert angustiā. et hac de cā indiget ocultatione illaz duaz rerū s. remittendo ipsius qualitates primas. et eius remittendo maliciam. et pp hoc nōn ē malum miscere isti medicine medicinam q faciat ipsaz uelociter festiare sicut ponēdo cum pdicta medicina karacta duo scamonee uel tria cum tertia pte uni' auri de maiorana. et hoc non facimus cā expellendi ipum humorem. sed pp debilitatem et tarditatem ipaz medicinarum ordinamus dictam additionem ut recipiat inde principium expellendi. post epitbimum est lapis lazuli. Sed ab eleboro nigro cauer debes toto posse. completa autem digōne huius fe. a. G. tyriaca collaudatur et ante digōnem recepta posset ipam ad causonidem conuertere. Sed si tempus fuerit frigidū et etas senectutis existeret dyatrion piperon facta digestione mirabiliter confert et maxime in fris regionibus. Et indiges in hac febre circa splenem studere. s. ēplastrando ipm cum rebus remouentibus ipsius tumorem et eius duriciem resoluentib' q̄admodum in coffica soliciti eē debemus circa epar et in flaticis in orificio stoi. qm membrū istud in quo maxime talis humor putrefit et ardet sicut ignis in hac fe. melācolica est splen et in colericis ē epar. et maxime continuas ex colera patientes et in flematicis circa stomacum existit. quare in istis tribus generibus febrium conueniēs est dicta membra confortare et hu. digere re et rectificare. Et si cognoueris in pdictis sanguinem exuberare in principio eos minuere debes. In flatica mihi uero uidet q cum timore magno flobotomia sit facienda. qz in ea multa q̄titas humorum crudorum repit. In fe. autē acuta que dr mucha becca. et in latino seneca uocatur scire debes q qñ putredo pualuerit tūc purgatio existit melior flobotomia. et si q̄titas sanguinis plus ipsa putredine repitur tunc melius est flobotomare q̄ purgare. Et sic iam finitus est tractatus oium febrium putridarum generaliter et specialiter. Et postq̄ curas simplicium cognoueris perfecte ex ipsius scire debes leuiter curas compositaz uelut emitriteoz et suaz siliuz

De cura ethice.

Nunc autem mihi remanet de ethica determinare. Hec febris cum sit de mala complexione sine materia calida et sicca. ideo intentio curatōnis una existit. s. infrigidare et humectare. Et plus indigemus in hac humectatione q̄ infrigidatiōe quare infrigidare debes et humectare cuz omnibus rebus quibus potes. Et hoc dupliciter fieri potest uno modo cum rebus ab intrinsecis et alio cum extrinsecis sicut cum balneo unctionibus et emplastris.

Hec quidem febris tres grad' hēre ur q uariantur fm plus et min'. quoz qd pm' leuiter curari pōt. fs dificilis exit. terti' uō minie curari pōt. Et cura gd pmi. g. eadē exit nisi qz diuersificat fm plus et mi'. Cibus aūt q max 9uenit in hac egne ē lac. et meli' ex eo est lac mulieris. et post ipm est lac asine. et p' illud est lac capre. et ē necē ea a quib' repicit lac nutrire cibis optis

fm suam naturam z facientibus digonem laudabilem: z ipm in ieiuno dare debem⁹ in ea qntitate qua digeri possit. z conuenit tibi studere ut bene digerat: eo q lac i sto de facili casear consueuit: qr incipe obes a modico dando ei primo. z.i. z sic adde/ do donec deuenias ad dimidium rotuluz Aqua quidā ordei eis magnam hz necessi tatem: z qnuis corpora eorum maiori indi gent nutrimento ceteris corpoibus: io qr uirtus eoz nutritā debilis existit: puenienf e studium adhiberi in pbedo eis cibaria di gestibilia z boni chimi. Quar d carnibus laudabilioresqz eis existunt pulle gallina rum que nutriue sunt ex frumento. Et ui tellum oui simile eis e optimum nutrimen tum: z capones nutriti ex amigdalis z fru mēto eis collaudantur optime. Et si in cō poribus eorum calor fortis repitur non e malum eis propinar aliquid ex olibus a/ liquibus frigidis: z que ex eis magis lau dabiliores existunt sunt lactuce qr somnū puocant: z ipsi indigent ipso plus ceteris hominibus. z qr uirtutes eorum sunt debi/ les: io cibaria eorum debemus diuidere i uicibus pluribus sicut in sequēti dicturi su mus. Sed in balneando eos debemus magnam hēre consideratōnē: eo q isti nō uidētur hēre necessitatē calefaciēdi: resol/ uēdi nec uaporandi: quid. n. pficies ex in/ frigidatiōe accidētali acquisita balneo: cū humores inde euacuentur: z hoc non con fert nisi in mala complexione materiali. Et postqz ita est mihi uero uidetur q ipsi non indigeant aliquo ex aere balnei: z qz uis aqua calida hēat humectare: cum hoc tamē facit resolutionem. Sed balneum aque frigide mihi uidetur eē melius si pos sit ipm conuenienter substinere. Et sciaf q. g. manifeste dicit q ipi non indigēt bal neo nisi cā ppatōnis suorum corporum ut aquam frigidam ualeant substinere cum q balneari debent in fine balnei. Et bal/ neum fm ipm taliter debet ppari. s. q ifir mum ferre debemus cum lecto suo ibi: z cum fuerit in camera prima ipsius balnei extendere debemus plumarium paruum z eum superponere ibi debemus. z si il/ la prima camera tepida eē rperitur ibi eū a pannis expoliare debes. z ordinare de

bes q a quatuor hominibus capiendo a quatuor angulis plumarij feratur ad ca/ meram fam: z ibi ipsum reponant nudum Sed temperantia camerarum balnei una alteri compari dz. s. q eadē pportio esse dz fe ad tertiam que prime ad fam: z cuz fuerit in camera fa inungi dz oleo tepido z postea ponendus est in camera tertia: et ibi ponendus est in balneo uel tina aut pi la q idem est. Et in una quaqz camerarū tantum morari dz qntum ipe infirmus pos set incedere suauiter ab uno capite earum ad aliud. Et ex tunc ipe infirmus dz poni in balneo ul tina seu pila aque tepide pl na: z illuc mōari dz tempate z postea bal neandus e aqua frā: z istud e regimen qd appnit. G. in hoc casu de balneo. Sed rasis sentire uř q tales infirmi nō idigeāt nisi balneatōe aque tepide. Sz qr ipole est ut tales qñ expoliātur ut eis non eueni ant orripilationes z spaliter in exitu ab a qua calida. io necesse est ut tina uel balne um eoz sit in camera tempata que non ex cedat in caliditate uel frigiditate. z aqua similiter tempata eē dz. z sic uř ei ut iñ ali quod iuuamentum recipere obeant. Sz iuuamentum appōis fecis picis est eo qd uirtus istorum attractiua debilis eē reperi tur. z ppter hoc ponendi sunt primo in a quam calidam: eo q in illa principium at/ tractionis eē repitur: z in eadem tm̄ mora ri debent quousqz membra eorum undiqz tumescere uideantur. z pori p totum apiā tur: z deiñ pix est apponenda. z hec omia recitat. G. ubi loqr de cura malicie cplexi onis calide z sicce stoi. Albumerō Auē zoar aūt uelle uř q nos eos in tina aque te pide solū ponere debem⁹ absqz intractōe stuphe: z in exitu tine ppinand e eis lac. z cū digestū fuerit iteꝝ ponendi sunt in tina z postea dabis eis aquam ordei: z facta di gestione ipius dabis eis micā panis lotaz cum rebus pdictis Sz ex rebus que ex terius fiunt sunt balneū z balneatio fm q dixim⁹. z ēt aer q si fuerit calid⁹ debem⁹ eū infrāre abstergendo domū: z substernēdo i ipa ola frā sic sunt rose: z folia salicis: z flores nenufaris z folia uitis cū suis flori bus studendo uel ingeniando ut aqua frigi da a superioribus ad inferiora descendat

Et ut domus septentrionalis existat: Et quod ille fenestre sint aperte: unde sol minime possit penetrare: et ille claudantur unde potest intrare. Et quando aer fuerit frigidus non indigebunt pdictis nisi ut ipsum trahant sicut est: et maxime quãdo principium male complexionis fuerit a stomaco uel a pectore uel ab intestino ieiuno uel a renibus. ab istis ipa mala complexio deinde deriuatur: et possibile est et q illa mala complexio incipiat a corde et inde ad pdicta et ad totum corpus deriuetur. Quare studere debes ad sciendum unde bẽat puenire febris ipa. et cum scieris membrũ a quo primo pcedit hec mala qualitas febril studeas ipum infrigidare et humectare absque trahendo ipsum a sua naturali complexione: et specialiter si membruz fuerit maximi iuuamenti. Et emplastra conuenientia hijs mẽbris sunt emplastra facta cum rosis et sandalis et herbis frigidis aromaticis uel cum cera sicut dicit. G. Et cum infrigidare uolueris principalia addas aromatica et stiptica. Et istud est regimen ethice cum fuerit in ultimo: sed qñ fuerit i principio cum leuioribus curari potẽt

De sincopi et suis particulis et omnibus accidentibus ipedientibus curatõez fe.

T postq̃ loquuti sumus d febribus absq̃ accidentibus phibentibus curationes earum. nunc tractare uolumus d febribus secum habentibus accidentia.

Dicamus ergo q ista accidentia generaliter pueniunt ex omni re dissoluente uirtutem: et hec resolutio sincopis nominatur. et puenit necessario a mala complexione cordis calida uel frigida. Complexio autẽ mala calida: aut puenit ex rebus extrinsecis sicut ex aere calido ut sepe ptingit diu morãti in balneo calido: aut ex rebus intrinsecis: sicut ex mala complexione totius calida corporis ut contingit in causone. Frigida uero contigit aut ex rebus extrisecis: sicut accidit ambulantibus per loca frigidissima. aut ex complexiõe frigida mẽbrorum extrinseca plurimi iuuamenti: sic accidit ex ore stoi et ex suffocatõe matricis Aut ex mala cplxõe totius corporis frigida ut contingit in febribus putridis que fiunt ex humoribus grossis et uiscosis. et mucillaginosis. et hec complexio frigida quãdoq̃ acquirit ex supflua euacuatione diminuente calorem naturalez: qm̃ quando calor naturalis superflue diminuitur impossibile est ut possit regere corpus: et omnes opationes frigidiores debito existunt quare puenit sincopis. Non dico tamen q ipsamet diminutio quantitatis inducat sincopim. Sed inequalitas qualitatuz: eo q cuiusl3 generabilis et corruptibilis cã est pportio quatuor qualitatum. s. c. f. f. et hu. q̃admodum in libris naturalibus declarauimus. Spẽs autem euacuationum aliqñ pbabundare consueuerunt sicut sunt supfluus fluxus et uomitus uentris et supfluus fluxus sanguis narium et emoroydaꝝ et aliorum membrorum. et in mulieribus supfluus fluxus mestruorum: et ẽt quando in ptu supflue exuberant. Et potest ẽt sincopis puenire ex ruptura seu crepatura: uel ex aptura magni apostematis subito. et uigilie similiter hoc facere possunt. Et ẽt accidentia anime sicut excedens gaudium et tristitia. quoniam hec faciunt spũs exalare supflue dilatando et constringendo: et iñ i substantia membroꝝ hanelitus sps malã acqrit complexionem. Et ẽt fortis calor est una ex rebus que ducit ad sincopim. et hoc accidit aũ ex mala complexione acquisita ex dolore aut supfluitate motus uirtutis expulsiue facientis dolorem sicut dicit G. Hec autem que dicta sunt. sunt omnia accidentia que habent sincopim facere et pmouere. Et sũmarie scire debes q quãdo sincopis fuerit cum febre: studendum ẽ tunc in remouendo et rectificando seu curando sincopim q̃uis contrarium fe. uideatur. Et nos dicturi sumus modum eius cum ipsius curam tractabimus. Et nũc incipe intendimus tractare de sincopi pcedente ex cã crudoꝝ humorum. Dicimus itaq̃ q curatio huius est regimen pdictuz in curatõne harum febrium quare si ex negligentia uel defectu ipius in sincopim inciderint: iuuabimus eos in primis ppinãdo cibum etiam si in medio fuerint paroxismi: q̃uis nostre intentionis cõtrarium uideatur: cum intendimus q nã egritudini

debeat p̄ualere: ⁊ i hoc cāu nihil uino melius repit̄: q̄r dico ꝙ q̄uis uinum saracēis bibere licitum non sit: tñ in hoc loco ita licitum eē uī̄ uinum bibere q̄admodum eis licitum est comedere carnes morticinas.s. que per se moriuntur uel suffocant̄ hñtib⁹ necessitatem q̄r incipere debemus eis dare micam panis infusam uino. Et uinū quod melius repitur est aromaticum cuius caliditas penetrare pōt p totum cor⁹ꝙ sit sine amaritudine ⁊ stipticitate: ⁊ est illō uinum quod est uinosum pungitiuum in principio: ⁊ post delectabile sine aliqua amaritudine ⁊ ponticitate. Et mihi non placēt uina in nostris ptibus assueta sicut sūt uia picis: iō q₂ sunt uina medicinalia ⁊ nō nutribilia ⁊ nocent principalibus membris sua siccitate ⁊ acumine. Dyamuscum aūt in talibus ꝓpinatum cum uino non nocet: ⁊ in principio sincopis rorare faciem ⁊ aspergere cum aqua ro. uel saltem conueniens est cum frigida: ⁊ si sincopizans hūerit apostema epatis: uel stomaci: uel similium membrorum: non speres eum curare cum exhibitione cibi: q₂ cibus plus multiplicat apostema q̄ fortificet uirtutem ⁊ fricare extrema in hora sincopis ꝯueniēs erit. Illis uero quibus ꝓuenit sincopis ex caliditate uel acumine renum ꝙ scire poteris ex signis dictis ab. y. que sunt nares acute. oculi concaui: timpora plana ⁊ similia: cura illoꝝ est ꝯria. s̄. dicte: q₂ ad ꝯseruationem illoꝝ non indigemus abstinentia cibi nec respicere diem creticam neque statum egritudinis aliquo mō. Et ex cibis ꝯuenientioribus oibus est mica panis uel aqua ordei ⁊ grana granatoꝝ: q₂ in granis granatoꝝ ꝓprietas repitur resistendi putrefactioni: ⁊ ut cibus in fomositatibus malis ꝯuerti minime possit: ⁊ ex cibis ēt q ipos hñt confortar̄ sunt uitella ouoꝝ ⁊ testiculi galloꝝ ⁊ pulle pue. Et si sincopis fuerit ex errore cibi cibandus est ex pane infuso in uino: ⁊ sit uinum aquosum lene: odoriferum: album: sicut dicit. y. ⁊ linfatū sit cum aqua frā: ꝙ si sincopis ꝓuēit ex humoribus uiscosis mucillaginosis uinum linfatum eē d₃ ex aqua calida: q̄m aqua frigida illis magnum infert nocumentum. Et tu scis ꝙ syrupus pomoꝝ ⁊ citonioꝝ cum medicinis muscatis conferūt sincopi: s₃ ñ iuuamento uini: q₂ nā necessario dñari d₃ sup ipas ad iparum conuersionem. Uinū aūt digōni citius ꝑpatur omnibus alijs cibis ⁊ medicinis: ita ꝙ dr̄ ꝙ in stō non moratur ad digerendum nisi in epate solum: ⁊ in talibus tm̄ indigemus restauratione: ⁊ nutritione: ꝙ si inueniri posset aliqd qō nutrire posset absq₃ digōne illud melius ceteris diceretur: ⁊ utilius pp eoꝝ debilitatem: ⁊ q₂ intendimus ipos citius iuuar̄ q̄ eē pōt. Aer autē in quo infirmus iuuari d₃ frs ⁊ stipticus d₃ eē. ⁊ generaliter tibi necessarium erit ut talibus ordines omnia que hñt resolutioni obuiare: ⁊ empiastrando sup uentres eoꝝ ⁊ stomacos res stipticas ⁊ aromaticas. ⁊ si calor in talib⁹ esse fortis repitur propinabis eis res stipticas ⁊ aromaticas. Et hñs sincopim cā apostematis aliquoꝝ membrorum principalium nullatenus de ipius liberatōne cōfidere debes.

De sincopi ꝓueniente cā stomaci.

Sincopis qō ex stō ꝓcedens: si ex colera que in ore stoi habūbauerit fuerit in primis uomitum ꝓuocare debem⁹: ponēdo pennam eis in ore: ⁊ si cum hoc eicere non poterit naturam tunc mollificare debes. Et. G. uī̄ ut talibus in hoc cāu oleum tepidum dare debemus: q̄m si uomitum non habuerit ab eo saltem natura mollificabitur iñ. Sed q₂ hee medicine q̄ hñt uomitum ꝓuocare de sui natura est ⁊ ꝓprietate stimulare uirtutem plus eo qō facit humor efficiens sincopim. ⁊ addit in eadem egritudine: ⁊ pp hoc dico ꝙ lōge melius est confortare eorum stomacos cū mastice ⁊ spicanardi: ⁊ suco citōioꝝ ⁊ foliorum uitis: q₂ taliter uirtus eoꝝ expulsia confōtatur ⁊ humorem expellit. ⁊ si uomitus a se ꝓuenerit in hoc casu ualde laudabilis existit. In sincopi quidā facta ab humoribus frigidis dabis de elactuario dyatrion piperō: studendo extrahere hu. q̄admoō dicturus sū in curis cuiusq₃ m̄bri.

De sincopi accn̄te cā doloris.

Dico q si potes remouere dolorē re
mouendo cās ipsius non intēdas cu
rare cum rebus existentibus ꝯriis egritu
dini: ⁊ hanc curam inuenies in curis mal
complexionis que accidit in uno quoqꝫ mē
bro: eo q dolor aliā ꝓcedit a mala cōple
xione calida uel frā materiali uel non ma
teriali. ⁊ accit aliquando a mala complexi
one sicca absqꝫ mā sicut accit dolor i spas
mo sicco. Sꝫ quando dolō in tm̄ fortifica
tur q non est tps expectandi: tunc curare
debemus ēt cum rebus augmentantibus
cām. s. stupefaciendo membrum dolorosū
⁊ hec cura non confert nisi p accidens. s.
priuando sensum illius membri i quo ma
la complexio repitur cā humoris ibi existē
tis: ⁊ inde diminuitur motus eius expulxi
uus. s. eius uirtus expulsiua: absqꝫ tamen
resolutiōe spirituum aliqua. Qñ aūt sē
sus supfluus membri eē repitur: tunc cer/
tissime supfluitas resolutionis spūum repi
tur. Et qñ facimus hanc spēm curationis
in doloribus a cā frā ꝓuenientibus in fine
tunc sequitur magnum nocumentum. Sed
si cā fuerit calida: tunc non tantum sequit
nocumentum: nꝫ operari debes illā curā
in cā frā: nisi cum infirmus in articulo mor
tis eē repit cā doloris. Et ex huiusmōi
medicinis que in hoc casu magnam habēt
ꝓprietatem est filonium: ⁊ est rōabile pp
opium receptum in ipo. Et hec cura gene
raliter in omnibus doloribus acutissimis
opatur: ⁊ in quibus magis necessaria exit
est in doloribus oculorum: auris: ⁊ dētiū
⁊ intestinorꝫ. Et. G. pcipit q minime exer
cere debes hanc curam nisi postqꝫ ꝓnosti
catus fueris infirmo q in fine ex ea lesio/
nem hēre debet: tamen conari debes i re/
mittendo nocumentum q ex eo cognoueis
eē futurū: ⁊ in ptibus nr̄is quando uolūt
opium opari non faciunt nisi miscendo cuꝫ
aliis medicinis sicut est in filonio. Et meli
us filonium est illud quod non est uetustū
superflue: q2 in eo uirtus opij est consum/
pta non recens nimis: q2 in eo uirtus opij
supflue habundare repit. Cura uō ꝯ tyri
aca in doloribus remouendis est cura cau
se remotionis: q̄admoduꝫ faciunt illa que
habent remouere malam complexionē fa
cientem dolorem: ⁊ pp hoc in illo casu op⁹
tyriace laudabilius exit ope filonij. Et
cum uolueris remouere dolorem remouen
do cām ipsius ꝯsiderare prius debes quis
humor est in cā: qm̄ si ex humore calido fu
erit sicut dicit. G. d illo qui patiebatur do
lorem uētris: ⁊ extimabatur q cā illius eēt
ex humoribus frigidis sicut ꝓ maiori pte
accidere consueuit: Et quandocūqꝫ dabā
tur ei calida p os aut clisteria ponebant.
dolor in eo semp augmentabatur. ⁊ sic co
gnitum fuit q dolor erat ex humōe calido
colerico imbibito in pelliculis intestinorꝫ:
⁊ tunc cibatus fuit cibis non facil ꝯuersi
onis: ⁊ bis eidem ꝓpinata fuit medicina
facta cum aloe ⁊ sic fuit liberatus ab ipso

Sed si fuerit dolor ex humoribus fris
tunc curabis eum euacuando humorem di
ctum sicut fecit. g. in seipso cum clisteri. cū
exiit hu. uitreum ⁊ inde liberatus fuit.
Et quandoqꝫ ēt fuit dolor cā uentositatis
fumose que resoluitur ex corpe ipius hūo
ris: ⁊ talis dolor non est curandus cū me
dicinis ultime caliditatis: eo q q̄uis resol
uant ipam faciūt oriri iterum ex ipo humo
re aliam fumositatem: qr̄ cura istius dolo/
loris eē dꝫ cum medicinis modice calidi
tatis: ⁊ que cum hoc hānt uirtutem digerē
di: ⁊ tyriaca ēt in hoc cāu magni exit iuua
menti. Hucusqꝫ iam elongat⁹ sum a mā
intentione: eo q curam remotionis eē me
moratus ero cum tractabo de curis remo
tōum accidentium. ⁊ nunc redire intendo
ad illud qd ꝑtermisi de mea ꝑscripta intē/
tione supius. Dico ḡ q in doloribus aliā
fiunt localia remedia. sicut cum pinguedie
anseris ⁊ galline ⁊ anatis: ⁊ aliā fiunt cuꝫ
embrocatione aque calē: ⁊ olei ⁊ ponēdo
eos in balneo ⁊ cuꝫ hijs sitibus In do
loribus uero factis ex uaporib⁹ calis solū
apponim⁹ uentosas cū igne: ⁊ hoc tandiu
est faciend donec medicus tps uel spaciū
hāt cām remouendi: eo q maior ps illorū
dolorꝫ qui ex uentosis remouent redire cō
sueuerunt nisi medic⁹ tpris spacij fuerit stu
diosus ad remotionem ipius cē: q2 uix eē
poterit quin error cadat in regie ipius isir
mi: ⁊ inde uidebitur recidiuare: ⁊ sic rōna
biliter eē dꝫ. qm̄ uapores istius humoris
semp faciunt proximum donec ex toto sit
resolutus uel ex toto euacuatus.

De sincopi puueniente ex supflua euōe

Cias q cura istius sincopis sit pluri bus mōis. Primus est ut fit trahendo mām ad oppositam uł deriuando. Secundus fit confortando illud membrū vñ fluit mā ne ipām supflue spergere possit. Tertius modus fit stringendo uias vnde fluunt humores ad locum. Quartus mod' fit impediendo uirtutem expulsiuam qñ superflue expellit sicut fit in illa passiōe que colerica nominatur. τ in arabico dr almaxda in qua uomitus τ secessus simul fiunt: q curatur stringendo τ ligando crura τ brachia: τ ponendo eos in balneo: τ cuz hoc ēt in eadez necessitate hēmus ponendi stiptica intus τ extra. Sz qr balneum superflue hz soluere τ euāre. iō cum timore magno tales in balneo ponendi sunt: ēt exibēdo eis stiptica: τ ēt d istis adhuc locuti erimus qñ tractabimus de cura male compłxionis mālis dum euāł de mbro ad mbrū

De sincopi superueniēte ex supfluo fluxu sanguinis nariū uel alioꝝ mbroꝝ.

Cura sāguinis narium si fuerit ex nare dextra ponende sunt uentose in ypocōdrio dextro super epar: τ si fuerit ex sinistra ponende sunt super splenem. τ similiter si menstruis superflue fluxerit ponimus uentosas super mamillis: τ cuz hoc ppinanda sunt stiptica que habent ɔstringere orificia uenarum.

De sincopi puueniēte ex supflua uigilia

Uigilijs subuenimus cum cibis quorum pprietates sunt inducere somnum: τ cum unctionibus puocantibus sōnum: sicut est oleum nenufarinum τ uioł. τ oleum de seminibus cucurbitarum τ cū odoratiuis inducentibus somnum. τ ēt debemus dare eis uinum linfatum si fuerit sine fe. Hec aūt omia. s. dc̄a dixim' ad rectificationem seu curationem prauoruz τ periculosoꝝ accidentiū febribus supueuientiū. Curā aūt remotōis cē rememoratus ero qñ tractabo de curis accidentium τ malorum apostemarum.

Tratcatus de curatione male complexionis spiritualium membrorum.

T postq̄ narrauimus breuiter curationem male complexionis vniuersalis: narranda est curatio male complexionis particularis. Sed qñ mala complexio est in mālis cura eē dz p ɔ̄rium. τ quādo fuerit mālis cura eē dz per euōem τ p ɔ̄rium simul. Sz i euōne τ in resistendo p ɔ̄rium ɔsideranda est etas τ ɔplexio τ ɔsuetudo τ tp̄s: τ ēt attendere debes complexionem membri τ formam ip̄' τ pōnē eius τ colligantiam suam: τ sensibilitatem τ suum iuuamentuz. hoc est qr alicui membro superuenit solutio sine apostemate: τ postea de apātibus loquemur. Et dicam' q modus uel usus medicamis male complexionis particulāis est vnus. Sed diuersificatur in aliqua pprietate q̄admodū cōsideratio pprie complexionis illius mēbri τ figure ipsius τ pōnis τ compassionis ł colligantie sensibilitatis τ sui iuuamenti. τ hoc dictum est in hijs que p̄cesserunt: sz est necesse ut hanc considerationem sēper hēamus pp illa que hic narrat̄ intēdim'.

De cura male complexiōis sicce stomaci sine materia.

J stō mala accidat ɔplo sicca solum non mālis: dicimus q modus medēdi illam est unus: τ idem modus cum mō medendi malam ɔplexionem totius cōporis siccam: Sed diuersificant' in hoc qr dissimilis est ɔplexio nālis stoi a complexiōe totius corporis. Ergo incipere debemus ponendo ip̄m i balneo temperato: τ post balneum lac bibat temperatum asine: aut capre cum aliquantulo zucharo. Et quando cognoscemus eum digesisse lac per sig ructus τ tumoris stoi iternm ipsum in balneo ponemus. spacio tamen interueniēte inter unam τ aliam balneationem quatuō horaruz aut quinqz: τ semper in exitu balnei dz inungi cum oleo uioł. uel cōi: eo q ip̄m humectabit τ cauebit a multa dissolutione. In quolibet exitu balnei ppinet' lac s. dictum si ip̄m affectauerit. Sinaūt aqua ordei ppinetur: τ hora prādij detur pais

mundus bene coctus z bene fermentatus cum pullis gallinaꝝ z caponib⁹ impinguatis cum lacte amigdalino: z pisses petrosi ad hoc sunt utiles: carnes perdicum z fasanoꝝ: z coturnicum ēt utiles sunt. z cibus conuenientioꝛ est ille qui uelocis digōnis est z multi nutrimenti: q̄uis tales cibi alñ uideantur ꝯrij: z uinum talium dꝫ eē arōaticum cum aqua mixtum: z talis q̄titas ut cibum in stō natare non faciat: nec extensionem aut grauedinem inferat: z cum hec passio fuerit sedata paulatim ad illi⁹ cōsueta parumper deducemus.

Cura caliditatis z siccitatis stoi.

Sed qñ cum siccitate coniungeꝭ caliditas: tunc cuꝫ hoc regimine res frē sunt admiscende sicut aqua oꝛdei: syr⁹ de nenufare: z syr⁹ uiol. z uinum magis temperetur cum aqua frā: z istis aqua frā ꝯueniens exit. Et si siccitas multum foꝛtis fuerit: tunc aqua frā est timoꝛosa ne os stoi ledat. Et vngendus est cum oleo citonioꝛū uel recenti nouello oleo oliue: z oleo amigð. z inq̄tum egritudo in caliditate z siccitate excedit: in tm̄ indiget reb⁹ i fridātib⁹ z hūectātib⁹ sꝫ i eo ꝙ ē stōatica idigꝫ reb⁹ hñtib⁹ aliqd calitatis ꝯ stipticitate z arōaticitate: z ppea non est maluꝫ cum hijs addere aliq̄tulum masticis.

De frigiditate z siccitate stomaci.

Sed qñ cum frigiditate siccitas ꝯiungetur: tunc cum lacte aliq̄tulum mellis est ponendus cum boni sit odoris atqꝫ sapoꝛis: z aqua oꝛdei dimittatur si foꝛtis fritas affuerit. z tali stō supponaꝭ puluis masticis cū oleo ro. extēsus sup lanā. z oleū amigdalinū ē cū istis iuuatiuū ualde. et empl'm picis inter cetera exit iuuatiū quando rōabil'r fit. hoc est ut ponaꝭ sup m̄bꝛū z non ibi diuti⁹ imoꝛeꝭ nisi ut poꝛos apiat z postea auferaꝭ. Et scias ꝙ siccitas difficilioꝛ est ad humectāð q̄ huitas ad exiccandum: q̄admoð frē difficilioꝛes sunt ad recipienð calitatem: q̄ calide ad recipiēð fritatem: obhoc qꝛ difficilius ꝙ in hijs esse possit est curare fritatem z siccitatem: qꝛ ē egritudo similis: calida nāqꝫ coꝛpa debēt custodiri ne ad habitum ueniant senectutꝭ.

De cura male ꝯplexionis calide stoi.

Illa aūt ꝯplexio calida sola uꝛ ut curari debeat cum rebus fris solū. Sꝫ tñ hoc membꝛum infrigidari ñ dꝫ ex toto: ppea qꝛ sup hoc membꝝ domiatur fritas qꝛ ẜm plurimum vna queqꝫ res que altēationem recipit potius illam recipit ad quā sua ꝯplexio declinat naturaliter: z iō egritudines isti⁹ membꝛi a frigiditate creantur utplurimuꝫ. Et expimentatoꝛes nr̄i tp̄ꝛis in passionibus stoi multum errant: eo qð ñ itendunt calidum stomacum alterare nisi cum fridissimis rebus. z tamen cum medicus pcipit ꝙ aqua sit danda: z hoc uetat erit magnus erroꝛ sicut recitat. G. de quodam qui i stō suo hāt ꝯplexionē malā calidam foꝛtem: z medicus eidē aquam frām bibere inbibeat. z. G. ei aquā frām ꝓbuit z euasit. Et propter aliam cām infrigidationem istius membꝛi uitare debemus: eo ꝙ hꝫ opōnem toti coꝛpoꝛi comunicantem vnde pꝛinceps comuicans appellatur: et membꝛa que tale officium habent infrigidari nimis non debent: ut uirtutes eoꝝ non ledantur. Et pp hoc p̄ceptū habmus ut. ŝ. stom̄ oleū non ponamus actu frigidum z si sit frm̄ in potentia. z hoc est simile ei ꝙ facimus in euōne: qꝛ cum celeriter purgantibus miscemus stipticas medicinas alꝛ ꝓcessus ꝯueniens non eēt. Et qñ. G. dicit ꝙ in lesione opōis membꝛi maioꝛ cadit timor in euāndo q̄ in alterando: non sane loqꝭ sed errat: qꝛ sicut timenda est euō ut uirtutem non ledamus sic i alteratōne: z maxime in alteratōe fritatis: nā ille modus est maioꝛis damni in m̄bꝛis nutritiuis. Et regula medicatōnis in pꝛincipalibus membꝛis non accipiꝭ nisi a colligantia coꝛdis cum ipsis. Et qꝛ uitupat. g archigenem cum dicit ꝙ uirtus regitā i cōde exit cum ipe mediceꝭ coꝛ z lꝫ egrotꝫ cerebꝛum. z ppea qꝛ archigenes cōdi ñ subueniebat. g. ipm uitupabat: ergo ẜm archigenem in medicando ꝓcedebat z cām medicationis ignoꝛabat.

De cura fritatis z humiditatis stomaci

Ed mala ꝯplo frā ꝛ humida est ca lefacienda ꝛ exiccanda sicut cum electuario trium piperꝝ. Et ꝙ dicimus in medicatione male complexionis non mālis in stō illud idem dꝫ intelligi in alijs mēbris: ꝛ maxime qñ fuerit cā dandi malam complexionem toti corpori sicut aliquibꝰ membris: ꝙ si mala complexio calida ꝛ sicca aduenerit: erit cā dandi toti corpori ipsam: ꝛ in ethicam poterit ꝓuenire: ꝛ hoc erit qñ illa mala ꝯplo usqꝫ ad cor ꝺducet

Tractatus de egritudinibus stomaci ꝛ aliorum membrorum pricipalium cū mā.

Et postq̄ sumus loquuti de mala cōplexione nō māli: loquemur deinceps de mala complexione māli que pōt alicui supuenire membro. Et dicimus ꝙ intentio sunt due res: ꝛ sūt ut euētur superfluitas ꝛ rectificetur mala complexio relicta a superfluitate: ꝛ sigꝫ harꝝ rerꝝ hētur ex opōnibus ꝛ ex pōne membri ꝛ eius forma: ꝛ ex colligantia eiusdeꝫ ꝛ ex suo iuuamento ꝛ nocumento ꝛ ex sua sensibilitate: ꝛ ex ꝺmrōne nature egritudinis ꝛ eius cē ꝛ accidentis Et tu scis qꝛ superfluitatum quedam sūt que generantur in membro: quedam sunt que ab alijs fluūt membris: ꝙ est qꝛ consuetudo est ꝙ forte mēbrꝝ suas superfluitates ad debile expellat: ꝛ maxime si ad hoc adiuuat locus ꝛ uie que superfluunt ad ipūm sicut est cerebrꝝ cum stō: ꝛ hoc in medicatione membrorum est sicut efficiens cā. Et ē perscrutandum in rectificatione illius mēbri ꝛ in rectificatione sue complexionis si est sufficiens aut si necesse est totuꝫ euāre corpus: ꝛ in hoc est necesse anticipare in fortificando membrꝝ cum stipticis medicinis ut mā ad illud non trahat si corpus non sit plenum: ꝛ attrahimus materiaꝫ ad ꝯriā ꝑtem ad ignobiliꝰ membrꝝ: ꝛ postmōꝫ medicamen ꝯueniens adhibemus. Et uiam medicationis membrorꝝ accipimus a forma membri ꝛ a loco: sicut stōꝰ utplurimum ꝑ uomitum dꝫ euāri: ꝛ per farmaciaꝫ ut miꝰ: ꝛ ep cum ambobus euāri pōt: qbꝰ ēt ꝓuocatō iungit urine: sed intestina solū farmatia ꝛ clisterij. Sed si humor fuerit fixus in substantia membri tunc est necessaria fortior medicina ut trahatur. Et aliū erit ꝯpō in eo qꝛ in ipso est humor ꝓprius ꝛ est alter transmissus: ꝛ sic est necesse duobus modis ꝓuidere. Unus est in piculo fiori: alius est in euōne alterius sine cuius remotione curatio fieri non posset: sic ubi g̃. ut in eēntia stōi sit humor vnus acutus ꝛ in cōcauitate alter humor sit locatus: tc non est purgandus: uel ñ poterimus ipsū humorem purgare qui est in eēntia donec non trahetur qui in concauitate exit: sed si humor qui est in eēntia eēt sincopim inducens: tunc ꝓuidendum est: sed si res non existat piculosa: tunc in medicatione ordo non est seruandus hoc est ut ꝓuideatur egritudini que currit ꝑ uiam cē ꝛ postmōm occasionem remouere. Et similiter egritudo que non curatur nisi ꝑ euōem alterius que non est ipius cā. ubi g̃. qñ in stō vnus humor fixus in eius substantia: ꝛ alter est in concauitate qui ipsus est a cerebro: dicimus ꝙ primitus ꝓuidenꝺ est cerebro: et postea de hu.q effusus est in stō: ultimo uō de illo qui in substantia est ibibitꝰ. Et hic inueniuntur medicine ꝓprie in euōe ꝓprij membri. Ad hoc ut superfluitates recipere non possit. ubi grā qñ in substātia stoi fixꝰ fuerat humor acutus: tunc yera aloes utilior est ad ipm extrahendum q̄ alia medicina eo ꝙ aloe non nisi a stō trahit. Sꝫ alie medicine que istum trahunt humorem q̄uis trahant a stō ꝑꝑ suam fortitudinē ēt ad stomacum trahunt Sed quando humor est in concauitate sufficit in abstractōne ipsius absinthium cum melle ꝛ mirobolanis citrini. Sed si iste humor est flaticus aut subtilis: aliquando sufficit uomitus cū aqua ordei ꝛ melle quando fuerit diuisus cum oximelle gomposito: ꝛ postea studere debes in extrahendo ipsum cum medicis ꝓprijs huic sicut est agaricum: ꝛ collogntida: ꝛ cum cummis laxatiuis si necesse fuerit. Et similiter humor melancolicus ē euacuandus post ipsius incisionem cū medicinis sibi ꝓprijs. Et studiosus eē ꝺbes in operationibus tertijs ex ꝓprietatibus medicinarum in uno quoqꝫ membro. ꝛ ꝙ unicuiqꝫ mēbro sibi ꝓprie medicine a tota specie reperiuntur. Sed incisio hec ē necessaria si humor fuerit grossus ꝛ post

ipam sm conuenientiam purgatio: vl3 hic sunt considerande tertie uirtutes medicia rum eo q sunt pprie unicuiq3 membro. et idcirco ut mihi q narratio medicinaz ualẽ tium unicuiq3 mẽbro cum narratione egri/ tudinum est uia completã in hac summa. Et ppea una ex conditionibus que dicit i hoibus perfectis i artib⁹ est ut sit dñs ar tis ex se ita ut cognoscat res necessarias perfecte cum inspexerit rerum diuersitatẽ

Tractatus de inflatione membroz τ a postematibus in generali.

Einceps uolumus nãrare egritudi nes que sunt cum apostemate. Et dicimus q prima intentio apãtis in eo qd̃ est apã diuiditur in duas partes: una est euacuatio mẽi facientis apa. alia est rmo tio male complexionis. Et alñ minor cadit consideratio in una istarum q̃3 in alia. τ ali quando consideratio in utrisque equaliter currit: Euacuatio plus considerari d3 in apostemate sanguineo: sed alteratio plus in erisipila est consideranda q̃3 euacuatio. Sed compositio illorum duoz humorum equaliter consideratõnem pbet: τ iste due intentiones non considerantur nisi facto apostemate. Sed qñ est in fieri tertia ad iungitur intentio: τ hoc est ad remotione3 cẽ. Et hoc fit resistendo sparsioni mẽ ad membrum que puenit aut pp toti⁹ corpo ris repletionem: aut ppter alicuius mem bri repulsionem: aut plurium: eo q fortius membrũ ad debile expellit superfluitates suas: τ ad hoc adiuuat comunicatio mem/ brorum τ habilitatio uiarum. Et alñ cã istius attractionis est mala complexio cali da istius eiusdem membri: τ aliquãdo eit cã dolor fortissimus membri. nam manife/ stum est q complexio calida trahit. nam ca loris pprium est attrahere. Sed dolor hoc facit: aut pp malam complexionem q̃ generat dolorem: aut pp malam complexi onem que fit pp superfluitatem motus uir tutis expulsiue cum superfluitates expellit aut pp istas res ambas. Sed mala com plexio calida que cã existit attractionis. alñ accit pp extrinsecas cãs sicut pp morsurã pcussionẽ τ sĩlia. τ alñ pp intrinsecas acci dit cãs. sicut pp hu. mordicatiuu3 τ similia aut uentositatem extensiua3 aut pp super fluam repletionem que grauat membrum Et hee tres intentiones curatõnis apatũ quedã sunt que habent una aliquando cõ trariare alteri τ quedam non: τ iam dixi mus cui magis intendere debemus. Et deinceps narranda sunt illa quibus cõpe tunt hee tres intentiones in medicatõne a postematum: τ incipiemus a resistentia cẽ efficientis. Et dicamus si cã attractõis ad mbz pp rsolutõnẽ exit: ẽ faciẽda tc eua cuatio uniuersalis: sicut flotomia si pp mul titudinem fuerit sanguinis: aut pp farmaci am τ uomitum si pp maliciã fuerit humoz aut cum utrisq3 si adest utrunq3. Et ẽ ne cesse ut ista euacuatio fiat sicut dictum est per attractionem materie ad ptem oppo/ sitam p uias apãtis ppinquas sicut ince/ dit natura: q2 apa epis utplurimu3 cretica tur p fluxum sanguis narium. Et ista ead̃ uia intelligenda est in euõne humorum: nã si materia fuerit in superioribus: tunc far macare τ clistezare debemus. τ si in inferi oribus educere debemus per uomitum. Et si cã facit effusionem materie erit i uno membro: tunc illud euacuandum erit sicut est cum fricatione. Verbi grã. si materia q̃ obtalmiam h3 inducẽs effunditur per ocu/ los τ puenit a cerebro solum: tunc uento se in fontanella colli utiles sunt. ppterea q2 hec euõ duas aggat itentiões pueiẽtes in hoc casu: q2 euãt membz apatũ: τ mãm trahit ad oppositã ptem. Euõ uõq̃ fit ex mbro apãto cõpe exñte pleno ẽ ex reb⁹le dentib⁹ mltũ. vñ si hoc peccatũ effugẽ uo luerimus o3 nos totum euãre coz⁹. τ po/ stea redire hẽmus ad primum mbz euãn dum. Et q2 unumq3q3 membz p maiõi pte reperitur hẽre pprias uias p quas e uacuationem recipe põt: iõ per easdẽ3 unũ quodq3 cum indiguerit debemus euacuarẽ sicut cerebz quod potest euacuari per ster nutatiõem τ gargarisma. Et si feceris ista corpore existente pletorico lesionem inde hẽbit infirmus. Et aliquando huic intenti oni euacuandi materiam ante dictam. alia adiungitur intentio sm q ante dictum est ut est fortificare membz cũ stipticis τ frĩs ut supfluitates non recipiat τ hoc fiat cor

pore uacuo existente. & si hoc non feceris non erit tutum quin mã non redeat de mẽbro ignobili ad nobile. & hec ẽ una ex rebus ex qbus apata curantur in principio.

Et si cã infusionis membri fuit ipsius caliditas intendenđ est tunc ut remoueat mala cplo ipi⁹. remota uero cone mala mẽbrum dz cfortari. & si remota nõ fuerit cã qadmodum illa q pp morsuram alic⁹ aial uenenosi fit. tunc prius euanđ est illud uenenum cum medicis attractis aut uentosis & si humor affuerit euacuet. Et aliquãdo significatio sumpta ab istis est fe intentõni cria hoc ẽ apatis euõ & qdoqz nõ ẽ cria. Exẽplũ crie est vz quãdo remotio cplexionis calide fit cũ medicis fris. qz euõ nõ fit nisi cum medicis resolutis. Exemplum non crie ẽ ut quãdo cã fuerit humor grossus in mẽbro tunc due intentões fient una eo qp fient solum cum medicis resolutiuis

Sed medicatõ doloris fm qp dictum ẽ aut fit pp remotionẽ sue cẽ aut dando mẽbro cplexionẽ criaz dolorose. & hec fiunt cum medicis q pprie sunt in mitigãdo dolorẽ sicut est pinguedo anatis & galline et oleuz uitelli ouoz. & silia. Et aliũ remouet dolor p mẽbri stupefactionem. Hec est regula istaz trium intentõnum supius narrataz. Sed fit fm ordinem tẽpoz apatũ. qa fm plurimum medicatio apatis in primis fit euõne & repcussione supponedo frãs & stipticas medicinas sup apa & illđ qp magis necesse est ut cã efficiens remoueat est in apatib⁹ citi aduent⁹. sic in apatib⁹ acutis que ex colera & sanguine puueniunt. Sed fa intentio est qp ipi⁹ apatis post statũ euõ fieri dz. & principium dz eẽ cum medicinis maturatiuis. Et si euacuatio non est sufficiens cum rebus resolutiuis tunc aperiatur cum medicinis corosiuis aut cuz ferro. Et manifestum est qp si euacuatõ fiet cum medicinis dissolutiuis duz mã est in cursu: plus ad membz apatum traheretur q posset euãri: ppea necesse est ut post euõnem apponantur medicine repercussiue mixte cũ paucis resolutis. eo qp stiptice cmittẽt dolorem. Et qñ fuerit in statu tunc medicari dz cum medicinis resolutis solum. & intra ista duo tempora utenduz est medicinis ex bijs duobus mixtis. & iste medicine scient in libro simplicis medicine. Regimẽ uõ in apate calido male complexionis in primis est refrigeratio. eo qp cum infrigidatione est ẽt repcussio. & ẽt qz pp mitigationem caloris cursus materie destruitur.

Apostemata uero frã curari ñ debent cum rebus fris nisi transacto tpr augmẽti. qz caliditas non resistit resolutioni. hec est intentio medicatõnis inqtum sunt apa

Deinceps loquemur de apatibus fm qp sunt alicui membro appriata. & ab apatibus calis principium faciemus que in mẽbris fiunt intrinsecis & extriesecis. & cuz dico calida itelligo ẽt illa q ad saniẽ deducũt. Et qñ fiũt in pricipalib⁹ mẽbris fe. cũ ipis orit: siue apa fuerit sãguineũ l' col'icũ uel fl'aticũ uel mel'icũ. Sz flematica q ad saniem non perueniunt sunt sicut tumores qui dicuntur nascentie. Et melancolica q ad saniẽ ñ pueiũt dnr sclirotica & cãcrosa & raro fiunt in membris intrinsecis: & qñ fiunt incurabilia sunt eo qp indigẽt fortib⁹ medicinis quas intrinseca membra tolerare non possunt. eo qp horum cura non fit nisi cum ferro. quoniam talia apostemata non resoluuntur nisi post longitudinem tẽporis: & tunc uirtus infirmi iam defecta eẽ reperitur. & pp hoc hee curationes non fiunt nisi cum fuerint in membris extrinsecis

Et dicamus qp apata inqtum sunt apata reqrunt cum suis medelis intentiones tres supradictas. Sed diuersificantur in bijs tribus suis spẽbus fm magis & min⁹ Nam apostemata colerica in primis egẽt refrigaratione multa cum uiol'. & cum uiriditate illa que supra aquas reperitur & cũ uua canina & cum cera infusa & malassata cum frigidis siccis & humidis & bijs similiuus. Sed sanguinea cum refrigeratione stipticis egent nisi adsit dolor. & si dolor adest sunt miscenda mitigantia. Sed flematica & melancolica modica indigent refrigeratione & repercussione quia debilem motum habent. Intentiones coniũcte in apostematiaus gratia membrorum in quibus sunt sicut hic narrande. eo quod in bijs maxime cadit prouisio Et maxime. Si fuerit in membro principali.

Et dicimus q̄ euō que p flotomiam fit pp apā alicꝰ mēbri itrīseci dꝫ recipi a colligantia mēbri ꝛ a loco suo: eo q̄ qñ ñ poterit fieri euō in mēbro leso: tunc dꝫ fieri p mēbrum coicans ei ꝛ magis ꝓpinquum: ꝛ sint meatus de uno ad aliud recti: aut rectioni ꝓpinqui: sicut in mēbris inferioribus flotomia basilice uꝫ. ꝛ in apātibus capitis pectoris ꝛ pulmonis. cefalice uꝫ. flotomia mediane oibus ualet mēbris. Et si indigꝫ flotomia pp epis apā in aptione basilice dextre aut sinistre cadit consideratio: qr. g. dicit in libro de ingenio sanitatis q̄ de xtra in apāte epis flotometur: ꝛ sinixtra i apāte splenis. ꝛ in sermonibus suis uniūsalibus ɔ̄rium ponit. Et tu scis qr in euacuatione apostematum due res intendunt una est euō mēi mēbroꝝ cum ipso comunicantium: alia est ut: fiat declinatio humorum ad ptem oppositam: sicut nā facit qñ cretificat apā epis p fluxum sanguinis ex nare dextra: eo q̄ illa euō ɔ̄phēdit opōnē ꝛ coicationē. Sed in flobotomia basilice in apāte epis ex dextro latere non est nisi una itentio hoc est coicantiū euꝰ. ꝓpea qr ē ꝭꝫ dimensionē corpis que ꝭꝫ latitudinē erit: eo q̄ dimēsiones opposite sunt. vi. s. due latitudinales ꝛ est ꝭꝫ dextruꝫ ꝛ sinistruꝫ: ꝛ due longitudinales ut supiꝰ ꝛ inferius. ꝛ due ꝓfunditatis ut ante ꝛ retro. Et hoc idem faciendū est in apostematibus splenis ꝛ pectoris. quoniaꝫ quando apostema fuerit i parte dextra flobotomamꝰ basilicā ex pte sinitra: ꝛ si fuerit in sinistra flobotomamus e contrario. Epar uero cum sit in una diuersitate uel extremitate dimensionis latitudinalis. egro necessarium est ut flobotomia fieret per aliam pteꝫ ꝛ ꝭ basilice lateris sinistri: qr in ea continetur coicatio ꝛ oppositio: ꝛ qñ nos intendimus facere euacuationem: coicationem: ꝛ oppositionem continentem: tunc iuuatiꝰ est p oppositum trahē māᷣm q̄ꝫ qñ unam itendimus solum. ergo cum fuerit necesse totum euacuare corꝰ pp hꝰ necessitatem: tē est necesse hēre ambas intentiones. Sed qñ nobis sufficiet solum membꝝ apātum euāre: tunc nobis una sola sufficiet intentō iō in maiori pte qñ intentionem hūimus i talibus locis faciemus attractionem sine euōne remouentem: ꝛ tunc poterit fieri ɔ̄ mēbꝝ euōne indiget ꝛ non totuꝫ corꝰ. Et pōt aliñ eē ut prima intentio sufficiens sit: similiter in aliquo loco: ꝛ fiet hoc solū tpr status apostematis sicut minuitur ex uena lingue in sqnantia facta: nam si possemus mēbꝝ ꝓprium flobotomare ɔ̄ueniens eēt eo q̄ non sit timendus mē cursus. Sꝫ tpē augmenti agregat res ambas quasi nō curaremus nisi coicationē ꝛ ñ opponē plus trahemꝰ ad apāta q̄ꝫ euāret sicut i eo q medicis utit dissolutis apitis ante euōneꝫ qa trahit de sanguine ad mēbꝝ plusq̄ꝫ dissoluat. Et silr due ɔ̄siderant intentōnes in passione vulue qñ diminuimꝰ de saphēa q̄uis ibi ñ sit oppō nisi p longitudinē leui dimensione. Et silr ꝛ in uentosis egritudinibus oculoꝝ in fōtanella colli. ꝛ in frōte in passionibꝰ occipitij capitis. Sꝫ minutio uene q̄ uocat scylos in egritudine splenis a pte sinistra non ɔ̄prehendit nisi coicationē. ꝛ si uolumus māᷣm deriuare ad ptem oppositam fit in illud apātibus pectoris ꝛ stoi ꝛ occipij ꝛ capitis ligādo extremitates pedum ꝛ manuum. Et ꝓpterea prohibetur in apostematibus uulue omnino euacuare cum ꝓuocantibus mestrua. Et similiter in apostematibus epatis ꝛ cum ꝓuocantibus urinam: ꝛ cum medicinis laxatiuis: qm̄ cum talibus non fit deriuatio ad opposita: ꝛ quia impossibile uidetur q̄ qñ tales medicine transeunt sub apostematibꝰ quin eis relinquant lesioneꝫ. ꝛ iam diximꝰ q̄ hec est vna ex rebus augmentantibus apostemata. ꝛ silr ꝓhibitum est euāre apostema stoi cum medicis laxatis. ꝛ gargarismum in apostematibus: gule: oris: ꝛ palati. ꝛ eodem modo omnino ꝓhibitum est ꝓuocare urinam in apostematibus renuꝫ ꝛ uesice. ꝛ hec omnia non sunt ꝓhibita nisi donec ipsa apostemata fuerint in augm̄to. Sed quando fuerint in statu non est malum uti talibus quoniam habent uigorare euacuationem membri apostemati. quam uis noui pratici faciant talia absque alia prouisione ꝛ deliberatione. Propterea considerandū est in apostematibꝰ aurium partis dextre ꝛ sinistre in quo later flobotomia sit facienda. qr manifestuꝫ ē q̄ cefalica in prio illo apāte flobotomari dꝫ

Et nr̄ q̄ si est apa in aure dextra nō dꝫ minui de manu sinistra: qꝛ cefalica dextra agregat coicatōem cum attractōe ad ꝯriā ptē: qꝛ est infra longitudis extmitatē: nam medium non est extmitas. ꝛ qꝛ non est credendū ꝛ maxime in corpib⁹ plenis ut sāguis non ad aurē dextram trahatur ab extmitate dimensionis latitudis opposite. ꝛ quando euāmus cefalicam obhoc eēt melius ut flotomia fieret in pte sinistra. qꝛ hee due res agregantur. vna est coicatio. alia ē opposítio ſm duas dimensiones. eo q̄ iste opōnes opponuntur ſm longitudinem ꝛ latitudinem. ꝛ si possibile eēt desiderarem⁹ ut qn̄ attraheꝛ uolum⁹ ut ibi oēs existerēt oppōes. ꝛ maxime qn̄ ē replo ſm uasa.

De euātione membrorum principaliū

T debes scire q̄ in euōe membroꝝ principalium penitus necessarie sūt due euōes. vna est flotomia. alia ē farmacia. obhoc qꝛ illa apata ſm plurimum nō sunt vnius humoris. sed in illis agregatur malicia q̄ntitatis cum malicia qualitatis. Sed tamē in euōne tu debes sup humorē dn̄antē puiðr̄. Et Ra. testificat⁹ est qꝛ medici sui tempis faciebant plureticas soluꝫ minutionem ꝛ morlebantur. Sꝫ sig̊ ſe itētionis ex apatibus habita ſm membra in quibus sunt facile non est. ꝛ max̄ quando refrigaratione indiguerit. ppea qꝛ apata epatis ꝛ oris stomaci non ꝯuenienter medicinas actu frās recipiunt. imo necesse ē ut actu sint calide q̄uis frē pōtētia existāt sicut oleum citoniorum ꝛ oleum mirtinum ꝛ aliīs eis potentia calidis utemur sicut olꝫ masticis ꝛ absinthij. ꝛ hoc facimus ut uirtutem conseruemus istoꝝ membroꝝ pp necessitatem corpis ex istis membris. Et cerebꝝ ēt non substinet medicinam multum actu frām. ꝛ qn̄ inducit necitas rei ad utēdum ea miscendum est cuꝫ ea medicina ut ipsā ad ꝓfundum ducat. sicut facimus miscendo acetum cum oleo ro. ꝛ hoc non fit cā cerebri cum sit frm̄. sed ut facilius p cra neum ꝛ suas ꝯmisuras ad medullam cerebri pueniꝛ possit. ꝛ hoc n̄ reqritur pp p̄mā qualitatem sed pp ſam. Similiter ꝛ oculi pp sensibilitatem multam quaꝫ hn̄t debēt ꝓseruari a rebus fortissimis ꝛ mordicatis ꝛ albumē oui supponiꝛ. eo q̄ res multas bonas in se hꝫ agregatas. nā remotū ē ab omi mordicatione ꝛ lipitudinem abstergit ꝛ tempate frm̄ exit. ꝛ sigiꝛ. s. pp ipsius uiscositatē. ꝛ lac nouiter a mamillis mulsū aliquas ex istis uirtutibus hꝫ ꝛ sup hoc hꝫ uirtutem digestiuam. Et aliī considerant apata ex pte membri in quo sunt p alium modum ut nihil repcussiuum uel refrigeratiuum sup membrum ponatur ꝛ hoc est qn̄ apata fiunt in locis membroꝝ principaliū purgatis ut qn̄ fit p⁹ aures aut sub ascell' aut inguinib⁹. iqm̄ qn̄ ista apata generanꝛ in hijs locis ꝛ ipa refrigerabis timendum est ne ad membꝝ redeat principale. q̄ad modum illud qd̄ fit post aures ad cerebrū ꝛ illud quod sub ascellis ad cor. ꝛ maxie illa apata que ꝓcreantur p uiam crisis oio ab infrātione ipius abstinere debemus. eo q̄ pp has actiones mā redire posset ad membra principalia q̄admodum fugim⁹ repercussionem apostematis pulmonis. eo quod cordi uicinus existit. Iste autē sunt demostrationes recepte a membris. ſm p̄dictas duas intentiones in curatōne apostematum. s. remouere cāꝫ ꝛ infrigidare malam complexionem ꝓuenientem ab eadem q̄uis intentio secunda colligantiā habeat cum prima. eo q̄ frigida sunt repcussiua. Et quod dictum est semper meminisse oꝫ. hoc est ut apatibus membrorum principalium que sunt sicut epar. stomacū cerebꝝ. ꝛ splen. eo q̄ ista membra opōeꝫ faciunt cōem toti corpi ꝛ hn̄t colligātiā cuꝫ corde. ꝛ pp hoc eoꝝ v̄tutes ꝯseruaꝛ debemus miscendo sēp stiptita ꝛ aromatica cū resolutis. Et dissolutā sunt sic ēpl'a q̄ fiūt cū medulla panis. oleo oliue ꝛ melle. stiptica uō cū aromaticitate sunt sic absinthiū mastix ꝛ citonia. Et dcm̄ ē q̄uis a me n̄ sit bene concessū q̄ qn̄ apa in gibositate epis exit q̄ euāri debꝫ per ꝓuocantia urinam. ꝛ qn̄ in cōcauitate exit per farmaciā ꝛ ista medicamenta ad coicantia membrorūꝫ accipiunꝛ. Et scias q̄ medicine urinam ꝓuocantes fortes eē debent. ꝛ pp loci remotionem inueniendo debilitantur eo quod in epē alterantur. sed que euacuant per cōcauitatem posse tantum non oꝫ q̄ habeant.

Et iste mod⁹ credend⁹ est in oibus mbris ad q ueniunt medicine cum multa digone sicut e pulmo cui casus iste seruat. ista sig est supta a loco mebri. Et medicin puocates urinam in egritudinibus epis oppilo nes aperiunt sicut e absinthiu eupaoium: nam ille due pprietatem hnt i epate qadmodum scolopendria in splene: et cortex capparis. Medicine uero q facil solunt uentrem in apatibus concauitatis epis sunt sicut aqua ablupe cai tami: Sz euo splenis p farmacia exit. Et si apata ista inueterat tunc fortioribus indigem⁹ medicis solutis eo q membroz istoz na est ut in fine idurentur i eis apata: et maxime calida: et hoc maxime accit epi pp uiscosam et spissa substantiam: et et in renibus apata indurat pp duriciem sue substatie. et i splene pp grossiciem sui nutrimenti: sz splen ipe rare sbe est. Sed medicine q sunt fortis resolutionis in pdictis apatibus sunt sicut radix lilij celestis: ysopus: centaurea. et aristologia ro. et hijs similia: et hoc fieri dz p⁹ fractioem eoz siccitatis cum radice liqr. et hijs similib⁹. Et scias q necesse est ut qtuz cē potest uites ne istoz membroz apa ad sanie pducas: et max apa pulonis: obhoc qz si pducis ipm ad sanie pfecta curatoez non hebit: qz aut indurabit aut eger pdetur: et medicatio apatum qn cum sanie aperiuntur ingreditur ordinem medicationis ulcerum. Propterea scias vnum q ppu est membris apatis subtilem cutem hntib⁹ q ab ipoz principio penitus sanies resudat ex eis: et ppea conueniens est ab ipoz principio in suis medicationibus adhiber abstersiua ut mundificet meatus: et si in sanie ipa grossicies fuerit miscende sunt res incisiue. et talia membra sunt sicut pectus: et pulmo: ep: sto⁹: ppea necesse e ut ista abstersiua ab omni mordicatione sint exepta et iste res snt sicut aqua ordei: et pultes furfurum condita cum amigdal amaris et semine melonis: et ekm atriplicis cu oxizacara in apate epatis pprium exit scariole qd loco atriplicis poni pnt. In apatib⁹ uo pectoris et pulmonis res in quibus ponit acetum sunt fugiende ut multum nociue. Et medicine q eis conuenientes existunt sunt capill ueneris et liqr. et syrupus uiol et et semina melonis sunt optima in isto casu. sed medicatio apatum que in istis sunt membris est alia inqtum sunt in talib⁹ membris q inqtu apata existunt. pp hoc qz et declinationis tpr eoz medicine ab aliqua stipticitate non denudantur et in principio abstersiuis. Et qn apotemata fiunt in inferioribus intestinis fm nram intentoez clisteria sunt meliora: qadmodum si in ptibus superioribus fuerint exibite res per os conuenientes ee uidentur: et hec sig sumitur ab intentione loci. Sed in apatibus gule oio utimur medicinis resolutis et conglutinatis ut adhereant locis in suo transitu: et et ponenda sunt nacotica transglutiedo ea paulatine ut diu in transitu hant p manere. In apatibus uo cerebri in declinatione necie sunt fortes medicie: et maxime qn sunt de na declinantes ad fritate qadmodum sunt flematica: et tales medicine sunt sicut oleum de castoreo et similia et hoc non requiritur nisi pp regime membri qz est p se humidum et passiuum: et qda euant mam h⁹ apatis cum uentosis positis in pte cerebri posteriori: sed talis euo est timenda: eo q forsitan in corpe exit superfluitas q p uentosam ad membz apatum poterit puenire. pp hoc talis cura non est faciēda nisi cu securitate hebimus q hu. nul laten⁹ ad locu discurrere pnt in. Sed hec medicato in principalib⁹ mebris e pictosa Hucusqz docui breuiter medicatonem mbroz apatoz inqtu apata sunt in talib⁹ mbris: adiūcta cu medicatoe inqtu st apata. obhoc qz medicatio apatu inqtu i mebris officialib⁹ existut non nisi istis modis cplet: qz medicato q in carne simplici exit n e nece ut agat nisi inqtu sunt apata. Sz in multis istoz apatu n indigem⁹ csideratione in cais efficietib⁹ ipa sic sunt apata fca i carne molli ca rez extrisecaz et cor⁹ mūd extiterit: suffic in cura ipoz olz calidu sol

De cura apatu froz et alioz apostematum spalium.

T deinceps uolumus loqui de apatib⁹ fris q sanie non faciunt. et de formica deabulata. et de carbunculis que fiut in aere pestilentiali. Et dicamus quod

apāta mollia que fiunt de flemate non mul tum grosso multotiens ex ipsis errore fiunt sicut illa que fiunt in extremis in yposarca Et horum medicatō pcedit fm moð medicationis eius a quo generantur: ꝛ sufficit ut ungantur oleo ro. cum aceto ꝛ sale. Et si multa illic spargatur mā pdest euāre m̄brum ab illa materia. ꝛ uti rebus calefactiuis ꝛ desiccatiuis: ꝛ euōne cum exp̄ssione membri hoꝝ medicatio non facilis est: Et sufficit spongia infusa in aceto ꝛ aqua salsa. qꝛ spongia hꝫ siccare ꝛ stipticitatem facere. eo ꝙ sapit naturam maris: ꝛ acetum desiccatiuū ꝛ incisiuum exit. Que uero sūt de grosso flemate embrocari debent cum spongia in aceto infusa: mixto cum alumie cinere ꝛ sale. ꝛ dꝫ spongia ligari sup mē brum q̄ʒadmodum fiunt ligature super mē brum fractuꝫ. Sed apostemata dura que ex humore fiunt grosso debent emplastrari cum medicinis: mollificantibus sicut cū medulla cruris arietum aut uituli cum modico armoniaco. ꝛ ista ꝛ similia utilia sunt qꝛ medicine multum resolutiue resoluunt subtile ꝛ grossuꝫ petrificant. ꝛ queritur ħ compositio in qua sint resolutiua ꝛ p̄paria ad resoluendum. eo ꝙ oēs ptes apostematis non recipiunt resolutionē equaliter fm unum modum. ꝛ aliū cū istis medicinis misceantur medicine fortis resolutōnis. ꝛ melius omnium est acetum qñ cum istis medicinis miscetur. ꝛ hoc fit raro qꝛ indurant apostemata. Et. g. hic laudat fūigationeꝫ lapidis marcasite uel molaris superspar so aceto. ꝛ maxime in apostematibus que fiūt per neruos ꝛ cordas ad membra p̄ncipalia. Ego uero dico ꝙ. g. hanc medicinam non laudat nisi quando uirtus aceti equaliter perdat calorem in ipsum mēbꝝ eo qꝛ est in substantia aerea. ꝛ membra recipiūt ab ea q̄ʒadmodum recipiunt res que maturantur in medio aere que equalem habent maturationem Si autem q̄ratur a. g. uapor iste fit a calore impsso in lapidibus istis. ꝛ qr̄ ppter naturā lapidis eidem conuertantur. ergo quaer lapides non teruntur ꝛ ponuntur cum aceto calido super apostema induratum. Et qꝛ cuꝫ fuerit in splene acetum superpositū in omnibus suis medicinis semper laudabile existit. ppea qꝛ hoc membrū est rarum ꝛ nō accidit ei duricies nisi grā grossi nutrimēti ex quo nutrit: Et acetum asilat huic membro in tota sui substantia. eo ꝙ suum nutrimtum ꝯplexioni aceti assilat. ꝛ hec est melancolia. ꝛ iō potōes q̄ in purgatione splnis dant non debent ab aceto priuari. qa ipm est ei cibus ꝛ medicina. Et non suffic in apātibus duris que fiunt in splene ēplastrare de foris solum. sed indiget ēt p os recipere que habent resoluere duricieꝫ eꝰ ꝛ ipius oppilationem apire sicut est radix capparis ꝛ scolopēdria cum aliqꝫbꝰ speciebus aromaticis. Sꝫ apātibus in epate duris acetum ppinari ñ dꝫ eo ꝙ patum ē duriciem magnam recipere. sed cura eius est cum reubarbaro. spicanardi. ꝛ asara bacara. costo. ꝛ sqnanto. ꝛ similibus. Et dura apostemata epis ad curandum multum dificilia sunt ꝛ max̄ si fuerint multū inueterata. ꝛ vlꝛ ydropisim inducunt. Sꝫ scrofule sunt apāta dura in carne molli generata q̄ ex eis fiunt ex flemate subtili curari debēt cum medicinis dissolutis ꝛ mollificatis ꝛ q̄ fiunt ex flēate grosso cum medicinis purgatis ꝛ cum apitis ꝛ cum fēro incidi. sꝫ hoc fieri dꝫ magna p̄meditatione ꝛ timore. Et similiter uerruce ꝛ nodositates tribus curantur modis. aut dissolutiōne aut putrefactione aut incisione. ꝛ quibꝰdam necessarie sunt oēs tres. ꝛ quibusdā una ꝛ quibusdam due. Sꝫ que intus i corpore oriuntur curantur cum medicis arōaticis mixtis cum apitis ꝛ mollificatis. ꝛ sē oio difficil curatōis. Formice uō due sūt spēs ābulatiue vna cutē corrodit ꝛ icedit interiꝰ. ꝛ alia uesiculas hꝫ p uas q̄ milio assimilant ꝛ ppea miliaris appellat. Sꝫ ambulatiua q̄ fit ex hu. col̄ico subtili dꝫ curari cū medicis illū hu. euāntibꝰ sicut scāonea cū sero capno ꝛ sr̄ponende sē sr̄iꝰ medicie q̄ ðsiccēt siñ mordicatōe ꝛ refrigeratōe sic solatrū ꝛ memitte ꝛ silia. Sꝫ miliaris eo ꝙ fit ex admixtione flēatis cū colera. ppea eꝰ mā deberet euāri cū medicis illos hu. purgantibꝰ Carbōculus uero eo ꝙ p maiori pte fit i aere pestilentiali ebulit sāguis ꝛ putrefit. ꝛ ppea de necitate iducit fe. pestilentiales. Medicatio uero illarum fi dꝫ cū ābabꝰ spēbꝰ euōis ut stomia ꝛ farmacia

Et in hac fe. non sufficit medicina unũ tm̃ purgans humorem, sed medicina omnes purgans hu. sicut pil'e crochie rasis in quibus intrant sticados: ꝛ mastix: ꝛ scamõea ꝑparata: ꝛ coloquintida ēt ꝑparata eē dꝫ eo ꝙ corpora talium recipiunt putredinē in omnibus humo. ꝛ talia in hac egritudine multũ utilia existunt. Et supponende sunt omnes res que sine mordicatōe exiccent ꝛ ut corrorioni resistant q̃admodum est emplastrum factum ex farina ordei ꝛ indico ꝛ lingua arietis que plantago nominatur. Et dabis ei ēt aliquantulum de tyriaca magna que arabice dr̄ alferucb. Et omnia emplastra que supponuntur debēt confici cū aqua ro. Et. G. comendat trociscos andaracorō s̄r ipos mōe ēpl'i. ꝛ sil'r oēs trociscos hn̄tes stipticitatē. Et hic ñ sꝫ res ꝛpcussiue superponēde ne materia reuertatur ad membra principalia nec aperitiuis ne putrefactionem inducant: sed cū cerositates multotiens euacuari debēt ex humore ipsas generante. Et supponēde sunt medicine desiccatiue sine mordicatōe q̃admodum mineralia existūt: ut est calx plumbi ꝛ cachie auri ꝛ horū similia. Propterea qꝛ pp malam qualitatem quā hn̄t ꝑpter paucam mordicationem cito corruptionem recipiunt: obhoc qꝛ fiunt ex colēa adusta que sup terram ipsa admodum aceti bullit. Et hec passio sanationem nō recipit nisi a principio. sed si inueterabitur icurabilis efficitur. ppea qꝛ medicine locales sufficientes non sunt. ꝛ incisio pol'is ñ ē qꝛ neruos contiuet ꝛ artarias. ꝛ si inciduntur ista membra non ē tutum quin corpus pdatur. Et impossibile similiter exit ista apostemata cum corrosiuis remouere ꝛ si fuerit tale apostema in membris principalibus eius cura impol'is existit. Hee sunt curationes male complexionis materialis ꝛ nō mālis. Et scias ꝙ apostemata que fiunt in membris principalibus. ꝛ fe. aliquando sine medicatōne sanantur: ꝛ sufficit in hoc opus nature. ꝛ ppea multos iuuenes complexiones hn̄tes dempsas q ex fortibus egritudinibus euadūt sine medico ꝛ medicina. sicut barbari ꝛ arabes ꝛ qui in deserto hitant hanc. ꝛ hoc fit qꝛ aliq̃culum cum brutis assimilationem hn̄t. et ꝑ maiori pte hoc accidit illis qui complexionem hn̄t efrenez. Sed qn̄ medicine cōponuntur ꝟm auctorum dicta: tūc adiuuāt naturā tempore breui ꝛ bonuꝫ finem ꝯsequuntur. qꝛ bonam hn̄t determinationem ꝛ minime uiolentam. Sed qui solum p naturam ex fortibus egritudinibus curantur in fine remanent in egritudinibus que tēporanee dicuntur: sicut mihi accidit quando egrotaui cum feb. fortissima. ꝛ etica, ut ex illa p apostema in testiculis. eo ꝙ mihi necessaria administrata non fuerunt. q̄r remansi arteticus ꝛ podagricus ꝛ adhuc sum. Et sunt egritudines quarum correptio non sufficit a natura nisi per medicinas iuuētur ꝛ in hoc medicine potētia declaratur. Et alique egritudines sicut sunt fe. et apostemata quibus natura ꝛ medicine sufficientes non existunt. sed si euadunt p accidens euadunt. sicut in rebus naturalib⁹ aliqn̄ extremitates fiunt. tamen de raro ꝯtingentibus hoc existit. sicut ulcetatio pulmonis ꝛ similes. Sic ergo finis istius sciein ꝑposito habend' est ꝟm plus. hoc est ꝟꝫ egritudines plurimas ꝛ plura indiuidua ꝛ plura tempora. sicut hoc idem accidit hominibus in mechanicis artibus. qꝛ aliquādo sequitur artifex intentionem: ꝛ aliquando ab ea priuatur. ꝛ cā illorum sūt media que in illa arte cadunt. sicut est maris nauigium agricultura. Et ppea dixi in diffinitione qꝛ medicina est ars mecanica ꝛ multi ex hoc mirabātur. ꝛ ipi ignorauerūt qd dixerim super ꝟo phisicoꝝ ꝺ mecanicis artibus. hic completus est sermo de mala ꝯplexione materiali ꝛ non materiali.

Tractatus de solutione continuitatis.

Deinceps uolumus loqui de egritudine solutionis continuitatis. Et dicimus ꝙ continuitatis solutio potest accidere unicuiqꝫ consimili membro. quando uero fit in carne dr̄ incisiō. ꝛ qn̄ in osse dr̄ fractura. in neruo punctura. ꝛ que in artariis dr̄ fissura. Et indicatio istius spēi egritudinis significationem hꝫ uniuersaleꝫ ꝛ pticularem ꝟm membroꝝ condictiones ꝛ nos ab uniuersali intentione sermonem incipiemus. Et dicimus ꝙ ꝯtinuitatis solutio in eo ꝙ solutio continuitatis existit

ſiplex abſq3 alic⁹alteri⁹eq̃nis ſocietate eq̃3
ſolũ una itẽtõe. ⁊ i plrib⁹ hoc ſolũ ligaſa
curaſ: ⁊ alñ ꝯ ligaſa ⁊ alijs ſubſtẽtamẽt:ſic
in fractura oſſiũ fit ⁊ in multis m̃bꝛis. ⁊ q̃
dã fractura indig3 ſutura ſicut in lacẽatiõe
mirac fit qñ girbũ ẽ eg̃ſſũ:nã necẽ ẽ ut gir/
b⁹ reducaſ niſi ſit coꝛrupt⁹ :ꝙ ſi ſit cõrup
t⁹ oꝫ ut incidaſ obhoc qꝛ ñ ẽ m̃bꝝ neciu3
ſed iuuatm̃. S3 qꝛ h3 neruos ⁊ arterias
obhoc ipſas pꝛio ligare debem⁹ radicit⁹:
⁊ poſtea qδ coꝛruptũ ẽ icidere debes. Et
alñ inflat pp friditatẽ aeris: ita ꝙ tunc it⁹
reuerti ñ põt. ⁊ tũc ſpõgia in aq̃ calĩa ifuſa
in manib⁹exp̃ſſa ⁊ optie tẽpata ẽ ſr̃ponẽda
Et. G. dicit ꝙ qñ feceris hoc ⁊ ñ pfeceris
tũc de cute aliqd incidere debes. ſ3 maioꝛ
ps h⁹ artis pdita eſt i hoc nr̃o tp̃ꝛ. S3 aliq
bus uulnerib⁹ ñ ſufficit labioꝝ uulneris a
gregatio uel ſutura:ſ3 ẽ necẽ ut ponantur
medicie deſiccatiue q̃ δſiccẽt ⁊ ſugẽt ſaniẽ
q̃ in ptib⁹ uulneris ẽ locata. S3 ſi ꝯiũcte fu
erint ptes hac ñ indigem⁹:ſ3 tũc medicine
ſtiptice ⁊ exiccatẽ ſunt necie:deſiccatiue. n
pp exuccatione ſaniei: ⁊ ſtiptice pp ꝯiũctõ
nem labioꝝ uulneris. Et ſcire debes ꝙ
multa m̃bꝛa repiunſ quoꝝ ſolones ꝯtinui
tatis minie ꝯſolidatõem recipe pñt: ſic ſũt
inteſtia gratilia ⁊ dyafragma ⁊ oia m̃bꝛa
q̃ ſũt in ultia ſiccitate. Qñ uõ ſb̃e carnis
facta ẽ depditio due cadũt intentiões:una
eſt diute carnis reſtauratõ: ⁊ alia ẽ cicatri
cis creatio. pꝛia intentio ꝯpleſ qñ mã ad
mẽbꝝ ueniens in q̃ntitate ⁊ q̃litate exit p
fecta hoc ẽ ſãguis: ⁊ in ipſo m̃bꝛo ꝯplo ſit
ƀm ſuã ꝯuenientiã tẽpate; ⁊ nã ſuo bñficio
ſufficiẽs ẽ ad hoc pficiẽnδ abſq3 mediciaꝝ
ãmiculo. S3 qꝛ cc. boꝛã finis digõis ad ꝙ
libet m̃bꝝ currunt due ſupfluitates q̃ꝝ una
ẽ ſubtilis ⁊ alia groſſa. ⁊ flux⁹ haꝝ ſupflu
itatũ ſepe gnõni carnis reſiſtit. obhoc idi/
get nã auxilio medicinaꝝ ad illã huitatẽ δ
ſiccandã ad hoc ut noua caro in uulnere ñ
liq̃fiat: ⁊ tales medicine ſunt carnis gnãti/
ue. ⁊ haꝝ numer⁹ ẽ mult⁹ ſic th⁹: faria oꝛo
bi: ⁊ fabe: ⁊ yreos: opopõacũ: ⁊ thutia: ex
iſtis medicis utimur ƀm mag̃ ⁊ min⁹: nam
thus farina oꝛobi ſunt in g̃. pꝛio gnõnis
carnis: ⁊ poſt iſta farina oꝛobi ⁊ yreos. ⁊
poſt iſta ariſtologia: ⁊ opoponacũ: nã illa
in tertio. g̃. qi ẽxiſtũt: Et haꝝ mediciaꝝ

q̃ntitas ⁊ mod⁹ a ꝯplone m̃bꝛi: idcirco ſen
ſibilitate ⁊ ip̃i⁹ nobilitate ſumũſ: qꝛ m̃bꝛo
huido medicia carnis gnãtã eſt th⁹: ⁊ ꝯpl
xioni feiaꝝ ⁊ pueroꝝ. qñ uõ ſicca ꝯplo ẽ
th⁹ſufficiẽs ñ ẽ: ſ3 necẽ ẽ ut foꝛtioꝛ appõaſ
⁊ oꝛobũ ⁊ alia: qꝛ in m̃bꝛis foꝛt̃ ſiccitat̃
cão ñ gnãſ niſi mltũ p ſiccas mediciaſ. nã
auriũ uulnera cũ pua exiſtũt ſanant cũ me
mite ⁊ aceto. ⁊ ſi mag̃ fuerit tc̃ trociſci an
darachᷓron utiles exiſtũt. ⁊ ſi ñ ſufficiũt tc̃
necia eſt ſcoꝛia ferri cũ aceto. ⁊ ſilr̃ ẽ uul
nerib⁹ gule. Et. G. pp hoc dicit qꝛ cũ mẽ
bꝝ nãlr̃ ſiccũ ad huitatẽ hui puenit m̃bꝛi.
a ſua nã multũ ẽ elõgatũ. ⁊ ppea eget ib⁹
exxiccatis in eo g̃. ad quẽ puenit m̃bꝝ iſ δ
uerſus huitatẽ. nã medicie ñ ſanãt niſi qñ
ſr̃ in ꝯrio diſtẽpate in eoδ g̃. in quo m̃bꝛũ
ẽ diſtẽpatũ. ita ꝙ ſi diſtepatũ fuerit in ƀo g̃
huitat̃ necẽ eſt ut medicina diſtẽpata ſit i
ƀo g̃. ſiccitat̃. ⁊ ñ ſr̃ humectãda uulnera q̃
ſunt in m̃bꝛis ſiccis eq̃li humectatõe ei⁹ꝙ i
m̃bꝛis huis exit. S3 ẽ necẽ ut ƀ3 plim ut p
ꝯpõnẽ exiſtat. ppea qꝛ coꝛruptio ⁊ putre
factio ſiccis m̃bꝛis accit añq̃3 humectatio
nẽ huis m̃bꝛis eq̃lẽ recipiãt. g̃ ƀ3 nãlẽ pbi
am dicim⁹ ꝙ cã h⁹ ñ ẽ niſi difficultas m̃bꝛi
ſicci ⁊ groſſa ſupfluitaſ q̃ in eo exit: ſicut ꝙ
dictũ ẽ ꝙ ſiccitas ẽ difficil̃ paſſibilis. Et
h⁹ rõ ſilr̃is ẽ rõi iuuenis ⁊ ſenis cũ ſupi⁹de
teriauim⁹. Et uia qua cog̃ſcit medic⁹ꝙ me
dicina in mũdificatõe ulceis debil̃ exit ẽ
multe ſoꝛdiciei in ulcer̃ hñdãtia. q̃admõ3
cog̃ſcit ꝙ medicina nimis ẽ abſterſiua pp
rubedinẽ uulneris labioꝝ ⁊ ip̃i⁹ pfundita
tẽ. Et alñ medicina coꝛroſiua auget in uul
nere ſoꝛdiciẽ ⁊ in hoc errare põt medicus
qꝛ ſi pp medicinã hec accit rubedo ⁊ caui
tas in labijs uulneris exit ⁊ in uulner̃ pfũ
ditas. ⁊ ſi hoc a loco puenit hoc ẽ manife
ſtũ. nã ſi uulnera fuerint in m̃bꝛo expoſito
ꝯtactui medicinaꝝ aut in ſr̃ficie poſitũ. ita
ꝙ in trãſitu mutatõem ñ recipiãt medicine
tũc necẽ ſr̃ debiles ſicut i ulceratõib⁹ ſutii
cit ſtoi. ⁊ ſi groſſis inteſtinis ulcera fuerit
debẽt cliſtẽizari. ⁊ ſi in ſubtilib⁹farmacari
In m̃bꝛis uõ pfundis medicine exigũſ fõ
tioꝛes ſicut in ulcerib⁹ pulonis ⁊ i m̃bꝛis
muſculoſis q̃ a pfunditate coꝛpis ſr̃ rẽota
⁊ pp hãc loci ꝯſideratõe3 hñti ſimilit̃ i gu
ture ulceratõem in põne medicine ipſum

ſtare ꝑcipim⁹ egrotū. ⁊ paulatī medicinaꝫ oꝫ ſolutiuā tranglutire. ⁊ bñtib⁹ paſſioneꝫ meri medicinā labitiuā dari ꝑcipimuſ. ⁊ ei admiſcem⁹ uiſcoſā medicinā ipſā in meatib⁹ morari facientē. ppea uulneꝝ diuerſa eſt medicatio. nā quedā oꝛeten⁹ curanť: ⁊ q̄ð cū localib⁹ medicanť. ⁊ quedā cū ābobus Adhuc oꝛdinata ſť pp locū ⁊ figurā ꝯue/nientia inſr̄a ut medicamina in ip̄is debite ꝓbicianť. ſicut ſyriga peſſaria ⁊ ſimilia. ꝙ nō a ſenſibilitate ſuiť m̄bꝛi manifeſtū eſt. nā m̄bꝝ ualde ſēſibile medicinas foꝛtiſſiaſ ſubſtineꝛe ñ pōt. ſimiliť ⁊ m̄bꝝ multi iuua menti. Sꝫ uulnerib⁹ q̄ in ſr̄ficie coꝛpis fiūt in ꝯcauitatib⁹ quoꝝ carnis gnō exit neciā: ⁊ i qb⁹ cicatrix ſiĺis cuti fieri oꝫ. necīe hijs ſunt medicine ðſiccatie finaľr ſic galla ba lauſtia ⁊ ſiĺia. ⁊ ē necē ut eaꝝ exiccatō cō glutiatiuā opōnē excedāt. Et ꝭ qbus caro ſr̄flua gnāť necīe ſūt medicine coꝛroſiue q̄ foꝛtioꝛes generantib⁹ exiſtāt: ⁊ ſūt ut col/cotar ⁊ uirið es ⁊ ſiĺia. Et ppea ñ ē ipoſ̄e ut in aliqb⁹ coꝛpoꝛib⁹ uiride es iā ſit caris gnātiuū. Et ſcias ꝙ coꝛroſio carnis ſup flue opōnib⁹ nē aꝑꝑꝛiata ñ ē ſic eſt carnis gnātio: ſed eſt res q̄ aꝑꝑꝛiata eſt opōnib⁹ artis. Sufficiť qð bꝛeuiter dictū ē de uul nerib⁹ q̄ int⁹ ⁊ ex̄ in carne fiunt cū qb⁹ mala ꝯpľo ñ eſt aſſociata. Sꝫ ſi mala ꝯpľo ē aꝑꝑꝛiata ē ſicut cā uulneri ⁊ curari ñ pōt niſi ut remoūať: ſicut accit qñ euenit apati Et qꝛ medicationē male ꝯpľonis iā noui ſti: tūc ēt reiterare expedit. Et dicam⁹ ꝙ mala ꝯpľo q̄ in uulnerib⁹ fit ē pp ſāguinē q̄ illuc currit q in qualitate aut q̄titate diſtē patus exit: aut in ābob⁹. ⁊ hoc aut a toto coꝛpe ꝓuenit aut a m̄bꝛo uulnerato: aū ab ābob⁹. ⁊ ſi a toto ꝓuenit coꝛpe aut a m̄bꝛo uulnerato aut ābob⁹: pſcrutanð ē utꝝ p q̄titatē aut q̄litatē ꝓueniat. ſi pp q̄titatē ſo lūmō ꝯpetit flobotomia. ⁊ ſi ſolū pp q̄lita tē tūc necia ē farācia: ſi aūt ab utrïſqꝫ ꝓuēit ⁊ utrūqꝫ faciēð eſt. Et ſi fuerit in ſinguľari m̄bꝛo ex m̄bꝛis coꝛpiſ tūc ipꝫ oꝫ euāre. Et ſi fuerit ip̄um m̄bꝝ uulneratū ſicut renes ⁊ ſimilia tunc totū coꝛ⁹ euānð ē. Et ſi a toto ꝓuenit coꝛpe repcuſſiua necia ſť oīb⁹ reper cuſſionis mōis ſm qð dixim⁹. ⁊ deiñ m̄bꝝ ꝯfoꝛtare debes ⁊ trabeť mām toto poſſe ad oppoſita. Et ſi mala ꝯpľo fuerit in mē bꝛo ulcerato: tč ꝓuidenð erit in ſuis quali tatib⁹ malis: qm̄ ſi uuln⁹ fuerit ſiccū ipꝫ hu mectare debes cū aqua caľa. ⁊ ſi fuerit hu midū ip̄m debes exiccare cū foꝛtib⁹ exicca tiuis. Et ſimiliter facere debeſ in diſtēpā tia calitatꝪ ⁊ friditatis. ⁊ ſi in uulnere cāo addita fuerit ⁊ indurata ualde incidēda ē cū ferro. ⁊ poſtea apponere debes ea q̄ hñt gnāre ⁊ ꝯſolidaſ. Et ſi ibi fuerit apa ñ ē uia ſanatōis m̄bꝛi niſi apate rēoto. q̄ꝫ uiſ medicie q̄ curāt apata ꝯrie uľnerib⁹ exi ſtant. ⁊ ſi due agregāť res in m̄bꝛo uel de mala ꝯpľo ꝓpꝛia m̄bꝛi ⁊ coꝛruptio ſāguis illuc aduenientꝪ in hiis ꝯſiderand ē. Et ſciaſ ꝙ qñ ulcera ñ ſanāť pp adhibitaſ me dicinas illð fit una triū reꝝ. una ē pp medi cinas q̄ ꝯpľōi m̄bꝛi ꝯuenieteſ ñ exiſtūt. aū qꝛ mā tranſmiſſa ñ eſt ꝯuenibiľ. aut qꝛ in m̄bꝛo ꝯplexio leſa ē p nām. eo ꝙ ibi una ſpecies male ꝯplexiōis aut plures ſť. ḡ ſci re debes ꝙ ſanatio uulneris fit aut pp cō poꝛis euōnē ⁊ cū tēpantia ꝯplexiōis. ⁊ cū plage deſiccatōe. ⁊ alñ utimur tyriaca ⁊ ſi milib⁹. Sufficit qð dcꝫ ē i cura ſolutōis ꝯtinuitatꝪ ſimpliciter mālis ⁊ ñ materialis

Tractat⁹ ð ſoľoe ꝯtiuitatꝪ uēaꝝ ⁊ artēiaꝝ.

Eiceps uolum⁹ loq de cura ſolutōiſ ꝯtinuitatꝪ in uenis ⁊ arterijs. Et di cim⁹ ꝙ ſolutio ꝯtinuitatꝪ in uenis facilis eſt ꝯſolidatōis. ſꝫ q̄ ē in arterijs illa ē diffici/lis exceptꝪ coꝛpib⁹ pueroꝝ. ⁊ ppea ꝙ ſolu tio ꝯtinuitatꝪ iſtoꝝ nos adducit in aliā reꝫ multū timendū hoc ē ſāguis flux⁹. necē eſt ut in hoc ſermonē faciam⁹ Fluxus uero ſāguis multis fit mōis. alñ fit pp uene inci ſionē uel ulceratōem. ⁊ hoc fit aut pp cām intrinſecā aut extrinſecā. ſi pp extrinſecā. aut inciſionē: aut extenſionē: aut pcuſſione pp intrinſecā: aut pp hu. acutos coꝛroſiuoſ aut extēſiuos ita ut apiāt uenaſ: ⁊ alñ cur rit ſāguis ex oꝛificijs uenaꝝ ⁊ alñ ſtillat.

Et incipiem⁹ a ſāguine decurrēte pp ue naꝝ laceratōeꝫ: eo ꝙ piculoſioꝛ exit. Et di cem⁹ ꝙ qñ dilacerať uena in cōpis ſupficie ſāguis duob⁹ mōis pōt reſtrigi. uno ut tra baſ illi⁹ m̄bꝛi mā: qñ pp multa fit q̄titatē: alia ut digito oppileť ſi fuerit pua: naꝫ pp hoc coagulabiť in oꝛificio ſāguis: ⁊ ſtabit

aut pp ligamtū: aut pp cautiū: eo ꝙ cautiū
crustā ꝑpat sr plagā: aut pp medicinas stip
ticas corrugatās. sic medicina facta de uis
co cocto ꝛ tritici farina: ꝛ silib⁹. Et. G
ꝯm̄dat ꝯ fluxū sāguis artarie aloe: ꝛ th⁹: ꝛ
albuī oui: ꝛ pilos leporis: ꝛ hec medicia
retinet sāguinē ꝛ gnāt carnē. Sz cauteriū
sufficiēs ñ ē qꝛ crusta cadere pōt. ꝛ sāguis
iterꝝ fluet. ꝑterea cauteriū miuit de suba m̄
bri. ꝛ nobis ñ ē necesse minuere de sba m̄
bri: sz poti⁹ laborar ut crescat: ꝛ ñ landar
cautiū nisi qñ flux⁹ fuerit pp uene corrosio
nē: qꝛ tc cautiū sr positū ē loco rei q̄ rēouz
cām faciētē corrosionē. Et alñ ponim⁹ frā
repcussiua sr m̄brꝝ qñ flux⁹ fuerit ex calita
te. Sz alñ ꝑdicta oia debilia eē unr ꝛ isuf
ficiētia: qr tc necīum exit uenā l arteriā fia
liter incider: bita tñ hic cautella: ut pri⁹ li/
ger stringendo fortiter caput ipi⁹ uene q̄ ē
uersus cor ꝛ postea incide. Sz subtrac
tio sanguis ex loco illo fit ut ꝑper m̄brꝝ ꝛ
erigar ut orificiū aptū supi⁹ adapter. Sed
debes tunc mām traher ad oppositā ptem
vñ sāguis tunc fluebat: aut ad ꝓximiorē lo
cū sicut ꝺ ore ad nasū: ꝛ de uesica ad ma
tricē. ꝛ attractō ad ptē opositā fit sic qñ ꝓ
pter fluxū sāguis nariū uentosas sup epar
poni iubem⁹: aut sup splenē si fuēu ex pte
sinistra. Et uētose ēt poite sr occipiciū stri
gunt sāguinē nariū trahēdo ad opposita:
aut sup mamillarꝝ radices pp mestruū. Et
alñ fit attractio ad ptē oppositā pp ligatō
nē m̄bri aut pp medicinas mestruorꝝ sāgui
nē ꝓuocātes. Sz flobotomia in sanguinis
mestrui fluxu est medicina p accñs: ppea
qꝛ hec medicatio in suo genere soluz exit.
unde timēda est. ꝛ alñ ē naturalis qñ flux⁹
pp multitndinē sanguis fuerit.

Capitulū de fluxu sāgnis q a m̄bris ꝓ
uenit intrinsecis.

Ed sanguis flux⁹ q in ptib⁹ intrinse
cis exit ñ hz uiā ut retinear nisi a me
dicinis stipticis: aut cibis grossis. Et medi
cine stiptice i hoc sunt sicut balaustie: ꝛ su
cus rubi. ꝛ galla ꝛ silia. Et q̄ sūt nimis sti
ptica sūt sicut bol⁹ armen⁹: ꝛ tegla pistata
ꝛ plantago ꝛ solatꝝ. Et. G. multū sucum
plātagis ꝯmēdat i passionib⁹ uulue pp cor
rosionē ibi flētē. Et ex fortib⁹ laceratō
nib⁹ uenarꝝ q̄ in m̄bris fiūt sunt ille q̄ in pe
ctore fiunt: ꝛ fortiores illis sunt q̄ in uenis
fiūt pulmonis: ita ꝙ aliq dixerūt ꝙ nunq̄z
ꝯsolidār: sz qñ ad saniē deducūr pfecte ñ
curār sz cū bono regie si inueniri pōt eorꝝ
ꝓlongabir uita. Et sunt aliq q ex hac ifir/
mitate minie moriūr: ꝛ hoc dico ꝙ p aiam
meā ꝓbari pōt ex dicti. g. q̄uis illud non
dicat maie: sz multi ex modernis hoc testi/
ficati fuerunt: ꝛ dicit Auic. ꝙ uidit mulierē
q̄ uixit. 20. ānis p⁹ lacerationē uēarꝝ plois
sz illa semp comedebat zucharꝝ ro. cū pa/
ne facto cū coriandro. Et ego assētio ei ꝙ
dixit: eo ꝙ filij Auenzoar mihi sile retule
runt. s. ꝙ in plib⁹ hoībus hoc idē uiderūt
In principio uō h⁹ dispōis si sit pp per
cussionē: aut pp aliā ex reb⁹ extrinsecis dz
flotomari ex uena coi si multa fuerit reple
tio: ꝛ si ñ fuerit multa repletio de basilica
minuend⁹ erit: ꝛ sāguis duab⁹ uicib⁹ extha
tur: ꝛ tpr flobotomie eesticuli ꝛ brachia li
genr. ꝛ a tussi abstineat q̄tū plus pōt. G
ꝑcipit dare acetū cū aqua mixtū si medicus
uiderit ꝙ in pulmone sāguis fuerit coagu/
lat⁹: ꝛ hec medicina est ꝯria iuuamto cē et
accñti. ppea qꝛ aceto inest p nām ut moue
at tussim: ꝛ tussis prauū ē accñs: ꝛ hoc ti
menꝺ. ꝛ acetū cū sit pūgitm̄ uulneri nocet
ꝛ sanguinē subtiliat ꝛ apit ꝛ fluere facit: ꝛ
pp hoc acetū dimittenꝺ ē. Et medicine dā
de sunt hñtes repcussionē: ꝯfortatiōem: et
stipticitatē: ꝛ eligēda sunt stiptica qb⁹ sub
tilitas sit admixta pp m̄bri ꝓfūdatōz: ꝛ qꝺ
mihi ur hic melius oib⁹ alijs rebus est zu/
charꝝ ro. cū aqua in qua cocte sunt glādes
nuces eq̄liter: ꝛ cauda caballina. Et mira
bil Abumeron Auenzoar mihi indicaz ꝙ
hec aqua dz eē illa in qua ferrū multū sit
extinctū: ita ꝙ pp hoc a sua q̄titate decre
scat: ꝛ postea in ea res bulliant: ꝛ p hanc
uiā pole est glutinatōem sanguis fi ꝛ ꝯso
lidari plaga. Et ꝙ multū necīum hic exit
ē cibi diutio: ꝛ sufficit aqua ordei cū nuclis
assis granorꝝ mali granati in prandio: aut
pultes ossiū ordei ꝛ sero. ℥. ij. panis cum
testiculis gallorꝝ. Et si cā fracture uene fu
erit reuma q̄ illuc ꝯcurrerit ꝛ ꝯmouerit tus
sim: ꝛ pp hoc uena sit apta: aut pp hu. acu
tū q sbam corrosit pulmonis. tunc farācia
flobotomie est admiscenda ꝛ supponere

capiti res desiccatãs. Sꝫ si cã reumatꝭ frã fuerit supponam⁹ capiti puluerẽ gãlofiloꝝ pipis: pulegij. Et si cã remisse calida fuẽit sufficit puluis macis ꝛ nucis m⁹. ꝛ corticis pomoꝝ citrioꝝ: ꝛ oĩa q̃ hñt uirtutẽ calefa ciendi modicẽ: ꝛ cũ modica siccitate sunt cã solidatõis uulneris. Et qꝛ in breui tp̃ꝛ ul nus ad saniẽ potest puenire: ꝓ iõ studeꝛ de bem⁹ in remouendo cãm q̃tuꝫ possum⁹: ꝛ hoc fit exiccando coꝛ⁹ mõis oĩb⁹ qb⁹ possu m⁹: ꝛ pp hoc tyriaca in hoc loco iuuatiua exit: ꝛ maẍ nouiter ꝯfecta: ꝛ ꝓprietatẽ hꝫ retinẽdi sãguinẽ q̃admõm hꝫ inibendi flu xũ. ꝛ postq̃ ita est hec cura ꝯueniens exit duab⁹ spẽb⁹ sputi sãguis. i. siue fuerit ex cã intrĩseca ł extrinseca. ꝛ. G. ꝯm̃dat hic tro ciscos de andãcharo. Qñ uõ factũ fuerit uulnus famosũ. G. dicit ꝙ cã sue incurabi litatis ẽ qm̃ sine tussi mundificari ñ põt: et tussis tumorẽ augmentat ꝛ apit uulnus: ꝛ grossicies tumoris augm̃tat saniẽ. Adhuc mihi uꝛ ꝙ cã sue incurabilitatꝭ sit qꝛ ꝯ hoc m̃bꝝ apaꝛ uuln⁹ ipi⁹ induraꝛ ꝛ sanatõem recipe ñ põt: sꝫ tñ longo tp̃ꝛ uiueꝛ põt. Et hñti saniẽ in pulmone debem⁹ ꝓpinaꝛ me dicinas ꝛ cibos q hñt aliq̃d abstersionis cũ aspsione ꝛ ꝯfortatione: sicut capillꝛ ue. ꝛ cortex citri: ꝛ mastix: ꝛ radicẽ lilij: ꝛ pa nẽ comedat cũ zucharo ro. ꝛ uuas passas pingues: ꝛ bibere lac hoc laudabile exit. Et bibere aquã ordei: ꝛ terras hitare sic/ cas: ꝛ silꝛ huic faciat q toto tp̃ꝛ in reũate frõ pseuerat. Et si ulceratio ẽ in cãna me li⁹ curari põt: ꝛ hoc fit cũ reb⁹ ex siccatis desiccantib⁹ ulcera pulmonis: ꝛ p̃cipiẽdo infirmo ut in ore teneat medicinas desicca tiuas: ꝛ abstersiuaꝛ mixtas cũ lenitis: ꝛ ut iaceat supin⁹ ut facili⁹ medicamina transiꝛ possint discurrẽdo p uulnera: q̃admõum ros discurrẽdo p pietes ꝛ muros p terraꝫ ꝙ si cã flux⁹ sãguis fuerit ex apitiõe orifio rũ uenaꝝ cura ei⁹ erit cũ medicis leuib⁹ sti pticis. Sꝫ si cã aptõis uene subtilitas san/ guis fuerit ipi⁹ sanatio ẽ cũ cibis grossis ꝯ glutinãtꝭ. Sufficit nobis hucusq̃ de solutõ ne continuitatis arteriaꝝ ꝛ uenarum.

Tractat⁹ d̃ cura solutõis ꝯtinuitatꝭ i ner uis ꝛ lacertis.

Nunc uõ uolum⁹ diceꝛ de solutõe ꝯti nuitatꝭ q̃ in neruis ꝛ lacertꝭ accit. Et dicim⁹ ꝙ qñ solutio ꝯtinuitatꝭ in hijs m̃bris accit tc̃ necẽ ẽ coꝛ⁹ cũ flꝛomia ꝛ farãcia euã re: ꝛ studiose pspiceꝛ ut in uulnẽ aliq̃d sa niei ñ fiãt ne dolorẽ spasmosũ iducat: ꝛ iõ qꝛ neru⁹ ẽ m̃bꝝ ꝓfũdũ uiscosũ ñ suffic̃ i mũ dificatione saniei medicina ꝯsolidatã: sed necĩa ẽ medicina q̃ cũ calefactõe hãt succi onẽ ut saniẽ trahat sine mordicatiõe: ꝛ iõ in principio necesse ẽ hoc uuln⁹ apire. Et medicine hee utiles sĩ sicut uisc⁹ albõã ꝛ ꝙ forti⁹ exit ẽ qñ aliq̃d addim⁹ de euforbio: ꝛ maẍ si corpa huia fuerint ꝯfert ualde. Sꝫ in corpib⁹ dure ꝯplõis ꝛ siccis ualet opopõacum: ꝛ asa fetida: ꝛ sulfur crudum oleo oliue mixtũ: in hijs uulneribus uꝫ. et gũmi pini i hijs uirtuti uisci ꝛ gladiũ ꝓpria ẽst. Et qñ incidiꝛ uel scindiꝛ neru⁹ ꝛ cutis desup fuerit eleuata: tc̃ has ñ possetꝭ medi cinas sustineꝛ: sꝫ erit sufficiẽs ablueꝛ ipm cũ oleo oliue ꝛ ponẽꝛ desup tutiã ablutã. Et siꝛ coꝛ⁹ duꝝ extiterit trocisci ãdaracarõ erũt sufficiẽtes. Et si neru⁹ ex trãsuerso ꝛ ex toto ñ ẽ incisus: tc̃ uuln⁹ piculosiꝰ est q̃ si incisus in lõgitudie traharet. ꝛ hic est timor spasmi: ꝛ ob hoc regim̃ istud totalꝛ ẽ adhibenđ ut ꝓuid⁹ scis in resistẽdo spas mo. Sꝫ res q̃ mitigãt dolorẽ nerui ipo ñ existẽte discoho̾rto ẽ oleũ oliũ calꝫ: ppea qꝛ ꝛ̃sistit oĩb⁹ passiõib⁹ nerui: sꝫ qñ discop tũ ẽ tc̃ ꝯriũ exit: ꝛ ñ ẽ ponẽd⁹ nisi doloris fortitudo nos ipellat. Et necesse ẽ ut medi cine q̃ neruo sꝛ̃ponũꝛ sint actu calide: iõ qꝛ hoc m̃bꝝ ꝓ maiori pte a frigore lediꝛ. Et qñ apaꝛ neru⁹ ꝛ ex eo timẽd⁹ ẽ spasm⁹ tc̃ ex toto incidend⁹ ẽ qꝛ ex hoc securabiꝛ a morte q̃uis m̃bꝝ adducam⁹ ad priuõeꝫ sẽsus ꝛ mo⁹. Et ligamẽta uõ fortiores medicinas patiũꝛ q̃ nerui: ꝛ silꝛ corde q̃ uis uiciniores sint neruis. Sꝫ ligam̃ta q̃ ꝯ lacertis sunt ꝯiũcta medicatõem silꝛem me dicatõi neruoꝝ recipiũt. Sꝫ q̃ ossibus ꝯtu/ nuanꝛ fortiores recipiunt medicinas.

Tractatus de cura fracture ossium.

Deinceps loq̃ uolum⁹ de solutõe fac ta ꝯtinuitatꝭ i ossib⁹ q̃ ruptura nũcupa tur. Et dicim⁹ ꝙ qñ ruptura fuñit i osse

ex transuerso: tunc necesse est ut partes ad sua ppria loca reducam⁹: ꝛ ad hoc unā q̄ꝫq; ptē trahere cum i instrō ad hoc soli/ to aut manu donec suo musculo uniaẛ: ꝛ e quare qđ sit equanđ: ꝛ postea ligaẛ ſm ꝙ p̄cipit. y. Et ē ut due fassie accipiāẛ ꝛ cuꝫ una incipe a loco fracture sup⁹ ascenden do: ꝛ. y. hoc laudat ligamētū: q2 p hoc cur sui mēi resistiẛ ne sanieẛ: ꝙ ñ acciđēt si sup ius ligādo ibi incipet ꝛ usq; ad rupture lo cum pueniret: ꝛ p̄cepit. y. ut sic ligatū stet usq; ad. vij. dies pp apātis metum. ppea p̄cipit si doloꝛ m̄bꝛo supuenerit ut sup mē bꝫ ponanẛ medicine mitigatiue: ꝛ si pꝛuri tus adfuerit embꝛoceẛ aqua caľa ad hoc ut pustule ñ oꝛiāẛ: ꝛ hoc pꝛima septimana ppea si securi sum⁹ ab apāte tunc ñ solū ñ sufficiunt fassie imo a stelle erunt adiungē/ de. Dicit Rasis. q medeẛ hoc nr̄o tpꝛ fra cturis in pꝛima septimana astellas ponūt ꝛ. y. h⁹ apātis metu uetat. Et ēt q2 pꝛia septiana non timem⁹ ꝙ m̄bꝫ fuit toꝛtū: sꝫ apā tm̄ timem⁹ Item Rasis dicit ꝙ frac tis ossibus nr̄i tpꝛis medici in pꝛincipio po nunt astellas in extremitatibus meeicinaꝝ qbus m̄bꝛa ligantur cum farina oꝛdei ꝛ al būine oui ꝛ sic dimittunt donec ꝯualescāt Et mihi uẛ ꝙ ille qui p hunc modum cura tur ille cāualiter euadit: ꝛ melius est dissol uere fassiā ꝛ sic fiat oī septimana ꝛ uidere poꝛum sarcoydem: ꝛ est illud quod dicim⁹ in latino suuraosso: q si nimis fuerit gros/ sus supponende sunt medicine multum de siccatiue ꝛ fassia bñ ꝯstringaẛ. Et si nimis fuerit subtilis embꝛoceẛ spongia ꝛ aqua calida ꝛ fassias largare. Et si fuerit reple tio mediceẛ flobotomia ꝛ farmacia: ꝛ ipi⁹ cibus subtilieẛ multum: ꝛ qñ transiuit pꝛi mā septimanā dꝫ cibari cibis silib⁹ illi sbe quā uolum⁹ generare: ut cibis grossis ꝛ ui scosis: ꝛ si fractura cū uulnere carnis exit necesse est ut oꝛificiū uulneris remaneat aptum. Et si os in longitudine fissuraꝫ patiatur ligatura sola cum bono regimine sanat: Et si fractura sit in osse cranei ut pe netret usq; ad tellā tunc necesse ē ut circa fissurā os remoueaẛ: ut mundificari possit a sanie tela ne telā coꝛrūpat: ꝛ si sic nō fie ret sanari ñ posset. sꝫ hoc in loco nr̄o ñ iue niẛ q hoc facere sciat. Et sufficiat hoc i omnibus spēbus male ꝯplexionis ꝛ solu tionis ꝯtinuitatis. ꝛ pꝛio in membꝛis con similibus.

Capitulū de cura officialiū egritudinū.

Et dicam⁹ ꝙ egritudines m̄bꝛis offi/ cialibus appꝛiate: q̄dā sunt q̄ sunt e/ gritudines ſm numeꝝ magis ꝛ minus: et q̄dā sunt q̄ sunt egritudines creationis sic figura: oppilatio: ꝛ aptio: aspitas ꝛ lēitas ꝛ q̄dā sunt egritudines positionis. Sꝫ egritudines numeri q̄dā sunt nāles sic di/ git⁹ sext⁹: ꝛ qī ars medicine hoc ñ ꝯsidēat ꝛ q̄dā sūt ñ nāles sic lapis q nasciẛ in uesi ca: ꝛ lūbrici q in: coꝛpoꝛe nascunẛ ꝛ ueru ce: ꝛ aqua in oculum descendens ꝛ ungu/ la: ꝛ aīs cā istoꝝ ē m̄a distēpata in q̄ntita/ te ꝛ q̄litate: ꝛ si iste egritudines sint in fie ri cā efficiēs remoueri dꝫ cū eu ōne uľi. et postmōm mēbꝛa supflua erunt remouēda Et si facta fuerit qđ factū est erit remouē/ dū. Et medicinas pprias uniuscuiusq; illaꝝ reꝝ tu scis in multis pticľibus libꝛis Sꝫ q̄ lapidē expellūt ꝛ arenā sunt medici ne appꝛiate illi oppōi sic dixim⁹. Lum bꝛici uō ꝛ ascarides occidunẛ cum medici nis amaris sic ē absintiū ꝛ centonicū. Sꝫ cucurbitini foꝛtioꝛibus indigent medicinis Uerucas uō erradicamus cum ferꝛo ľ cū pēna ponendo uerucā in ꝯcauitate pēne: ꝛ circūgirādo uiolenẛ extirpaẛ: ꝛ que huic opōi utiles existunt sī pēne aquilarum ꝛ galloꝛum.

De cura aquarum ꝛ anieꝝ i ocľis gnā tarum.

E aquis ꝛ saniebus que in oculis agregantur: Et dicit Galienus đ quibusdam medicis oculoꝛum qui infir/ mum ponebant super scamnum ꝛ caput i/ ferius sq̄ssabant donec uidebant saniem ab oculo descendentem: ꝛ hoc in aqua o/ culi fieri non posset eo quod nebule assimi lantur: ita ꝙ quando ipsam descendere fa cimus reuertitur superius. propterea nō ualet aliter nisi inferius cum instrumento trahatur Et coliria fellium saniebus ua lent ꝛ aquis que ad oculum descendunt.

Et aliqui sunt qui curant eas aperiendo. Ungula autem quando est magna curatur cum ferro: et si parua fuerit curatur cū medicinis. Sed molam remouemus cū medicinis prouocantibus mestrua: et cum aborsum facientibus. Sed egritudines diminutionis numeri est sicut caluicium ꝑpter alopiciam. Et tu scis ꝙ pilorū generatō ex superfluitatibus fit laudabilib' et in laudabilibus. Ergo casus eorum est propter defectus illarum superfluitatum aut ex corruptione dictarum superfluitatum que egresse sunt a sui natura in qualitatibus malis: et propter hoc necesse est ut expellamus ipsas superfluitates per farmaciam. Diminutio uero carnis dictuz est qualiter debeat restaurari. Sed egritudines in creatione ex quibus una in figura existit ut plurimum sunt naturales Et ideo in curatione medicina ingressum non habet. Et si etiam tempore partus usque ad finem augmenti ad bonas conuertantur formas rectificari possunt. Et etiam lenitas et asperitas egritudines forme existunt. Et asperitatꝭ causa est humor colericus acutus: aut flematicus salsus: et sanatio istius est superfluitatis istius euacuatio: et membrorum confortatio cum rebus stipticis: Ne huiusmodi materia ulterius spargatur. Et postmodum cum medicinis lenitiuis asperitas remoueatur Sed lenitas ab humore fit leui et lubricatiuo et huius sāatio est illum humorem remouere: et secundum quod dictum est in alio hoc erit faciendum. Et sub hoc genere oppilationis egritudines continentur: et si in fieri fuerint humorem facientez euacuamus cum usu medicinarum aperitiuarum que illas aperiant oppilationes. Et si facte fuerint et non adsit repletio aperitiue medicine sufficientiam habent. Et apertōni uiarum que clause sunt medicatio erit per contrarium: sicut sunt medicine stiptice et confortatiue. Et aliquando curatur hec passio cum medicinis stipticis et stupefactiuis. et hoc fit quando uirtus superat expulsiua.

Capitulum de cura positionis et situs.

T positionis egritudo hernia manifestior existit: sicut que in uentre in testiculis fit. et que in uentre fit sanatur ut eger super ceruicem ponatur: et ꝙ egressum fuerat reducatur. Et fractura stipticis sanatur sicut cum nucibus cipressi et gummi gladium et similibus. et si tumor fuerit qui reductioni resistit remouere illum debemus cum rebus remouentibus uentositatem. Hernie uero que in intestinis descendit curatio est ut quod egressum fuerit reducatur et exercitium inhibeatur. Et hec egritudo dificilis est ad sanandū Ex egritudinibus positionis gibositas existit. Et huius curatō est humorem grossum uiscosum euacuare et exhibere medicinas uaporabiles que uentositatem diminuunt grossam. Et huius egritudinum est dislocatio et hoc per reductōnem membri ad proprium locum curetur anteq̄ʒ apostemetur. Et scias ꝙ quodlibet mēbrum quod dislocatur eius positō lesionē recipit excepta brachij et spatule dislocatiōe. tamen huius scientie artifices cognoscunt eam. Sufficit tibi et illis qui tibi assimilantur ꝙ breuiter de generibus egritudinum dictum est. Quia hunc librum non composui nisi per illos qui tibi in perfectione assimilantur: quia illi comprehendent quod dictum est ab eo quod est dictum propter fundamenta et principia que habebunt. Nam tu scis ꝙ omnes scientie principium summunt duobus modis: aut a rebus per se notis. aut ab alia scientia. Et maxime tibi sufficit ꝙ in hac scientia multas habes doctrinas et principia. Et scias ꝙ ille qui a te elongabitur hunc librum uitabit. Sed debuissem compleuisse sermonem meum in sanatione accidētium unicuique membro superuenientium Propterea quia etiam accidentia secundum aliquem modum egritudines dicuntur. Et melius in declaratione rerum uniuersalium existit ut ipsa uniuersalia ad particularia reducantur. Sed ad presens mihi comoditas nō respondet. quia in alia re et arte hac nobiliore studere intēdo unicuiq; uolēti ad huiusmōi preclāitatꝭ sciētiam perueire. bonum est ut libros Abumeron Auēzoar studiose legat. Nam illic

medicine thesaurus patet manifeste. Et Deus nos ab errore exuat. z ex ipsi⁹ lumine nostros oculos illuminare dignetur.

Anno gratie domini.1482.die.5. octobris: Deo dante. Finis impositus est huic aureo operi Aueroys philosophorum eximij diligenti cura emendato. Impssio nō Venecijs p solertes ipssores Magistrū Laurentium ō Valētia z socios.

Laus Deo

Intentiones tractatuum huius libri q septem continēt tractatus.

Primi tractatus qui ē de anotomia hec suut capitula.

Secundi tractatus qui est de sanitate. hec sunt capitula.

Tertij tractatus qui est de egritudinibus. hec sunt capitula.

Tractatus quarti qui est de pronosticis et signis sanitatum et egritudinũ hec sunt capitula.

Quinti tractatus qui de cibis z medicinis inscribitur. hec sunt capitula.

Sexti tractatus qui est de regimine sanitatis. hec sunt capitula.

Septimi Tractatus qui est de curatione morborum. Hec sunt capitula

Explicit tabula huius libri.

Incipit registrum huius libri

a	ferituf audit9	eo quia
Prima alba	uisus 9fert	putrefactiuarũ
incipit liber	f	cã multarum
pueniẽs nõ	icipit liber	pectus r
dicta in	pria istis	strua quando
de anotõia	lor talium	m
hec pars	in partibus	stomacus
linguam	iens fuerit	ut quando
corde	g	ea que
b	partium	si hoc
inuentium i	que in hũore	n
r postq̃	qui singulas	r somnus
ad oculum	r si fuerit	hanc pp̃lonem
illi q nobis	h	distempantia
hic alie	sanguis pp	istap repudiet
c	ipm iuenerit	tate aut
per ipm	minuitur ex	o
r vula	plexio h9mõi	que stomaco
est	i	r alter
r iam	illud quod	expulsiua
reuertamur	q̃uis	dice uel
d	medicine q̃	p
p experientiã	r nos	debeat pualeã
calido	si infinitas	de sincopi
r cognoscit	k	sed mala
intestinop	r nos iuẽiz9	pore uacuo
passiones	squamas	q
e	sunt matura	simplex absq̃
alio mẽbro	r.z.i.	aut ppter
ptractionis	l	ex transuerso
		medicine

De Mostro Antonio

De Matheo Antonio

[illegible] [illegible] Antonio

Acc.number:16183

Averroës, 1126-1198.
Colliget (al-Kullīyāt fī al-tibb). [Translated into Latin]. ["Venice"(i.e.Ferrara),Laurentius de Rubeis and partners,October 5,1482]
116ff. 30cm. 2°.
Copy of the variation with the pseudo-Venetian imprint, and reading "sicut" on leaf b_{1a}, column 1, line 1.
Binding: old boards, rebacked; traces of clasps.
Provenance: "De Mostro Antonio" (ms. on fol.116b).
Hain-Copinger 2189; Gesamtkatalog der Wiegendrucke 3107; Klebs 128.1(var.)
Gift of Dr. John F. Fulton, 1953.

Stillwell A.1256.

First and only edition published in the 15th century of Averroes' Medical Encyclopedia. A curious feature of the book is that some copies have a colophon dated from Ferrara of which town the printers were natives.

(Davis)

Klebs 128.1 var.